GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
100155 3892

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS ·

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

EFTERSKÖRD

FRÅN EN 80-ÅRINGS FÖRFATTAREBANA

AF

EMILIE FLYGARE-CARLÉN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STADS BIBLIOTEK GÖTEBORG

BERÄTTELSER OCH NOVELLER

AF

EMILIE FLYGARE-CARLÉN.

Smärre Berättelser.

Stockholm.
Albert Bonniers förlag.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1888.

ENKÅRET.

1.

Matildas giftermål och början af hennes enkestånd.

»Så obeskrifligt odrägligt — ringer det icke nu igen... Kom ihåg, Minny, att jag icke uthärdar att taga emot flera besök i dag! Här springer den ene efter den andre med sina verldsglada ansigten och fråga ej det ringaste efter, att de med sitt prat störa gången af en stackars enkas enformiga tankar.»

»Men om det skulle vara någon, som du icke ogerna tar emot, min lilla svägerska?»

»Minny, du glömmer, att ingen sådan finnes... Gå nu och försök icke att beveka mig!»

Fröken Minny gick, för att uppfylla sin svägerskas tillsägelse. Och medan hon är borta, skola vi kasta en blick öfver den unga enkans förhållanden.

I den stad, der händelserna i denna lilla berättelse passerade, bodde sedan ett par år förut en för detta militär, hvilken med majors afsked, en vacker förmögenhet, ett utseende, som fruntimren lemnade sin sympati, och slutligen med tvenne unga systrar, hvilka dyrkade honom såsom ett slags högre väsende, borde hafva ansett sig som en lycklig menniska, och detta så mycket hellre, som äfven männen förklarade honom för en

extra ordinär själ, hvilken sällan i en brydsam stund nekade ett ficklån eller till och med en borgen. Men detta allt oaktadt var major Julius A. icke alls lycklig. Den gula färgen på hans hy och den nervösa rörelsen i hela hans person tillkännagåfvo, att han saknade det, som utgör kronan på lifvets glädje, nemligen god helsa.

Af denna orsak hade han ännu icke beslutat att undandraga sig sina systrars nästan enträgna omsorger, för att emottaga en hustrus, hvilken förmodligen ville tro, hvad han sjelf trodde, att han i verkligheten icke var så sjuk, som det stundom tycktes, då han i följd af någon retlighet kände sig svårare angripen. Derför sade hvarenda menniska, som ville hafva en tjenst af honom eller rätt och slätt en bjudning till hans utmärkta middagsbord: »Kors, bror Julius, hvad du ser frisk ut... hvem tusan var det, som berättade, att du varit sjuk — det måtte hafva varit ett misstag!»

Majoren såg vid ett sådant tal högst förnöjd ut och åt den middagen, för att icke göra sin gäst till ljugare, jemt så mycket öfver den vanliga regimen, att han åter blef sjuk.

I samma stad funnos flera unga behagliga flickor, om hvilka det hette, att den ena var den vackraste, den andra den gladaste, den tredje den elegantaste och den fjerde den talangfullaste — men ingen benämdes den förståndigaste, ty deröfver hade man icke kommit att reflektera.

»Hvarför,» sade major Julius en afton till sig sjelf, då han ända till det svåra stadiet af qväfd vresighet blifvit uttröttad af de unga systrarnas eviga för- och omtänksamhet, »hvarför skulle icke den vackra Matilda G.» (hvilken majoren, i parentes sagdt, fann ega alla de andras egenskaper förenade) »kunna blifva en lika god och ömsint hustru, som hon är en förtjusande flicka?»

När nu i öfrigt den tidpunkt nalkades, då majorens äldsta syster, hvilken ansåg sig vara ännu något mer än en hälft af hans själ, skulle uppfylla det löfte, hon gifvit en ung tjenste- och affärsman i en annan provins, att med honom träda i äkta förbund, så vore tillfället, om någonsin, för major Julius lämpligt att, så att säga, göra ett inpass i sin egen lefnadshistoria och helt enkelt gifta sig, innan Minny, den yngre systern, hunnit introducera sig i den äldres kall.

Då han emellertid icke kunde tänka på att företaga en sådan omhvälfning, utan att åtminstone *rådfråga* sin ständiga rådgifverska, fröken Ingeborg, om saken, så talade han en dag med henne. Men så snart han yppat namnet på sin utkorade, svarade systern genast med den lugna öfverlägsenhet, som han hade så svårt att emotstå: »Ack, min stackars Julius, hvad det är för en olycka, att jag måste lemna dig! Om du gifter dig med en sådan sångfågel, vacker att höra och se, men ingenting vidare, som Matilda G., då ... men jag törs icke tänka derpå. Stackars broder, hon skall icke förstå dig! Du blir helt och hållet vanvårdad, och jag kan icke mer än dö, om *du* dör.»

Dessa fröken Ingeborgs yttranden hade på den så kallade nyckelhålsvägen kommit för den ljufva »sångfågelns» öron, och nu sade, mycket förolämpad, den vackra Matilda till sig sjelf: »Jag tror icke, om jag noga granskar mitt inre, att jag träffar på någon liknelse till *riktig* kärlek för major Julius, men jag tycker mycket om honom, och jag *skall* gifta mig med honom midt i harmen för denna Ingeborg, hvars fullkomligheter jag afskyr. Kan hon icke nöja sig med att herska öfver den, som hon har bättre rätt till än öfver brodern!»

En månad senare reste major Julius med sina systrar till den stad, der fröken Ingeborgs bröllop skulle firas hos brudgummens föräldrar. Och två månader efter

återkomsten var majoren gift med sin sångfågel och skref bref på bref till hennes nåd Ingeborg med beskrifning på Matildas utsökta fullkomligheter. Han vågade väl icke säga rent ut, att hans älskade Ingeborg var *mer* än ersatt, men han sade i brefven till hennes man, att han var så lycklig, som han nu kunde blifva, och tillade för sig sjelf: »Jag har aldrig varit lyckligare!»

Men sedan unga majorskan stadfästat sig i sin nya ställning och till fullo orienterat sig i hvad hon helt impertinent kallade »Ingeborgs sjuk-kalender», det vill säga en uppsats, som Ingeborg i bästa afsigt skrifvit för att vägleda Matilda på den väg af nya pligter, som hon nu hade att gå, och hvilken innehöll en detaljerad beskrifning på de olika dagarnes matordning, lämpad efter broderns fysik, vidare medikamenternas rätta begagnande, baden, promenaderna, vädervexlingen m. m., så sade hon helt glädtigt till sin man: »Min vän, du är så förtjust, när jag sjunger för dig, och påstår, att sången ger dig nytt lif... men låt mig nu äfven *tala* litet för dig — det är ingenting oförnuftigt. Jag föreslår, att vi kasta Ingeborgs kalender på elden och att du byter helt och hållet om regime. Efter *mitt* sätt att se saken, är du vida mindre sjuk än bortskämd och uttröttad. Låt oss lefva friskt och lefva lyckliga!»

Och så lefde de lyckligt, och lifvet gick friskt undan, liksom de haft en hel evig framtid att bygga på. Majoren var förtrollad. Han tillbad sin hustru, *hon* tillbad sin man, ty ehuru det å hennes sida icke var någon *sann* kärlek, så gifves det ett annat slags kärlek, som består i ömsesidig förgudning af hvarandras egenskaper och som har en ganska fängslande makt. Matilda var tacksam, emedan hennes make ansåg henne som den fullkomligaste varelse på jorden, och majoren var tacksam, emedan Matilda under de vänligaste smekningar förklarade, att det aldrig funnits en man, som så väl

förstått att bedöma qvinnans värde, som han. Han var också innerligt öfvertygad, att han var högt älskad, och motsade henne aldrig mer än en enda gång, en afton, då det åter var fråga om Ingeborgs kalender... »Allt hvad du gjort för mig, min Matilda,» yttrade han, »har varit till min välsignelse, men Inge...»

Matilda fick aldrig veta slutet på meningen. Antingen det var en blodstörtning eller det var ett blodslag, — ettdera var det — som gjort ett plötsligt slut på den godsinte mannens lif; och då hon nu så utan alla förberedelser fann sig ett knapt år efter giftermålet vara enka, blef hennes sorg, åtminstone i början, alldeles utan förnuft, i synnerhet som hon aldrig kunde få ifrån sig den förfärliga vissheten, att *Ingeborgs* namn var det sista ord, som han varit på väg att uttala.

Men det var långt ifrån slut härmed. Omkring en vecka efter det majoren lagts till hvila, kom sorgbref från Ingeborgs make. Den unga frun, hvilken olyckligtvis befann sig ensam, då underrättelsen om broderns hastiga dödsfall ankom, gaf samma afton lifvet åt en dotter, som endast några timmar öfverlefde modern.

»O,» utbrast Matilda, vild af smärta, Matilda, som just trott sig *sjelf* skola dö af sorg, »äfven häruti skulle hon öfverträffa mig! Jag lyckades aldrig att bryta hennes välde. Och nu är det hon, och icke jag, som kommer till honom!»

Vid den tidpunkt, der vår historia börjar, hade Matilda passerat nära första fjerdedelen af enkåret, men hon envisades ännu att lefva i så stor afsöndring från menniskor som möjligt, medan hennes tårar dagligen runno än öfver Julius' bortgång, än öfver den hemlighetsfulla omständigheten, att Ingeborg måtte i sjelfva verket hafva älskat honom högre, än hon, Matilda, sjelf...

Medan Minny var ute för att afvisa den främmande, låg den unga frun såsom vanligt tillbakalutad mot svängningen i soffan. Hon bar naturligtvis den allra djupaste enkedrägten, och så bländande svanhvit och tjusande täck var hon, att det utgjorde en verklig ögonfägnad att blott få se henne.

2.

Hvem det var, som ringde.

Nu återkom fröken Minny, en tjugotvåårig behaglig flicka, enkel, förståndig, flärdlös och begåfvad med ett hjerta, som egde en sådan fond af tålamod och godhet, att den hjelpte henne öfver allt smått och krångligt.

»Bästa Matilda,» sade hon, »du får ej neka att taga emot! Det är . . .»

»Huru, Minny — hvad vill detta säga . . . dristar du att mot min vilja tvinga mig?»

»Men du bör väl åtminstone höra, *hvem* det är . . . det är Robert!»

Matilda spratt häftigt upp. »Nå, det fattades bara . . . *Hennes* man! Jag vet icke ens, hvad jag skall kalla den der herrn . . . O, jag känner mig mycket sjuk — var god och underrätta herr Robert Kennedy, att jag omöjligt för tillfället kan taga emot honom!»

»Hvad — en svåger, som gör sin första visit?»

»Ja, och som skall hålla ett sorgqväde i tre afdelningar öfver den yppersta af qvinnor . . . Hvarför visar ej också han, att man *kan* dö af sorg?»

»Sådan ser han icke ut.»

»Min Gud . . .» Matilda fick en nervattack af annat slag. »Jag hoppas, att mannen ser ut, som en sörjande enkling bör göra . . . hvit långhalsduk, krusflor och plöröser?»

»Han är helt enkelt svartklädd, och naturligtvis har han krusflor på hatten . . . Men jag försäkrar dig, bästa Matilda, att det icke går an låta honom vänta längre.»

»Nå, så släpp in honom då i förmaket! Jag kommer snart.»

Sedan Minny afgått på sin andra beskickning, behagade Matilda flytta sig från soffan till spegeln, i hvilken hon särdeles allvarsamt betraktade sig. »Det är så harmligt, att man kan förgås af blygsel,» förtrodde hon sig sjelf, »att visa sig med så rosenröda kinder, då man varit enka blott ett fjerdedels år! Gud är dock mitt vittne, att jag redligt sörjt och sörjer min salig Julius och att jag gerna, åtminstone efter hvad jag på samvete tror, velat följa honom i grafven . . . Jag kom ej att fråga Minny efter den olycklige enklingens ansigtsfärg — den är säkert likblek, och utan tvifvel vittnar ett släpande lidande i hans ögon, att han snart är färdig att nå den strand, hvarifrån hon vinkar honom.»

Sedan Matilda kastat ännu en blick i spegeln, denna gång öfver sin sorgdrägt, tillräckligt nunnelik att, enligt hennes öfvertygelse, visa, det hon för alltid vändt sig från verlden, öppnade hon dörren och trädde in i förmaket.

Vår unga enkas första blick på den obekante slägting, som här afvaktade sin presentation, förrådde en knapt dämpad triumf. Ty skulle hon hafva stält sig vid sin svågers sida framför den minst uppriktiga spegel,

så skulle denna ändå sanningsenligt fått intyga, att *hon* säkert syntes hundra procent mera lidande, än han.

»Ah, det är rysligt, det är nedsättande för mensklighetен... arma Ingeborg, om hon kunde se, huru denne man utandas endast öfverflödet af en lifskraft, som kunde räcka till för tre män! En gestalt, som ser ut att icke veta, hvad det är, att någonsin böja sig i stoftet, med en panna utan en enda rynka, med ögon lysande långt mer af solen än af månen, och med ett par läppar, så röda, att de bestämdt aldrig bleknat under en nervryckning... det är en singulier enkling! Jag afskyr denne hädiske man, innan han ännu öppnat sin mun — och jag, som icke fann *mig* nog sörjande... O, min ädle Julius, du ser skilnaden!»

De ofvanstående tankarne hade genomflugit Matildas hufvud, under det hon med högtidlig långsamhet drog igen dörren och med högtidligt långsamma steg passerade till midten af det ganska stora rummet, der herr Robert Kennedy mötte och med en djup bugning helsade sin okända svägerska, hvilken, förstås, han dock något så när fullständigt kände genom Ingeborg, som med en vacker sanningskärlek ej beröfvat den unga frun hennes bländande egenskaper, men också icke hållit på tadlet.

»Här, min lilla svägerska,» sade Minny, »ser du vår stackars Ingeborgs förträfflige man — du, gode Robert, får göra bekantskap med min älskade brors tillbedda hustru. Jag lemnar er nu på egen hand.» Minny nickade med en persvaderande min mot ett par fåtöljer vid divansbordet, hvarefter hon gick sin väg.

Under första ögonblicken, sedan man tagit plats, verkade rörelsen hos begge de unga personerna, att de iakttogo tystnad. Den bröts dock snart af herr Kennedy, en tjugonioårig man, en kraftfull natur till kropp och själ, med en solid värdighet och en resning på det välbildade hufvudet, som tycktes antyda, att han icke hade

någon frändskap med drömmeri eller melankoli. Hans stora stålgrå ögon blickade rakt fram på den unga enkan, i det han utan all förlägenhet yttrade:

»Bästa Matilda — får jag ej säga så — det grep mig en längtan att besöka dig, för att höra efter, om du på något sätt behöfde mitt biträde i affärsväg. Vi äro slägtingar, och ehuru personligen nya bekantskaper för hvarandra, ber jag dig disponera öfver min ringa förmåga!»

Det är omöjligt att skildra Matildas bestörtning vid ett dylikt tal. *Affärer* . . . var då denne man totalt utan hjerta! Såg han ej hennes dödliga sorgbundenhet, och mindes han icke ens, att han egt en hustru, ett barn? Och denna näsvisa förtrolighet: »bästa Matilda» och »*du*»! Han borde väl aldrig sagt annat än »min svägerska» . . . Nå, han skall blifva tuktad!

Och så hette det, i det hon med en lång, matt blick betraktade den så djerfve, rättframme mannen: »Min svåger, förlåt, att jag ännu icke ens kommit ihåg, att ett sådant ord, som ordet affärer, existerar! Mitt lif är sedan tre månader likt en ständigt tröttande natt . . . Men kanske rör detta besök någon fråga i arfsangelägenheter? Salig Ingeborgs lilla barn öfverlefde henne ju.»

Herr Kennedy blef hvarken röd eller blek vid dessa bittra ord. Han syntes icke ens förvånad och gaf ingen vigt åt sin ton, då han svarade: »Jag hör, att jag talar med ett fruntimmer, som midt under själens nedtryckning ändå har bättre reda på vissa förhållanden, än mången dam, hvars sinne är alldeles fritt. Det var dock icke någon arfsfråga för min del, jag hade i tankarne, och rätta orsaken till min erbjudna tjenst är . . . men kanhända bör jag icke nämna den.»

Matilda kände sig på tvåfaldigt sätt kufvad, först genom den allvarliga tillrättavisning, hon erhållit för sin

opassande sarkasm, och sedan genom den alldeles förvånande mjuka och milda ton, hvaruti de sista orden uttalats.

»Hvad menar svåger?» sade hon sakta.

»Jo, min svägerska, jag menar, att din ömsinte make, den hederlige Julius, i hvart bref skref till mig: 'I fall jag dör tidigt, så blif en sann bror för min Matilda!'»

Nu var det förbi med resten af den studerade kölden i den stackars unga qvinnans väsende: hon kunde ej återhålla sina tårar. Julius hade således ständigt tänkt sig henne i den belägenhet, hvari hon nu var, och velat gifva henne ett stöd. Hon räckte sin hand åt Robert, som sakta tryckte den, i det han tillade:

»Jag skulle säkert hafva kommit förr, om icke...»

I fall Matilda i detta ögonblick varit mäktig att reflektera, borde hon hafva förnummit en dallring i de två sista orden.

Han steg upp och gjorde ett slag omkring rummet, för att, såsom Matilda trodde, lemna henne sjelf tid att hemta sig. Snart fattades hon likväl af en annan idé, då hon såg Robert blifva stående orörlig vid pianot.

»Hvad är det då han betraktar?» tänkte hon. Matilda kunde ej ana, att Minny samma förmiddag nedtagit från sin brors rum ett högst likt porträtt af Ingeborg. Minny hade märkt, att Matilda led af att se det. Derför ärnade hon transportera den käre bilden till sin egen kammare, men af en händelse uppehållen, hade hon lagt ifrån sig den på pianot.

»Robert!» återtog Matilda, kallande honom tillbaka. Men nu syntes verkligen en blekhet på hans ansigte, ett sväfvande uttryck i ögonen... »Min gud, han sörjer henne ändå, fastän han försmår att visa det...» Derefter tillade hon högt: »Jag tror ej, min gode svåger, att vi böra förlänga vår sammanvaro i dag, men kom

tillbaka i morgon emellan två och tre och tag en stackars fruntimmersmiddag med mig och Minny, så få vi närmare förklara oss!»

Robert fattade sin hatt, bugade sig och med ett hvarken varmt eller kallt: »Tack, jag skall komma!» lemnade han rummet.

3.

Hvad Matilda fick höra vid sin andra tête-à-tête med svågern.

Följande middag, strax efter klockan två, kom Minny in till sin svägerska, meddelande, att anrättningen var i ordning, och hemstälde, om icke Matilda ville sätta sig i förmaket med något arbete — det skulle se trefligare ut för Robert.

»Jag tänker icke skämma bort den der herrn!» svarade vår unga enka kort. »Sedan jag närmare öfvertänkt hans uppträdande i går, finner jag, att det röjde allt för stor frihet. Han eger ej min dyre Julius' förmåga att fatta det ömtåliga hos qvinnan... Dessutom angripas mina nerver, blott jag i inbillningen hör hans stadiga steg. Och ser jag så för mig den förmätna nonchalance, hvarmed han satt och virade på det långa svarta banditskägget à la Rinaldini, under det *jag* ansträngde mig för att tala och svara, så... Huru tycker du annars, att jag ser ut i dag, Minny?»

»Jag vet, att jag misshagar dig, min lilla Matilda, om jag icke säger, att du ser särdeles medtagen ut efter din ansträngning i går, men jag kan ej hjelpa, att jag icke sett dig så vacker på länge, och det i trots deraf, att du i dag är i ännu djupare sorgdrägt.»

»Jag kläder mig så, som det anstår min ställning... Gå, Minny, skynda dig — jag hör honom redan!»

Blifven ensam, gjorde den unga frun en högst märklig rörelse med sin ena hand. Denna rörelse innefattade på en gång ett barns missnöjda hot öfver någon förnärmelse, en blyg flickas misströstan och en stolt qvinnas begär att närma sig den oåtkomliga öfverlägsenheten. Emellertid blef intetdera af dessa intryck qvar hos Matilda. Då hon trädde in i sällskapsrummet, åtnöjde hon sig med att kopiera sig sjelf från gårdagen: samma dysterhet, samma högtidlighet. Hon omgafs af en riktig atmosfer af tyngande kyla.

Olyckligtvis visade hennes svåger också en beslägtad kopia med gårdagen: lugn, artig och obesvärad, började han tala i hvarjehanda ämnen, liksom han ej vetat af, att det erfordrats en särskildt delikat rörelse i ton och åtbörder, för att nalkas herskarinnan i detta sorghus. Också svarade honom Matilda så snäft som möjligt.

Men då man kom ut i matsalen och hon fick se det dukade bordet och Robert, vid en inbjudande rörelse af Minny, ställa sig på den plats, som hennes älskade Julius alltid innehaft, var det förbi med allt slags beherskning: hon utbrast i en ström af snyftningar och ropade, att Minny var den obetänksammaste varelse i verlden, som, då man för första gången åter skulle äta i matsalen, stält bordet på samma ställe som förr och lagt kuvertet för en främmande precist på samma plats, der hennes dyre, dyre Julius alltid brukade sitta.

Den arma Minny blef röd som blod öfver, att hennes så högt aktade svåger skulle få se Matilda i en af hennes

allra ledsammaste attacker, men hennes hastigt framhviskade bön, att han för all del måtte ursäkta afbrottet, möttes från hans sida af ett fullkomligt lugnande småleende.

»Låt oss flytta bordet ned till andra ändan af rummet!» sade han till jungfrun, som stod der lika häpen öfver frun, som den främmande, hvilken icke lät sig bekomma... Sedan detta arrangemang skett, gick han tillbaka till öfra ändan af salen, bjöd Matilda armen, i det han såg på henne med en vänlig, men fast blick, och sade helt mildt: »Se så, min goda svägerska, nu skall du visa mig, att du ej på allvar ångrat din middagsbjudning! Hvad som hände dig, var en naturlig följd af dina nervers försvagning.»

Matilda blygdes obeskrifligt öfver, att hon ej haft någon skymt af välde öfver sig, men hon blygdes ännu mer öfver, att *någon* vågat taga sig denna ton mot *henne*. Hon medgaf likväl för sig sjelf, att hon kunnat få blygas ändå mera, i fall Robert visat sig kall och besvärad eller rent af gått.

Då man efter måltiden återkommit till förmaket och druckit kaffe, allt under det Matilda lefde i en dröm af häpnad, sade hennes svåger utan alla förberedelser: »Nu, min bästa Matilda, hoppas jag få tala några ord med dig i affärsväg?»

»Derom får Robert tala med de personer, som hafva mina angelägenheter om hand! Ingen kan väl begära, att *jag* skall hafvå sinne för sådant.»

»Och hvarför icke det?»

»Jag tror icke, att fruntimmer äro särdeles hemma i dylika saker.»

»Det skulle vara högst beklagansvärdt för dem,» svarade herr Kennedy i en ganska allvarsam ton, »om de genom liknöjdhet vårdslösade sina fördelar, och jag

tror icke, att något förståndigt fruntimmer kan tillåta sig detta.»

»Min Gud — en *enka*... hvad skulle väl hon bry sig om?»

»Gör du mig denna fråga på allvar, bästa Matilda?»

»Naturligtvis.»

»Nå väl, som jag försmår att tala annat, än hvad jag tänker, säger jag öppet, att en enka mer än andra qvinnor är skyldig att erinra sig, det hon framför allt är en förnuftig varelse och att, hennes sorg må vara huru djup som helst, hon dock har pligter som menniska, och en bland de första synes mig vara, att hon hedrar sin makes minne genom att ej låta den förmögenhet, han lemnat efter åt henne, förspillas. Derigenom beröfvar hon sig icke blott lyckan att göra ett eller annat godt verk i hans namn, utan hon torde äfven genom denna missförstådda gärd af sorg slutligen komma i en belägenhet, som fordrar fulla användandet af de krafter, hvilka hon så likgiltigt låter bortdomna.»

Under det han så talade till sin unga svägerska, höll han sin blick så stadigt fästad på henne, att hon liksom sjönk tillsammans vid den outhärdliga glansen från de stålgrå ögonen. Hon ville sträfva emot detta välde, hon ville afbryta honom, hon ville framför allt tillsluta sina öron för ljudet af denna så välklingande, men »grufligt» allvarsamma röst, men hvad helst hon än ville, kunde hon blott betrakta honom och tiga.

»Nå, goda Matilda, se då icke så ängslig ut? Jag förstår väl,» återtog han med ett leende, så behagligt, att det upplyste hela ansigtet, »att Julius icke talade detta språk med sin 'lilla sångfågel'. Det var derför han belastade mig med ansvaret att vara dig ett stöd. Men du finner mig troligen endast djerf?»

»Framför allt,» sade Matilda sakta, »tror jag, att allt, hvad jag fått höra, varit öfverflödigt.»

»Öfverflödigt — på hvilken grund då?»

»På den, att mina tillgångar äro alldeles säkra. Man har sagt mig, att Julius lemnat mycken förmögenhet efter sig och att jag icke behöfver bry mig om det allra minsta, innan allt blir utredt, hvilket dock icke kan gå fort.»

»Det skulle jag också tro ... Men hvad som nu erfordras, är en fullmakt af dig, bästa Matilda, som berättigar mig att, enligt din aflidne mans önskan, göra en undersökning om affärerna. Jag försäkrar dig, att det icke är tomma ord, då jag säger, att det är nödvändigt.»

»Men,» invände Matilda, »det skulle ju se ut, som om jag misstrodde de herrar, åt hvilka utredningen blifvit anförtrodd.»

»Jag är bekymrad,» svarade han, utan tvifvel med beräkning, »öfver, att jag icke i dig träffar en qvinna, som *vill* fatta eller ingå i ett allvarligt resonnemang. Det fins enfaldigt folk, som ler åt, att qvinnan skall veta något mer än att göra sig behagligt och sköta sitt hus och sin lilla verld, men det fins hundra tillfällen, då man snarare skulle känna sig frestad att le åt hennes eget pjåkiga begär att fasthålla sig vid sin omyndighet.»

Matilda kände sig uppryckt. En blixt, icke från den bortskämda sångfågeln, utan från en harmsen och förolämpad själ, bröt fram från hennes sköna, nu ändtligen strålande ögon.

»Var god och gå icke längre!» sade hon. »Det är sant att jag alltid varit en smekad och förklemad varelse, men det berättigar dock *ingen* att anse mig för ett fullkomligt pjåk ... Gå efter papper och skriftyg, Minny! Jag skall lemna den der fullmakten, eftersom min salig Julius har begärt, att hans herr svåger skall belasta sig med omtanke för min skull.»

»Allt detta, min bästa svägerska, talar du i en uppbrusande rörelse, hvilken här vid lag är af lika litet gagn, som din förra likgiltighet... Jag lemnar dig nu ett par af din mans bref till mig: det är min pligt att dokumentera mig. Är du efter deras genomläsning öfvertygad, att jag handlar i ditt intresse, så skrif fullmakten! Konceptet till den ligger bredvid brefven. Jag gör under tiden en promenad och kommer igen till teet.»

»Du kommer igen till... teet?» stammade Matilda. »Men jag vet icke...»

»Saken är den, att jag har endast några dagar att offra dig och att jag i morgon måste börja min befattning, så vida den skall komma i fråga. Afslår du allt slags åtgärd från min sida, så reser jag i morgon.»

»Men i alla fall...»

»... behöfver du litet tid att tänka för dig sjelf... Och derför farväl så länge, mina damer!»

Och härmed var han borta.

»Minny,» utbrast Matilda, »har du hört en sådan menniska förr? Jag begriper icke, att mina nerver ännu stå bi!»

»Det bevisar, att de icke äro så klena, som du tror... Men läs nu, kära Matilda, och förstå för Guds skull, huru väl Robert vill dig!»

Den lektyr, som vår unga enka nu företog, satte först hennes varmaste känslor i vibration: Julius stod för hennes ögon såsom den ädlaste varelse, men slutligen fästade sig också hennes *tanke* vid hans allvarligt upprepade förmaning till svågern och trängde så småningom, liksom den röjt sig väg genom en labyrint, in i vissa förhållanden, hvilka angingo ett affärstrassel, som kunde bli ganska farligt, i fall icke en stadig hand redde det.

»Min Gud, hvad jag alltid varit för ett barn!» sade hon inom sig. »Julius älskade mig också mera som ett sådant än som... Ack, min Julius — hvad han älskade mig!» Matilda ville icke bortrycka bindeln från sina ögon, denna bindel, som dolde, att hon väl varit den lilla älskade och smekta sångfågeln, men ej en tänkande qvinna, till hvilken det för en make var värdt att tala om så torra och prosaiska ämnen som de, hvilka angingo de ekonomiska affärerna.

»Jag tror icke,» fortfor hon, »att Robert visat mig någon missaktning med allt det här, men han har icke något mjukt sätt...» Hon började nu studera formuläret till fullmakten och förvånade sig öfver, att hon begrep nästan hvarje ord och term, som hon trott vara för henne så obegripligt som hebreiska.

Då Robert återvände, erhöll han icke blott fullmakten, utan äfven några ord, som förrådde, att han nu icke stod så illa till boks, som nyss.

Han dröjde en vecka i staden och lofvade att vara tillbaka om tre månader, vid hvilken tid ett sammanträde skulle ega rum med vederbörande i den affär, för hvilken han *egentligen* kommit.

»Gud vare lof!» sade Matilda, då han rest. »Jag har nu åtminstone ett fjerdedels år på mig att nedsjunka i min tysta sorg.»

4.

Öfverraskning på öfverraskning.

Under något mer än två månader ifrån den epok, som herr Robert Kennedys besök bildade, hade major Julius' unga enka användt alla sina krafter att försätta sig tillbaka i det vegeterande, sorgliga lif, som hon ansåg vara det största bevis, hon kunde gifva sin make, både på en allvarlig saknad öfver hans förlust och en allvarlig tacksamhet för den obegränsade kärlek, som han egnat henne.

»Gud ser och vet,» sade hon hvarje morgon och afton till sig sjelf, »att jag lika mycket nu som förr skyr all liknelse till förströelse. Ja, jag tror bestämdt, att jag ännu mer afskyr alla dessa menniskor, hvilka i sin enfaldiga välvilja komma för att uppmuntra mig, liksom jag ville *blifva* muntrad eller som om det vore tänkbart, att jag skulle deltaga i deras större eller mindre societéer. Men oaktadt detta är jag icke fullkomligt nöjd med min sinnesstämning.»

En dag kom hon ännu längre i sina upptäckter.

»I fall icke detta vore ännu enfaldigare än societéförströelserna, skulle jag säga (men jag säger det ändå icke, ty det vore löjligt), att mitt sinne midt i djupaste ensamheten förströs af den harmsenhet, som Ingeborgs herr man väckte hos mig. Allt ledsamt, som händt, händer och kommer att hända mig, härflyter från Ingeborg; och då hon nu skyndat att inkräkta sin förra plats hos *min* make, lemnar hon sin egen att representera hennes person här på jorden, det vill säga det

frostbitna förnuftet, hvilket aldrig mäktar upptinas vid något slags känsla.»

Medan Matilda, hållande en bok upp- och nedvänd, öfverlemnade sig åt dessa betraktelser, hade Minny inträdt med ett bref i handen, hvilket hon sakta stack i Matildas hand.

»Hvem är det ifrån? Skall jag nu också plågas med bref... Ja så, från min herr svåger! Det är väl någon lagfråga, som jag bör pinas med.»

»Öppna det!» sade Minny och drog sig tillbaka mot dörren, der hon med en ovanlig hög färg på kinden satte sig i skuggan.

Matilda bröt brefvet, men knapt hade hon läst de första raderna, innan hon plötsligt släpte det och utropade: »Hvad vill detta säga... är han alldeles tokig? Hvad menar han — skulle Minny gifta sig? Det var då löjligt... Men här står ju tydligt: 'Med anledning af Minnys förlofning'...»

»Och hvarför skulle det vara så löjligt?» frågade Minny framträdande.

»Hvarför... Huru skulle jag stackars trötta varelse kunna hjelpa mig utan den, som är van att ställa om allt i huset? Och se'n är du ju en gammal flicka.»

»Visst icke — minst i dens ögon, som vill hafva mig!» sade Minny skrattande. »Och hvad det beträffar, att du ej kan hjelpa dig mig förutan, så är det blott ett misstag: du hjelper dig nog, när du finner, att du måste lita på dig sjelf.»

»O, Gud, om min ädle Julius såge, huru jag nu behandlas! En svåger, fallen från skyarna, som verkligen anser mig så omyndig, att han vill sätta mig under sitt eget förmynderskap... och en svägerska, som djerft beslutar i afseende på både frieri och förlofning... Nej, ingen har haft känsla för mig, utom Julius och min goda styfmor — ack, om hon blott icke efter

mitt giftermål flyttat långt bort till sin son! Ingen *egen* mor kunde mera ömt skämma bort ett barn, än hon gjorde med mig.»

»Och det anser du vara rätta kännetecknet på en öm mor?» invände Minny. »Om Gud ger mig barn i mitt äktenskap, skall jag i stället hålla dem allvarligt till pligt och gudsfruktan.»

»Minny,» utbrast Matilda harmset, »blygs du ej att *tala* om barn, innan du är gift?»

»Men, kära Matilda, då...»

»Var så god och försvara ej en sådan frivolitet! Det är väl syster Ingeborgs principer, som gå igen. Jag är säker, att hon skrifvit en kalender om barns uppfostran från tiden redan *före* deras födelse... Men jag glömmer ju att efterfråga, hvem friaren är. Jag vill minnas, att jag såg en liten prudentlig karl, som under min Julius' lifstid fjäskade för dig. Hvad hette han... Andersson.. Johansson.. Pettersson?»

»Hvarken det ena eller det andra. Om du icke känner honom, så har du ändå sett honom: det är den nye omtyckte postmästaren John Kerner.»

»Det der låter ju ståtligt. Emellertid har han ej gjort mig den äran att vända sig till mig.»

»Han ville invänta svar från Robert först, innan han vågade besvära dig, men är nu mycket angelägen att få göra sin uppvaktning... Och förlåt ni nu, söta Matilda, att jag förtegat min hemlighet! Men äfven jag hade den åsigten att icke störa dig, förrän Robert, som visar mig en broderlig tillgifvenhet, gifvit sitt utslag.»

»Alltid *Robert!*» svarade Matilda, i det hon likväl innerligt slöt Minny i sin famn och kysste henne. »I morgon förmiddag skall jag taga emot din utkorade och vara rätt älskvärd, så vida icke det återstående af Roberts bref sätter mig i misshumör... Gå nu, lilla fru postmästerska, så skall jag återtaga min herr svågers

epistel! Den väl icke särdeles vidlyftiga historien om kärleken och frieriet får du berätta mig sedan.»

Matilda hade redan vändt sig om, för att taga brefvet tillbaka, då hon erinrade sig, att hon glömt en vigtig fråga, hvars uraktlåtenhet vittnade om allt för stor tanklöshet å hennes sida såsom Minnys naturliga beskyddarinna. »Kära Minny,» sade hon, »jag är alldeles konfus... Hvar i all verlden har du lärt känna din friare, och *hur* har han friat?»

»Den frågan väntade jag just på, min goda Matilda, då min käre fästman kom till staden först en månad efter Julius' död... Jo, ser du, hans familj och *vår* voro gamla bekanta, innan vi flyttade hit. Han har tyckt om mig i många år, och det var derför han sökte postmästaretjensten här. Emellertid kunde han ej blifva presenterad hos dig så snart efter ditt enkestånd. Men vi träffades än på kyrkvägen och än i åtskilliga hus i staden. Det är likväl endast ett par veckor, sedan han *riktigt* friade.»

Matilda svarade blott genom en stum rörelse. Det var inom henne något, som sade, att Minny visst icke skulle hafva visat sig så förbehållsam, om icke hon, Matilda sjelf, varit så egoistisk och likgiltig i allt... Under denna nyttiga sinnesstämning började hon, sedan Minny gått ut, läsningen af Roberts bref:

»*Min bästa svägerska!*

Med anledning af Minnys förlofning, hvilken hon utan tvifvel förtrott till den vän, som i hennes aflidne broders ställe är hennes rätta förtrogna, skyndar jag att förklara, det jag i John Kerners frieri ser en god borgen för vår gemensamma unga slägtings lycka. Han är en hygglig man, har en bra tjenst, en bra karakter och en liten egen förmögenhet. Nu får han en förträfflig hustru, som också har penningar, och då de

två länge tyckt om hvarandra, lärer du icke hafva något emot saken.

Emellertid är det en viss omständighet, den du troligen knapt känner, som sammanhänger med Minnys arf. För denna orsaks skull har jag beslutat att komma åtta dagar tidigare, än bestämdt var, ty jag kan ej dröja längre, än hvad alldeles nödvändigt är för den beramade sammankomst, som jag skall hafva i och för de transaktioner, i hvilka Julius ingått.

Efter mitt besök hos dig och Minny reser jag direkte till England och kommer troligen icke hem på några månader... Mera härom muntligen.

Din tillgifne svåger och ödmjuke tjenare

Robert Kennedy.

P. S. Ännu ett ord, goda Matilda! Jag sätter icke i fråga, att du efter detta tillåter Minnys fästman besöka henne i *ditt* hem.»

Matilda läste detta bref tre gånger och alltid med en viss qväfning i hela sin varelse.

Något, som säkert icke bådade godt, låg deri, att en ekonomisk omständighet påskyndade hans ankomst. Och sedan reste han till England — för månader... ja, der hade han ju slägtingar, hvilka utan tvifvel skulle undanträngа dem, som han lemnade qvar här. Detta sista borde i synnerhet glädja henne. Också sade hon sig: »Ja, jag blir mycket glad, då han väl landat på den der ön, der man sätter de praktiska förhållandena framför allt. Hans fars nationalitet har öfvergått på sonen... Det här angående *omständigheten* skall Minny ej få veta om. Det är tid för mig att icke längre vara något barn.»

Andra förmiddagen presenterades af Minny herr postmästaren John Kerner, och Matilda, som af hans ytterst ödmjuka bugning och vördnadsfulla väsende stämdes särdeles väl, emottog honom ytterst förbindligt. Sedan allt möjligt i ceremoni-stil blifvit sagdt, antog hon till och med en viss hjertlig ton, der ett och annat förekom angående ett vänligt slägtlif.

Det var illa, att den nye tilltänkte slägtingen genom sin undfallande artighet råkat väcka så för sig vackra sympatier... den ena förtroligheten föder den andra. Fångad af den unga, sköna enkans tjuskraft, sade han helt oskyldigt i sin egen förtjusning: »Och var viss, goda hennes nåd, att ingenting för min och Minnys skull behöfver rubbas! Jag skulle blifva förtviflad, och säkerligen äfven hon, i fall icke hennes nåd värdigades att låta allt förblifva så, som det är, i en boning så dyrbar genom sina minnen.»

Det är omöjligt att beskrifva den förändring, som föregick hos Matilda. Hon blef alldeles snöhvit, och hennes ögon stirrade med häpnad på den blifvande svågern, som stammade: »Jag ber tusen gånger om förlåtelse, i fall jag sagt något, som ej var passande! Jag trodde, att hennes nåd kände... jag förmodade, att Robert...» Den unge mannen afbröt midt i meningen, helt förlägen.

»Minny,» sade Matilda med darrande röst, »svara mig utan omständigheter! Är detta hus icke *mitt*, det vill säga, tillhörde det ej min salig man?»

»Goda Matilda,» svarade Minny med en viss blyg fruktan, »som du torde erinra dig, bodde icke min bror och vi systrar här, när vi först flyttade hit till staden. Julius ärnade icke belasta sig med något hus, men då en del af Ingeborgs och mina arfsmedel blefvo uppsagda, der de stodo, tillrådde Ingeborg vår bror att nedlägga summan i en fastighet här. Detta stora, be-

qväma hus utbjöds vid samma tid till salu, och Julius inköpte det för dessa penningar. De kunde ju icke stå säkrare.»

»Således,» mumlade Matilda, »har jag bott i *Ingeborgs* hus!»

Rörelsen var för stark. Hon svimmade.

5.

Under väntan.

De tre veckor, som återstodo innan Roberts återkomst, nalkades sitt slut.

Under denna tid hade Matilda haft flera enskilda samspråk med de herrar, som voro utredningsmän i boet. Hon hade blifvit förvissad om den sanning, som så oförmodadt träffat henne, och hon hade blifvit förvissad (då hon nu fordrade att få full upplysning), att hennes salig man, som godtroget lät öfvertala sig att ingå i många företag, dem han ej sjelf kunde bedöma, hade satt sin förmögenhet på vådligt spel genom aktier i ett par grufvor, förutom en annan affär, som syntes bli lika hotande.

Egendom fans betydligt nog, så vida den kunde realiseras, men penningetillgången hade ofantligt sammansmält, och åratal komme otvifvelaktigt att åtgå, innan utredning fullt kunde ske, »så framt ej,» hette det, »herr Robert Kennedy, som är en så affärskunnig och klok man, vid det nu beramade sammanträdet kan tillvägabringa något slags uppgörelse.»

Matilda hade hört på med mer fattning, än man vågade tro. Hon hade användt dessa tre veckor att gång efter gång i tankarne störta sig ned i djupet af ett hotande öde. Hon lät ingen klagan eller förebråelse mot sin aflidne man undfalla sig. Men en dag fattade hon mod att göra en fråga, som oupphörligt qväfts på hennes läppar af fruktan att få den besvarad annorlunda, än hon *ville* hoppas.

Frågan var denna:

»Har Kennedy fått ut sin fulla rätt af Ingeborgs arfsmedel?»

»Det är *möjligt*,» svarade den tillfrågade personen undvikande, »men man har skäl att förmoda, det åtminstone icke allt ännu blifvit honom tillständt... Herr Kennedy är dock i sig sjelf en så behållen man, att säkerligen...»

»Säg för all del ingenting mer!»

Då Matilda blef ensam, dolde hon sitt ansigte i händerna, och brännheta tårar neddroppade mellan de små hvita fingrarnes galler.

Denne man, som hon så förolämpande och med barnsligt trots bemött, till hvilken hon utan skäl kastat en sarkasm om enskilda arfsangelägenheter såsom anledningen för hans besök, han hade svarat henne med ädelt lugn och med det värdigaste allvar sökt bereda henne på nödvändigheten af att se klart i sina egna angelägenheter.

»Och ändå, ändå, huru uppriktigt jag än ångrar detta, vill jag millioner gånger hellre, om så behöfs, stå i skuld hos Minnys man än hos Ingeborgs. Ja, jag vill hellre svälta, än att Kennedy icke till sista styfvern skulle ha ut sitt. Sedan får man se... Vid nästa flyttningstid lemnar jag bestämdt detta hus. Men för att kunna det, erfordras, att jag under hans härvaro från början stålsätter mig mot hans inverkan. Ja, jag

skall både stålsätta och upprycka mig! Min stackars Julius, du var mycket för svag och jag mycket för tanklös.»

Allt ifrån det hon fått den fulla öfversigten om sin ekonomiska ställning, hade hon icke mera legat hela dagen drömmande på soffan. Tvärtom hade hon tagit en öfversigt af husets inre förhållanden, och för att dämpa en hemlig ångest, som ej ville släppa henne, hade hon åter öppnat det så länge tillslutna pianot, och hennes så obeskrifligt vackra och fulltoniga röst klingade åter genom rummen, men den strömmade ej ut, som förr, i glada toner: den dröjde nu inom de allvarliga regionerna. Dock — en ljufvare näktergalsstämma kunde man knapt få höra, den måtte klaga i smärta eller qvittra i glädje. Då hon sjöng, fans icke mera den barnsliga, bortskämda, sjelfherskande Matilda: hon var då en fullmogen qvinna, som tycktes förstå allt det höga, som tonerna lärde henne.

6.

Slutet på första halfåret.

Det var en höstafton. Matilda satt ensam i förmaket och sjöng, belyst endast af brasan, hvars sken föll öfver hennes svartklädda gestalt och de fina, mjuka konturerna af hennes ansigte. Minny var bortbjuden med sin fästman, och erfarande en oförklarlig vällust af att finna sig fullkomligt ensam, öfverlemnade sig Matilda med hela sin själ åt sångens makt. Hon

tänkte på Julius, på himlen, på detta andra lif, öfver hvilket hon hittills så litet *tänkt*, ehuru hennes tankar ofta dröjt dervid.

Hvad var det för underligt då, att hon ej hörde, att salsdörren blifvit öppnad och att steg, icke starka och hårda, utan lätta och varliga, nalkades öfver mattan och stannade innanför förmaksdörren? Hon sjöng och sjöng, hon tänkte och tänkte, tills hon, gråtande af en smärta, som icke var trötthetens, icke heller sorgens, utan en genomgripande lifsväckelse, lät hufvudet nedsjunka mot bröstet.

Då lade sig helt sakta och mildt en arm öfver hennes axel, och en röst, så varm och god, hviskade: »Tack... det var mig innerligen kärt att få höra den lilla sångfågeln!»

»Robert... du här redan!» Hon flög upp, och med ens var den vackra visionen, hon haft, försvunnen. Hon stod åter inne i det kalla affärslifvets isande atmosfer, men hon skydde den icke nu: hon tvärtom längtade att uttala sin mening.

»Du säger mig icke välkommen!» återtog Robert, och en viss misslynthet gömde sig i tonen.

»Förlåt mig, min bäste svåger, men din ankomst jagade, som billigt var, på flykten det lilla svärmeri, hvaråt jag i ensamheten öfverlemnade mig.»

»Men du säger mig ju ändå icke välkommen!»

Matilda kände en riktig istadighet inom sig mot att uttala ordet »välkommen». Ingen hade visat henne ett mera sant deltagande, än han, men det hade icke skett ridderligt: det hade varit ett hårdt, redligt, öfverlägset deltagande.

»Jag skall springa ut och säga till om ljus!» sade hon och skyndade mot dörren. Men innan hon hann den, hade han fattat hennes hand och yttrat:

»Besvära dig ej, bästa Matilda! Jag har i afton affärer på flera håll, emedan jag nödgas resa i morgon förmiddag, och jag ärnade endast i förbigående säga dig, att, hvilka dina intryck i afseende på mig än äro, du kan vara förvissad, att, hvar helst jag vistas, du alltid i mig har en bror och beskyddare.»

Matilda blef slagen så väl af den oväntade nyheten som af tillägget. »Käre Robert, jag ber dig, låt mig få begära in ljus! Du kan väl skänka mig en enda qvart, om icke för annat, så...»

»... så för att säga mig farväl, då du icke kunnat säga mig välkommen?»

Matilda svarade ej. Hon skyndade in i sängkammaren, oaktadt hon i salen mötte jungfrun med ljusen; och väl inom skyddet af ensamheten, hviskade hon, i det hon med ett slags förtviflan vred händerna: »Kan jag då aldrig vara inför honom annat än ett barn? Skulle jag icke nu ha visat den kraft, jag förvärfvat — men ännu kan jag visa den och låta honom förstå...»

»Befaller hennes nåd, att teet bäres in?» frågade jungfrun, gläntande på dörren.

»Nej... ja... jo men... Du kan ställa det i förmaket!» Och liksom denna lilla diversion haft något lugnande med sig, steg Matilda åter in och bjöd Robert taga plats bredvid sig.

»Jag finner dig mycket förändrad, goda Matilda! Du ser icke mer ut att vara...»

»... ett sannskyldigt litet våp?» inföll Matilda leende. »Jag försäkrar också, att jag gått igenom en fullständig skola, räknad från din första visit.»

»Nå, då önskar jag hjertligt, att dina studier verkat till en sann nytta!»

»Det hoppas jag... Saken är, att jag nu känner så väl din granlagenhet som husets verkliga ställning.

Jag vet, att jag snarare kan betrakta mig som en fattig än som en rik enka, att det här huset inköptes för arfsmedel, som tillhörde min mans systrar, att sterbhuset ännu häftar (jag tror det är termen) för en skuld till dig, men att jag icke vill detta, utan bönfaller, att du skänker mig lugn genom att framför *alla* andra göra dig godtgjord! Nu har jag sagt, hvad jag hade på hjertat, och tillägger, att jag i vår flyttar härifrån.»

Matilda kände sig icke litet stolt, då hon så på en gång utgjutit alla sina tankar; men hon fattades af en djup misslynthet, då Robert, i stället för att berömma hennes styrka eller egna henne minsta gnista af beundran, med ett det retsammaste leende svarade:

»Det är mycket illa, att du ej kan få det nöjet, att till hvarje pris göra dig af med en borgenär, som framför alla är dig motbjudande. Tyvärr kan jag dock icke tjena dig härmed, emedan jag af din man fått ut hvad jag hade att vänta.»

»Men herrarne säga, att det icke *kan* vara så.»

»Jag skall visa dem, att de misstagit sig... Jag har fått aktier i de båda grufvor, i hvilka Julius var delegare.»

»Således,» utbrast Matilda, »finnes icke minsta del af Ingeborgs penningar qvar i detta hus?»

»Huru du uttalar min aktade hustrus namn!» svarade han med en ton, så sträng, att Matilda spratt till. »Man skulle tro, att det är för *hennes* skull...»

»Min gode svåger, jag blir mycket, mycket ledsen, om jag sårat dig! Julius älskade henne så högt, och du fattar en hustrus känslor.»

»Nej,» sade Robert med en viss kall oblidkelighet, »jag fattar icke *dina* känslor... Men lemnom ett ämne, som sårar oss båda! Du håller af Minny och har varit god och förbindlig mot hennes fästman.»

»Jag har mött lika med lika... Men du yttrar dig ej om affärerna?»

»Om dem säger jag blott: i fall en del går förlorad, så blir ändå nog öfver till en någorlunda sorgfri bergning. Jag skall handhafva sakerna mera direkt, då jag återkommer från England: jag har nu måst inhibera sammankomsten på ytterligare tre månader.»

»Det vill säga, att *du* alltjemt skall ha hand om sakerna... kan ingenting öfverlemnas åt Minnys fästman?»

»Omöjligt — han har ingen affärsvana och förmår ej taga ihop med en sådan här kasus... Men är du verkligen så oblidt stämd emot mig, att du ej ens kan fördraga mig som din homme d'affaires?»

»Skall jag vara uppriktig, så tillstår jag, att jag icke rätt förstår mig sjelf här vid lag. Jag kände mig emellertid så lycklig öfver att slippa...»

»... *min* inblandning? Godt, min bästa Matilda! Man kan ej vara uppriktigare, och jag värderar lika mycket ditt mod häruti, som jag värderar den kraft, om ännu omogen, hvilken du utvecklat i fråga om att öfvervinna din obenägenhet för lifvets prosa... För att nu visa mig värd ditt förtroende, skall jag så fort som möjligt laga så, att jag kan frånträda min befattning.»

»Och sedan?»

«Sedan få vi troligtvis, efter, förstås, att hafva träffats vid Minnys bröllop, som vi väl skola fira nästa vår, fortsätta bekantskapen endast genom helsningar i brefven till och från de nygifta... eller kanske du också besväras deraf?»

»Robert,» — Matilda räckte hastigt fram sin hand — »jag är visst den otacksammaste menniska, som jorden burit... förlåt mig, om du *kan!*» Hennes röst

var så mild, så mjuk: den påminde om hennes sköna sångstämma.

Öfverraskad tryckte Robert den lilla sammetsfina handen till sina läppar. »Matilda,» sade han glädtigt, »vi bli nog vänner med tiden! Jag tror, att du någon gång skall tänka vänligt på mig, då jag lemnat Sverige.»

»Men hvad,» svarade hon, rodnande öfver den trygga hjertligheten i hans språk, »skall du då göra i England?»

»Jag hade i alla hänseenden ämnat mig öfver något senare i följd af familjförbindelser. Nu kallas jag dit än skyndsammare, emedan en värderad slägting vill se mig före sin död. Jag vet, att han ihågkommit mig i sitt testamente. Som yngling har jag förut vistats i hans hus, men jag skulle ha gjort min far en stor sorg, om jag icke återvändt hem. Dessutom var jag redan förlofvad.»

»Och kommer du verkligen åter? Kanske upptaga dig de nya affärerna så helt och hållet, att du glömmer afsluta de gamla, som du qvarlemnat.»

»Åh, frukta icke det! Om tre månader skall jag bestämdt vara här att bringa till slut dina affärer. Jag skall till och med på förhand sända dig några ord derom.»

I detta ögonblick inkom tebrickan, så att Matilda fick något att syssla med.

Robert såg på sitt ur. »Åh, bevars, en hel halftimme förliden! Jag får således ta teet i flygten och sedan med postmästaren, som jag redan träffat, söka upp Minny. Jag reser på morgonen.»

»Detta är således afsked?»

»Ja, och då jag återkommer, säger du...»

»... välkommen!»

»Nå, det litar jag på!» Han tryckte båda hennes händer och skyndade ut.

7.

Mellan svågrarne och mellan svägerskorna.

Robert Kennedy till John Kerner.

»*Hedersbror!*

Jag litar på, att du fullkomligt noggrant uträttar alla mina uppdrag, enligt medföljande promemoria.

Det ofantliga arbete, som här i England väntade mig i följd af min ädelsinnade slägtings död och förordnanden, gör mig väl till en mera behållen man, än jag förut var, men har äfven till följd, att jag kommer att söka, i stället för förlängd permission, afsked från mina befattningar i rätterna och banken, för att hädanefter uteslutande egna mig åt det industriella gebitet, som också mest ligger åt min smak och mitt begär efter ständig verksamhet. Då jag får allt klart här, bosätter jag mig likväl i Sverige för mina gamla föräldrars skull. Emellertid inträffar jag på bestämd tid, för att reda ut den krångliga härfvan af salig Julius' intrasslade affärer.

Jag hoppas att Matilda då skall se mig med någorlunda nöje. Jag är förtjust att höra från dig, det hon alltjemt lär sig finna, att lifvet är en nog allvarsam sak, att fordra hvars och ens uppmärksamhet.

Tusen helsningar till Minny!

Om en månad träffar du mig.

Broderligen

Robert.

P. S. Äfven här har jag, besynnerligt nog, fått affärsuppgörelse med ett ungt fruntimmer, en slägting, med hvilken jag dock har vida lättare att komma fort, än med min lilla svägerska.»

John Kerner till Robert Kennedy.

»*Högt aktade broder!*

Alla de uppdrag, hvarmed du hedrat mig, skola punktligt verkställas.

Jag gick till damerna med de nyheter, som ditt bref innehöll. Minny strålade af glädje att snart få återse dig, men Matilda, som jag, obetydliga hvardagsmenniska, naturligtvis aldrig förstått och hvilken jag det oaktadt alltid hembär min ödmjuka hyllning, emedan hon synes mig lik en poetisk myt i qvinnohamn, Matilda, upprepar jag, blef blek som en lilja, då hon eljest nu på sista tiden blomstrat som en ros. Hvad har ni er då emellan, eftersom alltid ditt namn sätter henne i något slags ängslig vibration? Hon sade likväl icke ett ord, icke ens det vanliga: 'Gud ske lof, efter nästa sammankomst lemnar Robert *förmynderskapet!*' Men hon såg så olycklig och nedtryckt ut, att jag skulle velat göra nästan hvad som helst, för att åter få se det älskliga leendet på hennes läppar.

Jag hoppas, att hvad jag här öppenhjertigt skrifvit om mina intryck i afseende på Matilda, ej inger dig den galna tanken, att hon i någon mån bortskymmer min förträffliga och älskade Minny! Nej — men både jag och Minny anse henne som ett heligt testamente af Julius... du vet, att han gaf henne en verklig dyrkan, och hvem skulle för öfrigt kunna vara annat än öm emot henne, som står så ensam och nu är så tålig, om

än stundom litet barnslig. Gud, och icke jag, begriper, huru du har mod att behandla henne på ditt allvarsamma sätt!

Välkommen hit, redlige broder och nu rike man!

Din vän och ödmjuke tjenare

J. Kerner.

P. S. *Jag* har också ett postskriptum att framte... Vår unga enka, som nu icke har mer än fyra månader qvar af sorgåret, lärer icke, efter hvad jag kan förutse, bli i saknad af ett godt anbud. Vår nye domare visar den mest påtagliga attraktionskraft åt det hållet, då hon för Minnys skull antager en och annan bjudning.»

Vid samma tid som herr postmästaren förseglade sitt bref, sutto de begge svägerskorna helt husligt och tillklippte duktyg för Minnys räkning. Hennes giftermål var bestämdt till slutet af sorgåret, det vill säga omkring medlet af maj.

»Kära Matilda,» sade den lyckliga fästmön, »om du ändå hölle af mig så mycket, att du ville förtro mig, hvad som nu på sista tiden bekymrar dig! Är det väl möjligt, att du ordentligt lider af den vissheten, att tiden för Roberts nya besök snart inträffar? Trösta dig då med, att det är näst det sista: när han till våren officierat som brudfar vid mitt bröllop, slipper du honom!»

»Åh, du bör icke vara så säker på, att han kommer till din högtid: kanske fäster han sig i England.»

»Tycker du, att Robert icke skulle stå vid sitt ord? Han kommer bestämdt.»

»Kanske med sin fru, *mistress Kennedy.*»

»Gerna det, om det gör honom lycklig.»

»Huru, Minny — skulle det ej grufligt smärta dig att se din syster så snart ersatt?»

»Icke kan jag väl tänka, att Robert skall gå som enkling i alla sina dagar! Dessutom . . .» Minny rodnade och afbröt tvärt.

»Du fortsätter ej?»

»Derför att jag icke *bör* fortsätta . . . Det var en förflugen tanke.»

»Roberts möjliga giftermål?» inföll Matilda.

»Åh, nej, icke menade jag det!»

»Då, Minny, menade du något specielt med ditt *dessutom* . . . Kanske rörde det Ingeborg? Du har aldrig sagt mig, om det var ett inklinationsparti mellan Ingeborg och Robert.»

»Det vet jag icke precist, men de hade mycken tillgifvenhet för hvarandra.»

»Det tror jag. Men om aftonen, då Robert var här sist och jag på tal om affärerna» — nu var det Matilda, som rodnade — »kom att nämna Ingeborgs namn, yttrade han: 'min *aktade* hustru' . . . Det var så eget, tyckte jag, att han ej sade min *älskade* hustru.»

»Jag är viss,» återtog Minny, »att Robert höll mycket af Ingeborg och att Ingeborg också höll mycket af honom. Men kanske att de mera aktade, än dyrkade hvarandra — de hade så länge varit förlofvade, nästan ända från barndomen.»

Medan Minny för första gången talade så upprik-tigt, flögo lätta purpurskyar öfver Matildas anlete, men hon upptog ej vidare ämnet.

»Efter vi äro inne på kapitlet om giftermål,» sade Minny leende, »så vet du, hvad man allmänt spår mig? Jo, att jag bör vänta mig en ny svåger.»

Nu upplyfte Matilda häftigt hufvudet. »Tala inga sådana enfaldigheter! Var säker att jag bättre skall

hedra din brors minne... Hvem skulle dessutom älska mig, så som *han?*»

»Kanske icke med hans blindhet.»

»Icke ett ord vidare — jag förbjuder dig det!»

— — — — — — — — — — — — — — —

Fjorton dagar senare erhöll den unga enkan sjelf ett bref från England.

Hon gick in i sin sängkammare för att bryta det, men hennes händer darrade så häftigt, att hon nästan slet sönder brefvet med sigillet.

I det samma kom hennes blick att mekaniskt falla på spegeln, hvarvid hon helt förvirrad nedslog ögonen inför sin egen bild. Hon var skuggrädd för sig sjelf och saknade mod att undersöka sitt inre väsende... Emellertid läste hon de få raderna:

»*Min goda Matilda!*

Vi kommo ju öfverens, att jag skulle få underrätta dig om tiden för min återkomst. Åtta dagar härefter är jag i Sverige, och sedan skyndar jag att infria det löfte, som jag gaf dig, nemligen att efter afslutadt arbete nedlägga mitt homme d'affairesskap. Genom brefvexling med intressenterna har jag planerat sakerna så, att de flyttat sig ett godt stycke i väg.

Kanhända, min lilla kära, dyra svägerska, skall du då ändtligen betrakta mig med mindre fördom, och kanhända låter du mig till belöning få höra en sång, som jag ej smugit mig till att njuta af.

Din tillgifna svåger

Robert.»

Matilda kramade brefvet hårdt i handen, och hennes ögon tycktes ännu i tomma rymden läsa hvarje bokstaf — så orörlig qvarstod hon. Den lätta, förtroliga tonen förvånade henne kanhända. Visserligen röjde

den någon likhet med den ton, som han begagnat, då han öfverraskade henne vid pianot, men på den aftonen hade följt en förmiddagsvisit *för Minnys räkning*, emedan resan blifvit fördröjd ett par timmar, och han hade då synts angelägen att öfvertyga vare sig Matilda eller sig sjelf, att han, i trots af ett och annat mjukt ögonblick, ändå var endast den lugne affärsmannen, den något sträfve Robert. Det var på detta sammanträffande som postmästaren syftade, då han i brefvet till sin blifvande svåger yttrade sin undran öfver dennes allvarsamma sätt att bemöta Matilda.

8.

Vår unga enka mister slutligen sin homme d'affaires.

Under fulla tolf dagar efter Robert Kennedys ankomst till staden var han upptagen af sammankomster och lagkrångel, försäljningar, inköp, kontrakter, inteckningar, korteligen med hela utredningen af salig Julius' affärslabyrint, för att reducera alltsammans till ett sifferbelopp, som, innestående till en del i en egendom, till en del i en bank, lätt kunde förstås och handhafvas af den unga enkan sjelf, hvilken då blott behöfde qvittera sina räntor.

Men allt detta arbete medgaf ingen tid för visiter, och han hade knapt fem eller sex aftnar visat sig hos sin svägerska i sällskap med Kerner — vid hvilka till-

fällen Matilda haft den takten, att inbjuda äfven de andre utredningsmännen —, då han ändtligen den fjortonde dagen, efter förut begärdt enskildt samtal, infann sig med en bundt handlingar i handen.

Matilda hade för denna så storvigtiga konferens, efter hvilken hon ansåg sig skola inträda i fullt myndighetstillstånd, uppbjudit hela sin förmåga att icke visa sig besvärad. Det var likväl med den saken, som det kunde, emedan hon nu för första gången under *denna* period skulle blifva ensam med sin svåger. Hon visste genom Kerner, att det aldrig varit tänkbart, att komma till slut med sakerna så hastigt, i fall icke Robert visat sig dokumenterad med uppdrag från tredje hand om inköp af diverse marker, strömfall och skogar, som i Julius hand varit nästan värdelösa. ● Under inga omständigheter kunde således nekas, att Roberts driftiga och skickliga hand ensamt förmått att reda ut trådarne.

Det var troligen till firandet af sin fullkomliga skilsmessa från Roberts förmynderskap som Matilda för första gången efter mer än tre fjerdedels år utbytt den svarta ylledrägten mot en af svart siden och den hvita sorgmössan mot en liten mycket täck af svarta blonder, som bildade den behagligaste skugga till hennes ljusa silkeslockar, lätt uppfästade bakom öronen, så att den mjella, fina kinden syntes fri från allt utom en och annan liten färgbrytning . . .

Då det tog i dörren till salen, då de raska, välkända stegen läto höra sig, bäfvade den unga qvinnan så häftigt till, att hon, som *ärnat* helt obesvärad gå emot sin gäst, knapt egde makt till mer än att jemt och nätt stiga upp.

»Mår du ej väl, min lilla Matilda?» Robert nedlade hastigt pappersbundten och skyndade fram till den unga frun, som försökte småle, under det hon bemödade sig att se på honom.

»Åh jo, jag är blott ledsen, för det att jag ej rätt vet, hur jag skall kunna tacka dig för allt, hvad du gjort.»

»Åh, icke annat! Jag hade ju lofvat dig att ställa allt i ordning, och nu försäkrar jag, att du, i fall du vill egna mig en halftimmes uppmärksamhet, skall vara så hemma i dina affärer, att du utan biträde, så vida du icke af artighet vill tillåta Kerner att biträda dig med korrespondensen, skall fullkomligt kunna reda dig. Jag har här tvenne extra goda inteckningar. Det öfriga af kapitalet är deponeradt i provinsbanken ... Nå, få vi börja nu? Det skall mycket intressera mig, att se om du först och främst vet, hvad en inteckning betyder, och om du kan skilja ett gravationsbevis från din modehandlerskas räkning.»

»Åh, låt oss blott börja!» svarade Matilda, modig genom den godlynta och glädtiga ton, som han anslagit. »Jag tror nog, att du icke kommer att finna mig så okunnig, som då du först började handleda mig.»

Och efter genomgången kurs blef Robert verkligen förvånad öfver hennes förståndiga uppfattning af hvarje särskild sak. Hennes frågor röjde både skarpsinnighet och intresse, och *en* af dessa satte sjelfva utredningsmannen i förlägenhet.

»Hvem,» sade hon, »kunde finna sin uträkning vid att inköpa alla de der lägenheterna, som, efter hvad jag funnit, icke renderat Julius det minsta?»

»Ja så, du tror att oländiga marker, strömdrag och skogar icke ha sitt värde, derför att de i Julius' hand voro ofruktbara; men var säker, att den, som inköpt dem, nog vet, hvad deraf kan göras. Affären har emellertid gått genom tredje hand, för att icke skada inköpet af en egendom, som ligger näst intill.»

»Det der förstår jag!» utbrast Matilda, helt stolt och glad. »Egendomens pris skulle troligen stegras, i

fall man visste, att köparen redan egde jordsträckor derintill.»

»Nå, du riktigt hänrycker mig, min bästa Matilda! Jag gör dig min uppriktiga komplimang. Så der skulle du icke ha svarat mig första dagen af vår bekantskap... Och nu får jag ha äran att öfverlemna dig...»

»Åh nej, vänta litet med de der papperen, min bäste svåger! Der saknas ännu ett, som jag gerna ville ha med.»

»I det fallet,» sade Robert, skrattande, »är du skarpsinnigare än jag, ty jag vet ingenting, som fattas.»

»Gyckla ej... I allt, hvad jag genomgått, finnes ingenting, som häntyder på, huru *du* blifvit godtgjord.»

»Hvad tänker du på, min kära Matilda — jag har ju mina aktier!»

»Det är just dem jag fikar efter att erhålla: jag måste ovilkorligen få inlösa dem.»

Robert rodnade starkt. »Detta hade jag icke väntat!» sade han.

»Ja, men jag tror, att din grannlagenhet förbjuder dig att neka, då det är lätt att finna, det du vill behålla dem, endast för att lemna mig större ränteafkastning. Går din qvinliga slägting i England in på att du gör upp affärer på det sättet?»

»Miss Mary Kennedy har visat mig det förtroendet, att icke i något enda fall tvifla på min redliga grannlagenhet. Om derför någon ogrannlagenhet i denna fråga eger rum, så finnes den åtminstone icke på *min* sida.»

»Robert, du blir ledsen på mig? Vet du, jag kan icke uthärda det... nej, jag kan det alldeles icke.»

»Nå, så var då förnuftig, bästa Matilda, och nöj dig med hvad som finnes!»

»Aldrig förmår jag det heller... Innan dessa aktier äro *mina*, kan jag icke anse mig...»

»... fullkomligt fri från *mig?* Jag förstår... Nåväl, Matilda, jag skall sälja dig mina aktier. Den affären kan emellertid icke uppgöras nu, emedan den är intrasslad med en annan. Men då jag om nio eller tio veckor återvänder hit, för att leda vår lilla Minny i brudstolen, skola vi ha vår sista affärs-konferens. Kan du gifva mig anstånd, tills jag härnäst kommer tillbaka från England, dit jag, efter ett kort besök hos mina föräldrar, nu återreser?»

»Naturligtvis måste jag finna mig deri. Och nu emottager jag med nöje mina handlingar... Tack, Robert, af allt mitt hjerta! Vi äro nu...»

»... qvitt?» afbröt Robert. »Nej, min lilla svägerska! Jag hade ju i belöning förbehållit mig en af dina förtrollande sånger.»

»Åh, hvad bryr *du* dig om dem!» Färgen på hennes ansigte, som under en lång stund varit blek, antog hastigt en stark skiftning i rose.

»Matilda, vill du ha en måttstock på, *huru* mycket jag bryr mig om dem, så skall jag gifva dig en sådan!» I fall Matildas *hy* nyss skiftat, så var det nu i stället en högst egen liflig brytning i Roberts *röst.*

»Nå väl,» sade hon sakta, »jag vill gerna veta, hvad du menar?»

»Tio minuter härefter har jag för den nästföljande timman ett vigtigt möte med en person, som just då måste resa, och infinner jag mig ej, så förlorar jag tillfället till en för mig särskildt vigtig sak. Men vill du under denna timma genom din sång qvarhålla mig, så stannar jag och — beklagar mig ej.»

Med ögon strålande af en glädje, som hon ej förmådde dölja, ilade Matilda till pianot. »Jag skall,» sade hon, »uppehålla dig blott de tio minuterna, på det att du sedan skall lyda mig och gå!» Och hon sjöng en förtjusande liten glad bit, lätt som en vårvind,

jublande som en fågelkör, med stark makt anslående hennes enda åhörare.

»Matilda» ... han lutade sig djupt ned öfver den svanhvita halsen och såg henne in i ögonen ... »Matilda, då jag säljer mina aktier ...»

»Skynda dig då — du ser ju, att klockan redan är fem minuter öfver timslaget!»

9.

På Minnys bröllopsdags-morgon.

Maj i sin egen brudliga skrud var inne, och frisk och ung liksom de tvenne unga, hvilka i dag skulle aflägga sina trohetslöften, tycktes hela naturen vilja utströ varma löften för deras framtid.

Herr postmästaren Kerner skulle med sin fru bebo bottenvåningen i det hus, som från och med den följande dagen komme att benämnas »kernerska» huset och i hvilket hennes nåd Matilda hyrt den våning en trappa upp, der hon residerat nära ett år som hustru och nära ett år som enka — det fattades nämligen ännu fyra dagar, innan enkåret gick till ända.

Hon hade särdeles önskat, att Minnys bröllop ej måtte firas förr än *efter* nämde tidpunkt, men som brudens födelsedag inträffade så, att de fyra dagarne återstodo, hade hon låtit öfvertala sig att afstå från *sin* önskan, på det att dagen måtte blifva så mycket högtidligare för Minny.

Klockan var omkring elfva på förmiddagen. Herr postmästaren hade kommit på ett flygbesök, som dock syntes blifva temligen långvarigt, att döma af de okonstlade glädjerop i hvilka han och den blifvande unga frun stundligen utbrusto, medan de, likt tvenne glada barn, stående i sin matsal framför ett bord, som hade plats vid de öppna dörrarne åt trädgården, refvo upp och ned i en stor låda, hvilken på morgonen kommit med herr Robert Kennedys förbud.

»Ja, jag säger, att en sådan svåger icke fins i verlden mer!» sade Minny, sättande sig i den stol, som hennes postmästare framsköt, för att desto bättre kunna utbreda ett magnifikt sidentyg.

»Det är blott *en* sak, som en smula harmar mig,» svarade han, »att brudklädningen, som du fått af mig, icke är hälften så vacker!»

»Hur kan du ha hjerta att säga något så elakt! Roberts val visar en elegant smak, men *ditt* en poetisk: penséer på ljusgrå botten — kan man tänka sig något behagligare... Är du nöjd nu, otacksamme, så var god och fortsätt! Det är mera qvar i lådan... Men tänk, om Robert icke hinner fram i tid? Hvad det var tråkigt, att han så förjagat sig, att han skulle bli illamående på vägen!»

»Ja, men han skrifver ju till mig, att bara han fått hvila några timmar, så blir han nog bra. Det är långt till klockan sju i qväll... Har ni allting färdigt deruppe?»

»I det närmaste... Matilda är alldeles outtröttlig.»

»Ja, hon är en riktig engel!»

»Var blott så god och dyrka engeln med något mindre värme, annars blir jag svartsjuk... Nå, ser du, att jag hade rätt, att det fans ännu en sak qvar i lådan... En liten vacker ask...»

»... af hvilken du likväl får blott utanskriften!»

»Låt mig genast se!» Minny ryckte nyfiket till sig det föremål, som postmästaren dragit upp ur ett särskildt litet fack i lådan, och läste högt ett par rader, skrifna med Roberts stil:

»Bästa Minny, öfverlemna detta åt Matilda! Innehållet är icke från mig, utan från en ännu okänd vän, som hon eger i England.»

Brud och brudgum sågo litet häpnadsfullt på hvarandra.

»Gissar du, min egen vän, hvad jag föreställer mig att detta betyder?» frågade Minny.

»Ja, jag tror mig förstå dig. Du tänker, att Robert är . . .»

». . . förlofvad med sin slägting miss Kennedy och att hon sändt denna gåfva till Matilda, ty utan något närmare förhållande kunde väl ingen obekant skicka en present.»

»Men i det fallet,» invände Kerner, »skulle väl du, såsom också blifvande slägting och brud, dertill ha varit lika nära.»

»Det der betyder föga, men hvad som betyder mer, är mitt stora missnöje med utsigten till denna förbindelse!»

»Hvarför så, dyra Minny, om han älskar henne?»

»Jo, vet du, jag ville, att han i stället älskade någon annan, och jag har stundom så trott.»

»Du menar väl aldrig Matil . . .»

»Just henne menar jag. Och än mer, i djupaste förtroende sagdt, jag är icke utan en aning, att *hon* . . .»

»Nej, kära Minny, detta är både löjligt och omöjligt! Hon har ju aldrig tålt honom, och *han* är ju riktigt sträf mot henne. De äro så ytterligt skilda från hvarandra, att jag icke vet, hvilken liknelse jag skall ta till.»

»Det är intet hinder. *Les extrêmes se touchent.* Men nu måste du lemna mig, älskade vän, så att jag får gå upp till Matilda med asken ... Ah, tyst, här kommer hon ... Min Gud, hvad hon för hvar dag blifvit lifligare och älskligare! Hon är mera ungdomlig nu, än då hon gifte sig. Och fast hon ständigt säger, att hon saknar Julius, förhåller sig dock den saken helt olika mot för sex månader sedan.»

Ny syntes Matilda i dörren. »Jag skulle väl ändå, så brådt jag har, springa ned och ta i betraktande dina presenter, Minny ... Nå, vet ni, kära vänner, detta var då en verklig grufva af härligheter! Det der har Robert minsann icke kommit åt på vinsten af sina aktier.»

»Och detta är för dig, Matilda!» Minny framräckte asken och observerade sin svägerska noga, medan denna läste de skrifna raderna.

»Hvad skall detta betyda?» frågade Matilda häftigt, och rosorna på hennes kinder förvandlades i snöbleka liljor. »Jag har ingen vän, ej heller *väninna* i England ... Minny, behåll den här asken — jag vill icke se på innehållet!» Hon vände sig bort.

»Förlåt, goda Matilda,» vågade Kerner invända, »det tycks mig mycket illa, i fall du *så* skulle såra Robert! Det är kanske djerft af mig att gifva ett råd, men jag kan icke annat.»

»Och *jag*,» sade Matilda, snarare nedsjunkande, än sättande sig på den stol, som Minny lemnat, »jag kan icke inse, hvarför jag skall behandlas så familiert af den blifvande mistress Kennedy — ty ni måtte väl kunna inse, mina vänner, huru långt de *engelska* affärerna nu framskridit.»

I detta ögonblick fick Minny en ljus idé, om hvilken hon samvetsgrant öfvertygade sig *sjelf*, att den var den rätta lösningen af gåtan. »Vet du hvad, Matilda,» utropade hon, »jag tror, att den här utanskriften betyder

hvarken mer eller mindre än en mystifikation. Asken innehåller säkert någon större dyrbarhet, och som Robert känner din lilla mani att slippa stå i någon obligation hos honom, har han begagnat denna pseudonym, under hvilken han döljer sig sjelf.»

»Ja, så är det!» utropade Kerner, förtjust öfver Minnys fintlighet. Han såg visst icke Matildas rörelse från dess rätta sida, men han såg att hon var ytterligt misslynt, och derför tillade han för bättre minnes skull: »Ja, det är alldeles tvärsäkert!»

Hans kraftiga, godmodiga försäkran inbringade honom ett vackert leende från den unga enkans läppar, och i det blodet åter lätt färgade hennes kind, yttrade hon: »Det är nog möjligt, att ni har rätt... Nåväl, klipp af snöret!»

Då asken blifvit öppnad, befans i den ett etui af rödt sammet.

»Öppna, öppna!» ropade Minny gladt. »Här är tydligen icke fråga om en väninna, utan helt enkelt om en *vän*.»

Öfver Matildas ögon skymtade ömsom sol och dimma, då hon öppnade locket, men sedan det skett, blef solen ensam rådande: etuiet innehöll ett präktigt halsband af äkta perlor.

»Men det är ju alldeles omöjligt, att jag skulle kunna ta emot en sådan dyrbarhet såsom gåfva af — en svåger! Men nog är halsbandet obeskrifligt vackert ... hvad säger du Minny?»

»Jag säger, att om Robert någonsin skulle ha skäl att bli sårad, så vore det, om du föraktade att bära hans gåfva.»

»Dessutom,» tillade postmästaren, alltid tillreds att insticka en liten artighet, »kommer han knapt att kunna skilja perlorna från Matildas hals: färgen på begge är så lika.»

»Smickrare!» Matilda gaf sin gunstlings-svåger ett lätt slag på kinden och ilade derefter upp till sig med sin skatt.

»Nå,» yttrade Minny mycket allvarsamt, då hennes svägerska var borta, »hvad säger du nu?»

»Ingenting, ty jag törs ej vidare motsäga dig på en sådan dag som denna! O, min dyra Minny, du vet icke . . .»

»Jo, jag vet,» inföll Minny skämtande, »att tiden redan skridit så långt fram, att den ej medger romantiska utgjutelser . . . Gå nu för all del, så att jag får rangera om allt det, som jag ännu har att uträtta!»

10.

På Minnys bröllop.

Hennes nåd Matilda hade i dag, för första gången på långlig tid, upplåtit hela sin präktiga våning för att emottaga ett stort antal folk. Sista gången den sålunda begagnades var det för en svartklädd, högtidlig skara begrafningsgäster, *nu* för en brokig skara glada bröllopsgäster . . . Alltid samma lifvets variationer!

Aldrig hade Matilda, som snart afslutade sitt tjugonde lefnadsår, strålat af en så förbländande skönhet som denna afton. Hon bar en hvit silkesflorsklädning, hvars luftiga väfnad enkom syntes passa för hennes fina gestalt. Öfver hårets rika flätor hvilade en krans af hvita rosor, och på halsens elastiska grund höjde

och sänkte sig det hvita perlbandet — allt var hvitt, rent och harmoniskt.

Och det behag och den lugna värdighet sedan, hvarmed hon emottog sina gäster — ingenting påminde hvarken om den fordom barnsliga, något öfvermodiga Matilda eller om den sedermera af sorg och verldsförakt intagna enkan. Nej, man fick nu göra bekantskap med en ung värdinna, som känner sin plats och sin ställning och lagom skattar åt båda.

Vid hennes sida framträdde ofta, såsom värd för tillfället, den förut omnämde nye domaren, om hvilken man förutspått att han skulle blifva major Julius efterträdare, och herr häradshöfdingen syntes ega tillräckligt goda egenskaper, för att kunna hoppas, det han sjelf vid nästa högtid i samma våning lätt torde stiga i graden från bröllops-marskalk till brudgum. Dock visade Matildas artiga tillbakadragenhet ej något gynnsamt förebud, att så skulle gå. Men man var ännu blott vid början af aftonen: gästerna skulle måhända finna sig mera upplysta i denna angelägenhet (hvilken hade deras fulla sympati), innan de åtskildes.

Sista gången *före* vigseln som häradshöfding N. nalkades den unga frun, hade han att förkunna, det herr Robert Kennedy ändtligen anländt och att bruden, som emottagit honom i sin egen våning, var fullkomligt färdig. Brudgummen hade nyss inträdt.

»Då,» svarade Matilda, och en blossande sky flög öfver hennes ansigte, »är ju ingenting som hindrar ceremonien. Presten, brudpallen och brudgummen ha vi ju redan.»

»Och här öfverför jag till hennes nåd en hyllningsgåfva!» Häradshöfdingen vände sin hatt och framtog ur dess innandöme en bukett af de mest utvalda blommor.

Matilda syntes bestört. »Jag vet icke . . .» Hon tycktes tveka.

»Åh, den är icke från mig! *Jag* skulle icke ha vågat att uppvakta med blommor.»

»Men . . .»

»Det är blott en svågers lyckliga privilegium.»

»Ah, Kerner har då tänkt äfven på *mig!*»

»Det tror jag visst,» svarade häradshöfdingen, som ej kunde hindra sig från att utkasta ett litet skämt i flykten, »att han gör mer än ofta. Men buketten är ifrån herr Ken . . .»

»Låt oss icke uppehålla vigseln, herr häradshöfding — det vore att ådraga oss brudparets missnöje!»

Matilda tog hastigt den vackra buketten i sin hand och nickade helt vänligt åt den bortilande marskalken. Då han var försvunnen, skaffade hon sig någon förevändning att för en sekund få skydd af ett gardindraperi, och hade man under den sekunden sett henne, skulle det lätt kunnat märkas, att en snabb kommunikation egde rum mellan de purpurröda blommorna och hennes purpurröda läppar.

Några minuter senare stodo brudgum och brud framför den vigtiga brudpallen, och medan *de* båda, helt förklarade, med hjerta och öra lyssnade till prestens uttalande af det betydelsefulla vigselformuläret, möttes tvenne par ögon, som icke på länge blickat in i hvarandra. Robert Kennedys stannade vid perlbandet kring Matildas hals och sänktes derefter till buketten i hennes hand. *Hennes* hade, efter det flygtiga mötet, stannat vid mattan, på hvilken brudpallen stod.

Men sedan ceremonien, med hvad dertill hörde, var slutad och efter skålen den vanliga folkvandringen kom i rörelse, blef det först riktigt tillfälle för den resande svågern, att helsa på sin svägerska och förtroligt räcka henne handen. Det är möjligt, att han härunder gjorde tvenne upptäckter, den ena, att handen lätt dar-

rade och den andra att den unga qvinnan ej gaf honom en frimodig blick.

»Bästa Matilda, huru obeskrifligt din hvita toalett kläder dig!» sade han. »Och tack, för det du tillät det här perlbandet att få dela äran deraf.»

»Jag kunde väl icke vara så oartig mot den okände engelske vännen att icke begagna den oförlikneligt vackra presenten.»

»Det var en *väninna* som sände den!» yttrade Robert i en ton, hvilken icke alls lät som ett skämt.

»Huru?» utbrast Matilda. »Miss... miss...»

»Miss Mary Kennedy... Men hvad i all verlden inger hon dig för afsky?» Han såg forskande på Matilda, som omedvetet med sin hand omslutit perlbandet, liksom hon velat afslita det och bortkasta perlorna.

»Miss Kennedy,» sade hon, »har icke, äfven om hon skulle komma att förändra titeln *miss* till *mistress* framför sitt namn, den allra ringaste rättighet att belasta mig med en förbindelse, hvaruti jag icke *vill* stå.»

»Nå men,» utbrast Robert med sitt retsammaste småleende, »att din antipati mot din gamle homme d'affaires skall sträcka sig ända till den, hvilken du anser som hans andra klient — det är för mycket... Men, min lilla Matilda, hvem trodde du då hade vågat sända dig denna present? Troligtvis icke den, som dristat skicka buketten.»

»Buketten?» svarade Matilda med så väl spelad förundran, att hon lyckades få Robert att rodna. »Om *den* vet jag ingenting annat, än att den blifvit mig öfverlemnad af samma person, som med mig i dag delar värdskapets omsorger, nemligen häradshöfding N.»

»Ja så, du emottog den såsom *hans* gåfva?»

»Naturligtvis... Och beträffande den okände vännen, som jag ansåg ha skickat perlbandet, så trodde jag, för att tala helt öppet, att det kom från Ingeborgs make,

ett lika värdefullt som granlaga minne från *henne* till den, som först under allra senaste tiden börjat studera både hennes karaktär och hennes sanna värde. Och på den grund, att det, så att säga, var ifrån *Ingeborg,* blir det i dag buret... i morgon åter (derom är jag fullkomligt viss) skall hon i följd af det misstag, jag begått, gilla att jag utber mig få återlemna en dyrbarhet *så* stor, att den skulle trycka mig såsom minne från någon annan än den, som jag gjort orätt och önskade försona.»

»O, de qvinnorna,» halfhviskade Robert, »huru blott en enda minut kan lära dem att sätta i system parabeln om orm och dufva... I alla fall, Matilda,» tillade han högre och lät sin djupa blick tankfullt öfverfara henne, »i alla fall behöfva vi icke uppgöra den här saken förrän i morgon efter annandagsfrukosten, då vi ju ha ännu en fråga att afsluta.»

»Mycket riktigt, och det blir just lagom på tiden mellan frukosten här uppe och supén hos de nygifta. Således har jag den äran att vänta dig omkring klockan fem i morgon eftermiddag till vårt *allra sista* affärssammanträde.»

»Förträffligt... Jag skall vara punktuel!» Han bugade sig lätt, men i det samma han vände sig om, såg han Matilda med ett slags vårdslös omildhet skjuta buketten in i en fönstersmyg.

Icke anade Robert, att vid samma fönster den nu föraktade buketten nyss så varmt blifvit helsad. Men både han och en stor del af sällskapet anade hvarjehanda angående den vind i seglen, som under hela återstoden af aftonen följde häradshöfdingen och gaf fart åt hans förhoppningar.

11.

Matildas sjelfpröfning och dess frukter.

Sedan brudparet med vederbörlig ceremoni blifvit nedföljdt i sin våning, sedan gästerna strömmat bort och slutligen Kennedy tagit ett temligen svalt afsked af Matilda, sökte hon att genom det ena bestyret efter det andra, den ena befallningen efter den andra för morgondagens frukost, så långt som möjligt uttänja tiden. Ändtligen måste hon söka sin sängkammare, för att njuta några timmars hvila, hvilket med andra ord ville säga gifva audiens åt alla de qväfda sinnesrörelser, som pockande begärde att få luft.

Det var en vigtig stund i denna unga qvinnas lif, på hvilken för henne mycket kunde komma att bero. Skulle hon hejdlöst öfverlemna sig åt den lidelsefulla ångest, som under några timmar hemligt marterat henne, då var det klart, att det förståndsguld, som hon ur sin egen själ börjat upphemta och frigöra från allt ömkligt slagg, icke var af stort värde, utan måhända förfölle till blott vanligt vexelmynt. Förmådde hon deremot att på en dag, då hon kommit till klart medvetande af sitt eget inre tillstånd, att se det från mer än *en* synpunkt, så skulle hon utan tvifvel taga ut fulla steget, som skilde det liksom ur en ängslig dröm uppvaknade halfgråtande barnet från den till mogen kraft och besinning utvecklade qvinnan.

Under senare hälften af detta för henne sjelf så hemlighetsfulla enkår hade Matilda *visat* sig som en till mognad sträfvande ande, men först nu hade hon det rätta profvet att bestå.

Det var ett godt tecken, att hon utan alla hysteriska utbrott satte sig ned för att, då hon ej längre kunde undgå sig sjelf, söka taga insigt i de tvenne sista åren af sitt lif, medan hon blygt sköt åt sidan den punkt, till hvilken hon väl ändå slutligen skulle komma.

Då hon gifte sig med Julius... här stötte hon genast på en högligen vigtig omständighet: *Hvarföre* hade hon gift sig med honom? Skedde det icke egentligen för att hämnas på den, som vågat anse henne olämplig att blifva Julius' hustru, det vill säga på samma gång hans fasta och förnuftiga vän, ty otvifvelaktigt låg det i Julius' karaktär en svaghet, som behöfde stöd, ej uppmuntran till ett tanklöst »låt gå»!

Men visade hon, att Ingeborg haft orätt, Ingeborg, hvars råd, föreskrifter och hela redbara och kärleksrika vård om brodern hon gjort till mål för åtlöje, till och med inför sin man? Honom hade hon dock hållit innerligt af för hans obeskrifliga svaghet för henne sjelf, men deruti låg ingen känsla, som *nu* kunde tillfredsställa henne. Snarare kände hon och hade länge känt en ödmjuk blygsel, då hon tänkte på, huru godtroget han litade på hennes kärlek.

»Stackars Julius,» yttrade hon sakta, »du hade nog rätt uti att låta det sista ord, som du uttalade, vara Ingeborgs namn. Och det var ett underligt förutseende, att jag i afton sade till... till Ingeborgs make, att det var först *nu* jag lärt mig studera Ingeborg och hennes värde, *hon,* som han begärt till hustru, icke för hennes skönhet (hon var icke alls vacker), utan derför att hon var en redbar, kunskapsrik och klarseende själ, en qvinna, med hvilken han kunde dela allvarliga tankar...»

Matilda afbröt här den ström af intryck, som ville tränga sig på henne. Hon hade ännu icke afslutat den punkt, som rörde hennes giftermål. Det hade ingåtts icke allenast utan kärlek, utan äfven utan minsta upp-

fattning af hvad deraf kunde utveckla sig . . . och hvad hade det blifvit, om Julius under en längre tid fått lefva och de ömsesidigt insett sin villfarelse? Det oaktadt, och i trots af den erfarenhet, hon inhemtat, hade hon just denna samma afton, i följd af ett annat slags hämdlust, så tydligt uppmuntrat den man, som *nu* sökte hennes bevågenhet, att han utan tvifvel redan blifvit missledd, ty det susade i minnet för hennes öron något egendomligt i den ton, hvarmed häradshöfdingen N. frågat, om det tilläts honom, att äfven vid annandagsfrukosten bestrida sin post som värd; och hon hade, utan all annan besinning, än den, att Robert stod nära och hörde henne, helt fritt svarat: »Ja, hvarför icke — den, som gjort en så lysande början, må äfven afsluta.» Hur hade ej sedan hennes hjerta klappat af förtjusning, då hon såg Robert lätt rynka pannan, utan att dock säga ett ord!

Hvad blifver nu af allt detta? Skulle hon för andra gången, och sedan hon lärt sig tänka öfver qvinnans bestämmelse, kasta sin lott i äktenskapsurnan utan annat ändamål, än det lumpna, att någon deraf kunde såras? Och kanske skulle denne »någon» icke ens såras af en ömklighet, som måste ingifva honom den tanken, att hon, hvilken dref ett så lättsinnigt spel med en af lifvets allvarligaste frågor, *aldrig* kunde tränga längre än till ytan af dess pligter.

»O, huru nådig är ej Gud, som lät mig hitta denna sjelfpröfningens stund, innan det kanske i morgon vid denna tid varit för sent! Detta var bestämdt det sista dåraktiga offret åt min så lätt sårade egenkärlek. Återstår att i morgon låta denne hederlige man inse, att under festens glädje saker kunnat synas annorlunda än de i verkligheten voro.»

Matilda kände liksom en lättnad i sitt hjerta, då hon hunnit till denna punkt, och hon skulle gerna hafva

velat dröja ännu längre vid den samma, så framt icke en befallande nödvändighet inom henne tvingat henne att komma till klarhet i afseende på den form, som hennes förhållande till Robert hade antagit. Om hon än förut tviflat, nekat och sökt föra sig sjelf bakom ljuset, så tjenade det nu icke till något. Ankomsten af detta afskydda perlband, som blifvit henne tillsändt från troligen Ingeborgs efterträderska, hade plötsligt upplyst alla mörka och otillgängliga rum inom hjertat.

»Ja,» sade hon, sänkande hufvudet mot handen, liksom hon önskat skyla sig för sig sjelf, »jag älskar, älskar, *älskar* honom med en styrka, som jag icke fattar, men som jag känner skall bli mitt lifs *rätta* stora sorg, medan jag rodnande tänker på, att jag icke länge sedan trott mig kunna dö af en annan sorg — enkans sorg.»

Under några ögonblick syntes Matilda känna ett slags ångestfull tröstlöshet, men återtog sedan dissekeringen af sina känslor:

»När började denna kärlek... kan jag säga det? Från det ögonblick han uppträdde i mitt lif, kände jag, att jag lefde. Hans stränghet, hans allvarsamma påpekande, att jag i min egen person skulle akta qvinnan, hustrun, enkan och menniskan och härigenom bäst hedra min mans minne, allt detta, som skulle hafva plågat mig, om det uttalats af någon annan, och som, uttaladt af honom, retade mig, väckte dock den första eftertanken. Och hvem utom honom har jag att tacka för det, att jag nu, äfven om han gifter sig i det främmande landet, om han till och med fullkomligt glömmer mig, dock skall försöka att uppfylla de pligter, Gud gifvit mig på jorden. Ja, jag vill och skall blifva värdig att utföra något af de kall, som återstå qvinnan, utom att blifva maka och mor, ty att gifta mig — aldrig, sedan sinnet kommit under förnuftets välde. Hade

han ... men det var blott en villa, som jag dock lefvat af, utan att veta det.»

Hon reste sig, hon satte sig igen ... känslorna voro icke så lätta att bekämpa. Nu stannade de vid det ögonblick, då hon för ett par timmar sedan skildes ifrån honom.

»Han var så kall, när han tog farväl ... Men i morgon» — hon log sorgset — »i morgon, när vi skola uppgöra vår aktieaffär, blir han nog åter den samme ädelmodige och faste vännen, som jag under ett förklädt hat blott dyrkat. Lyckligtvis, min Gud, anar han ej detta!»

Matildas allvarliga sjelfpröfning och uppfattning af sitt forna onyttiga lif lärde henne frukta att i det närvarande få se en spegelbild af det flydda. Och under mången helig föresats för det nya lif, som med morgondagen skulle börja, hade morgonrodnaden länge sedan grytt, då hon slutligen insomnade, en bättre och klokare qvinna, än hon varit.

Då hon vaknade på denna dag, som skulle bringa henne upplysning om det vigtigaste, nemligen Roberts förhållande i England, gick hon den till mötes med en resignation, som ej var konstlad. Hon hade bedt så varmt, så innerligt, att detta lugn ej måtte öfverge henne och att, hvad helst som mötte, dess verkan endast måtte blifva känd mellan henne och den, som sett och skylt så många menskliga svagheter.

Vid den stora annandags-frukosten gaf hon hela sällskapet, det lycksaliga brudparet inberäknadt, mycket att undra öfver. Herr postmästaren och fru postmästerskan hade redan på morgonen haft sin första lilla tvist. *Han,* med ledning af hennes nåd Matildas upp-

muntrande väsende mot häradshöfdingen föregående afton, hade triumferande visat Minny, huru orätt hon haft i att framkasta möjligheten, att den unga enkans alltid visade prevention mot Kennedy kunde innebära en motsatt mening, och *Minny* hade då gifvit sin man en liten upptuktelse genom att svara: »Du begriper ingenting mer om qvinnohjertat, än du begriper innehållet af de förseglade bref, som du emottager. Låt oss se, hvad den här dagen medför!»

Och dagen medförde stor förändring.

Den hvita, bländande ljusgestalten hade försvunnit med ljusskimret: den unga värdinnan, i sin ända upp till halsen slutna svarta sidenklädning och svarta hårklädsel, var väl full af artighet och omtanke för sina gäster, men hon strålade ej och syntes icke fästa minsta uppmärksamhet vid, att man beundrade henne.

Den förbryllade häradshöfdingen tappade alldeles tråden af sin påbörjade roman och insåg fullkomligt, att han var nödsakad sluta den med första kapitlet.

Kennedy hade infunnit sig sent. Men Matilda hade då med den mest fulländade makt öfver sig sjelf gått emot honom och helt öppet uttryckt sin fruktan, att någon fortsättning af hans illamående föregående dagen kunnat hindra honom. Under hela måltiden egnade hon honom för första gången en betecknande uppmärksamhet såsom *gäst* och resande slägting, och då hon märkte, att denna ledighet icke alldeles syntes förtjusa Robert, blef hon ännu ledigare, men förlorade åter en smula af sin säkerhet, när han med hela sin lätthet vände sig till Minny och, fallande häradshöfdingen såsom värd i embetet, höll ett muntert och glänsande tal för de nygifta.

»Ser du ändtligen, huru orätt du haft, min lilla hustru!» hviskade postmästaren till sin äkta hälft. »Det har ju nu precist visat sig, att de icke ha en tanke

på hvarandra ... Du mulnar, men nu har jag *rättighet* att motsäga dig ...»

»... ja, för att i morgon göra din ödmjuka ursäkt,» svarade Minny leende, »ty till dess händer väl någonting.»

12.

Kennedy säljer slutligen sina aktier.

Då klockan slog 5, hade Matilda redan några minuter varit färdig att emottaga sin f. d. homme d'affaires, och hon hade icke allenast fått sina rum fullständigt ordnade efter frukosten, som slöts först emot 3-tiden, utan hon hade äfven för alla slags händelser — sådana, förstås, hvilka kunde antagas distrahera henne från hvardagsbestyren — redan klädt sig för herrskapet Kerners supé, och man kunde ej se något mera ärbart behagligt än Matildas tredje toalett under bröllopshögtidligheterna, en grå sidenklädning, ornerad med svarta perlbroderier och svarta perlor både kring hårfästet och halsen.

Hon tog för sista gången tillbaka näsduken, hvilken varit kastad öfver det på divansbordet liggande sammetsfodralet, som inneslöt halsbandet, då de raska stegen ljödo i salen.

Det var just denna fasta, spänstiga gång, som först pinat henne, emedan den så litet liknade den, hvilken hon alltid velat höra återljuda, nämligen Julius' långsamma, eleganta framsläpande. Derefter ansåg hon sig

pinas af ett visst svart manligt skägg, hvilket förekom henne i hvarje krusning hafva en opposition så olika Julius' ljusa, tunna pipskägg, der icke ett hårstrå visade sig mera rebelliskt än mannen sjelf.

Det var alla dessa barnsligheter som flögo genom hennes tankar, medan stegen ännu hördes. Men när dörren öppnades och Kennedy visade sig, äfven klädd för supén, något som förutsatte, att han ärnade utsträcka sitt besök till ett par timmar, då blef hon ordentligt harmsen öfver, att hon gjort *sin* toalett: borde ej denna likstämmighet öfvertyga honom, att äfven hon tänkt sig en så lång tête-à-tête?

Men hennes harmsenhet kunde ej hålla stånd mot den enkla, trofasta hjertlighet, hvarmed han framräckte sin hand, och ännu mindre mot det glada, varma leendet på hans läppar, då han frågade henne, om hon måhända erfor någon ånger öfver den tilltänkta transaktionen och icke längre önskade inköpa hans aktier.

»Jo, i det fallet är jag alldeles bestämd. Men först, min gode svåger» — hon tecknade åt en plats vid divansbordet — »har jag här något att lemna dig!»

»Ja så, perlbandet?» yttrade han obesväradt. »Dermed sammanhänger likväl en särskild omständighet, som måhända torde beveka dig att behålla det.»

»Nej, Robert, deruti bedrager du dig! Jag kan ej fatta någon omständighet, hur särskildt som helst, hvilken på ett tillfredsställande sätt kan förklara denna artighet från miss Kennedys sida.»

»Icke ens, ifall hon trodde sig gifva det åt . . .»

» . . . en blifvande slägting?» inföll Matilda med kort röst. »Nej, icke ens då!»

»Du utvecklar en stor gissningsförmåga, min lilla Matilda! Miss Kennedy trodde verkligen, att hon visade denna artighet åt en blifvande slägting, men hvad säger

du om, att intet namn blef nämdt: det var jag, som tog mig friheten att insätta *ditt.*»

»Det der,» svarade Matilda i stor förvåning, »är ju en riktig myt, som dock icke hindrar att perlorna återlemnas.»

»Hvarför?»

»Derför att jag ingenting begriper och att jag tror det tillkommer dig, att på ett mera direkt sätt underrätta dina härvarande slägtingar om din förbindelse.»

»Förbindelse — hvilken då?»

»Naturligtvis din förlofning i England . . . Huru skulle miss Kennedy kunna sända presenter till någon blifvande slägting i Sverige, om hon ej först tänkt på att *blifva* slägt med dem?»

»Det der inkastet låter ganska skarpsinnigt. Likväl torde du erkänna, att min kusin och jag icke behöfva gifta oss, för att hon skall kunna tala om en blifvande slägting, då hon och jag redan äro slägt.»

Matilda förmådde i ögonblicket ingenting svara, ty tankarne störtade för häftigt på hvarandra.

Robert betraktade henne med sin djupa, genomträngande blick. Matilda kunde ej se, hur forskande den var.

»Får jag berätta för dig den der *särskilda* omständigheten, lilla Matilda?»

»Gerna, om du så vill!»

»Nå väl . . . När jag sista gången var i England, blef jag kort före hemresan öfverraskad af ett högst förtroligt förslag af miss Marys juridiska ombud och tillika hennes gamle uppriktige vän.»

»Ah, der äro vi nu ändtligen vid målet!» utbrast Matilda, ur stånd att qväfva sin häftiga rörelse.

»Ja, du har rätt . . . Den hederlige mannen ansåg, att min salig slägtinges förmögenhet skulle befinna sig bättre *hel,* än att styckas i *två* hälfter, och han vågade

tro, hvad *jag* aldrig en minut trodde, att miss Mary icke skulle göra synnerliga svårigheter vid detta arrangemang.»

Kennedy stannade ett ögonblick och såg på Matilda, hvars rodnad och blekhet oupphörligt, likt flyende skyar, jagade öfver hennes ansigte. Men då hon icke yttrade något, återtog han:

»Hvad kunde jag svara på detta så kinkigt granlaga och hedrande förslag? Min kusin är en mycket rik, ädel och värdig qvinna och, hvad intelligens beträffar, troligen mera vetenskapligt bildad än jag sjelf, korteligen: hon är ett litterärt fruntimmer inom den allvarsamma genren.»

»Aha, en engelsk *blå*...»

»Jag ber om förskoning! Miss Kennedy har redan genom de artiklar, som hon lemnat till åtskilliga tidskrifter, stält sig utanför den *blå* falangen.»

»Låt oss då återkomma till ditt svar!»

»Ja, deruti låg det kinkiga... Jag värderade mycket miss Mary, liksom äran att ha ansetts värdig en äkta förening med henne, men jag kände icke den ringaste böjelse att emottaga denna ära. Hon ingick nyss i sitt tretionde år och är en allvarsam och sjelfständig qvinna.»

»En sådan borde vara i din väg.»

»Ja, hvad sjelfständigheten beträffar, tycker jag om, att qvinnan sjelf fattar, att hon är född till mannens jemlike... Men det var icke det frågan gälde, utan ett lämpligt svar — kan du gissa det enda, som tycktes mig vara passande?»

»Nej, omöjligt!»

»Hör då... Jag nödgades med bästa kontenans yttra, att då jag nästa gång kom till England, skulle jag utan tvifvel medföra sjelfva den orsak, som hindrade mig från att ett enda ögonblick dröja vid det för mig så hedrande förslaget.»

»Hvad — du skulle...» Matilda afbröt hastigt. Hon hade så länge förmått beherska sig, att hon icke ville släppa den dyrköpta segern öfver sina våglika känslor.

Robert låtsade icke höra, utan fortsatte: »Då jag några dagar derefter tog afsked af miss Mary, sade hon vänligt och rättfram, såsom hon brukade: 'Jag hör, mr Kennedy, att vi härnäst få se er med sällskap. Tillåter ni mig för så väl vår slägtskap, som för den humanitet, hvarmed ni tillmötesgått mitt ombud i våra gemensamma arfsangelägenheter, att jag får lemna er detta perlband, som ett bevis på min aktning och vänskap för er? Skänk det till min blifvande slägting!'... Sådan, bästa Matilda, var historien om perlbandet.»

Robert gjorde sitt slutmeddelande med en enkelhet, som om frågan gält den enklaste sak. Men var han lika lugn, som han egde förmågan att visa sig?

Matildas läppar voro nu förstummade, medan hennes hjertas häftiga slag svarade så mycket högre.

Några ögonblicks tystnad ingick.

»Skola vi nu komma till aktierna?» frågade han nästan i affärston.

»Ja, låt oss det!» stammade Matilda.

»Jag har formuläret till öfverenskommelsen på mig, och som jag ser bläck och penna på bordet, så kunna vi skrida till verket... Vill du sjelf se igenom papperet, eller skall jag läsa högt?»

»Ja, om du vill vara så god!»

Men i detta ögonblick hördes steg, icke gå, utan springa genom salen.

På så väl den säljandes som den köpandes ansigte visade sig dervid ett moln.

Det var herr postmästaren, som med en hastig ursäkt stod bredvid bordet. »Mina bästa vänner,» sade han, »Minny frågar, om det icke går an att uppskjuta

resten af affären tills i morgon? Klockan har slagit sju, och gästerna komma i rappet.»

»Gästerna?» utbrast Matilda och ryckte upp sitt ur... »Min Gud, klockan är verkligen redan slagen sju!»

»Affärer taga alltid tid,» yttrade Kennedy lugnt, »men om vi hittills slösat för mycket med den, så skola vi nu desto mer raska på. Gå derför du tillbaka, min käre Kerner, och säg Minny, att hon får ha tålamod!»

»Skola då edra saker ovilkorligt uppgöras nu?»

»Ja, nu eller aldrig... Försvinn derför, min bror!»

Matilda var icke i stånd att motsäga... ett sådant maktspråk låg i tonen.

Sedan de åter befunno sig ensamma, sade Kennedy efter en minuts tystnad, den båda tycktes använda för att orientera sig i den fråga, som nu skulle uppstå: »Du befalde mig att läsa högt... Så här lyder formuläret!» Han uppvek papperet och läste:

»Till fru majorskan Matilda A. försäljer undertecknad härmed sina i B:s grufbolag egande tio aktier mot ett belopp, som nedanföre nämnes. Men vid detta köp stipuleras ett särskildt vilkor. Alldenstund det för egaren af ifrågavarande aktier utgör en uppoffring att skiljas ifrån dem, fordrar han att *sjelf* få vara inbegripen i köpet.»

Han tystnade, medan hans ögon frågande, till och med bönfallande, mötte hennes, i hvilka det ej var svårt att läsa uttrycket af en hänryckt förvirring.

»Matilda,» hviskade han med obeskrifligt öm röst, »har du icke förstått, att den der granitmannen, som varit dig så hård att handskas med, gömmer ett hjerta, vekt som vax, och att den bild, som der står aftryckt,

är hennes, hvilken utgör hans första kärlek... Matilda, jag älskar dig, jag älskade dig, såsom jag tror, från första stund vi möttes, med säkerhet från det ögonblick, då den lilla sångfågeln höll på att fängsla mig. Delar du denna känsla, så bruka ej mot mig någon farlig konst — var sann, var ädel, sådan din själ i grunden är!»

Hon teg, ty den svindel, som fattade henne, gjorde, att hon blott med blicken kunde svara honom.

»Nej, nej,» sade han, »det är icke nog — du måste tala!»

Matilda framhviskade då en fråga, som tillika innefattade det blygsamma svaret: »Hvartill har hela vår affärsuppgörelse tjenat, då... då den blef så... så öfverflödig?»

»Detta var icke rättfram, Matilda! Men jag skall skynda att svara dig, för att så mycket fortare hinna till målet... Köparen af Julius' egendom var, såsom du vet, köparen af det intill stötande stora godset, och att denne köpare var *jag*, faller af sig sjelft. Jag ville ovilkorligt under *alla* omständigheter ha affärerna efter Julius utredda, så att du kände din bestämda inkomst... Det är min fasta öfvertygelse, att hustrun i allmänhet bör hafva sin egendom för sig och barnen och att i äktenskapet, då mannen sjelf är i bergad ställning, gemensamheten förnämligast ligger i kärleken och det ömsesidiga sträfvandet för hemmets trefnad. Det är en sådan ställning som bildar den förnuftiga qvinnans oberoende i de äktenskap, hvilka ega förmögenhet att stödja sig på, och som fritager henne från det sorgliga ödet, att vid mannens möjligen inträffade obestånd sjunka ned i det tillstånd af hjelplöshet, som så ofta påkommer vid affärsbrytningar, då det alltid för *henne* gäller att söka och finna ressurser. Lefver åter mannen och hustrun från början af sitt gemensamma arbete, så är qvinnan just derigenom äfven beroende, och ju säkrare

de stå hvar och en på *sin* botten, desto fastare förenas de, om de ej ega alltför dåliga karaktärer.»

»Jag har, sedan någon tid, börjat rätt fatta dina upphöjda åsigter i afseende på qvinnan och hennes ställning,» sade Matilda, som nu återvunnit mod och besinning, »och jag skall ej frukta för de allvarliga förbindelser, som de ålägga henne.»

»Om så är, dyra Matilda, så förkasta det gamla slafviska bruket bland qvinnorna, att icke kunna nalkas den man, som erbjudit sitt hjerta och sitt lif till utbyte, förrän han med djerf hand tagit fasta på köpet af en hustru! Jag är visserligen en dristig man, men jag finner mig derjemte vara en blyg man ... O, Matilda, var ädelmodig — kom sjelfmant! Den första kyssen måste vara skänkt, ej röfvad.»

Matilda svarade icke med ord, men en hjertats inspiration lärde henne att genast förstå den finkänslige mannen. Hon steg upp och nalkades honom sakta ... Nästa sekund hvilade hon fast sluten i hans famn ...

»Min Matilda,» sade Robert, då känslornas mäktiga flod tillät att åter begagna språkets form, »du skall icke hafva gifvit mig den första heliga gåfvan af din kärlek och den första ädla frukten af ditt förstånd, då du icke kände dig sårad af min bön, utan att jag till gengäld skall gifva dig ett förtroende ... Vet då, att jag fruktar att dyrt få betala alla de hånfulla leenden, hvarmed jag läst Julius' bref, bevisen på hans gränslösa svaghet för dig eller, rättare, din förgudning.»

»Icke ett ord mera i den andan tål jag att höra!» sade Matilda med ädel stolthet. »Du har proklamerat jemlikhet i vårt äktenskap, och förgudning å någondera sidan skulle vara en fara för dess bestånd. Djup, trofast, allvarlig kärlek, som inrymmer både aktning och förtroende, se der vår grundval ... Dessutom,» tillade hon, sänkande sin blick i hans, »vore detta dubbelt

mera orätt af dig, än af Julius. Skulle du, som räddat mig från att under hela mitt lif blifva den ömkliga halfmenniska, som du fann, då du först började min uppfostran, sjelf förstöra ditt verk! Sådan kunde åtminstone följden blifva, och än mer: om jag ej alltid i dig kan akta den strängt beherskande mannen, kunde det vara möjligt, att min kärlek, den jag nu fritt bekänner, ej blefve lika vidt omfattande, som jag vet att den eljest blir.»

Medan Matilda talade, hade Robert troligen kastat en djupare blick in i den tänkvärda meningen af hennes allvarliga ord, och han var en allt för klok man att icke inse, det en qvinna säkerligen icke mer än en gång skulle gifva en sådan vink. Också svarade han med sin vanliga friska glädtighet: »Om allt det der hände, så vore det sannerligen förfärliga bevis på att min dyrkan var af det enfaldigaste slaget. Var emellertid lugn, älskade Matilda, jag skall nog söka att hålla mig uppe i din vackra tanke... Men efter mitt första förtroende kommer jag nu till min första bön...»

»Den måtte jag väl ej kunna afslå!»

»Tre veckor från dato skrifver du ett tacksägelsebref till miss Mary för det orostiftande perlbandet och undertecknar brefvet: *Matilda Kennedy.*»

»Hvad vill du säga — skulle vi kunna ställa till ett bröllop inom tre veckor?»

»Det begär jag visst icke... Gud bevare mig från både bröllop och annandagsfrukost! Jag begär endast att lysning får uttagas nästa söndag. En affärsman, som jag, är alltid förutseende och har sina papper med sig.»

»Men, Robert...» Matilda rodnade högt öfver pannan... »det vill säga, att du var fullkomligt säker?»

»Icke då — men nu är jag det!» svarade han ömt och glädtigt. »Efter tredje lysningen blir det på samma

dag vigsel och resa... så lyder programet. Kan du väl göra mig den sorgen att neka?»

(I detta ögonblick hördes åter herr postmästarens steg ila öfver salsgolfvet.)

»Skynda, o, Matilda... Räck mig blott handen!»

Och blygsamt räckte Matilda honom handen, men hon hann icke att få den tillbaka, innan herr postmästaren var inne. Och *han* å sin sida hann icke mer än till början af sin rapport: »Minny låter helsa, att rätt strax hela societeten är samlad,» då han fick sigte på den vackra gruppen och hufvudstupa rusade tillbaka ned, för att hviska Minny i örat, att hon ändå hade rätt och att Kennedy nu, just vid enkårets slut, sålt sina aktier till möjligast högsta pris.

HÖGSKOLEFONDEN.

1.

Svärmodern.

Första scenen i närvarande lilla historia föregår i ett stort, luftigt och solbelyst kabinett, synbarligen ett arbetsrum. Och allt här, ifrån det harmoniska möblemanget till anordningen af de få konstprydnaderna, blommorna, arbetsbordet och boksamlingen, lät ana att den själ, som lifvade denna husliga verld, hörde till klassen af de själar, hvilka sprida sitt ljus och sin välgörande verksamhet både utom och inom sin egen verld. Man tyckte sig i detta rum inandas en atmosfer af renhet, ärbarhet och grundlighet, hvilken icke utestängde en qvinlig elegans, ej af det slaget, som lånas genom en massa granlåtsartiklar, utan det slags elegans, som är oskiljaktig från all sann, fin qvinlighet.

Den enda person, som för tillfället fans i rummet, en äldre dam, hvilken aldrig skulle hafva ursäktat om man ej genast presenterat henne såsom fru enkeöfverstinnan Malena von Z., var emellertid fullkomligt främmande för alla slags andra intryck än det, som upptog henne, nemligen en på samma gång brinnande och bister nyfikenhet. Hon stod lutad öfver en antik skrifbyrå, hvars klaff hon med ena handen höll half-

öppen, under det hon med den andra fasthöll ett pappersblad, det hon ifrigt studerade, allt emellanåt lyssnande åt dörren. Hennes runda, svarta, tindrande ögon spelade öfver papperet, liksom de fruktat att ej kunna hinna med sitt arbete; och den hopknipna munnen gjorde så försmädliga miner, att det var lätt att finna det lektyren väckte både harm, löje och förvåning.

Efter hand blef likväl den lilla, tunna, fågellätta damen så allvarsamt upptagen, att hon ej märkte huru en tapetdörr, som hon ej kommit att tänka på, sakta gled upp, hvarvid den resliga figuren af en ung man aftecknade sig på väggen, innan mannen sjelf blef synlig.

Den gamla frun hvarken såg eller hörde, förrän en smal, hvit karlhand lade sig öfver hennes och en röst, som kom henne att spritta till (ehuru den var så lågmäld som möjligt), yttrade de tvenne orden: »Min mor!»

»Nå ja,» svarade hon, hastigt inkastande papperet, »det är väl ej så vådligt heller . . .»

». . . att taga min hustrus nyckel och i hennes frånvaro undersöka hennes papper!»

»Jag har icke tagit *hennes* nyckel. Då jag på er bröllopsdag skänkte henne den här pulpeten, behöll jag den ena nyckeln — det är alltsammans.»

»Alltsammans!»

»Jag skall säga dig, min käre son Mauritz, att din lojhet går en god del för långt . . . Vet du hvad det är för farliga saker hon skrifver . . . vet du att din egen mors hederliga åsigter, hennes djupa karaktärsfasthet att emotstå allt nytt krimskrams indirekt stämplas på ett visst icke förblommeradt sätt af denna nyhetsmakerska, som min salig öfverste skulle hafva stält i litanian, om han icke rent af stält henne i skamvrån

för hennes opassande skick, hennes djerfva och dårhusmessiga tilltag, som *du* ödmjukligen förbiser.»

Sonen svarade ej ett ord. Han endast tilläste skrifbyrån och lemnade nyckeln åt modern, som med en ond rörelse emottog den.

»Ja, ja,» sade hon, »du är lefvande död . . . eljest skulle du väl någon gång låta reta dig, du *också*. Hon har ju nu blifvit totalt kollrig, sedan det här ursinniga påfundet kom upp, att äfven fruntimmer få ordentligt studera . . . Gud hjelpe oss för den tid vi lefva i — jo, det ville jag att salig öfversten skulle hafva sett . . . Högskola . . . högskolefond . . . högskolebazar . . . Kommer jag ut i väfkammarn och skall se på drällen, har väfverskan så brådt, att hon knapt får tid att svara, 'för unga hennes nåd skall hafva serveterna med sig, då hon reser uppåt Stockholm till *högskolebazarn*' . . . Kommer jag förbi husmamsellen, så ser hon icke om jag tappar snusdosan midt för näsan på henne: hon håller på med tre dussin barnklädningar, som skola gå samma väg som serveterna . . . och kommer jag ut på bakgården och vill fråga hönsen hvarför de ej värpa så att jag får färska ägg till frukosten, är jag säker att deras kackel betyder, att hvarken *de* eller en enda höna på hela godset vågar värpa förrän närmare tiden till hennes nåds resa — ty hon måste hafva friska ägg med sig till högskolebazarn.»

Nu var öfverstinnan nästan öfvertygad om att hon skulle få se någon liknelse till ett leende på sin sons läppar. Hon hade ju nu gjort sig så stor möda att bortblanda korten, men lika gerna kunde hon hafva väntat att få se någon personlighet i den vackra gipsgruppen under spegeln börja le emot henne.

Det var hvarken i går eller i förgår, hvarken i år eller i fjol, någon menniska kunde erinra sig hafva sett ett leende upplysa kapten Mauritz' vackra, men

iskalla ansigte. Öfver det samma låg egentligen icke sorgbundenhet eller trötthet: deremot visade det en stor orörlighet, en oåtkomlig protest mot allt lif, allt solsken. En dag hade han likväl varit den öfverdådigaste, den sorglösaste och gladaste löjtnant, som någon ville se. Men en inträffad olycka, hvilken ytterligare dragit en annan med sig, hade strukit bort det öfverdådiga ungdomsmodet. Han hade senare tagit afsked, för att befria sig från alla besvärande band, och var nu, vid trettiofyra år, en man, som, i trots af sin karaktärs fläckfrihet, sin betydliga förmögenhet och erkända redbarhet, hvar och en gerna gick ur vägen för, emedan han med sin tunga tystnad och sin eviga köld tycktes sprida kyla äfven till andra.

Den gamla öfverstinnan, som fann sig något generad i sin ställning, tog nu en deciderad ton. »Jag hoppas, min käre Mauritz,» sade hon, »att du åtminstone känner att Pauline utsatt ett möte här till slutet af nästa vecka? Hon skall då hafva alla ortens damer, som hon värfvat för att insamla arbeten till högskolebazarn, och troligen blir det väl då något föredrag liksom vid den förra damsammankomsten i folkskolelokalen.»

»Möjligtvis!» mumlade Mauritz.

»Möjligtvis, säger du . . . Inser du då icke att dessa upptåg syfta på att vända verlden bakfram. Vet du hvad jemlikhet är? Om icke, så laga att du får läsa det papperet, som jag nyss tittade på. Jemlikhet mellan man och qvinna — jemlikhet midt för näsan på äkta mannen . . . det borde salig öfversten hafva sett! Icke för det att jag ej i det närmaste gjorde hvad jag ville, men jag visade honom den attention, att låta honom *tro* det allt skedde efter hans hufvud. Om han sade till mig: 'Malena, låt kalfven lefva en åtta da'r ännu . . . jag väntar någon!' så svarade jag: 'Som du behagar, min vän!' men slagtade honom ändå, när

jag behöfde den, och hade den takten att sjelf meddela honom att det stackars kräket icke velat hvarken äta eller dricka, så att jag af *tvång* . . . du förstår slutet, fastän du icke blir uppvaktad med sådan finhet.»

»Desto bättre!»

»Jaså, du finner din gemåls metod bättre . . . Men säg, har du gifvit henne tillåtelse att draga ihop ett möte här?»

»Hon har underrättat mig om sin afsigt.»

»Och dermed har du nöjt dig? Ja, ja, jag ser hur det är — du börjar åter grubbla på det gamla.»

Vid dessa ord ryckte sonen till, liksom modern vidrört honom med ett glödande jern.

Öfverstinnan låtsade ingenting se och ämnade åter draga fram någon maxim från sitt mönsteräktenskap, då lätta fruntimmerssteg jemte små hoppande barnsteg läto höra sig i förmaket.

»Kors, Pauline redan hemma så tidigt på eftermiddagen!» Öfverstinnan drog sig med en obegripligt sur min ännu ett stycke från skrifbyrån.

Det var verkligen kapten Mauritz' hustru som inträdde med en liten två års son vid handen.

Pauline var ingen skönhet, men ett mera friskt och pikant ansigte än hennes, der godhet, värdighet, klokhet och bestämdhet uppenbarades, var svårt att finna. Medelstor till växten, icke öfverdrifvet smärt och luftig, men med harmoniska proportioner och väl uppburen, syntes Paulines figur lika intagande som hennes ansigte.

Vi skola dock icke genast göra hennes personliga bekantskap. Innan vi gå vidare, måste vi kasta blicken tillbaka i familjens historia och se hur det bar till att Pauline blef sin mans hustru.

2.

Salig öfverstens äktenskapslogik.

»Salig öfversten», som i tiden var en ogement manhaftig herskare, men derjemte en ganska bildad man, hade af sin kära Malena två gånger blifvit hedrad med faderlig värdighet. Men ehuru sju år lågo emellan tvenne söners födelse, hade öfversten icke hunnit på denna tid förvärfva högre tankar om sin frus förmåga i uppfostringsväsendet, än att han, så snart siste sonen vuxit från kolten och skramlan, förklarade sin äkta hälft att han sjelf, från den dag pilten ikläddes manliga plagg, ensam tog hand om honom, undantagandes i renhetsläran och vid inträffande fall af messling och kikhosta, då öfverstinnan fick fungera som sjuksköterska under hans egen uppsigt.

Öfversten höll för öfrigt en sådan tukt i huset, att fru Malenas mest utsväfvande frihetsdröm aldrig öfversteg något högre mål än (såsom hon nyss förtrodde sonen) en improviserad *kalfsjukdom* eller något dylikt. Sådan hon var, utgjorde hon sin mans lycka och stolthet; och i fall hon i ungdomen egt flera talanger, än de oskyldiga hon egde, hade hon aldrig fått emottaga hans frieri, ty en qvinna med för mycken kunskap var hans högsta prevention: en sådan måste utan tvifvel blifva en vederstygglig Xantippa.

I den händelse att öfversten skulle hafva författat en äktenskapskatekes, skulle första budet lydt: »En hustru får icke hafva annan vilja än sin mans!», och det andra: »Hon skall icke umgås med tankar, som stå i strid mot *hans* åsigter!» Vidare (i sammandrag):

»Hustrun måste vara trogen, uppriktig, driftig, lydig och glädtig, det sista till trefnaden inom hus. Sura, pretentiösa eller lärda hustrur sättas i litanian.»

Detta program låter temligen strängt, och emellertid är sanningen att öfversten mycket sällan var ond. Han var tvärtom munter, pratsam och skrattade gerna af hjertans grund. Hela hemligheten var, att han förstod konsten att regera *ensam*, och att han om äktenskapet hade samma uppfattning, som den franske konungen om monarkien: »*Staten, det är jag!*»

Märkligt nog fick hans fru likväl hafva vissa politiska åsigter, d. v. s., att då öfversten svor öfver ryssen, kunde hon betydelsefullt nicka med hufvudet och se så slug ut, som vore hon invigd i både Rysslands och Finlands förhållanden. Svor han öfver regeringen och de ökade skatterna, så höjde hon på axlarne och himlade sig. Men svor han öfver landshöfdingen och alla missbruk och dumma åtgärder i länet, då tog hon till orda och var genast tillreds med en sådan störtsjö af sqvaller, att landshöfdingen till och med på längsta afstånd bort känna hettan af den eld, hvarvid han stektes. Ja, hon kom till och med fram med små nätta eder, såsom »näcken besitta» eller »näcken må taga!» Det var helt och hållet en personlig tacksamhetsgärd, att hon offrade endast till *denne* afgud — hon hade nemligen näcken att tacka för de många ljufva triumfer, hon erhållit af sin mans beröm, då hon sjöng om huru »*näcken hvilar i grönan sal*».

Öfverstinnan hade också en mycket öfvad röst, ty hon sjöng alltid, då hon grälade i köket eller likt ett torrt skinn flög från vindens till källarens regioner. Vid sådana tillfällen omvexlade sången med små dramatiska föredrag, på det att hennes man, som icke tålde köksscener, ingenting skulle förstå. Det lät då ungefär sålunda: »*Djupt i hafvet* . . . eländiga våp, har du nu icke

svedt upp halfva kjortelvåden med strykjernet . . . *på demantehällen* . . . hela färgen ur klädningen . . . *näcken hvilar* . . . seså, nu bränner Britta också upp steksåsen . . . *i grönan sal* . . .»

Kom nu öfversten i köksdörren och sade: »Du sjunger så konstigt, Malena!», då svarade hon helt muntert: »Det kommer deraf att jag är så glittrande glad — det går så bra i mitt departemang.»

Hon försökte aldrig att meddela sin man de förtretliga missöden, som uppenbarade sig i departemanget, ty då hon en enda gång gjort det, hade han svarat: »Styr du *ditt* rike så som jag styr *mitt!*»

Men nu nog om det värda och fullkomligt lyckliga paret . . . återstår att tala om dess afkomlingar.

Då yngste sonen, Mauritz, som hade ett grundligt envist och stolt lynne, ännu var kadett, gifte sig den äldste; och då Mauritz såsom välbeställd underlöjtnant återvände till hemorten, fattades han af en fullkomlig ynglingsförtjusning för sin svägerska. Det var en poetisk dyrkan, som icke på något sätt oroade hvarken den unga damens make eller henne sjelf. Hon utgjorde ett af dessa väsenden, som man tycker icke rätt tillhöra hvarken himlen eller jorden, emedan de synas sväfva emellan båda. Denna eteriska, fläckfria själ stannade icke heller länge qvar, sedan hon gifvit lifvet åt en dotter. Den lilla Karin blef också snart faderlös och kom till sin farmor för att uppfostras.

Öfversten, så hemma i konsten att handleda pojkar, fann sig totalt bortkommen med denna lilla dam. Sorgen hade dessutom djupt böjt den starke mannen. Derför fick fru Malena ändtligen en ända af regeringstömmarne. Men knapt hade detta händt, än öfversten sjelf

följde sin äldste son; och hans sista önskan, hvilket vill säga befallning, var att yngste sonen skulle öfvertaga godset och blifva en öm och förnuftig far för den lilla.

Midt i öfversvallet af sitt lidande upptäckte fru Malena i sitt sinne att hon haft en hemlig dröm om att, i fall hon skulle genomgå den hårda pröfningen att blifva enka, hon då åtminstone skulle komma till väldet och få styra sjelf. Men dermed var det slut, innan det hann till början, ty ifrån det ögonblick löjtnant Mauritz öfvertog egendomen, blef det icke bättre än förut. Sonen var alltid artig och medgörlig i småsaker, men gälde det hvad *han* ansåg för rätt eller satt sig i sinnet, så var han omedgörligare än fadern sjelf...

Efter hans svägerskas död förekom det Mauritz som om den första och vackraste afdelningen af hans lif var utspelad. Aldrig mer skulle han för en qvinna erfara denna blyga hänförelse, der själen helt och hållet kufvar sinnena. Men det förhåller sig med vissa afdelningar i menniskans lif liksom med en fullbordad väfnad: man tycker sig hafva väl tillknutit alla trådarne, men man har aldrig gjort det så väl, att ej någon hänger utanför, och hvem vet när, hvar eller hur den åter kan komma fram!

Mauritz' djupa ömhet för den unga modern öfverflyttades nu på dottern, och hela timmar kunde han sysselsätta sig med barnet.

Omkring ett år efter dessa förändringar i familjen inträffade nya händelser, och det var *de* som störtade Mauritz — då knapt tjugufyra år gammal — med hela den otyglade elden i hans sinne in i de förhållanden, hvilka nästan uppslukade hela hans ungdomskraft.

Dessa förhållanden blifva bekanta längre fram i berättelsen. Nu hafva vi blott att säga, det ifrågavarande episod förvandlade honom från en varm, lefnadsglad

man till den mörke och kalle man, som vi redan lärt känna. I *ett* fall var han dock den samme: i kärleken till den lilla Karin; och då ett par års stoft fallit på olycks-episoden, den man alltid undvek att tala om, beslöt han att hans nu sexåriga brorsdotter icke längre skulle lemnas under hans mors vård, som aldrig höll medelvägen mellan klemande och stränghet.

Då han emellertid fruktade att se sitt lif beröfvadt hvarje tänkbar skymt af ljus, kunde han icke förmås att skiljas ifrån den lilla, hvarför en lärarinna, med solida kunskaper och förmåga att handleda barnet, skulle anskaffas. Mauritz skref till en kompetent person i en annan provins och erhöll följande svar:

»*Broder!*

Din förfrågan kom i den lyckligaste och lämpligaste tid.

Fröken Pauline N., dotter af en aktad embetsman och som fått en uppfostran, hvars grundlighet många män kunna afundas henne, hade beslutit att under sin mors hägn etablera en pensionsanstalt här på orten, men moderns frånfälle gör att hon (ännu icke tjugutre år) tycker sig vara för ung att ikläda sig så ansvarsfulla pligter, ehuru, om hon gjort det, hon säkerligen skulle hafva gått i land dermed.

Jag har nu skyndat att föreslå henne, att taga din brorsdotter om hand, och hon har bifallit detta, hellre än att emottaga någon af alla de hjertliga inbjudningar, som hon här erhållit. Att hon hos dig och din mor blir behandlad med den fulla aktning, hon så väl förtjenar, sätter jag ej i fråga: hon är en qvinna med de mest utmärkta egenskaper och en förträfflig karaktär.

Din tillgifne

B.»

När Mauritz meddelade sin mor underrättelsen om en lärarinnas engagerande, tillade han ingenting vidare. Han visste väl hvilka sympatier modern då skulle haft för den nykomna. Öfverstinnan, som tänkte sig en liten beskedlig varelse, hvilken borde lyda hennes minsta vink, kände sig rätt nöjd, att få någon att råda öfver ... och i tillfredsställelsen härmed ursäktade hon sin sons opassande glömska att icke på förhand hafva rådfrågat henne.

3.

Guvernanten.

Då den väntade lärarinnan ett par veckor senare anlände, bar det så till, att Mauritz för tillfället var ute på sin vanliga förmiddagspromenad, hvarför fröken Pauline utan all förberedelse infördes till öfverstinnan, som hade satt på sig sin mest imponerande min och tagit plats i salig öfverstens egen länstol.

När Pauline presenterade sig med hela den älskliga ledighet, som tillhörde hennes väsende, fick öfverstinnan en högst obehaglig känsla ... Hvad var det här för en dam — hon såg minsann ut för allt annat, än att blifva det ödmjuka redskapet i en matmors hand.

Efter första helsningen uttalade öfverstinnan sin förhoppning att hon fått i huset en flicka, som med beskedlighet och god vilja skulle ställa sig till efterrättelse hennes, öfverstinnans, meddelanden och förordnanden i hvad lärarinnebefattningen ålåg.

Ett fint småleende på Paulines läppar blef första svaret. Derefter sade hon lugnt och aktningsfullt: »Min bästa fru öfverstinna, jag vill gerna också hoppas på öfverensstämmelse i våra åsigter om uppfostran, men jag skulle illa fylla min plats, i fall jag dervid nödgades underkasta mig något tvång.»

»Huru — skulle fröken utan alla band på sig sjelf uppfostra min sondotter i gud vet hvilka irrläror! Jag förmodar att vi missförstå hvarandra.»

»För ett sådant fall är det bäst att vi tydligt förklara oss!» återtog guvernanten. »Jag vill efter min bästa förmåga och mitt bästa samvete handleda min elev, men jag kan ej underkasta mig någon inblandning i denna sak, utan endast afhöra föreskrifter angående de ämnen, som särskildt önskas att hon blir hemma i.»

»Nå, detta borde salig öfversten hafva hört... men vi få väl se... Angående ämnena är gudsfruktans inplantande det första — hon har redan börjat lill-katekesen.»

»Gudsfruktan, dock icke såsom lexa, är visst det första som bör inplantas hos barnet, men hvad beträffar katekesen...»

»Jaså, det låter på det sättet... det torde då blifva fråga om att göra min sondotter till en hedning och fullproppa henne med all annan lärdom, än den hon behöfver. Flickan skall läsa katekesen och franska grammatikan — det är hufvudsumman.»

Fröken såg temligen omedgörlig ut. »Jag är ledsen att åter behöfva motsäga fru öfverstinnan, men efter min tanke måste hon först lära sig svenskan.»

»Det ser ut,» återtog den gamla damen, hårdt knipande på munnen, »som om fröken icke riktigt skulle komma att passa för sin plats här. Vi äro bildade menniskor och hafva hvad man kallar folkvett,

men tycka ej om att barnet uppoffras för bokvettet.» För sig sjelf tillade gumman i tankarne: »Jag kan just undra hvad salig öfversten skulle hafva sagt om den här nippertippan!»

Fröken visade ingen förvåning öfver det besynnerliga emottagandet, men hennes stora högblå ögon slöto sig med en viss hastighet, och innan den långa mörka ögonfransen åter upplyftes, hade derinom visst varit flera intryck att gömma. »Jag förstår fullkomligt fru öfverstinnans önskan och jag vill icke motstrida den, då jag får veta huru den sammanstämmer med lilla Karins förmyndares: endast *han* kan lösa mig från mitt gifna ord.»

I detta ögonblick visade sig kapten Mauritz, som just lagom hemkommit för att höra de senaste yttrandena från båda sidor.

När Mauritz' och Paulines ögon första gången möttes, kände sig båda öfvertygade om att de skulle förstå hvarandra. *Hon* skrämdes lika litet af hans stelhet som *han* af hennes obesvärade lätthet att reda sig.

»Må fröken vara uppriktigt välkommen till vårt hem!» sade han. »Gladt är det visserligen icke, men jag tror att fröken skall finna en läraktig och tacksam elev» . . . I det samma ringde han och tillsade den inträdande husmamsellen att föra fröken till sina rum samt söka reda på och skicka upp lilla Karin.

Pauline gjorde en artig komplimang för så väl öfverstinnan som den unge värden och aflägsnade sig utan att hafva sagt mer än ett uttrycksfullt: »Jag tackar!»

»Hvad, i herrans namn, är detta för fasoner och konsiderationer!» utbrast öfverstinnan, så snart hon blifvit ensam med sin herr son. »Du, eljest så knapp om orden, höll ju en ordentlig harang — och hvad

menade du med *sina* rum? Jag hade ju befalt att hon skulle hafva gula kammarn.»

»Den var naturligtvis för inskränkt till både sängkammare och skolrum. Jag har derför tillsagt att dörren skulle öppnas emellan den och blå gästrummet.»

»Åh, det är skamligt — skall det behöfvas en dublett åt en guvernant... jo, det borde salig öfversten hafva sett!»

»Jag anser, min bästa mamma,» (kapten Mauritz kysste härvid sin mors hand), »att det skulle vara mera skamligt att logera ett sådant fruntimmer alltför illa... Och nu låta vi sakerna hafva sin gång! Det skulle göra mig ledsen, om fröken hädanefter icke blefve bemött bättre än vid början.»

Efter dessa ord gick kaptenen sin väg, och öfverstinnan hade blott den trösten att muttra för sig sjelf: »Nå, om jag någonsin kommer att tåla den menniskan, så vore det konstigt!»

Under tiden stod Pauline helt tankspridd vid fönstret i sin sängkammare. Hon hade glömt bort husmamsellen, som, full af respekt för denna ståtliga dam, ånyo upprepade att herr kaptenen tillsagt att det stora rummet här intill skulle blifva frökens förmak.

Helt förbindligt vände sig Pauline om och gick genast in i det vackra blå rummet, som hade en präktig utsigt åt trädgården.

I nästa ögonblick kom lilla Karin inflygande. Det var ett förtjusande barn, ljuft och vekt, och som den lilla var begåfvad med ett fint och ädelt sinnes instinkt, såg hon genast på Pauline att hon kunde kasta sig i hennes varmt emottagande famn.

Emellertid ökades visst icke öfverstinnans goda lynne, då hon af husmamsellen erfor huru Karin blifvit »riktigt förtrollad» af sin lärarinna. Men kaptenen, hvilken afhörde samma rapport, gjorde en rörelse på

ögonbrynen, som den lilla beskedliga mamsell Anna, hvilken var van att tyda hans enformiga rörelser, antog som ett godt tecken på hans belåtenhet.

Under de första veckorna efter Paulines ankomst lefde hon uteslutande för sin elev och vann öfver henne ett så fullständigt välde, att hon kände sig nästan ersatt för det enformiga lifvet på denna natursköna egendom, som kunnat vara ett så angenämt hem, om ej ett slags andlig tyngd ständigt lagt sig öfver sjelfva sommaratmosferen; och denna tyngd började desto mera trycka den unga qvinnan, som hon, ensam och djupt saknande sin mor och det gamla nu upplösta hemmet, kommit att söka ett nytt hos främlingar. Men Pauline var en kraftfull natur. Hon ville genom oupphörligt arbete qväfva alla önskningar, som stodo i strid med hvad de närvarande förhållandena kunde bjuda. Emellertid egde hennes själ en så stor fond af liflighet och värme, att det föll henne mycket svårt att nedtrycka den ända till fryspunkten (den temperatur, som här var rådande), då hon befann sig uppe hos sig eller ute i naturen.

Efter den artighet, som kapten Mauritz visat Pauline i första ögonblicket, återtog han sitt vanliga slutna sätt. Visserligen utbytte de dagligen några ord angående Karins studier och fallenheter, men det var alltid såsom ett tvång, och en blytung tystnad följde gemenligen efter hvarje afbrott.

Emellertid hände en gång något, som orsakade att deras umgänge blef mindre tvångfullt... det var ingenting intressant, ännu mindre romantiskt, men det var ändå en omvexling.

En förmiddag, under loftimman, satt Pauline på ett gungbräde i trädgården och arbetade på en dock-

paryr för lilla Karin, medan denna var sysselsatt med att bortrensa ogräset i sitt blomsterqvarter. I detta nu kändes luften uppfyld af doftet från en fin cigarr, och strax derefter kom kaptenen ut från allén och satte sig på gungbrädet.

»Är fröken generad af cigarren?» frågade han.

»Nej, visst icke — det förefaller mig som om de lätta rökmolnen måste utgöra ett underhållande sällskap för tanken i ensamheten, på samma gång som de indraga den i hvila...»

»... eller domning!» sade kaptenen, i det han på den unga qvinnan fäste sin halft beslöjade blick.

I det samma kom en person gående från trädgårdsporten fram till gungbrädet. Det var godsets gamle inspektor, och han hade en bundt papper i handen. »Herr kapten,» yttrade gubben, »hade befalt mig komma upp i dag, eftersom det icke blef af hvarken i går eller förgår med genomseendet af de här sista räkningarne.»

Kaptenen såg alldeles obeveklig ut.

»Det vore så nödvändigt!» återtog den gamle, en helt tarflig man. »Det är flere poster, såsom försäljningen af...»

Kaptenen gjorde en afböjande rörelse på hufvudet. Mera än allt annat i hvardagslifvets bestyr besvärade honom den säfliga och minutiösa noggranheten i gubbens uppgifter så väl i skrift som tal, och att genomse räkningar med honom, då han stannade vid hvarje post, var honom outhärdligt.

»Jag är säker,» inföll Pauline, »att jag skulle kunna verkställa detta arbete med herr inspektoren. Jag har något studerat räkenskaper och bokhålleri och har så tillräcklig tid öfver från min befattning, att jag gerna ser om jag kan vara nyttig på annat sätt.»

»Men,» sade kapten Mauritz, »det vore orätt mot er.»

»Ack nej, låt mig försöka! Herr inspektoren skall nog inviga mig i mysterierna, och är någon rättelse att göra, så är den lätt att iakttaga, då herr kaptenen sjelf gör införandet i hufvudboken.»

Inspektoren var visst icke nöjd med förslaget, men då saken var honom angelägen och han alltför väl kände kaptenens uppskjutnings-mani, följde han fröken till skolrummet; och då han en timma senare kom tillbaka ned i trädgården, der husbonden ännu satt qvar vid cigarren, försäkrade gubben att fröken var slugare att förstå affärer, än en någonsin kunde tänka sig, och han skulle hädanefter, när kaptenen var ohågad, gerna taga henne till biträde i mellanhand.

Kaptenen syntes hvarken misstrogen eller troende. Men då Pauline på aftonen tog sig friheten att proponera en kollationering af herr inspektorens förskräckliga kråkfötter och hennes egen prydliga räkning, der gubbens muntliga anmärkningar och extra-poster klart blifvit uppfattade och sammandragna, behagade Mauritz yttra, att det var alldeles förvånande huru fröken kunnat begripa den gamles sätt att meddela den eller den dagens afsändningar och försäljningar.

Följden blef att inspektoren, räknadt från dato, nästan ständigt fick begagna »mellanhanden», och slutligen kom det derhän, att sjelfva hufvudboken ibland vandrade upp till guvernantsrummet, der den unga räkenskapsförerskan med lust och glädje fullgjorde sitt åtagna värf, icke ens aktande på öfverstinnans täta pikar om fruntimmer, »som göra sig till». Nog visste hon hvad salig öfversten i tiden tänkte om förklädda Xantipp-ämnen . . .

Något längre fram på sommaren inträffade en annan omständighet, som ökade Paulines intresse för den slutne mannen.

En dag under hans frånvaro ankom postväskan, och ehuru inspektoren icke var van att öppna den, gjorde han det nu för ett särskildt brefs skull, som han väntade. De öfriga brefven lemnade han till Pauline, som han mötte i förstugan, tänkande att den, som var betrodd hufvudboken, nog också var betrodd att lägga postväskans innehåll på kaptenens bord.

Men skulle väl Mauritz hafva gillat denna logik? Troligen icke.

Med en hemlig häpnad, en underlig ångest, betraktade Pauline ett bref, som hade den mest klena utanskrift af fruntimmershand... stora, osäkra bokstäfver, förnamnet två gånger skrifvet, kuvertet hopskrynkladt och förseglingen anbragt med en knapp eller något dylikt. Rädd att blifva sedd, medan hon betraktade detta utan tvifvel sorgliga budskap från någon, som Pauline efter sin ankomst till huset aldrig hört nämnas, men om hvilken hon förut hört talas, skyndade hon att insticka det bland bref och tidningar och flydde upp till sig liksom hon gjort något illa.

Denna eftermiddag var hon en mycket efterlåten och tankspridd lärarinna, och då lilla Karin smekande bad att få lof en halftimma tidigare, kände hon en verklig lättnad och satte sig vid fönstret för att lyssna efter kapten Mauritz' åkdon. Men han kom först sent på aftonen och visade sig ej förrän följande middag vid bordet, och då var det synligt på hans ansigte, att bakom islagret en förtviflans kamp arbetade...

Veckor förgingo härefter innan molnen började lätta upp. Men då kom ett nytt likadant bref, som orsakade att han blef hård och frånstötande i sitt väsende. Endast hans lilla brorsdotter kunde nu nalkas honom. Han tog henne på sina knän, smekte hennes ljusa lockar och kallade henne sakta »Karina» efter modern; och han betraktade henne med en blick liksom

han velat besvärja fram bilden af sin vackra ynglingadröm. Från Paulines närhet flydde han helt och hållet, med undantag af ett eller annat tillfälle, då han kom till hennes plats, utan att dock hafva något att säga henne.

Så gick sommaren ut, och hösten inträdde.

En afton, då Karin hade lekfrämmande nere i salen, satt Pauline ensam och sorgsen i sitt förmak och blickade ut i den nu gulnade trädgården. Hon undrade på hvad den långa vintern skulle medföra, då en knackning hördes på den yttre dörren.

Hvem kunde väl anmäla sig så, utom en enda!

Blodet rusade till Paulines kinder. Hon öppnade dörren och helsade på kaptenen, som helt tyst inträdde och liksom i tankspriddhet satte sig.

»Är det något om räkningarne?» frågade Pauline, som fann den fortfarande tystnaden alltför omöjlig att uthärda.

»Nej!» svarade han nästan kärft. »Jag ville fråga fröken om något annat.»

»Hvarom då, herr kapten?»

»Skulle fröken Pauline kunna besluta sig till att blifva min hustru?»

Om blodet nyss rusat till Paulines kinder, så rusade det nu till hjertat, så att kinden blef blek. Hon kände en skakning genom hela sitt väsende . . . Icke ens i en vision hade denna möjlighet nalkats henne.

»Jag inser,» återtog Mauritz, »att saken erfordrar djupt öfvervägande . . . Att gifta sig med en man, som hvarken är ungkarl eller enkling och som i följd af en grym olycka är hemfallen till en sorglig tillvaro, är att pålägga sig ett tungt kors. Men har fröken mod dertill, så är jag förvissad att ingen annan qvinna skulle kunna mindre besvära och mera förstå mig.»

Om kärlek talades ej ett ord. Men Pauline vågade tro att denna sönderslitna själ, som säkert bäfvade för att bli lycklig genom kärlek och som likväl flydde till henne, på djupet gömde några gnistor, hvilka en gång torde blossa upp.

Han hade icke heller talat om eller begärt *hennes* kärlek. Men någonting i den unga qvinnans hjerta lät henne veta att, hvilket öde hon än gick att möta, hon ej ville utbyta det mot något annat... Med en röst, den hon ändtligen lyckades att gifva ett passande tonfall, svarade hon enkelt och öppet: »Jag vill göra till mitt lifs största uppgift att motsvara den fasta tillit, som ligger i herr kaptens begäran. Jag betraktar ej min mission såsom lätt — tvärtom. Men jag betraktar den som en ära, hvilken en dag kan blifva en triumf.»

»Det var ädla ord, värdiga en ädel qvinna!» sade han. Derefter fattade han hennes hand, kysste den, steg upp och skyndade så hastigt bort, att det såg ut som om han erfarit ett oemotståndligt behof att inför sig sjelf reda det steg, han lika hastigt tagit...

En månad senare var Pauline hans hustru, i trots af att öfverstinnan höll på att rifva ned både himmel och jord och i hvart ögonblick kallade salig öfversten och hans teorier till hjelp för att bevisa, att bland alla slags hustrur, som en man kunde välja, de öfverbildade äro de allra sämsta...

Efter vigseln gjorde de nygifta en utrikestur — det var nödvändigt att *guvernantens* och *hennes nåds* lif skildes genom en liten mellantid. Och då herrskapet efter sex veckors bortovaro återkom, tog Pauline icke med något slags ostentation, men med det mest obesvärade lugn och säkerhet husets styrelse om hand.

Öfverstinnans häpnad öfver denna oerhörda djerfhet, denna kunskap i allting, som dref fram det husliga hjulet utan minsta buller och utan att en enda ton

från köket påminde om svedda kjortlar *på demantehällen* och uppbränd sås *i grönan sal*, denna öfverstinnans häpnad födde en sådan bitter harm, att hon ansåg sig väl kunnat dö deraf, såvida hon icke behöft lefva för att trösta sin son, när ångrens timma kom. Besynnerligt nog hördes dock på hela första året ingen sådan timma slå, och när emot årets slut Pauline blef mor till en rask son, syntes det väl att hennes välde stadgades allt mer och mer . . .

Hurudan Paulines *inre* äktenskapshistoria varit och var, upplyses af fortsättningen. Nu är tid att återkomma till första scenen, då hon inträdde i sitt arbetsrum med sin lille tvååriga son vid handen, öfverraskande sin svärmor och sin man i en, såsom det tycktes, icke särdeles angenäm tête-à-tête.

4.

Svärdottern.

Nu såsom alltid låg der något strålande godt och gladt i den unga qvinnans uppenbarelse, och sedan hon sjelf helsat sin man, icke med en kyss eller en omfamning, utan genom att trofast räcka honom handen, lät hon gossen, en liten hurtig karl, klänga upp på faderns knä och gick att vördnadsfullt helsa på sin *svärmor* . . . det hette aldrig *mamma*, ty då Pauline på bröllopsdagen användt denna benämning, hade den gamla damen med sur min svarat: »Min lilla vän, det är tillräckligt att säga *svärmor!*»

»Hvad har förskaffat mitt arbetsrum den hedern att få emottaga ett så sällsynt besök? Jag är verkligen ledsen att jag ej var hemma för att göra les honneurs!» sade Pauline leende till sin kära svärmor.

»Din man har gjort det i stället... Men hvar har du min sondotter? Kanske det stackars barnet, liksom förra gången, då du var hos din sympatiserande vän fru Berta, blifvit qvarglömdt.»

»Liten Karin blef qvarbjuden, icke qvarglömd, min goda svärmor!» inföll Pauline, som, då hon märkte att öfverstinnan undvek att svara på den framkastade frågan om anledningen till hennes besök just nu, också lät detta ämne falla... »För öfrigt,» tillade hon, »är Karin icke långt borta. Hon sprang ned i lusthuset för att se efter att ingen katt oroat hennes fåglar.»

»Jag tycker emellertid, att det icke varit ur vägen ge henne en vink om att det bättre anstått en väl uppfostrad flicka att göra farmodern sin komplimang före fåglarne... men, det var sant, jag glömde att det icke hör till dina nymodiga idéer att låta gamla aktningsvärda uppfostringsprinciper qvarstå. Blott flickan blir fullproppad med kunskaper, så är det detsamma med hjertat — så tänka *lärda* fruntimmer, hvilka behöfva helt litet af den varan. Salig öfversten skulle just hafva sett sin sondotter komma hem utan att hon genast skyndat in att helsa!»

Pauline var utrustad med en af lifvets lyckligaste gåfvor: *tålamodet*. Detta ord innefattar en trefaldighet, som är väl värd att reflektera öfver, nämligen karaktärens, hjertats och pligtens tålamod. *Karaktärens* egde hon för hvarje yttre motgång, *hjertats* för sin man och *pligtens* för sin svärmor. I följd häraf kunde hon väl inom sig pinas af öfverstinnans bitande sarkasmer, men detta fick aldrig synas — och aldrig lät hon

gumman få den triumfen att beklaga sig öfver ett mindre aktningsfullt uttryck.

»Nå, hvad nytt ute i verlden?» skyndade sig öfverstinnan att tillägga, då hon märkte sin sons rynkade ögonbryn.

»Mycket nytt, kära svärmor!»

»Naturligtvis om högskolefonden, dina komitéer, din Stockholmsresa och gåfvomötet?»

»Mycket mer... Berta och jag hafva kommit öfverens om, att sedan vi väl affärdat den närvarande sändningen till bazaren, skola vi sätta oss i spetsen för en ny arbetsinsamling, för hvilken vi inom pastoratet arrangera en festlig tillställning.»

»Jaså, jaså, min fru sonhustru, ingenting annat än en *enskild* bazar, så att hvarenda kjortelmenniska i alla tre socknarne skall söka likna hennes nåd Pauline och hennes nåd Berta... Nå, hvad säger Bertas man om damernas förslag till ny verksamhet? Som domare i orten tycker jag att han icke i lika grad som *din* man skulle vara likgiltig för att betraktas som om han icke funnes till.»

»Bertas man befattar sig icke med att göra hennes små försök att befrämja en god sak till mål för sin ovilja. Upplyst och varmsinnad, såsom häradshöfding Holtz är, gläder det honom, liksom det i grunden äfven gläder *min* man, att vi fruntimmer hafva ett lefvande intresse för allt förnuftigt framåtskridande på bildningens område.»

»Ja, din man ser ofantligt lifvad ut... Se der retirerar han nu genom dörren med gossen, som icke heller fått lära att komma fram och kyssa farmors hand... Nå, du, efter vi nu befinna oss ensamma, så kan jag gerna säga dig hvad jag gjorde härinne i din helgedom. Jag ville taga en smula notis om hennes nåds papper.»

»Mina papper?»

»Jaja, jag menar icke dem, som ligga på skrifbordet, utan dem, som du har i chiffoniern.»

»Den är ju läst.»

»Naturligtvis, men det hindrar ej att den kan öppnas med den här nyckeln, som du icke fick på samma gång med den andra.»

»Store Gud, detta var då . . .»

». . . mycket ogranlaga, förstås, men jag har länge velat förvissa mig om hvad du hade för besynnerliga idéer, och då du naturligtvis icke har några hemliga bref, var det väl ej så farligt.»

»Hemliga bref?» upprepade Pauline, och hade ej öfverstinnan varit alltför upptagen med sin triumf att göra svärdottern en så stor harm, så hade hon kunnat i Paulines ögon läsa uttrycket af en dold ångest. Nu skrattade hon och sade:

»Jag har sett och nästan läst igenom det der tokeriet, som du väl vet och som en anständig qvinna borde blygas att sätta i omlopp.»

»Hvad — uppsatsen om qvinnan och högskolefonden?»

»Alldeles . . . och detta beklagansvärda prof på en förhärdad irrlärighet . . .»

»Har min man också reviderat i mina papper?» afbröt Pauline.

»Nej, lyckligtvis för dig lade han in det, som han såg mig sysselsatt med, utan att han läste det; och då jag väl begriper att han skulle säga dig huru han öfverraskade mig, var det så godt att jag meddelade det åt dig sjelf.»

Pauline svarade icke.

»Hör på!» återtog svärmodern. »Du vet att jag — i trots af att du hvarenda morgon springer öfver förstugan in till min sida för att höra hur jag befinner

mig och alltid är en uppmärksam svärdotter — icke är dig rätt bevågen. Detta oaktadt ger jag dig nu ett värdefullt råd. Låt aldrig din man se den der skriften, ty ha ni ej haft en tvist eller en mulen stund er emellan förut, så kommer den då. Mauritz är icke sin fars son utan att hafva ärft något af hans lynne, och jag ville ha hört hvad salig öfversten skulle ha sagt, om *han* fått genomläsa din trosbekännelse... Men nu nog... Der har du nyckeln — jag har ingen tredje.»

Så snart öfverstinnan var utom dörren, sjönk Pauline ned på första stol och knäpte sina händer tillsammans... »Om denna spionerande qvinna,» half hviskade hon för sig sjelf, »icke nöjt sig med hvad hon fick tag uti, hvilket missbruk skulle hon ej hafva gjort, hvilken olycka skulle hon ej hafva åstadkommit! Min uppsats om högskolefonden har räddat mig.»

I samma ögonblick återkom Mauritz.

Pauline skyndade upp och nästan kastade sig i hans armar. Detta var så alldeles mot hennes vana, att Mauritz syntes förundrad. »Huru upprörd du är!» sade han.

»Din mor har gjort mig en present af denna!» svarade hon, visande nyckeln.

»Jag förstår.»

»Men du, min ädle Mauritz, ville icke se din hustru skymfad under sin frånvaro!»

»Naturligtvis icke... Men skulle du sjelf vilja anförtro mig det der papperet, så läser jag det, medan jag gör ett slag ute i trädgården, der du om en stund kan möta mig.»

En tanke på svärmoderns varning flög genom Paulines hufvud, men hon kunde icke tro på dess förutsägelse, och utan besinning gick hon efter den lilla uppsatsen. »Se här,» sade hon öppet, »det är några anspråkslösa ord i en dagens fråga, som jag lofvat

länstidningens redaktör. Han har skrifvit och bedt mig derom, och du vet att jag då och då roar mig med en smula skriftställeri.»

Mauritz emottog det hopvikna bladet, i det han på sin hustru fäste en mild, men forskande blick.

5.

Artikeln för länstidningen.

Då kapten Mauritz kommit ut i trädgården, försvann det ljusa uttrycket från hans ansigte. Han gick helt tankspridd fram förbi lusthuset, hvarifrån hans unga brorsdotter i det samma kom ut med en fågelbur i hvardera handen. Då hon fick se sin farbror, skyndade hon att möta den kyss, som alltid var för henne.

»Har du haft roligt, min lilla Karin?»

»Ack, ja... jag har alltid roligt med tant — hvad hon är olik farmor!»

»Men farmor älskar dig också.»

»Det gör hon, och jag älskar också henne, men vet farbror, hon är så retsam, så retsam mot tant, att om tant Pauline icke vore sådan som ingen annan är, så blefve det aldrig väl... Hvarför kan farmor icke tåla tant, som alla menniskor sätta så stort värde på?»

»Du skall icke göra sådana frågor, mitt barn... Gå nu och helsa på farmor och dockorna!»

»Dockorna — tror farbror att jag leker med dem nu, då jag är öfver nio år — de äro bara framme

derför att alla fyra skola hafva nya kläder till högskolebazarn. Jag gör en donation af dem dit.»

»Nå, så gör dem då rätt eleganta, så att stockholmsdockorna icke rynka på näsan åt dem!»

Kaptenen fortsatte sin väg, sökte sig en enslig plats och började med en allt mer och mer tankfull min sin lektyr...

Det lilla manuskriptet hade följande öfverskrift:

Några ord om qvinnan i sammanhang med högskolefonden.

Då solen, framträdande ur kaos, på sjette dagen belyste slutpunkten i skapelsen, sjönk dess omätliga glans ned på skaparens mästerstycke: menniskan. Men då allt lefvande i den långa kedjan mellan luften, hafvet och jorden egde en make, en like, befans menniskan allena ensam. Och ehuru införd i paradiset med vidsträckt makt öfver allt henne sjelf underordnadt, förblef hon dock i sin storhet tryckt af sin egen enslighet, intills Herren Gud sade: »Det är icke godt att menniskan är allena — jag vill göra honom en hjelp, den sig till honom hålla må.»

Och så lät Gud öfver mannen falla en tung sömn, under hvilken han beröfvade denne ett sidoref, hvaraf han bygde qvinnan. När mannen sedan vaknade och fick se den vackra hälft, som fullbordade honom sjelf till en helhet, erkände han denna stora välgerning genom att med glad stolthet utbrista: »Detta är ben af mina ben och kött af mitt kött!»

Genom detta utrop, den första mening af menskliga läppar, som kan citeras i afseende på qvinnans ställning i förhållande till mannen, är ock det fulla erkännandet af jemlikheten uttalad. Han upptog henne som en hjelp.

Under seklernas derefter följande ljus och mörker hafva skaparens betydelsefulla ord »en hjelp» blifvit uttydda på så olika sätt, att qvinnans värde, kastadt ömsom hit och dit på tidehvarfvens olika vigtskålar, än tillät att hon dyrkades som ett slags högre väsende, än att hon nedsänktes så lågt, att hon nästan snuddade mot stoftet vid herskarens fot.

Under dessa vexlande momenter var det dock alltid en tröst, att då och då en qvinnoande afkastade oket och visade att skaparens mening blifvit förtydd och fläckad. Dessa qvinnor hafva varit sitt köns välgörarinnor genom att med upplysningens strålande fackla visa vägen för dem, hvilka ännu för *sin* upplysnings utveckling hade nog af talgljuset. Och blefvo dessa utvalda såsom hustrur och mödrar sämre för det att de till sin anda voro fullvuxna? Historien visar oss oupphinneliga exempel på motsatsen.

Med seklernas framskridande har emellertid så småningom vid qvinnans sida framskridit ett väsende, som hon ej alltid märkt, eller, om hon märkt det, har hon ej alltid mött det med någon uppmuntrande blick. Detta väsende har varit den försmådda högre intelligensen, qvinnans vackra skyddsengel mot så mycket ondt. Men efter hand har hon förstått att det skulle blifva hennes egen sanna bästa lycka att lemna denna skyddsengel tillräckligt husrum, och på det sättet har det gått dithän, att de blifvit så fasta vänner, att de med raskt mod vetat kämpa för hvarandra.

Under närvarande århundrade, synnerligast efter första hälften deraf, har det äfven uppe i norden gått en väckelse, ett upprop till qvinnan, ett segerbud, som gälde en för henne gynsam förändring i afseende på hennes ställning. Det är nu männernas vackra tidehvarf, männerna, som sjelfmant maka åt sig, som humant på allt sätt inbjuda henne att med dem dela

jorden i svett och möda på annat sätt än hittills. Mannen vill nu i qvinnan erkänna sin like.

Men upptagas de budkaflar, som härom utgå, med allmän tillfredsställelse? Icke alldeles.

Om sjelfva denna tidpunkt för qvinnans lif är betecknande, så är ännu mer betecknande att, liksom den tjenande klassens qvinnor med alla krafter skjuta ifrån sig de rättigheter, som medgifvas dem genom städselns afskaffande, och ropa på att det är ett påfund till deras skada, icke till deras fördel, dessa frivilliga öfverenskommelser, så hörs äfven en stor del af de lyckligare klassernas qvinnor ifrigt utlåta sig emot så mycken vådlig frihet, d. v. s. emot upphörandet af det slags andliga städsel, som binder tusentals fruntimmer vid det af ålder stadgade privilegiet att stanna qvar på sin post till dess döden, den store jemlikhetsrepresentanten, kommer och inför dem i sina tabeller såsom sjelfständiga väsenden, ty han tillåter ej annat än att hvar och en, man som qvinna, svarar för sig.

I dessa senaste tider och dagar, sedan intelligensen i alla förberedande riktningar röjt sig väg, hafva qvinnorna inom vårt land fått mycket att intressera sig för genom den epoktilldragelse, hvars soluppgång blifvit helsad med ett så energiskt allvar: en högskola i hufvudstaden, icke blott för den manliga, utan äfven för den qvinliga del i landet, som deraf kan komma att göra sig gagn. Men för mången af senare delen ligger en stötesten vid sjelfva tröskeln till templet, och den stötestenen består i fördomen mot qvinnan såsom studerande någon särskild gren af vetenskaperna och på sådan väg arbetande sig fram till ett brödstycke.

Hvaraf denna motvilja? Jo, deraf att qvinnan bör stanna på sin gamla post. Nåväl, må de, som hafva denna ingifvelse, stanna der — men må de icke med hånfullt gyckel förfölja dem, hvilka häruti tänka olika i

följd af de i oändlighet nyanserade förhållandena, hvaruti de kunna befinna sig.

Man säger att en uppfostran, som går utom den vanliga ordningen, helt och hållet är ogynsam för den blifvande hustrun och modern. Detta låter dock ej gerna tänka sig. Ju högre utvecklingen af själsförmögenheterna är, desto högre måste äfven förmågan vara att uppfatta hustruns och moderns heliga kall.

Dessutom, hvilket stort öfverskott af fruntimmer, som aldrig få ett sådant värf i lifvet! Den ansträngda verksamheten till andras tjenster och gagn skall för dem låta den tid lättare bortflyga, som eljest torde förnötas i missnöje och klagan öfver den olika delningen. Och sedan, huru mycken renhet bibehålla ej arbetet och sjelfständigheten, då deremot overksamhet och likgiltighet föda tusen förvillelser och deraf följande smärtor!

Alltid är *ett* visst, nämligen att Stockholms högskola öppnar en ny lifspuls, hvars unga, varma blod skall genomströmma hufvudstadens porer, på samma gång som denna återger hvad den får i den ädla näring, hvilken der på hundra olika sätt erbjudes dem, som söka det ädla. För dem, hvilka *icke* söka det, finnas förförelser öfverallt, utan att det på samma gång erbjudes de vackra ressurser, som hufvudstaden kan prestera.

Men att återkomma till qvinnorna, så är just nu rätta ögonblicket för oss att visa vårt intresse, vår kraft och vår vilja. Vi läsa dagligen i tidningarne om bemödanden för högskolefonden, och den behöfver från alla håll varma sympatier, allvarliga bemödanden. Låtom oss då, mina damer, förvandla oss till små arbetsbin, och låtom oss äfven sträcka vår sträfvan och stolthet dithän att skaffa en mängd hjelpbin för att desto fortare få kupan i ordning! Man skall icke säga att detta gör

så *litet,* ty ville blott hälften af landets fruntimmer verka för den goda saken, skulle nog resultatet visa sig storartadt . . .

Vi hafva emellertid under våra små utflygter kommit ett godt stycke från den punkt, hvarifrån vi utgingo för att taga reda på rätta ändan, der qvinnans sjelfständighet började, och efter hand hafva vi hunnit nästan öfvertyga oss, att qvinnan för närvarande utgör den populäraste delen af menniskoslägtet och att Pauli tal om att »qvinnan skall tiga i församlingen», jemte en ännu tänkvärdare lära, att hon skall vara »sin man underdånig», *på afstånd* förekommer som en tradition. Men må vi icke misstaga oss på den saken! Huru liberalt de äkta männen än orera om våra utvidgade rättigheter, så tager åtminstone hvar tredje undan sin *egen* hustru.

I alla fall hafva vi hunnit så långt, att vi kunna säga till de äkta männen: »Varen gerna en liten smula våra herrar, för att ej låta Saras vackra exempel komma alldeles ur bruk, men varen det med berömvärd moderation och gören oss alltid den äran, att minnas att ena refbenet tillhör *oss* och att vi ödmjukligen tro det denna vigtiga delning betydde, att vi icke efter bokstafven borde betraktas som ett slags alter ego, utan att vi blifvit utsedda icke blott att såsom hälfter fullborda *äktenskapets* cirkel, utan ock att vi framför allt utgöra hälfter i den omätliga cirkel, der alla halfvor bilda *en* helhet.

6.

Mannen och hustrun.

Då Mauritz sakta fälde bladet, hvilket han utan afbrott läst, syntes ett uttryck af obestämd oro sälla sig till den djupa tankfullheten på hans ansigte. Det var tydligt att denna lektyr på ett eller annat sätt smärtsamt berört honom, men att han, då han i det samma fick se sin hustru komma emot sig, sökte dölja detta.

»Om du så tycker,» yttrade han, innan hon hann att säga något, »så gå vi in i lusthuset.»

Något undrande vände Pauline om och gick tyst vid sin mans sida, tills de kommit in i en liten vacker trädgårdssal, der solen ännu lekte på blommorna i fönstret.

»Då du ej helt enkelt, min gode Mauritz,» sade den unga frun och satte sig jemte honom i soffan, »med det samma yttrade din mening, så gillar du måhända icke denna uppsats — har jag orätt?»

»Med den saken är det både si och så, min bästa Pauline! Ditt klara hufvud, din varma själ och ditt för allt godt framåtskridande lifvade sinne uppenbara sig i alla dina företag, men . . .»

»Nåväl, min vän . . . vidare!»

»Jag tänker blott på huruvida du kommit att så mycket sysselsätta dig med allmänna ämnen, ifall du varit en lycklig hustru.»

»Är jag då icke det?»

»*Du?*»

»Behöfver jag förklara, att jag sjelf anser mig som sådan!»

»Af resonnemang?»

»Det är underligt, Mauritz, att du säger mig detta.»

»Hvarför så — får jag ej uttrycka min öfvertygelse? Du *kan* omöjligen vara lycklig, och derför söker du en förståndig ersättning.»

»Aldrig har du talat så, Mauritz!» Pauline darrade för sin svärmors spådom.

»Nej, ty jag har aldrig intill den här sista timman precist vetat huru mycket du kunde umbära, utan att det beröfvade dig ditt högstämda intresse för allt, som går både inom och utom din krets.»

Pauline teg.

»Du är en stolt qvinna, som i grunden förstår att uppskatta ditt köns värde. Du skulle hellre dö än beklaga dig öfver att . . .» Han syntes tveka.

»Fortsätt, min vän!»

»Erinrar du dig hvad du svarade, då jag så tvärt framkastade mitt frieri?»

»Ja, visst — att jag ansåg den mission, jag skulle ikläda mig, icke lätt, tvärtom, men . . .» Nu var det Paulines tur att afbryta.

» . . . men,» ifylde Mauritz, »att du ansåg den som en ära, hvilken en dag kunde bli en triumf.»

»Och deruti har jag ej haft orätt. Är det icke ärofullt för mig att jag lyckats så till vida i striden mot din fiende, den djupa tungsintheten, att den åtminstone tidtals vikit bort . . . och har du icke under vårt äktenskap visat mig, att du uppskattat mina försök att jemna vägen, utan att *tala* om stenarne, som din fot nu ej alltid behöfver trampa.»

Vid dessa ord bleknade Mauritz. »Du har från första stund,» sade han, »varit den bästa, klokaste och modigaste hustru, en man kunde erhålla, men den

triumf, som du tänkte på, erhöll du ej. Du vann din mans djupaste högaktning — kärleken förblef likväl död. Jag vet ej ens om du lidit häraf, men jag vet att du aldrig låtit mig märka det.»

»Jag anser, min vän, hela detta resonnemang temligen opåkalladt. Har jag icke åtnjutit ditt bifall och den uppriktiga tillgifvenheten och aktningen för ditt barns mor? Jag kan således med rätta förundra mig öfver att de tankar och åsigter af mig, som du nyss läste, hos dig väckt begäret att framkasta en förklaring, hvilken står totalt utom den lilla artikeln.»

»O, så skickligt du parerar!»

»Hålla vi då på med ett spel?» yttrade Pauline allvarligt. »Riktar du med full afsigt en stöt mot din hustrus hjerta?»

»Ja, hvarför icke... Den qvinliga sjelfständighetsteori, du i din uppsats utvecklar och som löper parallelt med den underordnade frågan om högskolefonden (mot hvilken jag har ingenting att invända), visar mig, att om jag riktade en sådan stöt, skulle den, såsom det skett, icke träffa målet.»

»Min gode Mauritz,» svarade Pauline med afväpnande mildhet, »denna hätska bitterhet känner jag ej igen hos dig. Skulle en ädelsinnad man älska att höra kärlekssuckar och klagan af en qvinna, i hvilken han ser blott *hustrun* — vore det en lycka?»

»Nej, det tror jag icke. Men *din* kärleksklagan blefve säkerligen hvarken långtrådig eller vemodig.»

»Jag talar i allmänhet!» yttrade Pauline med en sådan min af slående värdighet, att Mauritz blef skyldig svaret... »Och nu, min vän,» tillade hon med sin vanliga lätthet, »lemna vi det här ovanliga gebitet, som, du kan tro mig, ännu är till stor del att betrakta som en ouppodlad mark... men äfven den kan göras frukt-

bärande, när man funnit rätta tiden att afvinna den dess svårigheter.»

»Du tror detta?»

»Så som jag tror på Gud!»

»Och om dessa svårigheter en gång kunde öfvervinnas, skulle det då — det är blott en fråga,» tillade han med skygghet — »blifva kärlekens hand som gjorde utsädet till den blifvande skörden?»

Det låg en darrning i hans röst, som kom Paulines hjerta att spritta till. »Denna fråga,» sade hon med ett lugn, som nu kostade henne ansträngning, »är fullkomligt obehörig å din sida. Svaret, hurudant som helst, skulle komma mig att rodna, och en man bör akta sig för att tvinga sin hustru till en rodnad, hvilken för henne kunde bli ett outplånligt bittert minne ... Och nu är det min fasta afsigt att få ditt bestämda omdöme öfver det här lilla stycket för tidningen!»

»Mitt omdöme är kanske icke alldeles opartiskt, emedan jag betraktar hvad jag läst från annan synpunkt än andra läsare. Skrif allt hvad du behagar för din älsklingsidé, men det är icke absolut nödvändigt att du i egenskap af qvinna, utan blott såsom en tänkande menniska i allmänhet intresserar dig derför. Ifall det finnes fruntimmer (hvad det naturligtvis gör), hvilka hafva så litet af qvinnans egendomliga individualitet, att de kunna förmå sig att kasta sig in i de värf, som hittills varit endast mannen förbehållna, så utgöra de, såsom du sjelf påpekat, undantag; och hvarhelst dessa emanciperade damer idka sina studier, det kan vara sak samma.»

»Deri har du fullkomligt orätt!» svarade Pauline. »En eller annan enstaka qvinna, hvilken uppehölle sig vid något af våra universitet, måtte känna sig, äfven om hon af nutidens bildade ynglingar icke finge höra några speglosor, lik en vilsekommen vandrare, som söker

en uppfriskande källa, men finner den tillstängd af för många törnen. Hvilka olika garantier för hennes lugna framgång erbjuder ej deremot hufvudstaden! Under de år, jag der sökte utbilda mig för det tilltänkta lärarinnekallet, uppfattade jag denna åsigt tydligt, och just derför att qvinnan här i den stora menniskomassan kan vara så obemärkt hon vill, passar hufvudstaden henne bäst.»

»Och artikeln — afsänder du den till redaktören?»

Vid denna fråga skuggade ett moln Paulines vackra panna... »Ja, såvida du icke har något deremot.»

»Nu tycks du motsäga din egen uppgift om den sjelfständiga qvinnan. Denna kan väl af artighet, när mannen så önskar, låta honom få del af sina åsigter, men icke behöfver *hon* rätta sig efter hans.»

Det låg icke i Paulines väsende att genom koketteri söka fängsla sin man. Likväl syntes det vara något ditåt som röjde sig i hennes ton och min, då hon glädtigt inföll: »Men jag sade ju att ni en liten smula skulle få vara våra herrar, och efter detta är afgjordt, så stannar min artikel hemma — är du nu nöjd?»

»Nej!» svarade han tvunget.

»Hvad begär du då?»

»Ditt uppriktiga erkännande om hvad som så starkt upprörde dig på den stund, då du och min mor voro ensamma. Jag kan icke tro, att det var endast den frihet, min mor tagit sig, och hennes upptäckt af din artikel, som arbetade i ditt hufvud. Du kastade dig i mina armar, *du,* med en häftighet som om du behöft dölja något.»

»Mauritz!»

»Jag kan icke afvisa denna tanke, Pauline! *När* kom väl du *så* emot mig... Är du fullkomligt säker att du ingenting döljer?»

»Hvad menar du?»

»Sedan ett år tillbaka erhåller jag ej mera dessa bref, som stundom nästan dödade mig, men hvilka, ifall någon gömde dem för mig, skulle kunna bringa mig till en farlig punkt.»

I detta ögonblick hördes någon komma springande mot lusthuset. Det var endast en tjenstflicka, som underrättade att främmande anländt, och aldrig hade för Pauline något främmande kommit mera lagom.

Afbrottet verkade en reaktion i Mauritz' sinne och tankar... »Förlåt mig!» sade han till sin hustru. »Jag vet icke hvad som kom åt mig. Min orättvisa fråga härflöt från en aning, som jag ej förmår bekämpa.»

7.

Hvad som vidare fans i Paulines skrifbyrå.

Det var sent på aftonen, då den unga husmodern och modern hade afslutat alla sina särskilda bestyr. Hon stod nu (medan hennes man i en af gästkamrarne uppehölls af en bland de främmande herrarne) i sitt arbetsrum framför skrifbyrån, hvars klaff hon med ännu större försigtighet än hennes kära svärmor öppnade. Men icke nog dermed: hon öppnade äfven en lönnlåda, som öfverstinnan, i sin brinnande nyfikenhet att läsa hvad hon fått tag uti, icke kommit ihåg.

Med ångest undersökte Pauline ett kuvert, innehållande tvenne bref, det ena öppnadt och ställdt till henne sjelf, det andra förseglad och ställdt till hennes man.

Sedan hon förvissat sig om att allt var riktigt, stack hon kuvertet med de båda brefven i ett större kuvert och skref utanpå: »Respekteras». Derefter fattade hon ljuset och lacket, i mening att påtrycka ett par sigill, men då hon skulle verkställa denna handling, fattades hon af ett oemotståndligt begär att ännu en gång genomläsa det öppnade brefvet, hvilket hon för något mer än ett år sedan erhållit under sin mans frånvaro på en resa.

Se här hvad den unga qvinnan läste, medan hennes ena öra lyssnade åt tapetdörren, som gick till en liten korridor mellan arbetsrummet och sängkammaren:

»Det är så vanligt att sända lyckönskningar till nygifta, att jag skulle vara mycket felaktig, om jag uraktläte att frambära *mina*. Säkerligen likna de ej någon annans.

Jag börjar med en vigtig fråga: Har ni någonsin hört honom uttala namnet *Karina,* medan han smekt och lutat kinden mot den lilla varelsens linfärgade hår? Åh, nog har ni det hört. Akta er att fattas af det brinnande begäret att nypa den lilla armen, som hon så förtjust smyger om han hals!

Men det är fråga om jag bör vara så ädelmodig och säga er, att de der nypen först blifva röda, sedan gröna och att det ser ganska fult ut på små hvita armar.

Han kom in en gång, då jag just så i min förtviflan färgat hans älskling, dottern af *henne* — förstår ni — som erhållit hans helgondyrkan. Hvad var jag, att jag ej kände mig nöjd med den jordiska? Det tillhör tyvärr min natur att hylla valspråket: *Allt eller intet!*

Nå, hvad tänker ni att han sade, då han kom in och hörde sin miniatyr-Karina qvittra som en stackars fågel?

'Marie-Charlotte!' utropade han... Apropos, jag kommer just nu ihåg att jag icke skänkt er någon bröllopspresent, men under det inkognito, som jag nödgas iakttaga vid min närvarande vistelseort, kommer jag ingenting åt. Det faller mig derför in att skänka er mitt namn. Jag hoppas att han skall sentera denna uppmärksamhet af sin frånskilda hustru, gifven till förmån för den nya...

Nå, hvar tog nu meningen vägen — jag har bestämdt icke berättat er hvad han sade?

'Marie-Charlotte!' ropade han. 'Min galna kärlek till dig har liknat ett brusande Niagara, men nu har den nedstörtat i en pöl af Döda hafvet'... Han hade rätt. Aldrig, stackars Pauline-Marie-Charlotte, kan du föreställa dig hvilket istadigt sinne han har! Tror du att, när lillans arm åter liknade en lilja utan schatteringar, han glömde sitt döda helgons skymf i hennes ättling? Aldrig! Kärleken låg stendöd i pölen. Han började afsky mig för min sjukdom — du vet: svartsjukan... det är en inflammationsfeber.

Min goda Marie-Charlotte, du kan förundra dig öfver att jag icke också är svartsjuk på dig... men jag är öfvertygad om två ting: det ena att du är en fullkomlig obetydlighet, det andra, att jag så pass kurerat honom för kärlek att han icke lätt får smak på någon ny.

Jag sätter mig fullkomligt in i situationen af ert giftermål. Du hade ju kommit för att vårda och uppfostra liljan, och du hade säkert en stor talang i den vägen. För att nu alltid bibehålla dig som vårdarinna af Karinas efterlemnade skatt, ansåg han lämpligt att städsla dig med äktenskap. Vet du hvad jag också tror... Jo, att han var mörkrädd för min vålnad och i ett anfall af förtviflan beslöt att gifta sig.

Du bör veta att jag, till hämd för det att han icke kom, då jag så förfärligt ångrade mig och efter det rysliga skiljobrefvets ankomst ville se honom blott en sekund, beslöt att låtsa som om jag icke vore riktigt klok. Under detta spel, som förvillade en mängd menniskor, sände jag honom de rysligaste anklagelsebref och lät honom tro, att han hvar natt kunde få höra min klagan utanför sina fönster. Mauritz, Mauritz! Och detta utrop började jag redan på utanskriften.

Nå, kan någon säga, att det var oförtjent? Jag vet icke hvad salig öfversten skulle hafva sagt, men det vet jag, att öfverstinnan, den lilla väderfläktan (hon är ju död nu), tyckte att det var stor synd om mig, medan han och jag ännu lefde tillsammans och kämpade den sista kampen.

Då var det som jag, ursinnig och bränd intill mitt hjerteblod, fordrade att han skulle välja mellan mig och den lilla. Det hade varit ett förfärligt uppträde. Jag svor vid min själ en ryslig ed, att antingen skulle barnet ur huset eller skulle jag resa hem och söka laglig skilsmessa. Du känner honom icke, min stackars Marie-Charlotte, men vet nu, fast det vet ju hela verlden, att han lät *mig* resa — icke barnet. Först tänkte han, att jag icke kunde mena allvar. Sedan kom han till mig. Hans kärlek flammade upp ... han låg på sina knän och tiggde mig att återvända och blifva hvad jag förr varit.

Det kunde jag aldrig blifva. Allt godt och vackert inom mitt hjerta hade svartsjukan stulit ifrån mig. Men jag sade: 'Jag skall ge efter, om *hennes* afbild bortskickas.' Det blef nej ... och nej blef det också i *mitt* sinne.

Då aftalade vi skilsmessan, och när jag tvungit löftet af honom, sade han att han aldrig skulle förlåta

mitt brott och hellre ville dö, än någonsin se mig mera här i lifvet.

Hela verlden känner att vi blefvo skilda, men hela verlden vet icke hvad ånger vill säga. Jag älskade honom ursinnigare än någonsin, och jag förödmjukade mig i stoftet, då jag skref och bad att han af barmhertighet skulle låta mig få se honom en enda gång och att jag kände att mitt förstånd skulle springa, om han nekade. Det var ett skrämskott, men *han* borde hafva lagt vigt dervid ... och sanningen är, att något inom mig från den tiden kom i olag, och jag är säker att han derför njuter af de mest lefvande samvetsqval.

Min goda Pauline-Marie-Charlotte! Jag skall be Gud att du aldrig får gråta sådana tårar som bränt upp mina kinder, om du lyssnar till det, som jag nu säger ... Det beror af dig, om du vill mildra hans straff. Jag har fattats af ett starkt begär att se dig och öfvertyga mig om din identitet med den bild, jag skapat mig af dig. Du bör icke tro att jag vill dig något ondt — tvärtom: jag har ju gifvit dig mitt namn, och om du lyder mig, så torde jag fatta det beslutet att hädanefter skona honom.

Ifall du icke kommer, så lemna honom det bref, som ligger inuti ... och jag tror att du får ångra dig. Kommer du deremot, så kan du uppbränna eller gömma brefvet (hvilket du vill). I en hel månad skall jag vänta dig. Har du icke då varit hos mig, så måste du vara en dålig varelse.

En besynnerlig känsla har gjort att jag först i slutet af mitt bref vill säga dig, att man bedragit mig om tiden för ert giftermål, så att min lyckönskan kommer, sedan du redan blifvit mor till ett barn. Jag gaf honom icke något. Derför brast bandet. Jag vill välsigna ditt barn — och aldrig, aldrig kunde jag nypa

det, ty du har icke varit för honom en Karina . . . Kom! Du väntas af din trofasta

Pauline.»

Medan den verkliga Pauline genomläste detta sorgliga bref, på hvilket hennes tårar nu föllo, liksom de många gånger förut fallit, erinrade hon sig med en himmelsk glädje att hon, under förevändning af en resa till sitt gamla hem, der hon verkligen hade några små affärer att afsluta, besökt den arma, att hon bevittnat hennes djupt beklagansvärda tillstånd, men att hon ock blifvit i tillfälle att sprida ett välsignelserikt ljusskimmer öfver hennes mörka lif.

Ja, Pauline hade skäl att glädja sig. Det sanna mod och den hjertats djupa godhet, som gömde sig i hennes handling, vunno sin belöning, då hon vid mötet med sin mans frånskilda hustru kände, huru den förfallna, nästan skelettlika gestalten af den fordom så lysande Marie-Charlotte hårdt tryckte sig intill henne och under snyftningar ville kyssa hennes händer.

Ur den förvirrade blicken strålade en vild tacksamhet. »Jag visste att du skulle komma!» sade hon. »De, som icke ega skönheten, ha i stället fått godheten. Du är ingen skönhet, men jag ser på dig att du icke är så alldeles obetydlig . . . Jag älskar dig mycket, men du måste taga mig härifrån!»

Då Pauline i sin förvirring vid detta oväntade förslag förrådde en lätt oro, yttrade den olyckliga med rynkade ögonbryn: »Du *skall* föra mig härifrån, icke hem till dig — du vet att han icke vill se mig, utan till dem, som jag sjelf icke ville se i mina stora dagar.»

Den sinnesförvirrade qvinnan menade två fattiga slägtingar, ett äkta par, som fordom älskat henne och instinkten lät henne veta att de ännu skulle med ömhet omhägna henne.

Utan att ingå i närmare detaljer angående Paulines ädla mission i denna sak, nämna vi blott att hon hade besökt dessa slägtingar och att hennes bemödande så lyckats, att de i sitt hus emottagit den olyckliga Marie-Charlotte, hvilken, under det år hon fått åtnjuta deras trogna vård, blifvit så betydligt förbättrad till sinnet, att hon nu egde många ljusa mellantider, hvaremot hennes kropps helsa allt mer och mer aftynade.

Pauline korresponderade då och då med de nämda slägtingarne och skref äfven kärleksrika bref af det mest välgörande inflytande till Marie-Charlotte sjelf. Hennes afsigt var att nu, då hon skulle resa till Stockholm för att afleverera de insamlade gåfvorna till högskolebazaren, med det samma begagna tillfället att besöka Marie-Charlotte, vid hvilken ett outsägligt medlidande band henne. *Hennes* skuld i det olyckliga äktenskapet vågade Pauline icke bedöma — än mindre vågade hon bedöma Mauritz'.

För Paulines rättrådiga själ var det emellertid en hård pröfning att hafva en sådan hemlighet för sin man. Huru ljuft skulle det ej varit att kunna lindra hans sorg — men hur ens våga försöka att vidröra ett ämne, hvars omnämnande han så strängt bannlyst!

Utan tvifvel hade han — och häruti anade Pauline rätt — sjelf skaffat sig underrättelser. Genom läkaren vid det sjukhem, der Marie-Charlotte vistats, hade han fått veta att hennes slägtingar, herr och fru T., derifrån afhemtat henne i ett tillstånd, som på allra sista tiden ojemförligt förbättrats. Men aldrig anade Mauritz verkliga förhållandet, att nemligen hans andra hustru var den ädla försyn, som här på jorden beskyddade den första.

Oaktadt dessa goda notiser hade Mauritz på senare tiden börjat fattas af ett obeskrifligt behof att höra något från henne, som han en gång så gränslöst älskat

och hvars vilda bref sedan utgjort en sådan fasa för honom. Efter *dessa* bref kunde han icke längta — men han längtade dock. Han ville ha offrat allt för ett förnuftigt försoningens ord från henne, men *han* kunde ej skrifva: han kunde blott, liksom till bot för den hårda vägran, som kostat den excentriska qvinnan förståndet, tillsluta, ja tillbomma sitt hjerta för den nya känsla, hvilken länge der velat inträngа.

Stundom hade han misstänkt, men åter förkastat möjligheten att Pauline undandolde några bref, och denna sistförflutna afton hade han för första gången till henne framkastat en sådan vink. Under hela deras äktenskap, öfver hvilket han med omsorg lyckats draga en kylig dimma, hade han aldrig gjort minsta häntydning på sitt första, olyckliga giftermål, och att det nu skedde kom utan tvifvel af den retlighet, som uppväckts hos honom genom läsningen af hennes artikel om qvinnans sjelfständighet.

Det var ingalunda sjelfva saken som företrädesvis plågat honom, men han hade gripits af en brinnande, stormande afund, ja, svartsjuka på alla dessa föremål, som fängslade Pauline och på hvilka hon slösade bort sitt intresse.

Han ville ensam ega hennes hjerta, hennes tankar, hela hennes lif, utan att likväl gifva henne ett utbyte. Han visste dock icke sjelf rätt huru hans konto i den vägen stod. Men Pauline visste det, ty hon fattade alla denna sårade själs dolda hemligheter. En gång, då hon funne honom i en mild och mjuk stämning, ville hon våga den stora svårigheten att yppa allt, som rörde den förskjutna, och sedan med lätt hand söka läka de sår, för hvilka då borde finnas en balsam.

I detta ögonblick, när Pauline i lönnlådans hägn förtrott de farliga brefven, tackade hon i sitt hjertas djup Gud, som icke tillåtit att hennes svärmors förvetna

nyfikenhet förstört frukten af hennes bemödanden ... »Om jag hittills,» sade hon, i det hon småleende tillslöt skrifpulpeten, »af princip arbetat för högskolefondens befrämjande, så sker det hädanefter af tacksamhet — och min lilla artikel skall nog hitta vägen till länstidningens spalter vid *lämplig* tid.»

I detta ögonblick hördes Mauritz inkomma i sängkammaren.

8.

Mottagningsdagen för högskolefondens gåfvor.

»Jag undrar hvad salig öfversten skulle hafva sagt om det här?» yttrade öfverstinnan, då hon dagen före »tiggaredagen» — såsom hon behagade benämna sin kära svärdotters tillställning — ilade fram och åter mellan köket, handkammaren och sina egna rum, för att, under en och annan tête-à-tête med salig öfverstens skugga, tillstå att hon måste låta sin galla rinna öfver, på det att den icke skulle åstadkomma något ännu värre ... Det var ju ett sockerstötande, ett mandelrifvande och ett pepparkaksrörande liksom det varit fråga om ett hederligt barnsöl, i stället för ett opassande marknadsmöte, der ett par tre pastoraters fruntimmerspatrask skulle bjuda öfver hvarandra i högskole-presenter.

Denna dag var den lilla damen rent af *tvingad* till en reminiscens af sina forna mystiska sångöfningar.

Och så klingade ända ut i förstugan den gamla sången, fastän med nya ord: »*Djupt i hafvet* ... skamliga slöserska med din dumma högskola ... *på demantehällen* ... under sådant öfvermodigt lif ... *näcken hvilar* ... skall min stackars son alldeles gå förlorad ... *i grönan sal!*»

Men kom då Pauline genom köket och med fast ton och vanlig lugn hållning gaf någon order, då knep öfverstinnan så hårdt ihop sina läppar, att hon nära kunnat qväfvas ... Hade man väl sett en så löjlig respekt, hvarmed tjenstpersonalen, från husmamsellen till hönsflickan, lyssnade på hennes nåds order — »jo, det skulle salig öfverst ...» Men här stannade hon tvärt: vid detta enda tillfälle passade det ej att åberopa den gamla auktoriteten, ty (bittra öde!) den metod, som för detta guvernanten var så skicklig uti, råkade just vara den, hvilken i afseende på matmoderskallet alltid hyllats af öfversten.

Öfverstinnan lyckades likväl sönderbryta denna tankeförbindelse, i det hon hastigt fick anledning att besjunga något nytt slöseri.

På sjelfva »tiggaredagen» gick solen ganska vacker och klar upp, så att man ej behöfde anlita ordspråket, att »en mulen morgon gör en klar dag». Besynnerligt nog har man icke fästat sig vid motsatsen, att en klar morgon ofta gör en mulen afton.

Strålande som solen och i en särdeles smakfull vårtoalett gick Pauline ute i salen, ömsom öfverseende bordet med kaffefrukosten och bordet, der alla hennes egna bidrag voro upplagda: de skulle naturligtvis beses af de främmande. Och nu tittade hon in i sin mans

rum för att meddela honom, att »svärmor» icke velat emottaga hennes vanliga morgonvisit, emedan hon bestämt sig för att sofva hela förmiddagen.

Mauritz såg upp från den bok, i hvilken han, sittande i gungstolen framför brasan, tycktes läsa.

»Så vacker du gjort dig!» sade han med en blick af ofrivillig hyllning. »Du illustrerar då högskolan äfven genom en utsökt paryr... och din färg, din min och ditt glädjesprittande väsende visa mig, att du just med själ och hjerta tillhör dessa damer, hvilka svurit alla nya idéers fana.»

»Skulle du händelsevis äfven hafva något emot, att jag insamlar gåfvor för ett så vackert mål som den annonserade bazaren? Jag försäkrar dig, min gode Mauritz, att den passande frihet, du hittills utan synbart misshag låtit mig åtnjuta, är den bästa taktik, som du kan begagna för att bli varmt värderad af din hustru.»

»Pauline,» svarade han, räckande henne handen, »jag vill ej mera hädanefter än hittills lägga band på din verksamhet! Jag finner mig i dina folkskole-komitéer, dina högskole-sammanträden, dina komitéer för arbetsmaterialier till arbete åt de fattige, sparbanksinrättningar, sjukvård och allt annat, inbegripet dina konferenser med presterskapet, provinsial-läkaren och redaktören af länstidningen — men gent emot denna moderation uppställer jag ett enda vilkor: du reser *icke* till Stockholm! Din vän fru Berta kan nog taga den affären om hand.»

Pauline svarade ej strax. En uppriktig smärta intog henne vid föreställningen, att hon icke skulle få besöka Marie-Charlotte, som genom fru T. enträget uppmanat henne att komma. Pauline kunde tryggt i sitt samvete säga, fastän hon ej kunde säga det till sin man, att *denna* del af hennes mission vida öfversteg den andra, ty om endast frukterna af hennes nit kommo

till bazaren, var det icke nödigt att hon sjelf åtföljde dem.

»Jag ser på dig,» återtog den äkta mannen, »att min önskan skulle kosta dig för mycket att uppfylla.»

»Gud vet, min vän, att jag ville göra hundra gånger mer, än hvad denna uppoffring synes innebära, för att tillfredsställa en önskan af dig, men...»

»Nog!» svarade han kallt. »Den skall icke förnyas, ehuru jag kunde tillägga, att en hustru, en husmor, framför allt en mor, torde hafva vigtigare åliggganden än att sköta en massa främmande saker.»

»Nej, det här, Mauritz, ärnar jag icke medgifva dig att längre få fortsätta!» sade den unga frun, i det hon med en behaglig rörelse lade sin hand öfver hans. »Jag tror ej att du med något sken af sanning kan påhitta någon uraktlåtenhet af mina pligter. Men *den* pligten förstår jag ej, som skulle göra en gift qvinna okänslig för alla andra förhållanden i lifvet, än de som röra sig inom hemmet... Har du något att sakna?»

»Än ditt sällskap!»

»Nå, du smickrar mig... För öfrigt tror jag icke att jag ger dig skäl till någon saknad!»

»Jo, *ett* med all säkerhet... Sedan min gamle inspektor dog och du trugade på mig en af dina skyddslingar, en oerfaren ung man med god vilja, men ringa förmåga, har du lemnat mig att sköta alltsammans. Före vårt giftermål handlade du helt annorlunda: du erbjöd dig då till räkenskapsförerska och gjorde din sak förträffligt...»

»... naturligtvis för att fängsla dig!» svarade hon skrattande. »Sedan fann jag det vara en klokare politik att öfvertyga dig derom, att en husbonde, så klok och begåfvad som du, allra bäst sjelf tar hand om sin ekonomi. Dessutom står jag när som helst till din disposition

som handsekter... Men se här kommer en vagn... det är Berta!»

Och så var Pauline bortblåst.

»Ädla och förståndiga qvinna — nog förstår jag din politik!» mumlade Mauritz, i det han, fällande boken, föll tillbaka i gungstolen... »Men hon nekade min bön... Hon lefver för allt och intet och blir derför aldrig mäktig af någon starkare känsla... dumheter... har jag väl någon sådan att bjuda henne tillbaka... Arma, arma Marie-Charlotte,» suckade han, »*du* älskade, men vansinnigt, och var vansinnigt svartsjuk på en död... Jag — på hvad är jag svartsjuk? På... icke ens en skugga. Och likväl *är* jag svartsjuk på hvarje ny idé hon får... usla egoism... Marie-Charlotte, Marie-Charlotte, jag skall aldrig kunna förjaga ditt minne — din brinnande, stormande, sjudande bild ställer sig ständigt mellan mig och denna lugna, svala, ljusa andra bild, i hvars rena atmosfer jag känner mig så väl...»

Hans hufvud sjönk tungt ner mot handen. Han glömde bort att han i egenskap af värd hade något bestyr i sitt eget hus.

Emellertid emottog Pauline ute i salen sin kära Berta, en hurtig, glad och älskvärd fru, hvars bekantskap utan tvifvel skulle vara angenäm att göra, ifall det vore nödvändigt för denna lilla dram.

Nu är dock tillräckligt att säga det fru Berta mera kopierade sin vän Paulines idéer, än att hon sjelf uppfann nya. Det var en förståndig harmoni, som aldrig störtes af någon söndersprungen sträng.

I dag fingo emellertid damerna icke tid att utbyta mer än några flygtiga ord öfver sin lyckade sträfvan för högskolebazaren, innan åkdon efter åkdon rullade

fram till trappan och korgar efter korgar infördes i den stora salen, der snart den inströmmande fruntimmersskaran under glädtigt prat och skratt mellan smörgåsen och kaffekoppen började plocka upp till hela pyramider af »amier», hjertvärmare, strumpor, resskärp, muddar och diverse ståtliga broderier...

Men medan alla dessa af idel välgörenhet inspirerade damer falla i beundran öfver hvarandras arbeten och uppgöra planer för en *egen* liten bazar eller auktion för samma ändamål, titta vi in i Paulines arbetsrum, der en krets af sju à åtta unga damer mellan nio à elfva år är församlad. Här representerar lilla Karin i egenskap af värdinna, liksom hennes stora docka i soffan gör les honneurs för sju andra der i rad uppställda mycket eleganta dockor, dels ännu i vinterkostym med muff och boa, dels också i supétoalett för någon påräknad fête i hufvudstaden, sedan de först blifvit vederbörligen presenterade vid högskolebazaren.

Dockornas egarinnor började nu, icke att såsom damerna i salen öfverbjuda hvarandra i komplimangsväg, utan tvärtom med sin ålders oförställda uppriktighet uttrycka sig i tillbörligt klander... »Nej, se — du har inte *broderad* underkjol på *din* docka...» »Men jag har i stället broderade byxholkar på *min*...» »Ser ni,» yttrade en tredje, »att jag klädt min docka i silkesstrumpor...» »Sådana smutsgömmor,» förkunnade en fjerde med en afundsjuk blick på silkesstrumporna, »skulle jag aldrig vilja ha — man kan väl aldrig se något vackrare än min dockas högklackade bottiner!»

»Tyst nu, flickor, om det der och kom och få er kaffe!» uppmanade liten Karin, börjande serveringen vid de små fruntimrens eget bord.

Sedan denna affär blifvit undangjord, föreslog den äldsta af flickorna, att äfven de borde bilda en komité.

»Det var just hvad jag ärnade föreslå!» utbrast Karin. »Och till en början kunna vi komma öfverens om att inte längre räkna oss för barn.»

Detta förslag antogs med acklamation, och nästa förslag bestod deruti att en hvar af flickorna skulle välja sig en skyddsling bland de allra fattigaste af flickbarnen och skänka dem hvar sitt förkläde till belöning för flit i läsning.

»Men,» invände en annan medlem i komitén, »om nu inte alla läsa flitigt, ska de ändå få belöning?»

»Det duger inte!» afgjorde Karin. »Förklädena ska vara premier till de snällaste.»

»Jag har också en proposition!» sade dottern till fru Berta, hvilken för Karin var en lika tillgifven vän som fru Berta sjelf var för Karins tant.

»Hvad då?» inföll en annan.

»Jo, att vi ge premier inte bara för läsningen, utan till den, som tvättar och kammar sig bäst.»

»Ja,» ropade flera, »en kam och en tvål till den, som gör sig hyggligast!»

»Och efter vi upphört att vara barn,» bifogade Karin, »kunna vi gerna skänka några af våra gamla leksaker till dem, som åtaga sig att också skrubba rena sina små syskon . . .»

Utan tvifvel skulle äfven denna proposition hafva blifvit upptagen med bifall, derest icke ett hastigt afbrott upplöst komitén.

Åtskilliga mödrar visade sig i dörren och förkunnade med brådskande rörelser, att mötet blifvit afbrutet och att hästarne höllo på att förspännas.

»Hvad är det då som står på?» utbrast Karin högligen misslynt.

Nu kom fru Berta i dörren . . . »Mina söta flickor, bullra för all del icke, när ni komma ut och kläda på er!»

»Men, snälla tant Berta, hvad är det?»

»Jo, lilla Karin, din farmor har blifvit mycket häftigt sjuk. Hon hade sagt att hon ville sofva hela förmiddagen, men bäst det var hördes en förfärlig ringning... och när husmamsellen kom inspringande, blef hon alldeles förskräckt öfver öfverstinnans förändring. Hon ropade oupphörligt på din tant, som nu är der inne, medan kaptenen gör sig i ordning att sjelf fara efter läkaren.»

Karin flög ut.

Inne i salen gingo afskeden huller om buller, medan hvar och en ref till sig sina »amier» och hjertvärmare, för att den följande dagen mötas hos fru Berta, hvilken förklarade sig villig att emottaga det förtroende, som Pauline måste afsäga sig...

Några timmar senare var morgonens lysande scen på ett ännu tyngre sätt förändrad, ty läkaren, som nu ankommit, hade med ett mycket betänkligt utseende förklarat, att öfverstinnans krampanfall kunde komma att sluta ganska allvarsamt.

Pauline, hvilken var begåfvad med en särskild talang som sjuksköterska, blef nu alldeles omistlig för den gamla häftiga damen. Men Paulines djupaste suck gälde icke hennes svärmor: den gälde Marie-Charlotte, som nu fick längta och lida förgäfves.

På denna tychobrahedag skulle solen dock icke gå ned, innan Pauline fick utstå ett långt hårdare prof, ställd i valet mellan två svåra pligter. Eftermiddagen var knapt halfliden, då den unga qvinnan, som lyckligtvis befann sig i köket, der hon just höll på att afsluta beredningen af en dekokt, den hon sjelf tillagat åt den sjuka, fick genom särskildt bud emottaga ett bref.

Detta bref (afsändt från en person, som i mellanhand befordrade brefvexlingen mellan Pauline och den familj, hos hvilken Marie-Charlotte vistades) var af ett

innehåll, som hos Pauline framkallade en innerlig tacksamhetssuck till Gud derför att det icke fallit i hennes mans händer, då det skulle hafva varit henne omöjligt att besvara de frågor han kunnat göra.

Brefvet hade följande lydelse:

»*Min bästa fru!*

Påskynda för Guds skull ankomsten hit! Vår olyckliga Marie-Charlotte skall icke länge kämpa i lifvets hårda strid. Det lugn, som följt efter uppvaknandet från den långa skymningen i hennes själ, har lyckligtvis ännu icke låtit henne behålla mer än *en* fullt redig bild: det är bilden af den goda, som uppsökte henne i hennes jemmers elände och hvilken räddade hennes själ, säger hon, från mörkret. Det går så stilla och fridfullt mot slutet, men det går dock med så stora steg, att jag ej annat kan än afsända detta bref under fruktan att hon slocknat, innan hon får sin varmaste önskan uppfyld.

Ofta sväfvar öfver hennes läppar med ett vackert leende kapten Mauritz' namn, men ännu oftare hviskar hon namnet Pauline, smeker ömt det sista bref, hon fått, och frågar om icke hennes barmhertiga engel snart kommer.

Ack, låt då ej någon tid gå förlorad. Derom beder innerligt Marie-Charlottes deltagande kusin,

er ödmjuka tjenarinna

Anna T.»

Pauline gömde brefvet på sig. Uttrycket i hennes ansigte visade ett fast beslut — utförandet måtte kosta hvad som helst.

9.

En äktenskapsscen i den allvarsamma stilen.

En qvarts timme efter ankomsten af det betydelsefulla budskapet finna vi Pauline i sitt arbetsrum samspråkande med ortens provinsialläkare, en gammal förtrolig vän i huset och stor beundrare af Pauline. Hon hade nyss till doktorn stält en fråga, den hon begärde att få besvarad på samvete, om nämligen hennes svärmors tillstånd var af den beskaffenhet, att någon lifsfara kunde vara att frukta under de följande tre eller fyra dagarne.

»Nej, icke så snart, men, såsom jag redan nämt, det fins ingen säkerhet att hon kommer upp igen . . . Hennes hetsiga, oroliga sinne får så mycket som möjligt aktas för tillfälle till utbrott.»

»Gode Gud, hvad kan jag då göra — jag står emellan tvenne dyra pligter och måste ännu denna afton resa bort och kan ej återkomma på minst tre à fyra dagar.»

»Min bästa fru, är det möjligt?»

»Ja, både möjligt och visst . . . Bör min mans lugn icke för mig vara lika vigtigt som min svärmors!»

»Naturligtvis,» svarade doktorn, »men hur kan det höra hit?»

»Herr doktorn känner fullkomligt orsaken till Mauritz' långvariga och svåra hypokondri?»

»Utan tvifvel . . . det är en reminiscens från hans första äktenskap eller, rättare, från skilsmessan mellan honom och den vilda skönheten, med hvilken han var

gift. Maken till exalterad qvinna kan ej tänkas. Jag förvånade mig blott öfver att han kunde uthärda med sitt ok, tills hon sjelf i sin orimliga dårskap fordrade att få aflyfta det... Arma själ — hon ångrade sig sedan rysligt, när det var för sent, och blef...»

»Ja,» inföll Pauline, »sorgen beröfvade henne förnuftet, och *denna* sorg har lagt Mauritz' af naturen kraftfulla ande i oslitliga bojor. Han grämer sig utan rast och ro derför att han ej efter skilsmessan reste till henne såsom hon bönföll om.»

»Nå, men hvad skulle det ha tjenat till? Hennes nåd har ingen idé om hvad han fick lida af hennes galna svartsjuka, då hon hade det lagliga bandet att stödja sig vid. Skulle han då ha underkastat sig kanske nya prof på hennes fordringar, sedan bandet var upplöst? Emellertid vet jag att detta afslag på hennes bön under alla dessa år gnagt på hans ömtåliga samvete.»

»Ja, så hårdt att det ej finnes mer än *ett* läkemedel, och det vore att få ett ömt, förlåtande och försonligt bref skrifvet af Marie-Charlotte i en fullt redig stund.»

»Aha... jag börjar förstå.»

»Jag skall vara fullt uppriktig!» återtog Pauline. »Sedan må doktorn döma»... Hon lemnade honom först Marie-Charlottes bref, upplyste honom sedan om sin resa och de åtgärder, som hon tagit, samt framtog till sist det bref, hvilket nyss anländt från fru T.

Doktorn läste, pröfvade och sade derefter beslutsamt: »Jag tillstyrker hennes nåd att resa genast denna eftermiddag, äfven om öfverstinnans tillstånd skulle under tiden försvåras. Någon förklaring duger dock ej med henne på förhand. Jag kan lyckligtvis stanna qvar här tills i morgon och åtager mig att, så snart hennes nåd väl är ute, hitta på någon passande förevändning för

resan... Men huru få Mauritz' samtycke att just nu lemna hus och hem, då orsaken dertill ej kan beröras? Stockholmsfärden duger ej att ta fram — den skulle göra honom ursinnig.»

»Helst han redan förut bedt mig afstå derifrån, hvilket jag då nekade.»

»Jo, jo, han har sin svartsjuka han också! Men den dag han får veta hvad hans ädla hustru gjort och nu gör för att bereda frid åt hans återstående lif, skall hans svartsjuka på likt och olikt upphöra, ty han kan då, stackars Mauritz, våga att fullt uppskatta den lycka, som Gud beskärt honom... Nå, jag går nu tillbaka in till den sjuka och ber honom komma hit.»

»Ja, gör det, kära doktor!» svarade Pauline hastigt och full af tacksamhet för doktorns granlagenhet att så afsluta meningen, att något svar på början deraf ej behöfdes.

Då hon blef ensam, sammanknäpte hon sina händer i brinnande bön, medan hennes fötter oroligt förde henne fram och åter öfver golfvet. Hennes hjerta slog nästan så stormigt som Marie-Charlottes hjerta säkerligen slagit mången gång... Nu vred det i låset, och nästa ögonblick stod kapten Mauritz midt emot sin hustru.

»Hvad betyder denna rörelse, Pauline — du, som alltid eger en så lugn fattning... Du bör icke föreställa dig att mammas sjukdom har något sammanhang med hennes lilla harm öfver ditt fruntimmersmöte i dag.»

»Åh nej, min vän, det tror jag visst icke! Din mors sätt att se hela denna sak härleder sig endast ifrån hennes stationära uppfattning, icke från hennes goda hjerta. Dessutom, efter hvad doktorn nyss sade mig, är det ingen bestämd fara för det närvarande.»

»Men din feberaktiga kind och denna feber i hela din varelse?»

»Den, Mauritz, är en följd af min fruktan, att du skall missförstå mig och troligen äfven missakta mig, när du får höra hvad jag har i sinnet.»

»Missakta *dig* — det förefaller nästan omöjligt... men hvad är det?» En olivfärgad blekhet hade lagt sig öfver Mauritz' förut mörka panna, och den alltid tunga blicken höjdes mot Pauline med ett nästan varnande uttryck.

»Jag ser hvad jag har att vänta,» återtog Pauline, »men det måste likväl sägas... Jag vill resa bort inom nästa timma och kan ej återkomma förrän närmare fyra dagar härefter.»

Mauritz gjorde en ryckning på kroppen, som plötsligt rätade sig från den böjda ställningen... man tyckte sig se den gamle öfversten med sin resliga gestalt och med den allvarsamma herskareblicken mäta den, som ådragit sig hans vrede. »Resa bort på flera dagar,» sade han, »resa inom en timma, då min mor troligen ligger i sin sista sjukdom! Kanske du nödgas fara upp till Stockholm för din åtagna beskickning?»

»Du vet,» svarade Pauline med ett skenbart lugn, »att du nu säger något, hvarpå du icke sjelf tror.»

»Och hvarför icke det... har du ej redan en gång i dag visat mig att du kan trotsa din mans önskan!»

»En *önskan* af min man kan jag lemna ouppfyld, då den synes mig framkastad utan skäl, men jag trotsar icke en *pligt,* förestafvad af mitt samvete, och det skulle kraftigt resa sig, om jag öfvergåfve min svärmors sjukläger för att göra en färd för mitt nöje.»

»Enda tänkbara ursäkt för ditt aflägsnande just nu skulle vara, om din egen mor närmade sig sitt slut, men då hon redan är död...»

»Mauritz,» afbröt honom Pauline, »jag föraktar att hopsätta något slags fabel — jag säger dig blott, att

den anledning, som fordrar min frånvaro, är af så stor vigt, att till och med doktorn gillar mitt beslut och inser hur tvingande det är. Under hela mitt lif skulle jag komma att lida, ifall du genom ett maktspråk hindrar mig.»

»Maktspråk — existerar ett sådant för hustrun, som hyllar jemlikhetsidéerna!»

En glödande purpur flög öfver Paulines ansigte... »Mauritz, det här är dig icke värdigt! Tro på mig — jag aktar och värderar dig så högt, har ett så fast förtroende till dig, att det skulle vara mig omöjligt att icke *tro* på dig, om *du* hade något att bedja mig om, som du icke kunde förklara.»

»Nåväl,» sade han, och för första gången på tre år såg Pauline hans ögon gnistra af undertryckt harm, »just nu har jag att be dig om att du uppoffrar din envishet för min vilja! Men jag skall icke lemna dig i okunnighet om följden af ditt steg, ifall du uttager det. Rymmer du huset i detta ögonblick, så blir din återgång dit signalen till en allvarlig söndring oss emellan... Jag har nu talat ett nytt språk och hoppas, att du icke låter ditt vigtiga ärende drifva dig till en ordentlig utmaning, ty i det fallet får du vara beredd på att se dina frihetsidéer fängslade af min befallning, befallningen att stanna hemma.»

Han hade höjt rösten så att den hördes ut i salen.

I nästa ögonblick flög dörren upp, och lilla Karin ordentligt rusade in i rummet, der hon hejdlöst flög i Paulines famn, under det hon snyftande utbrast: »Stackars goda tant, om ingen vill tro på dig, så tror *jag*... och det vet jag» — hon vände sina blixtrande ögon mot farbrodern — »att min mamma i himlen också gör, ty hvem skulle bättre än *hon* veta allt hvad tant gjort för mig och för dig också, farbror! Du borde just rodna för min mamma, som jag vet du höll mycket

af, för det att du kan vara så rysligt misstrogen mot den, som är den allra bästa menniska i hela, hela verlden! Säg nu strax» (och här kastade sig den lilla gunstlingen, som alltför väl kände sin makt, i farbroderns armar) »att tant får göra som hon vill ... jag vet icke hvad det är, men jag begriper att det är något godt.»

»Du kommer som en hvirfvelvind, barn, och stör ett allvarsamt samtal!» sade kaptenen, med förlägenhet dragande sig tillbaka.

»Åh nej, farbror, jag kommer som en lätt vårvind och jagar bort de stygga molnen ... Och nu får tant resa, och om farmor skulle dö ifrån oss, det jag vill be Gud att hon inte gör, så skall jag först tigga af henne det löftet, som hon inte velat ge mig, att få kalla tant *mamma* i stället för *tant*, ty aldrig kunde min egen mor ha varit bättre.»

Pauline såg ömt på den ädla lilla förebedjerskan ... »Tack, min Karin!» sade hon sakta. »Du har gjort mitt hjerta en djup glädje, emedan *du* tror på mig.»

»Nåväl, jag vill också tro!» sade Mauritz, räckande sin hustru handen. »Jag var för hård, men du vet icke huru bittert detta förslag öfverraskade mig.»

»Dyre Mauritz, jag skall återkomma med välsignelse ... och jag erfar icke den ringaste afund öfver att det var Karin och icke jag, som vann denna seger. Du älskade henne långt innan din blick föll på mig.»

Nu hördes de vackra tonerna af ett klingande barnskratt och små barnhänder bultade på dörren.

»Åh, bevars, jag glömde att jag hade den lille med mig i salen!» utbrast Karin, i det hon hastigt släpte in pilten, som med häftighet upplyftes af modern och slöts intill hennes hjerta.

»Mauritz,» hviskade hon och lutade sig med gossen mot sin mans axel, »Mauritz, förlåt mig för *hans* skull,

att jag nu gjort dig ondt och låt honom bedja att du tar väl emot mig, då jag återkommer!»

»Var lugn!» svarade Mauritz, och i rösten återdarrade en djup rörelse... »Jag var orimlig.»

Nästa timma var Pauline rest.

10.

Hvad skall salig öfversten nu säga?

Tre dagar hade förflutit efter den eftermiddag, på hvilken Pauline lemnade sitt hem, och doktorn höll just på att för väl tionde gången förklara för öfverstinnan, att det var en slägtings sjukdom som nödgat unga frun att företaga sin resa.

»Dumheter!» mumlade öfverstinnan. »Har hon någon slägting, som är henne närmare än hennes mans egen mor... Så tar dekokten slut i qväll, och ingen kan koka den så som hon.»

»Jag försäkrar fru öfverstinnan,» vågade husmamsellen invända, under det hon höll på med att lägga en kompress kring den gamla fruns panna, »jag försäkrar att hennes nåd så noga lärt mig, att jag icke tar mis...»

»Tig, menniska!» utbrast den retliga patienten. »Jo, detta skulle salig öfversten se — jag ligger här och dör rakt af vanvårdnad.»

»Än jag då,» inföll doktorn godmodigt, »är jag då ingenting... har jag icke så godt som lemnat hus och

hem, patienter och trädgårdsskötseln, för att installera mig som en trogen riddare hos öfverstinnan!»

»Åh ja, doktorn är icke så oäfven, men Pauline kan aldrig inför Gud och salig öfversten ansvara för att hon sätter af till den der gemena stockholmstillställningen — ty dit, och icke annorstädes, har hon rest. Hon drar min son alldeles vid näsan... Han är ju icke inne?» hviskade hon till husmamsellen.

»Jo, fru öfverstinna, han sitter nere vid kakelugnsvrån. Lilla gossen har somnat på hans knä, och han vill väl icke störa honom.»

Men detta var just hvad kaptenen ville. Vinkande till sig husmamsellen, som just slutat sitt bestyr, lade han på hennes armar husets andre herre, hvilken lyckligtvis icke låtit störa sig. Derpå steg kaptenen upp och gick fram och satte sig vid sin mors hufvudgärd, medan doktorn förklarade att han denna afton var alldeles tvingad att besöka en patient i granskapet. Droskan stod redan förspänd.

»Det var rätt, doktor,» ropade öfverstinnan, fläktande med händer och armar för att fläkta bort den brinnande febern, och hon skulle gerna också hafva fläktat bort sin herr son, hvilken visst satt der och väntade på att få säga ett ord om det yttrande, som hon råkat fälla om Pauline, »det var rätt, doktor, och låt mig dö som en hedning — hvad skulle salig öfversten ha sagt om ett sådant beteende af en gammal vän!»

De sista orden uppfattades icke af doktorn, som redan begifvit sig på flykten.

Mor och son voro ensamma.

Öfverstinnan låtsade sig först vilja somna, men en lätt och förtrolig strykning öfver hennes hand var alltför oemotståndlig att hon icke skulle vakna.

»Kors, jaså, är du här, min vän!» mumlade hon litet ovilligt, ty hon hade mycken både aktning och kärlek för sonen... »Är det något särskildt?»

»Just ingenting, utom det, att om mamma älskar mig (och det vet jag säkert att mamma gör), så såra mig icke genom missaktning för min hustru, särdeles i någon af husfolkets närvaro!»

»Käre Mauritz, nu börja snart frossbrytningarne — det märker jag... Du skall icke behöfva att sitta så träget här inne, då du visst har många andra göromål. För resten bör du icke tro att jag missaktar din hustru: jag inser nog, att hon är en durabel menniska, men du må medge att du icke heller vill bli sårad genom missaktning mot din mor — och det har Pauline visat.»

»Nej, hon var sjelf alltför bedröfvad öfver denna resa att detta kunde ega grund. Hon sade tvärtom att hennes samvete skulle uppresa sig öfver att lemna mammas sjukbädd, ifall icke en lika sträng pligt fordrat hennes frånvaro.»

»Det gör mig godt att höra... Men medan vi äro så förtroligt ensamma, så säg mig huru du, som aldrig lemnat *någon* välde öfver dig, kunnat låta Pauline få ett sådant, mycket större än din första hustru hade, och henne var du ändå så kär i?»

Vid denna erinring blef Mauritz nästan dödsblek. »Detta ämne,» sade han, »skulle ju för alltid vara nedlagdt. Pauline inger mig en djup och varm aktning, som hon gör sig väl förtjent af...»

»Hör du icke att det kör!» afbröt öfverstinnan ifrigt... »Kan det vara hon? Jag vill genast veta det — och är det hon, skall hon strax komma in, så att jag får tala med henne om dekokten!»

Mauritz steg upp med långt hastigare rörelser än han brukade hafva, och det behöfdes knapt att lilla

Karin kom i dörren och med en hög hviskning förkunnade: »Det är tant som kommer!» Han kände inom sig att det var hon.

»Stanna du hos farmor, mitt barn!» Och i ett nu var kaptenen ute och vid vagnen i samma stund den stannade.

Den första blick, som han bytte med sin hustru, innefattade för henne en seger, hvilken hon gömde i sitt hjerta. Den blick deremot, som *han* erhöll, var så olik Paulines öppna, glada blickar, att han nära nog skyggade ifrån den: den återspeglade liksom en sammanfattning af fruktan, sorg och ömt medlidande. På hennes ansigte låg för öfrigt nästan en gloria af högtidligt allvar.

Paulines första fråga var efter hennes son, den andra efter hennes svärmor. Och då hon fick höra att den lille sof och att den sjuka ifrigt längtade, tillade hon, under det hon, stödd på sin mans arm, gick upp för trappan: »Jag är alldeles medtagen af trötthet — jag har rest hela förliden natt. Men jag har så länge försummat mina pligter mot din mor, att jag genast skyndar in till henne.»

Mauritz syntes både tillfreds och otillfreds. Skulle de icke hafva ett ögonblick för sig sjelfva, skulle ingenting sägas, ingenting förklaras, skulle denna obegripliga resa vara såsom den aldrig funnits till?

»Skall du icke hvila dig ett enda ögonblick?» sade han.

»Åh nej!» svarade hon rodnande, och i tonen röjde sig något som lät honom förstå, att hon åtminstone icke just nu var angelägen om ett mellan-fyra-ögon.

»Nu stannar du ju här inne hos mig i natt, Pauline?» sade öfverstinnan, särdeles mild i anledning af Paulines visade aktning och hörsamhet.

»Bästa mamma, hur kan hon stå ut dermed!» invände sonen.

»Åh, qvinnorna äro långt segare än hvad ni karlar tro... Jag vill bestämdt att du icke öfverger mig, Pauline... du kan sofva på soffan, emellan det du ger mig in... Men du får först koka dekokten!»

Och så blef det.

Sedan Pauline kokat dekokten, en stund fått hvila hufvudet mot sin lille sons bädd och superat tillsammans med sin man och Karin, klädde hon om sig och återvände till den sjuka, hvars tydligt visade bevågenhet gjorde henne en innerlig tillfredsställelse.

Under denna natt var öfverstinnan ovanligt lugn, så att Pauline verkligen för ett par timmar fick återhemta krafter. Men så snart naturen tagit ut en del af sin rätt, vaknade hon — och då uttog hennes hemliga oro *sin* rätt.

Hvad skulle det bli, när hennes man erfore hvad som kanske inom några dagar blefve kändt — att Marie-Charlottes lifslampa utslocknat... Ännu flammade veken, då Pauline lemnade henne, men den kunde allra högst flämta en vecka ännu.

Aldrig skulle Pauline glömma det intryck, som denna resa qvarlemnat.

Marie-Charlotte, i fulla åtnjutandet af sitt förnuft, hvilade sitt trötta hufvud vid den qvinnas bröst, emot hvilket äfven Mauritz hvilat sitt.

Svartsjukans stormar lågo nu bundna... icke ens den mattaste vindfläkt deraf drog genom hennes sinne. Der, liksom i hennes hjerta, bodde nu den frid, som öfvergår allt förstånd, emedan den är en skänk af

honom, som mildt aflyfter bördan, då mensklig kraft icke längre förmår att bära den.

Under hela denna dyrbara dag, då Pauline stannade hos henne, talade hon ej blott om Mauritz, som hon nu kände sig älska med en renare kärlek, utan hon ingick så öppet som ett barn, hvilket varmt längtar till sin faders hus, i samtal om den öfvergång, som väntade henne... »O,» sade hon med ett himmelskt leende, »der uppe, der allt det mörker, som här omgifvit mig, vändes till ljus, der de fel, som här fläckat mig, blifvit aftvagna, kunna vi begge två älska honom utan afund... Huru himmelsk är ej döden efter ett söndradt jordlif... Och dig älskar jag näst honom — ja, jag älskar dig nästan lika högt.»

Alla dessa ord sväfvade för Pauline, under det hon lyssnade på sin svärmors häftiga andedrägt och jemförde de begge qvinnorna, hvilka måhända snart skulle återträffa hvarandra i den nya tillvaron. Dessemellan såg hon på ett bref, som Marie-Charlotte lemnat henne. Det var till Mauritz, men skulle icke få lemnas förrän hon var död... förklarad syntes hon redan vara.

Under de två nästföljande dagarne föreföll det liksom öfverstinnan varit på bättringsvägen, och för hvar stund blef Pauline henne nödvändigare.

»Jag tror för min Gud,» mumlade hon smått emellanåt inför sig sjelf, »att jag håller af menniskan — och hon håller bestämdt af *mig*... eljest kunde hon icke ha ett sådant tålamod.»

Men natten emellan den tredje och fjerde dagen fick hon en oro, som af ingenting kunde stillas. Hon ropade Pauline till sig i hvarje stund. Slutligen sade hon: »Du är ju icke ledsen på mig för det jag icke

alltid varit god emot dig? Då jag går igenom mitt lif, finner jag just inga *stora* synder: jag var alltid en öm och undergifven hustru och, hvad jag tror, ingen dålig mor. Jag har också som matmor och kristen i allmänhet bjudit till att fylla mitt kall — men emot dig har jag varit svår, och det har kommit deraf att jag trott, att en qvinna med så mycken bokkunskap och annan kunskap, som du har, icke kunde ega något *riktigt* hjerta, men det har du visat att du har; och fastän jag ännu tycker att dina komitéer och möten för den der högskolan och mycket annat äro litet tokiga, så vill jag ändå hedra dig genom att skänka mina stora örhängen, de med diamantknäppena, till din kära bazar. Jag fick dem af salig öfversten den dagen, då din man döptes, och derför köper han väl in dem.»

Pauline böjde sina knän och hviskade ord så ljufva, att de gjorde den sjuka innerligt godt.

»Jag skall säga dig,» återtog hon, »nu, när allt är klart emellan oss, att jag vet att jag snart dör. Han, som för mig utgjorde hela verlden, hviskade till mig förliden natt: 'Malena, jag väntar' ... och ser du, barn, vår Herre i *himmelen* är nog så nådig att han icke låter mig i det sista vara den ohörsam, som på *jorden* var min älskade herre.»

Pauline kunde icke svara ... hennes ögon stodo fulla af tårar.

»Seså, var klok och full af besinning, som du brukar ... Jag vet hvilken mor du både varit och blir för lilla Karin — jag har också tillåtit henne att kalla dig *mamma!*»

»O, tusen, tusen tack ... jag skulle utan ett sådant löfte ej ha låtit henne göra det.»

»Jag vet det — du hör till de rätt pligttrogna ... Men du bör älska din man med en starkare kärlek, och det tror jag att du också gör, fastän du väl hört om-

talas att hans första stackars hustru, genom att älska honom för mycket, förstörde lifvet för dem båda... Hvad Mauritz beträffar, så lita på mina ord, att om du icke är lika mycket i hans tankar som den andra, så kommer du ändå allt närmare och närmare hans hjerta!»

Ett vackert småleende sväfvade öfver Paulines läppar, i det hon sakta tryckte dem mot svärmoderns hand.

»Ännu ett, du — jag har en bön till dig.»

»Ack, hvilken då?» sade Pauline. »Befall blott!»

»Tack, barn... jo, jag vill nödvändigt veta hvad din resa gälde — *kan* du säga mig det?»

»Ja, om jag får förtro det åt en mor, som icke förråder sin dotter.»

»Tala... jag missbrukar icke ditt förtroende!»

Och Pauline talade och den sjuka lyssnade med onämbart intresse.

»Må Gud välsigna och belöna dig för din ädla gerning!» sade hon. »Då den oroliga, olyckliga Marie-Charlotte — jag höll henne alltid kär — är död, blir Mauritz en helt annan menniska; och när hon kommer efter dit jag går förut, skall jag taga väl emot henne.»

»Säkerligen,» återtog Pauline, »har hon redan gått förut.»

»O, Gud bevare mig, *hvad skall salig öfversten nu säga?*»

Pauline såg förvånad upp.

»Han väntade ju *mig* — och så kommer *hon* i stället!»

Och den trogna själen, som ända in i döden drömde om lydnad, såg så tröstlös ut, att Pauline ömt och tillitsfullt försäkrade: »Han skall säkert, ifall Marie-Charlotte gått förut, säga, att efter detta vackra förebud

han så mycket vissare väntar på den, som utgjorde hans högsta lycka på jorden.»

»Hur du gläder mig med denna profetia!» Det rullade tvenne stora tårar utför hennes kind... »Jag vill tro dig.»

... Knapt en vecka efter denna högtidliga natt hade himlen uppslagit sina portar för både den gamla öfverstinnan och hennes Mauritz' första hustru, den pröfvade och renade Marie-Charlotte. Den förra hade hunnit fram några timmar förut, så att »salig öfversten» först fick emottaga sin trogna följeslagerska. Hvarje dag hade hon hviskat till Pauline: »Är något bref kommet?» Och för hvart *nej,* hon fått, hade en ljusning gått öfver hennes ansigte... Sista qvällen sade hon, liksom hon vetat det: »Ser du, barn, huru god Gud varit — jag fick ändå komma först till salig öfvers...»

Resten af meningen blef aldrig uttalad.

11.

Morgongryningen.

Det bref, som innehöll underrättelsen om Marie-Charlottes död, hade, enligt öfverenskommelse med Pauline, blifvit adresseradt till doktorn; och han ansåg sig handla klokt, då han valde samma dag, som Mauritz ledsagat sin mors stoft till familjegrafvens lugna ro, att meddela honom sorgeposten. Den ena sinnesrörelsen borde, då den försmälte i den andra, mildra båda.

Mauritz hade efter gästernas afresa inneslutit sig i sin mors rum, då doktorn kom för att med möjligaste försigtighet afbörda sig sin mission — men verkan af detta budskap blef öfverväldigande. Det var som om en lavin rasat ned i ett flammande bål. Han, den lugne, slutne mannen, hängaf sig åt en så vild förtviflan, att doktorn nästan började frukta äfven för *hans* förstånd.

Under tvenne dagar smakade han hvarken mat eller dryck, ville hvarken se Pauline eller någon annan och fortsatte den eviga tunga kretsgången öfver sitt kammargolf.

Det var de brännande samvetsqvalen som marterade honom derför att han en dag icke velat hvarken fatta eller höra de böner, som från ett af ångern sargadt hjerta ställdes till honom, och derför att han väl i flera år lidit, men lidit fruktlöst, då han icke sökt vinna hennes förlåtelse. Ja, detta lidande hade varit utan ändamål, då det ej förmått förödmjuka hans stolthet derhän, att han, sedan han hört att hon blifvit flyttad från sjukhemmet och återvunnit förnuftets ljus, icke sökt närmare upplysning, icke sökt närma sig henne för att vinna den öfvertygelsen, att hon nu för honom kände en mildare sinnesstämning än den, som herskat i de vilda, hotfulla brefven.

Nu var alltsammans förbi, nu skulle han aldrig erhålla en gnista af tröst, nu skulle aldrig det stora svalget emellan honom och henne fyllas: hans hela lif skulle vara hemfallet åt en hjelplös sorg — utan förlåtelse.

»Det här måste väl ha ett slut!» sade doktorn till Pauline, som förgäfves gång efter gång återvände från den slutna dörren. »Blott man kan få honom att tala och höra, så skall han finna tröst genom den ädla hustru, som har så mycken sådan att meddela honom . . .»

Men huru få honom att höra, då han med den grymmaste ihärdighet fasthöll sitt begär att få vara ensam?

Sedan kroppen af öfveransträngning och sömnlöshet blifvit slagen till jorden liksom anden, kunde den olycklige mannen knapt förstå hvad som sades, äfven då han *försökte* att höra.

I detta tillstånd af slapp liknöjdhet, hvaruti han efter de första stormiga dagarne förföll, var hans dörr icke mera stängd: Pauline fick vara hos honom så mycket hon ville. Men ännu vågade hon icke vidröra det ämne, som satte hans nerver i skakning, blott något på det aflägsnaste häntydde ditåt.

Det var först efter ännu en ytterligare vecka som hon en eftermiddag, sittande bredvid honom och betraktande honom med innerlig ömhet, försigtigt sade: »Du har aldrig frågat mig om hvad min resa gälde . . .»

»Nu är det detsamma!» svarade han ljudlöst.

»Men det tror ej jag . . . Mins du att jag nämde för dig att en dyr pligt tvingade mig dertill?»

»Jag mins ingenting.»

»Tänk på,» återtog Pauline, »om jag var borta för att emottaga till dig en helig helsning från ett ångerfullt hjerta . . .»

Han störtade upp . . . »Hvad vill du säga? *Du* kände icke *henne!*»

»Men om jag gjorde det . . . om jag älskade henne som en syster, om det var jag som flyttade henne från det sorgens hem, der hon vistades, till hennes ömma och medlidsamma slägtingar . . . om den ifver, jag visade att få företaga resan till Stockholm, dolde det ifriga begäret att träffa *henne*, som väntade mig, som jag i mina bref lofvat komma och som längtade efter mig . . . om slutligen, då din mors sjukdom hindrade resan, ett enskildt bud från hennes kusin bad mig komma

genast... om jag hann fram i tid och hon jemte sitt hjertas varmaste helsning gaf mig ett bref till den, hvilken hon visste skulle längta efter försoningens ord, men att detta bref icke finge lemnas, förrän hon gjort den flyttning, hvarefter hon så innerligt längtade?»

Mauritz hade afhört sin hustru i stum förvirring. Den spända blicken var liksom fasthäftad vid henne. Hans hufvud fattade icke klart de välsignelsebärande orden, men hans hand famlade dock efter brefvet, och då hon gaf honom det, föll han i häftiga snyftningar och tryckte det i half yrsel till sina läppar.

Han hade icke haft ett ord för budbärarinnan af denna lycka, men hon egde allt för mycket hjerta och förstånd att nu vänta det. Tyst smög hon ut, lemnande honom åt hvad han i detta ögonblick bäst behöfde: ensamheten.

Han bröt brefvet. Bokstäfverna voro sådana som han fordom sett dem: vackra och jemna — icke de stora och ojemna, som han senast sett.

»Min Mauritz,» skref hon, »den, som mycket älskat, varder mycket förlåtet! Trodde jag ej detta, så skulle ingenting trösta mig öfver att jag förbittrat hela ditt lif och lagt en så tung natt deröfver.

Jag älskar dig in i döden, *efter* döden, men jag älskar dig med en helt annan kärlek än i mitt trotsiga öfvermods vilda dagar... Förlåt mig så som jag förlåter dig — och gif till den oskattbara maka, som Gud beskärt dig, hela den kärlek, du fordom till öfverflöd slösade på mig! Jag förbehåller mig blott en liten del.

Huru ljuft är ej att veta det du nu ändtligen blir lycklig! Om du ej uppskattar henne, som är dig så värdig, skall jag i sjelfva himlen gråta deröfver. I lifvet borde jag ej mera återse dig, men i himlen väntas ni båda af eder lyckliga

Marie-Charlotte.

P. S. Jag har ej talat om *min* långa natt — den, du vet, som hvilade öfver min själ. Nu tänker jag blott på solen och morgongryningen.

Älskade Mauritz, glöm aldrig att du till Pauline har en särskildt helig skuld att betala! Det är hon som för mig varit barmhertighetens engel.»

En lång timma hade förflutit.

Pauline satt i sitt arbetsrum bredvid sin lille gosse, som slumrade i ena soffhörnet.

Unga Karin var borta.

I kakelugnen flammade brasan och upplyste med sitt sken den vackra taflan af modern, som, lutad mot barnet, tycktes vara försänkt i bön. Hon bad för sin make och äfven för sig — ty innan denna dag slutat sin räkning öfver jorden, skulle säkerligen mycket vara förändradt.

Då öppnades sakta dörren från den lilla korridoren, och Mauritz inträdde.

Hans ansigte bar ett uttryck, som tycktes nästan otänkbart att finna hos honom... det var uttrycket af en öfversvinlig hänförelse.

Skulle Pauline tro sina sinnens intyg?

Det var för henne han böjde sina knän, det var hennes armar han lade kring sin hals, i det han med en röst, icke qväfd, utan fulltonad, utbrast:

»Den heliga skuld till dig, som min arma Marie-Charlotte» (... det var första gången han inför sin andra hustru uttalade detta namn...) »testamenterade mig, är annoterad icke blott i mitt hjerta, mitt minne och mitt samvete, den är äfven förenad med *den* skuld, jag sjelf har till dig, då jag under tre år så omsorgsfullt för dig sökt dölja mina känslor, att jag till och med njutit af

den grymheten, att låta dig tro det mitt hjerta ej mer kunde öppna sig för den heligaste känsla, som Gud hos oss inlagt, emedan den är en del af honom sjelf — kärleken.»

»O, Mauritz, Mauritz, du skulle då kunna verkligen älska äfven mig?»

»*Dig*... ja, Pauline — du kan tro mig... Min tvungna kyla har varit ett vansinnigt offer åt min första kärlek... nej, icke den första, ty jag tillbad ju Karina i en ynglings första blyga svärmiska dröm. Men offret att martera mitt eget hjerta för Marie-Charlottes skull liknade de ändamålslösa offer, som de forna martyrerna ofta ålade sig... Och då min egoism, sådan den utbröt den aftonen, då jag läste din artikel, gick ända derhän, att jag, för att lugna de sår, som min egenkärlek fått, nästan ville aftvinga dig erkännandet af en känsla, den jag sjelf icke vågade dela... *då*, o, *då* gjorde du på mig genom ditt högsinnade svar, som kom mig att rodna i mitt hjerta, ett outplånligt intryck... Men om du kunde tänka dig hur förfärligt jag led af att se dig tröstad af en blott idé... *Nu* kan jag säga dig allt detta, när *hon* löst mig ur de tunga fjettrarne, när jag känner mig afskaka stoftet af de långsamt flydda åren och vakna liksom hon till en ny morgongryning... Skall det icke äfven, du dyra, du älskade, i *vårt* gemensamma lif bli en morgongryning, ifall du *nu* otvingad...»

Pauline öppnade för honom sin famn.

Något annat svar behöfde han ej.

De följande månaderna tillbragte de begge makarne med sin lilla familj på resor, för att förskingra alla molnhöljda minnen. Och då de emot slutet af hösten återvände, sade Mauritz, öfver hvars drag helsa, lycka, kraft och frid återstrålade:

»Nu, min Pauline, får du afsända din artikel till länstidningen, när du behagar, och gerna sjelf med fru Berta arrangera ett halft dussin auktioner för högskolefonden. Hade icke min svartsjuka på den varit, skulle jag aldrig kunnat uppskatta hur dyrbar du var mig.»

»Jag tar dig på orden,» svarade Pauline leende, »ty det är icke värdt att du inbillar dig, att min lycka beröfvar mig begäret att vara en gagnande medlem i samhället.»

»O, nej, bevars, icke är jag så egenkär att jag vidare hoppas täfla med dina komitéer... Dessutom lofvar jag dig att aldrig ge mig ut på spionering, såsom händelsen var den eftermiddagen, då jag i ditt arbetsrum träffade min mor i samma lofliga afsigt...»

»Huru...?»

FRÖKEN BEDAS FÖRLOFNING.

1.

Brefvexling.

»*Min herre!*

Jag har åtskilliga gånger i tidningarne läst, att vice häradshöfdingen Gerhard Mannerdal emottager juridiska uppdrag och utför rättegångar. I följd häraf har jag tagit mig friheten att å min far major von Hägermans vägnar vända mig till er.

Hvad som fullkomligt inger mig förtroende till er, är den omständigheten, att, efter hvad man meddelat mig, ni lärer ha förlorat ett eller annat mål, något som bevisar att ni icke i det respektiva advokatyrket ser ett blott och bart förvärfningsmedel, interfolieradt med en smekt egenkärleks egoistiska njutning, utan att ni har mod att åtaga er äfven sådana mål, som icke solklart visa på utslaget, innan det ännu blifvit fäldt vid någon annan instans än ett vanligt sundt förstånds.

Det torde förundra er, att min far icke sjelf vänder sig till er, men han har nu en gång vant sig vid att låta sin dotter sköta större delen af sin brefvexling, och naturligtvis förstår ni att det icke är 'pappas lilla sekreterska', ett femtonårs barn, som lemnas detta förtroende. Nej, en hel hop år har passerat, sedan jag räknade detta tal, ty mindre än sex månader härefter inträder

er nya korrespondent i det vigtiga och myndiga stadiet af tjugufem år. Ja, jag är en gammal fröken, men jag kan försäkra att det icke är min egen skull att jag ännu bär denna titel.

Den affär, i hvilken vi önska ert biträde, är en mycket tarflig, som tyvärr icke lemnar någon lager att skörda. Den gäller inga qvistiga arfsfrågor, men sådan den är, skulle det falla sig särdeles kinkigt att skriftligen relatera den. Vår ödmjuka och förbindliga anhållan är således denna: Skulle er tid tillåta er att någon dag i nästföljande vecka göra en utflygt till Lindaby, min fars egendom? Det är endast tre timmars ångbåtsresa.

Denna artighet å er sida skulle vara af stort värde, ty i motsatt fall måste jag resa in till staden och tala med er, hvilket af flera skäl icke skulle konvenera min far, och begge kunna vi icke vara borta. Ni torde anse det vara tillräckligt att han ensam meddelar er förhållandet, men sådan är icke händelsen, emedan min ärade fader och jag se saken från fullkomligt olika synpunkt.

I den händelse ni behagar uppfylla vår önskan och ni vid ankomsten icke träffar mig hemma för ögonblicket, anhåller jag på det enträgnaste, att ni icke inför min far uttalar någon bestämd åsigt om saken, äfven om han aldrig så tydligt uttalar *sin*.

Emotseende ett par rader till svar, tecknar jag

högaktningsfullt

Beda von Hägerman.

Lindaby den 3 juli 1860.»

Emottagaren af ofvanstående bref, hvilken, sittande vid det öfverfylda skrifbordet i sitt arbetsrum, två gånger genomläste det (en nödvändighet, som den unge

juristen icke ofta ansåg behöflig med de bref, han emottog från sina klienter), lade det nu med ett hvarken sjelfkärt eller nonchalant, utan helt enkelt tankspridt leende ned på en hög andra bref, så uppstaplade, att bokpressen med knapp nöd ville sammanhålla dem; och dragande till sig ett postpapper och ett kuvert, raspade han hastigt tillsammans följande svar:

»*Min fröken!*

Hedrad af det förtroende, som ni å er herr fars och egna vägnar ärnar visa mig, får jag nämna att jag emot slutet af nästa vecka skall ha äran infinna mig.

Såsom svar på hvad ni behagat nämna till mig, att, i händelse af er frånvaro, icke gifva någon bestämd åsigt tillkänna vid en möjlig relation af herr majoren rörande affären, tager jag mig friheten upplysa, att jag aldrig har för sed att så tvärt förklara min tanke. Undantag kunna dock finnas, såsom t. ex. då jag ser att saken *måste* förloras eller endast har för sig *en* möjlighet mot *nio* omöjligheter. Låter jag det oaktadt öfvertala mig att öfvertaga målet, så sker det endast af den orsaken, att mina klienter varit i tillfälle att bestå sig det nöjet att betala sin envishet och sin vunna erfarenhet. Men tillåt mig be er observera att detta icke händt 'en eller annan gång', utan hvarken mer eller mindre än *två* gånger; och med fruktan att falla i ert omdöme, ärnar jag icke vidare emottaga till behandling något mål, som endast lemnar *en* chance att vinna partiet.

Anhållande om min vördnad för herr majoren, har jag äran teckna er ödmjuke tjenare

Gerhard Mannerdal.

Stockholm den 4 juli 1860.»

2.

Den unge juristen och hans hem.

Sedan det förseglade brefvet blifvit lagdt till flera andra för dagens post, tog fröken Bedas tilltänkte sakförare omedelbart upp en packe undanskjutna rättegångshandlingar, i hvilka han ifrigt fördjupade sig. Härunder blir det lämpligt att kasta en blick på honom sjelf och hans omgifning.

Vice häradshöfdingen Gerhard Mannerdal var en starkt mörklagd man, omkring tjugunio år, med ett utseende, som tydde på helsa och kraft, skarpsinnighet och sjelfbeherskning, parade med en värmande godhet, som utstrålade från hans svarta ögon. Han hade icke ett af dessa stereotypvackra ansigten, vid hvilkas åsyn fruntimmer bruka säga till hvarandra: »Kors, sådan vacker karl!», men de torde i stället kunna säga: »Hvilket eget och intressant ansigte!» Och sådant var det verkligen, förskönadt af det mörka, mjuka skägget.

Det var nu redan tre år som han nästan uteslutande egnat all den tid, han kunde disponera från sina befattningar vid åtskilliga rätter, åt sakförareyrket. Ty under den korta tid, han »rest på ting», hade han vunnit den erfarenheten, att hans högsta sträfvan ej skulle bli en landtdomares behagliga trygghet. Han ärnade således aldrig söka få ordet *vice* bort från häradshöfdingetiteln, utan ville lefva i hufvudstaden, ej för dess nöjen, utan för dess stora ressurser till intellektuel förkofran och det fördubblade arbete, som der kunde göras och förvärfvas.

Ännu befann sig hans ekonomiska ställning i visst hänseende på sväfvande fot, ehuru, om man såg sig omkring i hans två rum, allt, som mötte ögat, syntes lika komfortabelt som gediget. Saken var, att han från början lagt an på att i allt framställa en solid sida: solida bekantskaper, solida nöjen och till och med solida kreditorer.

En gammal skolkamrat, numera egare till ett betydligt möbelmagasin, hade försett honom med hela hans värdefulla bo på de fördelaktigaste vilkor i afbetalningsväg, och aldrig hade han behöft komma med någon insinuation om uppskof vid de bestämda terminerna, ty hans förtjenster räckte fullkomligt till att betäcka såväl dessa afbetalningar som flere andra på äldre skulder. En fattig, tidigt föräldralös yngling, hade Mannerdal helt och hållet sjelf gjort sin uppfostran, men hans ovanliga arbetskraft, stolta redlighet och utmärkta ordningssinne, äfven i lifvets minsta förhållanden, hade under årens lopp låtit allt gå så väl ihop, att han numera kunde taga sin middag på solida källare och hålla sig solida cigarrer och till och med en butelj solid konjak, dessa båda senare lyxartiklar dock afsedda vida mer för besökande vänner än för honom sjelf, ty han var särdeles gästfri och vänsäll.

I denna närvarande stund t. ex. uppfriskade han sig, under arbetet på den heta julieftermiddagen, endast med ett glas vatten och kastade blott då och då en blick på cigarrstället och en dito åt den inbjudande gröna saffiansdynan i ena soffhörnet. Han kände sig trött, men arbetet måste bli slut, och om under tiden någon besökande vän komme, skulle han såsom vanligt vid dylika tillfällen endast vinka åt soffan, och den vän vore bra kinkig, som icke der kunde vänta i lugn med tidningarne och cigarrerna på bordet framför sig . . .

Och nu hafva vi så pass noga redogjort för den unge »framtidsmannen», såsom man behagade kalla honom, att vi kunna öfverhoppa mellantiden och på fredagen i följande veckan ledsaga honom till den vackra egendomen Lindaby, som egdes af major von Hägerman.

Det hade varit lätt för Mannerdal att skaffa sig några upplysningar om familjen, men han hade med flit uraktlåtit detta, ty han ville icke riskera att få sina egna intryck bortblandade. Han betraktade icke det bref, han erhållit från fröken von Hägerman, såsom prof på något öfverlagdt jägtande efter originalitet: han hade tillräcklig urskilning att förstå, att det var en ädel och öppen ande, som utan all afsigt ådagalade sin uppriktighet.

Emellertid, medan han nu satt der på däcket och hade så god tid att tänka öfver saken, började han grundligare, än hittills skett, reflektera öfver en särskild mening i brefvet, den om de tjugufem åren och att det icke var hennes egen skuld att hon ännu bar frökentiteln. Ovilkorligen hade detta icke blifvit nedskrifvet, om det ej stått i sammanhang med något förhållande, som hon ansett det icke vara någon svårighet att få reda på.

Men som nämdt är, hade han inga upplysningar *velat* förskaffa sig, och således fick hans besök nu hela nyhetens behag.

3.

De bekantskaper, som den unge juristen först gör.

Det var redan långt lidet på den brännande juli-förmiddagen, då Mannerdal, lemnande ångbåten, begaf sig på den qvarts timmas promenad, som skilde ångbåtsbryggan från stället, dit han ärnade sig. Han hade antagit som möjligt att någon skulle vara honom till mötes, men då detta icke var händelsen, antog han att denna idé var en obehörig sådan å hans sida; majoren var ju en äldre man, och fröken kunde väl icke *så* slösa med gunstprof, äfven om hon aldrig så gerna velat arbeta sitt eget intresse i händer. Dessutom var det ju icke taladt om annat än »slutet» af veckan.

Promenaden var synnerligt angenäm på en utmärkt skön skogs- och strandväg, och vår resande tyckte sig knapt till hälften fått i sina lungor indraga det uppfriskande doftet från de härliga barrträden, än han midt i en krökning af vägen fann sig alldeles midt framför den vackra hvitrappade manbyggnaden, hvilken syntes liksom infattad i blomstermattor och uppresande sig från terrasser, som ledde ned till sjön ... Detta var Lindaby.

Så snart Mannerdal hunnit till de grönmålade gårdsportarne, kom en betjent emot honom och frågade om det var herr häradshöfdingen, som varit väntad under senaste dagarne.

»Alldeles det ... Är herrskapet hemma?»

»Majorn gick nyss för en stund sedan ned för att möta herr häradshöfdingen, men jag såg att han blef uppehållen och vek något af vägen, och fröken har ridit bort till en sjuk qvinna, som hon fick bud ifrån!»

»Nå, jag hvilar mig väl under tiden.»

»Herr häradshöfdingens rum är i ordning, och jag skall strax visa vägen, om inte häradshöfdingen hellre vill gå in i salongen. Der träffas herr baron som vanligt.»

Herr baron — detta var en icke beräknad bekantskap. Men Mannerdal ville ej göra några frågor, ty då herr baron befann sig der »som vanligt», var det tydligt att rättegången icke kunde gälla honom, och således voro alla frågor öfverflödiga.

Sedan juristen med sin lilla nattsäck, från hvilken betjenten skyndsamt befriade honom, tagit ett trefligt gästrum i besittning och der behörigen upptuktat sitt af vind och värme derangerade hår och gjort några andra små förbättringar i toalettväg, gick han åter nedför trappan och inträdde i salongen.

Mannerdal hade ett ledigt, man kan gerna sanningsenligt säga elegant sätt att presentera sig, och det är mer än hvad som allom män är gifvet, då de gå eller stå med den besvärliga hatten i handen. Men hvad helst Mannerdal i denna väg förmådde prestera, tycktes det här tjena till rakt ingenting, ty han kunde ej upptäcka en lefvande varelse utom en stor, utmärkt vacker hund, hvilken, helt förbindligt viftande med svansen, kom emot honom och gaf alla slags bevis på att han skulle blifva en välkommen gäst.

Den stora hunden, som hade snarligt tycke af ett lejon, var af en så förnäm ras, att det aldrig kom i fråga att sällskapa med egendomens vanliga hundsocietet. Långt mindre skulle denna aristokratiska natur hafva nedlåtit sig till något slags kurtis, om också ett helt

harem af vallhundarnes herdinnor legat vid hans fötter. Han lefde som ungkarl ett ganska komfortabelt lif inom herrskapssocieteten, kallades »Chevaliern» och utgjorde genom sin fulländade uppfostran och sitt fina sällskapsskick hela husets nöje, framför allt sin husbondes: herr barons. I sin barndom benämdes Chevaliern med det vackra namnet »Trogen», men sedan han utvecklat allt flera och flera ridderliga egenskaper, icke blott mot sin herre, utan äfven mot fröken Beda, hvars hedersvakt han ofta utgjorde vid hennes promenader, behagfullt bärande än hennes portfölj, än hennes sykorg eller bok, erhöll han af henne benämningen Chevalier-Trogen, som slutligen blef helt enkelt Chevaliern. Det var i synnerhet mot alla fattiga gummor och små torparebarn han visade sig som en mäktig beskyddare, då de, anländande till porten med sina krukor, icke visste sin lefvandes råd att komma förbi den förskräcklige »Fylax», bandhunden. Men visade sig Chevaliern på gården, då tordes barnen, skrattande, till och med visa tungspetsen åt busen, som af aktning för Chevaliern morrande kröp in i sin koja.

Sedan Mannerdal och Chevaliern gjort en bekantskap, som å båda sidor vittnade om sympati, började den senare att på ett allvarligt sätt draga den främmandes uppmärksamhet åt en viss sida af det stora rummet. Det föll icke den belefvade Chevaliern in att skälla eller bråka: han visade blott tydligt vägen — och inom ett par ögonblick befann sig Mannerdal inför en syn, hvilken för alltid qvarblef i hans minne.

Bakom skyddet af en skärm, till en del tillbakadragen, låg på en hvilsoffa, lutad mot några kuddar, en smärt, mager, ytterligt blek ung man. Han tycktes vara försänkt i slummer — åtminstone voro de djupt indragna ögonen tungt slutna, medan en fin vaxgul hand låg slapt orörlig på bröstet.

Ingenting kunde vara mera rörande än det kloka djurets blick, der den vexelvis gick mellan husbonden och gästen. Denna blick tycktes vilja säga: »Se, hur svag han är... hur sorgsen! Men *jag* är hans vaktare... Väck honom icke!»

I det samma slog dock den unge mannen upp ögonlocken, då två ljusgrå, vackra, men feberaktiga ögon blickade rakt mot den främmande Munnen, beskuggad af fina, ljusa mustascher, drog sig till ett småleende. Och med en stämma, låg och behaglig, sade han: »Jag ser säkert häradshöfding Mannerdal, den gäst, som min farbror så ifrigt efterlängtat. Men jag beklagar att ingen annan är här för att taga emot er än en stackars sjukling och en hund.»

»Jag har icke skäl att beklaga mig öfver mitt emottagande!» svarade Mannerdal med en aktningsfull och förbindlig bugning. »Den vackra hunden har visat mig all möjlig artighet — och nu gör hans husbonde mig den äran att ursäkta det jag helt säkert kom och störde en behöflig hvila!»

»Åh, jag har tyvärr alltför godt om tid att hvila... Men då ingen annan fins till hands att presentera mig, så får jag göra det sjelf... Mitt namn är Ludvig Castanie. Min farfar, baron Carl von Castanie, var gift med majorns mor, innan hon som enka gifte om sig med hans far, öfverste Hägerman. Hon hade en son i hvartdera giftet... alltså voro min far och majorn halfbröder. Der har herr häradshöfdingen hela slägtregistret!»

»Således,» inföll Mannerdal, »äro herr baron och fröken von Hägerman kusiner?»

»Ja,» svarade han, »vi äro kusiner! Beda skall bli lika glad som min farbror öfver att träffa er.»

»Här kan ej gerna processen ha sitt ursprung!» tänkte juristen, men blef i det samma befriad från

vidare forskning i den vägen, då en storväxt gammal militär af det högröstade, kraftfulla välkända slaget, med hurtiga steg kom in, ropande redan på afstånd: »Nå, det var väl tusan till dum otur att vi skulle gå om hvarandra... Jag kom ett stycke af vägen för att språka med en af mina underhafvande... Välkommen emellertid, min bäste herre! Nu få vi väl se om min fröken dotter skall förmå kujonera en jurist såsom hon gör med oss två, baron!» Och den gamle herrn skrattade af hjertans grund åt sitt skämt, allt under det han så stadigt slöt Mannerdals hand i sin, att denne så när anhållit om tillåtelse att draga den ur skrufstädet, innan den alldeles domnade. Emellertid åtnöjde han sig med att säga:

»Det är då utan tvifvel icke någon sak af obetydlighet, för hvilken herr majorn önskar mitt biträde?»

»Obetydlighet?» upprepade majoren... »*Mina* principer en obetydlighet... Det är en principfråga, min herre, och den skall fram — jag säger att den *skall* det... den är solklar, och min käre granne, som nära nog förargat lifvet ur mig, kommer att betala mig i böter...»

»Bäste farbror, låt uträkningen vara till eftermiddagen!» inföll baronen med en ton af lindrig otålighet. »Jag trodde att Beda skulle vara med i konferensen.»

»Beda... Beda... — skall jag då icke stå på mig mot kjortelregeringen... skall jag vara sämre än du, som ej lät henne förmå dig till giftermål, då du for ut på din Medelhafsfärd... Jo, det skulle sett ut, om hon lemnat mig ensam... Nå, min käre brorson, när *du* i en enda punkt brukat din vilja, så lita på att *jag* nu tänker bruka min... och i trots för... Aha... se der kommer min kära dotter just ridande in på gården... Nå, nå — det är väl så godt att vi uppskjuta till eftermiddagen. Då kunna vi tillsammans

genomgå handlingarne... Åh se, du är redan här, mitt kära barn!»

De sista orden talade han till en person, som i det samma kom in.

4.

Fröken Beda.

Juristen hade helt tydligt för sig i sin fantasi fröken Bedas bild: en storväxt, förnäm dam, med ett värdigt och bestämdt utseende... föga skönhet, men klart förstånd och ett *något,* som tydde på en smula hersklystnad.

Hur djupt förvånad blef han då ej, när en fin, blond qvinna af en fullkomligt spirituel skönhet och som syntes vara knapt nitton år trädde emot honom och räckte honom sin ena hand, medan den andra höll åt sidan den släpande ridklädningen! Det låg öfver den unga damens hela personlighet ett mildt, vårlikt solsken. Man skulle trott att hon aldrig nyttjat orden »vilja» eller »sjelfständighet» — så innerligt god syntes hon, och det uttryck, som säkrast talade ur hennes allvarliga, mörkblå ögon, var en gömd melankoli, hvilken utan tillåtelse blickade fram ur djupet af en själ, som förstod att herska öfver sina egna intryck. I öfrigt egde hon icke någon så kallad imposant figur: hon var knappast medelstor, men formerna voro så vackra och afrundade som möjligt.

»Är det verkligen hon, denna förtjusande varelse, som skrifvit det affärsmessiga brefvet?» tänkte Mannerdal, under det han, emottagande hennes hand, bugade sig djupare, än han någonsin bugat för något fruntimmer. Ty i hela den unga qvinnans uppenbarelse låg en öfverlägsenhet, som nästan utgjorde en makt, nämligen det fina, jungfruliga behagets makt.

»Jag hoppas,» sade hon, »att pappa icke redan tagit fasta på er öfvertygelse?»

»Nej, jag har ännu icke ens kännedom om saken!» svarade Mannerdal. »Herr majorn och jag skola på eftermiddagen tillsammans genomgå handlingarna.»

»Ja, ja, pappa gör naturligtvis då allt för att besticka er!» Hon såg skalkaktigt på fadern. »Nåväl, jag får väl finna mig i att vara utesluten från sammanträdet. Men sedan det är slut, förklarar jag det vara *min* tur att ha en enskild konsultation med herr häradshöfdingen — pappa medger väl det?»

»Ja, bevars, gör du ditt värsta!» inföll majoren med sin höga, glada stämma. »Jag litar på den grund, som jag förut ärnar lägga. Kapten Fredrik skall, min lif och själ, få lära sig att han icke är disponent öfver hela häradet och att ej hvarenda själ låter sina idéer inflyta i hans!»

Fröken Beda nickade förtroligt åt den gamle krigsmannen och skyndade derefter till soffan . . .

Baronen hade under det korta uppträdet mellan de tre personerna så ifrigt virat på Chevalierns öron, att denne, ehuru godmodigt och artigt lemnande sig åt sin husbondes tankspridda lek, likväl slutligen lät honom ana att han *ogillade* en för långt drifven tankspriddhet.

»Min gode Ludvig, du ser feberhet ut!» sade Beda, lutande sig ned öfver honom. »Har du icke hvilat väl? Chevaliern har säkerligen icke öfvergifvit sin post.»

»Åh nej, *han* öfverger mig aldrig utom för din skull... Har du haft lycka med ditt ärende?» tillade han i en sakta förtrolig ton, som röjde att han kände mer om ändamålet med hennes ridtur än fadern.

»Allt bra för tillfället!» svarade hon lika lågt... »Men nu måste jag befria mig från den här tunga drägten... Du kommer ju med till middagsbordet, gode Ludvig?»

»Jag skall väl göra som du önskar!» svarade han, och hans blick talade ett språk, hvilket helt och hållet stod i strid med det berömvärda motstånd, som majoren nyss åberopat.

Middagen var förbi, likaså konferensen mellan majoren och hans gäst, och den hade slutat med det löftet å juristens sida, att han följande morgonen skulle yttra sig.

Majoren visade något humör häröfver och påstod, att en solklar sak icke behöfde en hel natts månsken för att fattas. Men Mannerdal hade i sitt väsende något så fast, att majoren tydligen märkte att det icke tjenade till det ringaste att upprepa huru stor summa de böter skulle gå till, som hans förmätne granne, kapten Fredrik, skulle bli ådömd.

5.

Skall fröken Beda segra öfver sin utsedde sakförare?

Det var på aftonen under en promenad genom trädgården, som den senare konferensen egde rum.

»Nåväl,» började fröken, »jag skref till herr häradshöfdingen, och ni finner det nu, att det är ett obetydligt mål, på hvilket inga lagrar äro att skörda, så framt ni ej skulle vara belåten med en liten tacksamhetslager, i händelse... Men jag går för hastigt till väga. Låt mig höra er tanke!»

»Uppriktigt sagdt,» svarade han, »inser jag icke att frökens herr far behöfver någon advokat för att utföra *det* målet, och endast emedan jag lofvat att icke med det samma förklara min mening, sade jag ej majorn hvad jag nu sagt er.»

»Jaså, herr häradshöfdingen finner således att saken icke kan ses från mer än *en* sida?»

»Icke från mer än *en*... Er herr far säljer ett stycke jord till sin granne, kapten Fredrik P., med förbehåll att det icke får begagnas för den redan då påtänkta bibanan. Han afskyr jernvägar, och likväl har kapten Fredrik med sitt bolag bestämt anläggningen att gå i denna riktning. Köpekontraktet går således tillbaka, om ingen särskild öfverenskommelse kan träffas, och fröken bedömer säkrast huruvida majorn är sinnad för någon sådan.»

»Hur han är sinnad under närvarande tid vet jag nog, men jag hade trott att en så erfaren och upplyst man som herr häradshöfdingen, van att dagligen

se huru industriela företag till de olika orternas nytta hastigt framskrida, skulle ha visat honom orimligheten af att låta en för hela trakten vigtig sak så ofantligt fördyras och försenas som en omväg skulle medföra.»

»I detta fall delar jag fullkomligt frökens åsigt, men jag har blifvit hitkallad såsom jurist, icke såsom enskild rådgifvare.»

»Man kan åtminstone tänka sig, att en lagkarl förmår uppfinna någon utväg.»

»Naturligtvis kan man *tänka* sig hvarjehanda, men jag nödgas tillstå att jag ej ser hvar den utvägen ligger.»

»Ifall herr häradshöfdingen åtager sig målet, skulle ej då några *lagliga* svårigheter kunna påträffas, som medgåfvo att den kloka åsigten borde segra öfver den okloka?»

»I det fallet,» svarade Mannerdal, starkt rodnande, »skulle jag visa mig föga värdig det kall, jag som sakförare bekläder. Det må vara, att detta kall ännu icke i vårt land eger det anseende, som det har i andra; men att genom något slags *konstfärdighet* förlora ett mål, som den klåpigaste byadvokat måste vinna, dithän sträcker sig icke min förmåga och tyvärr icke heller min vilja att efterkomma edra önskningar.»

»Ni är då en förfärligt omedgörlig man! Om icke ändamålet vore värdigt och om icke pappas popularitet, den han snarare sätter för mycket än för litet värde på, säkert komme att ofantligt lida af, att han i denna sak (kanske mest af harm öfver kapten Fredriks framgångar) ställer sig emot alla ortens possessionater — skulle jag väl i så fall sökt inverka på er öfvertygelse... Men jag är nu innerligt ledsen öfver att jag hos er framkallat behofvet att så kraftigt tillbakavisa mina förhoppningar.»

Det gick en vacker ljusning öfver Mannerdals ansigte. »Tillåter ni,» sade han, »att jag får kyssa er

hand och varmt tacka er för dessa ord, dubbelt ädla såsom svar på mina, hvilka voro kärfvare än de bort vara... Och nu har ni då befriat mig från den tilltänkta äran att bli herr majorns eller, rättare, ert eget rättegångsbiträde.»

»Men då ni begär att få kyssa min hand, så tycker jag...»

Hon syntes så förledande, hennes leende var så fint, så älskligt, att Mannerdal icke visste hvart han skulle vända sina ögon för att slippa se hela detta strålande behag, som han började frukta. Men hastigt släppande hennes hand, sade han allvarligt: »Jag är icke van att umgås med sådana klienter som ni, min fröken! Tro mig dock, när jag säger er, att om jag, i stället för att kyssa er hand, finge såsom belöning för en otro mot mina grundsatser emottaga den omöjliga gunsten af en kyss från edra läppar, så blefve jag ändå trogen *mitt* hedersprogram, att aldrig genom något slags bevekelsegrund vika från den väg, som jag anser för rätt... Nu är det sagdt, och derför torde det vara så godt att jag återvänder med ångbåten, som går i afton.»

»Nej, det får icke ske!» svarade Beda, som både rodnat och bleknat under den unge juristens förklaring. »Ni är en man, som man måste högakta i trots af edra djerfva fantasier i frestelseväg. Och hur jag än lider af att pappas anseende bestämdt skall förminskas och många ovänner för honom uppstå, hvad han känbart kommer att märka, då det är för sent, så må ni i morgon säga honom hvad ni finner för godt. Kapten Fredrik var förut på goda skäl fiendtligt stämd och har icke, till pappas djupaste saknad och förbittring, på år och dag varit här, sedan ett häftigt uppträde egde rum dem emellan i följd af den olycksaliga jordbitens användande, och jag är säker att kapten nu kommer att grufligt trakassera honom.»

»Jag vet icke hvarför, men jag anade genast att något specielt utom den närvarande frågan sammanhängde med kaptenen... Det skulle dock vara för dristigt att gissa det denna enskildhet rörde er sjelf?»

»Åh, det betyder ingenting... Han önskade förut någonting helt annat af pappas egendom än den der jordlappen, som han i bästa fall kunnat erhålla gratis, men äfven då fick han afslag.»

»Jag förstår... Men hvad ser jag på er venstra hands ringfinger?» afbröt sig Mannerdal tvärt.

»Min förlofningsring!» svarade Beda helt enkelt.

»Ni är då förlofvad?»

»Ja visst, sedan snart tio år.»

»Icke med kaptenen?»

»Åh, nej — med min kusin.»

6.

Majorens motpart.

Det hade uppstått några ögonblicks tystnad mellan de begge samtalande, och det skulle för den unge sakföraren hafva varit en fullkomlig omöjlighet, att förklara huru det kom sig att han i en hast tyckte sig sjelf hafva blifvit part i en affär, som på allt sätt var honom främmande. Men innan ett ord ännu blifvit yttradt, kom någon hastigt gående från en annan sida. Det var en högväxt herre med ett sjelfkärt och befallande utseende, för öfrigt (såsom det heter) en »hygglig» man.

»Hvad ser jag!» utbrast Beda, och det sågs tydligt att hon erfor en angenäm rörelse. »Kapten Fredrik . . . nå, det var då så kärt som något möjligen kunde vara just nu!»

Hon presenterade kaptenen och juristen för hvarandra.

»Jag skulle känna mig obeskrifligt stolt,» sade kaptenen, »öfver detta vänliga emottagande, fröken Beda, om jag icke så väl visste att det endast är af egennytta som jag får en så vacker min.»

»Nå, ja, jag håller icke på min uppriktighet. Jag önskar obeskrifligt att pappa och kapten Fredrik kunde ingå en allians, der, i stället för strid och ordkrig, en fredspipa kunde rökas! Två egendomsherrar, så nära hvarandra och förut så intima, borde lefva på bästa fot.»

»Har *jag* då önskat annat, jag . . . Men för att ej nämna det gamla, utan hålla oss vid det nya, så är saken den, att jag fått höra att herr häradshöfdingen icke väntats hit som en vanlig gäst, utan i sin egenskap af jurist, det vill säga att majorn är nog envis att göra allvar af hotelsen med processen, och derför tänkte jag att jag möjligen icke skulle vara ur vägen såsom tredje man . . . Men hvad uppenbarar sig här?» afbröt han sig skrattande. »Kommer icke Chevaliern der, precist som fordom, med en liten breflapp mellan tänderna . . . Ah, fröken Beda, fröken Beda — alltid denna ömma oro, då ni är frånvarande . . . Och så börjar Chevaliern springa på köpet! När han så fränträder sin värdighet, måtte det vara något vigtigt.»

Utan att ens se på kaptenen, skyndade Beda emot den trogne budbäraren och tog breflappen, som innehöll blott en rad, hvarefter hon, helsande de begge männen, sade: »Ni komma ju snart efter, mina herrar!

Emellertid skall pappa få veta om kapten Fredriks vänliga besök.» Hon aflägsnade sig med Chevaliern ...

»En utomordentligt charmant qvinna — icke sant?» yttrade kaptenen, hvilken, ehuru närmande sig fyrtiotalet, var en ifrig beundrare af qvinliga behag.

»En utmärkt qvinna!» svarade Mannerdal.

»Och att tänka sig,» återtog kaptenen, »att hon skall ha bortkastat snart tio år af sitt lif på den der hederlige idioten baron Ludvig!»

»Hon skall väl offra honom äfven sitt återstående lif, då hon är förlofvad med honom!» inföll Mannerdal.

»Nej, så tokig måtte hon väl icke vara ... Det der kontraktet har sina vilkor — känner herr häradshöfdingen till saken?»

»Icke alls! Jag erfor nyss på stund att hon var förlofvad.»

»Åh, det är den ursinnigaste och dummaste familjehistoria man kan tänka sig ... *Hon* var femton och *han* knapt nitton år, då det föll hans far, som nalkades slutet af sin lefnad, in att öfvertala majorn att ingå på en förbindelse, hvilken, hur rik baron Castanie än var, ingen rättänkande far kunde önska för sin dotter. Men Beda sjelf, ett romantiskt barn vid den tiden, hade ett så starkt deltagande för sin kusin, hvilken allt sedan barndomen lidit af sin vederstyggliga sjukdom, att hon försäkrade sin far, sin farbror och ynglingen sjelf att hon, då de uppnått den passande åldern, skulle bli hans hustru, när han fordrade det ...»

»Törs jag afbryta herr kaptens berättelse, för att få veta hvad slags sjukdom det är som kallas vederstygglig?»

»Jo, så kallar jag, och förmodligen äfven andra, fallandesoten ... Det är ju barbariskt att fängsla en ung, så begåfvad qvinna, vid den af själs- och kroppslidande förslöade unge mannen ... Emellertid blefvo

följande tvenne punkter införda i testamentet, att giftermålet icke skulle ega rum förrän efter fem år, och att om det *icke* egt rum innan tio, då fröken Beda uppnått tjugufem år, så skulle hon vara alldeles fri.»

»Åh, verkligen?» inföll Mannerdal. »Det var en egendomlig och intressant kasus!»

»*Jag* skulle vara frestad,» återtog kaptenen, »att kalla den utomordentligt intressant, såvida hon icke än i dag i vissa fall vore samma romantiska barn som förut... Herr häradshöfdingen skall få se, att hon efter sex månader gifter sig med honom, ty hans anfall komma nu ytterst sällan, men herrar läkare torde icke vilja ansvara för att han är fullständigt botad.»

»Nå, men af hvad skäl, såvida hans svåra sjukdom ej längre lägger sig i vägen, har giftermålet icke kommit till stånd?»

»Af det, förmodar jag,» svarade kaptenen, »att hans heder och medlidande beherskat hans önskningar. För två och ett halft år sedan, då han reste med sin läkare till Egypten, var det starkt i fråga att de skulle gifta sig, men det blef ingenting af: det var åter från honom som motståndet kom. Sedan han rest, gick det ryktet att förlofningen var bruten, men tyvärr blef man narrad på den saken. Då han efter ett års frånvaro kom tillbaka, återtogo sakerna sin vanliga gång.»

»Han älskar henne säkert djupt?» sade Mannerdal tankfullt.

»Ja, det tror jag — hvem skulle icke älska *henne*... Men för att nu tala om affärer, så kan herr häradshöfdingen vara öfvertygad, att ehuru majorn kan vinna tillbaka sin jordlapp, så förlorar han så mycket mer i andra fall. Fröken Beda har just denna förmiddag varit borta hos ett par inflytelserika bönder, som beslutat att en deputation skulle afgå till majorn och visa honom

den galenskap, han begår, då han söker hindra att vägen skall löpa fram der den bör.»

»Fröken ville således förhindra denna deputation?»

»Ja, tills hon fått rådgöra med sin fars juridiska biträde ville hon förekomma att han blef mera retad. Men det tycktes mig att hon ej var rätt nöjd... Hvad säger herr häradshöfdingen sjelf?»

»Att jag icke tänker åtaga mig målet. Så som köpekontraktet är ställdt, kan majoren hjelpa sig utan sakförare.»

»Förstår... Men af konsideration för fröken, den älskligaste qvinna under solen och som valt herr häradshöfdingen framför alla andra att blifva rådgifvare...»

»Föga heder,» afbröt Mannerdal, »då hon grundat den ära, hon ärnade visa mig, på den omständigheten att jag förlorat ett par mål!»

»Gudomligt — jag känner igen henne på det der. Hon har trott sig kunna öfvertala er att förlora ännu ett...»

»... men hvilket jag *omöjligt* kunde förlora!» svarade Mannerdal allvarsamt.

»Emellertid, min bäste herr häradshöfding, måtte väl en hederlig karl icke ha något emot att i egenskap af enskild person uppträda som medlare? Sök att verka på majorns förstånd eller, rättare, envishet! Ty vid Gud, om han kör fast i den här saken, får han icke ett sakramentskadt arbete att få lös sin kärra — hela trakten, som skulle ha fördel af banan, blir upptänd af raseri emot honom, och han står ensam mot alla.»

»Nå, ja,» sade Mannerdal eftersinnande, »jag kan ju försöka... Men se här ha vi majorn!»

Och majoren var det som med begge händerna utsträckta kom emot kapten Fredrik.

»Ovärdige fiende, hvarför har du icke förr kommit tillbaka?» Majoren skrattade på sitt vanliga bullersamma sätt. »Här har icke funnits en själ, som kunnat spela ett ordentligt parti schack med mig!»

»Hedersfarbror,» svarade kaptenen i samma anda, »jag har hållit på att gråta blodstårar öfver vår fiendskap och var just nu som bäst sysselsatt med att öfvertyga denne värde herre att han skulle göra ett vackert stycke arbete, om han kunde bringa oss tillbaka på vår forna ståndpunkt.»

»Jaså, du tänker på att tubba min advokat ifrån mig? I det fallet inga vidare handslag!»

»Men,» inföll Mannerdal, som plötsligt tycktes ha fått en idé, »man skulle kunna finna en utväg att . . .»

»Jag behöfver ingen utväg: jag vill i stället dra in en väg.»

»Fall icke rätten i talet, farbror,» utbrast kaptenen, »låt häradshöfdingen åtminstone få utsäga sin mening!»

»Nå, så säg den då!»

»Jo,» återtog Mannerdal, »sedan jag nu hört alla parterna, är min ärliga öfvertygelse att herr majorn skall vinna, men då denna process, såsom det vill synas, torde bli en genant process, vore det ju bättre att vinna den utan lagens biträde.»

»På hvilket sätt skulle det då ske?»

»Jo, jag tyckte mig förstå att herrarne äro båda starka schackspelare. Sätt upp frågan på ett schackparti! Jag är också någorlunda grundligt hemma i spelet och skall bli domare. Förlorar herr majorn, så skall banan till hela ortens glädje och nytta gå så som ärnadt är. Förlorar åter herr kapten, så går köpet tillbaka utan process.»

»Det var då verkligen, min lif och själ, en excentrisk idé — och som jag varit mångahanda i min dar,

men aldrig varit *originel,* så pröfvar jag nu på saken och upptar idén!» utbrast majoren, som väl visste att han var skickligare spelare än kaptenen.

»Men,» inföll denne, måttligt förtjust, »det är för vigtig sak att sätta på sådant spel.»

»Jag tillägger,» återtog Mannerdal, »att, i fall herr kapten tappar, jag får den hedern att å fröken Bedas vägnar, som i denna sak ju också är herr majorns motpart, spela andra partiet.»

»Låt gå!» utbrast majoren, som råkade i fullkomligt briljant lynne vid tanken på att han skulle besegra både sin dotter och kaptenen, ty advokatens skicklighet vid schackbrädet ansåg han endast som ett litet skryt, ärnadt att försona Beda... »Låt oss gå in, go' herrar, och genast kasta oss i striden!»

Kaptenen såg ännu långt ifrån nöjd ut. Men Mannerdal gaf honom ett tecken, som tydligt hade för afsigt att lugna honom... »Nå,» tänkte han, »det kan just icke bli mycket värre, än det redan hotar med, då gubben håller i sig med stämningen... Alltså — låt gå för juristens idé!»

7.

En bibana på ett schackbräde.

Beda hade gått in till sin kusin, sin trolofvade, hvars skriftliga budskap, öfverbringadt af hans trogne vän Chevaliern, innehöll endast denna rad:

»Kommer du då icke?»

Nu satt hon vid soffan med sin hand i hans och betraktade med innerligt deltagande det sorgsna ansigtet framför henne.

Chevaliern hade af *granlagenhet* dragit sig undan till ett fönster, der han, med tassarne på fönsterkarmen, nedlåtande betraktade huru en liten hundvalp och en liten kattunge höllo på att i solskenet kifvas och leka med hvarandra, hvarunder de ofta voro på väg att begrafva sig under de små sandhvirflar, som de uppdrefvo, medan de tydligen hade all möda ospard att hålla sig från herr Fylax, hvilken, spatserande utanför sin koja, morrade den ena tillrättavisningen efter den andra åt dem.

»Min gode Ludvig,» sade Beda hjertligt, »jag vet icke hvaraf det kommer sig, men du är bestämdt något retlig i dag!»

»Retlig — hvarför det? Men jag fick höra att herr kaptenen kommit och genast gått ned i trädgården för att söka dig.»

»Mig sökte han icke: det var häradshöfding Mannerdal han ville träffa för att tala om vägaffären.»

»Ja, nu blir det naturligtvis försoning med farbror, och sedan kommer han åter, högröstad och storskräflande, flera gånger i veckan alldeles som förut och alldeles såsom han gjorde, då jag var i Egypten.»

»Jag förstår hvad du syftar på, min vän, men så som *då* kommer han visst icke hit. Han trodde, liksom många andra, att vår förbindelse vid den tiden var bruten.»

»Nå ja, han kom blott något för snart. Om sex månader blir det tid för honom att taga vid, der han slutade.»

Beda teg.

»Hvarför svarar du ingenting?» frågade den unge mannen otåligt.

»Derför, min vän, att jag anser att vi ingendera ha rättighet att inträngа i det okända, som kan följa på vår tionde förlofningsdag. Kom blott ihåg att du, hvilken stund du vill, kan fordra uppfyllandet af mitt löfte! Det är du sjelf som hittills hindrat mig derifrån.»

»Ja, jag har hindrat dig, arma, älskade varelse, att göra dig fullkomligt olycklig. Mitt hjerta blöder för dig, men *om* en dag du skulle gifta dig med kapten Fredrik, då . . .»

»Jag gifta mig med kapten Fredrik — aldrig! Derom kan du vara öfvertygad.»

»På hvilken grund skall jag stödja denna öfvertygelse?»

»På den, om ingen annan, att jag en gång gifvit honom afslag och att en qvinna aldrig bör gifta sig med en man, som kan förebrå henne något.»

»Det betyder ingenting: den tiden var du ej fri.»

»Låt oss icke tala mera härom, min gode Ludvig! Nog af, att jag känner att kaptenen och jag blott kunna finna oss väl som vänner. Som vän vill jag emellertid gerna räkna honom. Du vet ju huru mycket pappa saknat hans sällskap.»

»Men *jag* har icke saknat honom. Din jurist deremot är en man som jag finner mig dragen till . . . Vinner du terräng öfver honom?»

»Tyvärr icke: han är af granit,» svarade hon småleende, »ser hvarken till höger eller venster — icke annat än pligt och heder och sjelfständighet.»

»Det låter höra sig . . . Tar han målet om hand?»

»Nej, visst icke! Han har så tydligt som möjligt låtit mig förstå att detta var en alltför tarflig sak att kalla hit en jurist för. Pappa tar väl som vanligt vid sina tingsaffärer kommissariens biträde, och nu gör det detsamma, då jag förlorat det allra sista hoppet att se honom afstå från sin olycksdigra envishet . . .»

»Beda, Beda,» hördes majorens röst med större styrka och häftighet än vanligt, »fram med bordet och schackspelet! Du skall få höra något märkvärdigt.»

Bakom majoren visade sig kaptenen och juristen. Den förre skyndade sig fram att helsa på baronen, som besvarade helsningen vänligare än fordom, ty han hade nu blifvit lugnad öfver kaptenens återkomst.

»Hur är det med dig, min käre hederlige Ludvig? Vi ha icke träffats på lång tid, men du kan vara öfvertygad att jag ofta frågat efter dig.»

»Tack, tack, min bror... jag tviflar icke på ditt deltagande för min helsa!» svarade baronen med ett eget småleende. »Den är lyckligtvis i stigande förbättring.»

»Seså, prata icke längre, mina herrar!» afbröt majoren... »Spänn upp dina öron, Beda! Din fader, så spik nykter på excentriska idéer som han gått och stått i all sin' dar, ärnar nu bli ett sannskyldigt original. Här inför dina ögon, barn, och inför dina, min käre brorson, kommer jag att på ett schackparti med kaptenen spela till mig köpekontraktet på jordlappen. Han der, juristen, har ingifvit mig idén att på honnettaste vägen afgöra saken.»

»Hvad vill detta säga?» frågade Beda med spänd nyfikenhet. »Herr häradshöfdingen såg ju alls ingen utväg?»

»Det var så länge *du* handledde saken,» inföll majoren, »men så snart jag visade mig, låg utvägen genast till hands. Kapten Fredrik och jag ha satt upp bibanan mot kontraktet, och jag är så egenkär, att jag tänker att jag, som sagdt, stryker det i min ficka.»

Nu tog fröken samma min som kaptenen nyss: hon visste att denne väl ansågs som en utmärkt schackspelare, men hon kände också att han flera gånger tappat partiet mot hennes far.

»Nå nå, mörkna nu icke genast!» sade majoren skrattande. »Jag får väl antaga att jag *kan* vinna, men då återstår för dig en annan chance: häradshöfdingen ämnar nämligen bli *din* kämpe i andra partiet... *han* är också schackspelare.»

En lätt färgskiftning gled öfver Bedas kinder... »Är det så?» Hon såg på Mannerdal.

»Ja, jag har dristat mig föreslå denna lösning... Har fröken något deremot?»

»Jag är herr häradshöfdingen mycket förbunden, men...»

»... men fröken ville helst inlägga ett misstroendevotum?»

»Prata icke något tok!» afbröt majoren uppblåst af högmod öfver att Beda också fruktade ett nederlag. Det var nästan för mycket för hans fåfänga, att både hans kära dotter och kaptenen skulle få komma i en så helsosam alteration.

De begge hufvudpersonerna satte sig i ordning. Beda, häradshöfdingen och baronen placerade sig omkring dem som åskådare.

I början syntes fördelen helt och hållet på kaptenens sida, och i samma mån undergick majorens lynne en sådan temperaturförändring, att det sjönk ned ända till vresighet. »Jo, det här är hyggligt,» mumlade han, »att ha en hel liga emot sig! Men trösta dig, kapten... jag begår ingen faute, som du kan begagna dig utaf, så din djupsinniga tystnad tjenar dig till rakt ingenting.»

Kaptenen svarade icke: hans blick, liksom hans tanke, var djupt spänd på figurerna framför honom. Hvarje drag var afvägdt med en lugn spelares finhet, men fastän han händelsevis kommit att öfva sig mycket under senaste tiden, vände lyckan honom likväl så småningom ryggen. Det gick illa: köpekontraktet skulle ha ramlat ur hans ficka, om det legat der till hands.

Kaptenen var i allmänhet en djerf och frispråkig man, som icke gerna höll på sin mening, men han var derjemte för mycket en man af verld att yttra något, då han steg upp från bordet. Han såg dock förebrående på Mannerdal.

»Jag är icke stolt: jag finner mina fördelar, men skryter icke!» sade majoren under en alltför synbar triumf... »Sitt ned, herr häradshöfding, och låt oss afsluta rättegången!»

»Ack, vinn den!» hviskade Beda i juristens öra. »Men huru det går, är jag lika erkänsam för försöket.»

Mannerdal svarade ingenting, såvida icke en rörelse på ögonbrynen, adresserad till kaptenen, kunde gälla som svar.

Emellertid hade detta nya parti knapt kommit i gång, förrän majoren med en förfärlig ifver började vrida på sina mustascher. Sådant var alltid hans sätt, då han befann sig i något ovanligt bryderi. Saken var den, att han funnit sin öfverman, och redan denna öfvertygelse gjorde honom (hvad han förut aldrig varit) osäker...

Det är emellertid icke värdt att uttänja berättelsen om vadet. Partiet varade länge. Men då majoren steg upp, svor han en dyr ed att aldrig mer i sin tid taga rättegångsbiträde. Allt var nu ohjelpligt förloradt: bibanan måste gå fram, och der stod helt artig och småleende juristen, som, van vid advokatknep, listigt dolt att han var så hemma i detta fördömda spel, att han naturligtvis måste vinna.

Nu visade sig kaptenen på sin vackraste sida: han hade den lyckliga takten att låta förstå det han ansåg majorens vrede vara *låtsad* och att denne med flit tappat partiet. När Mannerdal dertill otvetydigt lät framskymta att han delade kaptenens öfvertygelse och började plädera om den tacksamhet, majoren skulle

vinna af hela orten för sin lojala handling att för det allmännas bästa uppoffra sitt enskilda intresse, blef majoren så smickrad och insnärjd, att han slutligen trodde sig ha begått denna narraktiga handling af ädelmod för att på hederligt sätt komma ifrån hela krånglet; och blicken hade fullkomligt ljusnat, då Beda vågade sig fram för att anhålla om förlåtelse för sin kämpes lycka.

»Nå, hvad tänker du nu ge honom i belöning för besväret?»

»Ja, det kommer an på!» svarade hon, strålande lycklig.

»En kyss på handen,» föreslog kaptenen, »eller hvad säger du, baron?»

»Jag,» svarade denne, som fattat ett synnerligt tycke för advokaten, hvilken i ett enda drag gjort slut på hans dagliga pina, den evigt återkommande processfrågan, »jag voterar för att Beda helt enkelt ger honom en kyss i belöning!»

»Åh, tusan, det blefve för stor favör!» utbrast kaptenen.

Men saken gick ändå för sig.

»Sålunda blef 'den omöjliga gunsten' ändå en möjlighet!» sade Mannerdal sakta, i det han, rodnande lik en ung flicka, emottog det oförmodade arvode, som hans skicklighet inbragt honom.

»Och ändå har ni icke gått ifrån ert 'hedersprogram'!» svarade Beda lika sakta, syftande på deras föregående samtal...

Aftonen blef festligt firad genom den fullständiga återföreningen mellan majoren och kaptenen. Och juristen öfvertalades att, så ofta tiden det medgaf, hvar lördag komma ut till Lindaby och dröja öfver söndagen.

8.

Frågor till framtiden.

Nära två månader ha förflutit sedan konferensen afslutades om bibanan, hvilken, beräknad från annan synpunkt än den, som *jernvägsingeniören* hade i sigte, må hända skulle förvandlas till en hufvudbana, genomgående en mycket olika mark mot den, hvilken följde sin lagliga riktning . . .

Det är en ljum augustiafton, en af de allra sista. Klockan har slagit elfva . . . hela huset har gått till hvila, med undantag af dess herskarinna, men hon vakar ej för att lik en ordnande hus-ande sakta vandra hit och dit att se efter om det ena eller andra befinner sig i ordning. Nej, Beda brukade aldrig föreha dessa hemlighetsfulla revyer, hvilkas upptäckter till pigornas skräck om morgonen komma i dubbel dager. Beda gick hvarken hit eller dit: hon satt framför sitt skrifbord, skref litet, men tänkte synbart mera; och om man än på samma bord fann hushållsräkningar och en ordentligt förd hushållsbok, så var det icke på denna som hvarken handen eller tanken hvilade.

Nej, hon upptecknade något i den mystiska bok, hvilken mången både qvinna och man håller dels för sitt framtida nöje, dels för sin dagliga nytta såsom ett slags konto mellan handlingarne och samvetet.

Det är nu nio år och åtta månader, sedan Beda inband första häftet af »Lifvets minnen», såsom hon då kallade sin mystiska bok. Sedermera, och allt framgent, bar den titel af: »Frågor till framtiden». Första bladet skrefs på hennes förlofningsdag. Hon hade just

då nyss fyllt femton år, och hennes ädla hjerta njöt af den glädje, hon beredt de sina genom den alldeles fritt ingångna förbindelsen med sin sjuklige kusin. Vid hvarje upptecknande, som följde under de första fem åren (då giftermålet ej fick ega rum), röjdes oupphörligt samma förtröstan på en god utgång, ett hopp motiveradt af uppoffring från hennes sida, men dock emotsedt utan ånger. Det hela bildade ett slags frivilligt martyrskap, hvaröfver det ej var tillåtet att reflektera.

Ordet *kärlek* fans aldrig uttaladt under dessa fem år . . . det hette blott: »Stackars Ludvig, hvad han håller af mig! Nå, håller icke också jag af honom . . .» eller: »Min olycklige Ludvig, hvad han lider — hvad skulle det bli af honom utan mig! Han är så tacksam för det minsta ömhetsbevis, och ändå vet han att jag skall skänka honom hela mitt lif.»

Så lydde tonen under *denna* period. Men på årsdagen af förlofningen, då det femte året fullbordat sitt lopp, omdöpte hon icke blott »Lifvets minnen» till »Frågor till framtiden», utan det blef ock ett helt annat språk i mån af som den dag torde närma sig, då Ludvig egde rättighet att begära uppfyllandet af hennes löfte.

Nu skref hon:

»Har jag hittills med flit hållit en bindel för min syn? Har jag lyckats att se honom annorlunda än han i sjelfva verket är? . . . En mild, varm, redlig och öm själ, tyvärr dock boende i en kropp, hvars bräcklighet och olycka föda . . . ja, det måste ut . . . en hemlig fruktan — än mer (lyckligtvis skall han aldrig ana detta) en hemlig *fasa* . . . O Gud, förbarma dig öfver mig och uppehåll mitt mod! Jag har varit falsk mot mig sjelf och egt styrka, så länge faran var aflägsnad, men nu är jag feg, sedan jag oupphörligt måste fråga mig: 'Blir det i dag, blir det i morgon?'»

Så slog hon åter för hela månader igen boken. När hon på nytt öppnade den, fortfor samma spänning, och tusen gånger önskade hon att han måtte fråga, så att det blefve ett slut på detta af ingen anade, af ingen förstådda lidande.

Långt senare stod der, då han väntades tillbaka från den årslånga resan:

»Nu är han mycket friskare. Krisen måste bestämdt nalkas. Är jag beredd?... O, framtid, o, framtid, hvad gömmer du till straff för ett oförnuftigt barn, som, utan medvetande af hvad det företog sig, ingick denna sällsamma, onaturliga förening?

Skall jag aldrig erfara en qvinnas heligaste känsla? Aldrig, aldrig... ordet *kärlek* skall för mig bli ett okändt mysterium.

Jag erfar redan den dödskyla, som kommer att isa mina lemmar, då jag återser honom, och ändock erfar jag en djup glädje, kanske stolthet vid tanken att ingen, *ingen* på jorden, minst han, anar mitt verkliga tillstånd. Den Beda, som skrifver detta, och *den* Beda, som gladt och gerna fullgör lifvets vanliga pligter och bestyr — hur olika äro de icke hvarandra!

Men vet jag ej hvarifrån denna kraft kommer...

Hur oförklarligt och dock hur förnimbart är ej det band, som förenar anden med Honom, som skapat och sändt den på mission till jorden! *Vågar* jag klaga, om jag lyckas fylla denna mission rätt? Jag *vill* fylla den. Och om jag än tusen gånger säger till mig sjelf: 'Sorgen, afsmaken, rädslan skola döda allt sant lif inom dig!', så måste jag lika ofta svara: '*Det* sanna lif, som födes och underhålles i oss, genom gemenskapen med det stora ursprungsväsendet, detta lif, utgrenadt på mångahanda sätt i beröringen med höga menskliga andar genom deras skrifter och andra verk, *kan* icke dö...'»

Vid ett annat tillfälle, *efter* baronens återkomst, hette det:

»Det vore en stor, en himmelsk tröst, om jag i vissa lifvets djupare forskningar och frågor kunde få utbyta mina tankar med någon, men jag har aldrig träffat sympatier åt detta håll... Jag är så ensam, så ensam! Äfven Ludvig finner jag efter hans återkomst mindre än någonsin stämd för allvarliga samtal. Det hindrar dock icke att han tänker djupt, medan tiden halkar så småningom undan. Jag börjar frukta att han tänker *för* djupt i en viss fråga. Han anar må hända allt hvad jag döljer... O Gud, måtte det ej vara så!»

Då Beda denna samma ljumma augustiafton, om hvilken i början af kapitlet är taladt, uppslog sin bok, hade den icke på ett fjerdedels år varit öppnad.

Hvad skref hon då nu?

... »Framtid, beslöjade, otillgängliga framtid, du skall då snart nödgas lyfta upp den tunga fliken på din mantel och visa mig en dato, *den,* som skulle beteckna min bröllopsdag, måste peka på friheten!

O, huru min ande jublar och vidgar sig... Fri, *fri!* Men läggen eder ned igen, i stolta böljor, som sätten mitt blod i sjudning — hvad bruk skulle jag väl ha samvete att göra af denna frihet? Om fyra månader fyller jag tjugufem år... Mitt hjerta och min stolthet skulle båda känna sig i sin fullaste frihet, om de finge nedlägga sin spira vid den fångenskap, som qvinnan kanske icke vill erkänna, men som ändå utgör hennes jordiska varelses ära och fulländning.

Denna fångenskap, om den någonsin erbjudes mig, får jag ej njuta. Ty fri eller icke, finnes dock den föregående tioåriga fångenskapen, som håller mig bunden...

Arme, arme Ludvig, det är *en* fråga som jag aldrig vågat ställa till framtiden: Skall han kunna lefva, sedan allt emellan oss är brutet — är det *då* först som han skall inse att han älskar mig tusen gånger mer än han sjelf vet?

Ack, jag förvillar mig! Han vet att han älskar mig, men han vet också att han omöjligt kan ingifva kärlek i annan mening än den, hvilken är högre än den jordiska, den kärlek, som har sitt ursprung från medlidandet; och af det högsta ädelmod, den renaste stolthet vill han hellre dö, än binda mig... Ja, så måste det vara, och jag är säker att han under dessa återstående fyra månaderna icke skall fråga mera än hitintills.

Likväl lider han af svartsjuka — svartsjuk på kapten Fredrik... huru kortsynt... *kapten Fredrik!*

Hvad tänkte jag nu på... hvarför slår mitt hjerta så våldsamt, hvarför brinner mitt blod så hett? Behöfver jag fråga? Vet jag det ej... vill jag då rodna inför mig sjelf! Ännu trolofvad, eger jag icke rättighet att ega minnen! Dessutom: huru förödmjukande att minnas hvad jag framför allt bör erinra mig, nämligen att *han,* hos hvilken min tanke nu dröjer, hvarken med min eller åtbörd, långt mindre i ord, troligen icke ens i tanken förnärmat Ludvigs rätt. Under alla våra samtal har jag förstått detta, och det är jag ensam som...

Kapten Fredrik i *sin* tur känner icke svartsjuka mot någon, utom mot tiden: han gör allt för att insinuera sig hos pappa, äfven hos Ludvig, efter hvilken han i allo tänker taga arf.

Beundransvärda manliga egenkärlek... han tror att det var för hans enskilda skull som jag ifrade för att pappa skulle afstå från processen. O, manliga sjelfförvillelse — han utsträcker sin hand, och schackspelets drottning är redan hans...

Men hvad är det då som gör att Mannerdal, hvilken i början kom hit till hvar söndag, nu, i fall han ej kommer i morgon, icke varit här på tre veckor? Ludvig längtar och frågar ständigt efter honom. Han är så god, så uppmärksam mot min sjukling, som kaptenen och pappa göra af med genom sitt högröstade prat, sin munterhet och sina jagthistorier . . . Skall Ludvig i morgon få någon glädje — skall hans värderade vän låta se sig?»

9.

Chevaliern kommer med kallelsebref.

Följande morgonen, då Beda skulle gå ned och servera kaffet för sina herrar, mötte hon sin trolofvades vanliga ombud Chevaliern med en biljett, helt fint buren i munnen.

Med undran såg hon att biljetten var helt omsorgsfullt förseglad. Hon vände genast om till sitt rum, och Chevaliern, som var alltför klok att icke begripa det han borde återföra något slags svar, följde helt artigt efter henne och tog betänksamt plats vid sidan af den fåtölj, i hvilken hon — hon visste knapt hvarför — snarare nedsjönk än satte sig.

Hennes hjerta slog dubbla slag, då hon öppnade budskapet. Det innehöll följande:

»*Min ädla Beda!* Vill du visa mig den godheten att, så snart frukosten, till hvilken jag icke kommer, är slutad, göra ett litet besök inne hos mig! Detta är en gunst, som jag så sällan begärt, att jag icke tviflar på att jag får se dig. Jag har något särskildt att tala med dig om.

Din *Ludvig.*»

Nu kunde Beda knapt få upp så mycket luft, som hon behöfde till ett djupt andetag. Hon såg forskande på Chevaliern liksom om han varit betrodd något mer än biljetten, och hvad hon läste i hans trofasta ögon såg alldeles ut som en uppmaning att vänta sig hvad hon *icke* tänkt sig.

Hastigt fattande en blyertspenna och en bit papper skref hon:

»Jag kommer snart, min vän!»

Det der såg ju så lugnt ut, att han väl borde tro att också hon *var* lugn. Men så fort Chevaliern var på återväg från sin ambassad, hade hon all möda i verlden att gifva sitt ansigte det uttryck, som hennes far var van att der finna.

Då hon hunnit ned i frukostrummet, fick hon se kapten Fredrik i jagtrock och jagtstöflar komma med stora steg öfver gården. »Nå, seså, nu blir pappa väl försedd med sällskap — desto mindre ser han på mig. Och kaptenen . . .» Meningen fullbordades ej, ty nu kom majoren, som skrek på både henne, kaffet och frukosten, allt medan han tittade i ett bref, som han höll i handen.

Kaptenens uppträdande och inbjudning att dela måltiden gjorde en diversion, som gaf Beda tillfälle att, då fadern nedlade brefvet på bordet, öfvertyga sig om att hon ser rätt, då hon tyckte att det var Mannerdals stil.

»Är det Chevalierspost?» frågade kaptenen skrattande. »Jag ser vår barons plats vara tom.»

»Nej,» svarade majoren, »det är vår vän juristen, som underrättar mig om att han kommer hit i eftermiddag och ber om gästfrihet öfver söndagen. Det var då innerligt trefligt. Han är en så präktig karl... Låt göra i ordning hans rum, fröken Beda!»

»Ja, pappa... Men jag har en sådan hufvudvärk på morgonen, att jag gör herrarne min ursäkt för att jag icke stannar qvar! Jag lemnar pappa i bästa sällskap.»

»Åh, fröken Beda,» inföll kaptenen, »det här tar jag då bestämdt som en personlig tillrättavisning för det jag lät majorn öfvertala mig att i min närvarande kostym gå till bordet med en dam, hvars toalett har lika hög fräschör som hennes kinder... aj, aj, der högg jag i sten: edra kinder äro tvärtom bleka. Förlåt, jag tror nu på hufvudvärken! Men värdes åtminstone i förbigående ge befallning *åt kokerskan* att emottaga i köket mina två i förstugan liggande orrar — *sans cérémonie!*»

»Bra, kapten!» utbrast majoren... »Nu kan du aflägsna dig med din hufvudvärk, fröken Beda! Jag är säker att du senterar kaptenens finhet.»

Beda svarade ej. Hon sprang uppför trappan och stannade icke förrän hon stod vid sin kusins dörr.

Emellertid öppnade hon ej genast. Hon måste säga till sig sjelf: »Just i dag, *i dag,* då jag behöfver samla hela min kraft, skulle *han* komma!»

Längre hann hon ej, ty derinifrån gaf Chevaliern tecken till att hon blifvit hörd.

10.

Ingressen till baronens meddelande.

Den unge mannen satt i en gungstol vid kakelugnen, i hvilken en brasa lifligt flammade, och hela hans omgifning i detta vackra rum utanför hans sängkammare röjde icke blott en god smak vid anordningen af de intressanta minnen, som han hemfört från sin resa, utan framför allt närvaron af en ande, hvilken söker sin näring i upphöjd riktning, fastän den har ett strängt behof att draga kretsen trångt omkring sig.

»Min goda Beda,» sade han med sitt milda, intagande småleende, »har farbror fått något bref på morgonen?»

Detta var långt ifrån den början, som Beda väntat sig, och i fall kaptenen just nu sett henne, skulle han icke behöft »hugga i sten», då han talat om fräschören på hennes kinder.

»Ja,» svarade hon dröjande, »från häradshöfding Mannerdal...»

»... som kommer hit i eftermiddag.»

»Hur vet du det, käre Ludvig?»

»Det är jag som bedt honom komma hit.»

»*Du*, min vän?»

»Ja, men som jag icke ville bli frågad af farbror angående ändamålet med denna invitation, så gaf jag honom en vink om att sjelf underrätta majorn om sin ankomst.»

»Nå, hvad kunde *du* vilja *honom?*» Beda, som hittills hållit sina ögon sänkta mot golfvet, såg hastigt och undrande upp.

»Det gäller,» svarade baronen, »något i affärsväg.»

»Juridiskt?» frågade hon darrande.

»Icke precist... Jag vill dock icke neka att han torde behöfva någon juridisk diplomati för att få farbror dit jag önskar. Han är ju nu rent af beherskad af Fredrik.»

»Men... men, om du vill pappa någonting, hvarför talar du då icke sjelf?»

»Emedan det skulle bli fruktlöst, så länge han är under kaptenens inflytande. Hvad dig åter beträffar, min älskade Beda, så tror jag, det vill säga jag hoppas, att jag kan räkna på ditt samtycke. Du har aldrig under hela vår långa förlofning haft ett nej för någon min önskan eller bön. Derför... Men hvad är det för slammer der ute... Ack, komma icke nu både farbror och hans kapten hit upp — jag har icke nog der nere. Nu är det då slut med all frid för i dag. Jag skall låta Mannerdal tala med dig i afton, det är bättre än att jag gör det sjelf. Den mannen älskar jag ordentligt: han är lika lugn som kaptenen är stormig.»

Beda flydde hastigt genom en annan dörr, som gick åt korridoren. Det tycktes henne alldeles omöjligt att just nu afhöra kaptenens skämt.

Denna dag kom Beda icke heller till middagsbordet, och det fastän kaptenen rest. Hon lefde under ett vildt uppror af hvarandra jagande intryck. Skulle hon nu, då hon blifvit fullkomligt trygg för den så länge fruktade olyckan, just så godt som i elfte timman uppjagas ur denna trygghet för att komma till något okändt, något förfärligt — ty till hvad, utom i denna fråga, kunde Ludvig behöfva ett ombud? Och detta ombud skulle just blifva...

»Nej, detta är outhärdligt!» sade hon, och för att, om möjligt, slippa sig sjelf, tog hon hastigt hatt och schal och gick ned i trädgården, och då hon icke heller här förmådde att befria sig från sitt eget sällskap, fortsatte hon vägen till parken för att tvinga sin uppmärksamhet att fästas vid något der pågående arbete. Huru detta lyckats är ej godt att veta, ty hon gick och gick utan att finna reda på hvad hon sökte.

Emellertid hade under hennes frånvaro ett ärende påkommit, hvilket nödgade majoren att resa bort på ett par timmar. Således var det baron Ludvig som fick ensam emottaga den unge juristen, med hvilken han hade ett vigtigt samtal. Följden af detta blef att Mannerdal, permitterad af baronen, genast gick att uppsöka fästmön, hvilken han också slutligen fann i en af parkens aflägsnaste delar, sittande orörlig på en bänk med ögonen sänkta mot jorden.

11.

Hvad budskapet slutligen gälde.

Några ögonblick stod också Mannerdal orörlig, försänkt i åskådandet af den unga qvinnan. Men snart beherskande i sitt yttre den rörelse, som han ej kunde beherska i sitt inre, antog hans väsende helt och hållet prägeln af en uppriktig och förtrolig blifven vän, hvilken ombetrotts att framföra en allvarsam angelägenhet.

»Fröken Beda, jag skulle icke gerna komma som störare, men det börjar lida mot aftonen, och jag hade något att säga, som jag tror bäst säges här ute.»

»Ack, häradshöfding Mannerdal... Välkommen... Så länge sedan vi sågo er här, och ändå kom ni nu ej frivilligt!»

»Får jag sätta mig här bredvid fröken... Jo, jag kom fullkomligt frivilligt, det vill säga att jag ärnat mig hit i dag, äfven om jag icke fått baronens bref.»

»Men säg,» frågade hon, »hvarför ni icke varit här under denna långa tid?»

»Göromålen hafva hopat sig öfver mig — de ökas alltid mot hösten.»

»Ja, det tror jag, men huru kunde ni då ha håg att slita er lös?»

»Det,» sade han småleende, »blir svårare att förklara. Men, uppriktigt, alla här på Lindaby från majoren till Chevaliern bemöta mig så hjertligt, att jag, som icke på femton år känt minsta fläkt från ett varmt hems husgudar, tycker mig vara lycklig hos eder, fastän jag endast är en främling i er krets.»

»Det kommer ni aldrig att bli, sedan vi en gång lärt känna er. Icke blott pappa betraktar som en högtid, när ni kommer hit, utan äfven Ludvig» — vid detta namn bröto tårarna plötsligt fram — »stackars Ludvig, han känner sig så dragen till er. Hur annorlunda är icke också den granlaga uppmärksamhet, *ni* visar honom, emot kapten Fredriks nonchalanta, att icke säga påflugna förtrolighet!»

»Hvad mig beträffar,» svarade Mannerdal, »är det en hjertats sympati som drager mig till honom. Det är också ett innerligt medlidande med hans ensliga tillvaro midt i öfverflödet af så mycket godt.»

»Likväl,» inföll Beda rodnande, »har jag icke att förebrå mig för det att han känner enslighet i sin tillvaro. Det är sjukdomen som verkar på hans kropp.»

»Men hans milda själ, i hvilken ett barns renhet med en mans allvarliga kraft bor, är icke sjuk: den sträfvar till en bättre framtid, sedan hans helsa synes vara mera stadgad jemförelsevis mot förut.»

Beda kunde icke svara. Hon darrade som ett asplöf.

»Hvad han för närvarande begär,» återtog Mannerdal, »är icke mycket, och jag kan ej tro att han skall bli förnekad en så billig önskan.»

»Det är då icke . . . fråga om . . . om . . .»

». . . fullbordandet af ert löfte, menar fröken — icke *nu* åtminstone.»

»*Nu* åtminstone,» upprepade Beda . . . »hur ni uttalar dessa ord! Men hvarför skulle de ej uttalas utan omvägar af en opartisk person?»

Mannerdal drog sakta handen öfver pannan, som fuktades af några svettdroppar, medan hans ögon undveko hennes . . .

Der uppstod ett par ögonblicks tystnad.

»Fröken Beda,» sade han slutligen med en röst kanske icke så alldeles fast som förut, »i fall jag icke aktade er alltför högt att nyttja ett blomsterhöljdt språk till er, skulle jag ej tala så öppet som jag nu, i anledning af de slutsatser, era egna ord, er rörelse väckt hos mig, måste göra. Kom ihåg, att om det var nästan ett barn som gaf ett förhastadt löfte för nära tio år sedan, så har det åtminstone under de sista fem åren varit en qvinnas fria vilja som hållit det heligt, och ännu återstå fyra månader på det sista . . . hade ni glömt det?»

»Glömt — nej, men jag trodde, jag . . .» hon lade händerna öfver ansigtet: skulle han väl se tvärt igenom henne, skulle han ana mera än *allt?*

Han flyttade sig litet närmare . . . »Kan jag ha misstagit mig?» sade han sakta. »Er karaktär, som

synts mig så upphöjd, skulle den tillåta er att blott *dölja* ett beräknadt hopp att slippa ifrån uppfyllandet af de pligter, som ni likväl förnyade gånger erbjudit att åtaga er? Ni litade således ständigt på *hans* sant upphöjda ädelmod, han, som ständigt såg er i glorian af er ädla försakelse.»

»Min Gud, att bli så tilltalad! Hvad ger er rättighet att nedsätta mig i mitt eget omdöme? Känner ni då mina strider, sedan barnet mognade till qvinna, mitt hela lif, min styrka? Om jag varit svag, så hade det redan varit slut.»

»Men förstå då,» återtog Mannerdal med en viss häftighet, »att jag, som ni kallar opartisk, är nog partisk att icke förlåta mig sjelf, om jag tviflade på er! Jag *förmår* icke tvifla på er.»

Det var en sådan trolldom i hans röst att hon, helt och hållet beherskad, sakta svarade: »Tala ut på *en* gång!»

»Er trolofvade önskar nu först att ni alla oförtöfvadt inflytta till Stockholm och stanna der, åtminstone till julen.»

Kunde Beda hjelpa att en glädjestråle lyste upp hennes ögon, att en glädjerodnad flög öfver hennes ansigte... »Var det ej annat?» sade hon sakta.

»Vänta litet! I staden finnas så många skickliga läkare... Hans afsigt är att höra och jemföra deras olika omdömen.»

»Vidare!»

»Något vidare,» återtog Mannerdal, »var det *icke!* Men baron fruktar att majorn, intalad af sin oumbärliga sällskapsvän (er ständige tillbedjare), skall föreslå att han flyttar in ensam, hvilket han åter alls icke vill gå in på.»

»Men pappa får icke neka att vi flytta in allesammans, och har han någon invändning, så skall jag

nog öfvertala honom. Dessutom var det ju Ludvigs mening att herr häradshöfdingen skulle föredra saken hos pappa.»

»Det ärnar jag också, och jag hoppas att vi nog få honom på vår sida!»

»Men,» återtog Beda sakta med tydlig förlägenhet, »om det verkligen icke var något annat, hvarför då uppröra mig?»

»I fall fröken drar sig till minnes, tror jag icke det skall bli svårt att finna, att just den upprördhet, ni sjelf från början visade, föranledde min erinran. Dessutom, för att besvara den första frågan, så i fall fröken rätt eftertänker det uppdrag, som jag meddelat, innefattar det visst något, hvars slutföljd är af betydelse.»

»Min gud, ja! Denna läkarekonsultation . . . Om de afge en förklaring, som kan tillfredsställa honom, *då* . . .»

»En sådan förklaring finge vara *mycket* tillfredsställande för att han skulle upptaga den som sådan, ty han är så oändligt samvetsgrann.»

»Men antag ändå att den blir honom tillräcklig?»

»För *alla* händelser, som kunna låta tänka sig i denna ömtåliga sak,» sade Mannerdal med ett allvarligt tonfall i rösten, »var det som jag icke ville se fröken oberedd, och hvem vet dessutom om ej en lycka kan uppstå af försakelsen . . . Paulus, kristendomens store apostel, anför att 'den, som plöjer, skall plöja på en förhoppning, och den, som tröskar, skall tröska på en förhoppning'.»

»Nåväl,» utbrast den unga qvinnan med knapt kufvad häftighet, »jag har tröskat, jag, på den förhoppningen att mitt hjerta troget skulle följa min vilja och att min vilja aldrig skulle ligga under för min feghet, och ändå . . .»

»Ni misstager er på er sjelf. Jag skulle vilja svara för er styrka, den dag jag komme med ett annat uppdrag... eller vill ni hellre att han sjelf talar, i fall det afgörande ögonblicket inträffar?»

»O, för guds skull, nej! Jag vill icke vara svag — jag har aldrig varit det — inför *honom*. Inför *er* åter, en född spartan, gör det just det samma: ni missbrukar ej mitt förtroende.»

»Omöjligt... Men emedan ni anser mig som en spartan, det vill säga en man, som icke dagtingar med pligten och har det välde öfver sig sjelf att han sätter äran före lifvet, så låt oss ingå ett spartanskt eller bättre sagdt ett *kristligt-spartanskt* förbund, der det gäller icke blott *äran* (den är ofta, liksom hos spartanerna, en förklädd fåfänga), utan samvetets vittnesbörd om ett rättskaffens nit att segra öfver frestelsen. Jag vet icke huru jag fått veta det, men jag vet det ändå, att ni högaktar och värderar mig — jag högaktar och värderar *er* i långt högre grad, ty jag tål ej ens minsta, jag vill icke säga fläck, men svaghet i er karaktär. Och på denna stadiga grund erbjuder jag er ett sådant förbund. Må hända kan ni deri finna ett stöd, alltid en uppmuntran.»

»Men,» svarade hon, under det blodet böljade varmt öfver hennes kinder, »det skulle ju icke vara rätt att antaga detta, hur gagnande det än kunde bli. Hvarför skulle *ni* erbjuda något sådant åt *mig?*»

»Hvarför?... Har ni frågat växten vid er fot eller himlakroppen öfver ert hufvud hvarför de följa sina hemliga lagar? De veta det ej. Menniskans själ har hunnit längre: den känner ofta de lagar, som den följer, men känner dem endast såsom främlingar, med hvilka det icke är tillåtet att göra förtroligare bekantskap.»

Mannerdal hade uttalat dessa ord utan att lägga tonvigt vid något. Han syntes tala endast om ett ämne för reflexion, ej såsom det rört hvarken honom eller henne, och likväl rullade en hel lifsflod in i Bedas väsende. Hon blef stark, modig och förflyttad liksom i en ny varelse.

Hon steg upp, och i det hennes blick med ett djupt allvarligt lugn hvilade på mannen bredvid henne, sade hon kort, utan att ens räcka honom handen: »Jag antager det kristliga-spartanska förbundet... Låt oss nu gå in, så att jag får meddela Ludvig att vi skola göra flyttningen så fort som möjligt!»

Och hur hårdt det än stod om att öfvertala majoren, lyckades det Mannerdal att tydligt bevisa honom det verlden (majoren brydde sig synnerligen om »verlden») skulle få mycket att klandra, i fall den stackars baronen just i denna vigtiga period lemnades ensam åt sina egna oroande intryck.

Då kaptenen följande dagen inträffade, rörde han upp himmel och jord för att öfvertyga majoren om omöjligheten att lemna alla deras gemensamma bestyr. Men majorens ord var en gång gifvet, och kaptenen måste resa med den harmen att han nu skulle förlora »sin tillkommande hustru» alldeles ur sigte.

12.

I staden.

Ytterligare hafva två månader af sista förlofningsåret bortrunnit.

November är i annalkande, men kylan, stormen, regnet och höstdimman bekymra föga en man, som, sittande vid fönstret i sitt förmak, icke ser annat än den vaksamme och trogne väktaren vid hans fötter.

»Ja ja, Chevalier, det hjelpte oss föga att komma hit: hvarken jag eller du ha blifvit lyckligare än förut, och ändå, ser du» — den unge mannens hvita hand irrade öfver den förtrogne vännens smidiga kropp — »och ändå göra de allt, allt för mig!»

Vid dessa sista ord, som åtföljdes af ett vackert småleende, behagade Chevaliern taga ett par små hopp i förtjusningen.

Baron Ludvig hade haft en hel konselj af läkare, men meningarne om hans fullkomliga botande voro så delade, att då han uppställde dem emot hvarandra, fans ingen pluralitet att stödja sig vid eller åtminstone så godt som ingen.

Och likväl hade hans olycka blifvit ännu mer förstorad, ty i mån af nådetidens närmande mot slutet, tilltog hans kärlek för Beda allt mer i häftighet och styrka. Han ville ej, han kunde ej tänka sig en tid, då hon icke mera skulle vara hans, då han ej skulle våga en enda af sina blygsamma smekningar, utan hvem som helst skulle ha rättighet att begära hennes ömhet, hennes hand... Ja, utan tvifvel skulle han upplefva att se henne gift med en annan.

Han var alltför granlaga att icke för henne dölja sitt lidande. Men inför Mannerdal gret han till och med mer än en gång, frågande honom som jurist, som menniska, som vän hvad han borde göra.

Och Mannerdal, trogen det spartanska förbundets program, svarade honom att icke juristen, icke menniskan, icke vännen här borde yttra sig, utan utslaget skulle helt och hållet komma från herrar läkares bestämmande.

»Arma själ,» tänkte Mannerdal vid alla dessa frågor, »om du visste, att hon, som du eftersträfvar, under sitt friska, glädtiga väsende gömmer en olidlig ångest för den stund, då domen kan utfalla till din fördel! Lyckligtvis är du blind i ditt förtroende!»

Just denna samma afton skulle en ny doktor besöka baronen, en mycket ansedd läkare, som i dessa dagar hemkommit från utlandet, der han besökt alla möjliga sjukhus och sett behandlas alla möjliga sjukdomar. Och han skulle infinna sig i sällskap med en från landsorten uppkommen läkare, hvilken särskildt var bekant för sin kännedom i den delen af det mensk-liga lidandet, som fallit på den unge baronens lott.

I fall nu begge dessa herrar förklarade honom botad, när han icke haft något enda anfall efter sin hemkomst från Medelhafsturen, skulle en pluralitet i utslaget ega rum, och *då*, efter en samfäld konferens med fördelaktigt resultat, kunde hans samvete tillåta honom att hoppas på huslig lycka i en äkta förening.

Baronen satt ännu försänkt i sina tysta betraktelser, då betjenten inkom för att tända ljusen och ordna ett och annat i rummet.

»Är fröken ensam?» frågade han.

»Ja, hon skulle just nu, herr baron, komma hit in sjelf med kaffet. Majorn sofver ännu: han var trött efter hemkomsten från Lindaby... Kapten har gått ut i staden.»

»Kapten — säger du kapten... När kom *han?*»

»Jo, han kom med majorn och blir i staden åtta dar. Han bor här strax bredvid.»

Baronen svarade ingenting. Hittills hade hans plågoande, kapten Fredrik, varit för upptagen med sin vidlyftiga ekonomi och sina jernvägs- jemte öfriga vigtiga affärer att ofta besöka sina vänner i staden, men nu, då han hade mera ledighet, var det troligt att han desto flitigare skulle uppträda med sin, såsom baronen benämde det, odrägliga arrogans och sitt odrägliga skroderande.

Just som betjenten Johnson lemnade rummet, fick han öppna dörren för Beda, som kom med sin lilla kaffebricka, och sedan hon nedsatt den på ett bord nära baronen, fattade hon förtroligt hans hand och sade hjertligt: »Pappa sofver så hårdt der inne, att jag ej kunde bjuda dig in på vår sida...» Och då baronen icke genast svarade, tillade hon: »Min gode Ludvig, denna eftermiddag ser du ovanligt frisk ut!»

»Ovanligt — jag är väl icke heller sjuk nu!» svarade han med en viss skönjbar otålighet öfver att ännu anses som sjukling. »Jag reser ju ut hvarenda förmiddag, då du vill göra mig sällskap, min egen Beda!»

»Och det skall jag ständigt med nöje göra, när väderleken tillåter det... Seså, nu serverar jag ditt kaffe.»

»Och kapten som är här!» inföll baronen, på hvilken denna notis verkat allt annat än fördelaktigt.

»Jaså, du vet det redan!» sade Beda skrattande. »Jag ämnade just bereda dig på ditt favoritnöje...

Men numera gör du honom visst icke den äran att vara svartsjuk på honom?»

»Icke för det närvarande!» svarade han undvikande... »Men jag har ej sett till Mannerdal hvarken i dag eller i går. Om jag icke hade honom, skulle det vara sämre för mig. Näst efter dig eger han hela min tillgifvenhet. Men du, min vän, är icke i tillfälle, att så som jag kunna bedöma hans utmärkta karaktär.»

»Åh jo,» svarade hon, vändande sig från ljuset, »jag har nog varit i tillfälle att bedöma hans karaktär! Han är hederns och pligtens representant.»

»Det är sant, men han representerar också hjertat, humaniteten, billigheten och den vackra menniskokärleken. Det förekommer mig emellertid som om du, ehuru sjelf så ädel, icke värderar honom i den mån, som han förtjenar att bli värderad.»

»Min bäste Ludvig, lider det icke nu till den tiden, då du väntar de båda doktorerna?»

»Det återstår ännu en halftimma... Ack, min dyra Beda, om de ge mig icke blott hopp, utan visshet, då... du förstår, skall du ju icke, älskade» — detta var ett uttryck, som han hittills icke begagnat — »känna dig i mindre grad lycklig än jag?»

Beda blef så blek som serveten på bordet vid detta lika enkelt som plötsligt gjorda vädjande. Hon förmådde ej svara, och baronen skulle må hända fått sin första aning om hennes verkliga själstillstånd, i fall icke i samma ögonblick Chevaliern genom några språng mot dörren gifvit tillkänna att det var mot husbondens dörr som stegen af en kommande nalkades.

Den person, som också omedelbart inträdde, var en af de två läkarne, hvilka dagligen besökte baronen, och han uttryckte genast sin afsigt att stanna qvar, för att träffa de väntade herrarne.

Hur lycklig var ej Beda öfver att så väl slippa ut! Men då hon hann till den del af våningen, som innehades af hennes far och henne sjelf, trodde hon att hon skulle qväfvas af den förfärliga fruktan, som tryckte henne till jorden.

13.

Mellan majoren och hans dyrbare vän.

Det var två dagar efter den eftermiddag, då Beda fick en så tydlig erinran om hvad som kunde komma.

Majoren och kaptenen hade nyss slutat sitt första schackparti, men utan att ens tyckas tänka på revanche i det andra, skötte de, ovanligt nog, under tystnad sina blossande cigarrer.

Slutligen sade majoren: »I morgon skall det då definitivt afgöras vid herrar doktorers sista förstärkta konferens! Jag har tyckt mig förstå, fastän Ludvig ingenting bestämdt sagt, att de här nya doktorerna gifvit honom godt hopp.»

»Hur kan farbror tillåta sig att begagna ett sådant ord!» svarade kaptenen tvärt och bistert. »*Hopp* — allsmäktige Gud, vill icke det säga, att hon skall uppoffras, mördas och troligen snart begrafvas jemte sin ömklige brudgum... Är det en man för en sådan qvinna?»

»Nå nå,» fann sig majoren föranlåten att framumla, »du talar icke opartiskt i den här angelägenheten, min käre Fredrik!»

»Nå, det nekar jag väl icke till! Har jag icke älskat henne sedan flera år — och *jag* (det är min fulla och fasta öfvertygelse) är den make, som allra bäst passar henne. Hon har heller aldrig varit mig ogunstig, förstås så mycket som en *bunden* dam kan visa någon gunst. Farbror mins bäst hur hon betedde sig vid processfrågan.»

»Ja, nog var hon vid den af lika tanke med dig, men tag det icke illa, min vän! Gud fördöme alla de skribenter, som sätta stora tankar i qvinnorna — de skola nu lägga sig i alla slags frågor... Bedas öfvertygelse var, att hela orten skulle blifvit lidande och följaktligen kommit att trakassera mig, i fall jag hållit i med mitt beslut.»

»*Hela orten* — nå, det förstås,» svarade kaptenen med ett oändligt sjelfkärt leende, »icke kunde väl något annat skäl uppges, om det än funnes. Men jag fäster mig icke så mycket dervid: något vigtigare, som jag grant lagt märke till, är att hon icke nu på långt när visar sig så fullkomligt ogenerad i sitt förhållande till Ludvig som förut. I fall någon hänsyftar på hennes giftermål med honom, hvilket jag ett par gånger med flit gjort, så rodnar eller bleknar hon, och jag kan svära på att jag i förgår, just då de två främmande doktorerna voro inne hos fästmannen, fann henne nära halft afsvimmad ligga i en länstol med näsduken hårdt tryckt mot ögonen.»

»Såg du det? Jag sof så länge den eftermiddagen.»

»Men jag sof icke, jag! Jag kom just tillbaka från ett litet ärende i staden.»

»Talade du då icke till henne?»

»Jo, naturligtvis. Jag förstår mig något på qvinnorna, henne i synnerhet... 'Min allra sötaste och nådigaste fröken Beda,' sa' jag, 'låt icke de här dok-

torerna med sina dumma historier jaga galopperande hjertsprång på er! Jag begriper nog, jag, huru det är.'»

»Jag vet att du misstar dig, Fredrik, men säg ändå hvad hon svarade på det der!»

»Hon svarade aldrig ett ord, men hon såg ut som ett stackars litet barn, hvilket blifvit gripet på bar gerning. Och, min själ och skapare, är hon icke engel nog för att anse sig fela mot honom, i fall hon någon gång skulle våga tillstå för sig sjelf, att hon i det närmaste afskyr sin olyckliga förbindelse.»

»Nu, Fredrik, låt oss afbryta det här!» sade majoren, som börjat alldeles förfärligt upprugga sina mustascher. »Svartsjukan kan visst inge mångahanda misstankar, men denna är löjlig... Hon har väl icke varit just så kär i den stackars Ludvig, men ingen har någonsin tagit så stor del i hennes hjerta som han, och jag går så långt att jag påstår det hon icke gifter sig, i fall det ej blir af med honom, notabene så länge han lefver och hans känsla för henne icke förändrats.»

»Jag har trott, att farbror gillade *mig* som tillkommande måg, men om jag någonsin misstagit mig, måtte det ha varit häri.»

»Nej, min käre Fredrik, du kan trösta dig dermed, att om jag egde valet, vore du främst... Och nu låt oss sätta i ordning våra schackpjeser!»

14.

Mannerdal får en biljett.

Vi träffa den unge juristen i samma rum och sittande framför samma skrifbord, der vi sågo honom vid början af berättelsen, då han läste fröken Bedas anhållan om hans juridiska biträde.

I dag var han lika ifrig i sitt arbete, ty pennan raspade flitigt öfver de aktningsbjudande stora arken, men att hans sinnen voro på två håll syntes tydligen af de temligen täta afbrotten, då han tankfullt drog venstra pekfingret fram och åter öfver ögonlocken. En sådan rörelse kunde visserligen äfven de juridiska funderingarne framkalla, men då hade icke en suck, icke en viss bitter rörelse på hufvudet medföljt.

Det var också något annat att anmärka, nämligen att bordet vid soffan för besökande vänner icke upptogs af annat än torra tidningar: ingen cigarrlåda, ingen bricka med något uppfriskande inom glas och kork. Och dertill var Mannerdals dörr nästan aldrig utan en förtretlig lapp, hvarpå stod antingen: »Upptagen», »Icke hemma» eller »Hemma för rättssökande mellan» ... den och den timman.

Gerhard Mannerdal måste nu arbeta en half gång till så mycket som förr, på det att han måtte hafva tid att spela schack med majoren, vid hvars sida Beda alltid hade plats för att se på eller för att prata med Ludvig hela timmar i alla de ämnen, som kunde intressera och förströ honom, samt att lära både honom och Beda schackspelet, för hvilket ingendera af dem förut haft smak.

Just som Mannerdal bortlade pennan och med tillfredsställelse sköt ifrån sig några afslutade handlingar, inträdde uppasserskan med en biljett i handen.

»Baron Castanies betjent, Johnson, är här med denna — han väntar på svar.»

»Låt honom sitta ned i tamburen! Jag skall komma ut.»

Uppasserskan lemnade rummet.

Man skulle ha varit frestad, att tro det den faste mannen råkat ut för en viss darrning, då biljetten bröts. Det såg åtminstone så ut.

Baronen skref:

»*Min bäste Mannerdal!*

Nu är utslaget i mitt långa mål fallet. Skynda dig till mig, så fort du kan! Om det icke är alldeles omöjligt, så väntar jag dig i förmiddag.

Du vet, att jag värderade dig som en bror, redan innan vi blefvo bröder och vänner, och att jag funnit mig så väl af det sätt, hvarpå du utfört det värf, som du åtagit dig, att du visst icke förundrar dig öfver att jag åter vänder mig till dig för att erhålla en ny tjenst, den vigtigaste af alla. Man har sagt mig, att det allra nödvändigaste för mig är att undvika alla sinnesrörelser, och som du har ett så välgörande, lugnt sätt att säga allting, föredrar jag mycket, att få höra en viss sak genom dig.

Det bär så ytterst väl till, att kapten i dag drar farbror med sig på en exposition af landtbruksredskap. Han var inne hos mig nyss, tydligt i afsigt att locka något ur mig, men jag visade mig så allvarlig och tystlåten, att glädjen riktigt började spraka ur hans ögon. 'Heders Ludvig,' hette det, under det han bemödade sig att se djupt rörd ut, 'menniskans lif är en underlig pröfning allt igenom. Jag är din varme vän, och jag

hade så när sagt, att hvad som kan bli *mitt* skall också vara *ditt,* figurligt taladt'... 'Men,' svarade jag med ett leende, som jag ej kunde qväfva, 'hvad som *är* mitt får icke bli *ditt,* utan att tala figurligt.'

Han såg något dekontenanserad ut.

Nog... Skynda dig nu till

din tillgifne
Ludvig.»

Enda tecknet, som under läsningen förrådde Mannerdals intryck, var den hastiga rörelse, hvarmed han två eller tre gånger tog med handen åt hjertat. Så snart han slutat, steg han upp, gick åt dörren och meddelade med stadig ton åt betjenten det muntliga budet, att baronen kunde vänta honom klockan mellan tolf och ett.

15.

Stunden är kommen.

Majoren och kaptenen hade begifvit sig på den så intressanta expositionsfärden, och de skulle icke komma tillbaka förrän efter klockan tre. Baronen hade låtit helsa sin fästmö, att som han kände sig något nervös på förmiddagen, ville han icke lemna sina rum och ville ej heller besvära henne med att komma in till sig förrän på eftermiddagen.

Detta kunde Beda ej rätt förklara, men var i hvarje hänseende nöjd att få några timmar för sig sjelf. Kap-

tenen hade, då han aflägsnade sig, framkastat en vink, som hon ej vågade förstå, om en lugnare tidräkning efter detta, med mera.

Urståndsatt att under närvarande spänning sysselsätta sig med något arbete, lade hon sig ned i ett soffhörn, för att utgrunda hvilka frågor hon härnäst skulle ställa till framtiden. Men hon hade ej hunnit att göra sig klart någon, då jungfrun kom in med underrättelse, att häradshöfding Mannerdal frågade om han fick göra besök.

»Häradshöfding Mannerdal vet kanske icke att pappa är borta!» svarade hon,. redan i darrning. Ty detta besök, just *nu*... Hon såg på flickan, som genast svarade:

»Jo, bevars, hvad han det visste, men han önskar ändå att få träffa fröken.»

»Bed honom då vara god och stanna i förmaket! Jag skall snart vara der.»

Men nog blef det för honom ett långt »snart» att vänta...

Ändtligen inträdde Beda.

Hon *syntes* lugn, men hennes kinder tycktes ha förlorat hvarje blodsdroppe.

Mannerdal kom emot henne med begge händerna utsträckta, en enklare och förtroligare hjertlighet än han någonsin visat: den var tydligt beräknad att hos henne väcka en motsvarande tillit, hvilken för dem båda kunde underlätta svårigheten i det ämne, som förelåg.

»Ack, ack, ack,» utbrast hon, fattande hans händer med det fulla förtroende, som han önskade ingifva, »denna gång är det icke fråga blott om en flyttning... Kaptenen hade nog misstagit sig i sina enfaldiga allusioner.»

»I fall kaptenen gjort någon egendomlig allusion, så hade hans misstag sin grund deri, att Ludvig med flit fört honom bakom ljuset. Naturligtvis valde han icke kaptenen till sin förtrogne.»

»Han har icke förtrott sig till någon och ville icke se mig förrän på eftermiddagen.»

»Det kom sig af en särskild orsak... Men bjud nu först till att bli en smula lugn! Sedan skola vi språka.»

»Han har då uppdragit er, sin mest värderade vän, att...» Hon såg Mannerdal in i de trofasta, ärliga, vackra ögonen... »Tala, tala!»

»Är det ännu så, dyra fröken Beda, att jag får glädja mig åt att *vårt* förbund, der det gälde att...»

»... att kufva alla upproriska känslor och på spartanskt sätt bli dem öfvermäktig...»

»... på ett *kristligt-spartanskt* sätt bli herre öfver dem. Men litar ni på mig än i dag?»

»Alltid, och jag vet på förhand hvad ni skall säga till mig: 'Lid och dö!'»

»Nej, det vore en alltför hednisk uppmaning att öfverensstämma med kristendomens rätta anda. Jag säger i stället: Bär modigt följderna af de förhållanden, ni sjelf skapat, och lef för att bli lycklig genom den vackra sanningen, att den ädlaste lyckan ligger i *den* lycka, som vi bereda dem, hvilka genom oss ega rätt att vänta den, och sedan i det höga medvetandet att vi, efter den mönsterbild vi ega, söka i vår kallelse verka *Hans* verk! Om en själ skulle gå under i förtviflan öfver oss, *då* ha vi anledning att sjelfva förtvifla. Men hjelpa vi denna själ att gemensamt med oss sträfva till en annan sällhet än sjelfvisk jordisk njutning, då åter ega vi rättighet att känna en triumf i vårt hjerta, som gör lifvet icke till en börda, utan till en högtid.»

»Då jag hör er tala,» svarade Beda, »bortför ni min tanke till det högre, der jag gerna ville dröja, men den sänker sig åter ned till det, som är ett faktum, och stannar framför något förfärligt, med ett ord: ni kan icke bedöma rätt mitt förhållande... Men säg, huru lyda Ludvigs egna ord?»

»De innefattas i denna uppmaning: 'Låt henne veta att jag nu genom mina läkare är fullt förvissad att mitt samvete kan vara utan oro, om jag inträder i äkta ståndet, men att jag helt och hållet saknar mod att fråga henne om hon nu, då stunden är inne, är beredd att hålla sitt upprepade gånger gifna frivilliga löfte! Jag tror att hon så är,' tillade han, 'men finner mest öfverensstämmande med granlagenheten att hon genom en gemensam vän blir beredd på denna förändring, som hon kanske icke mera väntar sig!'»

Beda satt tyst. Hvarje ord trängde in i hennes själ och förklarade sig sjelf genom minnets trogna återgifvande af det förflutna. Slutligen sade hon sakta, i det hennes ögon, återspeglande ångsten och striden inom henne, fästes på Mannerdal: »Ni vill då icke säga de två orden?»

»Hvilka?»

»De, som *jag* tänkte på: 'Lid och dö!'»

»Om ni så önskar,» svarade han med en brytning i rösten, en brytning mellan sorg och kyla, hvilken för Beda kändes liksom om en dolk trängt genom hennes hjerta, »om ni så önskar, måste jag väl säga: 'Lid och dö!' men gör det då åtminstone så, att det icke kostar er aktningen för er sjelf! Hvad mig beträffar, så om jag kunde förebrå mig att ega en tusendels andel i den svaghet, ni röjer, derigenom att jag icke förmått väcka ur sin slummer den kraft, som jag vet finnes på botten af er själ, så skulle jag i morgon dag emottaga det förordnande, som just nu erbjudes mig i landsorten, hellre

än att stanna qvar för att se er vackla vid sjelfva ingången till det nya lifvet.»

»Ni är en obarmhertig vän, men tänk icke sämre om mig, än jag förtjenar! Ni har genomskådat den svagare, låt mig säga den menskligare delen af mitt väsende, men vet att jag icke en minut dagtingat med min pligt. Jag skall säga honom, att jag genast är färdig att uppfylla den.»

»Nå, det vet jag väl! Ni är en alltför redlig och dertill för stolt qvinna att bryta ett tioårigt löfte, helst då hans testamente i hvarje fall nämner er till hans arfvinge. Det är således icke derom vi tala. Ni går att uppfylla er pligt, men skall han i sin brud se ett offerlam, skall han, som visat den oupphinligaste granlagenhet till det sista, uppnå lyckan för att i den finna en tusen gånger djupare olycka, än han förut varit hemfallen åt?»

»Nej,» sade hon tvekande, »jag hoppas att bli stark — jag *vill* bli det! Men jag är qvinna, och hela min natur...» Hon afbröt, medan en djup rodnad höljde hennes ansigte.

»Tänk er,» återtog han så hastigt, att luckan i samtalet knapt märktes, »om Ludvig skulle dö, sedan han blifvit väl förtrogen med fattigdomen i sin rikedom!»

»Om så skulle ske,» svarade hon med ett slags förtviflad köld, »är allt slut för oss båda.»

»Tro icke det! Döden sluter sällan *så* väl igen dörren efter sig, att icke *något*, som tillhör lifvet, stannar qvar. Jag har ofta öfverraskat Ludvig, då han, liksom de flesta menniskor, hvilka lefva under många timmar i ensamhet, talat högt. Skulle han ej ännu kunna tala högt, då han tror sig vara ensam med sin gamle förtrogne, Chevaliern, om det bedrägliga sken, som gycklat för honom? Men *om* någon tjenare då funnes i närheten?... Kunna icke ord, sagda till er

eller mig, blifva belyssnade... Tro mig, det behöfs icke mer för att ryktet skall utbasuna, att den olycklige unge mannen dog af sorg, i stället för sjukdom, och man skall anklaga er att ha bedragit honom i sin väntan! Och ännu en anklagelse. Tror ni att ert samvete i det fallet skulle tiga?»

Beda satt stum, men hennes sammanknäpta händer pressade sig mot hjertat.

»Jag har varit hård,» tillade Mannerdal nu med djup, mild och upprörd röst, »mycket hård, men jag hade icke eljest uppfylt pligten i det vänskapsförbund, som vi ingått. Förlåt de qval, jag förorsakat er, och blifve det nu hur som helst, så har jag talat ut!» Han reste sig och fattade hatten.

»Ja,» sade hon till svar, »ni har varit hård, men ni har åtminstone icke att förebrå er vid er beskickning, att ha lemnat mig i den ringaste villa, och till bevis på att jag i alla delar fullkomligt fattat er, så blygs jag icke öfver att tillstå att, om ni en dag finge läsa i den dagbok, som jag för snart tio år sedan började på min förlofningsdag, ni skulle finna att under de *sista* fem åren för mig varit fullkomligt klart, att jag under de fem *första* icke alls förstått de omfattande pligter och ansvarsfullt svåra följder, som jag vid ett sådant äktenskap skulle ha att bestå. Detta till ert lugnande å ena sidan. Det andra, som jag ville säga, är att jag känner mig öfvertygad, att *ni* lika mycket lidit af att tala såsom er pligt bjudit som *jag* af att höra er.»

»Tack!» sade han otydligt. »Må Gud i sin kärleksrikhet beskydda er... Jag kan ej just nu gå in till Ludvig, jag — kommer senare.»

»Men jag kan göra det, och jag *skall* också göra det i trots af hans förbud, ty det börjar nu dagas och

klarna i min själ. Tro mig, han skall icke finna ett offerlam!»

Mannerdal svarade blott med ögonen.

Derefter tillslöt han hastigt dörren och gick.

16.

De trolofvade.

»Ja,» utbrast Beda, då hon blifvit ensam, »jag skall ha mod att genast afgöra allt... O, huru ädel, huru samvetsöm han är! Ja, mycket i mitt lif har varit sken, blott sken, men nu skall det bli verklighet. Och om jag än icke når den fulländningen, att jag utan ångest och inre motstånd nalkas mitt hemlighetsfulla ödes fullbordan, så skall det aldrig, aldrig mera hända att jag smeker dessa känslor med ett mjukt medlidande för mig sjelf.»

Hon gick beslutsamt mot dörren, men stannade vid tröskeln.

»Behöfde jag väl mer,» sade hon, uppmuntrande sig sjelf, »än att erinra mig hans ädla anletsdrag för att finna hvad sann sjelfbeherskning är... Men det är icke fråga mer om *honom:* det är på min arme Ludvig jag skall tänka, för honom skall jag handla och verka.»

Hon gick nu utan vidare uppehåll, med ögon strålande af den vackra inre sinnesstämningen, in till sin trolofvade...

Baronen halflåg i sin hvilstol, väntande på Mannerdals återkomst.

»Min Ludvig,» sade Beda genast, utan att ge honom tid att tala, »jag tyckte att det var onödigt att en mellanlänk i denna högtidliga stund skulle finnas emellan oss... Att du skickade din ädle vän Mannerdal var likt din vanliga fina noggranhet, men jag har velat visa dig att han ej behöfdes att framföra mitt svar... Se, här har du mig för lif och död — när skall det lysas?»

Hon hade kastat sig ned vid stolen, der han satt, och kysste honom hjertligt.

»O, Beda, Beda, du är så storsinnad! Jag finner inga ord för min brinnande tacksamhet... Gud har haft barmhertighet med min tioåriga ovisshet. Du har varit solen i mitt lif, och hur har jag ej bäfvat för att en tid skulle komma — den nalkades ju redan med stora steg — då jag måste bli qvar i mörkret.»

»Men nu får du ej mer tänka på mörkret, min Ludvig! Du är ju nu nästan frisk, med undantag af den ömtålighet, som alltid rådt i ditt helsotillstånd.»

»Ja, för den svåra sjukdomen, säger flertalet af läkarne, kan jag vara lugn, men mitt bröst är långt ifrån bra... och vet du, min dyra hustru (nu kallar jag dig redan så) hvad man sagt blir alldeles nödvändigt för mig?»

»Jag kan icke gissa... Säg fort!»

»Jo, att, så snart jag erhållit min följeslagerska, jag med henne bör åter bege mig till någon Medelhafshamn. Jag andas der mera obehindradt... Men hvad säger du dertill?»

Det gick en hel revolution genom den unga qvinnans själ... Ja, kan hända vore det allra bäst att lemna bakom sig allt, som ej räknades till den *nya* tillvaron.

»Jag ser att jag för hastigt öfverraskat dig med detta förslag. Jag nämde det ej till Mannerdal, ty jag ville ej begära för mycket, men din outsägliga godhet förvillade mig.»

»Nej, min Ludvig, du har hvarken förvillat dig eller misstagit dig om min tillgifvenhet... Jag följer dig hvart du vill och när du vill.»

»Ack, det är för mycken, för mycken lycka... Och se der kommer nu min redlige vän Mannerdal lagom för att lyckönska mig... Tack, broder, för din mission! Hon har icke blott gifvit mig sitt bifall till giftermålet, utan äfven bifallit att vi omedelbart efter bröllopet ge oss ut till Egypten.»

»Nå, Ludvig,» svarade Mannerdal med sin lugna röst, medan blodet dock omedelbart sjöd upp öfver ansigtet till hårfästet, »du har fått lyckan riktigt fast! Ingenting kan numera fattas dig.»

»Ju mera menniskan stiger mot glädjens och hoppets höjder,» återtog baronen, »desto raskare flyta hennes idéer... Ni gissar icke, mina vänner, hvilken idé jag just nu fick!»

»Nej... hvilken?» frågade Mannerdal.

»*Den*, att du, broder, för ett år eller åtminstone ett halft rätt väl behöfde skaka af dig dammet från dina pappersluntor och bege dig med mig och min hustru ut i vida verlden... Hvad säger du... Fri resa naturligtvis och de allra tacksammaste reskamrater... Icke sant, min Beda — vi skulle bli oändligt förtjusta öfver att få denne vän med oss för att njuta gemensamt?»

Bedas ansigte lystes först upp af en blixt, tydande på något rent af öfversvinnligt, och äfven i Mannerdals framskymtade en icke strax dämpad rörelse. Hans blick träffade Bedas med ett så förunderligt uttryck, att hon kände den såsom ett både glädje- och sorgebud.

Emellertid, emedan hon för första gången läste en osäker mening i hans ögon, blef hon desto säkrare på hvad *hon* hade att göra för att höja sig såväl i hans som i sin egen tanke.

»Min bäste Ludvig,» skyndade hon sig att taga ordet, innan Mannerdal hann att svara, »hvad du är oförnöjd, som icke kan finna dig tillfredsställd med blott *mitt* sällskap! Jag har skäl att vara svartsjuk på vår vän. Ty du bör veta att han är äfven *min* — ja, en mycket värderad vän. Dessutom, huru skulle han kunna derangera sin säkra ställning för att drömma bort sitt lif, liksom vi skola göra under vår färd på Nilfloden?»

»Men,» inföll baronen, »du låter ju icke på det sättet Mannerdal få svara sjelf. Nog kan en så skicklig man som han finna en god ställning, då han återkommer.»

»Nej, vet du broder,» inföll Mannerdal, som med en nu strålande och begriplig blick tackat Beda, »din tillkommande hustru har rätt. Dessutom bör ingen tränga sig emellan ett nygift par — med undantag förstås af Chevaliern... Men hvar är då han... jag har aldrig saknat honom hos dig förut.»

»Chevalier... hvar är du, gamle kamrat?» ropade baronen undrande. Och vid hans röst kom det trogna djuret fram bakom hvilstolen.

Men Chevaliern hade tydligen icke sin vanliga eleganta hållning: hans öron slokade, och han såg så ömt på husbonden, att denne fick tårarne i ögonen.

»Min stackars Chevalier,» sade han, »du är bestämdt icke frisk! Eljest skulle du begripa att din husbonde för andra gången inträdt i lifvet.»

Chevaliern ville visa sitt vanliga glada och angenäma väsende — men det gick icke.

17.

Tredje lysningsdagen.

Det är icke nödigt, att vi närmare uppehålla oss vid den bestörtning och det missnöje, som majoren råkade ut för, då han vid hemkomsten möttes af så stora nyheter, hvilka Beda på ett enkelt, men hjertligt sätt meddelade honom.

Giftermålet var han halft om halft beredd på, och han såg deri en borgen för sig att fortfarande få hafva sin dotter hos sig. Men den brådskande lysningen och den omedelbara resan, det var saker som väckte hans största harmsenhet.

Hvad beträffar kaptenen, sade han ingenting till Beda, ännu mindre till Ludvig, men han förklarade majoren vara fullkomligt tokig, om han ginge in på att släppa ut sin dotter på sådant vis. Derpå kastade han sig i den frambefalda vagnen, gaf kusken order att köra allt hvad tyget höll... och medan det så i flygande gick fram, svor han hela vägen öfver hela qvinnoslägtet och gaf sig sjelf minst tio dyra löften att aldrig låta fånga sig af någon bland dessa »skapelsens illfundiga plågoandar»...

»Hon älskar mig — jag anar det bestämdt,» tröstade han slutligen sig sjelf, »men hon är svag... alltför svag!... Nå, nå, den stackars idioten lefver icke länge: han stupar väl der ute i Nilgyttjan, och då torde nog en säker vän bli af nöden för att föra hem den unga enkan... Ja ja, vi få väl se... Du behöfver icke köra så alldeles ursinnigt!» ropade han åt kusken.

Första och andra lysningsdagen voro redan passerade, och Beda hade med beundransvärdt lugn och fasthet emottagit lyckönskningarne. Men icke var det nog härmed... detta tillhörde det yttre programet... Man skulle ha sett henne tillsammans med sin brudgum! Hennes ömma, odelade och fina uppmärksamhet för allt, som rörde honom, störtes aldrig af någon jägtande ifver, som tydde på en inre trötthet, hvilken behöfde skaffa sig hvila eller luft.

Fästmannen och fadern skulle det ha varit lätt att vilseleda, men med vännen i det »spartanska förbundet» hade det varit omöjligt. Också höll han ej räkning på de beundrande, stundom rörda blickar, genom hvilka han lät henne ana, att han förstod det intet *spel* här egde rum.

Och så gjorde det ej heller. Ty ensam med sin Gud, kunde Beda under bönen blicka upp till honom och bedja om kraft att fullborda sitt verk. Och den enda fråga, hon *nu* ställde till »framtiden» var denna: »Skall jag alltid, äfven sedan vi blifvit ensamma i det främmande landet, ha samma ödmjuka mod som nu?» Och det svar, som hon tyckte framtidens vindar hviska, var detta: »*Tro på dig sjelf!*»

De enda varelser, som bestämdt icke gillade Ludvigs svindlande sällhet, hvilken höll honom i för stark exaltation, voro hans dagliga läkare och Chevaliern.

Hvad beträffar majoren, hade han ett alltför varmt hjerta i sitt gamla krigarbröst att icke röras af sin brorsons innerliga tacksamhet och sin dotters lugna fasthet.

Men ingenting kunde lifva Chevalierns sjunkna mod.

Den tillkallade veterinärläkaren förklarade, att hunden ej var sjuk på annat sätt, än att han led af en allmän matthet, som troligtvis snart skulle gå öfver efter det medel, han föreskref.

Men det gick icke öfver.

Och då baronen sof — aldrig då han var vaken — hörde betjenten honom under sakta jemmer släpa sig omkring husbondens läger.

»Det der kan aldrig båda godt!» sade samme betjent till Mannerdal, för hvilken han omtalade detta... »Herr baron,» fortsatte han, »brukar ofta språka med Chevaliern om sin stora lycka, alldeles som om han förtrodde den åt en menniska... Det är så, vet häradshöfdingen, att jag riktigt får tårarne i ögonen, då jag hör den stackars baron, som förut aldrig haft stor glädje, tala så!»

»Johnson är en god och trogen tjenare, som skulle vara ur stånd att missbruka hvad han hör under baronens vana att prata med Chevaliern... Men tror Johnson, att han nu är så högst lycklig?»

»Ja, det kan jag då heligt svära på att han är... Han talar inte bara med Chevaliern, han talar med sig sjelf också, medan han väntar på den tiden att han skall gå in till fröken, och då är det aldrig annat än förtjusning på förtjusning öfver hvad hon sagt och gjort — det är som om han vore på väg till sjelfva himmelen!»

Mannerdal kände sig sjelf ett godt stycke på samma tärd, då han afhört det förtroliga meddelandet. Men angående den »varsel», som skulle ligga i Chevalierns trånsjuka, var han icke af Johnsons tanke: någon vidskepelse hade aldrig nalkats detta rediga hufvud.

Det var aftonen före tredje lysningsdagen, då Mannerdal plötsligt fick bud efter sig att »komma bort till majorns».

Något olyckligt var på färde med baronen . . . men *hvad* visste ej budet.

Mannerdal ordentligt störtade öfver gatorna.

Ack, något mycket, mycket olyckligt hade ock inträffat!

Der voro redan två läkare inne i baronens rum. Den unge mannen hade fått ett det allra svåraste anfall, som han någonsin haft af sin gamla rysliga sjukdom.

När han efter flera timmars förlopp åter kom till full sans, var hans första rediga och bestämda handling den, att begära det sista lysningen skulle inhiberas, emedan intet giftermål mer kunde komma i fråga. »Gud har icke velat det . . .» Häremot protesterade Beda under varma tårar. Men *nu* vågade Mannerdal icke lägga sin röst hvarken mot eller med, ty de begge läkarne hade sagt honom, att i fall baronens lif icke snart utslocknade, hvilket likväl vore stor anledning att tro, ty den olyckliga missräkningen hade förfärligt gripit honom, skulle det i alla hänseenden aldrig mer antagas, att han kunde botas . . .

Veckor försvunno.

Den hvarken gifta eller ogifta qvinnan vakade nästan både natt och dag hos Ludvig, som hon så samvetsgrant var tillgifven. Men alla hennes enträgna omsorger, hvilka troget ersattes af Mannerdal, då hon *måste* hvila, kunde icke förmå rädda honom . . . »O, nej,» sade han ofta med ett svagt småleende, »Chevaliern förstod nog, han, att jag skulle resa längre bort än till Nilfloden!» och han strök med sin matta hand öfver Chevalierns hufvud . . . Det trogna djuret, som nästan aldrig ville mottaga någon föda, låg ständigt vid husbondens fötter.

. . . En klar månskensqväll under första januaridagarne drog den sjuke sin trogna vårdarinnas hufvud ned till sitt bröst, lade sitt mot hennes axel och hviskade:

»När *din* famn slutes, öppnas för mig den himmelske faderns... Tack, min Beda, för allt hvad du gjort, för allt hvad du velat... Jag vet på hvilken vi båda fast tro... Han kommer nu — ack, han kommer!»

Beda såg häftigt upp. Intet vildt utrop flydde från hans läppar. Stilla lade hon ned hans hufvud: hon visste att dödsengeln hemtat hans själ *hem*...

... Morgonen efter denna högtidliga natt fans den stackars Chevaliern död vid sin husbondes fötter.

18.

Slutet.

Under flera månader var Bedas sorg så öfverväldigande, så ingripande i hela hennes väsende, att hon föll af till en skugga af sig sjelf. Hon tänkte oupphörligt med gnagande oro på att det var genom en *annans* kraft som hon, vid underrättelsen om det stundande giftermålet, sjelf vunnit kraft... Tänk, om hon ej blifvit *så* beredd som hon blef, skulle Ludvig säkert anat all hennes motspänstighet. Och de veckor, som följde, under hvilka han var så lycklig, huru helt andra minnen kunde de ej ha lemnat henne än de sköna, som hon nu egde, fastän äfven de qvalde henne. Ty ehuru hon visste, att ingenting falskt då sväfvade omkring henne, hade det goda likväl utvecklats på en annan grund än hennes egen. *Ett* medvetande fans

likväl utan all tillsats af oro, det att hon frivilligt medgifvit den tilltänkta resan och att hon bestämdt afböjt det ressällskap, som Ludvig ville ha med sig.

Under hela denna tid — vintern, våren och början af sommaren — rådde ett tvångfullt förhållande mellan henne och Mannerdal. Dessa begge samvetsgranna själar, som till det yttersta uppfyllt sina pligter, egde likväl medvetandet om hvarandras innersta hemlighet... Deruti låg det.

Liksom förra året kom Mannerdal till Lindaby nästan hvar söndag, men egnade sig mest åt majoren, hvaremot kapten Fredriks förhoppningar tagit en så lysande fart, att han fullt och fast beslutat att han, efter återkomsten från en affärsresa, som han från mötet ärnade företaga, »för allo skulle egna sig åt fröken Beda genom *ordentligt* frieri». Med majoren hade han redan talat och fått hans ord på att bli förespråkare. Beda sjelf undvek honom icke, och ett par gånger hade hon föredragit att spela schack med honom i stället för med Mannerdal. Behöfdes väl mer för att lyfta kaptenen i sina egna tankar? Också var han så lycklig, då han reste till mötet, att säkerligen hvar enda man under hans befäl skulle få godt deraf.

Efter kaptenens afresa kändes tvånget icke lättare för de begge andra.

Men huru länge än detta vidvarade, började dock slutligen båda känna att de handlade orätt såväl mot sig sjelfva som mot hvarandra. De hade ju intet att förebrå sig. Deras outtalade känslor hade tvärtom ledt, såsom all kärlek borde leda, till det goda.

Hvilkendera af dem, som först började se klart i dessa angelägenheter är ovisst, men deremot är visst, att de åter närmade sig allt mer och mer förtroendefullt till hvarandra. Men något vidare blef det ej före midsommar, och då man kom in i juli, fruktade Beda att

hon åter skulle få ställa »frågor till framtiden», då hon en dag erhöll följande bref:

»*Dyraste fröken Beda!*

Jag har länge känt, att det 'spartanska' elementet i min själ totalt öfvergifvit mig, och det är således ett fullkomligt falskt begrepp från *min* sida att längre kalla vår årsgamla vänskap ett 'kristligt-spartanskt förbund'. Jag har mycket grubblat på hvilket ord lämpligast skulle kunna sättas i stället för spartanskt, men jag är ej i stånd att finna mer än *ett,* och det förefaller mig alltför djerft att föreslå.

Skulle ni af ädelmod vilja frälsa mig ur denna nöd och med det första sända mig det ord, som *ni* kan hitta! Jag svär, att jag icke skall opponera mig, hurudant det än blir.

Er ödmjuke tjenare

Gerhard Mannerdal.»

På denna skrifvelse fick juristen dagen derefter svaret, som lydde:

»*Herr häradshöfding!*

Jag har, för att gå eder önskan till mötes, äfven 'mycket grubblat' för att få rätt på det lämpliga ordet. Helst hade jag lemnat er flere att välja på, men liksom ni har jag ej kunnat finna mer än *ett,* och det kan jag icke ens tjena er med att nedskrifva. Jag vill dock ge er en hänvisning. I fall ni i morgon går i högmessan och stilla sitter qvar, tills kungörelserna upplästas, så tror jag att ni skall få höra det der ordet.

Eder tillgifna

Beda von Hägerman.»

Söndagsaftonen fick Beda mottaga ett nytt bref, som kom henne att blomstra lik en nyutslagen purpurröd törnros, på hvilken solen med glödande strålar lyst:

»*Himmelska Beda!*

Jag kommer från kyrkan, der jag aldrig tillförne med sådan andakt har bedt. Emellertid trodde jag, att predikan aldrig skulle taga slut.

Store gud, lefver jag väl i en på vanligt sätt reglerad tillvaro, sedan jag hört det saknade ordet och funnit att meningen, sålunda förändrad, blir: *Ett kristligt äkta förbund* . . .

Att tala om huru länge jag älskat er, tjenar till ingenting. Ty ni vet att denna kärlek upprann vid det första ögonblick, jag såg er, och ni tog fasta på mig för evigt, då jag erhöll den kyss, som han, vår bortgångne ädle vän, föreslog er att som belöning gifva den kämpe, hvilken vann er rättegång vid schackpartiet.

Ja, detta är något, som du vet, min djupt älskade Beda, men hvad du *icke* vet, är att Ludvig under min nattliga vaka vid hans sjuksäng tre gånger sade till mig: 'Dig ensam unnar jag henne! Hon värderar dig, och ni båda skola hålla mitt minne kärt.' Sista gången tillade han: 'Du älskar henne — jag har sett det, men jag har pröfvat dig, och du har hållit profvet.'

Om jag nu upprört dig, så är det ju ändå ljuft att minnas honom, som älskade oss båda och som vi båda älskade.

I morgon — i dag är jag för upprörd att visa mig ute — kommer jag till Lindaby för att höra hvad din far säger . . . Bered honom, du!

Han skall säga, och deri har han rätt: 'Hur förmätet af en man utan förmögenhet att eftersträfva en så rik hustru!' Men jag tänker försäkra honom, att din förmögenhet kommer att bli lika säkert skyddad af mig

som om den stode under flere främmande affärsmäns händer. O, gud, hur jag räknar timmarne tills i morgon! Detta bref kommer med sista ångbåten. Skall äfven du räkna timmarne?...

Din *Gerhard.*»

Majoren föll, om möjligt, ännu längre än från skyarne vid den enorma missräkningen på mågskapet. Men då Mannerdal infann sig, hade redan den makt, som han förvärfvat sig öfver sin tillkommande svärfar under ett års bekantskap, gjort sig gällande. Naturligtvis var det obeskrifligt svårt, ja bittert, att uppoffra kaptenen, men majoren kunde icke vägra sin myndiga dotter att gifta sig med den man, som han sjelf högaktade och värderade. Sålunda blef ja-ordet gifvet med tillägg af de för honom sjelf tröstande orden: »Åtminstone skall du, min käre Mannerdal, icke experimentera bort kapitalet på jernvägar... Men Fredrik kommer ännu i qväll —gud hjelpe mig!»

De lyckliga hade så brådt att få göra sin första promenad under det nya förhållandet, att de omiskunnsamt lemnade majoren ensam med sin ångest. De gingo snart arm i arm genom samma allé, der Beda gjorde sitt första försök att beherska den omedgörlige juristen, och då de satte sig på den bänk, der det »spartanska förbundet» ingåtts, utkräfde Mannerdal den *andra* kyssen såsom introduktion till det »kristligt äkta». Huru långt voro ej deras tankar från en sådan sakernas vändning, då Ludvig tillstyrkte den *första!*

»Jag vågar icke fråga dig, min Beda,» sade han, »när *du* började erfara den sympati, som vi båda bäfvade för att förklara?»

»Ack, nej, var ädelmodig, Gerhard, fråga ingenting, som skulle komma mig att rodna!»

Mannerdal kände sig fullt tillfreds med svaret.

Då de temligen sent återvände in, hörde de genom syrénhäcken utanför majorens kammarfönster ett starkt uppträde mellan honom och kaptenen, hvaraf de uppfattade följande:

»Farbror har behandlat mig oförsvarligt, ja, skamligt oförsvarligt — är jag en man, som man håller för narr! Hvarför skulle den listige juristen nå'nsin få komma på förtrolig fot i huset? Det är farbrors fel, helt och hållet farbrors fel.»

»Är det verkligen så, du?» frågade majoren, som nu också blossade upp. »Jag tänker att det i stället är din egen skull! Om du ej på ett så ohederligt sätt velat begagna det jordstycke, du narrat mig att sälja, så hade jag ju aldrig haft skäl att tänka på någon process derom, och så hade juristen icke heller blifvit efterskickad. Ja, skyll dig sjelf att du gått miste om en vacker brud, medförande 200,000 riksdaler och Lindaby i arf... men du har din jernväg, du!»

Kaptenen svor en hel rad, lät spänna för och reste af i galopp. Denna gång kom dock ingen vacker illusion om *enkestånd* att trösta honom. »Slut — radikalt slut...» mumlade han gång på gång... »Den fördömda bibanan!»

PÅ LIFVETS STIG.

1.

Hvad tanterna hade att förmäla.

»Och så slöt hon dörren efter sig till fadershuset och gick ut att *på lifvets stig* i vida verlden söka sig ett nytt hem . . . arma barn!»

»Kära Dorotea, säg icke *arma barn* om henne! Den, som kan bära hvad *hon* burit, innan hon fyllt sina sjutton år, och burit det så att icke allenast du och jag, syster, haft vår fröjd och stolthet deraf, utan att det ock varit en erkänd uppbyggelse för alla goda menniskor, den kan aldrig kallas arm: hon känner att hon står under Hans beskydd, som hittills uppehållit henne.»

»Du har alldeles rätt, Ebba, i hvad som *varit* hafver, men kan jag icke ändå om henne använda orden 'arma barn' i afseende på den framtid, som stundar? Betänk hur fager hon är, hur varmsinnad och obekant med verldens frestelser, som nog skola möta henne!»

»Hvad frestelserna beträffar, så, ifall du menar att hon blir utsatt för kurtis, försäkrar jag dig,» svarade tant Ebba under en helt ungdomlig rodnad, »att

ingen flicka med erfarenhet om verldens onda skulle reda sig bättre än hon, som vet af intet ondt. Dessutom har gamla friherrinnan T., hvars lektris och sällskap hon skall bli, inga söner mer i lifvet och, desto bättre, inga systersöner eller brorsöner heller, så nog slippa vi höra talas om något trassel af det gamla romanslaget.»

»Men, kära Ebba, det kunde ju bli en ärlig kärlek, som slutade med att hennes hjerta fångades på (att jag så må säga) orätt sida, ifall något hinder mötte.»

»Än pligten då? Hon har de allra bästa grundsatser. Vet icke både du och jag hvad sådan pligt vill säga, då frågan gäller *på orätt sida!*»

Nu rodnade äfven tant Dorotea.

De två gamla systrarna hade i sin ungdom älskat en och samme man, och de trodde hvar för sig att den, hvilken han utmärkte, var just hon som af kärlek dock ville uppoffra sig för systern. Den ifrågavarande hjelten satte dem emellertid icke på det väntade profvet, och detta förekom de två ömma själarna som höjden af ädel storhet. De anade icke att han blott log åt deras inbillning, den han lättsinnigt roade sig med att stegra. Åratal efter det den lilla dramen var utspelad och sedan han hunnit få lida alla följderna af ett fullkomligt olyckligt äktenskap, tänkte han med afsky på sin låghet och önskade att han kunde utbyta sin plågoande till hustru mot en af dessa två oskyldiga själar.

Lyckligtvis, som sagdt är, anade de ingenting. För dem var han ännu, femton år efter sin död, hjelten i deras lifs enda fattiga roman.

Men hvarför säga »fattiga»? Deras kärlek och inbillade försakelse hade förädlat dem i förhållandet till deras likar, höjt deras syner af lifvet och lättat de bör-

dor, hvilka på ett eller annat sätt hvarje menniska måste släpa med sig under färden mellan vaggan och grafven eller (bättre tänkt) mellan himlen och jorden.

De gamla damerna, som ännu bodde qvar i sin födelsestad och i samma lilla ärfda hus, der de sett dagen, kallades väl »tanter» af åtminstone hvarannan stadsbo, men egde dock ingen enda slägting mera än den unga flicka, om hvilken de talade och till hvilken samtalet genast återvände efter den lilla häntydningen på deras egna minnen.

»Erinra dig, kära syster,» återtog Dorotea, som lät ämnet om frestelserna falla, »huru vårt älskade barn i det fattiga hemmet gjort skäl för sina namn: *Marth'-Marie!* För modern under hennes årslånga sjukdom, som fordrade så mycken uppoffring och omtanke, var hon ständigt den om allt bekymrade och förnuftigt ordnande Martha; och sedan under faderns två års aftyning var hon Maria, som valde den bästa delen, ty om *hon* icke med sin ljufva röst förstått att rätt läsa ur de heliga böckerna, som den gudfruktige mannen ej sjelf mer kunde läsa i, så skulle han aldrig varit så tålig och aldrig så ödmjukt förgätit att han varit ett verksamt stöd för många under sina välmaktsdagar.»

»Ja ja, vår lilla Marth'-Marie (jag tror nog vi behålla den benämningen, ehuru hon hellre vill kallas vid sitt första namn *Lydia* efter modern) var en sann Guds välsignelse för sina föräldrar. Hon fick tidigt lära att handla och tänka för sig sjelf, och när jag nu skildes ifrån henne vid diligensen, såg hon så lugn och orädd ut, att jag kände mig på samma sätt... Vi få väl snart bref ifrån henne, och tilldess lemna vi henne i Guds beskydd.»

»Rätt så, syster — vi kunna ej bättre göra!»

2.

Marth'-Marie Palm.

Var den unga flickan i grunden så lugn som hon syntes den gamla tanten, då hon nu gick att alldeles *ensam* bland främlingar taga de första stegen »på lifvets stig»? Ja, hon *var* lugn, ty hon hade redan under åratal försatt sig in i den roll, som hennes uppfostran och fattigdom anvisat henne: antingen en lärarinnas eller sällskapsdams. Men huru god hennes uppfostran efter föräldrarnes forna omständigheter än varit, hade den dock afbrutits allt för tidigt att häfda hennes rätt till en högre lärarinneplats efter tidens fordringar.

Hon hade således varit belåten med att antaga den anställning, som genom vänners rekommendationer erbjudits henne.

Men om ock Marth'-Marie egde en stor fond af lugn förtröstan och en icke stort mindre fond af tålamod och sjelfbeherskning, så var detta likväl icke tillräckligt att kufva den känsla af motspänstighet, med hvilken hon på aftonen nalkades målet för sin färd.

Denna motsträfvighet härflöt deraf att, sedan hon emottagit platsen och dessutom ingen annan stod till buds, hon fått höra (hvad hon likväl dolt för tanterna) att friherrinnan T. var en dam, hvilken gjort sig känd för sin förmåga att utpina såväl sina pigor som sina sällskapsmamseller, af hvilka hon vanligen ombytte tre à fyra på året. Och emedan hon under en för hand varande mellantid icke kunnat erhålla någon äldre och

erfaren, så hade hon antagit den knapt mer än sjuttonåriga flicka, som nu skulle inträda i hennes tjenst...

Då diligensen stannade vid sin station i B., hörde Marth'-Marie en mansperson af tarfligaste slag fråga efter »en mamsell Palm, som skulle till gamla friherrinnan T. vid Strandgatan», och sedan hon gifvit sig tillkänna såsom den, hvilken han sökte, förkunnade sig mannen vara *den* vaktmästarn, som alltid följde friherrinnan bort och hem, då hon på aftnarne var ute, och att han nu fått order att hemta mamsellen och hennes saker.

»Jag har två kappsäckar, utom min nattsäck!» yttrade Marth'-Marie.

»Aj, aj, det var fasligt stor packning för en *mamsell!* Friherrinnan sätter minsann inte supémin på sig, då hon skall betala bärarlön — en bår med två karlar!» Vaktmästaren såg helt förskräckt ut.

»Det kan väl ändå icke hjelpas!» förklarade den unga damen, som icke syntes hågad att taga saken så allvarsamt. »Var snäll och skaffa hit bärare och låt oss snart komma i väg!»

»Den der är då inte rädd för illa vid!» mumlade vaktmästaren, i det han gick att åtlyda den i mild, men fast ton gifna tillsägelsen.

Men under de få minuter han var borta, vexlade färgen på Marth'-Maries kinder, och det var henne omöjligt att qväfva en suck. Ack, hon hade ju varit van vid en ständig kärlek i hemmet! Hvem skulle älska henne i denna nya verld — hvem ens bry sig om hennes känslor?

»Seså, mamsell, här ä' vi nu!» förkunnade vaktmästaren, och tio minuter senare stannade de vid trappan till det hus, som tillhörde friherrinnan.

Den utkommande husjungfrun tog genast hand om den blifvande lektrisen och sällskapsdamen. »Var så

god,» sade hon, »och följ med mig uppför andra trappan! Här strax vid dörren är sällskapsmamsellens rum . . . Det är någon inne hos friherrinnan nu, men jag skall säga till så fort hon kan ta emot mamsell!» Och härvid presenterade jungfrun det otrefligaste lilla rum, man någonsin kunde se och som dertill var fyldt med den mest besvärande luft af alla slags vegetabilier, som derifrån nyss blifvit utflyttade.

»Skall jag bo *här?*» frågade Marth'-Marie, i det hennes blick långsamt öfverfor denna sorgliga fristad för de stunder, då hon skulle få vara ensam.

»Ja, friherrinnan är frikostig mot sina mamseller — hon säger att hon eljest kunde ha stor hyra för den här kammarn. Tjenstflickorna få i stället bo i ett svart hål.»

»Var snäll och öppna fönstret, så att luften får strömma ut — jag blir eljest sjuk, jungfru lilla!»

»Det skulle jag visst gerna göra, om inte friherrinnan låtit spika fast hakarna. Det är väl inte farligt, om jag säger att det skedde derför att den sista mamsellen jemt låg i fönstret och titta' på herrarne, som gick till och från postkontoret. Men vi kan sätta opp dörren till gången, så blåser det genom gluggen . . . Seså, nu är främmanden borta — friherrinnan ropar. Hon grälar i förstun, hör jag, om bärarepengarna för mamsells saker.»

Jungfrun flög ned.

3.

Sällskapsmamsellen gör sitt inträde.

Sedan Marth'-Marie blifvit ensam, hade hon knapt hunnit aftaga hatten och framför den lilla spräckta spegeln öfverse sitt i ljusaste blonda färg skiftande hår, i behagliga vågor uppstruket från pannan, och dragit sorgkragen rätt öfver det svarta klädningslifvet, än jungfru Kerstin kom springande för att be mamsell Palm stiga ned.

Marth'-Marie kände liksom ett litet bultande i hjertat, men hon var hvarken blyg eller modlös. Af allt, som kunde möta henne, fruktade hon mest att blifva tilltalad i ett kärft och ohöfligt språk. Hennes mor hade haft en fin uppfostran och hennes far varit en så bildad och kunskapsrik man, att det språk, vid hvilket hon från barndomen blifvit van, var det, som anstår personer, hvilka i hur förändrade lefnadsomständigheter som helst alltid bibehålla aktningen för sig sjelfva . . .

Då hon inträdde i det stora, i tung stil möblerade förmaket, satt en till utseendet icke obehaglig gammal dam i ena soffhörnet. Hennes skarpa gråa ögon, åt hvilka de i pannan uppskjutna glasögonen gåfvo en ännu skarpare skuggning, hvilade med ett forskande uttryck på den lätta, mjuka gestalten, som med en älsklig, barnslig ödmjukhet böjde sig framför henne.

»Välkommen, välkommen, min lilla vän!» ljöd friherrinnans icke särdeles harmoniska röst . . . »Nå, utseendet är rekommenderande — och jag har hört mycket godt om en dotter, som väl förstått uppfylla ansvarsfulla pligter.»

Detta var en så oförväntad mild början, att Marth'-Marie dristade sig att kyssa den gamla fruns hand, i det hon upprörd sade: »Det är icke svårt att uppfylla öfverseende föräldrars fordringar, men måtte Gud tillstädja att jag *väl* går i land med dem, som efter detta rättvisligen skola ställas på mig!»

»Bra, min flicka! Sådant tal, då det icke blott ligger på läpparna, är hedrande för den mor, som uppfostrat henne . . . Men hur var kristningsnamnet igen? Jag nämner gerna mina flickor vid namn.»

»Marth'-Marie har man för det mesta kallat mig.»

»Riktigt — jag mins nu. Men det der låter så fasligt bibliskt . . . *Ett* af de der namnen kunde vara nog, men att på en gång vara både Martha och Maria är för mycket. Dessutom är min tunga besvärad af att uttala dubbelnamn . . . Fins det icke något mera? Det är vanligt att folk, när de icke kunna slösa med annat för sina barn, slösa med namn.»

Den unga flickan rodnade upp öfver hårfästet, men svarade enkelt: »Jag har blifvit döpt till Lydia Martha Maria.»

»Förträffligt . . . Lydia är ett både välljudande och särdeles passande namn . . . Min kära Lydia, hennes pappa var ju något vid tullen?»

»Ja, han hade en liten tjenst vid tullverket, men förut var han grosshandlare i Stockholm.»

»Aha — och spelte förmodligen bankrutt?»

»Under hårda konjunkturer nödgades han cedera, men tillgångarna räckte till att göra hvar man rätt, innan han återflyttade till sin födelsestad.» Detta sades icke utan en viss stolthet.

»Hur gammal var Lydia då?»

»Nära fjorton år, och som jag gått igenom en högre skolkurs, kunde jag sedan hjelpa mig med det biträde, mina föräldrar lemnade mig.»

»Nå, min lilla vän, sedan jag nu är hemma i hennes forna förhållanden, så få vi tala om de åligganden, som här fordras. Jag kunde visserligen för påkommande sjukdomsfall låta sällskapsmamsellerna ligga i kabinettet bredvid sängkammaren, men som jag är liberal, få de ha ett eget rum, fastän jag derigenom förlorar allra minst sjuttifem riksdaler på året.»

»Derför är jag mycket tacksam, men jag måste anhålla att få upp fönstret, ty nu är luften derinne uppfyld med fasliga ångor.»

»Det är väl icke så farligt heller... Nå nå, det kan väl hända att köksan för beqvämlighetens skull satt surkålsbaljan och diverse annat dit under ledigheten. Men beträffande spikarna i fönsterhakarna, så hade de sin orsak i den förargelse, som sista mamsellen gjorde mig genom att jemt ligga i fönstret och gapa. Emellertid tror jag mig nu tryggt kunna taga bort spikarna.»

Lydia — såsom äfven vi hädanefter kalla henne — rodnade, men svarade ej.

»Nu,» sade friherrinnan i uppmuntrande ton, »komma vi till befattningens pligter... Först och främst bör den unga menniskan vara uppe i god tid, se efter kaffet, öfvervaka städningen, observera att inga gamla skorpor komma från bagarn och sedan, medan jag kläder mig, läsa något kapitel ur en religiös bok. Är det torgdag, följer Lydia med köksan åt torget för att pruta pris på allt, som behöfver köpas. När hon kommer hem, skola fingrarna gå flitigt, antingen det är att sy nytt eller upplaga gammalt. På eftermiddagen skrifver Lydia mina bref, går igenom räkningar eller på aftonen, i fall främmande kommer, ser hon efter att intet slöseri får ega rum med socker och tébröd... Om sommaren, då jag bor på mitt landställe Stefanelund (dit vi snart utflytta), ökas naturligtvis göromålen.»

Lydia tyckte visserligen att göromålen redan hade en försvarlig utsträckning. Emellertid afvaktade hon med god min fortsättningen.

»Jo, se, min lilla mamsell Lydia, en fruktbärande trädgård ger en riktig uppsjö af göromål. Sedan man hunnit så långt att grönsaker och allt annat blifvit färdigt, fordras en säker tillsyn, när allt om morgnarna skall aftagas och ordnas för att skickas in till staden. Bärplockningen är i synnerhet nödvändigt att följa med öppna ögon, liksom uppmätningen af bären, antingen de då säljas i staden eller hemma. Dertill kommer min lilla mjölkförsäljning, som också ger *sitt* bestyr.»

Här höll friherrinnan upp litet, och plirande en smula med ena ögat, lät hon det andra liksom nagelfara Lydias anletsdrag, men ännu tyckte sig vår hjeltinna icke behöfva skygga för de framkastade pretentionerna.

Helt fryntligt återtog då den gamla damen: »Det var så sant — jag har alltid under sommarn mina små sonsöner hos mig ett par månader, men för att slippa ha en gymnasist hängande i hälarne på barnen (gymnasister kunna för öfrigt aldrig mättas), så låter jag mina sällskapsmamseller emellanåt läsa med gossarne: det roar dem mer, och mamsellerna bli derigenom i tillfälle att uppöfva sina egna studier. Om aftnarne bruka de oftast med gossarnes återhjelp plocka blommor och binda buketter, som till det mesta äro beställda.»

Nu, för första gången, syntes på Lydias min, att hon fann sin tilltänkta befattning nog mångfaldigad, men hon yttrade endast: »Fins då ingen trädgårdsmästare?»

»Nej, bevars — jag har blott en trädgårdsdräng och en hjelpqvinna, men just *de* behöfva den noggrannaste tillsynen, så att de icke drifva någon handel för

sig sjelfva. Värst är det under äpletiden. Jag har en stor kommers med torkad frukt, men då får mamsell Lydia hjelp af hela huset... Och nu nog för i afton — gå nu upp på sitt rum och lufta så mycket hon behagar... Vi dricka vårt té om en halftimma.»

Då Lydia kom upp till sig, fann hon att jungfru Kerstin allaredan både slagit upp fönster och välvilligt gifvit rummet all den trefnad, som hon förmått, men oaktadt detta kände Lydia sig icke mäktig af någon uppfriskande rörelse. Helt trött satte hon sig i soffhörnet, halfhviskande i en något harmsen ton: »Jo, detta var en lektris- och sällskapsbefattning... Nå nå, vi få väl se!»

4.

Lydia börjar sin befattning som handsekter.

Följande morgonen träffades icke friherrinnan i godt lynne. Hon hade erhållit ett bref, som uppväckt hela hennes vrede.

»Sätt sig der vid bordet,» hette det, så fort kaffet var borttaget, »och skrif ett svar, som jag skall diktera, till min sonhustru, som icke hade mycket vett förut, men nu tycks ha blifvit alldeles renons på den varan!»

Med det behagliga lugn, hvilket utmärkte hennes rörelser, satte sig Lydia på den bestämda platsen och började ordna skrifmaterialerna. Men om man velat uttyda friherrinnans förvånade min härvid, kunde man

lätt tänka att hon kände sig bedrägen på något. Utan tvifvel var det vanligt att sällskapsmamsellerna erforo en helsosam alteration, när deras herskarinna visade sig i sin närvarande sinnesstämning. Lydias nerver voro likväl icke danade för dylika alterationer.

»Är hon färdig,» sade friherrinnan kärft, »så börja så här:

»*Min kära Justine!*

Om någon menniska råkat ut för en riktigt obehaglig öfverraskning, så är det jag... Du vet hur gerna jag tar emot mina sonsöner, men du känner lika väl att jag icke velat mottaga någon gymnasist, som skulle slå ned mina äplen, slita sönder mina bärbuskar och utöfva all annan vandalism — och ändå dristar du nu att utan alla preludier förklara att en kusin till din kära man...»

(»Det är icke min son det, begriper Lydia: han, den ädla själen, dog för fyra år sedan, och enkan hade sörjt ut efter halftannat år, då hon gifte sig med en rik odugling, som inbillar sig vara affärsman — för det att han kallas brukspatron, ännu sedan han sålt bruket — detta i parentes. Fortsätt nu! Hvar slutade vi?...» Lydia uppläste sista raden i det påbörjade brefvet: »att en kusin till din kära man»... »Riktigt!» sade friherrinnan. »Nu fortsätter jag diktamen:)

»... en nypromoverad filosofie doktor, herr Edmund Lannerkrans, benäget åtagit sig att komma hit ned till *min* lilla landtgård för att läsa med gossarne under ferierna. Vet du, Justine, att detta sannerligen är något starkt! Skall först och främst ett par pojkar på åtta à nio år behöfva en sådan herre för att proppa i sig lite sommarlärdom, och för det andra och vigtigaste: Skall *jag* vara färdig att sätta min hvardagsdiet på sådana fötter, att både han och jag bli belåtna?

Jag skrifver nu för att be dig genast inhibera den här dumma tillställningen! Du vet för resten att jag icke har mer än tre gästrum. Det ena är upptaget, och de två andra upptagas ju alltid af er sjelfva, då ni efter era badresor göra mig den äran att ligga på Stefanelund några veckor.

I all vänskaplighet
Stefana von T.»

Brefvet afgick, men svaret, som icke inträffade förr än friherrinnan med sitt hushåll redan för fjorton dagar sedan utflyttat till landstället, meddelade, att hur ledsen fru Justine än var att göra sin svärmor emot, stod det ej i hennes förmåga att nu hjelpa saken, ty Edmund Lannerkrans hade vid detta laget troligen afrest. Gossarne skulle komma om ett par dagar.

»Jo, det här är hyggligt... Kom hit, Lydia!» Friherrinnan slog brefvet slag i slag mot snusdosan. »Nu, när vi alla måste vara upptagna med såningsarbetet, blir man hindrad med onödiga göromål... Lydia får genast gå i befattning med att ställa i ordning gula gästkammarn, som står full af flyttsaker. Hon får stufva upp de gamla gardinerna och laga att öfverdragen bli tvättade och strukna.»

»Ja,» svarade Lydia lugnande, »det skall nog bli bra!»

»Och hör på... Lydia får också i morgon bittida ställa till ett nytt skorpbak — sådana der unga akademiherrar ha en gruflig passion att äta... brukspatron måtte väl betala för honom, men i alla fall kan Lydia gerna blanda hälften rågmjöl i hvetemjölet!»

Lydia sprang helt glad till sina nya förrättningar: hon var minsann icke ledsen öfver utsigten till en liten variation i hvardagslifvet.

5.

Hjelten uppträder.

En vecka hade förflutit sedan lärare och lärjungar nästan samtidigt inträffat på det lilla täckt belägna Stefanelund.

Friherrinnans sonsöner, Svante och Manne, voro ett par hurtiga, snälla gossar, icke öfver sig begåfvade i intellektuelt afseende, men också icke begåfvade med något öfvervägande intresse för halsbrytande klättringar öfver plank och trädgrenar. De foro till och med fram med möjligaste försigtighet, då de voro sysselsatta att, instuckna i krusbärshäckarna, smaka på den gröna karten. För öfrigt följde de troget sin kära farmor, bärande hennes fröpåsar, hennes näsduk, snusdosa och glasögonsfodral jemte snöret, då trädgårdssängar skulle uppslås — ty som man vet, var den gamla raska damen sin egen trädgårdsmästare.

Men det är icke endast gossarne som skola omnämnas: man måste väl äfven tala om läraren, ehuru, för att säga sanningen, allt *tal* från friherrinnans sida om honom hittills blott varit förtal.

»Såg man väl maken,» sade hon, der hon nu satt vid ett tilltänkt kål-land, på hvilket sängarne skulle uppslås, »såg man väl maken, mamsell Lydia, till ogenerad karl! I stället för att sysselsätta sig med gossarne, finner han för godt att ligga inne i sta'n och för resten resa hela bygden omkring. Jag är säker att min så kallade svärson, som Justine trugat på mig, får betala den här karl'n ansenligt för det att han skall göra *ingenting!*»

»Friherrinnan påminner sig kanske,» vågade Lydia framkasta, der hon, sittande bredvid i gräset, var sysselsatt med att på en tallrik skilja isär diverse frön, som hennes herskarinna råkat sammanblanda, »att herr Lannerkrans är korrespondent till tre särskilda tidningar och att han, för att kunna beröra ortens förhållanden, behöfver se sig om.»

»Har han kommit hit för *den* orsaken? Men jag gissar att Lydia redan är fångad genom hans artighet att bemöta henne som en salongsdam, kantänka!»

»Åh,» svarade Lydia med ett ungdomligt skratt (hon kände sig stå på trappsteget till favoritskap . . . det låg dessutom ingen galla i den gamla fruns ton), »åh, jag har ju *titel* af sällskapsdam! Dessutom försäkrar jag friherrinnan att han talar nästan lika höfligt till pigorna.»

»Kors, att Anders (trädgårdsdrängen) icke kommer igen med störarna! Gossarne stampa rättnu af otålighet upp hvarenda grästorfva bakom min stol . . . Ja, ja, kära Lydia, jag medger att herr magistern har *en* förtjenst: han hamsar icke med pigorna.»

». . . Och finge han aflägga prof på andra goda egenskaper,» ljöd en fyllig, manlig röst bakom friherrinnans trädgårdsstol, »skulle min nådiga tant och värdinna strax fatta att han har mer än *en!*» Det var den tjugufemårige filosofie doktorn i egen person, som, oförmodadt hemkommen, redan iklädd en lätt grå sommarkostym och halmhatt, presenterade sig för de förvånade fruntimren, hvilka icke hört hans steg på den mjuka sandgången.

Edmund Lannerkrans var en smärt, välväxt man af något mer än medelstorlek. På hans ansigte hade Gud sjelf skrifvit en hedrande orlofssedel: man kunde der läsa både om trohet och ärlighet, ära och pligtkärlek. I öfrigt syntes på detta samma ljusletta, mycket

behagliga ansigte en vacker blandning af allvar, kraft, humor och humanitet.

De unga herrarne Svante och Manne släpte i förtjusningen, då de fingo se sin godlynte lärare, som likväl ännu icke lärt dem annat än att hålla af honom, farmors både snöre och snusdosa och rusade likt ett par lössläpta fålar rakt på honom, hvarvid han skrattande kastade dem åt hvar sin sida och tillsade dem att nu springa sin väg och roa sig dugtigt.

»Jaså,» sade friherrinnan förtretad, »är det en af herr magisterns eller (efter det ändtligen skall vara en påtrugad slägtskap) *Edmunds* goda egenskaper att lära pojkarne olydnad mot sin egen farmor... Här sitter jag nu ensam med snöret, som, så fort drängen kommer, skall spännas öfver kål-landet! Plantorna borde ut i afton.»

»Nå, hvarför är då jag här, om icke för att hjelpa friherrinnan, i fall jag icke får den äran att säga *tant*. Jag tror att jag blir något dugligare än gossarne... Tjenare, mamsell Lydia! Det var då en riktig välgerning för ögat att få se mamsell Lydia i ljus sommarklädning.»

»Det är ej af fri vilja som jag utbytt min sorgdrägt — men friherrinnan vill helst se mig i grått.»

»Ja, tant har säkert alltid goda idéer... Och så komplimenterar jag mamsell Lydia ytterligare för den lilla charmanta herdinnehatten, som kläder oförlikneligt.»

»Men blygs då magistern alldeles icke att skämma bort barnet så der!» inföll friherrinnan. »Ännu, det försäkrar jag, har aldrig någon ung herre i *min* närvaro utgjutit sitt smicker för mina flickor.»

»Då ha de säkert varit så kallade ulfvar i fåraklåder. Men jag, som på minst ett halft dussin år, kanske icke på ett halft tjog, blir i tillfälle att gifta mig, har aldrig annat att säga en ung skönhet, än

hvad hela verlden kan höra, inbegripet jorden, luften och fåglarne. Jag besjunger ungdomen och behagen, hvar jag träffar dem, utan att hviska försåtliga artigheter, som endast fåglarne i luften böra höra ... Och nu ta vi till snöret — jag ser att drängen kommer der!»

»Nå, det är icke något oförståndigt tal ... Låt nu bara se att jag får mina sängar snörraka!»

»Jo, jag är fullkomligt hemma i det här: jag har icke allenast hjelpt min mor vid vårt lilla jordbruk, då hon lefde, utan jag har också en tid varit elev vid landtbruksinstitutet — ja, till och med har jag varit ett par månader vid experimentalfältet i Stockholm. Jag har alltid haft en ofantlig förkärlek för trädgårdsskötseln, och kommer säkert att skaffa mig något eget i den vägen.»

»Är allt det der sanning?» frågade friherrinnan helt blid.

»Fullkomligt — och till bevis derpå vill jag anlägga ett par melonbänkar; de ge god afkastning ... Och det var sant ... medan jag var inne i staden, skref jag till direktörn vid experimentalfältet om några utmärkta frukttelningar, som jag skall ha äran plantera här till minne af mitt besök.»

»Nå, min käre Edmund (förstås att det blir vid tantskapet), han är ju en verklig fågel Fenix ... Mamsell Lydia, magistern vill visst dricka lite saft och vatten eller sockerdricka.»

»Nej, för all del — jag är icke i behof af någonting drickbart, deremot är jag i behof af mamsell Lydias hjelp vid snöret på denna sida. Desto bättre kan jag då använda mina ögon, så att vi få sängarna riktigt prydliga. Sedan hjelpas vi åt att få ut plantorna, och efter *det* arbetet skall jag känna mig redo att expediera icke blott ett par flaskor sodavatten, utan äfven ett försvarligt antal smörgåsar.»

Snart visade det sig också att den unge filosofie doktorn ej allenast kunde lemna korrespondensartiklar till tidningarne, utan att han ock verkligen var hemma i trädgårdsskötseln. Alltsammans gick hurtigt och ordentligt under glädtigt småprat.

»Det här,» sade friherrinnan för sig sjelf, medan hon betraktade de unga menniskorna, »det här är då riktigt hyggligt! Min sällskapsmamsell gör mig nytta för två husmamseller, och så kommer så godt som nedfallande från skyarna den här filosofen. Han får också bli föreståndare för alla mina trädgårdsarbeten ... Men,» tillade hon tankfullt, medan fingrarna mekaniskt rörde i snusdosan, »när för detta sonhustrun kommer med sin brukspatron, blir det väl annat! Justine vill nog spänna Edmund för sin triumfvagn, och Adolf, stackars sjåtern, skall väl förgapa sig i flickungen, så att Justine får tuta mig i örat med den vanliga larmsignalen: 'Svärmor har då de rysligt kokettaste mamseller, som finnas i verlden'. Ja, ja, tuta du, min docka, så mycket du vill — den här gången ämnar jag vara stendöf!»

Och härmed tog vår gamla dam den länge omklämda prisen.

6.

Promenaden till kyrkan.

Det var en oändligt vacker söndagsmorgon ett par veckor efter kålplanteringen, och en oändligt vacker väg var det också mellan den lilla insjön och de i full blomsterskrud klädda ängarna. Men kanske

var det vackraste föremålet i hela taflan den högväxta, svartklädda flickan, som vid Edmund Lannerkrans' sida vandrade på vägen till kyrkan. Naturligtvis voro gossarne också med, men de sprungo än förut, än efteråt.

»Det ser ut,» sade Edmund, i det han lät sin af dämpad beundran lysande blick öfversväfva den sköna varelsen, »det ser ut som om mamsell Lydia velat straffa sig sjelf för den lilla synden, att före sorgtidens slut ha då och då begagnat en sommarklädning. Nu är den svarta färgen, som ger mamsell Lydia ett så allvarsamt utseende, återtagen, och dertill är det en så storståtlig svart sidenklädning, att en glad själ känner sig helt främmande och högtidligt stämd.»

»Det,» svarade Lydia med sitt intagande småleende, »är något som hvarken jag eller min klädning pretendera... Om jag såg allvarsammare ut än vanligt, så var det derför att jag tänkte på mina små kära tanter, som jag förut flera gånger nämt. De skänkte mig på min konfirmationsdag den drägt, som jag nu bär.»

»Jag komplimenterar deras smak just i denna silfvergrå crêpe-schal, som ger mamsell Lydia utseendet af att vara insvept i ett genomskinligt moln. Då jag på allvar lemnar den här sommartillflykten, tar jag vägen genom staden M. och skall då ha äran uppvakta damerna med helsningar från deras unga slägting.»

»Ack, hur välkommen herr Lannerkrans då blir! Jag har så många skäl att älska dem... Under mina dyra föräldrars långvariga sjukdomar voro de för mig såsom englar, sända från Gud.»

»Det håller jag redan af dem för — som sådana vill jag alltid tänka mig *goda* qvinnor.»

»Man hör att herr doktorn haft en ädel mor. Endast föräldrar kunna, näst Gud, ingifva barnen ädla känslor.»

»Åh, börjar ni tala om min mor, då blir också jag högtidligt stämd... Hon var ett helgon, och ändå jordiskt glad och öm. Det förekommer mig bestämdt som om mamsell Lydia skulle bli en kopia af detta mitt ideal för allt qvinligt behag, renhet och högsinthet.»

»Nej, tänk er aldrig mig med någon helgongloria! Jag vill försöka att genom den lilla kraft, jag eger i min själ, med godt samvete sträfva igenom den sträcka lif, som måhända ligger framför mig; men medan jag skjuter än till höger, än till venster de små pinande pröfningarna, händer icke sällan att högsintheten får en liten knuff, som betydligt nedstämmer den. Men också att vid endast sjutton år och fem månader nödgas lemna sitt hem, sina älskade grafvar, sina enda släktingar...» Hon afbröt och tystnade.

»Nej, mamsell Lydia, nu fördjupa vi oss icke längre i våra minnen! Liksom ni, fick äfven jag lemna allt det kära och gamla bakom mig. Den lilla gård, der jag som gosse lekt, blef såld — och med ett kapital af fattiga 2,000 rdr, återstoden af köpeskillingen, står jag nu, efter slutad akademiekurs, just färdig att börja ett nappatag med verlden för att bereda mig en bergad lefnadsställning.»

»Ni är således jemt dubbelt så rik som jag; försäljningen af mina föräldrars bo gick till 1,000 rdr, hvilka min förmyndare, som är en särdeles hederlig man, placerat så fördelaktigt, att de ge sex procent — hela 60 rdr!» sade den unga flickan, mycket upplifvad af sin oskyldiga stolthet.

»Ståtligt... men räntan räcker ändå icke till hälften för er toalett, åtminstone som ni för närvarande kläder er.»

»Så ni talar! Jag ärnar tvärtom af min lön lägga till 40 rdr, så att jag vid årets slut kan sätta in 100 rdr i sparbanken.»

»Hur stor är då mamsell Lydias lön?»

»Jo, den högsta friherrinnan gifvit: 75 rdr.»

»Och deraf skall ni kunna bespara 40 — ack, ack!» Den unge mannen såg helt tvifvelaktig ut.

»Tvifla icke! Det slår väl ihop... Tanterna ge mig 25 rdr på hvar födelsedag, och sedan skall ni veta, att då jag lemnade vår stad, gaf mig min förmyndare och många andra vänner en sådan uppsjö af presenter, att min toalett är försedd för åratal.»

»Förträffligt... Dessutom får ni väl snart friare och gifter er.»

»Nej, för ingen del!»

»Tänker ni då helga er åt det ogifta ståndet?»

»Så torde det bli... Om jag finge en *rik* friare, toge jag honom icke, derför att det vore förödmjukande, då *jag* ingenting eger.»

»Hvad säger ni — han finge ju *er sjelf!*»

»Det blefve ändå icke lika. Och om jag finge en *fattig* friare, bönhörde jag icke heller honom, ty då kunde jag förstöra hans framtid... Ni ser således att jag troligtvis, liksom tanterna, endast blir en hjelpreda åt andra.»

»Det ser jag icke... Det fins ännu en tredje klass, till exempel en man, som hvarken är rik eller fattig, men i tillfälle att erbjuda er en hygglig, nödtorftig lefnadsställning, der ni genom er husliga verksamhet och ert glada, förtjusande och lifvande lynne finge fylla bristen.»

»Ja, det vore kanske det enda — men det blefve ändå så nära fattigdomen, att jag, som gjort så tidig erfarenhet (helst då fattigdomen icke bör se ut för hvad den är), anser bäst att utesluta giftermålsfrågan från det program, jag uppgjort öfver framtiden... Men se der ha vi kyrkan — Gud gifve att friherrinnan icke redan vore kommen före oss... vi ha gått alltför sakta!»

»Det,» svarade Edmund, »har skett endast för att bevara er vackra klädning... och ändå har den kommit i beröring med dammet, som ni får tillåta mig slå bort med min näsduk!»

7.

Sonhustrun och hennes herr man anlända.

Lydias dammiga klädningskant, den hon utan pryderi öfverlåtit att renoveras af Edmund Lannerkrans' gula silkesnäsduk (något, som hon väl aktat sig för, om hon kunnat ana, hvad ondt deraf skulle uppstå), hade just återfått sin naturliga elegans, då gossarne, hvilka sprungo långt förut, kommo rusande emot dem med underrättelsen att farmors trilla syntes nere i svängen vid kyrkporten — och derpå rusade de åter ned, för att taga emot farmor, som, sittande i sätet styf och rak, sjelf skötte tömmarna.

»Gudskelof att vi äro framme!» sade Lydia till sin följeslagare, medan de hastade samma väg som gossarne. »Det syns att någonting satt friherrinnan i dåligt lynne.»

»Då svär jag på,» svarade Edmund, »att posten redan kommit och att gästerna torde infinna sig mal à propos!»

Och om den saken blefvo de snart öfvertygade, ty friherrinnan hade icke förr fått syn på sin sällskapsmamsell, än hon gaf luft åt sin harm:

»Jag hoppas att mamsell Lydia nu haft tid att gå så långsamt, att hon ej är trött, utan kan gå fortare tillbaka, ty någon predikan får hon icke afhöra den här gången . . . Kan en tänka, att jag på morgonen haft bref från Justine. De blygas icke att komma en hel vecka för tidigt, och de inträffa kanske i eftermiddag. Lydia vet således, att det är nödvändigt att skynda sig hem för att göra de två rummen i ordning . . . Det var nu ett spektakel också, att hela nytorkade tvätten skulle läggas deruppe!»

»Min bästa friherrinna,» svarade Lydia lugnt och mildt, men också fullkomligt frimodigt, »jag skulle helst ha sett att kläderna fått bäras upp på vindskontoret, men jag vågade icke vara olydig mot friherrinnans befallning . . . Det blir ganska svårt att få bort den otrefliga luften så hastigt och äfven att få bort sjelfva kläderna.»

»Icke skall väl mamsell Lydia förrätta det arbetet?» frågade Edmund ifrigt.

»Kanske att du, min vän, vill hjelpa henne!» inföll friherrinnan försmädligt. »Men Lydia har naturligtvis Kerstin till hjelp.»

»Kerstin, som ligger uppsväld i fluss och tandvärk?»

»Så får det väl bli köksan!»

»Men, farmor, då få vi ju ingen middag . . . och jag är redan hungrig!» vågade en af gossarne invända.

»Svante är en märkvärdigt klok pilt!» förklarade Edmund. »Och som jag ser på Manne, att han delar sin broders åsigt, föreslår jag att gossarne följa mamsell Lydia hem.»

»Och informatorn följer kanske disciplarne?» mumlade friherrinnan, under det Edmund hjelpte henne ned ur trillan.

»Nej, min bästa tant, det uraktlåter jag: en sådan tjenstaktighet skulle icke vinna mamsell Lydias bifall.»

Lydia skänkte sin nya vän (ty som sådan ansåg hon honom) en vacker bifallsblick. Derefter vinkade hon gossarne vänligt till sig och försvann skyndsamt på hemvägen.

Då friherrinnan och hennes kavaljer återkommo från kyrkan, voro gästrummen redan i ordning, och middagsbordet desslikes.

»Det kan ingen tro, farmor, hur mamsell Lydia fäktat!» meddelade unge herr Manne.

»Och så stark hon är och så snäll!» bifogade Svante.

»Nå, ni ha väl hjelpt henne?» frågade farmor nådigt.

»Ja, bevars, vi ha haft schå allihop!»

»Det här,» hviskade Edmund till den unga flickan, hvilken nu, rosenröd och het som en ros i solhettan, kom in i salen, »det här vågar jag icke berätta för tanterna, ty ett sådant slags ansträngning är högst ohelsosam.» Han tycktes vara helt bekymrad.

»Lappri! Jag är stark — och nu får jag litet ro på eftermiddagen ... De komma väl icke före qvällen ...»

Men trösta oss för ro det blef den eftermiddagen! Så vacker som morgonen varit, så bråkig blef aftonen, och ändå var *den* endast inledningen till ett nytt skifte i den unga qvinnans lif ...

»Usch, så tråkigt, farmor, nu är pappas och mammas vagn strax här!» rapporterade den ene af gossarne, just som den gamla damen i ena soffhörnet beredt sig en beqväm plats för den stora middagsluren.

»Nu,» ropade den efterföljande af ungherrarne, som kom hack i häl efter, »nu är det då slut med att ha roligt ... mamma gör aldrig annat än piper, och

pappa gör aldrig annat än skrattar — och så få vi inte vara i fred.»

»Tyst, pojkar!» bjöd farmor majestätiskt. »Hvar är Lydia? Jaså, hon skulle räkna pengarna för bären, som sålts på kyrkbacken... Nå, der är Lydia. Spring ut och ta emot sällskapet och för upp hennes nåd på gästrummen — de ska väl gubevars damma af sig, innan de komma hit in. Sätt så i ordning kaffebordet nere i stora bersån, men Lydia tar icke af det allra förnämsta småbrödet och icke en bit af sockerkakan!»

»Tag inte alla pepparkakorna heller — annars blir det inga qvar till oss!» hviskade en af gossarne, i det de båda, liksom fattade af en hvirfvelvind, flögo ut genom dörren med mamsell Lydia efter sig.

8.

Herrskapet presenterar sig.

Innan Lydia hann ut till trappan, hade Edmund, som lyckligtvis höll på att röka sin cigarr, sittande under en af lindarna på gården, skyndat fram, så fort vagnen stannat, och med artiga bugningar och artiga ord hjelpt ned hennes nåd Justine. Denna dam, tätt insvept i sitt gröna flor, tycktes likväl, redan innan hon emottog hans arm, vara stadd i ett horribelt misshumör, ty hon vårdade sig knapt svara, och den lättvindiga helsning, som hon gaf sina söner, förekom Edmund så obehaglig, att

han kände sig helt belåten öfver att få lemna den stela frun åt Lydias omsorg.

Under tiden hade herr brukspatron Adolf Lannerkrans, hvilken, liten och spenslig till växten, närmast liknade en vårdslös skolpojke, med sina fria fasoner, sin lösknutna halsduk, sin nedvikna skjortkrage, sina randiga underkläder och paletån för värmens skull neddragen halft öfver axlarne, i sin tur hunnit upp till trappan, der han helsade sina styfsöner med ett tag i hvarderas nacke, förklarande att han skulle anse dem för de utsöktaste gossar i verlden, om de genast ville gå sin väg och plocka alla sakerna ur vagnen . . . I detsamma vände sig herr brukspatron till Edmund, som åter kommit ned. »Hör på du, hvad i alla englars namn är det för en prima skönhet som tog emot Justine — aldrig kan väl det vara sällskapsmamsellen?»

»Jag underrättar dig, min käre Adolf,» svarade Edmund helt allvarsamt, i det han med sin kusin utbytte ett hjertligt handslag, »att den här unga flickan, dottern till en afliden fattig tjensteman, är en fin, bildad, älsklig och oskyldig varelse, som jag förbjuder dig att uppvakta med ditt vanliga dumdristiga nonsens!»

»Tusan hakar,» — brukspatronen slog upp ett klingande skratt — »jag tror att du lagt dig på ett nytt slags studier, men akta dig sjelf, du, så att du icke pratar något farligare än *nonsens!*»

Under detta herrarnes meddelande hade hennes nåd Justine blifvit af Lydia förd till sitt rum, der hon genast nedsjönk i en fåtölj, under försäkran att, om icke mamsell hjelpte henne att få kläda af sig och få sig en annan drägt, hon utan tvifvel måste stanna der hon var, färdig att dö af trötthet.

»Jag skulle gerna göra denna lilla tjenst,» svarade Lydia enkelt, »men friherrinnan väntar mig strax tillbaka, emellertid skickar jag upp husjungfrun.»

Vid detta svar vände sig fru Justine med en förvånande rask rörelse om i stolen; hon var så van vid de så kallade sällskapsmamsellernas ödmjukhet, under förhoppning på vackra presenter, att hon med ett slags slö undran lät sina blickar öfverfara Lydias gestalt.

Men Lydia gaf henne icke tid att låta hennes förvåning öfvergå i ord: hon skyndade ned till sin gamla herskarinna, hvilken i sin tur var uppbragt öfver den tid, som Lydia *slösat* bort.

»Tänker hon engagera sig som kammarjungfru hos fru Justine? Jag trodde ej att Lydia skulle låta använda sig *så* som de andra slarfvorna.»

»Nej, jag tog mig just friheten förklara hennes nåd att min tid var upptagen — och nu kanske jag får springa och styra om kaffet i bersån?»

»Gör det och ge bud, så fort det blir färdigt . . . Åh, se der är mågen redan . . . God dag, du! Jag trodde icke, att du så snart var färdig att uppvakta mig.»

Brukspatronen höll på att rent af »tappa ögonen», då Lydia försvann genom dörren. Derefter skyndade han att kyssa friherrinnans hand, under försäkran att som han bestämdt störde sin dyra svärmors middagssömn, skulle han komma igen, sedan han fått göra toalett.

»Åh nej, du!» svarade friherrinnan med ett litet försmädligt skratt. »Flickan hittar nog vägen till trädgården utan att du behöfver besvära dig, hvilket kanske var meningen . . . Sätt dig, min vän, och tala om er brunnstur.»

»Det är en outhärdlig värme i dag!» svarade den artige mågen, hvilken genom fönstret såg Edmund obesväradt ställa sig som biträde till den bländande skönhetens disposition, ja, till och med pojkarne lemnade vagnen för att följa efter med en korg emellan sig . . .

»Ack, min bästa svärmor, brunnskuren har verkat ingenting mindre än godt på Justines matthet och sinnesro; och jag fruktar att jag måste springa upp och se om jag icke kan vara henne till tjenst . . . Vi ville icke besvära svärmor med kammarjungfru.»

»Nå, spring upp då, men skynda dig tillbaka, så att du för mig ned i trädgården, då vi få bud!»

Brukspatronen hade gerna åtagit sig att blifva budbäraren, men då han väl kommit ut i förstugan, ropade honom hans äkta hälft: »Adolf, skynda dig . . . menniskan kan ju icke få upp kappsäcken.»

»Tusan hakar,» och den godlynte äkta mannen skrattade sjelf åt sitt missöde.

»Nu är det så magnifikt det kan vara, mamsell Lydia!» sade Edmund, och gick några steg tillbaka från kaffebordet, för att rätt beskåda det . . . »Kunna icke gossarne nu rapportera att allt är klart?»

»Jo, gör det, snälla gossar!» inföll Lydia, ordnande de friska blad kring serveten, som Edmund nedrifvit med armbågen, under det han beundrade den unga damens smak.

Knapt hade emellertid herrarne Manne och Svante börjat sin kappspringning, än Edmund brådskande sade: »Bästa mamsell Lydia, *om* någon taktlöshet blir att förlåta, så låt mig tro, att den sjuttonåriga flickans ädla instinkt hädanefter som hittills utvecklar sin *medfödda* takt!»

»För all del gör icke sådan affär af unga hennes nåds små pretentioner! Jag har redan tillbakavisat dem enligt friherrinnans vilja.»

»Det var icke på Justine jag tänkte,» svarade Edmund rodnande.

»Icke skulle väl brukspatronen kunna begå någon taktlöshet mot mig?» Hon blef alldeles skarlakansröd, medan de vackra ögonen sköto verkliga blixtar.

»Icke för att förolämpa (det bedyrar jag), men han har en så narraktig vana att ändå begå taktlösheter just genom det smicker, som han anser sig böra egna alla unga fruntimmer och hvilket alltid väcker hans frus oro, något som i sin tur smickrar *honom* ... Ah, se der ha vi sällskapet!»

Lydia gick att ställa sig vid yttre ingången till dubbelbersån.

Först kom friherrinnan, konvojerad af herr brukspatronen, som tycktes benägen att segla under förlig vind, så framt hans kära svärmor tillåtit sådant, och efter detta par syntes fru Justine, ganska ståtlig i ny toalett, ledande sina söner, en vid hvardera handen, och om de i något liknade sin styfpappa, var det i begäret att hastigt komma fram, men tvärt igenom det gröna floret varsnade de moderns återhållande blick.

Då man ändtligen hunnit hamnen, utropade genast brukspatronen: »Nå, men det här är ju ett alldeles förtjusande arrangemang!» och så snart han fått friherrinnan ned på soffan, bugade han sig artigt för Lydia, förklarande att han säkerligen *aldrig* druckit kaffe med större smak, än han nu skulle göra.

»Uppehåll icke flickan, utan låt henne sköta *sin* affär, om du liksom jag längtar efter kaffet!» sade friherrinnan sträft.

Hennes nåd Justine yttrade icke något, men hennes blick fäste sig med hånfull nonchalans på sällskapsmamsellen, och Edmunds försök att distrahera henne möttes ganska snäft: han hade ju begått den oförlåtliga

försummelsen att låta endast *gossarne* föra henne ned i trädgården.

Men när fru Justine tyckte att såväl hennes mans som kusinens ögon något för länge qvardröjde vid Lydias behagfulla rörelser under serveringen, bröt hon sin värdiga tystnad och sade, vänd till svärmodern: »Jag gissar att det här unga fruntimret är någon aflägsen slägting till min goda svärmor — kanske någon Häckensköld?»

»Nej, du,» svarade friherrinnan med spefull förnöjelse, »hon heter hvarken Häckensköld eller Sjåpensköld, men eftersom du nödvändigt vill att hon skall passera som slägting, så får jag väl icke på första dagen göra dig emot . . . Hör på, Lydia, släpp kannan och kom och gör din komplimang . . . Du får hädanefter kalla mig tant!»

Rodnande af glädje skyndade Lydia att under den djupaste nigning kyssa friherrinnans hand och sade med sprittande liflighet: »Nu har jag blott att önska, att jag i min person måtte innefatta två sällskapsmamseller och tre husmamseller, ty om man vill söka till att göra sig nyttig för sin *matmor*, så vill man bli ännu nyttigare för sin *tant*.»

»Tusan hakar,» inföll brukspatronen skrattande, »hvad svärmor har för lysande och framför allt fruktbärande idéer!»

»Ja, har jag icke, du — men denna står jag i skuld för hos Justine . . . Ack, hur är det med dig, Justine lilla . . . Smakar icke kaffet?»

»Värmen . . .» mumlade den förödmjukade högmodiga damen, i det hon lät Edmund befria sig från kaffekoppen.

»Kanske du vill, min engel, att jag föijer dig upp? Du behöfver visst lägga dig!» föreslog den äkta mannen.

Men det svar, han erhöll, bestod endast i en förnäm skakning på hufvudet och en blick, som i aningen lät honom njuta försmaken af aftonens sparlakanslexa.

9.

Hur långt sakerna avancerade under Edmunds frånvaro.

Det var dagen efter Edmunds afresa och tio dagar efter herrskapets ankomst — ty af något skäl, som han sjelf bäst kände, hade hans resa denna gång kommit att dröja längre än vanligt, men så fordrade också nu materialerna för hans tidningskorrespondenser att han stannade borta åtta à tio dagar.

Så länge Edmund tillhörde den lilla sällskapskretsen på friherrinnans landställe, hade Lydia ett säkert stöd, ty hans artiga, men lugna fasthet inverkade så mycket på fru Justine, att hon icke ville riskera att möta hans iskalla blick, då hon försökte något skämt, hvars föremål vår unga hjeltinna var. Men nu, då han reste, fans intet skäl hvarför hon skulle genera sig, när hon hade så *många* anledningar att lätta sitt humör.

På närvarande vackra förmiddag hade brukspatronen gifvit sig af på en sväng in till staden för att, såsom han brukade säga vid dylika tillfällen, uträtta sin frus kommissioner. Lydia stod i en garderob och inlade linnekläder, medan friherrinnan i rummet utanför var sysselsatt med att rensa hallon.

Fru Justine hade icke visat sig på morgonen, men nu inträdde hon.

»God morgon, min unga nåd! Tänker du hjelpa mig med bären?»

»Nej, jag hoppas få tala vid svärmor om något vigtigare.»

»Åh, bärrensningen är vigtig nog . . . Lydia, stackars barn, har så mycket att sköta innan hon på eftermiddagen får ta i håll med syltningen.»

»Ja, mamsell Lydia har många jern i elden. Jag anser likväl att hennes minsta förmåga ligger åt hushållsvetenskapen.»

»Aha,» svarade friherrinnan, »ä' vi hemma der . . . Vet du, Justine, att du gör dig riktigt löjlig med din ständiga misstänksamhet. Men du har en sådan beskedlig sjåter till man, att du icke visar honom någon aktning — jo, så skulle du betett dig i min sons tid!»

»*Han* gaf mig ingen anledning att klaga.»

»Det är nog sant, men jag ser just icke att Adolf heller ger dig någon annan anledning än att han är för flat. Han borde likna sin herr kusin — det är något till karl, min trädgårdsmästare.»

»Det är förvånande hvad svärmor har för en svaghet för herr Edmund! Nog mins jag att svärmor förut aldrig fann sig i mamsellkurtis.»

»Blygs du aldrig grand, Justine! Så framt han icke kurtiserat *dig* (hvad jag åtminstone icke märkt), så vet jag icke hvem han slösat kurtis på.»

»Jaså, hvem är det då som springer Adolf i förväg att öppna dörren för mamsellen liksom hon tillhörde sällskapet?»

»Om någon af pigorna komma bärande med ett fat eller en bricka, skulle Edmund, i fall han vore till hands, öppna dörren. Och hvad Adolf beträffar, så skulle han öppna för min hvita katta, om hon vore

klädd i kjortel. Sådan artighet ligger i lynnet hos en del karlar.»

»Jag är förvånad öfver svärmors åsigt i frågan och tror att det verkligen är en pligt att fästa något afseende på husfriden . . . Den här koketta slinkan ställer sig så att man rodnar vid att se det.»

»Tyst då . . . du förlorar ju all beherskning!» Friherrinnan blinkade åt garderobsdörren.

»Jag tänker icke dölja mina tankar för någon — de delas dessutom af många bland grannarna. Hon väcker verklig förargelse!»

»Sådana dumheter! Kan flickan hjelpa att hon är en skönhet, att karlarne ha ögon att se med . . . Har du märkt att hon uppmuntrar till någon närgångenhet?»

»Det är just hennes studerade löjliga värdighet, som måste utgöra frestelsen. Jag har hört af fruntimmer, som med egna ögon sett det, att hon på kyrkbacken, samma söndag som vi kommo hit, stått stolt som en prinsessa och låtit kusin Edmund, liksom en lakej, med sin näsduk gnida dammet från kanten af hennes sidenkjols volanger.»

Nu utbrast friherrinnan i ett så högljudt skratt, att det bragte Justine från all moderation.

»Svärmor, svärmor, behandla mig icke på detta sätt! Menniskan *måste* bort — jag uthärdar icke längre. Adolf är ju alldeles förhexad . . . Kära svärmor, jag känner en erfaren äldre husmamsell, som är ledig alldeles med detsamma. Tänk på hösten, då vi komma att flytta till samma stad!»

»Du är alldeles tokig, vill du att jag skall ställa Lydia på bar backe för att lugna dina dårskaper?»

I detta ögonblick öppnades dörren till garderoben, och Lydia visade sig, väl snöblek som en lilja, men med en hållning så säker, att Justine inom sig jublade.

Hon hade hela tiden vetat att Lydia fans derinne och väntat på att hon sjelf skulle ta saken om hand.

Hon gjorde så också.

»Goda, ädelmodiga tant,» sade den unga flickan, kyssande friherrinnans hand, »jag kan, efter hvad som passerat härinne, omöjligt stanna qvar — jag vill det icke heller. Och mina tanter komma att gilla mitt beslut, det vet jag.»

»Kära barn,» svarade friherrinnan, kastande sin blick från Lydia till sonhustrun, som nu med förnäm likgiltighet, liksom saken ej rört henne, lutade sig tillbaka mot soffan, »kära barn, jag vill ju icke vara af med dig. Dessutom må du icke tro att en plats genast är tillreds!»

»Säkert,» inföll Lydia, »var det Guds skickelse att jag i morse i länstidningen fick se annonseradt om en plats i ett hederligt borgerligt hus som lärarinna för ett par små flickor i A., och jag går genast och skrifver med posten, om friherrinnan är så god och gör i ordning mitt betyg . . . Blir jag icke antagen, hvarom jag kan ha svar efter fyra dagar, så reser jag hem till tanterna.»

»Hvad i all verlden står här på — skall mamsell Lydia hals öfver huf̈vud resa?» hördes herr brukspatronen utbrista, i det han helt oförmodadt blef fjerde personen i scenen.

»Hvad står på, eftersom *du* så här à propos kommer tillbaka från din tilltänkta stadsresa?» yttrade hans fru, under det hon slungade på honom en uddhvass blick.

»Du menar kanske *mal à propos*, min vän . . . Eljest kom jag derför att du glömt ge mig notan, som du uppsatte . . . Men jag tror att du haft angelägnare göromål!» Och för första gången under deras treåriga äktenskap blef fru Justine slagen af häpnad, och icke

blott hon, utan äfven friherrinnan, som aldrig trott att den beskedlige Adolf kunde prestera en sådan röst och en sådan min.

Emellertid kände sig friherrinnan generad af situationen och derjemte en smula ömt berörd af den bönfallande blick, som Justine sände henne. Det blef dock ingen af dessa damer som svarade, utan Lydia, hvilken helt raskt och obesväradt yttrade: »Herr brukspatron är alltför god som behagar fästa sig vid den lilla uppståndelse, som jag råkat framkalla derigenom att jag i dag sett annonseradt om en plats, som jag tror bättre egnar sig för min ringa erfarenhet, än den jag nu innehar.»

»Ja, men jag tyckte, då jag inträdde, att . . .»

»Lägg dig icke i mina och Lydias affärer, min käre svärson!» yttrade friherrinnan något snäsigt.

»Visst icke, min bästa svärmor! Jag skall endast begagna tillfället, då mamsell Lydia ärnar lemna oss, att be henne ha den godheten att glömma om mitt lynne, som är något lättvindigt, råkat trötta henne ibland . . . Jag försäkrar att detta ingalunda skett af brist på aktning, den mamsell Lydia inger *mer* än någon ung dam som jag känner!»

Härvid bugade han sig med allvarlig artighet för den unga flickan; och vändande sig till sin hustru sade han kort: »Får jag nu anhålla om notan!»

Det äkta paret lemnade rummet tillsammans.

»Gud förlåte mig, tror jag icke att det fins ett stycke riktig karl i karl'n . . . Så ond Justine nu skall vara . . . Nå, kära Lydia, är det verkligen allvar med flyttningen?»

»Ja, det inser tant att det *måste* vara . . . Dessutom behöfver tant en äldre husmamsell!»

»Kanhända, du... Men hvad skall Edmund säga, då han återkommer?»

»Han skall säkert gilla mig, ty jag vet att tant är så god att meddela honom sanna förhållandet.»

»Ja, lita på det!»

10.

Vår hjeltinna ger sig åter ut »på lifvets stig».

Det dröjde endast tre dagar, innan Lydia erhöll svar på sin ansökan om den annonserade lärarinneplatsen. Svaret var gynsamt, men kort, skrifvet af annonsören grosshandlaren Adrian H. sjelf. Och som hon uppmanades till skyndsamhet och gerna ville vara borta förrän Edmund återkom, satt hon jemt två dagar innan han väntades i jernvägskupén. Denna gång träffade sig ej så att hon fick färdas i den gamla förtroliga diligensen, och hon kände sig något oroad af att hon måste byta om tåg och dröja två hela timmar ensam på en station.

Med uppriktig saknad och tacksamhet skildes hon från friherrinnan, som visade sig på sin vackraste sida, i det hon vid afskedet lät hela omgifningen höra, att det var med saknad och öfvertygelse att »aldrig få en så utmärkt flicka mera», som hon lemnade sin kära Lydia, och till bevis på sin stora bevågenhet skänkte hon henne en den allra smalaste lilla guldring med en litet bristfällig »förgät-mig-ej». Gåfvan var ringa, men

Lydia emottog den med glädje. Hvarken brukspatronen eller hans gemål var hemma.

Det var först sedan den unga flickan kommit i ordning på sin plats i kupén som hon i tankarne började genomgå ett och annat, som hon förut i all sin brådska ej »hunnit med». Först, hvad tanterna skulle säga... sedan, huru det såg ut i det hus, hvartill hon kom, och slutligen hvad herr filosofie doktorn skulle tycka och säga, då han vid sin återkomst fann henne borta.

Icke var det så underligt att Lydia vid denna tanke icke kunde återhålla en suck. Aldrig hade någon bemött henne med denna öppna, redliga välvilja, denna varma aktning och lifliga sympati. Och då hon tillstod detta för sig sjelf, kunde hon ej heller dölja, att han varit henne ett kärt sällskap, en trogen och nyttig beskyddare; och kanske hade det varit otacksamt att hon ej väntat in honom, för att säga honom några vänliga ord. »Men,» tillade hon, i det hon åter sökte upplifva det något sjunkande modet, »vi skulle ju ändå snart ha skilts åt — för alltid!»

Huru länge hon tänkte och drömde och utspann samma underhållande ämne, utan att besväras af eller sjelf besvära sina två sofvande medpassagerare, ryckte hon dock slutligen till af häpnad, då tåget stannade vid den station, der hon skulle afgå. Nu var det blott att tänka på huru hon skyndsamt skulle få sina saker, och redan hade ett par tjenstaktiga unga herrar från en annan kupé erbjudit sin hjelp åt den vackra resande unga damen, då hon, litet besvärad af denna tjenstaktighet, blef varse just uppe å stationshusets trappa en ljusklädd herre med cigarr i munnen helt likgiltigt stå och betrakta de urstigande, medan han allt emellanåt lyfte på halmhatten, tydligen icke af någon särskild artighet, utan för att svalka den hvita pannan,

kring hvilken det ljusbruna lockiga håret fladdrade för de lätta vinddragen.

Skulle, *kunde* Lydia tro sina egna ögon? Ja, hon kunde det, ty nu hade herrn på trappan äfven fått sigte på henne, och slungande cigarren ifrån sig, rusade han ned och stod med öfverraskningen målad på sitt själsvarma ansigte bredvid henne och öfvertog genast bestyret med alla hennes tillhörigheter. Naturligtvis hade han i flygten yttrat ett par ord: »Mamsell Lydia, hvad betyder detta?» och hon, rodnande för den förebrående blicken, svarat: »Ack, fråga mig ingenting nu, tåget stannar blott åtta minuter.» Men något vidare blef icke tid med, förrän alla de ut- och inströmmande menniskorna återtagit sina platser och tränen bullrande försvunnit.

De båda, som så oförmodadt mött hvarandra, stodo nu ensamma qvar på planen.

»Nå, men så tala då... Är någon af tanterna sjuk?»

»Nej, gudskelof... Låt mig nu komma in först! Jag skall vänta här i två timmar på ett annat tåg. Det är icke hem till tanterna jag reser, utan till A., der jag fått plats som lärarinna i ett aktningsvärdt borgerligt hus.»

»Kunde jag icke tro att, så fort jag var borta, något afskyvärdt ledsamt skulle inträffa... En lycka i olyckan var åtminstone den otur, hvaröfver jag nyss svor, att oaktadt all skyndsamhet ha kommit tjugu minuter för sent till det uppgående tåget... Jag kan just föreställa mig det intryck, jag haft, då jag vid framkomsten fått höra att mamsell Lydia, gifvande vika för kanske något falskt intryck, försmående en redlig väns råd, gifvit sig af... Gud vet hvart!»

»Förebrå mig ingenting!» svarade Lydia sakta, medan de, gående vid hvarandras sida uppför trappan,

trädde in i salen, der ett dukadt bord stod helt inbjudande.

Den milda, nästan bönfallande rösten hade troligen ett smekande behag för den unge mannens öron, ty det var ganska tydligt att de sträfva böljorna inom honom lagt sig till hvila, då han i sin vanliga hjertliga ton yttrade: »Nå, under två timmar få vi nog tid till förklaringar!»

»Två timmar?» upprepade Lydia, hälften glad, hälften förskräckt. »Skall herr Lannerkrans icke resa härifrån förr?»

»Jag skall dröja här i *fem* timmar, och jag beklagar mig icke ändå!»

»Men,» invände Lydia i en ton, som vittnade om både mod och bryderi, »icke kunna väl vi begge, då inga andra gäster finnas, sällskapa med hvarandra ensamma så länge!»

»Det skulle jag tro icke kan möta något hinder. Först och främst äta vi middag, som jag redan beställt. Derpå dricka vi kaffe, och så taga vi en liten promenad tills tiden för skilsmessan är inne . . . Hvad säges om programet?»

»Jag nekar ej att det är ganska angenämt, men . . .»

»Jag förstår fullkomligt den lilla dragningen på *men*'et, och jag tillåter mig ingen annan vederläggning, än den frågan, om det icke vore löjligt att, då händelsen och icke vi sjelfva tillstält denna tête-à-tête, vi i en sal, öppen för hvarje resande, icke skulle kunna äta middag och språka tillsammans! Hvilka bekanta, som så träffades, gjorde icke på lika sätt?»

»Nåväl,» inföll Lydia småleende, »jag ser verkligen icke huru vi kunna undvika det . . . Men hvad skall hennes nåd Justine säga, då hon får höra hvad slumpen tillstält?»

»Åh, om jag icke bedrar mig, är det just fru Justine sjelf som råkar vara orsaken till vårt möte . . . Men se här ha vi middagen, och nu få vi vara värd och värdinna åt hvarandra.»

Och nog kunde det ha blifvit en förtjusande liten middag, om Edmund fått styra konversationen efter *sitt* behag. Ett lätt vin och en lätt samtalston påstod han tillhöra en middagsmåltid på resande fot. Men denna lätta ton stäfjades af Lydia derigenom att hon begagnade hvarje stund, då uppasserskan lemnade dem ensamma, att inviga honom i det obehagliga förhållande, som gaf anledningen till den hastiga flyttningen.

»Det var då väl att Adolf, trots pojkaktigheten i sin natur, åtminstone en gång betedde sig manligt i sin värda hälfts närvaro. Med friherrinnan är jag också nöjd. Men Justine . . . Justine — om jag kunde hata en qvinna, så . . .» Edmund afbröt sig genom att hastigt nedstörta ett glas vin, men rynkningen emellan hans ögonbryn och den mörka blicken i hans ögon försvunno icke ens då Lydia med sitt vackra småleende sade:

»Icke sant — jag kunde ej handla annorlunda?»

»Det vågar jag icke just nu bedöma!» svarade han undvikande. »Nog kunde emellertid mamsell Lydia varit så ädelmodig och tillåtit oss ha ett angenämare ämne under middagen. Eller kanske var det just meningen att förebygga en oskyldig anstrykning af glädtig förtrolighet?»

Lydia rodnade till så starkt, att det väl var synligt att hon haft en mening i denna syftning.

»Nå, men,» utbrast Edmund med ett icke synnerligen beslöjadt misslynne, »behöfde mamsell Lydias blygsamhet verkligen en sådan politik mot *mig?* Jag trodde att en så vördnadsfull vän som jag varit och alltid tänker bli . . .»

»... tänker bli?» afbröt Lydia, alltför lycklig att få bortblanda det kinkiga ämnet. »Vår bekantskap slutar ju här.»

»Slutar vår bekantskap här?» återtog Edmund... »Skola vi då icke återses i *minnet?* Blir jag glömd så snart — det vore hårdt!»

»I minnet — ja, der vill jag tro att vi kunna umgås...»

»... personligen äfven, tänker jag! Ty då jag på återfärden till Stockholm besökt de kära tanterna, går min restur rakt genom A. Och då jag kommer dokumenterad med bref, måtte jag väl bli emottagen.»

»Den marschrutan,» svarade Lydia skrattande, »tror jag icke är den rakaste!»

»Alla vägar bära till Rom... följaktligen äfven till Stockholm — och blir jag då icke välkommen, skall jag otvifvelaktigt känna det som en bitter missräkning.»

»Har jag så många vänner, att icke hvilken af dem, som jag fick se, skulle göra mig en glädje!»

»Jaså,» återtog Edmund, »ingenting vidare... Det är en syperb kaka, den här. När jag expedierat den, torde vara bäst att jag går ut och fortsätter rökningen af min cigarr, medan mamsell Lydia dricker kaffe.»

Nu såg Lydia upp, och en så älsklig skalkaktighet lekte på hennes ansigte, en så vacker blick lyste från hennes ögon, att Edmund fann sig föranlåten att uppskjuta med cigarrökningen och icke ansåg sig öfverflödig vid kaffeserveringen.

Det blef äfven tid öfrig för en kort promenad. Men midt i en af Edmunds allra bästa beskrifningar på deras framtida umgänge (ty något i den vägen måste låta realisera sig) hördes tränen bullra på afstånd, då de liksom två skrämda fåglar måste flyga tillbaka under skratt och skämt...

Tio minuter senare satt Lydia i kupén, och då Edmund instack hennes sista småsaker, åtföljdes de icke blott af några hastigt afrifna hvita törnrosor, utan äfven af Edmunds första kyss på hennes hand, och första betydelsefulla blick.

»Glöm mig ej!» var hans sista ord, och rösten förrådde en lätt darrning. Hans bön blef dock utan svar, så framt ej den höga purpurglöden på Lydias kinder fick gälla som ett sådant.

11.

I det nya hemmet.

»Gud vare lof att mamsell är kommen!»

Med dessa ord emottogs Lydia, då hon inträdde i den vackra, med väl vårdade växter prydda salen i sitt nya hem. Den person, som så vänligt emottog henne, var en medelålders qvinna af ett städadt och aktningsvärdt utseende, hvilken strax presenterade sig som hushållerskan »jungfru Helena», och då i detsamma en ringklocka lät höra sig från ett inre rum, tillade hon brådskande: »Frun är vaken — hon har många gånger frågat om ej bantåget ännu vore kommet.»

»Är frun kanske sjuk?» frågade Lydia.

»Sjuk — du min himmelske Gud, har inte patron skrifvit om *det?* Jo, stackars frun, hon är visst sjuk sedan flere månader, och inte är det af brist på hjerta som herrn ej nämt det: snarare då, tänker jag, att

han inte hade hjerta att ens på papperet säga det för sig sjelf.»

Under denna redogörelse af hushållerskan gingo de öfver salen och ett ganska komfortabelt förmak till ett rum, som för Lydia visade en syn, hvilken aldrig försvann ur hennes minne.

Det var ett stort, behagligt rum, med två fönster utåt trädgården, hvars höga rosenhäck sträckte sig uppöfver nedra glasrutorna och bildade den täckaste jalusi, insändande sitt härliga doft. I fonden syntes en alkov, der en lätt säng bar en ännu lättare börda, ett omkring tjugusexårigt fruntimmer, en så englamild uppenbarelse, att Lydia, då två små magra händer innerligt sträcktes emot henne och två mörkblåa ögon nästan bedjande sågo på henne, var nära att sjunka på sina knän — så starkt berörd af deltagande kände hon sig.

»Ack,» sade den unga frun, som först talade, i det hon sakta sköt tillbaka de fina bruna hårbucklorna, hvilka från den lilla spetsmössan smugit sig nedåt kinden, »ack, hvad jag tycker om ert ansigte . . . får jag säga *ditt* ansigte? . . . Vet, goda Lydia, att jag behöfver uttala detta älskliga namn utan att sätta det stela *mamsell* före det, ty det är en syster, en vän som jag behöfver . . . Mina små flickor skola först senare vara i behof af sin lärarinna. Vill du bli min syster? Jag har aldrig haft någon!»

»Icke jag heller,» svarade Lydia, »och af hela min själ vill jag be till Gud att jag måtte bli allt hvad jag önskar i afseende på mina nya dyrbara pligter!»

»Tack, tack . . . Jag heter Cecilia — kalla mig så och säg *du!*»

»Gerna — mitt hjerta är redan vunnet . . . Och låt mig nu med detsamma få veta om du antager mig till din vårdarinna! Jag har fullkomlig fallenhet för en

sådan plats, hvilken jag länge intog hos mina älskade föräldrar.»

»Hur ädelt af dig att säga mig detta, just liksom du anade hur nervöst jag plågas, då jag någon gång nödgas se en främmande person röra sig härinne och, om än med den bästa vilja, ställa mera i oordning än ordning för mig... Min hjertegoda hushållerska, som jag haft i flera år, vårdar mig med kärlek, hvarenda stund hon har ledig. Äfven husjungfrun är en hederlig och beskedlig menniska, som gerna är hos mig, då hon icke behöfs för barnen eller annat... Ibland går jag också uppe, och då bär mig min man — ack, Lydia, en så god man! — än ute i salen, der jag väl trifs, och än för en liten stund ut i trädgården, då han alltid lyckas öfvertyga sig sjelf att jag snart blir frisk.»

»Får jag då icke tro det?» frågade Lydia sakta. »Skulle denna sjukdom...»

»... vara allvarsamt farlig, menar du? Jo, jag tror det: denna aftyning, denna smygfeber, som läkarne icke kunna bota, förenad med smärtor i bröstet, gör att jag ofta tänker att Gud tidigt hädankallar mig, och jag är helt och hållet undergifven hans behag, då jag vet att mina små älsklingar få en öm beskyddarinna... Min man har den stilla, rätta kraften, som förmår att i tysthet bära allt.»

I detta ögonblick inträdde hushållerskan och frågade hvilketdera af de två iordningställda rummen mamsell skulle ha.

»Det här näst intill,» svarade den unga matmodern... »Se på henne — passar ej henne bäst *det* rummet?»

»Jo, det tror jag visst, frun lilla!» svarade jungfru Helena, i det hon helt belåten tillslöt dörren.

»Jag förstår!» svarade Lydia. »I fall jag icke lyckats vinna ditt bifall, så skulle jag ej fått bo dig så nära.»

»Det är sant — du hade då fått en gästkammare ofvanpå och endast blifvit en lärarinna för barnen och *mitt* sällskap någon gång... Nu fruktar jag, att jag kommer att ta dig för mycket i anspråk. Ty mina små flickor (den ena på femte, den andra på sjette året) gå snarare på lek än allvar hos en gammal mamsell, som här näst intill håller en småbarnsskola.»

Sent på aftonen, då Lydia hunnit göra bekantskap med så väl de älskligaste små flickor som med husets herre, en tystlåten, ful, men vänlig och tydligen godsinnad man, inträdde hon i det vackra, luftiga och väl möblerade rum, som blifvit anordnadt för henne. Det hade, liksom den sjuka husmoderns sängkammare, utsigt åt trädgården; och då hon uppslog fönstret och inandades doftet af rosorna i häcken, flög tanken till de hvita rosor, som hon vid skilsmessan från Edmund fick emottaga: de stodo redan i ett vattenglas på hennes toalett, och då hon gick för att inandas äfven *deras* doft, flöt en sådan röd sky upp på hennes ansigte, att om rosorna kunnat spegla sig i den, skulle de befunnits ha varit röda i stället för hvita.

Men Lydias sinne var ej så danadt (åtminstone ännu), att hon ville lemna gehör åt något slags sentimentala ingifvelser. Hon tänkte i stället på jemförelsen mellan sin närvarande bostad och det förskräckligt illaluktande kyffe, som blifvit henne anvisadt hos friherrinnan. Skilnaden var ungefär lika stor som emottagandet varit olika.

Men det hade ju sedan blifvit bättre, och hon kunde aldrig annat än med tacksamhet erinra sig

den gamla damen, hos hvilken hon för öfrigt lärt känna...

Hon skyggade tillbaka för att sluta tankens mening. Rosorna fingo dock ännu en blick till god natt.

12.

Bref från Lydia till tanterna.

»*Mina älskade, ömma beskyddarinnor!*

I dag är det jemt tre veckor, sedan jag inträdde i detta redan för mig dyrbara hem; och intills i dag har allting gått mig så väl, att jag icke nog kan prisa den ledande hand, som hållit det fader- och moderlösa barnet uppe tills nu och som säkert icke hädanefter drar sig ifrån mig i pröfningen.

I mitt förra bref härifrån beskref jag allt inom detta behagliga hus, och nu tillägger jag, att jag haft den djupa glädjen, att se Cecilia, denna jordiska engel, litet förbättras under min vård. Under de sista fjorton dagarne har hon dagligen varit uppe och klädd ett par timmar. Och då hennes man, som jag icke vågar till utseendet gifva någon liknelse, men hvilken hon smeker och leker med och drar i öronen eller den stora hårmassan liksom hon hade en stor newfoundlandshund att roa sig med, när han bär henne på sina starka armar och nedsätter henne, antingen i salen eller på något soligt ställe i trädgården, då skiner också ett vackert

solsken öfver hans groft formade ansigte, och han kastar på mig en blick af så rörande tacksamhet, att den säger mig vida mer än alla ord skulle säga.

Ord är en vara, som han verkligen hushållar med. Man ser att han dyrkar sin hustru, men hans högsta uttryck är: 'Du blir frisk!' Och så tager han upp någon af barnen (ibland båda) och hyssar dem i luften, medan han åter halfhviskar: 'Mamma blir frisk!'

En dag sade Cecilia: 'Du undrar väl huru min man någonsin kunde fria?' Jag tillstod gerna att jag icke alls begrep huru det kunnat ske. Hon berättade mig då att de träffats vid en badort och att han, som befann sig der för en ögonsjukdom, en morgon, då de så godt som ensamma mötts i societetssalongen, sagt till henne: 'Skulle ni vilja vara god och läsa något ur den här tidningen för mig?' Hon fann hans röst och blick så vänliga att hon, i stället att, som hon ärnat, öfva sig på pianot, började den önskade lektyren. Sedan läste hon för honom hvarje postdag, tills han sista gången, utan alla preludier, frågade henne: 'Skulle ni vilja vara af den godheten att läsa för mig som *min hustru?*' Cecilia blef först bestört vid detta förslag, men hon var fattig, beroende och högaktade redan den tystlåtne mannen. De blefvo gifta, och hon älskade honom snart af hela sitt hjerta — ty han är en själ, som gör *litet* väsen af sig, men som många stå i tacksamhetsskuld till. Den rike köpmannen är ej rik blott för sig sjelf. I öfrigt lefver han för sina affärer och kommer aldrig från kontoret förrän efter posttimman...

Jag återgår nu till början af mitt bref — nämligen att jag intills i dag haft all lycka med mig... Ni undra, käraste tanter, hvad som stört min frid... Jo, något mycket smärtsamt.

I går eftermiddag tog Cecilia emot en af sina så kallade vänner, men nog fick hon på samma gång emot-

taga ett ovärdigt vänskapsprof. Då den främmande damen gått, såg Cecilia ledsen ut. Sådan syntes hon äfven i morse, och då jag frågade henne om hon kände sig sämre, svarade hon: 'Nej, lyckligtvis icke... Jag grubblade endast på om jag bör eller icke bör tala med dig om en sak, som generar mig i hvilketdera fallet som helst. Ty det är en både löjlig och dålig sak, som kommer att bedröfva dig — men det torde vara nödvändigt att känna den.'

'Ja, lita på det,' svarade jag, 'att det är det bästa... och är det något ömkligt sladder, så vet jag hvarifrån det härleder sig.'

Cecilia räckte mig då ett afryckt stycke ur ett bref och sade med detsamma: 'Kom ihåg att du står för *mig* i det ljus, som ingen kan skymma bort!...'

Nu ber jag er, älskade tanter, att ni läsa detta grymma breffragment, innan jag afslutar det lilla, som återstår mig att säga.

Det grymma breffragmentet hade följande lydelse:

— — — — — — — — — — — — — — —

'Sedan jag nu, goda du, uttryckt för dig det behof, jag erfor, att ännu en gång genomgå kära gamla minnen, var jag just på väg att afsluta mitt bref, då jag alldeles *händelsevis* kom att erinra mig en sak. Jag har låtit mig berättas att ni i er lilla vackra stad fått emottaga ett vackert exemplar bland de kokettaste intrigmakerskor, som under varierande titlar uppträda inom familjerna och åstadkomma söndringar... Mamsell Lydia Palm, som några månader varit i tjenst hos gamla friherrinnan T. på Stefanelund, förstod att så väl ställa sig in hos sin matmor, hvilken är grufligt snål på två saker, nämligen arbetsdrift och ödmjukhet, att hon blef fullkomligt intagen i mamsellen; och då får man väl icke undra på att en filosofie doktor, som skulle *hetas* läsa med hennes sonsöner, dito sonsönerna och dito son-

sönernas styfpappa, brukspatron Lannerkrans, hvilken är gift med enkan efter friherrinnans aflidne son — alla blefvo lika hänförda af ifrågavarande dam.

Det är helt naturligt, att fru Justine Lannerkrans skulle känna sig obehagligt berörd af att se flickans studerade beteende vis à vis herrarne. Det gick slutligen så långt att hon *nödgades* ta bladet från mun och förklara för sin svärmor, att antingen måste mamsellen lemna huset eller hon (fru Justine) resa. Friherrinnan gjorde invändningar, men lyckligtvis hörde den lilla intriganten detta samtal, sade helt stolt upp sin plats och tog genast en ny, som stod tillreds i er stad.

Allt detta tilldrog sig under informatorn herr Edmund Lannerkrans' frånvaro på en resa, men hon ställde så väl till att de träffades på en jernvägsstation, der hon skulle invänta andra tåget.

Gud bevara oss för sådan ungdom! Jag undrar hvad hon skall åstadkomma i det hus, der hon nu befinner sig... Fru Justine tror fullt och fast, att doktor Lannerkrans, hennes mans kusin, på återresan till Stockholm nog söker upp henne, der hon fins. I fall detta inträffar, skulle det göra mig bra mycket nöje att få veta det. Man har hviskat om att en rätt allvarsam förklaring mellan fyra ögon egt rum mellan fru Justine och hennes söners lärare.

Låt se, min goda vän, att du nu visar mig det icke jag *ensam* kommer ihåg vår gamla vänskap...'

(Namnteckningen på brefvet var bortklipt.)

Älskade tanter! Sedan ni nu genomläst denna illasinnade anklagelse, har jag endast några ord att tillägga — det är en bön, en innerlig och granlaga bön, nämligen att ni artigt och hjertligt söka visa herr Edmund Lannerkrans, då han kommer och helsar på er, att det

skulle vara nästan orätt emot mig, i fall han utsträckte resan hit för att ge mig ett prof på den vänskap, hvarom jag ändå är fast öfvertygad. Och med *hans* karaktär gör jag ej förgäfves detta vädjande.

Varen emellertid icke alltför ledsna, mina kära små tanter! Som mitt medvetande icke anklagar mig, hoppas jag att Gud skall tillåta mig bära den förödmjukelse, jag erfarit, *så* som man bör bära hvad helst utaf vidrigheter, som möter en stackars flicka, hvilken ensam måste sträfva sig igenom sin verld . . .

. . . Jag har varit ifrån en stund och tillägger nu, att min ädla Cecilia sade mig, då jag kom tillbaka till henne: 'I fall den unge mannen, som talas om i brefvet, skulle komma hit, gåfve han ej något lyckligt prof på sin vänskap. Deremot skulle han visa dig den i dess vackraste dager, om han af aktning för dig afstår från nöjet'.

Hvad jag var glad, kära tanter, att kunna svara Cecilia att han säkerligen *icke* skulle komma!

Er ömt tillgifna
Lydia. Marth'-Marie.

P. S. Snälla tanterna, varen *mycket* granlaga med herr Lannerkrans! Ingen kan vara det mera än han.»

Efter något mer än en vecka kom tanternas svar, hvilket på deras eget oskyldiga sätt förklarade att motgången, hvarifrån dess vind än blåste, var nyttig både för sinne och hjerta. »I öfrigt,» hette det, »kan du vara förvissad att ingen *hederlig* menniska, hvilken lärt känna dig, kan motstå inflytelsen af det goda, som du har i din själ, och det ärbara, som du har i ditt väsende. När helst du vill återkomma hit, blir du af alla emottagen med den fulla och varma aktning, som inga enfaldiga historier kunna beröfva dig.

Doktor Lannerkrans kom tidigare än vi trodde. Vi älska den unge mannen redan. Han kallar oss tant

Ebba och tant Dorotea, och vi kalla honom efter hans begäran rätt och slätt Edmund. Det är precist som om vi känt honom sedan barndomen, och han känner också oss (naturligtvis genom dig) så väl, att denna hastigt påkomna förtrolighet icke förefaller underlig. Dessutom är han mycket uppburen af stadsboarne och stannar ännu några dagar för att skrifva sina tidningsartiklar från vår ort.

Han satt just och drack té med oss i går afton, då ditt bref ankom. Det är nästan onödigt att säga hur nedslagen han blef vid tanken på att han måste afstå från det besök, hvarpå han förberedt sig. Och den enda ersättning, som något tröstade honom, var vårt bifall till hans önskan att sjelf få svara dig på din begäran . . .»

Hvad de gamla damerna vidare hade att förmäla, behöfs icke anföras. Vi anföra i stället den biljett, som låg inuti deras bref.

Edmund Lannerkrans skref:

»*Dyra mamsell Lydia!*

Jag vet väl att tanterna och alla era bekanta här benämna er Marth'-Marie, men det är för mig omöjligt att få dessa främmande namn ledigt öfver läpparna: de vilja knapt flyta ned från pennan på papperet. Dessutom har jag med glädje hört att er älskade aflidna mor bar det ljufva namn, under hvilket jag lärt känna er, och att ni så kallades i barndomen, fastän det sedermera, till undvikande af förvexling, stannade vid era båda andra namn. Emellertid ha era älskliga, af mig högt värderade tanter lofvat, att det hädanefter får återgå till Lydia, säkra att er farmor och mormor, om de lefde, skulle förlåta denna lilla sidovördnad.

Det är en olycka att skönheten och behaget hos en ung qvinna så ofta skall uppväcka andra qvinnors

afund och blifva skulden till de mest oväntade förvecklingar. Var emellertid fullt förvissad, att jag icke underkänner den af er fina granlagenhet dikterade oro, som förvisar mig från den plats, der ni tycks vara lycklig.

Således har mitt hopp om ett återseende gått i nedan, men jag litar på att solen nog en dag skall lysa öfver mina önskningar. Det heter ju att 'Gud vill hvad *qvinnan* vill!' Men då jag tror att Han icke betraktar andra delen af menniskoslägtet som styfbarn, så kunna vi måhända äfven säga: 'Gud vill hvad *mannen* vill' ... förstås, att det är frågan om en redlig och fast vilja.

Emellertid måste jag på något sätt draga försorg om att mamsell Lydia icke glömmer mig ... och jag har dristat utbedja mig tanternas ädelmodiga tillåtelse att — så framt det icke blir förbjudet — åtminstone hvarannan månad få genom dem tillsända mamsell Lydia en liten rapport öfver mitt lif. Får jag då, alltid genom dem, förstås, en vänlig helsning tillbaka, så skall jag känna mig obeskrifligt lycklig.

Med varma böner och önskningar för er lycka och frid förblifver jag

er hängifne och trofaste vän
Edmund Lannerkrans.»

Detta första skriftliga meddelande, som Lydia emottog från den man, hon så uppriktigt värderade, tillskyndade henne icke det bryderi, som hon fruktade, då hon först fick se biljetten. Innehållet var så hjertligt, så lagom — ingenting att *egentligen* rodna öfver. En annan sak blef om hon skulle bifalla de följande »rapporterna» ... Men det var så sant: det var tanternas affär — de hade ju redan bifallit.

Då Lydia denna afton gick till sängs, hade hon glömt hvarje bekymmer, som fru Justine tillskyndade henne.

13.

Ett litet lugn.

Hösten och så småningom äfven vintern förflöto i ett för Lydias hjerta och sinne välsignadt förhållande. Cecilia, hennes så ömt älskade systerliga patient, hade icke blifvit sämre: tvärtom syntes hennes lif såsom det ville uppblomstra igen, och man kan derför tänka sig att husets tystlåtne herre begagnade julaftonen till att utan egen åtgärd genom gåfvan af ett dyrbart armband tillförsäkra Lydia sin erkänsla för hennes outtröttliga vård. Han ansåg att det var henne han hade att tacka för den lyckan, att se sin älskade hustru en qvarts timma sitta vid julbordet.

Emellertid fann Lydia detta eleganta guldarmband med sina äkta stenar af alltför högt penningevärde att med full tillfredsställelse kunna emottagas: hennes finkänslighet fann sig liksom sårad. Men Cecilia försäkrade ifrigt, att hvarken hon eller hennes man ansågo något slags present vara lämplig till gengåfva för den trofasta omsorg, som Lydia utvecklat, och gåfvan måste mottagas för *deras*, icke för Lydias egen glädje . . . Sålunda bjudet, blef det präktiga smycket med nöje påknäpt. Det blefve ett så angenämt meddelande åt tanterna!

För öfrigt hade Lydia nu, hvad hon aldrig förut haft, ett visst behagligt hufvudbry för att gifva brefven till de gamla damerna en angenäm form, ty hon hade tydligen märkt att dessa bref gjorde reguliera turer mellan tanternas stad och Stockholm, åtminstone syntes henne detta vara enda förklaringsgrunden för den hemma-

staddhet, som herr Edmund i sina små bref förrådde med afseende på alla hennes förhållanden. Det var nästan som om han lefde med i hennes lif... Men tillät han ej också henne att lefva med i *hans!*

Utan att våga genom aningen inträngа i framtiden, kände sig Lydia så trygg, så lycklig under detta på en gång frånvarande och närvarande beskydd, att hon knapt mera kunde fatta föreställningen om nya bekymmer. Hon fick också nu både under och efter julen riklig tillgång på ämnen för sina bref till tanterna.

Hos henne sjelf uppstod aldrig någon önskan att deltaga i stadens sällskapsnöjen. Men Cecilia ville ovilkorligt, synnerligast för att ge dementi åt det dumma sqvaller, som berördes i det omnämda brefvet, att Lydia skulle mottaga de bjudningar, som man för den rika och aktade familjens skull sände såväl till henne som herrskapet sjelfva. Under den långa hösten hade Lydia dessutom blifvit bekant med nästan alla stadens damer, hvilka turvis gjorde Cecilia sina förmiddagsvisiter och väl bemärkte att Cecilia satte mera värde på de artigheter, som man kunde visa hennes vän, än de man visade henne sjelf. Och Lydias ovanliga skönhet, jemte hennes ovanligt behagliga och förbindliga väsende, intog alla. Fru Justines plan att misskreditera henne i hennes nya lif slog icke an i den lilla staden A. Ingen trodde på historien om hennes djerfva koketteri.

»Kära Cecilia, låt mig slippa att emottaga dessa bjudningar, slippa att lemna dig! Hur kan jag, en ung flicka, uppträda i societén?»

»Motsäg mig icke! Du skall uppträda under min mans beskydd. Han också behöfver ovilkorligt förströelse och vågar icke vara olydig som du. Dessutom har jag en gammal enkefru i beredskap till förkläde åt dig.»

Lydia måste gifva med sig...

Utan att uppehålla oss vid de baler och supéer, som hon på detta sätt kom att bevista, är endast att säga det hon betraktades som en strålande stjerna och gjorde icke mindre än två eröfringar: stadskassören och stadsmäklaren blefvo allvarsamma rivaler, och som begge voro hyggliga och behållna män, ansågs allmänt att den unga flickan kunde vänta sig ett, om icke två giftermålsanbud.

Lydia skref naturligtvis icke till tanterna precist om detta, men nog var det väl någon häntydning på den uppmärksamhet, som visades henne, ty nästa biljett från Edmund förrådde en viss otålighet, hvarjemte hon erhöll en bevekande varning att icke så villigt öfverge sin post hos den älskliga fru Cecilia, för hvilken han hyste ett så djupt deltagande. Lydia smålog för sig sjelf, då hon läste detta, och helsade tillbaka, att hon fullkomligt senterade hans vackra mening och var mycket glad att hon nu sett slutet på julnöjena och fått återtaga platsen hos sin kära Cecilia, som alltjemt var på bättringsvägen . . .

Men det goda kan icke vara evigt.

Då våren kom, kom också en plötslig förändring i den unga fruns helsotillstånd. Läkaren skakade på hufvudet. Lydias trägnaste omsorger visade sig fruktlösa och den stackars äkta mannen smög som en vålnad fram och åter genom rummen. Då han nu upplyfte de små döttrarna på sina armar, hyssade han dem ej mer under den glada hviskningen: »Mamma blir frisk!» Nu hette det i en hviskning, som mycket liknade en qväfd snyftning: »Varen tysta, mina små — mamma är mycket sjuk!»

Den hoppfullaste af dem alla var Cecilia sjelf, och de nätter, som Lydia tillbragte vid sjuksängen, blefvo henne för alltid dyrbara, ty de lärde henne att döden, så motsedd som den unga tänkande Cecilia motsåg den,

var ett himlens fridsbud, som bar den ödmjuka och innerligt troende själen till det härligaste hemmet.

Då Lydia tvingades till hvila genom Cecilias milda maktspråk, hade denna alltid sin make hos sig. De förstodo hvarandra så väl, och bland alla de föreskrifter, som hon gaf honom, var en bland de allvarligaste att han icke skulle lemna hennes små flickor i annan vård än Lydias. Denna milda och förståndiga unga flicka skulle han på hvarje sätt söka bibehålla.

Snart randades emellertid solen öfver den sista nattvakten, och den hade icke många timmar lyst öfver den första majdagen, då Cecilias ljusa ande flydde från jorden.

14.

Åter igen utan hem.

Strax efter den stora, men stilla omstörtningen inom familjen, kom från annan ort herr Adrians ogifta syster för att taga hand om huset. Det var ett oförargligt fruntimmer, många år äldre än brodern, nästan lika tystlåten som han. Hon liksom smög sig genom lifvet — så ohörbara voro hennes steg, så stilla hennes rörelser. Och ifall det varit henne svårt att lemna sitt eget lilla hem, der hon såsom en förmögen gammal dam lefde oberoende, så lät hon dock icke märka detta. Hon lofvade sin bror att stanna qvar, tills han fullt hunnit öfverväga huru han ville ställa det husliga lifvet för framtiden.

»Icke för det,» sade den beskedliga hushållerskan jungfru Helena helt förtroligt till Lydia, »att icke jag hädanefter som hittills kommer att sköta allt ensam, men den gamla mamsellen är ett hyggligt och beskedligt fruntimmer, och en begriper väl att det skall finnas ett *sitt-förkläde* i soffan, som kan ta emot sorgbesöken och andra menniskor och vara liksom matmor och beskyddarinna åt barnen och guvernanten.»

»Ja,» hade Lydia svarat, »det är så mycket nödvändigare, som jag eljest icke kunde stanna qvar.»

Och mycket annat än att sitta, icke i soffan, utan i gungstolen, och nicka i takt med den, under det strumpstickorna sakta guppade upp och ned i samma takt, gjorde mamsell Andreetta H. icke. Men gaf hon någon befallning, så skedde det tydligt. Hon hade i sin loja stelhet så mycken respekt med sig, att icke ens jungfru Helena ville göra efter sitt eget hufvud, då »gumman», såsom hon i köket rätt och slätt benämdes, sagt sitt ord.

Barnen hade en icke omärklig rädsla, då de skulle fram och helsa eller taga godnatt af tant Andreetta, och smögo sig i allmänhet, då de voro i förmaket, så nära intill Lydia som möjligt. Och Lydia, som nu fullkomligt inträdt i sin lärarinnebefattning, hade de små flickorna ständigt omkring sig.

Hvad den stackars enklingen beträffar hörde honom ingen tala om sina känslor — han bekämpade dem till och med på sjelfva den bittra högtidsdagen, då jorden tog sitt lån tillbaka; men han såg så genomdödsblek, trött och förintad ut, att alla menniskors deltagande varmt mötte honom. Lydia vågade icke säga ett ord till tröst, men hon förde barnen till honom; och då han var ensam med dem, kunde då och då en stor tår falla ned i det yfviga skägget eller i de små döttrarnas lockar.

En gång tog han till Lydias stora förvåning hennes hand, höll den ett par sekunder stilla i sin och då han släpte den, qvarblef i handen ett juvelkors, som Cecilia burit omkring sin hals ända till det sista.

»Icke går det an att ge mig detta!» sade hon innerligt, i det hon hastigt följde efter honom. »Någon af flickorna bör ha det.»

»Nej!» svarade han. »Hon, som bar det, hade blott *ett* synligt kors, men hon lemnade två barn. De böra ej ha något att afundas hvarandra. Ni, som hjelpte henne att fördraga det osynliga korset, ni skall ha detta.»

Så många ord af Adrian H. var ett slöseri, som han också godtgjorde sig för genom en flera månaders tillbakadragen tystnad.

Emellertid hade sorgen verkat att han fick sin ögonsjukdom tillbaka, och då han hade svårt för att läsa tidningarna med deras notiser om handelsförhållanden och sjöfart, politik och ekonomi, och hans kära syster endast förmådde med en sömnigt släpande röst draga igenom dessa ämnen, såg han en dag med hjelplös oro på Lydia, som då genast tog hand om tidningslitteraturen; och sedan början en gång var gjord, läste hon hvarje eftermiddag tidningarna, innan herr H. återgick till sitt kontor.

Så smög ett helt år fram.

Lydia hade icke hela tiden suttit innesluten i den trånga kretsen. Hon var ofta borta med sina små disciplar, och som mamsell Andreetta, hvilken ännu satt qvar i gungstolen, nickande och stickande, förklarade att barnen icke borde sakna sällskap och glädje, så måste Lydia ut på småbjudningar och barntillställningar, oaktadt hon långt hellre blifvit hemma.

»Hvarför,» frågade en dag mamsell Andreetta med en afskräckande mörk min, »vill Lydia så gerna bli vid huset?»

Vid denna direkta fråga färgades vår unga hjeltinnas kinder i starkt rosenrödt, och färgskiftningen steg ända till skarlakan, då den gamla damens mörka blick antog ett uttryck af forskande harmsenhet.

Lydia ville emellertid icke gifva annat än ett undvikande svar. Hon kunde icke säga att de bilagor som följde med tanternas bref alltid röjde en så konstlad ton, en i skämt förklädd bitterhet, då hon i sina förtroliga meddelanden till tanterna berättat om sina utflygter i sällskapslifvet... »Jag undrar hvad *han* kan tro!» tänkte Lydia i de ännu förtroligare meddelanden, som hon hade med sig sjelf. Och nästa gång hon skref, försäkrade hon tanterna att hon skulle känna sig långt lyckligare, om hon *finge* vara hemma, men hon kunde icke begripa hvarför den gamla mamsellen hade ett sådant behof att skicka bort henne.

En dag kom, då detta emellertid blef temligen klart upplyst.

Enklingsåret hade gått till ända, då systern en eftermiddag sade till sin bror: »Jag kan icke längre vara ifrån mitt. Du bör ackordera in dina små flickor i en god pensionsinrättning, och se'n har du icke behof af någon annan husföreståndersk a än jungfru Helena. Det är en bra menniska.»

»Barnen i pension — hvad tänker du på!» svarade han. »De små varelserna... Och skulle då jag aldrig ega något hem att komma till?»

»Naturligtvis har du alltid ett hem i ditt eget hus — och duger icke mitt förslag, så tag då en äldre guvernant, som tillika kan vara en värdinna i ditt hus...»

»... och förskjuta Cecilias vän, menar du!»

»Ja, naturligtvis kan icke en så ung menniska qvarstanna i ditt hus, när jag återreser — jag tycker att hon redan borde ha begripit det sjelf. Förmodligen har hon sin egen åsigt om saken, eljest kunde hon väl nu ha varit förlofvad.»

»Förlofvad?» upprepade herr Adrian.

»Ja visst — tror du att det är för min eller din skull som stadsmäklaren och stadskassören sprungit här och fjeskat för att skänka oss nöjet att bli medspelare vid whistpartiet? Jag är viss på att hon afslagit dem båda två, efter vi icke sett till dem under sista tiden.»

Herr H. aflägsnade sig utan att säga ett ord.

Men följande dagen, en söndag, kom han på aftonen in i salen, der Lydia satt ensam vid pianot... Småflickorna voro ute och lekte i jungfrukammaren.

Lydia såg upp, men då hon mötte enklingens blick, kände hon sig nästan bäfva till: *så* hade han aldrig sett på henne.

»Är det sant...» sade han. Längre kom han icke.

»Hvad?» frågade hon.

»Att två af stadens hederligaste unga män friat till mina små flickors bästa vän?»

»Ack,» svarade Lydia, hastigt lättad från ett bekymmer, som hon knapt vågat fatta, »var alldeles obekymrad. Jag öfverger icke mina små elever frivilligt.»

»Gudskelof för det... Men säg, var det ändå sant?»

»Det är nu förbi — låt oss icke mer tala derom!»

Herr Adrian satte sig närmare pianot. För en stund teg han alldeles stilla, medan den unga qvinnan, som åter började känna en i hans närvaro aldrig förut erfaren förlägenhet, tankspridt slog det ena ackordet efter det andra på instrumentet.

Slutligen sade han tvärt: »Min syster skall resa, mamsell Lydia!»

»Ack, i det fallet,» återtog Lydia, »blir min vistel...»

»Tala icke ut ännu!» afbröt han. »Jag har funnit ett medel... Skulle icke barnens vän och lärarinna kunna — bli deras andra mor?»

Han såg vid dessa ord så mildt bedjande på henne, att Lydia sjelf kände den djupaste smärta, då hon svarade: »O, det är omöjligt — tro mig, det är omöjligt!»

»Hvarför... fins något hinder?»

Hon steg upp, skakad och förvirrad... »Jag ber, fråga mig icke derom! Jag kan icke mottaga hvad jag ej kan besvara.»

Han såg hennes talande ångest och lemnade henne, men de goda, trofasta ögonen sågo på henne så sorgset, att hon kände sig obeskrifligt betryckt. Hur bittert skulle det ej bli att lemna Cecilias barn, men hon kunde icke sälja sig för rikedomen och icke heller för minnet af den älskade vännen. Dessutom kände hon i en tröstfull förhoppning att den ädle enklingens nu erfarna bekymmer nog inom icke alltför lång tid skulle kunna förgätas, då *han* utan tvifvel skulle se hvad mamsell Andreetta och flere andra observerat, nämligen att en af stadens vackraste och älskvärdaste unga fruntimmer så ofta inviterat herr Adrians små döttrar till sina föräldrars hus, att det redan länge spåtts att, blott herr Adrian finge sina ögon öppna, det säkert skulle bli parti...

Det är svårt att säga huru mamsell Andreetta gissat sig till sin brors frieri och utgången deraf. Måhända hade hon med sina tysta kattsteg smugit sig till dörren och lyssnat — alltnog: saken blef hastigt känd och gjorde en bullrande rund kring staden. Man hade då aldrig hört maken till impertinent och löjlig historia... Först och främst hade man fått reda på att den lilla obetydliga, högfärdiga guvernanten afslagit anbudet af två unga män, som kunnat få en flicka för hvart finger,

och sedan får man höra att hon gifvit korgen åt den rike grosshandlaren, som utan hennes oskyldiga små konster säkerligen aldrig skulle ha tagit miste på det föremål, till hvilket hans frieri bort rigtas... Jo jo, de der historierna, som berättats från hennes förra kondition, egde nog mer sanning i sig än man trodde. »Hon är verkligen en farlig kokett!»

De dagar, som följde efter söndagsaftonen, voro för Lydia obeskrifligt svåra. Mamsell Andreetta visade henne en isande kallsinnighet, och en afton meddelade hon sin bror vid tébordet (Lydia kunde höra det, om hon behagade) att herrskapet Hallers, (som i dagarne skulle flytta ut till sitt landställe) bjudit begge småflickorna att åtfölja deras barn.

»Det blir så mycket besvär!» mumlade brodern.

»Käre Adrian, du vet ju att den förståndiga och intagande Caroline är liksom en mor för dem. Jag sätter således icke i fråga att de ju få följa med.»

»Skall mamsell Lydia också...»

»Mamsell *Lydia*,» återtog systern med en utomordentligt släpande ton, »tar nog sina egna arrangemanger...»

Lydia hade redan skrifvit till tanterna om dessa nya förvecklingar, men icke kunde hon invänta deras svar eller råd: hon måste handla raskt.

Hon hade genom mamsell Andreettas försorg fått veta om en tarflig husmamsellsplats ute på landet, och derjemte behagade mamsell Andreetta *sjelf* nämna att en af hennes bekanta, majorskan Gyllen, som var lam i ena armen, ärnade sig till Lysekil att bada och önskade sig, för de sex veckor hon beslutat att dröja der, en flicka till sällskap och någon hjelp... »Men hon reser icke förrän om en månad eller fem veckor.»

»Jag kan då,» svarade Lydia, »erbjuda mig att under denna mellantid komma på prof hos kapten Brinks

på Hinstorp, men jag vill gerna sedan följa med den lama frun till vestkusten — jag skall besöka henne i morgon . . .»

Herr Adrian blef synbart obehagligt berörd, då Lydia, efter att ha uppgjort *båda* de ifrågavarande arrangemangerna, meddelade att hon måste flytta om tre dagar eller samma dag som hon fick lemna barnen i herrskapet Hallers vård.

»Mamsell Lydia,» sade han med djupt allvar i blick och röst, »skulle Cecilia tyckt om det här?»

»Ja, hon skulle ha gillat mig, ty *hon* anade» — detta sades i en hviskning — »att . . . att någonting, som jag icke kan tillstå ens för mig sjelf, hindrar mig från att med andra band än tacksamhetens fästa mig vid detta hus, från hvilket jag skiljes med den bittraste saknad.»

»Tack för detta öppna och ädelmodiga svar, som jag vet att värdera och tager som det största bevis på er aktning och vänskap . . . Må Gud välsigna er och ge er lycka för det solsken, som ni spridt öfver mitt hem!»

15.

Lydia gör nya bekantskaper.

Två dagar efter detta samtal, sedan Lydia med majorskan Gyllen träffat öfverenskommelse hvar de skulle mötas på vägen, for hon ut till den tre mil från A. belägna lilla egendomen Hinstorp, som beboddes af en pensionerad kapten och hans driftiga husfru.

Husbonden var bortrest då Lydia anlände, men frun, som lät kalla sig »hennes nåd» (ehuru hon såg ut som en kökspiga i sin högsta prydning och fägring), förkunnade henne genast, minsann icke i någon mild ton, att det var en riktig skandal, att en husmamsell begärt att få *pröfva* platsen i ett *så* aktadt hus.

»Men det blef ju mig lofvadt,» svarade Lydia. »Måhända kan jag icke motsvara hennes nåds fordringar.»

»Det är, min själ, hvad jag också tror... Jag har icke smak hvarken för granlåtsdockor eller damer med förnäma fasoner... Kan mamsell stå för ett brödbak, sköta om att fintvätten blir instruken och hjelpa till vid matlagningen?»

»Icke kan jag vara kunnig i alla dessa göromål, men jag vill göra mitt bästa.»

»Det är bra... Jag hade visst icke vågat ta mamsell, om hon ej haft annan rekommendation än från det stället, der hon sist var. *Der* förtog hon sig visst icke. Men gamla friherrinnan T. lär veta att använda folk...»

Denna början syntes ej lofvande, dock egde Lydia tillräcklig kraft att inträda i de många ansträngande göromålen. Men med husbondens återkomst, ehuru han var en ganska hygglig »sprätt» på sina femtiosju år, blef det en del extra pretentioner, som ordentligt pinade henne. Långt ifrån att han brukade gräla: han hade ett annat sätt, nämligen att han, så att säga, *malde upp* sin omgifnings tålamod genom att oupphörligt påminna andra och hänvisa till sig sjelf såsom typen för all slags framgång. Det värsta för Lydia var att hon hvarje afton på hans kruserliga sätt ombads än att sammansy hans ständigt uppspruckna, illaluktande handskar, än sätta knappar i västen och än sätta band i lifstycket — och ändå kunde hon icke bli förargad på

honom, ty det ingick en del komiskt nonsens i hans karaktär, som hon måste skratta åt.

Herrn och frun lefde i godt förhållande, och en dag kom Lydia att invigas i deras husliga mysterium... Hon höll på att sätta upp gardiner i salen och hennes nåd att sätta på rena stolsöfverdrag i sin mans rum, som låg näst derintill, då följande samtal uppstod mellan herrskapet:

»Hör på, kapten,» halfhviskade frun, som ej vågat riktigt stänga dörren för att icke ge husmamsellen tillfälle att skolka med arbetet, »det är icke värdt att du börjar bese handskarna ännu... menniskan är upptagen som du vet... Och en sak till, kapten» — hon tilltalade sin man alltid med titel, liksom *han* alltid brukade kalla henne »fru Brita» — »jag tycker att du nu hunnit till den ålder att du icke behöfver spetsa upp mustaschen, när du sticker fram dina eviga handskar.»

»Min söta fru Brita, du vet att en gentleman, som det heter på engelska, känns igen på sina händer. Derför har jag alltid ansett som en pligt att särdeles vårda denna del af min personlighet... Det hette alltid vid regementet: 'Den satans Brinken har riktiga fruntimmershänder!'»

»Nå ja, du har icke tvättat upp för litet hafregryn.»

»Sötaste vännen, har icke den hafren växt på...»

»... din egen mark, kapten, det förstås, efter jag haft för godt vett att erinra dig om att Hinstorp var *mitt*.»

»Till en fjerdedel, fru Brita! De andra tre delarne vill jag minnas att jag löste ut från dina tre syskon.»

»Onödigt prat, kapten! Jag talade om dina mustaschspetsar.»

»Aha, du tänker att jag nu som förr spetsar upp dem, då jag får se något vackert! Vid regementet hette det alltid... 'Den satans Brinken, han får alla frun-

timmer att se på sig' ... Men trösta dig med att jag visar hvarje slags qvinnor samma artighet! Säger jag till ladugårdspigan ... 'Sara, du ger mera mjöldricka åt Gullstjernan — det är säkert — än åt Bläsan, men om du understår dig att vidare vara orättvis, du som känner din husbondes rättvisa i allt, så kallar jag dig det svartaste kadaver, jag någonsin sett!' ... Nå, för att ersätta henne bannorna, spetsar jag mustaschen af bara tusan, så att hon har något agreabelt att gapa på med sina hederliga koögon.»

»Ja, nog är du medgörlig mot qvinfolken!»

»Det tillhör en gentleman ... Men jag kan också mot dem draga *ned* mustaschen, och då sätter jag på min barska min, som det icke duger att leka med. Det hette alltid vid regementet: 'Den satans Brinken, bara han vrider *ned* mustascherna, darrar hvarenda karl för honom' ... Men jag blir aldrig högljudd och tillåter icke heller mina ögon att ersätta eldbrasan, då jag blir retad.»

»Var så god och kom icke med pikar, kapten. Eldbrasan ... jag undrar hvad *du* har att förarga dig öfver, jemfördt med mig ... Men då vi tala om förargelse, var det icke harmligt, att vi skulle ha just nu skickat vår flicka till pensionen! Den här mamsellen, som vi fått hit, skulle ha satt riktigt ställ på Mina ... men det lönar icke att tala om, och det kommer endast att stanna vid *profmånaden*.»

Lydia tänkte, der hon småleende afhört herrskapet, att hon hellre skulle ta hvad som kunde fås, än komma tillbaka till Hinstorp, der en oerhörd småaktighet och den oerhördaste brist på granlagenhet gjorde arbetet tyngre, än det var i sig sjelft. Emellertid fans *en* god sak, som Lydia satte värde på att lära: hennes nåd var nämligen en utmärkt skicklig matlagerska, och under senare delen af månaden anförtroddes Lydia att

ensam lägga hand vid flera vigtiga saker. Hon kom öfverens med sig sjelf, att i afseende på *nyttan* hade hon för sin framtid haft mera gagn af denna enda månad under en kunnig matmoders ledning, än under alla de månader, hon i beqvämlighet tillbragt i herr Adrian H:s rika hus.

Sista aftonen hon var qvar gjorde hennes nåd henne den äran, att erkänna att hon gjort förvånande framsteg, som visade att hon hade godt gry i sig; och då kaptenen för sista gången kom fram med de spruckna handskarna till lagning, spetsade han mustascherna så fint, att de nästan stodo rätt upp i vädret, medan han försäkrade att han, till minne af en bland de älskvärdaste varelser under solen, ärnade förvara handskarna i — pappersomslag.

Såsom en artighet, motsvarande denna hyllning, förklarade Lydia, att hon omöjligt kunde gå in på att emottaga något penningebelopp: hon hade endast betraktat sig som elev.

Efter dessa utbytta artigheter kände hon sig som fågel på qvist, då hon följande morgon reste till den station, der hon skulle sammanträffa med majorskan på färd till Lysekil. Och ehuru hon ej kunde skymta det allra ringaste af den väg, som sedan skulle följas, tillät hon sig ej en enda gång att misströsta... Huru god hade ej Gud städse varit emot henne!

16.

På vestkusten.

Sedan en vecka befann sig Lydia med majorskan Gyllen vid Lysekil.

Den lama frun hade icke hittills erfarit den ringaste förändring af baden, men hon erkände att läkaren hade rätt i att man icke finge vänta någon hjelp så hastigt. Emellertid var hon ingen tröttsam börda för sin sällskaparinna. Hon hade sin gamla vanda jungfru till uppassningen, och huru gerna hon pratade, band hon icke Lydia för träget vid sin plats. Tvenne timmar kunde hon alldeles fritt disponera, nämligen från half tre till half fem. Då brukade majorskan hvila mellan middag och kaffedags.

Under dessa kära timmar, då få promenerande voro ute, gick Lydia antingen att med intresse betrakta den äldre delen af köpingen (de bodde i den nyare) eller vände hon sig mot stranden för att hafva den för henne så tjusande utsigten öfver hafvet, detta högtidliga haf, som i storm eller stiltje aldrig kunde skådas utan att beröra allvarliga känslor.

Hon var också icke nu vid så friskt mod, som då hon först ankom hit. Och mer än en gång sökte hon sig en ensam plats, der hon kunde få omläsa ett visst bref och begrunda vissa delar deraf. Detta bref var nu hela sex veckor gammalt. Det hade naturligtvis legat i tanternas, och det träffade henne dagen före den vigtiga söndagen, då herr Adrians frieri haft en så plötslig förändring till följd. Sedan dess hade hon blott haft *ett* bref från tanterna och då hade de icke ens nämt

sin stockholmskorrespondent. Stackars Lydia var mycket bekymrad. *Hvart* skulle hon vända sig, då majorskans sex veckors termin var slutad? Tanterna talade visst om hemresa... Men det skulle hon ogerna ingå på. Och i tidningarne sökte hon förgäfves något lämpligt.

Emellertid hindrar oss ingenting att, då hon åter öppnar Edmunds bref, läsa de ställen, som hon dröjer vid...

»... För fjorton dagar sedan träffades jag af en obeskrifligt lycklig händelse. Just då jag ingenting i verlden behöfde så väl som en aktningsvärd tant, och just som jag funderade på att adoptera en sådan, träffar jag på slussplanen en kusin till min mor, en den allra hederligaste själ, en ogift fröken, som redan bakom sig hade mer än ett halft århundrade.

'Nej, hvilken lycka,' utbrast jag, 'tant Martina!' '*Edmund*,' skrek gumman, 'är det du, kära gosse? Ditt skägg och dina mustascher, utom de lagliga polisongerna, gjorde att jag ej kände igen dig. Jag har flyttat upp till Stockholm och har en nätt våning, der jag lefver med min hushållsmadam. Du skall få rätt goda middagar, och jag vet att *du* icke kommer för pengarnas skull'... 'Nej, det har, min själ, tant rätt uti, men jag är ursinnigt förtjust i tants flyttning hit... Jag behöfver hvarken pengar eller borgen, ty förutom mina förtjenster i tidningarne har jag nu en plats i riksbanken; men jag behöfver min gamla tant'.»

Då Lydia läst igenom detta stycke, lade hon så vackert kinden mot handen. »Huru i all verlden,» hviskade hon, »kan han *så* hänföras af nöjet att träffa en *tant?*»

Men hon tog åter brefvet och läste vidare:

»Skall jag nu vara uppriktig, dyraste Lydia (från »dyra mamsell Lydia», hade det längesedan öfvergått

till »dyraste Lydia»), så känner jag mig långt ifrån lugn med afseende på ert närvarande hem. Jag anar att ni der är både för *mycket* och för *litet* älskad. Tag icke för djupt intryck af något.»

Huru ofta Lydia begrundat dessa rader, slogs hon dock nu för första gången af den tanken att Edmunds instinkt anat hvad som föregick hos enklingen och att det var på honom han syftade, då han bad henne »icke taga för djupt intryck».

»Ja, ja,» sade hon, »det är verkligen *detta* han menar.» Hon skakade sitt lilla visa hufvud ... »Hur kunde han tro?» Men blyg för sin egen tanke, skyndade hon hem, der hon med en glädjesprittning såg två bref på sitt bord ... en bedröflig glädje, dessa bref voro visst välkomna, dock voro de ej *de*, som väntades.

Det första, som Lydia öppnade, var dateradt Stefanelund och ifrån friherrinnan sjelf, som underrättade sin gamla favorit att hon haft ett långt bref från fru Justine, hvars hufvudsumma blef att Lydia nu vore i saknad af fast plats. Utan att vidare ingå i någon detalj af de *många*, som hennes sonhustru vidrört, erbjöd den hederliga damen sitt vänliga beskydd och anmodade den unga flickan att från sin närvarande uppehållsort resa direkt till Stefanelund. Justine och hennes brukspatron skulle ej komma före slutet af sommaren. Och både friherrinnan sjelf och gossarne längtade efter Lydia ...

Lydia rördes djupt af detta vackra och hedrande bevis på deltagande från sin gamla matmor, men hennes beslut var fast, att aldrig mera blottställa sig för att komma under fru Justines omedelbara uppsigt.

Andra brefvet var från kapten Brink och lydde så:

»*Charmanta mademoiselle Lydia.*

Två timmar sedan vi förlorat vår älskvärda gäst, kom vår lilla intrikata slarfva till dotter hem från min svåger, i hvars hus hon skulle stannat ett år för att gemensamt med husets döttrar åtnjuta en finare lärdom under guvernant. Mina är snart femton år och borde vetat bättre. Emellertid påstår min hustru att allt påräknadt i educationsväg skulle blifva *mer* än ersatt för flickan, i fall mamsell Lydia, som från hufvudet till tåspetsen är en *dam*, behagade mottaga vår enträgna inbjudning att återkomma i egenskap af lärarinna med en lön af tvåhundra riksdaler. Min hustru ber mig förklara två saker, den ena att hon fullkomligt senterar skilnaden mellan en husmamsells och en guvernants ställning, och för det andra att hon skulle skrifvit sjelf, om hon ej hoppats att, som det hette vid regementet, 'den satans Brinken har sin egen tur hos damerna'.

I afvaktan på att detta oskyldiga loford icke heller nu skall komma på skam, anhålla vi att mamsell Lydia behagade, att efter icke längre än åtta dagars betänketid, sända oss sitt svar.

Med all högaktning

Clas Brink.

P. S. Anhålles att få meddela att efter sista handsklagningen aldrig någon vidare supplik i denna väg skall ingifvas.

Min dotter får uteslutande besväret dermed . . .»

Detta bref, som lifligt återkallade bilden af den i sin egen person förälskade kaptenen, gaf Lydia rätt mycket att betänka . . . Om ingenting under följande veckan yppades, var det väl ingen annan råd än att, under de nu så förbättrade utsigterna, återvända till Hinstorp.

Men hon suckade, och allt som dag efter dag summerades utan att ens ett bref från *tanterna* hördes af, suckade hon allt djupare. Så hade hon nu hunnit till sjunde dagen . . .

»I morgon blir det afgjordt!» Hon anade icke att solen ej skulle gå ned förr än det redan var afgjordt.

17.

På vestkusten. Fortsättning och slut.

Denna märkliga sjunde dag utmärkte sig för en stark hetta, så att Lydia hade klädt sig i en af sina luftigaste eleganta sommardrägter. Det var strax efter middagstiden och äfven strax efter ångbåtens ankomst, då hon, icke tänkande på hvarken ångbåt eller passagerare, icke ens vårdande sig att tänka på de många beundrande blickar, som följde henne, helt tankspridd promenerade utåt gatan. Men plötsligt spratt hon till vid ett utrop förrådande en blixtrande glädje i hvarje ton.

»Mamsell Lydia!»

Hon såg upp — framför henne stod Edmund Lannerkrans, som handlöst släpte en gammal dam, hvilken stödde sig på hans arm.

»Herr Edmund!»

»I egen person . . . Men det är verkligen oförsvarligt handladt af mamsell Lydia att på två års tid taga till så der i strålande skönhet.» Och nog strålade Lydia nu — ja, *så* vacker hade hon aldrig varit . . .

»Se här,» fortfor Edmund, »min tant, fröken Martina von Y. Det är en alldeles förträfflig dam, som gör allt i verlden för att röfva mig från mamsell Lydias tanter.»

»Hon har kommit *före* oss!» yttrade fröken, i det hon med ett trohjertadt småleende räckte sin hand åt Lydia, som i tjusande förvirring och ödmjukhet kysste den, i det hon undrande upprepade: »Före oss?»

»Nå men, kära tant,» återtog Edmund, »mamsell Lydia är ju icke alls invigd i vår hemlighet. Det är blott hennes egna tanter... Men jag föreslår nu,» tillade han med hörbar otålighet, »att jag genast följer tant till vår bostad, så att tant får hvila sig. Emellertid går mamsell Lydia tillbaka till majorskan Gyllen med helsning från tant, som vänligen anhåller att få se denna hennes forna bekantskap på te. Och så väntar mamsell Lydia en halftimma på mig för att få sällskap på promenaden. Blir det icke bra det, mina damer?»

»Jo,» svarade fröken, »och för säkerhets skull om er promenad råkar bli något utdragen, skall jag hemta min gamla vän eller skicka min jungfru efter henne.»

»Ack,» sade Lydia småskrattande, »det är långt till tedags!»

»Var god och motsäg aldrig min tant!» förmanade Edmund. »Hon är utmärkt för goda idéer... Och nu farväl på en halftimma!»

Den unge mannen lyfte hatten från det vackra svallet af ljusa lockar, som, uppstrukna öfver hans höga panna, gåfvo honom ett äkta nordiskt utseende. Derefter drog han hastigt tanten med sig, men vände sig två gånger tillbaka, i hopp om att möta ännu en blick från Lydia, men hon var icke den som vände sig tillbaka för sådan orsak.

Hans blossande, häftiga rörelse och allt hvad hon i öfrigt förstått af detta möte i flygten hade så upprört henne, att hon med verklig tacksamhet mottog den lyckan att en stund få vara ensam med den uppväckta stormen i sin egen själ.

Sedan hon i dörren framfört bjudningen till majorskan, som, liggande på sin soffa, halfsofvande förklarade sin stora benägenhet att emottaga den, flög Lydia upp till sig och kastade sig hejdlöst i första stol hon påträffade. Hvad hon nu erfor hade hon aldrig ens drömt sig. Hon brast i tårar, ty hon kunde icke hejda denna nya starka ström, som fordrade tårar, om den icke skulle qväfva henne. Hon mindes hela sin glada bekantskap med *honom*, från hvilken hon nyss skilts. Och hon visste att de två år, under hvilka han hvarje månad skrifvit till henne genom tanterna, allt mer och mer gjort henne förtrolig med honom, men huru kunde hon veta att denna mystiska känsla, som orsakat att de erhållna giftermålsanbuden förekommit henne motbjudande, skulle återfinnas i den första blick hon mött från *hans* ögon . . .

Halftimman var förfluten. Lydia hade med qvinnans medfödda blygsamhet och takt lyckats komma i en alldeles lagom sinnesstämning.

Då hon träffade Edmund nere i förstugan, var hans utseende förändradt. Under tystnad lade han hennes arm i sin och under tystnad förde han henne till en temligen aflägsen planterad plats, der de fullt skyddade kunde få utbyta sina förtroenden.

»Lydia,» sade han, sedan de satt sig och han, utan fruktan att observeras af andra ögon än hennes, lät sin blick hvila på henne med en sådan underbar makt att hon sänkte sin, »Lydia, vet du hvarför jag icke skrifvit på sista tiden?»

»Nej!» hviskade hon, darrande vid detta första *du*.

»Jo, derför att jag med dina tanter, som länge haft hela mitt förtroende, och från hvilka jag medför bref, öfverenskommit att jag skulle uppsöka dig i A. för att säga dig hvad jag nu ärnar säga, men att, då den der omstörtningen kom emellan, jag i stället beslöt att möta dig *här*. Hade jag emellertid skrifvit derom, fruktade jag att du icke kommit, och så fruktade jag äfven att jag ej längre förmått tiga, i hvilket fall jag gått miste om allt det förtjusande jag nu ser och får se.»

»Denna tystnad,» svarade Lydia, »var...» Men längre kom hon icke.

»O, tala, säg, var den det ringaste smärtsam för dig?»

»Jag egde icke rättighet att erfara en sådan känsla.»

»Behöfver man *rättighet* till sådant? Jag har erfarit tusen sting af svartsjuka, oro och ångest under dessa två år. Men har jag väl begärt din tillåtelse att erfara allt det der — du,» bifogade han med ett så frestande leende, att Lydia under djup rodnad måste fullborda sin förhastade mening.

»Nåväl, det var svårt!»

»Tack, tack... Hör nu vidare! Jag har tagit ett arrende på trettio år, ett mycket, ja, utomordentligt vackert landtställe med litet jordbruk, utom trädgården. Det är väl bebygdt och blott en half mil från staden. Jag har nu under hela våren haft en mängd arbeten att göra der, innan jag kunde komma ifrån, och jag har besvarat min egen brinnande otålighet med den ständigt upprepade försäkran: afkastningen skall blifva så vinstgifvande, att jag *måste* ha tålamod, och när detta icke velat förslå, har jag framkallat bilderna af den lycka, som jag nästa år vid samma tid hoppas njuta der.»

Han tystnade och försökte uppfånga en blick, men Lydias ögon hvilade oafbrutet på sanden. Då tillade han ömt: »Men som jag omöjligt kunde uthärda ett helt år ännu att lefva skild från dig, så döm om min lycka att träffa min hederliga gamla tant. I hennes hus, emottagen som en kär slägting, skall du ju vilja tillbringa ett år och med detsamma följa oss till Stockholm.»

Vid denna punkt såg Lydia hastigt upp. »Ack, jag kan ingenting rätt fatta ännu!» svarade hon.

»Min högt älskade Lydia, jag har talat så här härs och tvärs för att bespara dig ett ordentligt frieri, hvaraf du haft nog. Och för min del, det bedyrar jag, har jag ansett mig trolofvad med dig allt sedan vi tillsammans planterade kål på Stefanelund. Icke sant att du sedan dess vetat att jag älskat dig?»

»Nej, *då* trodde jag det visst icke, men kanske trodde jag det, då du på *stationen* lemnade mig de hvita törnrosorna just som tränen skulle gå.»

»Ja, jag hoppades att du förstod mig. Men dels var du så ung, och dels var min egen ställning då ännu så sväfvande, att jag skulle ansett mycket orätt att söka binda dig. Men för ett år kan förlofning gå an, då jag kan hålla kontroll öfver dig . . . O, hvad jag fruktat för herr Adrian, allt sedan tidningsläsningen begynte.»

»Du kan icke tro hvilken god själ han är! Jag led verkligen af att . . .»

»Tyst, tyst . . . Jag är säker att han skall trösta sig hos den unga damen, som alltid ville ta hand om barnen, du får se att det går så.»

»Gifve Gud . . . då får Cecilia en värdig efterträderska.»

»Men märk nu, min Lydia, att skilnaden mellan herr Adrian och mig är den att, om Gud toge dig ifrån

mig, du aldrig (det kan jag svära på) skulle få en efterträderska. Nå, hvad tänker jag på, jag har ju ännu icke fått dig. Säg mig utan alla omvägar att du vill af hjertat dela det lif, som jag kan erbjuda dig. Det är mycket likt *det* jag tecknade för dig, då vi gingo tillsammans till kyrkan öfver ängen vid Stefanelund.»

»Jag mins det väl: jag ville hvarken hafva en *rik* eller *fattig* man.»

»Och jag uppdrog då en tredje klass: en man, som hvarken vore rik eller fattig, men som erbjöde en nöd-torftig och hygglig lefnadsställning, der — om jag ej missminner mig — det var fråga om att mamsell Lydia genom sin husliga verksamhet, sitt glada, förtjusande och lifvande lynne finge fylla den brist, hvaröfver hon beklagade sig . . .»

». . . Och som ännu finnes.»

»*Lyckligtvis!* Kan det för en man finnas något ljufvare, än att arbeta för den qvinnas välstånd, som han öfver allt på jorden älskar? Hvad behöfva vi rikedom, då vi ha kärleken . . . Men det är ju som förtrolladt, att jag ej får ditt ja!»

»Jag tycker,» svarade hon med leendet på läpparne, men tåren i ögat, »att du under hela tiden antagit det såsom redan gifvet. Var derför nog ädelmodig och anse äfven nu att du erhållit det. Mitt hjerta har under två år allt fastare slutit sig till *ditt* ädla, manliga och trogna hjerta.»

Det är onödigt att säga det majorskan och fröken hunno både dricka te och kollationera alla sina ungdomsminnen, innan de trolofvade erinrade sig sina pligter, och lika onödigt är att meddela den djupa ledsnad, kapten Brink erfor, då han fann att *ett* fruntimmer i skapelsen kunnat motstå honom!

Såsom postskriptum meddela vi att fru Justine dånade af förtrytelse, när hennes svärmor meddelade henne den angenäma nyheten om Lydias förlofning med Edmund, hvaremot brukspatronen genast uppgjorde att Manne och Svante skulle skickas till det unga herrskapet för sin uppfostran, som bäst sköttes i Stockholm.

I ett sista postskriptum kunna vi meddela att, *innan* det lystes för Edmund och hans brud (till hvars bröllop tanterna under ett helt år beredt sig), hade redan i A. ett annat bröllop egt rum mellan grosshandlaren herr Adrian H. och mamsell Carolina Haller...

»Ack, Gud vare lof, det var den käraste nyhet jag kunde få höra,» sade Lydia, då hennes fästman uppläste denna tidningsnotis.

»Jag säger också Gud vare lof!» svarade Edmund glädtigt. »Ty nu hoppas jag att du tänker endast på mig och tanterna förstås; de ömma själarne, hvilka skickat dig gåfvobref på deras enda fasta egendom, en nödpenning, som det heter, då du nu på allvar ger dig ut — *på lifvets stig.*»

ALLT AF BARMHERTIGHET.

1.

Inledning.

Jag fyller i dag tjugotvå år — och då detta är den sista dagen jag tillbringar i min födelsestad, vill jag, innan jag med morgondagen inträder i nya förhållanden, genomgå mina minnen, mina sorger.

Jag har aldrig rönt annat än *barmhertighet*. Jag har aldrig förmått vinna kärlek. Se der de tvenne gnagande smärtor, som stulit friden från mitt lif, så regelbundet och värdigt det än synts gå fram. Lyckligtvis har ingen misstänkt, att mitt jemna och lugna väsende dolt ett otacksamt hjerta, ett hjerta, som ödmjukt *ville* tacka Gud för den nåd, han gaf, och i viss måtto gjorde det, men ej i sin ensamhet upphörde att önska och begära det han *icke* gaf...

Jag föddes i en bostad, upplåten af barmhertighet, jag upptogs af barmhertighet, uppfostrades af barmhertighet och slutligen blef jag äfven gift af barmhertighet.

Min far, en handelsagent, hvars sista affärsspekulation var en lifassurans, som dock aldrig kom till stånd, dog några månader innan min arma mor gaf lifvet åt en dotter, på samma gång hon sjelf gick att uppsöka den make, som man berättat mig hon varit gränslöst tillgifven in i döden.

Min faster, gift med stadsfiskalen, upptog mig nu. Och i detta hem uppfostrades jag, eller rättare, uppfostrades jag *icke:* — jag fick lefva precist som jag ville. Jag hade frihet att söka en vrå för mig och katten, ty vi voro ställda i samma nivå inomhus; och jag hade länge sedan hunnit fylla mina sju år, då min faster, en beskedlig, men slö menniska, hvars enda tillstymmelse till passion innefattades i kaffe och sömn, en dag började följande samtal med mig:

»Clary,» sade hon (jag fick i dopet namnet Clara efter min mor), »kom hit, barn, men skynda dig, och drick ur den här kaffetår'n, innan farbror kommer! Du vet, att han alltid blir arg, när han tycker att jag skämmer bort dig.»

»Jag vill icke ha någonting i hemlighet, faster!» svarade jag.

»Åh, hvarför det? — Du får skorporna med.»

Jag rörde ej kaffet.

»Nå men, flicka, att du så skall trilskas! Det är väl något annat du vill då?»

»Jag ville gerna komma i skola, som andra flickor — jag är ju på åttonde året.»

»Kors, hvad tiden går! Är du *så* gammal ... Men, herre gud, barn, gick du icke en gång i skola, i mamsell Larssons skola — jag tycker det far för mig?»

»Jo ... men hon fick ingen betalning. Faster vet, att hon skulle haft två riksdaler i månaden, och hon hade ej råd, sade hon, att låta mig gå längre gratis.»

»Kära Clary, nog fick hon väl *någon* betalning: jag vet säkert, att jag gaf dig bakbullar att bära till henne, när vi bakade, för jag mins grant hur svårt jag hade att fuska undan dem, så att icke fiskaln fick hum om det. Och ännu en sak, barn! Du kan aldrig ha glömt, att då vi en gång slagtade, hade jag gjort i

ordning en liten stek, som du andra morgonen skulle ha med dig till mamsell Larsson.»

Jag såg på min ende vän, katten, som, med fin instinkt för hvad som talades, vände bort hufvudet och började ett sorgligt jamande. Men icke tjenade det till något, att nu förråda hans brott. Jag svarade derför endast, att det skett någon olycka med steken, men att om mamsell Larsson också fått den, skulle hon väl ändå icke ansett den som betalning för ett års skolgång.

»Det har du rätt i, Clary! Men, ser du, en fattig stadsfiskal i en mindre stad har så små inkomster, att de knapt räcka till att uppfostra egna barn.»

»Faster och farbror ha ju inga barn!»

»Mycket sant. Gud har nog insett, att det ej skulle burit sig; ty fiskalen spelar bort på klubben det mesta af förtjensten. Men som du i alla fall är närmast att få den lilla uppfostran, som kunnat falla på egna barns del, så skall jag bestämdt fundera ut något. Jag känner en person, som jag tänker skall vilja skrifva till ett ogift, förmöget fruntimmer, en slägting till din salig mor.»

»Ack, tack, tack, kära faster — somna bara icke från den tanken!»

»Det gör jag icke, du! När fiskaln gått ut, kan du bära hit min kappa och hatt!»

Jag vet ej rätt hvem som skref... jag tror att det var prostinnan. Men visst är, att jag snart fick ett bud från stadens välkända stora pensionsanstalt, der föreståndersken underrättade mig, att min mors slägting, den gamla mamsellen, lofvat betala min årsafgift som halfpensionär, i hvilken egenskap jag genast fick tillträde.

Min lycka var nu stor, men förbittrades af att jag ej tordes i ett bref tacka min välgörerska, som undanbedt sig all *skriftlig* tacksamhet: det vore nog, att jag genom flit och godt uppförande visade den... Ack, huru gerna jag skulle hafva velat älska henne, men

ingen, *ingen* ville hafva min kärlek, icke ens mina skolkamrater, hvilka sade, att jag var en konstig, illa klädd flicka, som ej hade annat än urväxta klädningar och såg ut som en fågelskrämma med mitt yfviga, gula hår och mina stora, ängsliga ögon.

Min stackars faster sof efter min första skoldag med ett godt samvetes lugn. Åt allt tal om kläder och dylikt skakade hon blott på hufvudet... Men när efter två år hon och hennes man samtidigt kallades från denna verld, som för ingendera af dem utgjort annat än en tråkig station, blef jag genom min alltjemt obekanta slägtings försorg upptagen bland anstaltens helpensionärer, med tillräckligt anslag för kläder och andra förnödenheter.

Detta goda fick jag åtnjuta, tills jag var närmare fjorton år, då jag plötsligen erhöll den underrättelsen, att min välgörerska dött, utan att hafva lemnat ringaste förordnande angående mig. Hon hade icke varit rik, och hennes närmaste slägtingar och arfvingar hade i bref till pensionsfrun förklarat, att det vore dem omöjligt att fortsätta den aflidnas barmhertighetsverk för en flicka, som de ansågo för sig totalt främmande.

Jag välsignade min mors aflidna slägting för allt, som hon gjort för mig, men i synnerhet för hvad hon *icke* gjort. Jag skulle ha blifvit tokig, om hon på sina närmaste anförvandters bekostnad skapat mig en sorgfri existens; och jag välsignade hennes arfvingar derför, att de afsagt sig att mot mig öfva en *ärfd* barmhertighet.

Hvad skulle det emellertid blifva af mig vid mina icke fylda fjorton år? Ännu kunde jag väl icke träda ut i lifvet: »Jag var ju,» sade pensionsfrun, då hon hörde mig mumla något om en lärarinneplats för småbarn, »alldeles lik en ofjädrad gåsunge, som gjorde bäst

i att hålla ihop näbbet, medan klokt folk finge tänka och besluta.»

Och det »kloka» folket, några af stadens förnämsta fruar, beslöt att medelst två eller tre dramatiska och musikaliska tillställningar, der det gafs tillfälle att på en gång spela beskyddarinnor och roa sig genom ett dansnöje, som skulle afsluta barmhertighetsspektaklen, bilda en fond, tillräcklig att godtgöra pensionsföreståndersken, intills jag blifvit konfirmerad eller omkring sexton år, hvarefter jag naturligtvis borde och kunde försörja mig sjelf.

Jag hade fått lof att i någon vrå åse det ena spektaklet, och mitt hjerta klappade vildt — om af glädje eller ångest, visste jag ej, då jag såg alla dessa utstyrda damer och herrar stå på det upphöjda golfvet och prata så många besynnerligheter och göra så konstiga miner för *min* skull. Men blott en eller annan af dessa damer kom till mig i min vrå och gaf mig ett knapphändigt ord, häntydande på att jag måtte vara förvånad öfver att goda menniskor gjort så mycket för mig; men ingen behöfde min erkänsla för detta goda, och den enda smula familjelif, som detta nya förhållande föranledde, bestod deri, att jag, då fruarna voro på stora bjudningar, eftersändes för att tillse och roa barnen . . .

I min evigt efter kärlek törstande själ hoppades jag då, att vinna de små — men förgäfves. Jag kunde väl berätta sagor, på hvilka de med intresse lyssnade, men min egen barndom hade varit så kall och fattig på lif och glädje, att jag icke alls förstod huru jag borde bete mig för att vinna barnen . . .

Ingen, ingen kan föreställa sig hur jag brann af längtan efter frihetens dag, det vill säga *den* dagen, då jag efter min konfirmation skulle få börja min bana på helt och hållet eget konto. Jag trodde, att jag knapt skulle kunna öfverlefva den högtidliga stund, då jag

för första gången i mitt lif finge äta det bröd, som jag sjelf förvärfvat. Utan tvifvel måste det hafva en annan smak, än *det*, hvarmed jag under så mången bitter tår stillat min hunger, ja, icke ens alltid stillat den — så bittert förekom det mig.

Slutligen blef jag konfirmerad. Denna heliga, högtidliga dag lefde jag ej ett jordiskt lif. Men den följdes af en morgon.

Huru skulle det nya brödet nu förvärfvas?

Jag hade varit i den grad flitig med mina studier och min musik under skickliga lärare, att jag hunnit långt framför min ålder i vetande. Och om jag blott icke sett så oförlåtligt ung ut, jag, som i själens allvar räknade dubbla år, hade jag icke alls behöft frukta, att söka en guvernantsplats; men min ungdom låg ännu emot mig.

Då erbjöd mig föreståndersken — i så artiga och för *mig* tillfredsställande ord, att de bäst visade, att jag icke längre var den stackars pensionseleven — plats såsom underlärarinna, för att ett eller halftannat år öfva mig, innan jag på hennes rekommendation sedermera toge någon *enskild* plats. Lönen var naturligtvis ringa, men det kunde väl icke vara annorlunda vid första försöket, och då jag första gången gick till bordet i egenskap af lärarinna, den der arbetade för sitt bröd, erfor jag en icke mindre glädje och stolthet, än jag föreställt mig.

Emellertid var det något, som jag icke på förhand kunnat beräkna: det var de stora fordringar, hvilka ställdes på mig i följd af att den andra underlärarinnan sjuknade och måste resa hem, utan att föreståndersken fann nödigt att under tiden ersätta henne med någon annan. Jag nästan dignade under tyngden af mina mödor, men var för stolt att beklaga mig.

Då ferierna inträdde, gladde jag mig åt hvilan, men tyvärr lät man mig veta, att jag under denna tid, då jag qvarblef i pensionen, måste hjelpa till med sömnad och arrangemanger i huset.

Jag var besluten att icke låta detta fortgå under mer än ett år.

Oaktadt de mångåriga svårigheterna i mitt lif hade mitt utseende efter hand undergått så stor förändring att jag, då jag vid spegeln påsatte hatten, stundom rodnade af undran och — hvarför skulle jag dölja det för mig sjelf — äfven af nöje.

En dag hade prostinnan, som varit en af de verksamma fruar, hvilka besörjt min senaste pensionsafgift, bjudit mig att under hennes protektion och i sällskap med hennes döttrar besöka en bal — min *första* bal.

Hvilket hufvudbry med toaletten, hvilket prutande på den hvita klädningstyllen och skärpbandet, för att få min lilla inkomst att räcka till, och hvilken hjertklappning sedan, då jag mot mitt hår profvade den af mig sjelf förfärdigade mörkröda törnrosgirlangen.

Föreståndersken gapade med oförställd förvåning på mig och vände mig rundt omkring, då jag på den stora aftonen stod framför henne. »Aldrig i mitt lif,» sade hon, »hade jag föreställt mig, att min ofjädrade gåsunge kunde få så vacker fjäderskrud — låt nu se bara, att, om någon talar med dig, du gör heder åt den edukation, som du hos mig erhållit!»

Jag kom på balen, men litet fick jag der tillfälle att lysa med min pensionsbildning. I början talade ingen menniska med mig, utan hörde jag i stället de beundrande hviskningar, som ställdes till prostinnan för hennes utomordentliga godhet att af barmhertighet hafva tagit med sig den »stackars Clary». Troligen skulle detta, på hvilket jag dock i förhand sökt bereda mig, förbittrat all min glädje, ifall jag icke råkat blifva

uppbjuden. *Det* hade jag emellertid visst icke blifvit af någon bland *ortens* herrar, innan de fått dansa igenom alla sina skyldighets- och inklinationsdanser med de *rätta* damerna, men ödet ville, att ett par resande stockholmare, en handelsexpedit och en underlöjtnant, tillfälligtvis uppehöllo sig i staden.

Dessa herrar, hvilka naturligtvis icke kunde känna, att jag var den obetydligaste bland de obetydliga, företogo sig helt enkelt att bedja en af stadens tjenstemän, med hvilken de blifvit bekanta, presentera sig för mig, fattiga barn. Och till mina briljanta grannars förvåning bjöd den ene upp mig till den följande valsen och den andre till fransäsen ... Hvad verkade ej sedan exemplets makt: herr rådman Carl Haveman behagade sjelf uppbjuda mig till en annan fransäs.

Efter denna framgång började stadens andra herrar kasta ögonen på mig, och uppbjudningarne blefvo så täta, att jag alls icke undrade på, att prostinnan, som haft den godheten att föra mig med sig, kände en viss harmsenhet, åtminstone såg mulen ut, då hennes egna hyggliga döttrar ej fingo dansa med någon af de *resande*.

Var jag lycklig, när jag, efter att för första gången hafva väckt afund, kom hem från balen och befann mig i min ensliga kammare? Nej, jag erfor ingen lumpen känsla af tillfredsställd fåfänga, icke ens af ungdomlig glädje, ty den lilla triumfen försvann ju med de främmande kavaljererna.

Pensionsföreståndersken, som kände sig stolt på mina vägnar, förutspådde, att min lyckliga debut i sällskapslifvet skulle åtföljas af flere bjudningar. Men deri bedrog hon sig. Då jag händelsevis gick öfver gatorna, sågo de damer, som jag mötte, mer än någonsin *dragna* ut, när deras blickar kallt mötte »stackars Clary»; och stadens herrar funno sig föranledda att genom de mest lättvindiga helsningar tillkännagifva sin uppriktiga ånger

öfver det affall, som de på balaftonen gjort från sina vanliga idealer.

Efter detta slut på min första triumf må man döma om min förvåning, då jag på Clara-dagen fick mig tillsänd en den vackraste blombukett — jag skulle icke hafva trott att den varit till mig, om icke utanskriften på asken, i hvilken den låg på sin mossbädd, låtit mig fatta, att intet misstag kunde ega rum . . .

»Kors! hvad ser jag för stil!» utbrast pensionsfrun. »Så sant jag lefver, är det icke den hygglige enklingen rådman Havemans — jag har ju sjelf haft ett par biljetter ifrån honom angående en lämplig lärarinna för hans lilla dotter . . . Hvar kan *du* hafva sett honom?»

»På balen, der han dansade med mig.»

»Han — och det har du ej nämnt!»

»Jag sade ju, att jag dansat med många herrar, fast jag icke kunde erinra mig namnen på alla.»

»Så underligt, att Haveman skulle bjuda upp dig!»

»Hvarför då?»

»Derför att han är en mycket allvarsam man, temligen sträng i sina seder, enkling och, utan att vara förmögen, dock mycket ansedd och aktad, så att . . . du förstår . . . hvilken flicka som helst med anspråk i societén skulle hafva känt sig smickrad af en sådan uppmärksamhet.»

. . . Men jag vill icke samla de få minnena från denna tid. Dessa minnen äro hvarken varma eller kalla: de dväljas i en ljum temperatur, som för mig alltid varit den vanliga.

Efter några besök under sommarferierna förvandlades herr Havemans önskan att gifva sin dotter en guvernant i önskan att gifva henne en annan mor — båda egenskaperna kunde då förenas.

Carl Haveman var sjelf sjuklig, ömtålig, melankolisk och retlig, och huru han kommit att bjuda upp mig

till den der märkliga dansen, den enda han under många år tillåtit sig, kunde endast förklaras deraf, att det var lämpligaste sättet att komma i samtal med mig.

Hvad han fann eller utrönte hos mig vet jag ej; men efter några veckor friade han formligt, och då jag icke egde annat val, än det tröttsamma lärarinnekallet, och aldrig erfarit någon tillstymmelse till kärlek, så gaf jag mitt ja-ord med fast beslut, att blifva värdig den man, hvilken hedrat mig genom sitt val.

Bröllopet, som efter en kort förlofning firades hos pensionsföreståndersken, var i den mest prosaiska stil: endast några få vittnen bevistade vigseln i skolsalen, som eleverna smyckat med löf och blommor. Hvad beträffar brudgummen, såg han lika lugn och sansad ut som jag sjelf kände mig, och för hvar gång hans blick mötte min, uttryckte den lika mycken godhet som vänlig uppmuntran.

Jag hade sagt honom, att jag mycket oroade mig öfver huru hans lilla dotter, som jag visste att han nästan afgudade, skulle emottaga mig. Han hade aldrig under vår förlofning bedt mig besöka mitt blifvande hem och aldrig tagit flickan med sig. Hon var icke heller på bröllopet, emedan hon, efter hvad han sade, icke var tillräckligt rask att taga ut i höstkylan och han dessutom ansåg bäst, att vi gjorde vår första bekantskap i hemmet, det vill säga, sedan jag sjelf, sjuttonåriga barn, inträdt i min moderliga egenskap.

Detta beräknade undvikande ingaf mig föreställningen att icke något godt väntade, och då vi efter den lilla supén skildes från pensionslokalen med dess för mig så många bittra stunder i det förflutna, var det med en tryckande känsla som jag satte mig i vagnen för att börja den okända färden till det oberoende lif, efter hvilket jag så mycket längtat.

Carl Haveman hade aldrig med mig talat om något slags ömmare känsla. I fall hans hjerta inneslöt en sådan, skulle det ändock aldrig fallit honom in att beröra det ämnet. En man med hans anseende i det allmänna och enskilda, så tydligt i grunden öfvertygad att *jag* är *jag*, måste, då han gjorde ett parti så under hvad han kunnat göra, säkerligen blygts att till och med för sig sjelf tillstå, att han låtit leda sig af någon annan bevekelsegrund, än att se sin dotter, sitt hus och sin enskilda trefnad till godo.

Under det vagnen rullade fram öfver gatorna var han tyst, och *jag* var uppfyld af föreställningen om hurudant första inträdandet skulle blifva. Kanske hade jag några små skrupler öfver att jag möjligen förhastat mig, men jag sökte allvarligt kufva dessa skrupler med den vissheten, att jag åtminstone kunde gifva honom och hans barn en pligttrogen tillgifvenhet.

»Nu äro vi framme, Clary!» sade han, då vi hunnit till ett af de sista husen nära tullen.

»Ack,» utbrast jag öfverraskad, »så trefligt och upplyst här ser ut!» Jag kände en behaglig tillfredsställelse öfver att någonting blifvit gjordt för *min* skull.

»Åh, ja,» svarade min man, »huset är ganska täckt, sedan det blifvit uppmåladt, och om sommaren dubbelt behagligt med sin temligen stora trädgård. Och när så en ordnande vänlig husmor kommer derin, blir hvad som saknades i huset väl uppfyldt.»

Han bjöd mig armen och förde mig in i en prydlig sal, der brasan sprakade i kakelugnen och ljusen i kronan voro tända.

I detta rum syntes ingen till, men då vi inkommit i förmaket, der upplysningen var ännu fullständigare, framträdde från någon vrå en liten blek flickgestalt.

Det var min nära nioåriga styfdotter, som med kall och mulen min genast visade mig hur ovälkommen jag var; — men detta afskräckte mig icke att springa fram för att sluta henne i mina armar.

»Se här din nya mamma, lilla Charlotte!» sade fadern... »Gif henne nu en rätt hjertlig helsning!»

Af hela min själ önskade jag att vinna barnets tillgifvenhet. Jag skulle då icke lefva förgäfves, men jag fick icke taga henne i famn: hon skrufvade sig undan, utan att säga ett ord.

»Gör nu bekantskap på egen hand!» sade min man, i det han skyndade in i sitt arbetsrum, såsom han sade, för att aftaga fracken, men troligen mest för att slippa ifrån den kinkiga presentationen.

Så fort han tillslutit dörren, utbrast Charlotte i fullkomligt ogenerad ton: »Du behöfver icke tro, att jag tänker kalla *dig* för mamma: du är bara ett upptaget barn, som pappa gift sig med af barmhertighet — det har vår gamla köksa sagt, och hon ljuger aldrig.»

»Men det har hon likväl gjort den här gången!» sade fadern, som åter uppdrog den tillslutna dörren och hastigt inträdde. »Jag har bedt Clary blifva min hustru derför, att hon är god och förståndig, kunskapsrik och mild — och om du icke genast ber henne om förlåtelse för ditt opassande och osannfärdiga yttrande, så bereder du mig ett smärtsamt bekymmer.»

»Det kan jag ju göra för *pappas* skull... Var så god och förlåt mig... Men jag vill icke kalla henne mamma.»

»Om du tillåter,» skyndade jag att infalla, »så betyder det ju föga, i fall Charlotte icke ger mig denna titel, då jag sjelf är så ung att, efter hvad jag hoppas, vi komma att lefva tillsammans som en äldre och yngre

syster, och då jag får börja hennes lektioner, så blifva vi nog goda vänner.»

Carl syntes mycket belåten och räckte mig handen med ett vackert uttryck af tacksamhet.

Men hvad har jag att säga om de fyra år, som följde på denna afton!

Att upptecknа dessa minnen i detalj skulle blifva ett enformigt repeterande af ett enformigt lif, under hvilket dock själen gjorde helt andra utflykter på tankens och förhoppningarnes område — ty att lefva ett enformigt *yttre* lif, är icke oförenligt med det rikaste *inre*.

Min man erkände många gånger, att han i mig vunnit den hustru, som han önskat. Men de fiender, hvilka redan förut tagit honom i besittning — nämligen mjeltsjukan, trötthetеn och dufvenheten, följder af en ytterst ömtålig fysik och ett tungt lynne — inkräktade så mycket af hans väsende, att då dertill lades mycket arbete och (hvad jag sökte dölja) Charlottes stela och motiga förhållande till mig, så kunde han väl icke vara lycklig.

Men jag vågar taga Gud till vittne att, ehuru mitt hjerta aldrig vaknade till högre kärlek för honom, hvad han icke heller syntes sakna eller någonsin talade om, jag dock under outtröttligt bemödande och ömhet omgaf honom med alla möjliga omsorger. Och då hans helsa försämrades och slutligen öfvergick i ett långsamt aftynande, blef jag för honom en trofast och uppmärksam sjuksköterska.

Men då väcktes Charlottes afund häftigare än någonsin. »Låt *mig* sköta dig, pappa!» sade hon ständigt.

Med ett mildt småleende smekte han hennes kind, liksom för att försona svaret, hvilket nästan alltid blef detsamma: »Du är allt för ung och häftig att förstå hvad som fattas... Clary är den bästa och säkraste hjelpen för mig under denna tid!» Och han såg icke sällan då på mig med en blick så mild i sin tankfullhet, att Charlotte ofta alldeles vild rusade på dörren.

Jag bad honom stundom att aldrig tala hjertligt till mig i hennes närvaro. Jag försvarade hennes sårade känsla och försäkrade honom, att hon med tiden skulle döma lugnare och mindre partiskt.

»Med *tiden!*» svarade han en dag... »Stackars Clary, ser du icke att min lefnadslampa snart är utbrunnen. Men jag är öfvertygad, att du ändå skall blifva ett säkert och ovärderligt stöd för min lilla oförståndiga flicka.»

Jag lade min hand i hans, och han fattade fullkomligt det svaret.

Emellertid brann hans lefnadslampa långsammare, än han sjelf trott, och sedan han icke längre kunde sköta sina olika tjenstebefattningar, försämrades efter hand våra ekonomiska omständigheter, och sista året hade jag verkligen svårt att hålla de yttre bekymren från husets inre detaljer. Jag vet icke om han förstod något af detta, ty plågorna upptogo allt mera hans tankegång. Men hans ögon sade mig, att jag var så mycket för honom, som jag någonsin kunnat hoppas.

Hans sista ord i lifvet egnades hans dotter. De utgjorde en varm uppmaning, att hon skulle fästa sig vid den vän, som hon hade qvar...

Vi voro nu ensamma! Mina tårar falla ännu, ehuru första enkåret lider till slut, ty min make hade varit min ende och sanne vän, och det gör mig godt att tänka, det vårt äktenskap, hvaröfver hvarken han eller

jag behöfde rodna, varit sådant, att jag alltid med samvetsfrid kan dröja vid erinringen deraf.

Charlottes sorg var så öfverväldigande våldsam, att hon icke på länge kunde finna en tanke, som ej uteslutande berörde hennes älskade fader. Och just då jag lyckats att bringa en smula lugn i denna storm, ankom från min mans faster — en person, som han sällan tänkt på eller talat om — ett mycket deltagande bref, i hvilket hon yttrade, att om jag gillade hennes förslag och Charlotte icke hade något deremot, så ville hon upptaga Charlotte i sitt hem och gifva henne samma uppfostran som sin egen dotterdotter, hvilken var ungefär jemnårig med hennes brorsons dotter.

Charlotte var mycket tvehågsen, men sedan jag rådgjort med prostinnan, i hvars hus jag med min man ofta varit och af mig ansågs som en värderad bekantskap, fick det gjorda anbudet ett annat utseende i min styfdotters ögon.

Prostinnan, som tog en afgörande ton, för hvilken Charlotte hade mycken respekt, visade henne huru öfver all beskrifning lyckligt detta lysande anbud af den gamla rika fastern var. »Här blir du blott en fattig flicka,» sade hon, »som, när du uppnått lämplig ålder, får taga plats i något främmande hus, då deremot för dig nu yppas tillfälle att blifva en ung dam, för hvars framtid din slägting nog sörjer.»

Charlotte började nu se saken mera i rosenrödt och förklarade, att jag gerna kunde skrifva och säga, att hon utan ledsnad ville komma.

För min del kände jag visserligen smärta öfver att icke blifva i tillfälle att få vårda detta testamente, som min man lemnat mig; men å andra sidan mäktade jag icke återhålla en känsla af jublande lycka vid den tanken, att jag nu utan *egen* åtgärd skulle blifva fri att

skapa mig ett verkligt oberoende lif, det jag så länge önskat, men ännu aldrig kunnat ernå.

Det lagliga testamentet efter min man satte mig, sedan allt blifvit utredt och bortsåldt efter Charlottes afresa, i besittning af ett litet kapital af två tusen riksdaler, och det syntes mig vara fullt tillräckligt att uppehålla mig med, under det jag förberedde någon blifvande större inkomst.

Efter eget val och med prostinnans råd skulle jag flytta till Stockholm, för att genomgå något slags kurs till sökande af en eller annan plats. Jag hvarken hade eller har ännu rätt klart för mig, vid hvilket mål jag egentligen vill stanna.

Emellertid är det nu afgjordt, att jag der skall inackordera mig hos enkefru professorskan Weller, som för omkring tre år sedan uppehöll sig i vår stad, hvarunder min man blef i tillfälle att göra henne någon juridisk tjenst. Professorskan lefver nu af sina inackorderingar, så att jag förmodar, att det icke blir så ensligt hos henne; kanske snarare tvärtom.

Det är i morgon, i morgon som jag skall lemna *denna* mitt lifs afdelning, för att börja den nya. Jag går ut i verlden med en brinnande förtröstan på Gud och anropande Hans barmhertighet, att jag måtte kunna öfvervinna den benägenhet till otacksamhet, som från barndomen legat gömd i min karaktär; och jag lofvar mig sjelf, att jag strängt skall granska hvarje intryck under det nya lifvet.

2.

I jernvägskupén.

Två dagar hafva förflutit sedan Clary nedlade pennan, efter att hafva samlat de glädjefattiga dragen af sin tillvaro under tjugotvå år. Och om detta återgående till det förflutna upprifvit de icke halfläkta sår, som hennes barndoms- och ungdomserfarenhet gifvit henne, så må man mildt döma den bitterhet, hvilken hon ännu icke förmår rätt beherska.

Denna stolta och ömma själ, begåfvad med en intelligens, som sträfvade att bryta det skal, i hvilket den var intvingad, längtade ständigt efter ett gensvar till allt det, som den var färdig att gifva; men fann ej annat än ljumhet och likgiltig vänlighet, hvilket för en sådan ande är svårare att uthärda, än lifvets bistra stormbyar. I det senare fallet får anden kraft att modigt kämpa, i det förra har den ingen annan ressurs, än att draga sig inom sig sjelf, utan att i ett enda pulsslag känna att den lefver framåt.

Och dock lefde Clary mera »framåt», än hon sjelf anade. Hon hade skaffat sig en skatt af kunskaper och bildning, och hennes tankar, dem hon sällan delade med någon (ty hvar och en af de två, hvilka hon egnade sin yttre verksamhet, fordrade endast hennes omsorger), voro så rika, ädla och varma, att de indrogo henne i drömmar om en tillvaro, der de kunde bära frukt — *huru,* det var hemligheten, den hon ej kunde eller ens försökte att genomtränga. Hon blott kände, att hon behöfde en annan atmosfer att andas i, än hemortens;

och hennes enkestånd och befrielse från styfmoderspligterna lemnade henne frihet att flyga från det upprifna boet.

Så begaf hon sig af på väg till Stockholm med sina två tusen riksdaler, sina outredda planer och sin ifriga önskan att finna en sjelfständig verksamhet. Råd ville hon icke hafva af någon: hon måste se och döma sjelf; och hon beslöt fast, att icke låta den tjenstvilliga professorskan, i hvars hem hon för ett år skulle vara inackorderad, taga ringaste hand om hennes existens i annat, än hvad som tillhörde hvardags- och sällskapslifvets fordringar.

Ingenting hade händt henne under resan. Tåget skulle vara i Stockholm vid sjutiden, men dit hade man ännu ett par timmar; och sedan passagerarne i hennes kupé allt mer och mer glesnat, så att det ej fans qvar mer än en lång, blek och väl ompelsad, ung herre, hvilken något senare stigit in, beslöt Clary att helt beqvämt arrangera sig i sitt hörn för en liten sömn. Detta lyckades äfven för några minuter, men den kalla januarieftermiddagen medförde en oemotståndlig kyla, som kom henne att rysa och darra.

Hastigt väcktes hon till vid beröringen af ett mjukt öfverplagg, som varsamt sveptes öfver henne. Då emellertid all slags välvilja förekom hennes misstänksamma sinne motbjudande, yttrade hon, i stället för ett förbindligt ord, ett tvärt: »Skall man tvingas att taga emot barmhertighet äfven på resor!»

Härvid afkastade hon en makalöst varm och magnifik herrkappa och satte sig hastigt upprätt.

Under tiden hade lampan blifvit tänd och kastade öfver våra resande sitt halft magiska sken. »Jag kan försäkra er,» yttrade den bleke mannen, »att barmhertigheten ingalunda var ärnad till en artighet, utan en rätt och slätt skyldighet mot mina nerver, hvilka

betydligt ledo af det huttrande och frysande, som kölden aftvang er!»

Medan han talade, antog Clarys medpassagerare en så genomtrött min, att hon helt och hållet lugnades, öfvertygad, att hon hade framför sig någon rättfram, ehuru mycket vacker björn i kavaljersskepnad. Också yttrade hon i mildare ton: »Det var angenämt att höra, det jag slipper tacka er! Men nu är jag vaken och skall icke besvära med min frossa.»

»Men för all säkerhet,» blef svaret, »behåll min öfverflödiga kappa — gör det af sann mensklig barmhertighet med en person, som nyligen kommit upp ur en långvarig febersjukdom och som är orimligt känslig för alla slags ljud.»

»Ack, det der förstår jag fullkomligt...» Clary hade nu en helt annan ton... »Min stackars man kände länge, långt innan döden slutade hans nervlidande, den sensiblaste pina vid allra ringaste ljud. För hans skull vill jag behålla er kappa!» Och Clary svepte hjeltemodigt omkring sig det främmande plagget, mycket lycklig öfver att få *visa,* i stället för att *emottaga* välvilja.

»Jag är er aflidne make synnerligen förbunden, min fru, för den godhet, som minnet af honom tvingar er att visa en främling. Men jag tillåter mig förmoda, att er äktenskapliga erfarenhet måtte hafva innefattat en mycket kort tid: ni förefaller ofantligt ung för en sådan erfarenhet.»

»Ung — jag mins icke att jag någonsin varit ung... Jag var gift i fyra år och har nu nära ett år varit enka efter en redlig och aktad tjensteman i B.»

»Ni är mycket god, som behagar lemna er reskamrat dessa upplysningar!» inföll främlingen med ett vackert och nästan hjertligt småleende.

»Det skedde icke af *godhet*,» svarade Clary, rodnande och med frimodig stolthet, »utan emedan då man färdas i en sådan här allmän tillflykt, jag ansåg lämpligt att min sista medresande, med hvilken händelsen lemnat mig ensam, ej borde behöfva misstaga sig på den omständigheten, att en tjugotvåårig qvinna reser utan annat skydd än sitt eget.»

»I det fallet,» svarade den unge mannen i den mest aktningsfulla ton, »var ert meddelande fullkomligt öfverflödigt. Ni behöfver blott visa minsta skymt af ert ansigte, för att öfvertyga den enfaldigaste och mest oerfarne man, att han har framför sig ett af dessa fruntimmer, hvilka kunna resa jorden rundt, utan att riskera blifva taget för annat än en estimabel dam, den icke ens en tölp skulle våga låta förstå, att han fann värd en opåkallad hyllning.»

Clary svarade ej denna gång. Hon fruktade för sin ringa verldserfarenhet. Dock trodde hon, att den yttrade artigheten icke innefattade något, som stred mot det passande. Hon kände af instinkt och af den resandes mjuka ton, att han önskade lugna henne.

Under den följande minuten syntes våra begge passagerare sysselsatta med att granska hvarandra. Hon fann honom vara alltför vacker och qvinligt retlig för att vara *man* — han fann henne vara en qvinna, som mindre intresserade honom genom sin halft beslöjade egendomliga skönhet, än genom den blandning af naiv originalitet, stolthet och godhet, som uppenbarade sig i hennes väsende, ett ömtåligt trots öfver en fin, mild känsla. Han studerade henne såsom en ny typ, och han, så att säga, försatte sig in i hennes natur, hvilken allt mera intresserade honom, som eljest hade en så ringa portion af intresse att slösa bort på något — onödigt.

Utan att vidare vänta på svar, återtog han:

»Tillåter ni mig, efter som vi ännu hafva minst en timma qvar af vår resa, att fråga, om ni, min fru, skulle värdigas att vilja veta namnet på er reskamrat och hvarför han reser, då han så nyligen varit sjuk? Mitt namn . . .»

»Vänta lite, låt mig gissa . . . Ni är någon ung adelsman på väg till Upsala, der ni utan tvifvel har åtskilliga tentamina att undergå före filosofie doktorspromotionen i vår . . . eller ock är ni ännu endast student och har brådtom att göra undan examen för inträdet i något verk?»

»Ni är högst nådig, som behagar förläna mig en så stor ungdom . . . Adelsman är jag verkligen, men utan historiska anor. Jag heter Mauritz von Helldorff och tog mina tentamina för graden för sju år sedan. Jag är den afundade egaren till ett bruk, som gifver mig vida mer att bestyra, än mina krafter stå ut med; och ändå har min ort ytterligare, under pretext af allmänt förtroende, behagat pålägga mig ett riksdagsmandat — såsom ledamot af första kammaren är jag nu jemt och nätt färdig att i sista stund intaga min plats!»

»Nå, men jag tillstår helt uppriktigt, att jag aldrig kunnat gissa, att jag har framför mig en af landets representanter! Ni tyckte *jag* såg alltför ung ut att hafva inhemtat den äktenskapliga erfarenheten, och jag tycker att *ni* ser alldeles för ung ut att hafva ert hufvud fullt med så vigtiga åligganden . . . Kan herr brukspatronen vara tjugofyra år?»

»Ni förtjusar mig med er öppenhet. — Jag har tyvärr att till hösten vänta min trettionde födelsedag. Det är sjukdomen som tagit bort min manliga bruna färg och gifvit mig tillbaka mina pojkårs bleka, fina kinder, såsom min mor påstår.»

»Ack, ni har er mor i lifvet — hur lycklig ni måtte hafva känt er af att blifva skött af henne!»

»Åh, bevars, tro aldrig att *hon* skulle stått ut med allt mitt kink, som förmodligen var något starkt, ty tänk er, att min mor fann mig *nyckfull*, min syster fann mig *odräglig* och min fästmö fann mig *outhärdlig* — allt gick i stigande gradtal, och jag vill af artighet förmoda, att min fästmö måtte haft den säkraste måttstocken, ty hon ville ej vidare riskera att låta mig taga hennes framtid om hand... Så der, min fru, har det gått *mig*, på hvilken minsann ingen slösat barmhertighet, utom måhända ni, som behagat afstå från en behöflig hvila och tillåtit er reskamrat ett uppfriskande samtal. Och jag skulle önska... Aj, för tusan, signalen... nu äro vi strax framme!»

3.

Hvad som inträffade genom en oväntad försummelse.

Clary hann i häpnaden ej att svara, men hade hon än hunnit det, så skulle hon icke kunnat vara lika uppriktig, som hennes reskamrat. För sig sjelf tillstod hon dock, att detta första *lediga* samtal, hon någonsin i sitt lif fört med en man, hade verkat mycket uppfriskande. Och i nuvarande ögonblick tänkte hon mera öfver huru hon kunnat blifva så modig och obesvärad, än hon tänkte på den omständigheten, att hon

nu skulle få se hufvudstaden. Att professorskan hållit sitt löfte, att sända någon emot henne, tog hon alldeles för gifvet.

Nu uppstod detta enormt tråkiga väsende, som alltid följer på framkomsten till stationen: mötande och resande i en vild blandning... virrvarr med åkdon, bärare och förglömda tillhörigheter.

Brukspatron von Helldorff hade artigt hjelpt ned sin följeslagerska. »Naturligtvis,» sade han, »har ni någon slägting eller vän emot er? Om ni behagar säga mig ert namn, skall jag genast höra efter.»

»Mitt namn är Clary Haveman. Någon slägting eger jag ej på hela vida jorden...» hennes röst ljöd med en genomgripande sorgsenhet... »men professorskan Weller, hos hvilken jag under en tid kommer att vara inackorderad, skulle sända någon att mottaga mig, och jag kan icke tro, att hon underlåtit det.»

»Och ni känner må hända icke alls till Stockholm?»

»Icke det ringaste... Hvad jag är ledsen öfver att behöfva antaga herr brukspatronens godhet!»

»Säg för all del icke så! Vi äro ju redan, hoppas jag, bekanta... Ah, se här kommer min betjent, som gick med gårdagståget... Ni finner huru kinkig jag är med att hafva väl rangeradt åt mig... Jönsson, spring nu omkring du, och hör efter om här finnes någon person för att hemta fru Haveman från B.! Hon skall bo hos professorskan Weller.»

Betjenten ilade af, och under hans frånvaro försökte brukspatronen förströ den unga frun med allt slags vänligt prat, men hon hade blifvit högst orolig och blef det naturligtvis i ännu högre grad, då Jönsson kom tillbaka med den notisen, att ingen sådan person stått att få reda på. »Men *jag*,» tillade han, »vet

hvar professorskan bor — jag har en kusin, som tjenar der — och jag kunde snart få tag i en droska.»

»Då vet jag ett bättre förslag, min käre Jönsson . . . Du är väl här med vagnen?»

»Ja, den väntar ett stycke härifrån, herr bruks-patron.»

»Godt . . . skulle då icke fru Haveman värdigas förtro sig åt min omsorg? Jag erinrar mig just nu, att jag personligen, från min Upsalatid, känner professorskan, och skall djerft presentera mig med hennes gäst. Den här lilla ledsamheten är icke hennes skull . . . Hon blir mycket glad, att ni kommer väl fram.»

»Men det der blir då att *verkligen* utmana er barmhertighet, min herre?»

»Nej, det blir alldeles motsatsen, fru Haveman! Ni gör mig den allra största tjenst, om ni tillåter att *jag* får råda. Jag vet eljest rakt inte huru jag skulle förströ mig i afton. Det är för tidigt att supera och lägga sig, och för sent att kläda sig och söka upp bekanta . . . Se så, här äro vi nu vid vagnen, och Jönsson kommer snart med sakerna. Var så nådig och stig upp!»

»Efter så många goda skäl,» svarade Clary småleende, »återstår det för mig icke annat, än att antaga och försäkra, att jag aldrig skall glömma er ridderliga och menniskovänliga handling.»

Efter tjugo minuter stannade vagnen framför ett trefligt hus vid början af Kungsholmen. Omedelbart härefter blef uppståndelse i trapporna och två pigor med ljus efterträddes af enkeprofessorskan, ett hyggligt och välvilligt fruntimmer omkring femtitalet, som i förstugan hjertligt emottog sin unga gäst.

»Ack, min bästa fru Haveman ... nej, jag får ju med samma säga Clary helt förtroligt ... hvad i all verlden vill detta säga? Jag hade bestyrt om en droska, men den var väl icke kommen, efter jag här ser en vagn och en främmande herre i stället för min husgäst, kamrern, som förmodligen tappat bort sig sjelf, ty han är lite långsam af sig ... Men hvem är det, som fört dig hit?»

»Ingen *alldeles* främmande, fru professorska! För omkring sju eller åtta år sedan hade jag ett par gånger den äran att blifva mottagen i ert Upsalahem.»

»Om tant tillåter,» sade Clary, seende professorskans förlägenhet, »så får jag presentera den hjelpsammaste af herrar, brukspatron von Helldorff, som hade sin plats i samma kupé som jag.»

»Aha, nu går mitt minne upp lik en lysande solglimt. Men det går ej an att förnya bekantskapen i förstugan — får jag icke hoppas att herr brukspatronen gör mig den äran att intaga en tarflig tesupé med oss ...»

Den unge mannen såg obeslutsam ut blott ett ögonblick. Derefter erinrade han sig, att, som han en längre tid varit sjuk, det utan tvifvel var klokast att han drog försorg om sin hvila, men han lofvade att med det första komma tillbaka.

Och så skildes de åt.

4.

Följande morgonen.

Så snart den ceremoniösa presentationen försiggått för följande personer: en något äldre fru, skild från sin man, en äldre herre (den nyligen från sin misslyckade hemtningsexpedition återkomne kamrern), skild från sin hustru, två medelålders fröknar och en urgammal mamsell, tillsammans fem aktningsvärda medlemmar af hussocieteten — började Clary, som nu bildade det fulla sextalet (hvaröfver professorskan aldrig gick) att af hela sitt hjerta längta efter ensligheten i sitt eget rum. Förgäfves inbjöds hon till whistbordet och senare till det anspråkslösa tebordet: hon måste använda hela sitt förråd af artighet för att uthärda till slutet.

Men slutet medförde nya tråkiga ceremonier. Så väl professorskan sjelf, som hvar och en af damerna ville följa Clary till sitt rum. Kamrern kom svassande med armen, förklarande att hans *enda* tröst för det missöde, han lidit, var att få ledsaga »nådiga frun» uppför trappan. Men nu var Clary beslutsam och hviskade till sin värdinna, att hon kände sig så medtagen, att hon icke förmådde tala ett ord mera, en vink, som kröntes med lyckan att *endast* blifva ledsagad af kammarpigan, Lotta, hvilken hon genast vänligt afskedade.

Hennes hjerta vidgades af den välgörande frihetskänslan, då hon hamnade i sin tarfliga fristad, som dock var långt ifrån otreflig med sina renstrukna gardiner, hvita, af stärkelse prasslande öfverdrag på möblerna

och sin anständiga utstyrsel af porslinspjeser på toaletten och spetsduk öfver spegeln, framför hvilken en liten nätt lampa med röd pappersskärm brann i stilla benägenhet till sömn.

Clary såg dock af all denna komfort just ingenting. Hon satte sig ned i soffan att fundera, icke på sina osäkra framtidsplaner, icke på det sällskap hon nyss lemnat, icke på hur hon skulle finna sig i den stora staden, utan på ingenting annat än huru professorskans supé skulle hafva anstått den fine herr Mauritz von Helldorff. Derefter tänkte hon på att hon sett honom starkt blekna, just då han afslog bjudningen: säkert hade han stått för länge i kölden... Tänk, om han åter sjuknade!... Åh nej, han var nu återställd. Men *var* det troligt, att hans fästmö verkligen öfvergifvit honom för litet kink under plågorna...? Han hade säkert endast skämtat.

»Huru som helst,» så slöt hennes tankegång, då hon gick till hvila, »har jag honom att tacka för de angenämaste timmar jag kan minnas ur mitt magra umgängeslif.»

Då Clary sent på morgonen vaknade och sedan blef i ordning, hade husets öfriga folk redan intagit sin kaffefrukost. Professorskan sände derför upp en bricka med tillbehör och ursäktade sig för det hon var tvungen att gå ut i hushållsangelägenheter, innan hon kunde träffa sin nya gäst.

Clary kände denna ytterligare frihet som en lycka, hvilken steg i värde, då hon fick se ett bref med hennes styfdotters stil. Hon gaf sig knapt tid att svälja kaffet, innan hon bröt brefvet, och hon hade så när uppgifvit

ett glädjerop, då hon såg öfverskriften: »Älskade, snälla mamma!»

»Gud vare lof! Ack, Gud vare lof!» utbrast den stackars unga qvinnan. »Nu ger mig barnet den titel, som hon förut vägrat mig — *sjelfmant* ger hon mig den... Här finnes då ingenting af barmhertighet!»

Skulle denna fröjd vidvara, sedan hon läst fortsättningen?

»Älskade, snälla mamma!

Såsom jag lofvat, låter jag detta bref komma mamma till mötes i sitt nya hem. Mamma undrar säkerligen öfver, att jag icke säger Clary, som vanligt, men min tant har befalt mig att nyttja ordet mamma. Det passar sig icke annat, säger hon, helst då mamma väl nu, ensam och ledsen, behöfver en liten tröst, och jag vill gerna, för pappas skull, vara en tröst. Han sade en gång till mig, att jag icke skulle lärt hälften så mycket af någon annan lärarinna och att jag derför borde anse som min tacksamhetspligt att betrakta stackars Clary som en mor. Clarys lif hade varit så tungt, att hon behöfde någon ersättning.

Var det icke bra snällt af pappa att säga så? Och jag svarade, att om Gud skulle taga pappa ifrån mig, ville jag försöka att blifva beskedlig emot Clary, för då tror jag att det blir stor synd om henne...

Nu har mamma fått hela mitt förtroende. Mamma kan aldrig tro hvad tant är svag för mig! Jag älskar henne som min *egen* mor. Jag har fått en liten guldklocka, tre vackra klädningar, en vacker vinterkappa med pelsbräm och hatt med blomsterkrans af henne. Hon helsar mycket till mamma och säger att mamma har heder af min uppfostran, som kommit rätt långt

för mina tretton år. Jag är om åtta dagar tretton och ett halft... på min namnsdag skall jag skrifva och omtala allt hvad jag fått.

Mammas lydiga

Charlotte Haveman.»

Nu var det innerligt synd om Clary!

Stora tårar strömmade öfver hennes ansigte . . . Den bedragna förhoppningen kändes så tung, och betoningen, som Charlotte anförde, stack nästan lika hårdt i Clarys hjerta som den isande känslan att veta, det Charlotte på befallning gaf henne titeln mamma. Det var ett hårdt slag, detta bref från ett trettonårigt barn, för hvars förkofran hon i fem år kämpat mot köld, lojhet och otack.

Men icke en enda minut ville hon dröja med att afbörda sig svaret. Hon skulle icke återfå sitt lugn förr — *om* hon kunde återfå det efter detta slående bevis på, att hon aldrig borde vänta en glädje, som ej föddes af den bittra frukt, hvars namn hon allt för väl kände.

Hon öppnade alltså sin skrifportfölj och skref:

»*Min lilla kära Charlotte!*

Det var mycket vänligt af dig att erinra dig ditt löfte att skrifva så snart. Men då du härnäst gör det, så måste du säga Clary, så som förut! Nämn för din ädelmodiga tant att jag bedt dig härom, emedan det mera förtroligt erinrar mig om vårt gamla hemlif.

Jag kom hit sent i går afton, efter en resa utan obehag, och jag hoppas att jag skall komma att trifvas. Framdeles vill jag meddela dig hvad jag beslutar för min framtid.

Om din tant är så utmärkt god mot dig, som jag af ditt bref finner, så missbruka likväl aldrig hennes

ömhet, och det skulle du göra, ifall du ej med allvar visade din tacksamhet. Och tacksamheten visar sig bäst derigenom att du gläder henne med din flit att förvärfva kunskaper och först och främst genom ditt ifriga bemödande att i hela ditt uppförande så väl mot henne som mot andra menniskor utveckla mildhet och ödmjukhet. Du skall ju bortlägga din tvärhet och köld och blifva en riktigt älskvärd flicka?

På det att du skall kunna gå i land med dina goda föresatser, så glöm aldrig att vid dina böner till Gud anropa honom om kraft och ett *varmt* hjerta! Då du gör det, känner din fader, som nu är i det land, dit vi sträfva att komma, en högre glädje öfver sin älskade lilla dotter — och du vill ju blifva *honom* värdig?

Helsa din goda tant ödmjukt och tacksamt från

din alltid tillgifna

Clary.»

Då brefvet var färdigt och förseglad, sprang Clary upp, och sedan hon ännu en liten stund låtit de hejdade tårarne åter få frihet att strömma, stannade den smärtfulla rörelsen småningom vid erinran, att Gud ju bevisat henne en omätlig nåd, då hon sluppit ifrån det plågsamma förtroendet att vidare handhafva Charlottes uppfostran. Om det var Guds vilja att detta barn allt framgent skulle förödmjuka henne, så borde ju *det* vara en glädjebörda, jemförd med *den*, hon fått aftaga.

»Ja,» sade hon, »jag skall aldrig, aldrig knota, men jag skall heller aldrig upphöra att lida af detta förhållande — ty behofvet efter kärlek lärer aldrig dö inom mig.»

5.

En ljusglimt på den mörka morgonhimmelen.

Vår hjeltinna började nu uppackningen af sina saker, men hade ej hunnit särdeles långt med sitt bestyr, då professorskan fryntlig och godlynt inträdde, omfamnade sin unga gäst, önskade henne än en gång välkommen och lemnade qvar i hennes hand en öppen biljett, den professorskan erhållit vid hemkomsten.

»Från hvem är denna, tant lilla?»

»Från din artige reskamrat, och jag förmodar att du blir nöjd med innehållet.»

Med stor nyfikenhet läste Clary följande:

»*Min nådigaste fru professorska!*

Då det torde hända, att det skulle roa fru professorskan och som jag med säkerhet hoppas fru Haveman, att vara närvarande på slottet under riksdagens öppnande, anhåller jag att få sända två biljetter. Jag skall sjelf infinna mig för att ledsaga damerna välbehållna till sin bestämmelseort, något som jag godt hinner med, om ni behaga vara färdiga i tid.

Jemte framförandet af min vördnadsfulla helsning till fru Haveman har jag äran teckna

fru professorskans ödmjukaste tjenare

Mauritz v. Helldorff.»

»Nå, hvad säger hon om det här, min lilla fru?»

»Jag kan knapt tro mina ögon.»

»Det undrar jag ej på. Det blir en riktig heder att anföras af en så präktig karl. Jag mins, sedan jag kände honom i Upsala, att han var nobel och älskvärd, men, för att vara rätt uppriktig, kallades han ändå en tvärvigg, som för sin betydande rikedoms skull ansåg att alla slags lynnen passade honom . . . men jag får skynda mig att svara — hvad skall jag svara för dig?»

»Ack, tacka honom för den alldeles oväntade vänligheten, som kommer att göra mig stort nöje!» svarade Clary med purprad kind.

»Naturligtvis — och så fort jag bestyrt om min post, så gå vi ut, du och jag. Du måste hafva en rätt elegant hårklädsel af Stockholms tillverkning: jag vill hafva heder af dig . . . Har du någon fullt passande svart sidenklädning, lilla vän?»

»Ja, min brudklädning, som jag nyttjat endast fyra gånger och som är af det tjockaste brokad, har före resan blifvit omsydd efter nyaste modet härifrån hufvudstaden. Och jag har äfven en äkta hvit sjal, allt för dyrbar för mig; men en handlande, hvilken tyckte sig med denna present komma ifrån sin förbindelse till min man, som vunnit en rättegång åt honom, gjorde oss den syrprisen, att sända mig den till julklapp för två år sedan. Hur långt var jag ej då ifrån att ana när den första gången skulle blifva nyttjad. Då jag frågade Carl, om vi ej borde sälja den, svarade han med hjertlig ton: 'Clary, mitt barn, du vet icke hvad framtiden kan förbehålla dig! Under inga omständigheter får du sälja denna sjal.'»

»Din man hade ett klokt förutseende, och då din klädsel nu blir magnifik, så är allt bra . . . Gör dig nu i ordning till vår promenad!»

Det är ingalunda meningen att skildra Clarys första *stora* utflygt i verlden, icke ens hennes hjertklappning, då brukspatron Helldorff med vagn kom att hemta dem, hvarvid hans ögon med ett tydligen tillfredsställdt uttryck öfverskådade hennes toalett. Han hade sett henne blott resklädd, men i dag lyste Clarys påfallande skönhet, förhöjd med den mest intagande blygsamhet, i sin fulla glans, och afgjordt gick ingen detalj förlorad för den, som beskådade henne.

Emellertid var von Helldorff en allt för finbildad man för att genom *ord* uttrycka sin tanke, men han nickade omärkligt och smålog mycket behagligt, medan han hjelpte på henne kappan, hvarefter han vid sin arm förde henne ned för trappan — till stor häpnad för den frånskilda frun, den frånskilde herrn, de medelålders fröknarna och den gamla mamsellen, hvilka alla voro närvarande att åse affärden och togo för fullkomligt gifvet, att brukspatronen skulle ledsaga professorskan.

Denna visade dock att hon insåg hvilkendera artigheten med bjudningen var tillärnad, ty hon skyndade ned förut och var redan genom titelus Jönssons försorg i vagnen, då de båda unga hunno dit, ledsagade af kamrern, som tyckte att han någonstädes borde kunna fylla en plats, om också endast vid vagnsdörren på professorskans sida, der han ännu stod qvar en lång stund sedan damerna voro borta.

Angående Clarys hjertklappning, som ej skulle nämnas, äro vi ändock tvungna att omtala det den antog en nästan oroande fart, då vagnen stannade och hon åter med armen sluten i sin kavaljers — han hade förgäfves erbjudit den lediga åt professorskan, som försäkrade sig helst följa bredvid — fann sig föremål för en mängd långa, nyfikna blickar af mötande herrar, hvilka utbytte helsningstecken med brukspatronen. När

de slutligen genom alla en sådan dags svårigheter och trängsel hunnit till lyckligt valda platser och brukspatronen frågade om hon *här* ansåg sig kunna se väl (hvarefter han gaf tydliga anvisningar om huru alltsammans skulle komma att uppenbara sig) besvarade hon honom med en blick, som strålade af nöje, och sade, att hon fruktade se *så* väl, att hon till slut icke såg något.

Hennes ledsagare betraktade henne med ett nytt småleende och hviskade, i det han tog ett flyktigt afsked: »Jag skall i morgon höra efter huru damerna emotstått den här besvärliga agremangen. För *min* del känner jag mig redan i feber, och värre blir det.»

I detsamma han vände sig om, ropades han af något fruntimmer; och Clary märkte att han med påkommande brådska syntes vilja draga sig undan kallelsen, hvilket dock ej lyckades.

»Nå, mitt kära barn, hvad säger du om början af din stockholmssejour?» frågade professorskan, då hon efter återkomsten — de hade af brukspatronens ombud, Jönsson, blifvit väl hemförda — steg upp med Clary till hennes rum.

»Min bästa tant, jag finner mig förbunden till den största tacksamhet mot brukspatron Helldorff, som beredt mig tillfälle till ett sådant nöje och som behagat sysselsätta sig med mig, obetydliga varelse, medan damer af hans bekanta sökte tilldraga sig hans uppmärksamhet . . . Fästmön är dock säkerligen icke i Stockholm.»

»Fästmön — är Mauritz von Helldorff förlofvad?»

»Han nämde skämtfullt, att hon under hans sjukdom funnit honom *outhärdlig* och lemnat honom utan hopp att vidare blifva anförtrodd hennes framtid.»

»Nå, det tänker jag att hvarje förnuftig flicka skulle besinnat sig på — så vida hon icke märkt att han, med beräkning att trötta ut henne, varit *outhärdlig*. Jag tror att han är både kinkig, fordrande och utan barmhertighet, om något misshagar honom ... Men det lemna vi: han har varit älskvärd emot oss ... Gud, hvad kungen var härlig och hvad hans tal anslog mig ... kände du dig icke förtjust?»

»Det kan jag icke bestämdt säga — alltsammans förekom mig som ett skådespel.»

»Förstås, men huru intressant ... Och drottningen och enkedrottningen och alla de andra kungliga — det är en syn att se, som går till 'svenska hjertans djup!'»

»Det är möjligt, men jag känner icke alldeles denna hänryckning — jag var fullt intresserad af alltsammans, och deröfver steg icke mina känslor.»

»Du riktigt förvånar mig. Säg åtminstone icke det der till Helldorff — det låter så föga tacksamt för hans möda.»

»Jag kan ej vara annat än uppriktig emot honom ... Men nu skyndar jag att kläda om mig, i fall jag kan vara tant till hjelp.»

»Med ingenting annat, du, än att hålla mina gäster vid godt lynne genom prat, i fall middagen dröjer något. Ställ dig i synnerhet väl med gamle kamrern (han är i goda omständigheter), så tör han fria till dig!»

Och skrattande försvann professorskan, för att i köket stå en dust med den fräsande kokerskan.

6.

Efter de första par veckorna.

Det var för Clary, så van att söka sin tillflykt inom sig sjelf, icke något angenämt hemlif i professorskans hus. Det regelmessigt återkommande spelbordet hvarje qväll tröttade henne att blott *se*. Och professorskan tyckte tydligt icke om, att någon af hennes husgäster undandrog sig de trefliga samqvämen vid frukosten, middagen, eftermiddagskaffet och, ännu värre, vid den efterlängtade aftonkonseljen. Och huru pinad Clary än fann sig, hade hon ej mod att såra sin värdinna, så länge hon var *ledig*.

Men denna ledighet — hon hade anslagit en månad att hvila sig — började nu att plåga henne mer, än det trägnaste arbete. Och hon fann sig redan tillräckligt hafva satt sig in i sin nya tillvaro, för att komma till något resultat. Men olyckan var, att de lefnadsplaner, hon tänkte sig, icke alls ville klarna, och till hennes förvåning fann hon, att lynnets temperatur, i stället att stiga, allt mera sjönk.

Hon granskade sig noga för detta förhållande, men kunde ej inse hvarigenom det uppkommit. Under hela sin lefnad hade ju hennes mål varit en sjelfständig tillvaro, och nu, då hon börjat inträda deri, kommo skuggor (blott Gud visste hvarifrån) och dolde det ljus, som hon eftersträfvade.

»Må hända,» sade hon den fjortonde dagen till sig sjelf, »är denna trötthet i sinnet helt enkelt en följd af att jag vid början af min hitkomst var upptagen af

för mig nya förströelser. Jag blef bortskämd. Mauritz von Helldorff (namnet är så romantiskt, att det gör mig ett nöje att för mig sjelf uttala det) kom så vänligt hit tre gånger under första veckan. Han talade med oss alla, fast det förekom mig som om han blott talade med *mig*. Och han erbjöd biljetter till spektaklet, längre fram till åhörandet af riksdagens debatter och nämde äfven om ett litet parti på det väntade slädföret. Men naturligtvis har han glömt allt det der under sina riksdagsåligganden och med alla de bjudningar han har . . .»

»Vill frun komma ned och dricka kaffe?» Det var jungfru Lotta, som i flygten stack in och drog tillbaka hufvudet genom dörren och sålunda afbröt Clarys utredningar.

»Återigen detta odrägliga sällskapande . . . Är jag ej gammal nog att kunna bo för mig sjelf — jag uthärdar icke det här ett år! . . .»

De harmfulla tankarne spökade ännu i hennes hufvud då hon satte sig vid kaffebordet, mekaniskt drack den utmärkta drycken och mekaniskt svarade de slamrande fruntimren på alla deras frågor om hennes helsa.

Då lemnade kamrern henne en morgontidning och visade med sitt finger på en dess notis. Clary mottog med stor likgiltighet bladet, men nog försvann likgiltigheten, då hon läste:

»En bland första kammarens mera framstående ledamöter, som vid förra riksdagen utmärkte sig, nämligen brukspatron von Helldorff, har sedan en vecka varit sängliggande i recidiv från en föregående sjukdom, och det sägs att tillståndet skall vara betänkligt.»

Då Clary läst detta meddelande, som genast fick en mängd kommentarier af sällskapets medlemmar, hvilka alla blifvit intagna af den unge mannens behag-

liga och vänliga sätt, var det underligt att hon icke erfor *någon* ledsnad. Fullkomligt lugn lade hon tidningen ifrån sig och såg ej upp förr än professorskan yttrade: »Så fort Lotten blir ledig, skall jag skicka henne åstad och höra efter huru det är.»

»Jag skall just vid min promenad i eftermiddag gå öfver Brunkebergstorg och så godt som förbi hans dörr,» inföll kamrern, »och jag vill derför åtaga mig att skaffa fruntimren ordentliga upplysningar.»

»Hvilken artighet, min bäste kamrer!» komplimenterade professorskan.

»Glöm blott icke tiden för partiet!» inföll den *ena* af fröknarna, medan den *andra* påminde om någon »revanche».

»Helsningen är naturligtvis från *mig*,» återtog professorskan, »och jag förmodar, kära Clary, att du deltager deri!»

»Det faller af sig sjelf, och det är icke nytt att finna herr kamrern välvillig och artig.»

»Min bästa fru Haveman, efter ett så vackert beröm går jag *genast!*» Och kamrern skyndade helt upplyftad att pelsa på sig.

Strax derefter försvann äfven den unga frun, som sade sig för ett par timmar vara upptagen af brefskrifning.

Men blef det väl detta göromål hon företog? Nej, hon störtade fram till soffan så häftigt, som om hon varit förföljd och gömde, med händerna för ansigtet, sitt hufvud bland dynorna...

»Hvad *är* detta? Hvad betyder detta?» hviskade hon i sin själ. »Jag borde vara bedröfvad, och jag känner mig i stället stormande glad... lycklig... Hvilken lycka kan jag då erfara af en medmenniskas lidande? Det måtte ligga något slags hemlighet i denna vilda feber... Men *ett* vet jag nu med säkerhet, att det icke

var af glömska och likgiltighet som han ej återkom. Och nu ligger han, kanske dödligt sjuk, här, utan modern, systern eller — fästmön. Vore jag i denna stund en diakonissa, så kunde jag må hända lyckas få plats som sjuksköterska . . .»

Huru länge hon låg så der, slutande med att komma till sin vanliga förutsättning, att all den fulla välvilja, som visats henne, endast härflutit af barmhertighet, blef hon öfverraskad af en varsam knackning på dörren. Hon skyndade att öppna, anande att det var gamle kamrern.

Och så var det.

»Huru, redan tillbaka, herr kamrer!»

»Jojo, jag är ej så gammal, att jag icke kan sätta benen i raskare rörelse, då det gäller att behaga fruntimren.»

»Men hur var det med . . . med ärendet?»

»Allt väl uträttadt. Jag fick träffa Jönsson, som jag känner, emedan jag sett honom ibland stå i porten och sladdra med husjungfrun, som är hans kusin,» tillade kamrern med ett slugt småleende. »Och Jönsson omtalade att ingen fara var för handen och att brukspatron blifvit ledsen, då han i tidningen sett notisen. Han hade varit temligen starkt angripen, men doktorn hade just i middags yttrat, att han trodde det bruks patron om en vecka åter skulle vara uppe.»

»Så roligt, professorskan blef visst mycket glad.»

»Jojo men, en sådan favorit . . . och nu har jag en liten gunst att utbe mig . . . jag har hört att fru Haveman brukade spela bräde med sin man — får jag ej hoppas att, som belöning för min goda notis, i morgon spela ett parti med den yngsta af husets fruntimmer?»

»Gerna!»

Härvid slöt Clary åter till dörren och gick långsamt, liksom ingen brådska nu mera behöfdes, tillbaka till sin plats, der hon blef sittande fullkomligt orörlig, medan några stora tårar smögo sig fram under ögonlocken.

Hon kände sig i denna stund öfver all beskrifning nedslagen. Det, som tilldragit sig med henne, kunde icke hafva varit en tillfällighet — kunde det då vara någonting farligt, någonting omöjligt?... »Är *jag* en utarmad natur, som under ett helt lif legat i träde, nu af Gud utsedd att genomgå en uppståndelse till nya, okända lidanden, lidanden fulla af blygsel?... O, nej! jag misstager mig... Jag vill tusen gånger hellre dö, än nödgas förakta mig sjelf.»

7.

Brefvexling mellan von Helldorff och hans mor.

»Älskade mamma!

Jag var nära att på fullt allvar blifva dödssjuk af förskräckelse, då jag i morse fann en tidningsnotis, som kunnat skrämma upp mamma till en förhastad stockholmsresa. Lyckligtvis erinrade mig genast Jönsson (som, i förbigående sagdt, icke är någon dum Jöns, utan en klok och tillgifven gosse), att breflappen, som jag afsände i går, framkommer med samma post som

tidningen. Och ännu lyckligare var, att jag erinrade mig sjelf, att jag varnade mamma för att icke oroa sig, i den händelse någon tidning råkade få tag i min opasslighet.

Det är innerligen snält af mamma, att så vänligt intressera sig för den lilla teckning jag gjort af mitt äfventyr i jernvägskupén, der den allra pikantaste enka af alla unga enkor i menskligheten, som kommit inom *mitt* synhåll, förtjuste mig genom sin omedvetna originalitet och... Ah, det var sant, jag har ju berättat allt det der... om huru jag fick se en skymt af henne, innan hon ogeneradt lutade sig emot hörnet, fullkomligt förbiseende sin reskamrat, och huru just den der skymten tvingade mig till någon utväg att få se henne vid lampskenet. Det var inte illa det der med kappan, som borde väcka i stället för att skydda henne. Nämde jag för mamma, att jag var nära att uppge ett utrop af belåtenhet vid hennes vresiga tillrättavisning: 'Skall man nu råka ut för barmhertighet äfven på resor?' Ja, hon är ovanlig... på samma gång stolt, modig, naiv och oskuldsfull... kortligen, hon har väckt mitt stora intresse, och väckt det allt mer för hvarje gång jag träffat henne.

En sak tror jag icke att jag omtalat, nämligen huru beskådad och tydligt beundrad hon blef, när jag följde henne och professorskan upp till rikssalen: 'Hvem var den der damen?' 'Hvad var det för en ny skönhet?' hviskade man mig sedan i örat. Och hon förde sig som en verklig dam... Gud vet hvarifrån hon, nere i den vrå hon lefvat, fått en sådan hållning, ett så obesväradt skick. Hon hade också en toalett, som jag var långt ifrån att vänta, och hennes fina smak röjdes i förvisningen af allt prål. Nej, nu nedlägger jag pennan — jag tillåter mig blott undra, om hon hört att jag är sjuk. Jag har strängt förbjudit Jönsson,

som utan tvifvel har något 'kusin-attachement' för professorskans ena jungfru, att, i händelse han träffar denna, nämna ett ord om saken. Naturligtvis är det henne i det närmaste likgiltigt, men ändå . . .

Jag hade ej hvilat lång stund då Jönsson blef utkallad. Kamrern (enda kavaljern i professorskans krets) kom med helsning från så väl professorskan som fru Haveman för att få veta om tidningsnotisen var grundad. Jönssons klokhet förnekade sig ej, hans svar var fullkomligt tillfredsställande.

Men nu är jag säker att hon bekymrar sig öfver att jag icke har någon, som kan bära bördan af allt mitt *kink*. Mamma mins ju att jag, för att trösta henne, i jernvägskupén, förklarade *mig* städse hafva lidit brist på 'barmhertighet'. Påbördade jag icke den tåligaste bland mödrar att hafva tröttnat, den vänligaste bland systrar (som dessutom befann sig hos man och barn på 40 mils afstånd), att hafva funnit mig odräglig, och improviserade jag icke till slut en hittills okänd fästmö, som öfvergaf mig derför, att jag var outhärdlig!

Det var förtrollande att se huru tryggande allt detta verkade på henne, och jag lider ännu af den harm jag erfor då tåget bestämdt för tidigt stannade. Men nu stannar jag sjelf, eljest finner doktorn mina nerver i ett irriteradt tillstånd. Nå, jag måste på något sätt förströ mig.»

Samma afton anlände ett bref från vår unge bruks-patrons moder.

»*Min älskade son!*

Gud bevare dig, mitt hjertas barn, för allt ondt till själ och kropp. Du säger att du, genom en liten

opasslighet, är hindrad att uppträda i ditt riksdagsmannakall. Måtte blott ingen fara inträffa! Lofva att skrifva, om blott en enda rad på dagen.

Det är underligt, att du ännu kan minnas din lilla episod på jernvägen. *Du*, som gjort så vidsträckta resor, du, som dussintals unga flickor försökt fånga och som inträdt i ditt trettionde år utan att... Nej, du vill blott gyckla en smula med min försigtighet. Emellertid, vet du hvad som händt? Nej, naturligtvis icke, förr än jag meddelat dig en idé, som uppstod hos mig under lördagsnatten, då jag sömnlös vred mig i min säng, och hvilken idé hade till följd, att jag på söndagen bjöd hem med mig från kyrkan våra grannar, löjtnant Carlsson och hans lilla fru.

Du frågar hvad det der rör dig. Vänta bara!

Fru Carlsson är prestdotter från B. Hennes mor prostinnan skall vara mycket fallen för att tjenstaktigt taga hand om unga fruntimmer och deras fortkomst i lifvet. Erinrande mig detta, frågade jag min gäst, om icke möjligen i hennes födelsestad funnes någon bildad och kunskapsrik ung qvinna, som skulle vilja antaga plats som min sällskapsdam. Jag erbjöd sexhundra kronor om året och frihet att sjelf disponera den tid, som jag icke skulle anlita.

Du torde här erinra dig att du skrifvit, det du, vid ett besök hos professorskan — innan hennes unga husgäst blifvit synlig — fick höra hela hennes historia och att prostinnan varit hennes bästa vän. Nå, hvad vidare?... Jo, prostinnan D—s dotter åtog sig beredvilligt kommissionen, försäkrande sig tro, att denna sak skulle kunna ordnas efter min önskan.

Några dagar senare kom hon till mig, medförande ett bref från sin mor, hvilken försäkrade sig vara mycket ledsen öfver att den enda person, hon på godt samvete skulle vågat rekommendera, en ung enka med utmärkta

gåfvor, en fläckfri karaktär och det bästa rykte, nyligen rest upp till Stockholm för att der utbilda sig till någon viss lefnadsställning. Men kanske var det ännu icke för sent. Prostinnan skulle skrifva med samma post och genast öfversända svaret.

Nu, min dyre Mauritz, får du icke blifva ledsen på mig för hvad jag gjort — det har skett till mitt eget lugnande. Antager den unga frun platsen, anser jag henne höra till de spekulerande damerna, ty hon begriper då sina *fördelar,* hvilket jag vet genast skall afkyla dig. Afslår hon deremot, anser jag henne för en redlig ung qvinna; men i det fallet må du vara fullt förvissad att hon ej älskar dig.

Jag längtar efter upplösningen.

Din egen ömma mor
Amalia von Helldorff.»

Mauritz' svar på detta meddelande lydde sålunda:

»Hvarför, ack hvarför har mamma utlagt denna snara för en så skuldfri och öm själ, hvars lif varit fullrågadt af tunga dagar, der den, för hennes djupa och stolta finkänslighet så bittra 'barmhertigheten' alltid spelat hufvudrollen?... Jag är obeskrifligt ledsen — mer vågar jag ej säga.

Skulle hon antaga, hvilket kan vara *en* möjlighet bland tio omöjligheter, så är det sant, att jag blir samma isstod jag hitintills varit, ty min misstänksamhet torde då, om än aldrig så orättvist, vakna. Men hvilken fördel vunne mamma häraf?

Borde jag ej hafva fått behålla min lilla roman för mig sjelf? Allra helst då jag icke med ett ord vidrört ämnet från *den* synpunkt, hvarifrån mamma redan beskådat och ingripit deruti.

Antag att hon nekar, hvad jag hoppas att hon gör, så torde hon föreställa sig att planen utgått från

mig, utgått från den gamla hatade barmhertigheten. Åh, det vore förfärligt, och jag torde må hända (huru det än går) få skäl att ångra gossens gamla vana att, äfven såsom man, förtro mamma allt. En mor, eljest så förståndig som *min*, borde aldrig med minsta ord, långt mindre handling, ingripa i en nära trettioårig sons rättighet att styra och besluta för sig sjelf.

Hvad jag här nedskrifvit äro de första hårda ord jag någonsin sagt mamma, det vet jag. Men jag vet äfven, att det icke kostat mig ringa ansträngning, att ej säga *mer.*»

Vid början af den följande veckan, just första dagen Mauritz fått tillåtelse att stiga upp, ankom en ny skrifvelse från modern, innehållande endast tre rader.

»Se här, min son, det svar prostinnan skickat. Om du så finner för godt, kan du låta mig veta om du är tillfreds, och om du förlåter din mor att hon erfarit en moders oro.»

Darrande af häftig sinnesrörelse tog Mauritz det vigtiga papperet, ty nu, i sjelfva den minut då han skulle få en fullständig inblick i dens väsende, som han med så varmt intresse studerade, kände han att det för honom verkligen var *vigtigt.* Tänk om han anat att Clary besvarat prostinnans förslag just morgonen efter det hon gjort den mest förödmjukande upptäckt i hela sitt lif . . .

»Jag förlåter aldrig min mor, om Clary mottagit hennes anbud,» mumlade sonen oredigt. Han vek upp bladet, men febern brann i hvarje fingerspets och bokstäfverna dansade förbi hans ögon.

Slutligen läste han:

»*Min goda tant!*

Tvifla aldrig på min erkänsla för tants vänlighet att hafva denna omtanke för mig. I fall det hade kunnat komma i fråga, att jag åter satt mig i beroende ställning, är jag säker att den föreslagna borde blifva lätt, ty jag dömer modern efter sonen, som jag hade nöjet göra bekantskap med på resan. Han visade den ensamma qvinnan en vänlig och granlaga uppmärksamhet.

Min bästa tant, sedan jag nu en månad hvilat mig, har jag nyss fattat det beslutet, att genomgå seminariet för bildande af lärarinnor och derefter, med den lilla tillgång jag kan disponera, öppna pension i någon mindre stad. Jag har ju från barndomen varit antingen elev eller lärarinna, och jag skall utan knot fortsätta på den väg Gud utstakat för mig. Då dagsarbetet är slutadt har jag ju alltid ett par timmar att disponera för själens hvila, i sällskap med någon favoritförfattare, eller bekantskapen med någon *ny* ande, som i verlden börjat utsända de öfverflödsskatter, som han kan umbära.

Måtte min goda tant icke ogilla mitt beslut! Det är sådant som det *måste* blifva då det utgått från en varelse, hvilken icke sätter något välstånd framför den lugnande känslan att genom eget arbete få i oberoende äta det tarfligaste bröd.

Tants städse förbundna och vördnadsfulla

Clary Haveman.»

Mauritz läste detta bref minst tre eller fyra gånger och alltid med en högre stigande rörelse af aktning, beundran och innerlig tillfredsställelse. — Det var så enkelt, detta bref, så förbehållsamt och öppet, på samma gång så stolt och så ödmjukt. Det var ett blad, värdigt

att hafva utgått från en själ, som han lyckönskade sig att genast hafva förstått... eller åtminstone icke hafva missförstått.

»Clary,» hviskade han, »ljufva, renhjertade, stolta, ädla Clary, läs allt hvad du behagar för din lärarinnekurs, men om önskningar och en fast vilja förmå något, skall din plan stranda, din lefnads farkost måste sedan ovilkorligt gå i samma farvatten som min. Men icke går det an att djerft taga min tilltänkta pris... vi få väl se huru vi få den att gifva sig, när mitt eget beslut *fullt* blifvit fattadt. Kärlek vid en flygtig bekantskap låter väl förklara sig, men vid ingående af ett band för lifvet fordras en pröfning, som består inför förnuftets domstol. Skulle Clary blifva den hustru, som utvecklar tillräckligt resursser att aldrig låta mig leds eller tröttna? — Jo hon *eger* nog dessa resursser, fast hon nu fullkomligt försmår att fängsla mig, hvilket just gör att jag desto säkrare blir fängslad.»

Under den friska vind, som nu omsväfvade honom, skref han till modern:

»*Älskade mamma!*

Allt är godt och fullt försonadt! Men knyt, för Guds skull, aldrig mer tillsammans någon intrig som berör denna så ovissa sak.

Mammas i alla fall tacksamme

Mauritz.»

8.

Första mötet efter sjukdomen.

Då Clary vaknade morgonen efter det vigtiga förtroende hennes hjerta vågat tillhviska henne, sade hon beslutsamt till sig sjelf:

»Ifall jag också icke antager, att jag hade en vision, framkallad af ett plötsligt feberanfall, så var i alla hänseenden min gårdagsafton gryningen till en dårskap, som jag icke vill häda, ifall den, till min *pröfning*, blifvit sänd af Gud, men den jag skall qväfva och upprycka med rötterna. Jag hoppas dessutom att inga rötter finnas... det var troligen ett af dessa ogräs, som uppskjuta, lefva och dö inom den korta rymden af ett dygn.»

Hon blef hård mot sig sjelf, liksom hon haft en dålig handling på sitt samvete, men beherskade sig med den samlade kraft som stod hennes själ till buds, då hon emottog det bref, hvilket erbjöd henne ett hem hos Mauritz' mor, i *hans* hus... »Hvilken underlig tillfällighet», tänkte hon, men aldrig en sekund misstänkte hon den redlige, öppne mannen för en lumpen krokväg. Icke heller föll det henne in att en snara blifvit utlagd. Från denna idé bevarades hon af sin egen renhet. Hon tog aldrig i öfvervägande den omnämda platsen — ty till motsats mot den hårdhet, hvarmed hon dömt sig, fann hon sig emellertid på samma gång höjd öfver sin forna andliga fattigdom. — Det anstod henne ej att i *hans* hem blifva en beroende person. Hon svarade derför så, som hon fann förenligt med

aktningen för sig sjelf och aktningen för den gamla vännen.

Någonting tydligt måste likväl uppgifvas såsom skäl till afslaget, och så kom för henne, hvad hon förut icke tänkt på, etablerandet af en pension i landsorten. »Ja, så må det blifva,» afgjorde hon. »Det är ett mål, som slutar mina sväfvande öfverläggningar . . .»

Med förvåning hörde professorskan dessa båda saker omtalas, först sedan de redan voro afgjorda, och hon dolde ej, att hon deraf kände sig sårad. Men Clarys förbindliga väsende hindrade alla utbrott.

Den unga enkan började genast, och med stor ifver, sitt arbete. Hennes kunskaper voro i åtskilliga delar långt öfver hvad hon borde inhemta, men kursen måste hon, för formens skull, genomgå. Det hörde till tidens fordringar att sålunda dokumentera sig.

»Att sitta som skolfru i en småstad, att hvarje afton korrigera stilöfningar och odrägligt felaktiga öfversättningar, är *det* ett önskningsmål för *henne* det?» utlät sig professorskan, då hon en förmiddag, medan Clary var frånvarande, förde ordet i den församlade cirkeln.

»Säg det, säg det!» utbrast den frånskilda frun. »Jag hade just tänkt, att rekommendera henne hos min svåger, grosshandlare W., som använder fruntimmer till räkenskapsförerskor — det hade blifvit en vacker inkomst.»

»Och jag,» sade fröken N:o 1, »ville att hon skulle gått i kompaniskap med en redbar modehandlerska, som jag känner och som skall uppsätta ett stort magasin — Clary är så naturligt elegant, att hon fått ett ofantligt notvarp af kunder.»

»Nej, det der var för simpelt för henne,» inföll fröken N:o 2. »Jag har länge sedan erbjudit mig att föra henne till en af våra första sånglärare, som jag

personligen känner... Tänk, mitt herrskap, hvad hon skulle göra för effekt på scenen; hon borde gå in vid teatern.»

»Dårskap,» svarade den rika, åldriga mamsellen. »Jag ville skaffat henne något komplett passande, nämligen värdinneskapet i kammarrådet A—s hus. Han är enkling och söker ett bildadt fruntimmer, som kan föreslå hans gamla hedervärda hushåll.»

»Jag,» yttrade slutligen kamrern, då damerna ändtligen tillåto sin trogne uppvaktare att yttra sig, »jag har tagit mig friheten försäkra fru Haveman, att hon fortfarande kunde framlefva det behagliga lifvet i fru professorskans aktade hus, i fall hon ville tillåta mig att skaffa henne renskrifning. Hon har ju en stil, på hvilken hon fullkomligt kan bereda sin bergning.»

»Ja, ni hafva menat väl alla,» afgjorde värdinnan, »och sanna mina ord, att hon får erfara en mördande ånger.»

Under det denna konferens fortfor hade Clary gått till en boklåda på Drottninggatan, och hon kom just ut från denna, med sitt uppköp i handen, då hon helt oförmodadt befann sig ansigte mot ansigte med sin reskamrat.

»Hvilket möte,» utbrast Mauritz, bemödande sig att återhålla den häftiga glädje, han erfor. »Jag har i dag för första gången vågat mig ut och hade tänkt att i morgon eftermiddag få tacka mina fruntimmersbekanta på Kungsholmen derför att de behagat efterfråga mig under denna ledsamma tid.»

»Jag lyckönskar herr brukspatronen att hafva öfvervunnit sitt onda,» svarade Clary i en ton så lugn,

att hon sjelf kände sig tillfreds dermed. »Men säkert var det svårt att sakna alla anhöriga?»

»Icke det ringaste. Jönsson skötte mig till full belåtenhet. Trodde fru Haveman på allt det jag i jernvägskupén berättade om mitt kink under förra sjukdomen?»

»Ja, hvart ord,» svarade hon småleende.

»Men tro då nu i stället, att jag verkligen aldrig gjort mig skyldig till en så omanlig svaghet. Min mor älskar sin son för mycket att tröttna på honom, min syster är gift, och befinner sig långt från sitt forna hem, och hvad beträffar min *fästmö*, så var denna personlighet endast ett lån för ögonblicket.»

Clary icke blott syntes förvånad, hon var det äfven i den grad, att hon blott kunde yttra ett enstafvigt »*Huru?*» . . . Under samtalet hade de börjat gå framåt på Clarys hemväg.

»Med hvilken ton fru Haveman uttalar detta '*Huru?*' — Är det så fördömligt, att i ett upplifvadt ögonblick tillåta sig ett oskyldigt skämt?»

»Åh nej, visst icke, men . . .» För första gången rodnade den unga qvinnan under hans blick, och hennes rodnad var af det sköna, blyga slag, som förlänar en ljufvare karaktär åt en qvinnas utseende.

»Huru lyder meningen efter detta *men?* Det skulle särdeles intressera mig att höra.»

»Helt enkelt så här: men hvad kunde föranleda er, att skämta med en er alldeles obekant person?»

»Jag skulle vilja svara er med en annan fråga — så god ni vore, om ni ville gissa den.»

»Jag befattar mig mycket litet med gissningar,» återtog Clary nästan kallt.

»Nå, i det fallet skall jag rätt fram säga: hade icke vår korta bekantskap redan kommit oss, mig åt-

minstone, att tro det vi vore något litet bekanta? Vid ett annat tillfälle får jag fullständiga förklaringen.»

»Derifrån fritager jag herr brukspatron helt och hållet. Jag förstår nu, att det påbördade kinket endast var beräknadt att visa mig det *ni* lidit brist på något, hvaraf jag haft öfverflöd. Frågan gäller nu *hvarför* ni så der behagade åtaga er att förströ mig.»

»Min bästa fru Haveman, det här blir ju ganska allvarsamt. Jag kan icke misstaga mig på, att det är missnöjet som stegrar er färg.»

»Om så vore, hade jag väl orätt att känna något ditåt? Ni handlade af beräknad granlagenhet (jag förstår ej huru ni så hastigt kunde uppfatta mitt hufvudfel) — men saken är, att jag icke kan fördraga undseende.»

»Men det borde ni ändå,» svarade Mauritz helt djerft. Han förmådde icke återvinna sina fördelar på annat sätt, än genom att återtaga sin första skepelse.

»Och hvarför borde jag det?» Hon såg nu frimodigt på honom.

»Jo, emedan om *ni* tålde undseende af edra medmenniskor, ni utan tvifvel skulle känna er uppfordrad att sjelf visa ett sådant. Men,» tillade han med en viss melankolisk ironi, »ni sträfvar efter en verldsåskådning, som är allt annat än gagnelig för er själs helsa. På det sättet kan ni råka in bland tankens afgrunder och utan att veta hvart det bär komma långt nog. Jag säger er detta öppet, och jag tillägger, att ni stundom har ett fullkomligt afkylande sätt att möta ett vänskapligt och aktningsfullt närmande.»

»Ni har der sagt mig flera tänkvärda sanningar, som jag troligen skall behålla i minnet. Men hvad beträffar någon medmenniskas *vänskapliga närmande*, så lönar det knapt mödan att bortkasta det ordet på *mig*... så isoleradt som jag alltid lefvat och hädan-

efter tänker lefva. Och i fall meningen var att använda det på er sjelf, är jag rätt nöjd att hafva fått tillfälle att i min tur vara öppenhjertig — jag tillhör icke *er* krets.»

»Nej, lyckligtvis icke, ty *der* hade jag visst aldrig fått rätt på er — och icke heller i fall ni behagat fästa er vid det anbud, som jag, till min yttersta förvåning, genom ett bref från min mor, ser att prostinnan D. gjort er å hennes vägnar, förstås att min mor icke uppgifvit någon särskild person.»

»Ni vill härmed säga,» svarade Clary, en smula bringad ur fattning, »att er fru mors sällskapsdam är en person icke alls existerande för er.»

»Nej, så menade jag icke. Min mor har förut icke mindre än *tre* sällskapsdamer, fattiga gamla ungdomsvänner, hvilka antagit att min egendom, Almstahammar, är en lugn tillflyktsort mot höjda priser å ved och lifsförnödenheter, och jag trifves ganska väl med dessa hederliga gummor. Men en ung sällskapsdam vore helt annat. En sådan befinner sig i en så granlaga belägenhet, att husets unge herre måste akta sig att visa ringaste förtrolighet.»

»Detta är i sanning en hederlig mans förklaring, som på samma gång visar hela sorgligheten af en ung sällskapsdams ställning. Och mer än någonsin tackar jag min Gud, att jag icke en enda sekund tog saken i öfvervägande.»

»Jag också, en sådan ställning skulle rent af varit löjlig för er, med er ömtåliga och sjelfständiga karaktär.»

»Ja, den lämpar sig ej för beroende af ett visst slag.»

»Men det ni tycks hafva beslutat er för, är icke heller rätt öfverensstämmande med en stolt — jag vågar icke tillägga något trotsig anda.»

»Jag tackar er för att ni utesluter det ordet, då ni värdigas bedöma mig. Att jag är stolt härflyter deraf, att jag från min tidigaste barndom öfverlemnats åt mina medmenniskors nåd. Det bittra af en sådan ställning verkar ofördelaktigt på hjertats utveckling — själen, så snart den känner sina vingar börja bära sig, vill ifrån allt detta. — Men bunden som fågeln måste den stanna och kämpa och, i trots af sin lust till det fria lifvet, stanna i fängelset. Följden blir misstroende, när den någon gång lockas med vänliga toner.»

Innerligt rörd, tusen gånger mer rörd, än han vågade låta se, lutade Mauritz sig ned emot henne. Och då deras ögon möttes, såg Clary ett deltagande så vördnadsfullt, att hon ej sårades deraf.

»Ni gifte er tidigt?» sade han.

»Ja, och under mitt fyraåriga äktenskap behöfde jag lyckligtvis ej frukta, att jag icke genom mitt kall som husmor, lärarinna och sjukvårderska fullkomligt godtgjorde den aktningsvärde man, som bjöd den tungt belastade unga flickan sin hand.»

»Ni nämner icke ert rätta kall — hustruns.»

»Det innefattas i de tre andra.»

»Ganska märkvärdigt. Jag kunde aldrig trösta mig i fall den qvinna jag en dag kommer att välja, råkade hoppa öfver den titel, som jag inbillar mig skulle utgöra hennes ära.»

»*Er* hustru... Nej se, vi äro ju nära framme. — Ni skall icke besvära er med att följa mig längre.»

»Som ni behagar. Jag hinner i alla fall säga, att, om jag också måste svälja den förtreten, att ej få höra er tanke om min blifvande hustru, jag icke kan underlåta att erinra er, det en pensionsföreståndarskas lif måste utgöra en skärseld.»

»Må vara — men en skärseld efter *fritt* val är en liten flik af himlen.»

»Måtte Gud beskydda er för den himlen.» Han räckte henne handen, såg på henne med en mild, bekymrad blick, lyfte sin hatt från de vackra mörkbruna lockarne och försvann helt hastigt.

9.

Ur Clarys anteckningar. Ett oförmodadt förslag.

»Det är i dag jemt tre månader sedan jag kom till Stockholm, och nära två månader sedan jag på Drottninggatan mötte min reskamrat. Vår bekantskap har sönderfallit i två perioder. Under den första, intills han sjuknade, låg hela fördelen på *hans* sida. Jag erfor — inför mig sjelf kan jag ej neka det — en hemlig dragningskraft till denne man, hvars samtal hade och har något på samma gång uppfriskande för lynnet och gagnande för eftertanken.

Men nu, i vårt nya umgänge, har jag återtagit den styrka, som man kunde frestas tro att han genom någon talisman höll på att stjäla ifrån mig. Och ändå känner jag mig icke rätt böjd att förlåta honom att han, ofrivilligt, genom den der opåkallade tidningsnotisen, varit skulden till några timmar i mitt lif, hvilka jag gerna ville kunna utplåna. De passade ej in i detta regelrätta lif, och förefalla mig efteråt såsom en felaktig post i en eljest noggrant förd räkenskapsbok. Den felaktiga posten får, till ständig harm, stå qvar, ty den kan hvarken utraderas eller öfverstrykas.

Men detta är ett kallt språk. Skulle mitt sinne hafva blifvit *så* förändradt, att jag tror på en annan inverkan, än den välsignade, som kommer från Gud? Nej, nej, jag vet, att högmod, egenkärlek och resonnemanger göra intet, om ej en högre väckelse låter känna sig. Herren tillät att jag fick behålla min själ *fri*, och sådan skall jag en dag återlemna den åt honom.

Men hvarför betraktar Mauritz icke den blifvande skolfrun från samma synpunkt, som den arma sällskapsdamen? Hvad menar han med dessa bjudningar till spektaklerna, med än professorskan och än den ena, än den andra af damerna till sällskap? Kanhända är det orätt att ej neka, men denna vinter är den enda jag lefvat, och i dessa så kallade 'oxögon' sitter man så obemärkt. Hvarje dylik afton, då han lutar sig fram och talar till mig, stör han visserligen intrycket af pjesen, men aftonen blir ändå ett nytt minne. Och sedan dessa små slädpartier med kaffe på Stallmästaregården, de förtjusa professorskan och naturligtvis äfven mig. Men jag vet något, som intresserar mig långt öfver allt detta: det är att i ro på läktaren afhöra riksdagsdebatterna, helst då *han* talar — på sitt energiska språk och med sin klangfulla stämma...

Men hvad ser jag? har jag ej mer än *ett* enda ämne att skrifva om? än mitt ihärdiga arbete då?... nå, derom behöfver jag ju icke *skrifva*, det är vida klokare att återtaga det, och att framför allt icke, som förut, låta beveka mig att antaga en enda spektakelbjudning. Nej, både han och professorskan skola förgäfves framdraga, att jag arbetar för strängt och behöfver förströelse. Jag tror att den tvärtom skadar mig.»

Vintern hade förflutit. Riksdagen, den andra efter det nya representationsskicket, närmade sig sitt slut. Och i tidningsreferaterna lästes ofta berömda tal (för fullt gagneliga reformer), hållna af brukspatron von Helldorff. Hemma i professorskans cirkel, der mycket politiserades, var han ständigt ett samtalsämne; hvarenda själ der hyllade honom.

Antingen han anade att Clary kände sig manad att icke vidare låta »förströ sig», eller hans trägna göromål hindrade honom, nog af, han frestade henne ej mera och hans besök blefvo äfven sällsyntare.

Men om den unge riksdagsmannens aftnar voro, såsom han sagt, för upptagna att efter behag kunna disponeras, så hände emellertid (naturligtvis af någon händelse) att, då Clary kom från sina förmiddagslektioner, de möttes, hvarvid hon dock kände sig icke så litet generad. Och kanske generades hon mest af den retsamma ton han börjat antaga. Han tycktes lycklig då han synbart förtretade henne och gjorde pikanta anmärkningar öfver hennes bokförråd, som han förgäfves erbjöd sig att bära. Men Clary upptog till det mesta alltsammans med orubblig värdighet och försäkrade att han aldrig skulle bringa skolfrun derhän, att hon skrämdes af onda spådomar. Blott en enda gång låg en kufvad förebråelse i hennes ton då hon sade: »Ack, plåga mig då ej med dessa vinkar om ett sjelfdödande lif; jag är i min menskliga egenskap hemfallen åt misstag, och tids nog torde detta nå mig: men hvad helst jag valde, så står trälstämpeln på programet.»

»Det skall jag aldrig tro,» svarade han häftigt . . .

Nu var man vid de sista dagarne i maj.

En eftermiddag då Clary kom hem mötte henne professorskan med två nyheter. Den ena, att brukspatronen, som blifvit så sällsynt, varit der, och till föl-

jande dagen inviterat dem för första gången på middag å Hasselbacken. Och som detta var alltför oemotståndligt, i det sköna vårvädret, hade professorskan tackat för dem båda. Andra nyheten var ett bref till Clary från Charlottes gamla slägting, som i oförbehållsamma ord beklagade sig öfver flickans halsstarrighet och motvilja för inhemtande af de talanger, tanten ville påkosta henne.

Det korta brefvet slöt med försäkran att fru Haveman skulle göra en välgerning, om hon återtoge sin styfdotter, hvilken sjelf påstod att hon icke kunde lära af någon annan. Det blefve icke fråga om ekonomisk skada, ty det skulle betalas för Charlotte en *så* rundlig summa, att om fru Haveman ville hyra sig en liten våning i Stockholm och tills vidare bosätta sig der, det desto hellre skulle godtgöras, som den gamla tanten sjelf mot hösten ämnade sig till hufvudstaden och då gerna ville inackordera sig hos fru Haveman. Allra sist inflöt ett vackert vädjande till den kända tillit, som salig Haveman haft till sin hustrus godhet och klokhet samt rätts- och pligtkänsla.

Nu inkastades Clary åter i ett haf af bryderi. Gud måtte väl veta att hon värderat det förtroende hennes man satt till henne, och Gud visste äfven att hon skulle värdera den opåräknade utvägen att med detsamma kunna sätta upp ett litet bo. Men att åter, sedan man en gång befriat henne från omsorgen om styfdottern, lägga på sig detta tunga kors, det vore hårdt, och det enda beslut hon för ögonblicket kunde taga var, att noga öfverväga allt, innan hon band sig, och att framför allt låta bekymret hvila öfver den stundande festligheten.

Det hade många gånger varit tal om middagen på Hasselbacken, då löf och gräs och mild luft lockade

dit. Denna dag fick ej fördunklas. Den första juni blefve *sista* minnet.

Professorskan, som äfven fått ett bref från tanten, med anhållan att hon ville understödja förslaget hos fru Haveman, och såsom hjelptrupper härför bemärkt ett par ord om »färskt smör» och »nyrökta skinkor», aktade sig dock välbetänkt att för dessa förmåner afstå från sin gäst, genom hvilken hon denna vinter haft så många förlustelser och som hon dessutom höll af. I hög, beskärmande ton ropade hon således:

»För Guds kärleks skull, låt icke disponera öfver dig efter gummans behag. Du skulle på det viset blifva både hushållerska och lärarinna, och den der elaka ungen komme utomdess att taga lifvet af dig.»

»Ack, säg intet ondt om henne. Men i alla fall dröjer jag en vecka med svaret.»

10.

Promenad mellan Hasselbacken och Bellmansro.

Clary hade i väntan på denna märkliga dag skaffat sig en för hennes utseende särdeles passande och särdeles vacker vårdrägt, der den svarta färgen lemnat rum för en mjuk syrénfärg, och då hon nu framför spegeln böjde något åt sidan den lätta plymen, som vid hvarje rörelse af hennes höga, smidiga figur svajade ned från den täcka hatten till lockarne, som framstucko

bakom örat, kunde hon för allra första gången sedan den afton, hon klädde sig till sin första och enda bal, icke låta bli att erfara ett flygtigt intryck af fåfänga.

Men strängt aktgifvande på hvarje känsla som hon ogillade, höll hon genast framför sig en andlig spegel, i hvilken hon såg sig under sina fyra äktenskapsår, i den eviga grå eller bruna yllekläddningen, icke sprittande af något slags dunkel förtjusning, utan värdigt huslig, lugn och stilla, sväfva mellan sjukrummet, köket och skolkammaren. Och från hennes ännu tidigare lif mötte henne bilden af en stel, hopplös, missnöjd ung flicka, som alltid satt för sig sjelf, då de andra eleverna roade sig.

»Ja, ja,» hviskade hon i sitt hjerta, »det var en mig ovärdig svaghet, att jag gaf ut penningar till den här syrénfärgade sidenklädningen. Men den tunga brudklädningen var alldeles omöjlig i dag. Jag skulle då jemt erinrat mig huru jag, vid början af mitt giftermål med min man, styf och rak trädde in hos prostens eller borgmästarns som middagsgäst. Nej, nej, denna enda gång skall jag förlåta min svaghet. I morgon inlägges drägten i en ask, som jag ej bör öppna mer än på sin höjd en gång om året, ända tills jag blir gammal. Är det då för mycket,» tillade hon för att ännu mer lugna sig, »att under en hel lifstid hafva haft en enda vårdag — en dag att känna sig ung, glad och lycklig?»

Hennes samvete gjorde henne nu den väntjensten att tiga, och så kom det strålande solskenet åter öfver hennes ögon och läppar. Kanske var det verkligen den första dag, på hvilken hon känt sig *ung*.

»Clary! nu är vagnen här,» ropade professorskan i dörren. »Brukspatron har en annan herre med sig, som skall utgöra fjerde man i partiet. Det är en slägting, en gammal major, som kommit upp till Stockholm. Är du inte färdig nu?»

»Jo, kära tant, jag är färdig.» Hon vände sig om, fattade parasoll och handskar.

»Kors i all min dar, så vacker och präktig du är i dag! Du påminner minsann inte om den blifvande martyren, som får stå och niga för hvar smörbytta som tant har med sig, och som får öda ut all kraft och must på en intrikat styfdotter.»

»Seså, låt oss lemna stackars Charlotte. Kom, kom!»

Då Clary, sedan professorskan skyndat förut, tilläste sin kammardörr, intogs hon på en gång af en alldeles förvirrad känsla. Hon måste stanna ett par ögonblick, så häftigt slog hjertat. Hvad var det? En aning, en ljuf hviskning, ett farväl... Skulle hon icke vara densamma då hon kom tillbaka, då denna dörr ånyo öppnades? Kanske skulle hon endast hafva sagt farväl åt våren, åt ungdomen, åt lifvet, och vara fullkomligt slö för allt det som sedan stundade.

Liksom rädd för sig sjelf sprang hon utför trappan.

Nere i förstugan stod hela husets personal. Och Mauritz väntade vid dörrposten. Man skulle kunnat tro, att äfven han erfor hela väldet af en förtjusande vårdag, ty hans denna vinter något bleka och fina ansigte bar i dag en frisk manlig färg och de stora gråbruna ögonen hade icke sitt beslöjade, litet ironiska uttryck, utan sågo sig fritt och öppet omkring med glada, lifsvarma blickar.

Då han fick se Clary, så fullkomligt strålande skön, så öfvergjuten af det hemlighetsfulla solskenet och det mystiska intryck, som hennes vision under kammardörrens tillslutande qvarlemnat, kände han sig helt och hållet bländad. Utan ett enda ord förde han henne till vagnen, men under parasollens hägn såg han på henne, för allra första gången, med ett uttryck, som kom den unga qvinnan att nedsjunka i stället för att ordentligt

sätta sig på vagnssätet. Huru herr brukspatronen sedan tog afsked af sällskapet, huru han fick upp professorskan, och huru han presenterade sin slägting, majoren, hade han icke rätt reda på, men han ansåg säkrast att sjelf intaga platsen bredvid kusken; och vände han sig någon gång inåt, så var det till majoren eller professorskan han adresserade sig. Men dessa två, som utvecklade åtskilliga sympatier, voro snart så fördjupade i samspråk, att Clary fick god tid att gifva sig sjelf en hel mängd kloka varningar mot den farliga frestelseande, hvilken hade sitt säte i inbillningen, derifrån den utsände sina snaror och gyckelbilder.

Den förut bestälda middagen på Hasselbacken var lysande och slösande. Majoren, en manhaftig gammal knekt på några och sextio år, serverade flitigt professorskan med mat och vin och åt sjelf med en aptit, egnad att ersätta den ringa skada de andra två bordsgästerna gjorde på anrättningarna. Och prata kunde också den mannen, så att han ensam vore i stånd att hålla målron vid makt för ett helt dussin bordsgäster.

Värden yttrade få ord intill dess man stigit upp, då han föreslog att intaga kaffet på Bellmansro, dit vagnen kunde komma efter.

»Syperbt,» afgjorde professorskan. »Jag har ej varit der på länge och promenerar gerna.»

»Det är i synnerhet välgörande på en sådan här slösaktig middag,» tillade majoren. »Herrar riksdagsmän lära lefva som småfurstar. Man läser inte om annat än middagar och tillställningar af alla slag. Se så, våra ungdomar ställa sig i spetsen, och vi, min värda professorska, tåga efter.»

Och efter detta program satte sig sällskapet i rörelse . . .

»Behagar fru Haveman taga min arm? Här möter oss visserligen icke på en hvardag någon trängsel, men skogsvägen, som är den behagligaste, är ändå temligen besvärlig.»

Clary sade ingenting, men hon lade lätt sin hand på hans arm och såg bort.

»Tillåtes det,» återtog Mauritz, »att i dag slippa ur de tvångets tyglar, som ni vanligen pålägger våra samtal? — Och vill ni ej utan misstro höra mig? Ni har den sorgliga vanan att hänföra allt hvad jag yttrar, allt hvad jag tänker och icke tänker till de erfarenheter, ni gjort i forna tider. Jag har förut varnat er för denna sjuklighet i sinnet.»

»Är jag verkligen så svår? Jag tror er — och jag tror att jag inom mig bär fröet till flera fel, som härflyta från detta enda.»

»Men huru skall man få bort detta onda, detta isande misstroende? *Vill* ni aldrig fatta, att barmhertighets-epoken ligger långt i bakgrunden af ert lif, och att det är tid för er att betala den skuld, ni är så noggrann att minnas, och i *er* tur allvarligt bemöda er om att öfva barmhertighet?»

»Just derpå tänker jag,» svarade Clary lifligt; »jag har nu tillfälle att få visa tacksamhet.»

»Tacksamhet — hvem tänker på en sådan? Jag förstår att ni syftar på förslaget angående en styfdotter. Professorskan fick brefvet medan jag var hos henne och hon meddelade mig det.»

»Ja, det var på Charlotte jag tänkte. Ni kan ej föreställa er huru ömt min man lade henne på mitt hjerta.»

»Jo, det föreställer jag mig visst, och pligten skulle legat snörrät för er, i fall ni haft ringaste del i skils-

messan från flickan... Men när hennes rika slägting med barnets fria vilja tagit henne, och då detta barn aldrig återgäldade era omsorger, tycks mig, att ni är fritagen från ert åliggande och icke alls bör öfverväga en redan afgjord sak. Skall väl hela er ungdom offras åt de gamla förbindelserna?»

»Kan jag glömma, att Haveman beredde mig en aktad samhällsställning, att han aldrig sårade mig, att han med tillfredsställelse betraktade mina bemödanden och att min skuld till honom öfvergått på hans dotter?»

»Liksom ni ej mångfaldigt gäldat den skulden! Jag vet hvad ni var för honom under ert äktenskaps många kulna dagar... Men ni besvarade ej min fråga, om jag i dag fick slippa allt tvång, om jag fick tala öppet!»

»Den saken har ni sjelf besvarat. Ni håller ju på att tala så öppenhjertigt som möjligt.»

»Blott till en del. Jag ämnade verkligen beröra det ämne ni nu gaf uppslag till, och jag ämnade fråga om ni aldrig tager i betraktande, att ni har pligter mot er sjelf och er framtid.»

»Jag skall för er aflägga min trosbekännelse,» svarade Clary, bevekt till en större förtrolig hjertlighet. »Den förnämsta pligt man har mot sig sjelf är, enligt min åsigt, att kunna lägga ned sitt hufvud om aftonen utan att hafva något att förebrå sig.»

»Ack, Clary,» utbrast han med vibrerande stämma, »ni är den enda unga qvinna, som skulle gifva ett sådant svar på en sådan fråga. Er högsinthet, så enkel, kommande från ett ädelt hjerta, en tänkande ande, rör mig djupt.»

Hur bäfvade ej Clary, då han uttalade hennes namn och då hans upprörda röst bekräftade de varma orden!...

»Hör på, Mauritz, är detta rätta vägen till Bellmansro?» ropade majoren i skarp ton. »Jag har visst

inte varit här på några år, men jag misstänker att du för oss på villospår.»

Mauritz började se sig omkring. Han hade icke alls tänkt på hvart det bar. »Jag ber om förlåtelse, vi hafva verkligen, ser jag, dragit oss litet ur rätta kosan; men det blir snart rättadt.»

»Jag längtar oändligt efter kaffet,» inföll professorskan, »och anhåller ödmjukast att vidare distraktioner lemnas å sido.»

»Afgjordt,» svarade Mauritz skrattande. Clarys rodnad och leende lät honom ana, att icke *hon* beklagade sig öfver dröjsmålet med kaffet.

11.

Mellan Bellmansro och Novilla.

Sedan de tillbörliga förfriskningarna på Bellmansro blifvit intagna och vagnen ankommit uppstod öfverläggning huru promenaden vidare borde ställas. Brukspatronen proponerade då, att professorskan under majorens beskydd skulle göra en tur omkring i vagn och derefter möta de till fots promenerande vid Novilla, der man kunde dricka te och slutligen supera på Hasselbacken.

»Men jag är verkligen litet trött,» inföll Clary, »och föreslå att vi åka alla fyra.»

»Nej, det protesterar jag emot,» inföll Mauritz. »Jag åberopar ett gammalt löfte, att få visa fru Haveman några vackra platser på Djurgården.»

»Ja, men då var det fråga om Rosendal.»

»Det får bli härnäst. Man bör ej taga för sig för mycket på en gång, eller hvad säger fru professorskan?»

»Jag säger att vi uppehålla oss alldeles onödigt,» svarade denna dam, som redan intagit sin plats i vagnen. »Det är tid att...»

»... komma i väg,» inföll majoren, som i sin tur uppsteg, »och för min del tycker jag, att en artig värd, sådan Mauritz visat sig, bör hafva en afgörande röst i församlingen... tycker ej fru Haveman detsamma?»

Härpå vinkade majoren åt kusken att köra, och i nästa ögonblick var vagnen borta...

Clary stod temligen förvirrad qvar med sin kavaljer.

»Är det er verkligen så motbjudande att för en kort timme anförtro er åt min omsorg?» I denna fråga inlade Mauritz intet skämt — den var allvarsamt framställd, under det de sakta började gå framåt.

»Jag skall vara uppriktig,» svarade hon. »Saken är, att detta är allra första gången i mitt lif, som jag befinner mig ensam med en för mig främmande man, och ehuru jag är öfver tjugotvå år, är jag i vissa fall blyg som en skolflicka.»

»Men det är då förskräckligt, att jag ännu för er skall vara en *främmande* man. Vi voro ju dessutom ensamma i jernvägskupén. Men det är icke blyghet, det är en annan fruktan. Har jag någonsin i ord eller handling gjort mig er aktning ovärdig?»

»Hvarför fråga så?»

»Emedan det ser så ut. Huru skall jag bete mig, för att öfvertyga er om det ni undviker att se, och det jag derför bäfvar att vidröra? Clary, hvarför vänder ni er bort? Ni måste ju veta, att jag älskar er, djupt, innerligt, jag skulle säga med passion, om det vore ett

ord som ni förstod, men jag älskar er äfven med den vördnad, som den blyga, kyska skolflickan, hvilken verkligen utgör hälften af ert väsende, har rätt att fordra. Det är dock icke till *denna*, utan till den i lifvet pröfvade qvinnan, som jag vänder mig. Vill ni blifva för mig min goda engel — vill ni blifva min hustru?»

»Hvad säger ni? Skulle *jag* blifva er hustru? Hvilket anspråk kunde jag hafva derpå? Ansågs jag ej passande att blifva er mors sällskapsdam?»

»O, jag ber er, återkom icke till detta förslag, som så när bringat en kall vind mellan min mor och mig. En förolämpning, som drabbat *er*, drabbar mig långt djupare. En dag skall ni, om ni så vill, få se det bref jag skref till min mor.»

»Hvad menar ni? Hvilken del hade väl hon i prostinnans välvilliga handling?»

»Älskade, dyra Clary, jag uthärdar ej att hafva minsta hemlighet för er. Vet, att min mor genast fick en säker aning . . .» Han berättade henne allt.

»Och ni,» svarade Clary med halfqväfd röst, »vill ändock bjuda henne till svärdotter en qvinna, som hon ansåg behöfva genomgå en dylik pröfning af dess menniskovärde — en qvinna, som hon ansåg med beräkning kunna öfverväga . . .»

»För Guds skull, upprepa ingenting, jag blir då från mina sinnen, och ångrar att jag för djerft litade på ert ädelmod, att genast förstå, att jag mellan oss ville öppna alla vägar, på det våra hjertan icke en sekund skulle känna sig i ett främmande läge.»

»Ack, nog uppskattar och fattar jag *er* tanke, men . . .»

»Nej, nej, inga *men*. Ni har ju äfven förstått, att hon med *glädje* sände mig ert egenhändiga svar. Hon var så fullkomligt öfvervunnen, att jag kände mig

miskundsam i min triumf. Tro mig, o Clary, hon skall emottaga er med öppna armar, och jag bedrager mig icke på er själs upphöjdhet, då jag tror er kunna fullt förlåta och hålla af modern till den man som älskar er *så*, att han aldrig skulle kunnat tillgifva denna mor, om hon blifvit skulden till hans lifs ofattliga olycka. Och *den* blifver ofattlig, om min enda, min odödliga kärlek bortkastas af dig.»

Var detta ett språk, som Clary någonsin hört? Hennes hjerta slog af vild hänförelse. Nu förstod hon den aning, som kom öfver henne, då hon lemnade sin kammare. Vid hennes återinträde i densamma skulle hela hennes förgångna lif ligga som en lång skugga bakom henne, Gud hade tillåtit henne inträda i ljusets heliga region. En dag skulle hon meddela Mauritz allt detta, men nu nöjde hon sig med att räcka honom båda sina händer och i en ton, som tydligt förrådde öfversvallet af hennes känslor, säga till honom:

»Jag skall älska din mor, emedan jag redan länge älskat *dig*. Och in i döden och utöfver döden skall jag trofast älska den, som gifvit mig denna varma, lefvande kärlek i stället för barmhertighetens kalla, döda kärlek.»

»O, min Clary, min Clary... våra själar, våra hjertan, våra sinnen hafva ändtligen mötts. Huru länge långt förr än jag såg dig, har jag väntat dig, och nu, när du är funnen, huru mycket öfverträffar ej ditt varma, högstämda väsende allt hvad jag hoppats!»

12.

På vägen till Almstahammar.

I en trakt, som den skapande handen vid ett särskildt gynsamt ögonblick med slösande rikedom utkastat, låg Mauritz von Helldorffs bruksegendom ... En storartad oas innefattad i en kedja af mindre oaser, hvilka mellan sjöar, kullar, skogar och dalar slöto sig deromkring. Från alla håll hade man här pittoreska taflor, hvilka vandrande artister girigt insamlade i sina album. Men utanför trollkretsen af detta poetiska landskap råkade man blott på torra hedar och afbrända skogar.

Almstahammars stora hufvudbygnad var af gammaldags gedigenhet, och framställde en fond, som tog sig ståtlig ut med sina långa fönsterrader, sina med växter fylda balkonger och sin stora hvälfda förstuga, liknande en sal, hvilken sträckte sig tvärt igenom bygnaden, så att man från de öppna dörrarne ut åt den med uråldriga lindar prydda gården hade en full öfversigt af den i lummig grönska inbäddade vattenkonsten, hvilken utspridde sina glittrande strålar öfver den vidsträckta trädgårdens närmaste partier. I denna svala förstugusal, försedd med nischer och bilder och som kring alla väggar hade jernsoffor, brukade familjen under heta dagar ofta taga sin tillflykt, ty om man tröttnade att skåda vattenstrålarnes lek, hade man från andra sidan öfver gården den allvarsamma strömmen och ofvanför den de skogklädda kullarne. Det hela, att icke tala om den *inre* gedigna prakten, var ett hem, dit en brudgum med stolthet kunde föra sin brud.

Från gården sträckte sig den vackraste väg ned förbi bruksbygnaderna och bruksarbetarnes bostäder. Hvar och en af dessa hade sin lilla trädgårdsanläggning och var till både det yttre och inre ett tillfredsställande bevis på att de ej blott då och då uppfejades, för att icke gifva en stötande anblick från herregårdsfönstren, utan att de, af en rättvis och ordningsälskande husbonde, voro ämnade att bereda huslig trefnad. Och samma kraftfulla hand, som ledde bruksfolkets angelägenheter, ledde äfven jordbruksarbetarnes. Der fans icke, så långt Almstahammars egor sträckte sig, en förfallen koja: ej helles fans en inbyggare, som icke i helsa eller sjukdom tryggt kunde vända sig till herregården efter råd och hjelp.

En vacker eftermiddag i början af juli, en månad efter den scen, som skildrades vid slutet af föregående kapitel (scenen på vägen mellan Bellmansro och Novilla) sågs en trespänd vagn på omkring en half mils afstånd från Almstahammar köra framåt i lagom fart för att de personer, som färdades i densamma, skulle kunna njuta af de tjusande utsigterna.

Men af de fyra personerna i vagnen var det blott en, som i lugn maklighet njöt af detta omvexlande panorama. Denna person var professorskan, som lemnat sin tröstlösa cirkel, att för Clarys skull göra denna utflygt och i ett slags moderlig egenskap följa bruden till det hem, der bröllopet följande dag, efter redan föregången lysning, skulle firas . . . Mauritz hade haft för brådtom att icke påskynda allt. Men han hade ej heller velat att Clary mer än ett enda dygn skulle vistas på Almstahammar, innan hon inträdde der såsom herskarinna.

Bredvid professorskan satt Clary, så förklarad af skönhet och lycksalighet, att Mauritz, som hade sin plats midt emot, syntes känslolös för allt utom henne. Fjerde personen i vagnen såg deremot på den unga bruden med allt annat än hjertliga blickar. I dessa ögon, hvilka tillhörde den nu snart fjortonåriga Charlotte Haveman, låg endast förvåning, harmsenhet och afund.

Clary hade af sin trolofvade utbedt sig, att, sedan det nu blifvit så anordnadt, att Charlotte skulle inackorderas hos professorskan för att genomgå ett läroverk i Stockholm, hon måtte inbjudas så tidigt, att hon kunde bevista bröllopet, något hvilket Mauritz så mycket mindre ville sätta sig emot, som professorskan skulle föra den lilla damen tillbaka och det dessutom var en skyldig rättvisa mot Clary, att flickan, som ej *velat* bevista hennes första bröllop men dock haft ett nog grymt barnahjerta för att skarpt såra den unga bruden, då hon inträdde i sitt blifvande hem — nu finge se henne i sin *andra* brudskrud . . .

»Mamma!» ropade Charlotte, helt tvärt och kantigt såsom hela hennes väsen var — hon hade allt sedan sin ankomst undvikit att kalla Clary någonting . . . »Mamma, aldrig gjorde pappa *så der*.»

Clary rodnade djupt och såg ut som ett riktigt barn inför sin styfdotters hånande blick.

Orsaken till Charlottes okufliga utbrott var den, att Mauritz så länge arbetat på att få en af Clarys handskar att sitta fullt felfritt, att han slutligen lyckades draga af den, hvarvid han icke kunde låta bli att kyssa den hand, som han inneslutit i sin egen.

Detta var den allra första frihet, hvartill flickan varit vitne, men hon fick ej synnerligt skäl att glädja sig åt sin djerfhet, då brukspatronen satte ett

par ögon på henne, så stränga, att hon aldrig sett maken.

»I fall Charlotte icke vill blifva en ovälkommen gäst,» sade han, »så låt mig ej vidare höra några enfaldiga anmärkningar af denna art. För öfrigt får Charlotte icke begagna den tomma titeln mamma. Då den icke brukats från början, är ej skäl att förändra en klok vana. Jag vet att Clary ändå alltid var en trofast äldre syster — låt det vara dig nog.»

Charlottes fula, men icke uttryckslösa drag förmörkades helt och hållet, men hon repade dock mod att frammumla: »Då slipper jag väl också att kalla brukspatron för *pappa*.»

»Hvad för slag? Kalla *mig* pappa! Det var en riktigt löjlig idé tills dato . . .» Han såg skälmskt på Clary och professorskan.

»Du hade ju hört i går afton, Charlotte,» inföll professorskan, som nu fann lämpligt taga ordet, »att det der formuläret ej passade. Och jag sade dig på samma gång, att du bestämdt icke borde kalla Clary mamma . . . Tänker du så litet taga i akt mina förmaningar.»

»Men min tant hade hos mig inpräglat, att jag *måste* säga så som jag sagt, och nu är det då inte mitt fel, att jag slipper ha far och mor, som inte äro mina rätta.»

»Tack, min flicka, för ditt ärliga svar, som jag tycker om,» yttrade Mauritz och såg vänligt på det främmande barnet. »Var säker, att du nog med tiden skall blifva glad att under ferierna helsa på vid Almstahammar, der vi hafva två stolta påfåglar, som kunna bestå dig ett par granna fjädrar för din hatt, när du rider på en af de små ölänningarne, hvilka stå till din disposition.»

En stråle af tillfredsställelse uppsprang i Charlottes ögon, och nu först gaf Clary, som under det föregående samtalet känt sig bunden af ett oemotståndligt tvång, sin brudgum en varm, tacksam blick och sin styfdotter en hjertligt uppmuntrande.

»Var säker, Charlotte,» hviskade hon rörd, »att jag icke, vid den lycka Gud låtit mig så oförtjent erhålla, någonsin kan glömma din gode fader eller hans hjertas barn, som han öfver allt annat älskade.»

Charlotte räckte sjelfmant fram sina båda händer. »Denna högra,» sade hon, »är för pappa, den venstra handen för mig. Pappa trodde alltid på Clary och nu vill jag, efter detta, äfven göra så.»

Denna lilla försoningsscen af de spridda tvungna elementerna satte alla deltagarne i en förhöjd glad sinnesstämning. Men det var icke mera tid för Mauritz och hans älskade att försjunka i hvarandra, ty man kom allt närmare och närmare det stora ögonblick, då Clary, som redan började darra i sin själ, skulle få se sitt storartade hem och sin fruktade svärmor.

»Vet du,» inföll Mauritz, som tycktes läsa i hennes hjerta, »att jag förbjudit förvaltaren, att, såsom han ville, ställa till några gamla romantiska dumheter med äreportar och blomsterkastning. Dina underhafvande. min Clary, och de äro hundratals, skola lära sig att älska och vörda dig, hvilket är bättre än påbjudna hyllningar.»

»O, Gud, o, Gud!» tårarne nästan qväfde den unga qvinnan — *hennes* underhafvande — *hon*, som aldrig visste sig hafva egt någon, utom fiskalskans katt, och äfven denna gjorde henne ju endast af *barmhertighet* sällskap i den ödsliga kakelugnsvrån, der hon, ett fattigt upptaget barn, ofta satt och öfvervägde sitt öde om huru hon skulle få komma i någon slags skola, och derifrån hon just ropades af fiskalskan, för att erhålla

den hemliga kaffetåren, hvilken gaf upphofvet till hela förändringen i hennes lif.

Vagnen var nu hunnen nära intill bruksgatan. Och hvad var det då som hördes, om ej väldiga hurrarop? Och hvad syntes? Jo alla förstugudörrar löfklädda, alla menniskor, som kommo ut, högtidsklädda, och en mängd små barntultingar med händerna fulla af blommor.

»Nå, när det är frivilligt, så får det passera,» sade Mauritz leende i det han kastade hela händer med silfverpengar ned till de små, men qvinnorna sågo blott på den sköna unga patronessan, som med kärlek blickade på dem.

13.

Mottagandet i det nya hemmet.

Den förut beskrifna stora förstugusalen hade blifvit helt och hållet dekorerad med löfträd och blomstergirlanger, och midt på tröskeln åt gårdsplanen, begjuten af det bakom från trädgårdssidan inströmmande solljuset, stod en liten fin gestalt, blond, älsklig och obegripligt ungdomlig för att vara den snart femtioåriga modern åt sonen, som i dag till det gamla fädernehuset hemförde en ny herskarinna.

»Se så! här äro de... Jag kan knapt stå på mina fötter, min käre major,» hviskade hon till sin svåger, enklingen, samme gamle militär, som utgjorde en af

deltagarne i den middag Mauritz gaf på Djurgården. »Skynda dig, min vän, och slå sjelf upp portarne.» Härvid drog sig patronessan, måhända ofrivilligt, några steg tillbaka inåt det gröna galleriet.

Ett par minuter senare hade Mauritz under uppmuntrande ord fört sin darrande brud uppför trapporna, och der emottog Clary så godt som knäböjande sin svärmors välkomsthelsning, medan hon i en upprörd ton framstälde sitt hopp, eller rättare sin bönfallan, att »få betraktas som en ödmjuk dotter, hvilken aldrig, aldrig skulle hysa den ovärdiga tanken, att röfva minsta atom af sonens kärlek från modern».

»Detta,» svarade svärmodern, med en blick af tillfredsställelse, »var det vackraste, bästa och klokaste, du kunde säga mig, mitt barn. Och då Gud ingifvit dig, att genast kufva min fruktan, litar jag på att han alltid skall låta dig veta, hvad som blir bäst för den *tredje*, som kommer emellan de *två*.»

Härvid omfamnade hon med häftig ömhet sonen, hvilken med strålande ögon stod bakom.

»Hörde du, hvad bruden hviskade till din mor? Nej, du kunde ej höra det, men gläd dig åt att hon och jag redan förstå hvarandra, och då jag nu närmare ser på min dotter,» tillade hon leende, »så inser jag att det verkligen för en ung man måste vara en möjlighet att förälska sig på *iltåg*. Men låt mig nu helsa på de andra, och sedan sjelf föra Clary till sina rum. Vi hafva redan några bröllopsgäster i huset, men jag har strängt förständigat dem att styra sin nyfikenhet, tills bruden fått hvila litet och sjelf har håg att stiga ned i salongen.»

Under tiden hade majoren förnyat sin bekantskap med professorskan och äfven lånat en hand till Charlotte, som alldeles betagen öfver den stått, till hvilken Clary kommit (»*hon*, som pappa af barmhertighet gifte

sig med»), kände en mörk afund, allt på pappas vägnar. Lyckligtvis kom tanken på ölänningarne, påfåglarne och hennes tilltänkta ridturer i befjädrad hatt att förmildra det mörka intrycket, och innan hon hunnit uppför trappan var hon fullt besluten att trotsa ödets förändringar och förlika sig med Clarys upphöjelse, helst hon sjelf blefve upphöjd till brudtärna.

Det är icke meningen att vara närvarande vid Clarys presentation i den stora salongen, der hon med sin naturliga värdighet och sitt egendomliga behag, utan blyghet, men blygsam i ordets bästa mening, vann odeladt bifall. Ännu mindre kan det vara meningen att beskrifva hennes vandring genom denna mängd af rum, som alldeles förbryllade henne och allra minst att öfvervara det lysande bröllopet med både annan- och tredjedagsfest, och derpå följande fester hos grannarne. Nej, det är först sedan fulla tio dagar passerat, som vi ännu en gång uppsöka hjelten och hjeltinnan i vår berättelse.

Vi finna dem efter frukosten vandrande arm i arm genom den ännu i löfskruden klädda förstugan, der svalkan kännes så skön och dropparne efter det nyss fallna regnet synas glittrande ligga på trädgårdens gröna hvalfbågar.

»Törs jag verkligen låta dig gå ut?» sade Mauritz och beså̊g med synnerlig uppmärksamhet sin unga frus fotbeklädnad. »Nå ja, inte tror jag det är så särdeles fuktigt under den tätaste alléen.»

»Var alldeles obekymrad,» svarade hon med ett hjertligt skratt. »Du har ju låtit förse mig för alla slags vädervexlingar, och de här små snörstöflarna hafva sulor, som kunna trotsa skurar af regn. Du får

dessutom icke skämma bort mig. Jag är icke en dam, som behöfver förvaras i glasskåp.»

»Nej, lyckligtvis icke. Du skall också ständigt följa mig på mina långa promenader, men den här gången stannar det vid början af parken. I trädgården kunna vi råka på sällskap, och jag har något särskildt, min älskade, som jag önskar tala med dig om.»

»Då rör det säkert din mor. Jag såg dig i går eftermiddag tala länge med henne. Ack, Mauritz, du kan ej förstå huru uppfyldt mitt hjerta är af tacksamhet för all hennes vänlighet.»

»Ja, min Clary, det rör min mor. Hon sade, att det nu vore tid för henne att åt dig öfverlemna husets styrelse. Men hur går det då med vår gudomliga plan, att på min lilla egendom i Halland tillbringa en månad under sommaren egnad åt oss sjelfva? Sedan måste du vid min vanliga höstresa utrikes ovilkorligt vara med, och för öfrigt följa mig både borta och hemma, kortligen öfverallt, ty jag förmår icke umbära dig, om jag fullständigt skall känna min tillvaro.»

Clary hade icke med en fåfäng qvinnas glödande förtjusning lyssnat till sin man, tvärtom såg hon honom med ett ädelt allvar in i ögonen, då hon lugnt svarade:

»Min älskade Mauritz, icke en sekund tviflar jag på att du har nog hängifvenhet för din hustru att vilja hafva henne hos dig vid alla tillfällen, när det faller sig lämpligt för en äkta man att låta hustrun dela hans glädje eller mödor. Men just nu har du felat mot första vilkoret inom äktenskapet — jag menar i förtroende. Behöfde *du* ett omsvep för att låta mig förstå, huru mycket du fruktar att på ena sidan såra din mor, på den andra din maka. Men tala öppet till mig, så skall du också få ett öppet svar.»

»Jo, så der,» sade Mauritz med ett något tvunget leende, »så der går det, när man fått en allt för klok

hustru. Men så visst jag är en hederlig man, kan du trygga dig vid mitt ord, att jag bestämdt tänkte allt hvad jag sade, men icke hade jag väl framfört det på en gång, om jag ej velat inverka något på det svar, du sjelf i dag skall lemna min mor. Jag vördar och älskar högt denna mor, hvars omtanka och skicklighet är öfver allt beröm, och jag känner äfven en smula ångest vid tanken att se henne, hittills den *första*, taga andra platsen; men denna plats tillhör nu min hustru, icke min mor. Hvad vill du då att jag skall göra?» tillade han med blossande färg. »Jag skulle rent af förgås, om disharmoni i det husliga lifvet uppstode.»

»Du frågar mig hvad du skall göra, och jag svarar dig: sök att glömma det du varit orolig för denna sak. Du blir det icke mer. Jag skall genast säga din mor, att jag bönfaller hos henne, att hon antager mig till elev, liksom hon varit nog öfverseende att antaga mig till dotter. Huru vill du att jag, okunniga varelse, som endast haft att sköta ett litet hushåll på fyra eller fem personer, skulle vara mäktig att öfvertaga styrelsen af ett sådant hus, som detta? Jag har icke ens tänkt ditåt, och min högsta äregirighet blifver, att visa dig mina små hushållstalanger under den månad vi bo på Landsby. Der skall jag göra början, och sedan, efter åratal, under din erfarna mors handledning, tör hon då och då anförtro mig att dela hennes besvärliga välde, som jag bedyrar dig att jag är långt ifrån att eftersträfva.»

Medan Clary talade, steg ljus och lugn och frid allt tydligare upp på Mauritz' ansigte. Han syntes öfver måttan lycklig.

»Jag är viss,» utbrast han, »att ingen hustru i hela verlden mer än *min* skulle yttrat så värdiga tankar, då det var fråga om att låta svärmodern behålla husets regemente, men kan min sjudubbla aktning (kärleken kan icke förökas) vara en glädje för dig, så vet att du har den.

Min enda bäfvan har varit för att se min mor förödmjukad. O! hvad du är för en oskattbar qvinna.»

»Säg icke så. Det har alltid varit min tanke, att modern, då hon nödgas upphöra att vara det enda dyra bandet för sin son, gör en så bitter uppoffring, att *den* som möjligen tager största parten af hans kärlek aldrig genom nog granlagenhet kan söka dölja detta. Att skryta med sin öfvervigt eller förmå mannen att sjelf låta modern begripa denna omständighet, är i min tanke icke blott lågt, det är syndigt. Ja, verkligen syndigt. Om din mor varit trött på sitt arbete och längtat att få aflyfta bördan, skulle jag naturligtvis försökt att efter bästa förmåga och med hennes råd fylla min pligt; men då detta ej är händelsen, så skola vi ej tillåta henne att på länge öfverflytta det stora ansvaret på mig. Men se, der borta går ju mamma. Dröj du litet, så får du väl se, att vi uppgöra saken oss emellan.»

Mauritz gaf, med en förtrolig rörelse på hufvudet, sitt bifall och afvaktade sedan med oro utgången. Det var honom en outsäglig pina, att såra någon af de varelser, han så varmt älskade, men i själ och hjerta önskade han att Clary ännu icke blefve »*patronessa*» i fullständig mening.

Han varseblef, huru lätt och intagande hon fattade sin svärmors arm och förde henne åt sidan, der de satte sig på första bänk. Hvad då dem emellan yttrades kunde han ej förnimma, men snart såg han sin hustru fortsätta promenaden, medan hans mor vände om och kom emot honom.

»Mauritz,» sade hon, räckande sin son handen, »denna unga qvinna är en ädelsten. Icke derför att hennes oändligt fina granlagenhet skulle tillåta mig att så länge jag det ville behålla första platsen, utan derför, att hvad hon föreslog och tiggde om, *icke* skedde af egentlig granlagenhet, utan af den fullaste öfvertygelse,

att den unga hustrun icke bör röfva från modern i något hänseende. Jag fruktade alltid den sonhustru, du skulle tillföra mig, nu tackar jag dig för gåfvan. Då ni till hösten slå er ned i det gamla hemmet på allvar, så skall hon börja inöfva sig under min ledning, och ifrån början är *hon* värdinnan, som mottager gästerna i första hand. Är du nöjd, så låt oss gå att upphinna henne.»

»Om jag är nöjd? Ack, min kära, kära mamma, jag har hjertat så fullt af kärlek och tacksamhet, att jag måste omfamna och kyssa mamma med samma ifver som gossen gjorde då han blef tillfredsställd i sina små oskyldiga önskningar af den ädlaste och klokaste bland mödrar. Och tro mig, aldrig har mamma högre älskats och vördats, än nu. Clary skulle icke förlåta mig den ringaste af de små omedvetna vårdslösheter, som jag tror att jag någon gång tillåtit mig, och frukta ej heller, att jag, hvad jag vet att mamma förr trodde, skall tröttna vid det äkta lifvet. Med en hustru, som så i grund är *ett* med mig, kan det aldrig blifva händelsen... Så mycket mindre som denna enhet långt ifrån hindrar henne att med hela sin karaktärs fasthet, men också med hela sin mildhet, säga mig de sanningar hon anser mig behöfva veta.»

P. S.

Mauritz' förhoppningar äro intill dato icke besvikna. Under några år bodde han och hans fru om vintrarna i Stockholm, men sedan han afsagt sig sitt riksdagsmannaförtroende, lefva de mest på den stora egendomen. Beträffande Mauritz' mor, har hon, sedan hon fått åtskilliga bestyr i uppfostringsväsendet, der Clary särskildt gifvit henne fullmakt att dana den *lille* Mauritz till

likhet med den store, länge sedan öfverlåtit sin matmoderliga styrelse på »den bästa af svärdöttrar».

»Och hvarför är hon den bästa af svärdöttrar?» säger sonen leende. »Jo, derför, att hon är den makalösaste af hustrur.»

Sådant beröm tystade alltid Clary. Hon gömmer ännu ett helsosamt minne af att hon, som först fick *allt af barmhertighet,* nu har *kärleken* att tacka för allt.

Professorskans »cirkel» fick en hel uppsättning af unga damer, sedan en af de inackorderade gjort ett så lysande parti... Det andra partiet blef kamrerns, den frånskilde herrn, som ingick äkta förbund med den frånskilda frun.

ESTRID.

1.

Öppenhjertiga förklaringar.

»Men så gråt då icke så der flodvis. Du kan vara fullt säker på, att jag icke ärnar tvinga mig till en hustru.»

»Naturligtvis tror jag, att löjtnant Ekenskjöld icke kan ha en dylik afsigt, men då jag har en far, som aldrig tager ett löfte tillbaka, så är jag ju lika olycklig.»

»Säg då *nej* i brudstolen, min stackars Estrid. Detta är, på samvete, det enda råd jag kan gifva, och det är minsann icke egennyttigt, för en fattig löjtnant, som skulle hafva ingenting emot att reglera sina affärer.»

»Med *min* hemgift! — Se nu, Stellan, att du icke önskar få mig af annat skäl, än just egennytta. Jag har allt sedan jag var barn alltid funnit dig konsiderationslös.»

»Nej, hvad tycks! Sedan du var *barn*. Du är icke det nu, med dina sexton år och sex månader.»

»Om jag är gammal nog att ingå förlofning, så är jag ej heller något barn; men du svarade mig icke min anklagelse.»

»Om egennyttan? Min allra oskyldigaste lilla Estrid, påminner du dig hvad din värde fader yttrade i går afton?»

»Det gör jag, och efter *du* har mod att påminna derom, så skall jag också visa, att *jag* har mod att upprepa pappas ord... 'Hör på min flicka', sade han, 'du är just icke vacker, du har inga talanger att tala om; vi kunna så gerna erkänna, att du är temligen tarfligt utrustad. Men om du ej kan, eller kommer att kunna föra en underhållande konversation, så kan du i stället stoppa din mans strumpor, se efter ett litet hushåll och bli en ganska bra och treflig hvardagshustru'... Nå, det är just hyggligt af dig, att låta mig veta, att du lyssnade vid förmaksdörren.»

»Alldeles ofrivilligt. — Och att jag nu erinrade derom, skedde blott för att lägga till några egenskaper, som din far glömde. Du blir en god huslig qvinna: du kommer icke att kosta din man särdeles i toalettväg, ty du är ej fåfäng, du har redan ett prydligt ordningssinne, och går säkert lugnt till hvila i rättan tid, ostörd af att mannen möjligen fördröjer sig med ett par kamrater vid spelbordet... I öfrigt roar du dig ej med någon enfaldig svartsjuka, i fall han på en bal synes något lifvad.»

»I dina första antaganden har du möjligen rätt, men icke i det sista.»

»Huru! mitt lilla barn, skulle du blifva svartsjuk? Har icke också jag från barndomen känt dig? Vi hafva ju lefvat sida vid sida i våra respektive trädgårdar. Och om du alltid funnit mig konsiderationslös, så har jag deremot alltid funnit dig fri från afund.»

»Det är jag ännu, Stellan, och den invändning jag gjorde, härflöt ej af böjelse för svartsjuka, utan deraf, att salig mamma en gång, då vi talade förtroligt om en tidpunkt af fara i den unga qvinnans lif, yttrade

att . . . att äktenskapet skall hållas i helgd, och att det derför icke vore öfverensstämmande med en gift mans pligt att kurtisera andra qvinnor.»

»Det var högst eget, att din fars hustru hade så stränga lärdomar att gifva sin dotter! Nå, nå, du behöfver ej blifva skarlakansröd. Jag vet, att hon var en helig qvinna, och din far, den ståtlige öfverstelöjtnanten, respekterade henne, det är jag öfvertygad om. Men, lilla Estrid, du kan väl begripa, att en obetydlig balförtjusning eller något ditåt ej är ett brott mot de lagliga banden.»

»Tala icke härom och föreställ dig aldrig, att *jag* går in på några omoraliska lärdomsprof.»

Löjtnanten slog upp ett klingande skratt. »Min lif och själ är du icke rätt rolig. Kan du på allvar föreställa dig, att en ung man med lifligt temperament, energiskt lynne, sällskapligt väsende, bortskämd kanhända af framgångar i sällskapslifvet och med en i allo utpräglad leda för ett färglöst hemlif — skulle sätta sig i ro med sin siska och qvittra duetter i bur. Dumheter! Nej, förr än jag skulle göra mig till en löjlig narr, i stället för till en rätt god äkta man, förr, mitt barn, skall du med din rikedom få lyckliggöra någon enfaldig glop, som kan inbilla dig att du är hans hela verld.»

»Håll ord med det, min bäste Stellan. Gif pappa hans löfte tillbaka. Icke är du den man, som passar mig, och jag ännu mindre en passande hustru för dina pretentioner — jag finge aldrig något välde öfver dig.»

» *Välde!* Nonsens . . . Tror du att någon qvinna i hela verlden, som kallade sig min *hustru*, skulle få det? Oroa dig ej i det fallet, och som jag ändå icke kan tjena dig med att sjelf bryta den förbindelse, din far och min med hvarandra ingingo (det torde min fader i sin graf knapt förlåta), så tillförsäkrar jag dig

all den tid jag kan disponera — för mina pligter och ditt nöje. Och som du långtifrån är så enfaldig, som du af ett slags barnslig, dum fruktan synes inför din far, så töra vi icke få så tråkigt, liten.»

»Men jag älskar dig icke ett grand, nej, icke ett enda grand.»

»Det betyder ingenting. Inte är jag så synnerligen förälskad i *dig*. Men sanning är, att jag håller af dig, emedan du alltid varit en snäll och mild flicka, som tagit reson. Det gjorde du till och med den gången, då jag var nog pojkaktig att kasta din docka i dammen. Jag mins hur tåligt du, sedan jag fiskat upp henne, satte dig att aftorka allt det gröna fnaset från hennes oskyldiga ansigte . . . Se så, lilla Estrid, var nu lika snäll. Jag har ringen i västfickan. Vi skola icke ställa till någon ceremoniel förlofning.»

»Nej, nej, det är mig omöjligt, det skulle bli mig en dödlig sorg. Det är icke blott lättsinne, som dikterar dina ord. Du skulle kunna förkläda din själ liksom ditt ansigte för alla andra, men *jag* känner af instinkt, att du icke i hjertegodhet liknar andra, som också hafva ett lätt sinne. Dina ögon skrämma mig just nu, och huru som helst, jag tager ej emot din ring.»

»Det är bra — låt din far veta ditt beslut.»

Löjtnantens röst hade erhållit en våglik brytning, och om icke Estrid redan tillslutit sina ögon, så skulle hon gjort det vid den blick hennes afskedade friare kastade på henne, i det han lemnade rummet. Kanske erfor hon ändock verkan deraf, ty i en darrning hviskade hon: »detta får jag ångra».

2.

Lifvets vexlingar.

Hvilken otrolig mängd scenförändringar företer icke det drama, som innefattar ett menniskolif! För en del utvecklar det sig till ett lustspel med hänförande variationer, hvilka betona den glada verldsåskådning, som lefver i dag, utan någon besvärande tanke på morgondagen . . . för en del åter falla dramats händelser likt ett slags ihärdigt, trögt drypande snöglopp, hvilket af både hufvud- och bipersonerna betraktas med det slöa lugn, som under form af religiöst tänkespråk säger till sig sjelf: »Detta var att förutse». »Sådan är verldens gång.» Men för andra förvandlas dramat ofta nog till ett sorgespel, under hvars tryckning *de*, hvilka hafva sina roler deri, tycka sig hundra gånger färdiga att digna, men den hundradeförsta ändå nödgas taga bördan åter på sina skuldror, för att sträfva mot det okända målet. Sanningen är emellertid, att vexlingarne uppehålla hvarandra. »Ingen har fått *allt*, men alla hafva fått *något*.»

Den unga flickan, som för icke så länge sedan gjorde bokslut efter sina sexton år (*år*, hvilka ej varit rika på barndomsglädje, mellan en nästan alltid sjuk mor och en häftig, fordrande fader), står nu slagen af häpnad öfver sin första krafthandling. Hvarifrån fick hon detta mod? . . . Hon kan ej begripa det. Tyvärr känner hon åter *barnet* inom sig taga ut sin gamla rätt. Hon skulle vilja gömma sig och springa ifrån detta kommande lif, som så mörkt och kallt ligger

framför henne. Men får hon en timmas besinning, höres någonting angenämt af, då växer åter modet.

Nå, är det icke så med oss något hvar, medan vi ännu befinna oss på lifvets teater! Vi glömma alltid, att den ofödda minuten kan, icke blott störa våra nöjen, våra pligter, våra ansträngningar i det timligas tjenst, utan att den äfven förmår omstörta allt inom hjertats och andens verld.

Skriftställaren till exempel, som vid slutet af första kapitlet i sin »broschyr» eller »romantiska berättelse» bortkastar pennan, sägande helt vårdslöst: »fortsättning i morgon», hvad vet han om denna morgondag, framför hvars fälda täcke han står? Måhända skola förstörande månader, kanske år, försvinna, innan han någon dag, sökande genom gamla papper, händelsevis träffar på det stackars kapitlet och omildt skuffar ned det i lådan, ty det har det felet att vara ett *minne*. Efter någon tid dyker det emellertid vid en ny sökning åter upp i dagen, då det mindre hårdt behandladt kastas in i portföljen för att ännu en gång påträffas. Skriftställaren tager då upp det och, talande liksom till ett barn, säger han för sig sjelf: »Jag tror jag erinrar mig historien; efter den är sann, behöfver jag ej anstränga mig med att dikta. Jag skall väl fortsätta den då. Måhända förströr det en eller annan timma.»

Men vi skola ej fördjupa oss på detta reflexionsområde. Hvarje menniska har sitt område, det må vara hvilket som helst, der hon, efter de sceuförändringar, hvari hon deltagit, tvingas af en inre obeveklig makt, att göra sina evinneliga kretsvandringar, prisande Gud, om hon tidtals slipper ifrån det slafveri, som en enda uppslukande tanke pålagt henne. Och likväl, hemlighetsfulla menniskohjerta, finnes då en tomhet i sjelfva friheten.

Men för att nu återkomma till vår hjeltinna, den unga Estrid, som vi lemnade på barndomströskeln, så skola vi först återfinna henne efter två år, under hvilka hon grundligt fått pröfva, hvad det vill säga att vara klafbunden vid en enda marterande tanke, medan själen så småningom, under sträfvan efter frigörelse, uppfostrar sig sjelf för lifvets allvarliga sidor.

Hvad hon upplefvat, och hur hon utvecklat sig, förstås kortast af det bref, hon just nu, sittande framför skrifbordet, afslutar till sin vän och mest älskade för detta pensionskamrat.

3.

Fröken Estrid von H. till fröken Olivia T.

»Sent omsider har då randats den stund, då jag, efter denna så långsamma febersjukdom och ännu långsammare tillfriskning, med samlad själskraft vågar taga i en penna. Det första bruk jag deraf gör är icke att besvara något af de många sorgbeklagelsebref, jag erhållit vid denna mitt lifs stora omstörtning, utan jag tillfredsställer mitt hjertas stora behof, att till en förtrogen vän säga, att jag lider mindre af sorg och försvagade lifskrafter, än af en öm samvetsfråga, från hvilken dock ingen annan kan lösa mig än jag sjelf. Ty framför en lifsfråga bör man hafva mod att handla helt och hållet efter eget råd. Begär man en annans, så kan deraf uppstå ett ondt, som bör undvikas.

Huru olik, min dyra Olivia, är och har ej alltid *vår* brefvexling varit mot andra unga flickors! När delade väl vi bal- och glansminnen från någon mystisk kurtisafdelning? Du sade mig enkelt, att du och din kusin höllo hvarandra så kära, att ni en dag hoppades bli mera än kusiner. Jag åter har aldrig erfarit någon tillfredsställelse, någon förhoppning, jag har växt upp med ett hotande moln hängande öfver mig, och sådant dödar ungdomslusten.

Mins du, Olivia, att det i dag är jemt två år sedan du kom till vårt hus, att helsa på din vän? I hvilket kritiskt ögonblick du fann mig! Jag stod just i dödsångest öfver den kraft hvarmed jag, stackars sextonåriga barn, slagit tillbaka alla Stellans konstgrepp att fånga mig. Hur lycksalig öfver att få tänka på något annat, kastade jag mig ej i dina armar!

Jag kunde dock ej många minuter gömma på min stora hemlighet, min triumf. Men du, ett år äldre än jag, skakade på hufvudet och sade med din tidiga klokhet: 'Ifrån denna tid, Estrid, har du gjort ditt inträde på sjelfständighetens gebit; men helt annat är, att fortfarande kunna uppbära en sådan ställning; och saknar du mod att försvara din naturliga rättighet inför din far, så är det måhända blott en tillökning i olyckan, att du egt det inför en dylik friare — som jag tror, du bedömer rätt'.

Ack, det visade sig snart att din fruktan besannades. Barnet stod der åter tafatt och viljelöst, då min far inkallade mig. Aldrig i mitt lif skulle någonting kunnat gifva mig mod att trotsa min far.

Arme, dyre fader! det hade troligen varit mycket bättre, om jag kunnat från början visa mig i mitt rätta ljus inför honom. Nu är han för alltid borta, och den mildhet, han under de sista veckorna före sin död visade sin dotter, som under så många år, sedan hon

blef moderlös, trängtat efter en faders varma famn, försonade helt och hållet det förflutna. Men *då*, i den der häpna stunden, när jag efter afslaget till Stellan trädde inför de ögon, hvilka öfver mig utöfvade oemotståndlig makt, *då* var jag så feg, att icke ens en bön undföll mig, när min far sade: 'På din sjuttonde födelsedag firas din förlofning med Stellan, och ett halft år senare bröllopet. Du har ett år för dig'.

Du stod i rummet utanför, och jag kan aldrig glömma, hvilket mod och hvilket intagande sätt, du utvecklade vid ditt inträde; men hur ridderlig öfverstelöjtnanten, den ännu präktige och artige mannen mot främmande damer än visade sig, så behöfde du dock fulla åtta dagar, innan du förmådde att genom smicker och böner tigga dig till för din stackars vän ännu ett år — så att bröllopet först skulle firas efter *två* år.

Döm nu sjelf om den omätliga vigt, detta af *dig* vunna år har haft att säga för mig. Aldrig, aldrig, min ädla Olivia, skall jag glömma din seger — utom *den* hade nu längesedan allt hopp slutat för mig . . . Näst Gud, tackar jag dig!

Jag har aldrig meddelat dig Stellans afskedsord, då han med så glada förhoppningar återvände till sin garnison. Jag har ej förr än nu haft mod dertill: 'Estrid', sade han — och det vore fåfängt att återgifva den högmodiga nonchalans, hvarmed han fattade min hand och lät mina fingerspetsar tjenstgöra som servet vid bortstrykandet af det sista champagneskummet, som efter afskedsfrukosten fastnat i hans mustascher — 'Estrid, min lilla flicka, du borde icke ha stält till de här enfaldiga romanscenerna, utan tagit ringen, då jag förut bjöd dig den, ty härigenom har du, snart sagdt, omöjliggjort min vackra föresats, att bli en förträffligare äkta man, än du på det hela förtjenade. Men vi få väl se! Arbeta på din förbättring och utveckling —

och jag torde kanske öfverse med och glömma de här dumheterna tills jag återkommer'.

Ack, Olivia! — att få höra sådana oblyga ord. De ingåfvo mig dock mera förakt än harm, och jag har, efter min högsta förmåga, i sanning sökt att förbättra och utveckla hvad som fattades mig — men ej i *hans* mening.

Du reste snart ifrån mig; men af vår brefvexling vet du, att jag först ett och ett fjerdedels år senare återsåg honom, och att han då behandlade mig med ett slags förlägen artighet, omvexlande med en närgången förtrolighet, som han behagade skrifva på den 'alldeles opåräknade, fördelaktiga förändring', som mitt utseende undergått; men allt hos honom förolämpade och misshagade mig. Och ehuru jag ville göra offret värdigt, då jag *måste* göra det, lefde jag dock i den pinsammaste ångest.

Af denna ångest såg min fader dock icke mycket; men han *anade* att min styrka var bemödandets, och mitt hjerta klappade af verklig sällhet, då hans blick stundom med mild glans föll på mig. Jag fick ofta läsa för honom, och han började att behandla mig som ett sällskap, synnerligen under den sista hösten och vintern — *du* vet om, att jag med ihärdighet arbetat på min bildning! — Oh! huru jag bad till Gud, att *Han* måtte verka på min dyre fader.

Nu nalkades tiden för Stellans sista besök i egenskap af fästman. Då han kom, väntade lysning och bröllop. Men min far och jag talade ej derom, och ingen häntydning gjordes på särskild utstyrsel. I vårt bo fans så storartade tillgångar, att dertill icke mycket behöfde göras.

I medlet af mars ankom Stellan, och liksom i en dröm hörde jag honom tala om, huru *lyckliga* vi skulle blifva — alla officerarne, hans kamrater, skulle

täfla om att bjuda upp mig på första balen och damerna finge bita sönder fingerspetsarne på sina hvita handskar af afund öfver min toalett. 'Ty', hette det vidare, 'så sant, som *jag* är första kavaljer i staden, så sant skall *min* hustru uppträda som en verklig dam. För två år sedan, då du var nästan en liten fuling, skulle det låtit löjligt att tala så, men *nu* har du skjutit upp i växten och blifvit så fördömdt söt med din kalla, värdiga min, att, på min ära, du riktigt blifvit frestande'.

Hvilket språk, Olivia, till en ung, blygsam qvinna, som en man tänker erhålla till hustru. Om detta har du ingenting kunnat få veta, ty det inträffade strax före den katastrof, som gjorde så stora förändringar . . .

Jag sade honom kort, att mina känslor för honom voro ännu mer obenägna, än förut — och hvad tror du han svarade? Jo, följande:

'Så mycket bättre! Jag får då den förströelsen att vinna dem; och som jag är alldeles uttröttad på lätta segrar, så gör du mig rent af lycklig genom din likgiltighet. — Gif blott icke för snart efter. Det är ett vänskapsråd, i fall du vill behålla mig'.

Sådan förställning! — ty jag tror, att han endast bar en *mask*.

Hyckleriet behöfde emellertid ej vara länge . . . Icke fullt en vecka efter hans ankomst, och just som han åter börjat förtrolla pappa med sitt glada och lifskraftiga väsende, som slog an på den gamle militären ända derhän, att ingen invändning af vigt hördes af, då lysningsämnet allt för tidigt kom å bane, just då, denna afton, när mitt hjerta slog af vild fasa, blef min dyre fader så plötsligt och häftigt sjuk, att han genast kände sig öfvertygad, att han ej skulle komma upp mer.

Under första nattens vaka framsnyftade jag de ord, som jag ej kunde återhålla: '*Hvartill* har nu min lydnad, min ödmjuka kärlek för dig, fader, tjenat?' — Han lade sin hand på mitt hufvud och hviskade: 'Du skall få se, mitt barn, hvartill denna kärlek gagnat. Skrif genast och afsänd ett ridande bud ut till Hellefors med begäran, att min gamle vän assessor Hedborg kommer hit så fort som möjligt. Här skall sättas upp ett nytt testamente, hvars verkställare han skall blifva — och på samma gång din förmyndare'.

'Förmyndare', eftersade jag bäfvande. 'O Gud, pappa, pappa! Det är endast ogifta qvinnor, som hafva förmyndare'. — Han smålog utan att svara, men hans handtryckning förrådde, att hans inre ögon *nu* blifvit öppnade i afseende på min förening med Stellan.

Jag vill skynda förbi detta. Min själ förvirras dervid. Jag måste blott säga dig, att Stellan syntes omätligt förundrad öfver assessor Hedborgs ankomst — en person så ofta anlitad vid arfsangelägenheter. Men han gjorde inga obehöriga frågor och begärde blott en enda gång att få se pappa, som då sade honom: 'Hon skall hafva sorgåret till besinning'. — 'Naturligtvis, min gode farbror', svarade Stellan, som ej fattade meningen härmed annorlunda, än som ett *nödvändigt* uppskjutande. Men *du* fattar ju rätt denna mening — fattar, att just deruti ligger den samvetsfråga, som jag i början omtalade.

Jag tänkte förtro dig detta omständligt, såsom det sammanhänger med testamentet. Men tiden blir mig för kort, ty just i dag — två månader efter pappas insjuknande — skall jag för första gången mottaga Stellan. Under hela min sjukdom, som följde efter min dyre faders död, har Stellan icke velat taga notis om testamentet. Han vill läsa det hos *mig*. O, du vet icke, *huru* detta testamente förändrar allt. Stackars

Stellan! Jag *måste* se honom, ty permissionstiden är nu slut... Hvilket möte skall det blifva emellan oss... Jag ser på klockan att den är långt mera framskriden, än jag trodde...

Nej, detta förvånar mig. — Kan *nu* en svaghet uppstå hos mig? Det var ju endast en *form*. Skulle pappa verkligen vilja, att jag ett helt år ännu bunde mig för att sedan... Nej, nej... Se så... det rör vid låset. — Oh, att denna farliga nästa timma vore öfver! Jag är rädd för denne man, som synes så öppen, men är så dubbel.

Mera härnäst från din
Estrid.

P. S. Förlåt, att jag ej nämt ett ord om ditt dyrbara bref, som besvarade sorgbrefvet. Jag skall läsa om det ute på Hellefors, dit jag om några dagar reser för att tillbringa sommaren. Assessor Hedborg och hans fru skola följa mig till en badort... Nu är det ej inbillning att låset röres. Det är *han!*»

4.

De förlofvade hålla konferens öfver testamentet.

Det var i ett litet förmak utanför Estrids rum, som hon satt och skref, och hennes darrande hand hade knapt inskjutit brefvet i bordslådan, förrän dörren gled upp, och löjtnant Stellan visade sig med betydligt

mindre säkerhet, än då han första gången uppträdde i egenskap af friare. Nu i egenskap af fästman — men en fästman, som börjar känna säkerheten allt mera svigta under sig — kom han helt vördnadsfull och deltagande fram mot fästmön, hvars hand han fattade och varmt tryckte.

»Min arma Estrid,» sade han med så allvarlig ton, hon någonsin kunde vänta, »huru många sorgdagar hafva icke förflutit, sedan den, då jag följde din fader, som jag älskade som min egen fader, till hans sista rum. Och jag har så fullkomligt respekterat din sorg och denna för dig bedröfliga tid, att jag icke ens försökt att tränga mig till en blick in i ditt sjukrum. — Jag har väntat tåligt.»

»Det har du,» svarade Estrid och försökte fästa sina ögon på honom, men hon sänkte dem strax, rörd af det oväntade djupa uttrycket i hans. Hon kände ett stign inom sig, derför att hon just nyss dömt honom så hårdt.

De satte sig tillsammans på soffan.

»Jag anser,» började han, »att vi icke böra förspilla den korta tid, som återstår af min permissionstid med obehöfliga preludier för det ämne, som vi ändå äro nödsakade att behandla. Hvad säger du härtill?»

»Ett fullständigt bifall,» svarade Estrid, som började lugna sig vid denna affärston.

»Tack, tack! Jag finner fullkomligt i sin ordning, att du öfver sommaren arrangerar dig hos assessor Hedborgs, ett godt och särdeles aktningsvärdt hus, och jag hoppas få helsa på dig, när ni bestämt er för hvilken badort, ni kommer att välja, och der du nog skall finna dig väl med den angenäma och vänliga fru Hedborg. — Men för att komma till hufvudsaken — bestämmer testamentet tiden för bröllopet? Din far nämde ett år, men behöfves verkligen ett helt sorgår?»

»Min bäste Stellan, jag har både önskat och icke önskat, att du, före vårt sammanträffande, skulle tagit notis om testamentet. Det hade varit i sin ordning, och assessorn har undrat öfver din envishet häri.»

»Och *jag*,» inföll löjtnanten, och en rodnad blossade upp på hans ansigte, »har erfarit en ganska motbjudande känsla af herr assessorns sätt vid flera tillfällen. Naturligtvis är det ett misstag, men det har förekommit mig, liksom han velat ignorera tillvaron af vår gamla trolofning. Estrid lilla, har du, som jag bedt dig, testamentet här?»

»Det finnes bakom soffdynan,» svarade Estrid med sänkt röst, »men jag fruktar, att du ej blir tillfreds dermed.»

»Hvarför då?» frågade han och blef nu blek i stället för röd.

»Derför, käre Stellan, att pappa, som noga gifvit akt på den . . . den fruktan hvarmed jag motsåg tidpunkten för vårt giftermål, men funnit sig bunden af sitt hedersord, på dödssängen . . .»

»Estrid,» afbröt han, och fattade nästan våldsamt hennes båda händer i sina, »säg mig för Guds skull ingenting, som upprycker de goda föresatser, som nu lefva inom mig. Följderna deraf blifva olyckliga.»

»Ack, Stellan, hvarför denna vilda rörelse? Du har ju aldrig älskat mig. Jag är säker, att du är nog redlig att ej förneka dina egna ord.»

»Sanningen är, vid Gud, den, att jag ej kan svära på, om jag hittills rätt älskat dig eller icke, men hvad jag kan svära på är, att jag *nu* älskar dig alldeles ursinnigt, och att jag bestämdt går åstad och gör någon dårskap, om du öfverger mig. — Har man ej hört talas om giftermål, som börjat med kyla och slutat med brinnande kärlek! En ädel qvinna — du hör ju hur förändrad jag är — kan verka allt godt, och

medan hon så försöker omdana sin make, omdanar hon äfven sig sjelf och älskar honom, innan hon vet derom.»

»Sådana förhållanden finnas väl i romaner, men jag är öfvertygad att med oss händelsen icke skulle blifva sådan — då motståndet slutade, slutade också för dig intresset. Men hade du *förut* talat så, som nu, ädelt och värdigt, hade mycket varit annorlunda. Vi få dock ej stanna härvid. Min far har i detta testamente fullkomligt löst mig från pligten att uppfylla det löfte han för mig ingått. Men han har föreslagit, icke *fordrat*, att förbindelsen mellan dig och mig skulle fortfara under sorgåret, för att jag *fullt* måtte kunna pröfva mig. Men huru saken utföll var mitt handlingssätt fritt.»

»Nå, men då,» utbrast Stellan, djupt hemtande efter luft, »då är ju något ännu att hoppas.»

Estrid skakade blott på hufvudet.

»Huru!» återtog han, »*du*, så pligttrogen, skulle du kunna motsätta dig din fars önskan?»

»Jag nekar icke, att det kan anses som en samvetsfråga att handla . . .»

». . . utan samvete,» afbröt löjtnanten med ett starkt utbrott af passioneradt missnöje.

»Åh nej, endast att handla efter den synpunkt, hvarifrån *jag* ser saken. Och jag ser den *så*, att jag antager som fullkomligt orätt mot dig och ovärdigt mot mig sjelf, att låta ett så vigtigt förhållande fortfara ett helt år utan allt ändamål, ty, så visst jag då lefver, blir det slut. Men, Stellan, du har ej läst testamentet ännu, då du det gjort, torde du visa mindre motstånd.»

»Hvad finnes då der, som skulle förändra min åsigt?»

»Jo, pappa, som gjorde rättvisa åt många af den nya tidens idéer, fästade sig vid *en*. Han beslöt,» här färgades Estrids liljebleka kind af en skiftning i purpur, »att jag, när helst jag gifte mig, eller om jag aldrig gifte mig, i alla hänseenden vid tjugoett år skulle blifva ensam innehafvarinna af min förmögenhet.»

»Syperbt! Gift qvinnas eganderätt!» Stellan darrade så på rösten, att de efterföljande orden knapt hördes. »Hvad en far kan förändra åsigter i afseende på en dotter.»

»Ja,» svarade Estrid lugnt, »det kan han, då Gud i sin barmhertighet utvisar stunden, och dottern sökt göra sig värdig denna nya uppfattning.»

»Men i fall din dyrbara vän, fröken Olivia, icke visat sig obehörigt tjenstaktig, och lockat din far till den svagheten att förlänga förlofningen, så hade du varit min hustru, och jag vill icke tro om dig, att du då ens tänkt på att begagna detta löjliga eller snarare omoraliska privilegium.»

»Då dömer du mig orätt. En gång innehafvarinna af min förmögenhet skulle jag med varmt hjerta gjort allt hvad min pligt som hustru (betraktad från synpunkten af mitt och min mans eget bästa) bjudit mig, men någon svaghet derutöfver skulle jag, just med afseende på detta *bästa*, icke tillåtit mig.»

»Så fördömdt klok du blifvit. Låt se det der praktstycket till testamente.» Han bläddrade hastigt igenom det. »Ah, förträffligt, förträffligt! Jag får ju en minnesgåfva af sju tusen riksdaler, antingen vi gifta oss, eller ej. Sannerligen det någonsin kunde vara ställdt bättre för 'hustrun och mannen', naturligtvis måste hädanefter afskaffas den gamla termen 'mannen och hustrun'. Det är vackra frukter, som växa på den nya tidens frihetsträd.»

»Käre Stellan, din ironi är en så ringa hugsvalelse för dig, att jag ej bör misstycka den, men misstog jag mig i den förmodan, att du, efter kännedomen af pappas sista förordnande, bättre fördrager den oundvikliga skilsmessan?»

Han blickade på henne mörk och hotfull. »Det är uselt alltsammans!» utbrast han. »Jag tager icke emot någon ersättningsgåfva, min heder, mitt hjerta, mitt högmod, allt hos mig är såradt. Jag vill icke tigga dig om att blifva min hustru, men jag svär, att ditt samvete, som nu är så lugnt, skall ändå någon gång sysselsätta sig med mig. Du har dömt mig sämre, än jag är, och *nu* beklagar jag den qvinna, som blir din efterträderska, ty *du* har dödat hos mig det jag sjelf hade af samvete.»

»Dessa förebråelser, Stellan, äro icke värdiga en hederlig man, som med sig sjelf vet, att han är skuld till de förvecklingar, som så starkt inverka på honom. Hvarför har du från början behandlat mig icke allenast som ett barn, utan som en varelse utan allt värde? *När* utbytte vi muntligen eller skriftligen våra tankar öfver föremål, värdiga två menniskor, som ärna ingå den mest ansvarsfulla och heliga förening? Det motstånd jag visade, första gången du talade med mig i ämnet, hade troligen aldrig uppkommit, om du behandlat mig med den aktning och ömhet, jag redan då egt rätt att fordra. Men du sårade hos mig min blygsamhet och sjelfkänsla genom ditt fria, opassande språk. Du hjelpte mig till en kännedom, en inblick i förhållanden, hvarom jag ännu lyckligtvis lefde i barnslig okunnighet.»

»Du kan hafva rätt,» mumlade han, och hans stämma vibrerade nu i en tonart, som nästan sänkte sig till vekhet. »Men en ung militär, van vid ett helt annat språk, än det, som en klokare och bättre man

talar till en så ung och oskyldig varelse, kunde väl begå ett menskligt fel, utan att derför uteslutas från den menskliga rättigheten till förlåtelse. Jag upprepar, att jag ej ärnar tigga dig (och i denna stund åtminstone frågar jag icke efter alla verldens penningar), men om du ville, om du vågade — jag talar för sista gången — om du kunde besluta dig till att gömma det förflutna i vecken af en ädel och sant bildad qvinnas milda öfverseende, då, det känner jag, och svär dig, Estrid, skulle du aldrig få skäl att ångra dig — vid Gud, aldrig!»

»Du ingifver mig nu, Stellan, både ett varmt intresse och en uppriktig aktning. Men steget är alltför ansvarsfullt att uttaga å min sida, utan kärlek och utan all garanti, att dina närvarande känslor utgöra något annat, än stundens mäktiga intryck. Mitt beslut *måste* stå fast.»

»Vare det så då! Jag reser nästa timma, för att söka ett par veckors förlängning af min permission. Under dessa veckor skall jag begå första galenskap, som faller mig in.»

Han störtade ut, utan att se den hand, hon räckte honom.

»Min Gud! Min Gud! Måtte denne mans framtid ej komma att hvila för tungt på mitt sinne. — Jag har dömt honom hårdt, men kan ej till offer skänka honom hela mitt lif.»

5.

Fröken Olivia till Estrid.

»*Min dyra vän!*

Med oändligt deltagande har jag steg för steg följt dig i de förhållanden du skildrar, och jag har också fullt förstått dig ända tills jag fick läsa det *lilla* brefvet, som låg inuti det stora och hvilket du i hast skrifvit *efter* ditt samtal med löjtnanten.

Käraste Estrid, den svaghet, som här röjes hos dig, känner jag ej igen — du brinner, säger du, af oro och längtan efter att få kunskap om hvad han tager sig till.

Händelsevis är jag rätta person att gifva dig dessa upplysningar, men till ett billigt straff, för det du icke med fullt vakna tankar läst mitt förra bref, måste du nu tillåta att jag allra först berör det ämne, som jag redan då häntydde på. Emellertid, min stackars älskade vän, försäkrar jag dig af mitt hela hjerta, att jag finner dig alldeles ursäktlig, för att du i sjukdom, sorg, testaments- och samvetsbryderi icke förstod mina ord.

Något omätligt vigtigt har äfven händt *mig*. I mitt förra bref sade jag, 'att det nu började skymta någon dager för, att min och min kusin Wilhelms långa tillgifvenhet skulle få komma ur de moln, hvaruti den till det yttre varit inbäddad'. Och denna dagning har nu blifvit fullt ljus. *Hvem* den goda själen är, som vi härför hafva att tacka, skall jag sedan säga. Nu meddelar jag dig först, att jag för flera år kommer att utstrykas ur ditt lifs roman — förstås som hand-

lande person, ty såsom ett minne vet jag nog att jag alltid blir qvar, och sjelf skall jag alltid med stolthet minnas det af mig annekterade året, som kommit dig till så stort gagn.

Jag kan ej hjelpa, att mitt språk förkunnar dig, att jag råkat något utom det vanliga råmärket för mitt lugna lif. Jag är så lycklig. Min Wilhelm, som hittills endast fått något obetydligt skepparebefäl, hade haft den lyckan, att, då han var styrman på en större ångbåt, som gick på Lübeck, komma i tillfälle att på verksamt sätt gagna en sjuk landsman. Denne har nu återvändt, och som hans ord både i vår stad och ort väger ganska tungt, så har han lyckats skaffa Wilhelm befälet öfver en präktig brigg, som är bestämd att göra en medelhafstur på tre år, och vårt bröllop har blifvit påskyndadt, för att herr kaptenen skulle medföra sin fru. Om en månad fins ingen *fröken* Olivia mer. Men du skall ändå icke, högt älskade vän, sakna underrättelser från mig, och så har äfven *jag* ett testamente till dig; men på det du må komma ihåg det, skall det blifva det sista, som mitt bref afhandlar . . .

Nu till nyheterna om löjtnant Stellan. Jag kan icke konsten att skrifva sentimentalt, hvarken om mig sjelf eller andra. Jag ser allt med naturliga ögon och mäter lifvets förhållanden mera från en vacker, realistisk sida, än från en ofta förvillande känslosamhets. Förlåt derför om jag helt tvärt meddelar dig den underrättelsen, att löjtnanten sedan några dagar bär nya bojor. Och denna gång äro de så starkt förgylda och derjemte så fria från all möjlig beröring med qvinnorätt att handtera dem, att det är antagligt att fästmannen skall finna sig obesviken på sina förhoppningar i *den* vägen.

En mil från staden ligger Johanneholms jernbruk. Det eges af en man, som från en arbetares ringa stånd-

punkt sjelf arbetat sig upp genom oerhörd kraft och hufvud för spekulationer. Herr Paterson saknar emellertid alla sympatier för sitt *eget* stånd. Och i sin egenskap af en mycket rik enkling, ansågs hans första sträfvan vara att få en ny gemål med adligt namn, men sedan denna affär ej kom till stånd, vände han hela sin omtanke på sin enda dotters giftermål. Denna dotter, ett riktigt litet våp, hade, då löjtnant Stellan förra året låg här några veckor hos en aflägsen slägting, blifvit alldeles hänryckt af denne lysande kavaljer, som vid ett par tillställningar dansat två gånger med henne, enligt allt antagande mycket road af hennes rättframma beundran. Jag har ansett fullkomligt onödigt nämna denna bagatell för dig; men antingen han från början betraktade mamsell Helène Paterson såsom en god ressurs i *reserv*, eller just hos *dig* fick idéen, allt nog, han kom hitfladdrande en söndagsafton, och onsdagsafton såg jag honom som en gynnad friare, ty han hade icke blott sitt högljudda och stoltserande väsen, sitt manhaftiga utseende och den nödvändiga adliga ändelsen på namnet, han hade mademoiselle Helènes betagna känslor — och med denna vackra grundfond gick allt af sig sjelf.

Jag hoppas du skall trösta dig och le, när du får höra, att den lilla enfaldiga varelsen anförtrott sin kammarjungfru, som i sin tur förtrott det till sömmerskan, att löjtnanten bortkastat sjutton-, säger sjuttontusen riksdaler, som hans heder ej tillät honom mottaga, emedan han var ur stånd att *dela* sitt hjerta i två hälfter. Han hade nämligen tappat mer än tre fjerdedelar deraf, då han förra gången var här i staden.

Den unga damen, som räcker fästmannen i det närmaste till öfre delen af armbågen, promenerar nu med otroligt stolt hållning vid hans arm öfver torget

och gatorna. Han betraktar henne emellanåt med ett leende under en obesvärad gäspning.

Hemgiften lärer blifva värdig faderns rikedom och bröllopet skall firas redan i medlet af juli. Svärfadern har starkt ogillat denna brådska, men fästmannen är orubblig, och bruden går på rätta sidan — dessutom lofvar löjtnanten att snart taga afsked och gå in som medintressent i bruksrörelsen.

Naturligtvis har herr löjtnanten icke bevärdigat mig med något minne af bekantskap. Men nu nog om denne person, som jag vill hoppas icke längre skall allt för mycket tynga på ditt sinne — hjerta säger jag ej.

Och nu, min innerligt kära vän, kommer jag till *mitt* testamente.

Jag har här ofvanför meddelat dig att det var en från utrikes ort hemkommen man, som Wilhelm och jag stå i skuld till för hela vår lycka. Denne man, grefve Manfred L., har under en lång tid utgjort ett ämne för icke blott mina, utan mångas tankar; ty egare af det två mil härifrån belägna natursköna och välbygda godset *Malmstafred*, der han nu ändtligen tyckes komma att slå sig ned, är han icke blott en notabilitet såsom röstvigtig kommunalman, utan han är en för sin karaktär och utomordentliga hjertegodhet aktad och älskad man af alla som känna honom.

Två drag måste jag nämna, emedan du snart kommer att lära känna honom.

Strax efter sedan han blef myndig, erfor han, att den sjuklighet, hvaraf han redan som gosse lidit, var af beskaffenhet att blifva afgörande farlig, om han ej under ett par år vistades i ett mildare klimat. Nyss förlofvad, som det berättades af varmt tycke, hade han likväl icke vistats mera än ett halft år i Spanien, tror jag, då hans fästmö underrättade honom om, att hon

ansåg, att en förlofning, ställd på ett så osäkert förhållande, vore bäst att bryta. Hon hade verkligen redan betraktat sig som fri och nästan gifvit sitt *ja* åt en annan, innan grefve Manfreds svar ankom.

Detta svar, som hon tanklöst lånade till en vän för att visa denna, huru 'lugnt' fästmannen tog saken, blef qvar i detta fruntimmers ego, och *hon* har visat mig det. Brefvet lydde så:

'Den oväntade underrättelse jag emottagit ifrån dig har uppfylt min själ med den djupaste undran öfver qvinnohjertat. Detta *var* icke längesedan för mig en helig mystère, som jag drömde om att få så småningom utröna. Drömde jag en ännu dåraktigare dröm, så hör det ej mera hit. Blif lycklig under nya förhållanden, och var försäkrad att jag gör rättvisa åt dina betänkligheter, betraktade från *din* synpunkt.

Ringen är redan aftagen . . . Med första lägenhet sänder jag den tillbaka.

Manfred'.

Det är helsosamt för dig, som kan hysa en viss svaghet för den lumpne Stellans stormiga beteende vid er brytning, att se huru en man, som respekterar sig *sjelf*, uppför sig vid ett snarlikt förhållande. Gud blott vet, huru stor hans kärlek, eller hur djup hans sorg varit; — men han dröjde ute mer än tre år, och när han återkom var hon död. Hon hade blifvit gift, men icke lyckligt.

Detta var det *ena* draget, det andra är icke heller likt löjtnant Stellan, som far fram liksom han tagit fasta på hvarje fotsbredd jord han beträder.

En dag för icke så längesedan hände sig att hans kusk, som strängeligen blifvit åtvarnad att alltid se väl upp på vägen, var nära deran att köra omkull en gammal qvinna, som med en liten gosse, hennes barn-

barn, helt lugnt gick på sidan framför. Olyckan förekoms endast derigenom, att husbonden med vida mer kraft än man skulle trott, reste sig i vagnen, ryckte tömmarna till sig och strök hästarne baklänges, med risk att välta i ett djupt dike. Derpå var han skyndsamt ur vagnen och hjelpte den gamla halfdöfva qvinnan, som alltid lika lugn åsåg affären. Endast gossen skrek till, men af förtjusning öfver hästarne och det oskattbara nöje, han erfor, då grefve Manfred förde pilten och mormodern till deras bestämmelseort, och det i sin egen vagn. Gumman hade aldrig varit i sådan stat, och när dertill kom, att hon, utan att hafva lidit någon skada, likväl fick en vacker skadeersättning, ansåg hon denna dag vara den 'förnämsta i almnackan', och den förbittrades endast derigenom, att kusken, som ändå hade stält till allt så väl för henne, erhöll sitt afsked . . .

Nu tror du säkert, att jag berättat dig det här endast för att muntra och förströ dig. Nej, saken är, att min fästman meddelat mig, att grefven denna sommar ärnar besöka sin forne förmyndare, eller snarare sammanträffa med hans familj vid någon badort. Denne forne förmyndare, som råkar vara ingen annan person än assessor Hedborg, hvilken du vet, eller icke vet, för omkring tio år sedan flyttade från denna ort, hade vid föräldrarnes tidiga död mottagit vården om den då fjortonårige ynglingen.

Se så, nu är det ej möjligt, att du icke begriper att mitt testamente innefattar en bön till dig, att du skall visa *honom* tacksamhet, för det att din vän blifvit lycklig. Han kommer, gudskelof, på vårt bröllop, då får jag personligen lära känna honom, men sett honom förut har jag flere gånger under så kallade torgdagar, och jag har då observerat, att, när han och hans underhafvande sammanträffat, helsningen varit

sådan som hedrade från båda sidor: *hans*, hjertlig, välvillig, *deras* på en gång vördnadsfull, förtrolig och trofast. Hans personlighet skall jag ej beskrifva — du får väl se.

Emellertid täckes du anmärka, att jag ej tillåtit mig någon enfaldig anspelning om andra hjelten i fröken Estrids roman, ty den anspelningen hade i sanning varit enfaldig, icke derför att han nästa vinter åter måste öfvergifva sitt fädernesland, utan derför att han lärer hafva sitt lifsmått nästan på förhand utstakadt. Likväl, ehuru hans utseende är blekt och fint, hvilar deröfver en långt säkrare prägel af manlig fasthet, än öfver Stellans.

Måtte han blott icke dö, innan vi hinna tillbaka. Vi ärna blifva så lyckliga, att hans minne för oss kommer att utgöra detsamma som en bön.

Ett fattas mig dock, dyra Estrid, det är *du* — att sakna dig på den stora högtidsdagen är förfärligt svårt, men allt som är omöjligt måste man ödmjukt underkasta sig. Du får nog höra af mig, och du tänker på mig, när i vindstillan solen glittrar på hafvet, eller när i vild storm — 'svallen gå derofvan så dofva'.

Må Gud taga dig i sitt kärleksfullaste beskydd.

Din egen

Olivia.»

6.

Vid badturens början.

Det var under den tiden, då ännu icke planteringen på torget i Strömstad hunnit så synnerligen långt i sin utveckling, men det var ändå en god tillflykt, medan man afvaktade hvad Laholmen senare skulle bjuda på.

Det var en brännande, men icke solglödande eftermiddag, och en oändlig tystnad tycktes regera öfver både land och strand. Badgästerna hade öfvergifvit staden. En del hade dragit ut på kärrparti, med ett temligen aflägset mål som hvilopunkt, och en annan del väntades ännu senare tillbaka från en ångbåtstur till Fredrikshall. Hvad beträffar stadsboarne, så är det svårt att säga, *hvar* de under badtiden befunno sig. De lefde ett slags nomadlif mellan gästernas in- och bortflyttningsperioder och voro på det hela lika husvilla, som under inqvarteringarne vid de forna krigen.

Allt noga öfvervägt, skulle man varit frestad tro på en allmän utvandring, om icke man på en af sofforna blifvit varse två damer. Den äldre, troligen nära femtitalet, hade ett särdeles trefligt och behagligt utseende och derjemte en figur och en toalett, hvilka hvar för sig annonserade, det tiden att anses för »ett äldre fruntimmer» ännu icke på länge ansågs berättigad att göra någon inkräktning. För ögonblicket låg en viss spänning af nyfikenhet öfver det lifliga ansigtet, under det hon otåligt betraktade sin granne, som höll på att läsa en biljett, hvilken nyss blifvit henne lemnad.

Denna granne, en ung flicka mellan aderton och nitton år, hade en medelmåttigt hög, smärt och elastisk gestalt, der hvarje proportion smekte en konstkännares ögon. Hennes hy egde en sammetslen mjukhet, och ehuru kindens rosor nu voro så matta, att de knappast skiftade i rödt, kunde man likväl vid minsta rörelse se hur blodet spelade upp öfver den bleka grunden. Hennes djupa, mörkblå ögon, med deras långa, svarta ögonfrans, gåfvo i förening med det ljusare håret, som i fria smålockar höjde sig omkring den hvita pannan, en anblick, hvilken ingen gerna förbisåg, ty i dessa ögon bodde en själ, och på denna panna hade intelligensen tryckt sin prägel.

Med dessa förmåner var hon likväl ingen skönhet, men hon hade detta lyckliga utseende, som ingifver förtroende och talar om ett inre värde. Hon var klädd i djup sorgdrägt.

»Min käraste Estrid,» sade fru assessorskan Charlotte Hedborg till sin unga vän och skyddsling, »hvad i all verlden kan den der karlen skrifva till *dig*. Hvem kunde föreställa sig, att han skulle komma hit med sin gemål, då han säkerligen visste, att du skulle befinna dig vid detta bad. Så obehagligt!»

»Det han skrifver, bästa tant,» svarade Estrid, som ändtligen efter sin sjukdom och sina sorger fått komma bort för att andas en ny luft, »är *mer* än obehagligt. Läs, och döm sjelf, om hvad jag bör göra.»

Fru Hedborg ryckte till sig biljetten och läste halfhögt:

»*Min goda Estrid!*

Anländ med min hustru hit till gästgifvaregården för en timme sedan, befinner jag mig i den mest desagreabla ställning. Stackars Helène blef mycket illamående under sista delen af vägen och känner sig

fullkomligt förbi vid tanken på att blifva lemnad ensam; och ensam måste hon blifva, om icke du, vid minnet af gammal barndomsvänskap, skulle vilja titta hit och lugna det stackars barnet, medan jag får tillfälle att springa omkring och höra efter rum.

Här lärer vara så ondt om lägenheter, att det säges, att endast ett par sådana, om två små rum hvardera, äro att tillgå. Det vore att qväfvas. Men jag har en idé. Genom dagboken i Venersborg gjorde jag den upptäckten, att grefve Manfred L. också ärnade sig till Strömstad, men efter hvad jag hört, lärer han ännu, besynnerligt nog, icke ankommit. Han har hyrt tre ordentliga rum, och antingen han *icke* kommer eller att han kommer, hoppas jag få dessa. Är han redan anländ, tror jag, ehuru han tycks vara en mycket kall och tillbakadragen man, att han skall vara så ridderlig och för Helènes skull, de äro från samma ort, utbyta sin lokal mot någon af de mindre. Han är ungkarl.

Var nu en barmhertig engel och kom till oss.

Med största högaktning och trogen vänskap

Stellan.»

»Jag försäkrar dig, mitt barn,» utbrast fru Hedborg, så fort hon upphemtat sista ordet, »att härunder ligger något annat, än det uppgifna skälet. Hvilken hustru, vore hon ock det pjunkigaste af alla pjunkiga fruntimmersexemplar af *det* speciet, skulle ej vid ankomsten till en badort, der man ej på förhand försäkrat sig om rum, finna sig i att vara ensam ett par timmar? Det der är allt för löjligt.»

»Men hvad bör jag göra?»

»Den frågan visar, att du *tänker* på att gå?»

»Han *var* en barndomsvän och min fars gunstling, och om han verkligen bekymrar sig så uppriktigt för

den unga hustrun, så... är det svårt. Men jag erfar en obeskriflig motvilja för att ånyo komma i beröring med honom.»

»Tro mig, du bör det icke heller. Han torde räkna på att efter afslutade affärer få följa dig hem i afton, och huru skulle det se ut, hvilket ämne för samtal skulle ej deraf uppstå? Och hvad är det för oblyga spekulationer, han har på grefve Manfreds artighet. — Jag undrar just hvart grefven tagit vägen!»

»Det får tant nog veta sedan, låt oss nu afgöra detta.»

»Jag afgör det så, att *jag* går i ditt ställe. Detta är icke allenast mest passande för min ålder och erfarenhet, utan äfven derför, att jag kände den unga fruns föräldrar och henne sjelf äfven, då hon var helt liten och vi bodde på samma ort.»

»Ack, *det* blir alldeles förträffligt, kära tant. — Men för alla mötande händelser törs jag ej sitta qvar här.»

»Nej, gå du hem och lägg dig i divanshörnet och hvila, ännu har din helsa icke gjort så synnerligen stora framsteg.»

»Tack, tant.»

De båda damerna nickade ett farväl och åtskildes.

7.

I de nygiftas hem på gästgifvaregården.

På en soffa, hvarken sämre eller bättre, än man har rättighet att böra vänta sig i ett *icke* privat rum för resande, låg en helt liten dam, eller snarare, emedan hufvudet var gömdt, ett knyte, höljdt i skyar af nedskrynkladt musselin och upproriska spetsar. Den lilla damen jemrade sig lik en derangerad kattunge öfver soffans grofva öfvertyg, som ref henne på kinden, om framförallt den »grufliga rysligheten», att blifva *twingad* att vara sjuk, då hon mycket väl kunde kläda sig och följa med ut i staden och se efter rum. »Om pappa såg detta! Om pappa såg detta!» klagade hon.

Under denna scen, spelad i monologform, stod löjtnant Stellan vid fönstret och höll utkik ned åt Långgatan, fullkomligt oberörd af sin frus klagan. Slutligen vände han sig om med någon otålighet, gäspade förfärligt och sade, under det han sträckte på sig:

»Helène, vet du hvad jag ärnar göra?»

»Du tänker väl skicka efter den der *första*, som du sade skulle så ömt se till mig. Men söte, söte Stellan, låt henne icke komma hit. Du kan väl förstå, att *jag*, som sedan sex dagar är din hustru, icke kan tåla *henne*, som ej ville hafva dig. Gud vet hvad hon är för en qvinna, som kunde motstå dig.»

»Prata inga dumheter! Det är min bestämda vilja, att du söker från början komma på förtrolig fot med henne, så att du betraktas som en yngre syster. Hon är så förståndig, så god och förstår så väl att skicka

sig, att umgänget med henne skulle gagna dig, som är en liten barnslig toka.»

»Tänk, om pappa hörde detta. Du inbillade mig, att du icke kunde börja ett nytt lif utan *mig*.»

»Och det var, min själ, också rena sanningen,» svarade löjtnanten skrattande. »Men du tyckes icke fästa dig vid hvad jag ärnar göra.»

»Hvad är det då?»

»Jo, att roa mig utan ditt sällskap, så vida du icke lägger bort allt pip, som du redan tagit till vana att traktera mig med. Nu är du gift; och då är hvarje qvinna, förstår du, *mogen,* om det ock är hennes bestämmelse, att för all sin tid vara omogen. Begriper du det der?»

»Inte det sista, men det första begriper jag, och tager du mig icke ut med på nöjen, söte Stellan, så har jag ju icke annat att göra, än att under tiden sitta och skrifva sorgbref till pappa, och då får *du* visst inga glädjebref tillbaka... det är för tidigt att blifva stygg mot mig.»

»Tyst... det knackar... skulle det vara...» Han skyndade mot dörren... »Nej, hvad ser jag! Allra ödmjukaste tjenare, fru assessorskan Hedborg. Nå, det var en angenäm öfverraskning — men ensam!»

»Tyvärr är Estrid ännu icke så bra, att hon kunnat deltaga i någonting på de fjorton dagar, vi varit här. Men jag skall stanna hos unga frun, medan löjtnanten sköter sina göromål. — Hvar är den lilla nåden? Jag känner henne från barndomen.»

»Helène, min älskling, res dig upp! Der ligger hon, stackars liten. Nu får du ett angenämt och nyttigt sällskap, som gör dig den glädjen, att prata med dig om hemmet.»

Helène reste sig ganska villigt, ty hon fann sig ofantligt lättad vid tanken att slippa den der *första,* som hon kände sig af instinkt dödligt svartsjuk på.

»Nå, se det var då riktigt snällt,» sade fru Hedborg, helsande lilla fru Ekenskjöld, precist som hon skulle hafva helsat ett hjelplöst barn. »Vi skola nog roa oss på tu man hand. Är det hufvudet som plågar?»

»Jag har ej *något* ondt, jag har bara varit litet förargad, för det att min man påstår, att jag *har* ondt.»

»Ja, se så der ömma och oroliga äro alltid männen i början,» svarade den erfarna frun med det oskyldigaste leende i verlden.

»Tjenare, mina damer.» Stellan hade redan fattat sin hatt. »Jag lägger min ödmjuka tacksamhet för fru Hedborgs fötter. Tillåtes, att jag får skicka in betjenten med mandelmjölk, lemonad, tårtor och hvad godt, jag kan träffa på?»

»Ja,» svarade assessorskan glädtigt, »låt oss få något att upplifva oss med.»

»Det skall ske. Så, Helène lilla, var nu en galant värdinna, så tager nog denna respektabla dam hand om dig vid soaréerna,» och utan att afvakta svar skyndade löjtnanten ut.

»Jag är riktigt glad,» försäkrade Helène, »att assessorskan, som känner pappa och vet huru *vi* hafva det, kom hit. Och jag är alls icke ledsen för att hon, den *första,* icke kom.»

»Det sista förtroendet, min lilla fru, bör ej lemnas till någon främmande. — Men se här hafva vi redan brickan.»

Helène, som såg ganska bra ut i den småtäcka genren, behagade stiga upp, slå ut spetsar och volanger,

och snäll och beskäftig, som hon kunde vara, när hon *ville*, och icke lemnade sig åt sina sensationer, började hon att utöfva sitt första värdinneskap helt upplifvad.

8.

Hvad som under tiden hände vår hjeltinna.

Estrid hade icke mer än aftagit hatten, och stod färdig att helt belåten sjunka ned i skötet på en gungstol, som hade sin plats i herrskapet Hedborgs förmak, då jungfrun kom in och meddelade den nyheten, att »herrn som assessorn så länge väntat på, nu var kommen, och frågade om han fick stiga in och hvila sig, tills någon af herrskapet kom hem.»

»Grefven,» sade Estrid, »det är väl honom du menar?»

»Ja visst.»

»Bed honom då vara god och komma hit.»

Ögonblicket derefter visade sig grefve Manfred L. och för Estrids minne framträdde genast de många vänliga ord Olivia haft att tala om honom och den tacksamhetsskuld hon testamenterat åt Estrid.

Han var, utan fråga, en mycket vacker man, med hög, rask kroppsställning och en ganska nobel hållning, men med ingenting öfverväldigande eller befallande i sitt väsende. Deremot låg det en så djup fond af mildhet i hans stora grå ögon, och ett så menniskovänligt uttryck i hela hans ansigte, ljust liksom hans hår, skägg och mustascher, att man genast ville glömma

den nästan kalla minen och det något stela i hans manér, som likväl parades med den finaste belefvenhet. När ett småleende visade sig på hans läppar, försvann allt kallt och stelt, då lyste blott solsken öfver hela hans person.

»Fröken Estrid von H.,» sade han och gick emot den unga qvinnan med en viss vördnadsfull förtrolighet, »i fall det är en sanning, att våra vänners vänner icke kunna vara främlingar för oss — äfven om vi se dem första gången — skulle jag våga tro, att vi båda räkna en liten bekantskap.»

»Ja, för min del,» svarade Estrid, »tycker jag mig i herr grefven träffa nästan en gammal bekantskap. Mitt värdfolk har, under de två veckor vi varit här, föga talat om annat, än deras väns ankomst, och beträffande min barndomsvän har *hon* yttrat sig på ett sätt, som snart sagdt gör det till en skyldighet för mig att lemna er en stor plats i min aktning.»

»Nej för all del,» inföll han med sitt vackra, solklara leende, »ingenting, om jag får be, af skyldighet. Låt mig hoppas att sjelf kunna bereda mig ett rum i frökens aktning. Men sanningen är dock, att jag förstår, att en så varm erkänsla, som unga fru Olivias, och för hvilken jag önskat, det varit mig svårare att tjena hennes man, helt säkert behöft utgjuta sig, då hon skref till sin vän.»

»Kunde hon annat, då resultatet af denna tjenst medförde hennes och hennes fästman, kapten Vilhelm Burns, förening? Men jag skall ej pröfva grefvens tålamod med mina tankar öfver ämnet; jag skall i stället beklaga, att både assessorn och hans fru för tillfället äro borta. De hade ingen aning, sedan de så länge väntat.»

Båda hade förblifvit stående under afbördandet af preliminärerna. Nu inbjöd Estrid sin gäst att taga

plats i en länstol nära gungstolen. Och när man då på bästa sätt ordnat sig, svarade han:

»Jag var först förhindrad genom några dagars sjukdom, sedan föll det mig in att taga vägen öfver Dalsland till Norge, och för en timma sedan kom jag direkte från Fredrikshall.»

»Huru, är ångbåten redan anländ — då skulle ju assessorn varit med, men det är omöjligt.»

»Jag har farit öfver sundet i en liten roddarbåt, och derefter rest landsvägen. Jag hade hört, att ett sällskap badgäster härifrån skulle inträffa i staden, men jag hade ej smak för att presentera mig i en så stor krets, som jag kanske sedan önskat undvika.»

»Se der råkar jag på en sympati. Assessorn ville nödvändigt ha mig med på färden, men dels ärnar jag göra ganska få bekantskaper och dels kände jag mig icke ännu tillräckligt stark för en sådan ansträngning, och min goda tant blef hemma för min skull.»

»Det var alldeles i sin ordning. Er helsa tror jag icke ännu tillåter eder att afstå från försigtigheten. Emellertid har fru Hedborg öfvergifvit sin gäst.»

»Ja, men endast för att uppfylla ett åliggande, som någon ville pålägga *mig*.» Härvid kom blodet plötsligt upp på Estrids kinder. Hon oroades öfver, att det fatala ämnet blifvit berördt, men å andra sidan visste hon, att det skulle hafva skett så snart assessorskan kom hem.

Grefven betraktade hennes höga rodnad och märkbara förlägenhet med någon förvåning.

»Jag hoppas, att ingenting obehagligt nödgade fru Hedborg att lemna er?»

»Icke precist det... men» — hennes alltid låga och ljufva stämma sjönk flera tonfall ned — »men saken är den, att löjtnant Ekenskjöld just i eftermiddag kommit till staden med sin fru, att hon blifvit illa-

mående på vägen, och att jag fick en biljett . . .» Här stannade Estrid, då hon uppfångade en blick ur grefvens ögon. Denna blick uttryckte hvarken nyfikenhet eller obehörig frågvishet, men det var likväl ett *något* i densamma, som kom henne att säga till sig sjelf: »Skulle han misstänka, att jag ångrar mig? Olivia har gifvit honom allt för vidsträckta förtroenden.» — Det ingick en kort paus i samtalet.

»Den unga frun skref således till fröken,» började grefve Manfred. »Men jag trodde, att hon blott kände fru Hedborg.»

»Jag sade endast, att jag fick en biljett . . . Den var ej från henne, utan från hennes man, hvilken allt sedan barndomen af min dyre fader ansågs nästan som en son. Han bad mig, att jag skulle besöka hans sjuka hustru, medan han måste lemna henne för att ute i staden efterhöra rum.»

»Det der var nästan nog fördomsfritt. Löjtnant Ekenskjöld utber sig denna tjenst af — en barndomsvän.»

»Alldeles! Men jag tvekade.»

»Det vill jag tro, och jag finner nu huru rätt er vän fru Olivia dömde, då hon beskref er såsom den mest uppoffrande qvinna.»

»Hade jag det varit,» svarade Estrid, och en blixt af förtrytelse lyste i hennes ögon, »så hade ingen tvekan behöfts, och så hade den icke genast upphört, när tant Charlotte förklarade, att hon skulle gå i mitt ställe, något som allra bäst passade.»

»Ja, det gjorde det i sanning. Och förlåt mig, om jag alldeles mot min vana talat allt för fritt, liksom jag nu förlåter fru Hedborg, att hon var borta. Deremot fruktar jag, att hennes åliggande ej blir lätt, ty den stackars oerfarna flickan, som så otroligt besinningslöst inträdde i sitt gifte, är uppfostrad i den fulla friheten af

sina böjelser och instinkter. Något hvilket säkrast bekräftas deraf, att hennes far, en förståndig affärsman, lät henne få sin vilja fram, vid den vigtigaste affären i hennes lif, och der inga garantier funnos, utom den obetydligaste, i andras ögon än faderns och dotterns. Den tid är förbi, då den gamla trosartikeln '*adel förbinder*' utöfvade något välde på kloka sinnen. Nu är det endast rättskaffenheten och hedern hos individen i hvarje stånd, som ger säkerhet. — Det gör mig ondt om detta barn.»

»Då,» svarade Estrid, som endast vågade fästa sig vid de sista orden, »då yppar det sig just nu ett lägligt tillfälle för herr grefven att visa sitt intresse för landsmanskapet med hans hustru.»

»Huru så?»

»Löjtnant Stellan hoppades, att herr grefven möjligen skulle vilja utbyta sina rum mot någon af de två små lägenheter, som endast lära finnas qvar att få.»

»Herr löjtnanten gör mig icke för stor ära, ifall han tror mig om att bevisa en sådan välvilja. Icke blott för landsmanskapets skull vill jag göra det, utan framför allt för, om den unga frun är sjuk. En ungkarl kan försaka åtskilliga beqvämligheter, helst då han är van vid resor.»

»Och grefven skulle bevilja en sådan ynnest? Huru vackert!» utbrast Estrid, gifvande vika för sitt intryck.

»Säg icke så. Hvad som verkligen är vackrare, än jag väntade mig af löjtnant Ekenskjöld, är denna omtanke för hans lilla hustru. Och långt ifrån att tro mig bevisa en ynnest, skall jag i morgon förmiddag anhålla hos fru Ekenskjöld att de mottaga min lägenhet, om löjtnanten icke dessförinnan kommit öfver någon lika bra.»

Estrids blickar lyste af medkänsla för uttalandet af sådana tankar, och hon trodde, att då detta ämne nu

kommit till ett lyckligt slut, hon kunde hoppas få höra några detaljer från sin väns bröllop och afresa. Förstås att hon redan haft underrättelse från bruden — till och med ett *p. s.* från brudgummen. Men nu hördes raska steg i förstugan, och omedelbart härpå inträdde värdinnan.

»Ack, välkommen, välkommen, min käre grefve Manfred. Säg mig i första andetaget, huru det står till med helsan.»

»Jo, min goda fru Hedborg, att tala på samvete, så är den verkligen temligen bra. Jag tycker redan, att den här luften är välgörande. Men tillåt mig med en gammal väns privilegium, att utbyta ett tråkigt ämne mot ett bättre. Fröken har varit så vänlig att upplysa mig om ändamålet med det aflagda besöket. Huru befinner sig den lilla nygifta frun?»

»Åhjo, stackars barn, det var icke så illa med henne. Hon påstod åtminstone, att hon endast var sjuk af förargelse, för det hennes man *påstod* att hon var sjuk. Det är synd, att en sådan liten enfaldig fågel skall hafva flugit in i en sådan fågelfängares nät. Nu har jag pratat henne i godt lynne, och det blef idel glädje, då löjtnanten nyss kom hem med den angenäma notisen, att han lyckats påträffa en god lägenhet, som de, hvilka nu innehafva den, lemna i morgon.»

»Förträffligt,» svarade grefven — men Estrid svarade ingenting. Det grefven icke låtsat förstå, det förstod hon, och det bekräftade hennes sorgliga aning för detta giftermål.

9.

Förmyndaren på besök hos sin för detta myndling.

Hedersvän, hedersvän, din borg vill icke gifva sig, jag måste ordentligt storma utanverken. Här finnes först en lång stoltserande betjentslyngel, som med näsan i vädret ganska afgörande förklarar: 'Herr grefven kan inte taga emot just nu, eftersom han sofver'. Godt, säger jag, skjutande första hindret åt sidan; men vid sjelfva ingången till din bevarade fristad ställer sig en liten pys och försäkrar mig med tårarne i ögonen, — att grefven icke haft en enda blund i ögonen på hela natten — det hade pilten hört, och det vore derför 'så illa, illa' att nu väcka honom, eller bara göra något *buller*... Stackars barn, som hoppades röra mig. Det gjorde mig, min själ, verkligen ondt, att jag, i min längtan efter att få se dig, skulle vara så grym och flytta honom åt sides, medan jag fick upp dörren, men nu är jag ändtligen här.»

»Och nu har farbror så godt som kramat ihjel mig, midt under en angenäm dröm,» svarade Manfred, hjertligt tryckande assessor Hedborgs båda stora händer.

»Du skall få en trefligare verklighet — jag är stadd på ambassad från damerna, som invitera dig på kaffefrukost. Nå, men du ser ju inte sjuk ut, det påstod ändå min hustru. Efter frukosten fara vi ut på sjön — är du med om det?»

»Naturligtvis! jag är med om allting, bara farbror behagar att låta mig stiga upp — derefter måste jag

skynda till badet — jag ser att timmen är nära — men sedan kommer jag.»

»Kläd dig nu, jag skall ställa mig på tröskeln, så få vi ändå prata. Reser du åter ut i höst? Då förstår jag, att det ännu är klent med helsan!»

»Farbror kan vara lugn. Jag har befunnit mig rätt väl denna vinter hemma i Sverige. Men af försigtighet ärnar jag, från januari, vistas i södra Frankrike. Emellertid, på det vår sammanvaro ej skall blifva för kort, tänker jag följa med till Hellefors och stannar en hel månad. Så lyder programmet.»

»Alldeles förträffligt. Men jag förbättrar programmet sålunda, att sedan du offrat hela hösten åt din egendom — man råkar känna, hvilken väldig landtbrukare du är — så kommer du tillbaka, och firar julen hos oss.»

»Det säger jag icke alldeles nej till.»

»Vi hjelpa oss utan något *alldeles*. Men hvad var det för en pys till dörrvaktare du fått tag i. Han vann min fulla bevågenhet.»

»Ja så, lille Håkan; jo, det är en galant gosse, som min kusk en gång höll på att köra öfver; men jag lyckades rädda honom och hans gamla mormor. Sedan bekantskapen sålunda blifvit inledd, tog jag hand om båda, och då gumman dog, och slägtingarne, som pilten var hos, pinade det arma barnet, som hade en tung och besvärad andedrägt, genom att retsamt kalla honom 'håhå' i stället för Håkan, hvilket mycket grämde honom, så tog jag honom hem till mig. Detta så mycket hellre, som han har goda anlag att rita och bygga. Han är nu tio år. När hans helsa blir stadgad, tänker jag låta honom närmare få utröna sina naturanlag. Han har fästat sig innerligt vid mig, och jag, som icke skulle vilja förspilla en hunds kärlek, tager gerna emot ett sådant fattigt menniskobarns.»

»Jag känner igen dig på det der, och gratulerar min käre 'håhå' — en kostlig abbreviation, som jag naturligtvis skall glömma bort. Men nu har du fått armen i rocken — jag följer dig fram till badhuset... Aha, här hafva vi unge Håkan med badtillbehören. Får han också bada?»

»På annan tid.» Herrarne begåfvo sig i väg, och grefven anmärkte, att han ännu icke hunnit fråga huru damerna befunno sig.

»Min gemål finner sig mycket väl. Hon, liksom jag, är alltid vid god helsa och godt lynne. Men Estrid tror jag icke hittills haft någon nytta af baden. Det är odrägligt, att nu till den der juvelen, som hängt som ett tungt moln öfver henne under hela hennes lif, skall hafva kommit hit.»

»Ja, det är för henne särdeles tryckande, i synnerhet som hans galna beslut att så der tvärt kasta sig in i äktenskapet häntyder på känslor, öfver hvilka han icke eger något välde.»

»Du har rätt. Och det vissa är, att då han lemnade henne, sedan hon beslutsamt upplöst förbindelsen, han såg ut som han haft i sinne att göra hvilken olycka som helst. Och likväl visade han, i sitt forna förhållande till henne, en sådan fördömd indolence, att jag kände mig benägen att örfila upp honom.»

»Säkerheten och vanan att från barndomen se henne, utan att han sjelf förstod att bedöma det väsende han skulle vårda, förorsakade, att han ej lade band på sin karaktär. — Sedan, då det var för sent, öppnades hans ögon. — Huru skola de träffas?»

»Jo, det var sant, min hustru fick nu på morgonen en breflapp från den lilla frun, som ber, att hon skall få komma till oss på eftermiddagen, medan hennes man ställer i ordning deras bostad, och stanna, tills han något senare hemtar henne. Min kära Charlotte ärnar

emellertid stryka ett kors öfver hans beräkning, på så sätt, att vi alla gå till plantaget att höra på musiken. *Der* kan han söka upp oss. Och vill du taga plats på hennes ena sida, skall jag blifva andra hedersvakten.»

»Men jag vill ogerna besvära henne.»

»Sådant prat, det vore ju en tjenst. Skulle hon icke blifva mer besvärad, om *han* intog platsen? — Se så, nu äro vi framme. Var ej för långsam, hör du. Estrid kokar kaffet, och min hustru öfvervakar sjelf stekningen af hvitlingen. Jag insinuerade behofvet af en biffstek, och som Charlotte skrattade och Estrid bad mig vara lugn, så tror jag, att vi få den.»

»Lysande morgonutsigter,» svarade Manfred. »Jag skall skynda mig.»

10.

De mötas.

Det förspordes ett helt rörligt lif bland badgästerna på den anspråkslösa promenadplatsen under de unga planteringarne och vid den vackra musiken. Yngre damer i fladdrande drägter, afsedda för soaréen, eller enskilda sällskaper, mödrar med kloka, glada ögon, betraktade sina döttrars närvarande och väntade triumfer — badsocietetens förklarade *lejon* (med det oumbärliga lilla glaset instucket i ögonvrån) på utkik efter något föremål värdigt deras uppmärksamhet. Och slutligen

äldre herrar med paletåerna, så mycket sig göra lät, tillbakadragna utåt axlarne, pustande, svettdrypande och väntande på tiden för fiske- eller whistpartiet.

Det hela såg trefligt ut, och det var ondt om platser.

Assessor Hedborg med sällskap, inberäknadt grefve Manfred och den lilla fru Ekenskjöld, hade kommit tidigt och skaffat sig en lugn vrå.

Under frukosten, der hvitlingen och biffsteken befunnits vara af oförvitlig beskaffenhet, men grefven dock gifvit högsta priset åt sjelfva kaffet, hade han och Estrid blifvit närmare bekanta, och under ett par timmars utfart på vattnet hade denna bekantskap nära nog öfvergått till en intresserad förtrolighet, medan de utbytte tankar öfver vissa ämnen, som på en sådan färd lågo till hands. Vid grefvens återkomst under eftermiddagen, hittade de till och med på en *ny* sympati, och den ganska uppriktig. Föremålet för deras gemensamma deltagande var den stackars lilla Helène, som frasande grann, men sorgligt förlägen och misslynt, kom på den visit, hvartill »hennes älskade Stellan med de vackraste böner tvungit henne».

Hon höll sig skyggt undan från Estrid, hvilken hon likväl i hemlighet noga betraktade, medan hon hviskade fru Hedborg i örat: »Är det sanning, att hon är så utmärkt?»

»Tala med henne,» svarade värdinnan uppmuntrande, »så tycker du om henne.»

»Nej, det kommer aldrig i fråga. Stellan har förklarat att jag *måste* göra det, men jag *vill* inte tycka om henne. Och den der herrn är grefve Manfred L.? Jag har sett honom ett par gånger i vår kyrka. Hvad han ser bra ut! Och så tycker jag, att han ser så ofantligt god ut. Men ehuru han har ett ovanligt vackert krusigt skägg, kan det inte jemföras med Stellans, och inte tror

jag heller, att han har ett så friskt väsende som min dyre Stellan . . .»

»Nej, tyvärr,» svarade fru Charlotte skrattande, »saknar han denna fördel. Men se här kommer han just nu hit, och här kommer min man också . . . Nog blir det råd för kavaljerer, om löjtnanten skulle dröja.»

Och de båda herrarne voro särdeles artiga mot den unga frun, som likväl icke, ehuru smickrad, förmådde dämpa sin oro och tafatthet af fruktan för, att Estrid skulle vilja tala med henne. Och då Estrid verkligen ärnade bryta isen, såg den lilla svartsjuka damen så förskrämd ut, att Estrid måste afstå från sin välmening.

Under promenaden till torget hade Helène, helt dotterligt, slutit sig intill fru Hedborg, vid hvars sida hon också, då de satte sig, behöll platsen. På den andra hade hon assessorn, som egde Estrid till sin granne, och hvem som var Estrids, veta vi sedan förmiddagens öfverenskommelse.

»Kan man se någon varelse, mera lik en skygg fågel, än denna så kallade gifta qvinna?» sade Manfred sakta.

»Nej i sanning, liknelsen är riktig,» svarade Estrid. »Men,» tillade hon, ännu mer sänkande tonen, »i fall jag inom mig kände, att det vore klokt handladt, skulle jag försöka att tämja den stackars fågeln, och med mildhet locka den till mig. Men tyvärr skulle en smekton af mig fullkomligt missförstås. Och i bästa fall . . .» Hon afslöt ej meningen, men grefven såg en hastig rodnad betäcka hennes ansigte och uppstiga ända till hårfästet. Och då han blickade upp, märkte han en man med hastiga steg och brinnande blickar komma emot dem.

Det var löjtnant Stellan.

Han stannade framför sin forna fästmö och såg hvarken sin hustru eller någon annan.

»Estrid,» hans röst tycktes knapt räcka till att uttala det enda ordet. Han fattade med häftighet hennes båda händer, utan att märka den motsträfvighet med hvilken de lemnades, och derunder alltjemt betraktande henne med ett förvirradt passioneradt uttryck.

»Din fru,» sade Estrid med mycken beherskning, »har längtat efter dig, och nu bör du ej låta henne vänta.»

»*Min* fru,» mumlade han, »jag tackar dig för det du icke gratulerar mig. Icke sant, det hade varit en onödig grymhet!»

»Tala ej så, jag ber dig.»

»Estrid, jag *måste* träffa dig — är du hemma i morgon förmiddag?»

»Jag är alltid tillsammans med tant, och jag vet ej, hvad hon har för planer för morgondagen.»

»Jag förstår. Men det der duger icke. Behandla mig med godhet, eljest . . .»

»Stellan, Stellan, ser du mig icke, här är *jag*.» Den lilla frun, som icke längre kunde qvarhållas af assessorns högljudda prat, kom framspringande, hängde sig vid sin mans arm och drog honom med till sin plats, der hon gaf honom rum vid sin sida. Han tycktes helt mekaniskt följa henne.

Estrid hade blifvit så blek som den hvita törnros, hvilken satt vid skärpet kring hennes smärta lif.

Med en ängslan, att, trots musiken, hvarje ord blifvit hördt af hennes granne till höger såg hon skyggt på honom — ja, utan tvifvel hade han fått hela förtroendet. Icke allenast hans ögon sade det, hans ord förklarade det tydligt.

»Löjtnantens beteende öfvergår ju allt begrepp. Det fins inte en skymt af sjelfbeherskning hos honom. Fröken Estrid behöfde nu väl sin vän Olivia.»

»Hon kunde icke hjelpa mig,» svarade Estrid lika sakta som hon blifvit tilltalad. »Om jag blott vore i fullkomlig besittning af min forna kropps- och själsstyrka — men det är jag icke. Min energi hvilar i någon dold gömma. Jag känner mig för ögonblicket skuggrädd. Jag är icke mig sjelf.»

Grefve Manfred betraktade henne med en djup, vänligt forskande blick. »Vore jag i assessorns ställe,» sade han slutligen, »så förde jag måhända min myndling från denna nu ohelsosamma ort.»

»Till intet gagn. Är det ej lätt nog att se, att om den mörka skuggan verkligen skall försvinna från mitt lif, det fordras något annat än flykt?»

»Kanhända — men då fordras äfven, att den mäktiga kraft, som ni ansåg hvila i någon dold gömma, blir uppsökt. Eljest kan det sluta mer illa, än en ny, men redan varmt tillgifven vän vågar beräkna.»

»Tack, döm mig blott ej *orätt*. Jag måste tala med honom,» tillade hon, modigare af hans ord.

»Om ni verkligen, jemte den ädla viljan, finner kraften, så tillstyrker jag försöket. Men mins hvad ni nyss sade om er svaghet. Se så, nu tystnar musiken och samspråken rundt omkring. Måtte Gud ingifva er det bästa beslutet.»

En allmän rörelse uppstod. En mängd personer lemnade plantaget, och i detsamma kom ett par herrar, som gjorde anspråk på grefven. Han nödgades stiga upp och gå fram några steg för att säga dem, att han denna afton var upptagen, men att han följande förmiddag stod till deras förfogande. Då han åter vände tillbaka, var platsen upptagen. Löjtnant Stellan hade bemäktigat sig den.

»Estrid, jag ber dig, var ej hård emot mig, jag vill ju ingenting annat, än berätta dig allt. Jag vill höra

din röst, den skall lugna mig. Får jag komma i morgon förmiddag?»

»Ja, det får bli så.»

»Och du skall vara ensam. — Eljest gagnar ej vårt möte. Jag kommer klockan elfva.»

»Om du lofvar mig att beherska dig och minnas att . . .»

»Ja, jag skall minnas allt. Se, hvad du redan verkat.» Han steg upp, ty assessorn och hans fru hade rest sig, och gaf sjelfmant armen åt sin hustru, som nu pöste af stolthet, då hon blickade på Estrid.

11.

Ett konstateradt faktum.

Estrid sof ej mycket under den natt, som nu följde. Hvad hon grubblade på, var måhända mindre öfver hvad hon skulle säga Stellan, än öfver det sällsamt förtroliga förhållande, hvilket så plötsligt alldeles naturligt uppstått mellan henne och en främling. I fall någon annan, än grefve Manfred, hört de om våldsam lidelse vittnande ord, som Stellan talat till henne, tyckte hon sig hafva behöft skyla sitt ansigte af blygsel. Men inför denne man, hvars lugna och milda blick utan förlägenhet mötte hennes, erfor hon hvad förtroende ville säga, och hon kände sig icke ens missnöjd, öfver hvad han ofrivilligt fått höra.

Vidare erinrade hon sig med hemlig glädje, att då vid hemkomsten från promenaden och efter supén

assessorn och hans fru förklarade sitt fullständiga ogillande af hennes löfte att *ensam* mottaga löjtnanten, och sökte bestämma henne för en annan åsigt, grefve Manfred försvarade hennes beslut, försäkrande, att hon, och endast *hon*, skulle kunna utöfva nog välde öfver denne vilsekomne man för att förmå honom att resa . . . något alldeles nödvändigt. »Ty,» hade han med sitt besegrande leende tillagt, »qvinnans välde öfver mannen, då hon förstår att rätt använda det, är ett konstateradt faktum.»

»Ja,» hviskade hon, om och om igen, »dessa ord har han uttalat, och de ingifva mig mod.» Hon visste, att grefven följande dagen icke skulle komma förr än på eftermiddagen, och hon var nöjd dermed.

Hon vaknade ej förr än sent, och då hon klockan nio kom in till kaffebordet, fann hon före sig en liten välklädd gosse med ett papper i hand. Estrid förstod genast att det måtte vara grefvens skyddsling, lille Håkan.

»Jag har redan varit här en god stund med detta,» sade han och framlemnade papperet. »Grefven sade att fröken skulle hafva det. Han fick det på morgonen.»

Hon fattade det med undran, men med hvilken förtjusning läste hon det ej! Det var ett telegram från kapten Vilhelm, Olivias man, och som innehöll, att de efter hårdaste storm och lifsfarliga förhållanden framkommit till en god hamn. Sista orden lydde: »Min ädla hustru, som hvarken af sjösjukan eller dödens närhet, kände sig rubbad i sin själsstyrka, beder om sin trofasta helsning till fröken Estrid.»

O Gud, hvad detta kom väl till pass, tänkte Estrid. Min modiga Olivia, det är som du vore hos mig. Och *hvem* tackar jag för detta!

»Min snälle Håkan, jag vet, att du och jag blifva goda vänner . . . tacka herr grefven och säg, att ditt budskap var den största glädje jag just nu kunde erhålla.»

Assessorskan, som då inträdde, ville belasta pilten med högar af bakverk, men han syntes orolig att komma ut, och lät ej uppehålla sig.

»Se så, nu slår klockan snart half tolf, jag går och inväntar min hustru vid badhuset,» sade assessorn till Estrid, »och så promenera vi förmodligen en god stund, medan du rättfärdigar Manfreds mera artiga än sanna påstående om qvinnans makt. Lycka till.»

Estrid förmådde ej gifva något skämtsamt svar, och assessorn hade knapt vikit om hörnet, innan det knackade på dörren.

Det var Stellan.

I dag syntes genast, att den djerfva häftigheten försvunnit. Med en röst, som fullkomligt tryggade Estrid för det steg hon vågat, sade han: »Förlåt mig det språk jag förde i går afton. Jag trodde, att någon intrig var å färde, och att man ville hindra mig från att träffa dig. Detta hade upprört mitt blod. I dag, då intet motstånd retar mig, skall du finna mig lugn. Vi kunna ju sätta oss här.»

»Ja visst. Låt mig först fråga efter din hustru.»

»Var detta nödigt, Estrid? Är jag ej tillräckligt olycklig för att ej behöfva såras. Förstår du icke att sjön kan visa en lugn yta, och likväl vara upprörd i sitt inre?»

»Min gode Stellan, jag trodde att din sjelfbehersknning var af äkta slag, frukten af ett manligt, dig värdigt mod. När du nyss talade, syntes du mig så aktnings-

värd emot i går, då du ingaf mig, jag vill ej tveka att säga ut, en verklig medömkan, ty *då* var du omanlig.»

»Jag trodde du hade hört min bön om förlåtelse. Dessutom är sjelfbeherskning en roll, deri jag lätt kommer af mig. Men råd mig nu. Jag förekommer mig sjelf fullkomligt redlös på detta nya förfärliga farvatten. Hade jag verkligen varit en så lättsinnig, grym och förstockad själ, att denna galna passion, som jag förut vid blotta tanken skulle skrattat åt, behöfdes för att straffa mig? Nåväl, det är möjligt. Men hvad kan nu godtgöra den vilda dårskap, hvarmed jag rusade åstad och ingick detta osaliga giftermål! Jag funderar på att taga afsked och resa ifrån alltsammans.»

»Du frågar mig om råd, Stellan, och du har sjelf träffat det jag ärnade gifva dig, nämligen att resa. Jag gillar äfven att du tager afsked. Derigenom blir du i tillfälle att nu, då du kan disponera tillräckliga medel, fullkomligt reglera ditt lif. Och ännu en fördel: under detta reslif på tu man hand skall du bättre kunna studera och införlifva dig med din stackars lilla hustru, som högt älskar dig.»

»Huru listigt du låtsar missförstå mig. Före jag ifrån alltsammans, om jag skulle släpa henne med mig?»

»Hvad du nu säger är en sannskyldig grymhet. Rådde *hon* för, att du i sjelfvisk obetänksamhet utvalde henne till ditt offer? Och eger du, som hederlig man, rättighet att, sedan hon med fullt förtroende i det heligaste band slutit sig till dig, gäcka hennes kärlek och hopp och bortkasta henne såsom det värdelösaste ting, lemnad till pris för åtlöjet och förtalet. Vore du i stånd härtill — då...»

»Säg ingenting mer, jag förstår dig ändå fullkomligt och gifver dig rätt. Men du vet icke, hvilken odräg-

ligt enfaldig varelse hon är. Huru skulle *hon* någonsin få ringaste välde öfver mig!»

»Svarade du mig ej en gång, att aldrig någon qvinna, som kallade sig din *hustru,* kunde erhålla det?»

»Anför ej en dylik pojkaktig dårskap. Hvilket välde skulle ej du utöfvat!»

»Icke ett ord i den andan. Frågan är nu, om du *vill* vinna min aktning, mitt förtroende, min vänskap.»

»Om jag vill — sade jag dig ej, att jag redlös dref omkring! Hvad fordrar du, för att jag skall erhålla dessa tre gåfvor?»

»Först att du reser med din hustru till annan ort, ty här lider hon af...»

»Svartsjuka — och för denna löjlighet skall jag nödgas försaka att se dig.»

»O, hvad det smärtar mig, att du ej sätter något värde på det jag bjöd dig, och din motsägelse visar detta tydligt. Men nu något annat. Om vi båda stanna qvar här, så är detta bestämdt vårt sista samtal. Jag skall icke gå ut under hela tiden — du vet jag håller ord. Men reser du, och du önskar skrifva till mig, om ditt lif, din förändring till själ, sinne och karaktär, då vill jag svara dig, hjelpa dig med mina råd, och blifva dig en nyttig vän, nyttig äfven för din hustru.»

»Store Gud!» utbrast Stellan och ett par stora tårar hvälfde sig tunga under hans ögonlock. »Och denna qvinna kunde ha varit *min*... Estrid, Estrid, det är så förfärligt, att ett helt lif behöfva ångra.»

»Men det skall icke blifva under ett helt lif. Du tager afsked, du afstår från det förföriska kamratlifvet, du uppfostrar sjelf din hustru, en ädel och tacksam sysselsättning, du flyttar till din svärfaders egendom, ingår — såsom jag hört att han vill — i kompaniskap och blir då, under din friska verksamhet, en helt ny menniska, som behöfver genom studier inhemta sunda

åsigter öfver en mängd saker, dig hittills fullkomligt likgiltiga, icke blott i politiska och sociala frågor, utan i industri, vetenskap och litteratur, der du finner outtömliga källor för din fordom lifskraftiga anda.»

»Huru godt dina ord göra mig! Ja, jag *vill* försöka att på något sätt omgestalta mitt lif; ty jag inser fullkomligt, att jag eljest går helt och hållet under; men du skall ju icke undandraga mig din vänskap . . . ty utan något mål . . .»

»Nej! den skall blifva dig trogen — och fatta nu ett raskt beslut. Jag skall lita på dig . . .»

Nu först tog han hennes hand och pressade den mot sina läppar.

»Jag *litar* ock på, att jag får brefvexla med dig . . . Se här är något som gör, att ingen falsk förevändning för afresan behöfs.» Han framtog och räckte henne ett öppet bref.

»Stackars Helène vet ännu ingenting.»

Estrid läste ett telegram, men *detta* hade redan ankommit föregående afton till löjtnanten och var från förvaltaren vid hans svärfaders bruksegendom.

Efter titel, namn och adress innehöll det följande:

»Herr brukspatron har under en ridtur blifvit kastad af hästen. Läkaren anser fallet ganska farligt. Telegram om återkomsten afvaktas.»

»Stellan,» utropade den unga qvinnan förskräckt. »Hur har du kunnat våga att dröja?»

»Vet jag det? Jag öppnade det ej i går afton, såg aldrig att det var ett telegram förr än på morgonen. Men jag *ville* träffa dig! Och nu, sedan du gjort mitt hufvud redigt, ser jag vägen. Vi resa så fort skjuts kan fås.»

Nu räckte Estrid fram båda sina händer till afsked. Han var redan vid dörren, då han vände sig och sade rodnande:

»En herre satt bredvid dig i går afton. Grefve Manfred L., tyckte jag; skall han icke resa utrikes igen?»

»Jo, det skall han; men under hösten lär han stanna på sin egendom. Han var mycket artig emot din hustru i går eftermiddag och hade ärnat lemna er sina rum, om du ej fått andra. Du och han böra som grannar och egendomsherrar blifva närmare bekanta.»

»Ja, ja, det händer väl. Men efter han blifvit nämd, *måste* jag bekänna för dig en sak. Denna natt — Helène trodde mig vid ett spelparti med ett par officerare — dref jag, vildt upprörd, som du i går afton såg mig, fram och åter utanför dina fönster, och jag vet ej, huru länge jag kunnat fortsätta denna förolämpning mot dig, om jag icke märkt mig vara observerad af en skugga, som tvang mig till återtåg. Jag tror, att det var en man, som jag föreställde mig sätta mera värde på sin helsa. Nå, då du förlåtit mig allt, vill du ju äfven förlåta mig detta.»

Han var ute, innan hon fått en redig tanke för sig.

12.

Ännu en gång hos de nygifta.

När som klockan slog half två inträdde löjtnanten i sin nya lokal. Han hade redan varit på posten med ett telegram om afresan.

Hans färg var stark, och han såg icke synnerligen lugn ut, då hans lilla hustru kom springande emot honom och helt försagd yttrade:

»Älskade Stellan, något har visst händt dig; — kanske förlorade du i natt på ditt spelparti? Ja, du har kanske förlorat hela reskassan, du ser generad ut!»

»Nå, om jag förlorat den, hvad skulle du då säga?»

»Då skulle jag blifva obeskrifligt glad.»

»Hvad pratar du nu för dårskap, Helène?»

»Alls ingen dårskap. Jag skulle så gerna råka ut för ett äfventyr; och jag skulle genast flyga in i sängkammaren, hemta min *egen* stora reskassa, som jag fick af pappa, och lägga den för dina fötter. Vore det icke vida större nöje för mig, än att köpa onyttig grannlåt?»

»Kära Helène, du är mycket barnslig; men du är verkligen en liten snäll varelse.»

»Åh nej; *snäll* är jag just icke; men det är väl *lycka* för en hustru, att få uppoffra sig för en så obeskrifligt präktig och förtrollande man, som du.»

Dagen förut skulle löjtnanten med likgiltig min emottagit sin hustrus dyrkan och troligen svarat, under någon storartad gäspning: »Det är helt naturligt, ditt lilla våp, att du pratar sådant nonsens, som du tror skall behaga din man.» Men i dag svarade han allvarsamt: »Kära Helène, en hustru handlar vackert, om hon förlåter sin mans dårskaper; men hon rättar dem icke genom att uppmuntra dem. Om du i allmänhet ville utveckla mera förstånd och mindre känslosamhet, så finge vi mera sällskap af hvarandra.»

Helène hängde hufvudet. »Detta är ju första gången du sjelf i en vänlig ton talar allvar med mig.»

»Du har rätt och jag har haft orätt. Men just nu behöfver du vara ganska förståndig, ty det har händt något som skall smärta dig.»

»Visste jag ej det... du har råkat ut för någon olycka!»

»Tänk icke ständigt på mig. Du älskade någon annan, innan *vi* träffades.»

»Gud i himlen, gäller det pappa?» Hon blef likblek och började häftigt darra. »Så säg då; ser du icke att du marterar mig?» Hon talade nu i en helt annan ton, i hvilken ej låg ett uns smek, men en häftig ångest.

Han visade henne telegrammet. Hon läste det med redig tanke, ty hon utbrast genast: »Du har väl telegraferat tillbaka? Är skjutsen beställd? Om du icke redan gjort det, så skynda, medan jag kastar in sakerna. När kom telegrammet?»

»Du öfverraskar mig genom ditt mod, Helène. Jag har telegraferat just nu, att vi komma, men skjutsen kunde jag ej beställa, innan jag meddelat dig saken.»

»Men när *kom* telegrammet? Det var väl icke det brefvet, som postbudet bar hit i går qväll, och som fick ligga, medan du satt vid spelbordet?»

Stellan bet hårdt i sina mustascher. Om Helène vetat, att han icke satt vid något spelbord utan ...

»I fall jag icke vore så rysligt förfärad, skulle jag bedja dig ursäkta förebråelsen, som står narraktigt tillsammans med mitt förra enfaldiga prat. Men skynda dig för all del. Bjud hvad som helst, för att vi hastigt må komma i väg.» Hon sprang ut, ropade på jungfru och betjent och började med fart sin inpackning.

»Det här var minsann inte illa! Hon torde ej vara så enfaldig, som det synts.» Löjtnanten gick ut om *sitt* ärende.

Två timmar senare voro de resta.

13.

»Hvad tjenar det till att glädja sig?»

Det var sannerligen ingen ringa glädjekänsla, som genomströmmade Estrid, då dörren slöts efter den man, som upptagit en så stor roll i hennes unga lifs drama. Huru varmt tackade hon Gud, som bistått henne i det afgörande samtalet, och huru varm var också den tanke, hon egnade *honom*, som försvarat henne mot assessorn och hans fru! Hon skulle meddela honom så mycket hon *kunde* af det slutade mötet och han skulle blifva tillfreds. Hon såg på klockan och tyckte det vara bra långt till klockan fem, då de ärnade sig ut på vattnet. Assessorn skulle fiska . . .

Medan hon frammanade alla glada bilder, var hon dock besvärad af att återhålla *en*, som hon ej tordes tänka på — skuggan, som tvungit Stellan att öfvergifva sin skamliga vakt . . . Icke skulle grefven . . . Åh nej, nej . . .!

Slutligen återkom tant Charlotte, men långt ifrån med sitt vanliga fryntliga utseende. »Hur är det? Tant har råkat ut för någon ledsamhet?»

»Ja, nog har jag råkat ut för något starkare än en ledsamhet. Men låt mig först veta, hvad väg du kom med löjtnanten?»

»Jag har haft en fullständig seger. Och likväl skildes vi som vänner. De resa i eftermiddag.»

»Det var icke för tidigt! Talade han om telegrammet, som han fick i går qväll? Ja, jag ser att du vet det — och ändå gick han *hit* och meddelade hustrun ingenting . . . I fall du icke haft den dår-

skapen, att lofva taga emot honom, så hade de nu redan varit borta.»

»Om det *var* en dårskap, jag begick, tant,» svarade Estrid med sådan värdighet, att hon imponerade på sin värdinna, »så ångrar jag den icke; ty resa de äfven senare, än de borde hafva rest, så är Stellans sinne nu lämpligare, för hvad helst som väntar.» I hemlighet lyckönskade sig Estrid, att fru Hedborg icke visste något om det *sista*, som Stellan anförtrodde henne. »Men,» tillade hon, »hvad är det, som bekymrar tant?»

»Jo, *det* är verkligen något att vara bekymrad för. Grefve Manfred har nu på morgonen allvarsamt insjuknat; det skedde plötsligt, medan gossen var här, och sedan klockan elfva hafva tre läkare konsulterat med hvarandra — båda stadsläkarne och en doktor bland badgästerna. Då min man lemnade dig, mötte han betjenten, som kom för att kalla honom, och som han i förbigående lät mig veta ett ord vid badet, så sprang jag också dit bort, för att höra, om jag kunde göra något.»

Estrid hade icke fallit in med ett enda utrop; men nog var det något i hela hennes väsende, som tillkännagaf att hennes själ med pinsam klarhet fattade det som berättades.

»Icke... icke,» stammade hon, »hade någon särskild omständighet förorsakat denna olycka?»

»Det är likväl troligt. Betjenten, jag menar icke gossen, den fingo vi ingenting ur, han har talat om för Hedborg, att grefven kom hem mycket sent, och att hans kappa då varit alldeles liksom genomdränkt af nattfukt. Han hade varit hemma först då han kom från oss, men senare gått ut igen.»

Många dagar, slutligen hopsummerade till tre hela veckor, hade förflutit, sedan grefven insjuknade, och nu först hade herrar läkare förklarat honom utan all fara för denna gång, men derjemte yttrat, att han redan tidigt på hösten måste begifva sig till Italien och stanna der till långt fram på våren.

Under hela denna tid hade fru Hedborg dagligen besökt honom samt emottagit och framfört många vackra helsningar till Estrid. En gång hade han till och med småleende yttrat, att han kände sig stolt öfver, att hans »konstaterade faktum» blifvit rättfärdigadt genom fröken Estrids väl använda makt.

Då fru Hedborg meddelade dessa helsningar, var hon långt ifrån att ana, det Estrid erhöll underrättelser äfven från annan hand. Ungefär en vecka efter grefvens insjuknande — en vecka, som hon marterat sig sjelf med de plågsammaste samvetsqval öfver den del *hon* hade i hans förkylning — kom en morgon under tant Charlottes badtimma unge Håkan på en beskickning. Denna gång medförde han ej ett telegram, utan en präktig blomsterbukett.

»Så välkommet att få se dig, lille Håkan — du är nog ständigt hos din husbonde?»

»Säkert; men i går afton sade grefven till mig, att jag skulle gå och beställa den vackraste blomsterqvast, jag kunde få, och att jag skulle hemta den till honom på morgon.»

»Men hvarför skyndar du då icke — kanske längtar han efter den?»

»Åh nej,» svarade pilten helt tryggt, »jag har redan varit hemma, men grefven märkte, att han var för svag att stå ut med lukten, och så kom han i håg, att fröken tyckte mycket om blommor, och skickade mig hit med dem.»

»Ja, ja, jag är förtjust i blommor.» Hon tog hastigt buketten och förde den öfver ansigtet. »Hvad de äro härliga.»

»Jaha, de duga allt. Men jag skulle säga, att fast grefven icke tordes hafva inne hos sig *många* blommor, kunde han allt stå ut med ett par tre stycken. Sjelf ville han inte förstöra buketten, men tänkte, att fröken kanske så nätt kunde draga ut ett par, som jag fick bära tillbaka.»

Huru Estrids kinder nu brunno! De blommor hon lossade och försigtigt inlade i ett pappershölje, måste medfört en god del af denna hetta, som från kinderna sträckte sig ända till de darrande fingerspetsarne. Och kanske fick den hvita rosen en daggperla i sin kalk.

»Se här, lille Håkan, kläm icke omslaget. Och säg din husbonde, att jag beder Gud för hans tillfrisknande. — Han är så god!»

»God, ja, kära fröken, det är han visst. Hvarenda själ på godset älskar honom som sin bäste vän, och barnungarne komma utyrande alldeles som en skock sparfvar, då han rider förbi. Och dör *han*, så dör jag med.»

»Ack, vi få bära så mycket, och om du, mitt barn, det Gud bevare dig ifrån, förlorade din beskyddare, då måste du komma till *mig*.»

»Nå, det var konstigt, att fröken och grefven skulle hafva samma tanke. — 'Gråt inte', sa' han för ett par dagar sedan. 'Faller jag ifrån dig, får du en vän i fröken Estrid'. — Men nu måste jag skynda mig.» Gossen sprang ut som en vind.

Var det väl sista gången han kom på samma slags beskickning? Visst icke, men då han infann sig för tredje gången medförde han ej något särskildt uppdrag.

Estrid frågade med en viss förlägenhet — hon var oviss, huru hon borde göra — om grefven kanske hade svårare *nu* att fördraga blomsterdoft.

»Det kan jag ej säga, men då jag ville veta, om jag skulle begära några rosor tillbaka, så svarade han: 'Nej, min gosse, men om fröken *sjelfmant* skickar några, akta dig då väl, att bladen icke få någon skada'.»

Estrids bryderi och öfverläggning varade ej länge. Oaktadt hon fullkomligt väl förstod, att det *nu* var en helt annan handling att dela gåfvan, delade hon den dock. När gossen var borta skyndade hon att gömma sitt ansigte i soffdynan, och då hon reste sig, var den fuktad af tårar — skulle de båda glädje eller sorg? Hon visste det ej.

Från den dagen kommo ej några Floras barn, förr än på sjelfva resmorgonen, den tredje augusti, då Estrid med assessorns skulle återvända till Hellefors, dit grefven om fjorton dagar var att förvänta, ty han var nu utan all fara. Denna morgon återsyntes pilten, medförande icke allenast den vanliga tributen, utan äfven en biljett af följande lydelse:

»*Bästa fröken Estrid!*

Doktorerna tro sig hafva räddat mig, och jag motsäger dem icke. Men min enskilda öfvertygelse är, att den blomsterkur, jag sjelf uppfann, har haft väsentligaste delen i den goda utgången.

Jag har icke hyst den önskan att *här* taga afsked af fröken Estrid. Jag är ännu icke en presentabel man. Om två veckor träffas vi åter.

Manfred.»

Nog tyckte Estrid *nu*, att det ändå lönade mödan att glädja sig.

14.

På Hellefors vid solsken.

Det var en förtrollande vacker augustiförmiddag. Hellefors var just icke något jordiskt paradis, men två personer, som nu stodo vid hvarandras sida, funno i den vackra solbelysningen så väl det gulmålade huset, med dess täcka anläggningar rundt omkring, som den närbelägna behagliga skogen, genomskuren af väl hållna gångstigar, särdeles värda att betrakta. Detta kom måhända företrädesvis deraf, att de undveko att betrakta hvarandra, der de i samma härliga belysning säkert utgjorde taflans vackraste parti.

Svårt är att säga, huru, under de två dagar, som förflutit efter grefve Manfreds ankomst, det icke för honom och Estrid varit möjligt, att, ens på aflägsnaste sätt, råka in på den förtroliga stig, der de först började sin bekantskap. *Då* förekom det dem båda, som om denna bekantskap tillhörde en förfluten tid, nu deremot kände de sig främmande, tillbakadragna och förlägna; några häntydningar på det förut passerade gjordes ej, och den så kallade *blomsterkuren* tycktes fullkomligt hafva öfverlefvat sin blomning.

I dag skulle de för första gången promenera utan sällskap, ty assessorn var på en affärsresa och fru Charlotte upptagen af stort syltningsbestyr.

»Gå vi ut åt allén eller skogen?» frågade Estrid. »Den senare torde trötta herr grefven.»

»Trötta mig! Jag är ju nu fullkomligt frisk, och väljer skogen par préférence, både för skuggan och

hoppet, att fröken Estrid der i lugnet behagar berätta mig något litet om den nya brefvexlingen. Då vi förra gången råkades, var fröken mindre förbehållsam.»

»Det kom deraf, att herr grefven då icke var så inhöljd i sin värdighet.»

»I fall fröken behagar föregå med exempel, så försäkrar jag, att sjukdomen hos mig icke utplånat ringaste del af hvad som *före* den väckte mitt intresse.»

»Men det har synts så!» . . .

»Så skulle äfven jag kunna säga. Men alltsammans kan ju förklaras deraf, att vi båda varit osäkra om den mark, vi vid återseendet beträdde, var den säkraste. Då ni lemnade badorten, hade vi ej stått i *personlig* beröring på tre hela veckor, när vi dertill summera ytterligare fjorton dagar, utan någon annan slags beröring, än minnet, så få vi häraf» — hans ansigte upplystes nu af ett mildt leende — »en summa, som på olika sätt kan uttydas . . . synnerligast om vi lägga till en visserligen narraktig, men också sviken förhoppning, som jag gjorde mig, om möjligheten af två skrifna ord till svar på en viss afskedsbiljett.»

»Grefve Manfred!» — Estrid blef fullkomligt purpurröd. — »Jag hade gerna *velat* skrifva — men hade det *passat?*»

»Vi lemna det ämnet, tror jag.»

»Men jag kan ej frigöra mig från tanken, att grefve Manfred är missnöjd.»

»Icke *nu*, då vore jag otacksam, dessutom är jag mycket belåten öfver att slippa heta '*herr grefven*' i hvarje stund. Men huru går det nu med förtroendet och de bref, som åtnjöto rättigheten att vara *passande?*»

Estrid såg på honom med sina djupa, sköna ögon, i hvilka en hel uppenbarelse af renhet och älsklig blygsamhet låg. »Är det ädelt,» sade hon, »att bringa mig

till ledsnad öfver en sak, som mitt samvete fordrade och som jag hoppades skulle vinna sympati af den som redan visat mig förtroende?»

»Nej, nej, det var icke ädelt, glöm det! Jag kan sätta mig in i förhållandet under detta möte och i se, att, utom den makt ni utöfvade, han skulle kunnat göra hvad som helst. Han dolde ju telegrammet för sin hustru! Något, som endast kan finna förklaring i hans fullkomliga sinnesfrånvaro.»

»Ja, *den* var i sanning stor, det... det vet också ni... Han tillstod...»

Grefven nöjde sig med ett frågande ögonkast.

»Han tillstod, att han, sent på aftonen, genom en skugga, som generade honom, blifvit hindrad att fortsätta en ovärdig promenad.»

»Huru!» utbrast grefven häftigt, »han skulle...»

»Trott sig igenkänna den, som hindrade honom i sin dårskap.»

»Säg, i den skymf han vågade mot en qvinna, hvars boning borde varit honom helig. Men, för Guds skull, fröken Estrid, vidrör aldrig detta ämne! Jag lärde känna mera af mitt eget väsende, den natten, än hvad jag dittills känt.»

»Se här,» sade Estrid hastigt. »Jag har tagit brefven med mig.»

»Ah, ni vill låta mig läsa dem!» Hans ögon fingo plötsligt ett helt annat uttryck. »Ni har då fullt förtroende till mig?»

Hennes svar bestod i att räcka honom n:o ett, som hon emottagit dagen innan hon lemnat badet. Det lydde så:

»*Estrid!*

Under de två veckor vi varit hemma, fruktar jag, att jag ännu föga uträttat för det värf du ålade mig.

Men misströsta ändå icke om mig, ty i *det* fallet är min vilja otillräcklig för allt.

Helène får lyckligtvis behålla sin far, men tillfrisknandet går långsamt — och jag finner nu, att hon verkligen disponerar öfver andra, än narraktiga känslor. Hon är vid faderns sjuksäng en tålig, öm och aktningsvärd dotter, och ändå... ändå!

Jag tror, att det är så godt att jag stannar här i min redogörelse — ty jag uthärdar icke, att du än en gång kallar mig 'omanlig' — och ännu mindre vill jag höra talas om 'medömkan'.

Glöm emellertid icke alldeles

Stellan.»

»Nå, men med det här kan både vän och ovän vara belåten,» utbrast grefven, som alldeles icke försökte dölja sin förtjusning öfver de båda citerade orden, hvilka läto honom fullkomligt inblicka i det der *mötet*, som han aldrig fick veta nog om.

Estrid räckte honom n:o två.

»Naturligtvis väntade jag icke ett svar och derför blef jag icke heller bedragen af någon enfaldig förhoppning.

Jag har öfvertagit svärfars enskilda brefvexling, måste underkasta mig långa, tråkiga affärssamtal, och lofvat honom, att göra hvad du tillrådde mig — taga afsked och ingå såsom associé i hans stora affär. Endast på det sättet anser sig den hedersmannen kunna hålla tummen på sin herr svärsons öga. Men jag gör honom den rättvisan, att han icke begår någon klumpighet, då han vidrör kamratlifvets faror.

I en annan sak måste jag ordentligt respektera honom. — Ehuru han har de allra skarpaste ögon, så ser han ändå ingenting der han ej *bör* se, och Helène

har den vackra förtjensten, att alltid lemna tårarne qvar i sin parfymerade näsduk, som hon lägger på toaletten, innan hon går in till den sjuke . . . Men, efter hvad jag kan finna, har på senare dagarne ingen näsduk blifvit anförtrodd åt toalettbordets granlaga tystlåtenhet.

Stackars liten, hon håller på att inlära sig första bokstäfverna i qvinnoalfabetet. Jag tänker mycket på ditt råd, att jag sjelf skall uppfostra henne. Redan har hon kommit derhän, att hon ej mer uttröttar mig med försäkringar om sin *dyrkan* och bjuder mig icke heller på alla sina nålpengar, då jag kommer från staden och hon inbillar sig att jag förlorat på spel. Stundom följer hon sjelfmant med på mina promenader till smedjan, och jag visar henne ej tillbaka, ty hon har stundom tankar och ord, som jag icke begriper hvarifrån hon får dem. De äro just icke, tror jag, af stort värde, men enfaldiga äro de icke. Med ett ord, hon är *snäll*, kanske vill också *du* då blifva det.

Stellan.»

»Fröken Estrid har utfört ett underverk med honom. Ett värdigt verk för en värdig qvinna. På Guds makt skall den lilla hustrun blifva lycklig och äfven han, ty det ligger snarare ett *förklädt*, än *verkligt* lättsinne i hans ton . . . Nu får jag n:o tre — säkert frökens svar, som han gjort sig förtjent af.»

»Skall ni då lika öppet säga er mening derom?»

»Ja, lita derpå.»

Han höll det ett par ögonblick stilla i handen. Sedan vände han sig åt sidan, medan han läste:

»*Bäste Stellan!*

Jag skulle icke lita på styrkan af dina föresatser, i fall de mera brådstörtadt utfördes. Och ehuru ditt

sista bref visade, att du icke glömt hvarken ditt suveräna högmod, eller din gamla vana att kasta det pikanta skämtet öfver allvaret i grunden, så tror jag likväl nu på din kraft och din vilja mera än någonsin och med innerlig glädje har jag märkt, att du funnit det din hustru eger aktningsvärda egenskaper. Ack, vårda henne med godhet! Hon är så ung, så full af hänförelse för sin man, men ingen förmår bättre än du sjelf leda hennes öfverdrifter till det *lagom*, som med tiden skall bilda bådas eder lycka.

Med stort deltagande förnimmer jag ditt praktiska beslut. Snart skall det visa sig, att du, inne i ett värdigt och intressegifvande arbete, blir en sådan man, som från sin aktade ståndpunkt ler åt forna tiders lättsinne och dårskap.

Din tillgifna barndomsvän

Estrid.»

Den unga brefskrifverskan såg orolig ut. Hon tyckte att grefve Manfred teg allt för länge.

Men nu vände han sig om och räckte henne handen med en blick, som hon först fann oöfversättlig och likväl förstod så fullkomligt, att hon icke kunde fritt höja *sin* blick till honom.

»Jag skall angående ert bref uttrycka min tanke i ett enda ord. Det är visserligen en kort recension, men måhända skulle en författarinna till yrket icke försmå det af en kritiker. Detta ord är ... *tack* — och låt oss nu tala om ett annat ämne.»

»Gerna!»

»Anar ni det, så svara mig icke förbehållsamt.»

»Det är om er resa.»

»Ja, visst! och om en bön, som jag önskar ställa till er. Skulle ni misstycka, om jag skickar er ett och annat blad af mina reseintryck.»

»Misstycka! Hur *kunde* grefve Manfred mera glädja mig? Jag blefve djupt tacksam!»

»Menar fröken Estrid fullt uppriktigt?»

»Fråga mig icke detta! Ett tvifvel smärtar mig.»

»Men skall jag också erhålla svar? Utan att lita derpå *bör* jag ej skrifva.»

»Min själ,» återtog hon, »sträfvar efter allt slags utveckling på de vägar, dit den *kan* nå, och jag är innerligt öfvertygad, att brefvexling med en man af er intelligens, er karaktärsriktning och sanna mildhet skall vara för mig icke blott lärorik, utan af stort intresse. Behagar ni antaga detta som ett svar?»

»Ja, af hjertat — och då vi icke kunna glömma hufvudorsaken, som drifver mig ut till ett varmare land, så låt mig få hoppas att *om* . . .»

»Nej, nej, jag *vill* icke tänka på detta!» utbrast Estrid bleknande.

»Men då är ni långt svagare, än jag hoppades. *Döden,* Guds betrodde budbärare till hans barn på jorden, är ju den trogne kamrat, som alltid följer oss, om han än dröjer att räcka oss handen. Jag har ständigt känt mig förtrolig med honom och ändå är mitt sinne fullkomligt fritt från all sjuklighet. Jag har fullt intresse för lifvet och känner mig glad att veta, det mina åsigter, såväl i hvad som rör samhällsfrågor, som ock i de enskilda pligterna mot mina underhafvande, skola till fullo utvecklas af den man, hvilken ärfver min egendom, i fall jag dör ogift.»

»Grefve Manfred får icke missförstå mig. Det är icke för *döden* jag bäfvar. — Jag har under långa, tunga och smärtfulla år betraktat honom som en räddare, och jag känner i denna stund, då mitt lif eljest på ett ljusare sätt omgestaltat sig, att den dag kan komma, då jag välsignar honom som en dyrbar och

efterlängtad vän — den ende, som har i sin makt att visa mig vägen till förhoppningarnes säkra land.»

»Så hör jag er gerna tala! Men hvarför skyggade ni nyss tillbaka för den antydan jag gjorde?»

»Derför, att i fall grefve Manfred för alltid stannade på främmande kust i följd af den sjukdom, som utbrast vid vår gemensamma badort, jag skulle komma att . . . att marteras af samvetsqval. — Detta är ju naturligt!»

»Jag tycker,» svarade han i en ton, som förrådde missnöje, »att fröken löser problemet mer egoistiskt, än jag väntade; och det skulle visat ädelmod, i fall fröken, enligt min nyss uttalade bön, icke återkommit till detta ämne. Först och främst — om saken nödvändigt *skall* afhandlas — var det af ren händelse, som jag passerade den trakt vid sjösidan, der jag råkade störa löjtnantens betraktelser, och, för det andra och sista, hade jag, som tillbringat en god natt, på morgonen från en vän erhållit ett bref, som upprörde mig något. Men icke ens *det* hade del i min sjukdom, hvilken herrar läkare enhälligt förklarade vara en följd af, att jag reste ut allt för tidigt efter det lindrigare sjukdomsfall, jag haft på vägen. Och nu hoppas jag att med denna redogörelse hafva för alltid befriat er från idéen om samvetsqval, som nästan sårat mig.»

»Ja,» sade Estrid, »nu lyckas jag säkert, att för alla tider qväfva denna barnsliga tanke . . . och nu tror jag att vi hvilat tillräckligt för att kunna börja hemfärden.»

»Det tror äfven jag — och således erhöll jag intet svar på det *om*, jag ställde till er, och der ni afbröt mig.»

»Detta *om*,» svarade hon med en röst, hvars hastiga och darrande tonfall fullkomligt visade hennes inre rörelse, »betecknade, att den vän, som lofvade mig

sina reseintryck, icke mer skulle förmå sända mig nya. För en *sådan* händelse har jag ännu icke något svar i beredskap. — Jag... jag ber er, att icke fordra det... just *nu.*»

»Får jag då en annan gång, innan jag reser, återtaga detta ämne, hvilket för mig är af vigt?»

»Ja, ja; men se här kommer Håkan!» — just lagom, tänkte hon — »säkert med något budskap...»

»Hvad står på, min gosse?» frågade grefven, som äfven kände afbrottet lämpligt.

»Jo, frun lät bedja, att fröken nödvändigt skulle skynda hem och sällskapa med några främmande, som kommit. Två vagnar fulla.»

15.

På Hellefors vid månsken.

På assessor Hedborgs lilla trefliga egendom funnos många angenäma tillflyktsorter; men det var synnerligen en, som familjen företrädesvis, och det med rätta, älskade. Denna tillflykt var en i vacker stil uppförd liten paviljong, belägen på trädgårdens höjdpunkt, der man hade en den behagligaste utsigt öfver blomsterlanden, ån, som skar tvärt igenom hela terrängen, och skogspartierna i fonden.

Under de utomordentligt milda höstdagar, som man detta år fick glädja sig åt, oaktadt september snart var halfliden, hade paviljongen en mer än vanlig lockelse.

Först och främst egde den fortfarande en nästan sydländsk temperatur, alldenstund den inom sina väggar slöt lemningarne af den brännande hetta, som sommarsolen slösat på denna bygnad, och för det andra hade man under månskensaftnar en så förtrollande anblick, när man öppnade glasdörrarne, att man frestades tro det några små goda fébarn roade sig med att då kläda ut hela den höstliga scenen i en prydnad, som vida öfvergick dagens.

På den afton, till hvilken vi nu kommit, stod på bron utanför glasdörrarne en smärt och mjuk qvinnogestalt. Det var Estrid, som, belyst af reflexen från både månen och de båda med röda kupor försedda glaslamporna i paviljongen, lutade sig mot dörrposten.

Hon höll i handen ett öppet bref och måhända var det detta, som gjorde henne så drömmande.

Inne i rummet slutade just nu det långvariga schackpartiet mellan värden och hans gäst. Och fru Charlotte förklarade, att om detta icke inträffat, hade hon stulit sin man från stolen och låtit herrarne, om de så behagat, sluta partiet per telegraf, ty hennes käre assessor *måste* komma in och hjelpa henne, som han lofvat, med summeringen af en fattiglista, för hvilken hon andra dagen skulle redovisa.

»Min bästa fru Hedborg,» inföll grefven leende, »frukta icke att vi behöfva anlita telegrafen för vårt schackspel; jag har ändrat min resplan efter den vackra hösten och tänker derför besvära en hel vecka ännu, i stället för två dagar.»

»Heder och tack för en så kär notis. Estrid får komma hit in och slå upp pianot. Ni kunna ju sjunga tillsammans en duett för fåglarne, som nu hvila sig; det är blott en tacksamhetsgärd för alla deras morgonkonserter.»

»Men jag tror,» inföll assessorn, följande sin gemål utför den lilla backen, »att fröken Estrid i afton icke är disponerad för sång. Står hon ej här i den allra charmantaste statyattitude, för att visa hvad som fattas vårt lustslott?»

Under ett par minuter förblefvo de båda qvarlemnade, *han* innanför, *hon* utanför glasdörrarne, stående stilla. Då trädde Manfred ut, häpnadsfullt betraktande den poetiska uppenbarelsen, som månen och det röda lampskenet alltjemt belyste.

»Det är bäst, att vi nu gå in,» sade han slutligen, »och tilldraga dörrarne, ty hur ljuf aftonen är, börja fuktperlorna redan skimra på ert hår.»

»De skada icke mig och ni brukar just icke vara så försigtig,» svarade hon i halfhög ton.

»Ja, men i afton är jag det,» återtog han afgörande. »Se så, — låt mig komma åt dörren! Är det det der brefvet från fru Olivia, som så länge upptagit er, att ni glömt edra andra vänner?»

»Just icke bestämdt det,» sade hon, i det hon gick in i det vackra rummet, hvars dörrar han var så angelägen att tillsluta; »men jag kom att grubbla öfver den mystère, som kallas *lycka*. Olivia är icke danad för att underkänna lifvets goda gåfvor; men jag tycker i alla fall — det är utan tvifvel en oädel känsla, — att hon med sin hederlige Vilhelm, icke öfver höfvan begåfvad, talat i något öfverdrifna ordalag om lyckan ... Sant är emellertid att de äro lyckliga.»

»Ja, derom må ni vara öfvertygad. De äro båda medlemmar af den förnöjsamma familj, som anser lifvet hafva uppfylt alla billiga fordringar, då de få njuta en måttlig sällhet. Denna familj är afundsvärd, i förhållande till en annan afdelning, hvilken redan härnere vill rycka till sig ett stycke himmel, för att i högre mening fatta ordet *lycka*.»

»Och dertill hafva vi ingen rättighet. Det är först sedan vi kommit öfver den flod, som skiljer vår tillvarelses båda hälfter, som vi få veta lyckans sanna betydelse... Jag var oädel i min uppfattning af Olivias lycka.»

»I afton är ni långt mera melankolisk, än då vi för fjorton dagar sedan beslöto uppskjuta ett samtal, som vi ej sedan berört.»

»Jag medger att mitt sinne denna qväll råkat något ur spåret... men så är här också allt för varmt inne.»

»Just derför få vi icke insläppa aftonluften. Kom ihåg huru lätt ni skapar er — samvetsqval.»

»Att grefve Manfred kan skämta öfver det ämnet?»

»Jag skämtar alldeles icke; — men nu är det verkligen tid att åter upptaga den bordlagda frågan, ni minnes hvad den gälde... Aha! nu börjar ni åter med er förtviflade flit på den der purpurröda stickningen. Hvarför har ni haft en sådan brådska dermed?»

»Derför att jag ej vetat säkert om ni icke skulle resa om två dagar.»

»Hvad sammanhang fans deremellan?»

»Ett helt naturligt; jag föreställde mig att ni på ångbåten möjligen icke skulle förkasta mitt sticktäcke.»

»Estrid, Estrid! ni har då tänkt på mig under all den tid, dessa maskor glidit upp och ned mellan era små fingrar. Men då bör ni ju också helt frimodigt kunna besvara min fråga. *Om* det behagade Honom, hvars vilja är alla skapade väsendens lag, att långt ifrån hemlandet kalla mig till ett nytt hemland, skulle ni då känna, att jag varit värd att saknas, skulle ni icke allt för hastigt glömma mig?»

»Jag kunde aldrig glömma er.»

»För min *egen* skull, eller i sammanhang med era små barnsligheter? Nu sätter jag er sanningskärlek på prof.»

»Det ni kallar mina barnsligheter, egde ej sammanhang med mitt svar.»

Medan dessa ord helt tyst uttalades, låg hennes ansigte nästan begrafvet i de mjuka vågorna af det arbete, som hade blifvit henne så dyrbart.

»Ack, Estrid, om jag vågade tro er! Och, om jag gjorde det, hvilken rättighet eger jag att afstå från den beherskning, som just nu är min pligt att söka behålla? En dag skall ni utan tvifvel finna er lycklig i band, som...» Han tystnade och drog det röda draperiet från hennes ansigte, hvilket han djupt forskande i okuflig rörelse betraktade.

Hvad han läste deri kommo hans ögon att blixtra af ett helt annat uttryck, än försakande sjelfbeherskning.

»Estrid, hör mig! Jag är nu visserligen frisk, jag tycker mig, sedan jag kom hit, andas med en lifskraft, som om nytt blod blifvit gjutet omkring hjertat, och den stundande resan, säga doktorerna, skall hafva ett afgjordt välgörande inflytande på mitt framtida helsotillstånd; men i alla fall är mitt lif så ovisst, att... det måhända vore en handling af orättrådighet, om jag vid mitt öde sökte fängsla en älskad qvinna. *Hon,* som jag tänker på, skulle icke, som en annan qvinna, återsända min ring. Nej, hon skulle vänta mig troget — och... jag skulle måhända aldrig komma.»

Nu upplyftade Estrid sina sköna strålande ögon till honom, och det låg en oemotståndlig inspiration i hennes korta svar.

»Men *hon* skulle kanske snart komma till *er*.»

»Och öfvergifva det varma lifvet?»

»Då döden blir oss kär, är lifvet icke längre varmt.»

Manfred hade tagit plats bredvid henne på soffan, och när han hörde hennes sista ord, föllo på hennes hand två tårar, icke omanliga, ty hans redliga känslor svarade både *ja* och *nej* till det stormande hjertats fordringar. Slutligen sade han med halfqväfd röst, i det han drog det röda sticktyget ur hennes andra hand:

»Min älskade Estrid! Antingen ditt purpurtäcke vid dess återkomst är bredt öfver en lefvande eller död man — återkomma skall jag alltid, ty jag måste hvila i mitt eget land — så vill jag att du må vara öfvertygad, att, så länge mitt hjerta klappar, hvarje slag tillhör dig, och för dig har det slagit allt ifrån den der natten, då den vilda svartsjukan lärde mig förstå, att jag från första ögonblicket älskade dig. Sedan, när jag till lindring i min eviga oro, uppfann vår blomsterkorrespondens, började jag redan drömma om ett gensvar. Säg då nu, vill du blifva mitt ljusa hopp i lifvet — vare sig långt eller kort, — mitt trogna hopp i döden? Ah, detta hade jag ej bort fråga före min återkomst.»

»Manfred,» svarade hon med djupt och enkelt allvar, »gör dig ingen förebråelse derför, att du talat *innan* du reste. I motsatt fall skulle jag af min ständiga ångest, hur säker jag än — utan ord — var på din kärlek, marterats *så*, att jag ej vågar ens tänka derpå. Må Gud sända lif eller död, jag skall dock *aldrig* tillhöra någon annan, än dig. Detta må för dig vara en trosartikel, liksom det är för mig.»

»Men då, min själs engel,» utbrast han, slutande henne fast i sin famn, »då skulle du också kunna göra ett stort offer för mig. Din ädla öppenhet gör mig djerf.»

»Hvad menar du?»

»Jag menar, att i fall jag dröjer en månad ännu, det blir *sju* månader sedan du förlorade din far, och att, då det gäller att gifva ett så vigtigt, så högt allvarligt prof på din kärlek, du icke hörer till de qvinnor, hvilka låta en ceremoniformalitet hindra dem från nya pligter. O, min ljufva Estrid, vill du fortsätta ditt värf och gjuta en ny lifsflod i mina ådror, så följ mig, ty längtan efter dig skall eljest genast jaga mig tillbaka. Jag, som så länge väntat på en ny tillvaro genom den mäktigaste af alla jordens krafter, jag älskar dig så högt, att jag evigt, evigt vill lofva Gud för den nåd han sändt mig.»

»Med detta förslag, min dyre Manfred, öfverraskar du mig fullkomligt. Det är på en gång det allra skönaste, men derjemte det minst betänkta för oss båda. Och om jag, i trots af min djupa kärlek, icke tror mig böra bifalla det... hvad då?»

»Då blir ingen resa af, förr än *du* anser tiden vara inne. Hade jag icke uttalat mina känslor, hade du icke gifvit mig ditt högtidliga svar, då skulle ingenting hindrat mig från att fara ut, men såsom mitt lif nu gestaltat sig, har jag, efter min tanke, rättighet att välja det som är mig dyrbarast. Och, tro mig, detta är äfven en pligt mot dig; ty säkerligen hade jag icke väl lemnat dig och höststormarne börjat hvina kring denna lilla bygnad, så rik på minnen, än du börjat ångra din fasthet, som jag, derute i stormen, troligen skulle hafva kallat *hårdhet.*»

»O! säg ingenting mer. Jag lider redan på förhand, och om jag blott visste hvilket i grunden för dig vore bäst... Tala med min hederlige förmyndare, med tant Charlotte och tala äfven med din läkare. Tänk om alla de häftiga sinnesrörelser, som du nu genomgått, och alla, som du ännu skulle genomgå, blefve hinderliga

för ett lugnt utvecklande af ditt helsotillstånd! Skulle jag icke då blifva tröstlös, om det nya förhållandet vore till din olycka. När jag tänker på att det var *svartsjuka,* som så upprörde dig den der osaliga natten, har jag ej rätt att tro, det du under din lugna yta döljer lidelsefulla känslor?»

»Ack, så du kan skrämma upp dig! Men var fullt trygg. Vid förmyndaren skall jag ännu i afton tala, och vill du hafva en förtrolig bikt, så skall jag meddela dig, att *den* läkaren, hvilken i Strömstad, liksom jag, var badgäst, och derför hade bästa tiden att se till mig, ganska noga observerade min feber, hvar gång min lille budbärare återkom med blommorna, särdeles de *sista*, vid din afresa, då jag inbillat mig att du skulle sända en rad till svar på min biljett, på hvilket hopp du bedrog mig, och då jag ännu för första och sista gången — det bedyrar jag dig — led af svartsjukans paroxysm . . . Nå väl, han förklarade mig att alla sådana extra, vilda feberanfall voro högst skadliga. 'Är grefven förlofvad', sade han, 'eller på väg att blifva det, så råder jag till giftermål, snarare *före* än *efter* utresan. Ty häftiga sensationer äro det allra farligaste för organiska lidanden' . . . Således, svarade jag, anser doktorn det icke för en samvetsfråga, i fall jag beslöte mig att öfvergifva mitt ensliga ungkarlslif . . . 'Nej', återtog han, 'det är endast ärftliga sjukdomar, som kunna klassifieras bland samvetssaker. Detta är en, under hvilken man kan blifva tillräckligt gammal och äfven fullkomligt — förutsatt försigtighet — tillfriskna ifrån' . . . Är du nu lugnad?»

»Låt assessorn och tant yttra sig. Du förer dem nog dit du vill . . .»

Och dit förde han dem äfven, men icke utan mycket besvär; isynnerhet från tant Charlottes sida. Hon påstod att herr grefven utvecklade helt gammalmodiga

åsigter. Lefde man *nu* i en tid, då despotisk styrelse öfver qvinnans åsigter vore att försöka, och det till, vid bestämmandet af tiden för bröllopet.

»Men hon opponerar sig ju icke,» svarade grefven skrattande.

Tanten, så korrekt i allt, såg helt snäft på Estrid, som hjertligt bad henne förlåta, att hon icke kunde sätta formen framför lyckan. »Dessutom,» tillade hon leende, »bör tant minnas, att jag är uppfödd i den gamla *Paulinska* teorien. Det var min faders.»

Alltså: De blefvo gifta och de reste, medförande, som grefve Manfred påstod, ofantliga qvantiteter af lifskraft.

16.

Huru långt löjtnant Stellan avancerat med sin gemåls uppfostran.

Klockan mellan två och tre en lagom sval junidag kom herr löjtnanten i en något sömnig marschtakt upp ifrån smedjorna och stannade just vid ingångsportarne till den stora gården framför hufvudbygnaden på den egendom, han en dag skulle få benämna sin, och hvars enda sannskyldige herre han nu var, under svärfaderns vistelse vid ett tyskt bad.

Med en skäligen missnöjd min blickade han utåt landsvägen, under det han något harmset mumlade: »Det skulle, min själ, icke fallit henne in, att låta

käraste pappa vänta på middagen. Det lilla tinget har blifvit så katig, att hon väl, rätt som det är, blir riktigt obstinat. Vete tusan om det låg så stor klokhet i att uppmuntra henne till fritt språk. Nog tröttade hon mig med sitt kärlekspjunk och sin barnslighet — men eleven har blifvit för läraktig.»

Han gjorde ett slag öfver gården, men kom strax tillbaka.

»Ah, här kommer hon! Hon ser inte så dum ut just, så der i riddrägt . . . ställningen är bra. Och huru hon skyndar på, stackars barn . . . Nå, ja, en helsosam respekt behöfver väl icke vara följden af despotism.»

Och der kom hon, den lilla hustrun, på den lilla hästen med det lilla ridspöet hvinande i luften, och det blå floret svajande i alla riktningar kring den svarta hatten.

Långt innan den dag randades att Helène fick åtnjuta sin herr mans undervisning i ridkonsten, ja, ända sedan hon var så liten, att drängen fick hålla fast henne på sadeln, hade hennes enda passion varit att rida. Och ju äldre hon blef, desto mera tilltog denna böjelse, hvilken i öfrigt tycktes vara i fullkomlig strid med hela hennes väsende. Men just häri låg hemligheten. Under sina ridturer tyckte hon sig vara någon helt annan person, än den obetydliga Helène. Och ju modigare hon flög framåt, desto djerfvare och färgrikare blefvo hennes visioner. Hvarför skulle hon icke kunna möta någon förtrollad prins, som förälskade sig i henne och tog henne med sig in i det stora berget? *Der* åtminstone fick hon regera och blifva tillbedd. För öfrigt var det väl icke precist någon omöjlighet, att hon finge möta en oförtrollad ung hjelte, med hvilken hon kunde lefva på sjelfva gröna jorden. Ja, ja, allt *kan* hända. Men efter de poetiska drömmarne, i hvilka hon spelade en helt ståtlig roll, kom hon hem samma

lilla gås, som hon ridit bort, och det var nästan med tårar i ögonen, som hon på stallgården lemnade den personlighet hon förestält, för att åter blifva sig sjelf.

Emellertid hade, efter giftermålet med den unge hjelte, som fallit på hennes lott och med hvilken hon tyckte sig kunna vara rätt belåten, en ganska stor förändring utvecklat sig inom henne, och från sistlidne höst hade hon tagit det bestämda partiet, att icke vidare spela den dumma rollen af slafvinna. Icke derför, att hon ej ännu i dag ansåg *det* partiet, som ett af de beundransvärdaste i en hustrus lif. Men allt berodde på, huru den äkta mannen senterade hennes möda att behaga. Och hon hade goda skäl för den åsigten, att *hennes* herskare varit allt för bortskämd, för att sätta värde på öfverflödig tillbedjan. Vid bordet förtärde han salt, peppar, senap och ättika i stora qvantiteter. Drack starkt vin, men lemnade vanligen den milda vaniljsåsen och det söta dessertvinet. Detta var ingen ledning att förakta. Utom dess hade hon längesedan gråtit bort sin svartsjuka och mycket mer och var i djupaste hemlighet sysselsatt med att experimentera i den nya väg, hon nu valt, och som visade, att hon i grunden ej var enfaldig . . .

»Nå, är du ändtligen hemma nu! Jag är förfärligt hungrig och innan du får byta om toalett går väl minst åt en halftimme.»

»Var så god och lyft mig ned af hästen i stället för att gräla. Det är så fult, helst som du såg huru jag skyndade mig och vet huru långt det är häremellan och Malmstafred.»

»Du tycker om att rida fort.»

»I dag gjorde jag det, för att du icke skulle behöfva vänta. Vi äta ju icke middag före klockan tre, och hon är ännu blott *half*. Jag skall vara i salen om tjugu minuter.»

»Mycket bra. Men så pass kan du väl dröja, att du hinner säga mig, om herr grefven och fru grefvinnan komma vid veckans slut?»

»Nej, det göra de icke, och som assessorn nu afslutat de af grefve Manfreds affärer, för hvilka *han* kommit, och assessorskan ställt hela huset i ett förtjusande skick, såsom *hon* åtagit sig, så nödgas de nu resa, utan att hafva fått den glädjen att emottaga sina vänner.»

»Så, att de stanna ännu längre ute, i trots af att herr grefvens helsa ej tycks vara i ringaste fara . . . Måhända gör han din man den äran, att vara svartsjuk.»

»Nej, smickra dig ej dermed,» svarade Helène trankilt. »Han skrifver till tant Charlotte, att han verkligen längtar efter den dag, då han får föra sin hustru till deras vackra hem, men att hon ej vill att de lemna Italien, förr än i medlet af juli. — Och hvad *hon* vill, säger han vidare, är jag ur stånd att motsätta mig . . . Assessorns komma hit till middag i morgon, för att taga afsked. — Men nu skyndar jag in. Jag är trött.»

Med ett tvunget skratt svarade den äkta mannen: »Nå, du kan väl icke vara tröttare, än att du förmår visa mig artigheten, att meddela mig svar på den frågan, hvarifrån du nu för tiden tager ditt storartade lugn? Jag tror, att du knapt mera erinrar dig den tid, då *du* var svartsjuk.»

»Jo, naturligtvis kan jag icke glömma, huru enfaldig jag var, då jag nyss blifvit din hustru.» Hon afbröt sig för att gifva den framträdande stalldrängen sina förmaningar om hästen. »Men, käre Stellan,» fortfor hon, medan de tillsammans gingo framåt, »jag var dock icke enfaldigare, än att jag förstod nödvändigheten af

att utveckla mina små naturgåfvor. Kommer du ihåg, när jag första gången utvecklade mitt rätta förstånd?»

»I Strömstad, då du fick kunskap om din fars sjukdom.»

»Icke var *det*, hvad jag menade. Hvad förstånd låg det i en dotters naturliga känsla? Dertill behöfdes blott den barnsliga instinkten. Mins du ej något annat tillfälle?»

Löjtnanten rodnade starkt och antog en fundersam min.

»Gode Stellan, det var den morgonen, då du sprang till skogs alldeles vild, för det du i tidningen läst den oväntade underrättelsen om grefvens och din forna fästmös giftermål.»

»Ja, stackars barn,» det låg något vekt i rösten. »Jag mins, hur du kom flygande genom skogssnåren, huru du slog dina armar om mig, som häftigt ville bortskjuta dig, och huru du ändå icke gaf dig, utan framkom med din egen klara och sunda logik. Jag fick sannerligen en helsosam aktning för dig, då du i stället att besvära mig med pip och förebråelser helt modigt förklarade, att då jag var försedd med *en* hustru och således ej kunde få en till, vore det bättre att i Estrid söka en vän, hvars sällskap jag, opåtalt af dig, kunde njuta, om hon blef herskarinna på Malmstafred. — Ja, min lilla Helène, den dagen var du i sanning en hustru, som kunde göra en ursinnig man klok. Men detta förklarar mig ändå icke, huru du *sjelf* blef så klok.»

Nu var det Helènes tur att rodna. »Det skall jag säga dig efter maten.»

»Nej, du kan gerna gå till bordet som du är! Låt oss sitta en liten stund på bänken här bredvid.»

»Men, Stellan, det är så allvarsamt... Och jag tror nästan, att jag skulle dö, om du blefve sträf emot

mig! Du har just icke varit det, förutom tre eller fyra gånger, då du varit inne till någon af städerna och lefvat *en garçon.*»

»Nå, min lilla du, *en* gång hade jag stort skäl att blifva ond. Du behagade förklara, att jag stundom icke hade något slags värdighet i mitt sätt att vara och i mitt sätt att *gå*, i hvilka egenskaper grefve Manfred var öfver allt beröm... nå nå, kära barn, se icke så förskräckt ut, det kan väl hända, att vid de åberopade tillfällena, både min kroppsställning, mitt sätt och framför allt förmågan att gå *väl* råkat på *décadence.* Men nu sluta vi med kollationeringen. Hvad var det för en allvarsam sak?»

»Älskade Stellan, jag har en gång företagit mig något, som jag aldrig skall göra om. Du fick en dag ett bref, med en vacker fruntimmersstil på utanskriften. Jag anade af ditt utseende från hvem det var. Och som jag tyckte mig ega rättighet att se klart i en sak, der jag hittills sväfvat i ett plågsamt mörker, så passade jag en dag på tillfället, då du glömt nyckeln i ett visst schatull, och tog reda på detta bref, som jag *måste* läsa. Men, min Gud, så blek du blir... Stellan, Stellan!»

»Fortsätt!»

»Nå väl, jag läste brefvet, eller, bättre att säga, jag studerade det, och med detsamma var jag för alltid botad för min ovärdiga svartsjuka. Icke att jag trodde, det du upphört att med sorg tänka på det forna. Men jag förstod, att jag i henne hade en vän och förespråkerska, och jag önskade, att du kunde fått ett bref i veckan från henne. — Och nu vet du hvarför jag förmådde bete mig som sig borde då du i din häftighet tog skogen fatt. Jag kände din förtviflan, som min egen. Men jag var oändligt lycklig att veta henne gift, öfvertygad att det skulle bota dig.»

»Nu begriper jag alltsammans. Tack för din bikt. Jag är nöjd äfven med ditt fel, efter det beredde en god utgång. Och vet du, Helène, så obetydlig du från början förekom mig, så tror jag nu, att detta förhastade giftermål var det klokaste steg jag tagit. — Ditt hjerta har mer guld och ditt förstånd mer styrka, än jag anade.» Han tog sin lilla hustrus hand i sin och kysste den hjertligt. »En storståtlig qvinna med höga later och resonnerande tillrättavisningar hade *aldrig* fått bugt med mig, men ett sådant litet snällt ting, som du, får nog fäste i din mans känslor.»

»O, Stellan! nu är jag den lyckligaste hustru på jorden.»

17.

Bref från Olivia till Estrid.

»Ändtligen, min högt värderade vän, hafva vi, på väg till hemmet, efter en nära treårig frånvaro, anlupit en fransk hamn och sedan min man, alltid åtföljd af sin trogna ledsagerska, förstås, gjort ännu en resa på endast två månader, så äro vi innan slutet af oktober på Guds makt i Sverige, der fartyget skall få vinterhvila och behöflig reparation.

Men nu är att säga, det jag för min del går i hamn på allvar. Jag har under dessa tre år njutit och erfarit så mycket, att jag tror mig kunna lefva på minnet och Vilhelms bref, då andra pligter än *hustruns*

fordrar, att jag bildar ett hem, der jag kan med stolthet och glädje mottaga herr kaptenen om vintrarna, ty hädanefter blir det antagligen inga treårsturer.

Detta förutsändt, förstår du med hvilken innerlig tacksamhet Vilhelm och jag emottaga det hjertligt gjorda anbud, som i din mans bref här mötte oss. Hvad kan vara härligare, än att slippa småstadslifvets minsann icke små pretentioner, och i stället få bo så nära eder på det lilla förtrollande Billeby, som grefven hittills haft uthyrdt åt alla möjliga enkenåder. Må *dessa* nådigt förlåta det företräde, ni skänker åt kapten Vilhelm och hans lilla familj. Men ordentligt hyreskontrakt måste det vara, eljest kunde jag ej njuta den fulla lycka, som väntar mig.

Naturligtvis hade jag hoppats, att äfven några rader från dig varit mig till mötes. Men då grefven i ett ytterst granlaga språk lät förstå, att du ej var riktigt frisk, men att han hade det glada hoppet, att det onda skulle vara öfvergående, drog jag den slutsatsen, att Malmstafred nästa år möjligen skulle få en arftagerska, som bestrede den redan rotfaste arftagaren det oförminskade arfvet. Tro nu för all del icke, då jag antager ankomsten af en arftagerska, att jag drifves af hemliga spekulationer för min tvåårige lilla sjögasts räkning — nej, bevars, vi äro mycket blygsamma. Jag tänker han skall vara rätt belåten att låta engagera sig som underbefälhafvare på grefve Manfred juniors lustkutter, då det behagar honom att anställa resor på dammen eller i det stora diket. Och denna lustkutter, det allra näpnaste lilla fartyg, som min man vid lediga stunder roat sig att förfärdiga och konstruerat efter bästa modell, hoppas jag lika mycket skall glädja *din* son, som det gläder *min*, att andäktigt, stående mellan pappas knän, betrakta huru han täljer, limmar, målar,

och med segelskrud, hvilken jag förfärdigat, utstofferar det nätta miniaturskeppet.

Men, lemnande dessa glada, barnsliga bilder, kommer jag nu till ett ord af allvar. Vet du, min Estrid, att det för mitt hjerta är liksom det smektes af den ljufvaste vårvind, hvar gång jag i ditt sista bref läser om *den* smekande vårvind, som ständigt omgifver ditt och din ädle makes husliga lif. Jag förstår de orden. — 'Manfred har den lyckliga förmågan att hushålla med sällheten så, att den ständigt är ny och ständigt blir fastare för hvarje år Gud tillåter den att vidvara. Vår förening är den allra fullkomligaste, som *jag* mellan två menskliga väsenden kan tänka mig. Och likväl sysselsätta vi oss ganska mycket på skilda håll med olika intressen. Men just detta ger sedan en lifligare och friskare färg åt vår solvarma lycka, aldrig hittills afbruten af ett allvarsamt moln, ty Manfreds helsa är underbart förbättrad. Och vår lille *Mannes* ankomst har så fulländat den, att jag stundom tänker, att jag *måste* vara beredd på någon vexling. Det är otroligt, att jag, hvars hela barndom och ungdom var så glädjefattig, skulle få kanske alltför länge lefva i lifvets solsken. Men det är ej med *sorg* jag tänker på vexlingen — jag njuter sällheten utan att sjelf förbittra den med fruktan, jag säger med ödmjukhet — ske din vilje, min Gud'.

Ja, min Estrid, *så* böra de lyckliga känna och tänka. Må din fridfulla himmel länge glänsa utan moln, men komma de, så ser jag att din själ icke skall redlös nedtryckas under dem.

Din beskrifning på löjtnant Stellans och hans lilla frus lif har obeskrifligt intresserat mig. Jag hoppas, att han nu skall vara redo att förlåta mig och med god min upptaga den tredje familjen i förbundet. Att i verlden icke finnes något otroligt, det visar sig i hans

lif och person — ty hvem kunde föreställa sig att *han* skulle förmå att blifva något annat, än en egenkär och dumdristig narr, och nu lärer han likväl vara en bra äkta man och en respektabel bruksherre. Detta under har du största delen i, ty just då han förlorade dig, fick du ett öfverväldigande värde i hans ögon. Men du har dock ej ensam förmått detta. Hade din man å ena sidan och Helène å andra visat svartsjuka, så att diverse krångel uppkommit, hade ingenting räddat honom. Hvad grefve Manfred beträffar, var detta förnuft naturligt, men jag tror aldrig jag kan komma att begripa huru den lilla enfaldiga Helène blifvit så klok. — Du har väl äfven deruti din hand!

Nej, nu slut... Min Vilhelm anhåller om sin tacksamma, vördnadsfulla helsning — och jag beder att för din man få förklara, att våra sympatier helt och hållet äro gemensamma. *Lille* Willy, som otålig drager mig i kjorteln emedan han är 'mycke, mycke hungrig', utsträcker sin lilla knubbiga hand mot sin blifvande lekkamrat och vän.

Din egen

Olivia.

B—e den 20 augusti 18**.»

18.

Farväl från Estrid och de båda män, som haft hufvudrollerna i hennes unga lefnadsdrama.

Det var en storslagen bild i naturens höga sceneri, *den*, som tedde sig från fönstren i biblioteket på Malmstafred, der vi för första och sista gången göra ett flygtigt besök.

Man såg icke en liten insjö med små täcka löf- och hasseldungar, utan man såg ett vidsträckt vatten, der just nu från den starkt rodnande eftermiddagshimmelen en väldig purpurmantel blifvit nedsänkt för att genomskäras af en seglare, som i sin stolta framfart ej ger akt på hur vackert manteln färgat skummet, som yr omkring akterstäfven. Han ilar majestätiskt mot andra stranden, der höga mörka bergmassor, än nakna, än klädda med vilda furor, upptorna sig som skyhöga bålverk bakom hamnen. *Den* stranden deremot, på hvilken Malmstafreds hufvudbygnad blifvit uppförd, egde sköna sträckor af hängbjörkar, kastanier och glödande rönnträd.

Att stå vid något af dessa fönster var en njutning, som ställets egare och hans maka ingen dag försakade. Men nu hade dock en hel mängd dagar förflutit sedan de gemensamt njutit anblicken af denna älsklingsscen. Och alltsammans hade också under ett par veckor, ända till i dag, legat hotande och mörkt i storm och svarta moln. — Det var liksom naturen velat kläda sig i samma färgton, som rådt inom hus.

Och mörkt hade det varit från ungefär samma tid, som Olivia afsände sitt lefnadsfriska bref, ty just *då*

hade plötsligt för Estrid den vexling kommit, hvarpå hon alltid sökt bereda sig.

Hennes make, hvilken under tre år njutit en förvånande helsa, fick alldeles oförberedt ett anfall af sitt gamla onda och under dagar och nätter, som hustrun genomvakade vid hans läger, lärde de först rätt båda hvad den pröfvade, den *högsta* kärleken betydde . . . denna kärlek, som skall fortlefva i himlen då den måste flytta från jorden, ödmjukt undergifven *Hans* vilja, som styrer sina menniskobarns öden efter sin vishets lag.

Så nära hade det aldrig varit slutet för Manfred, och likväl fans — i följd af denna högre kärlek — ett öfverjordiskt solsken i bådas hjertan då stunden syntes vara oundviklig. De visste att döden icke har någon skräckbild för dem, hvilka i honom se endast budbäraren, som, sänd af fadershanden, förer öfver den ene kort före den andre.

Men denna gång drogs åter fadershanden långsamt tillbaka och i sakta jubel öfver den oväntade nåden började de unga makarne åter lifvets vallfärd. Det var nu redan några dagar som Manfred klädd kunnat ligga på soffan i biblioteket — älsklingsrummet.

Det är der vi nu finna dem . . . En vacker grupp. Mannen, hvilande sitt hufvud mot hustruns arm, utsträckt öfver dynan, och vid hennes fötter en skön, liflig gosse, nästan lika gammal som den lille »sjögasten», stark och mäktig både till röst och åtbörder. Hans glada skratt genljuder genom det stora rummet, under det han ömsom tittar fram och ömsom gömmer hufvudet för unge Håkan, som frestande med något slags ny leksak står på tröskeln till nästa rum och vinkar honom till sig. — Håkan är lika öm som någonsin om sin käre husbondes lugn.

»Spring, din lille rustare — Håkan har nog något roligt,» sade den unga modern leende åt barnets strid

att både vilja stanna och gå, »skynda dig, se, du har rättnu rifvit hela schalen ifrån mig.» Estrid drog den åt sig och lutade sig tillbaka i stolen, »och snart får du pappas täcke i golfvet.»

»Nej, *det,*» sade grefve Manfred, medan han under en känsla af lycklig stolthet smekte den lille tyrannens blossande kinder, »det måste du noga akta, och akta dig isynnerhet för att köra dina små odygdiga fingrar genom maskorna, du vet inte du, junker, hva det täcket är för pappa.»

Unga herr Manne ansåg ej nödigt att häruti binda sig, han ilade af till sin vän Håkan, som försvann med honom.

»Ack, att du ännu så älskar det röda täcket,» halfhviskade Estrid med strålande ögon, »min fästmögåfva.»

»Du får alldeles icke kalla det *fästmögåfva*, älskade, då nedsätter du det. Hvad en fästmö syr till sin trolofvade, sker oftast af artighetspligt. Men hvad en qvinna *före* den afgörande förklaringen, med tanken på den man hon älskar, arbetar åt honom, *det* är väl något dyrbarare. Och var så god och kom i håg, att du ärnade lemna mig den här skatten, då det var afgjordt, att jag skulle resa ut ensam . . . O, den aftonen, min Estrid . . . Midt under mina trägnaste göromål, vid ekonomien, kommunalbestyren eller affärsresorna, kommer plötsligen, liksom solen stundom hägrar upp bland molnen, detta bländande minne för mig och smeker mig, liksom jag kände din lilla hand öfver min panna. — Och erkänn, att jag hade rätt uti, att jag aldrig mer skulle blifva svartsjuk på . . . tyst . . . der hafva vi honom. Huru underbart tider och omständigheter kunna förändras . . . Huru trofasta hafva ej både han och Helène varit mot oss under denna pröfningstid.»

»Det är sant, de skulle gerna vakat hvarannan natt, om jag tillåtit det. Och Helène egnade sig med

riktig moderlig ömhet åt Manne. Ja, hon öfvergaf nästan helt och hållet sin egen lille gosse, för det *min* icke skulle sakna mig. Ack, jag glömmer aldrig detta . . . Nej, se här unga brukspatron . . . hjertligt välkommen . . . kommer du ensam?»

»Ja, på ett flygbesök! Helène har aldrig någon ro hemma, om hon ej hvar dag får underrättelser härifrån, och som jag hade ett ärende i trakten, red jag öfver sjelf . . . Nå, Manfred, du är på stora bättringsvägen, du ser, min själ, riktigt ståtlig ut — tjenare, min vackra grefvinna, nu behöfs inga tårar mer rinna i hemlighet, nu fordras ej längre att spela hjeltinna, fast modet var klent nog ibland!»

»Ah, min stackars Estrid!» Grefvens hand sökte hennes. »Jag märkte *mycket*, äfven då jag var som sjukast, men det var mig nyttigt, att alltid få se blott — hjeltinnan.»

»Jag undrar just hur Helène skulle bete sig under likadana omständigheter,» utbrast löjtnanten, men hans lungor utandades med detsamma en så sjudande lifsverksamhet och lefnadslust, att de andra båda måste småle. Emellertid skyndade Estrid att svara, att *om* ett sådant underverk inträffade, ville Helène ej låta sig öfverträffas af *någon* hustru. — Man behöfde blott se henne i fem minuter med sin man för att finna lösningen på frågan.

»Sådan är äfven min öfvertygelse,» inföll Manfred. »Men du är så förfärligt rörlig, min käraste bror, kan du då icke sätta dig. Det är ju ännu långt till qvällen.»

»Ja, men jag har saker att uträtta på vägen, och dröjer jag för länge, blir Helène svartsjuk. Hon är icke *riktigt* botad ännu,» påstod han skrattande, »och då hämnas hon med att lägga pojken innan jag kommer hem. Den lille slyngeln har så trasslat in sig i sin

herr faders så kallade hjerta, att besagde fader icke sofver godt, om ej den rustarn också trasslat om litet med det faderliga skägget. Man lefver tills man förlorar hela sin ursprungsmenniska. — Jag minnes, min själ, icke den dag, då jag i staden, som Helène brukade säga, lefde *en garçon.*»

»Jag tänker du ej förlorat på den saken,» menade Estrid.

»Visserligen. — Vår Herre är de dårars förmyndare. — Men jag tror, i trots för sanningen i detta vördnadsvärda tänkespråk, att jag ej utan harm kan återse din listiga vän Olivia. — Hade hon ej gjort sig så söt för öfverstelöjtnanten, hade hon ej lyckats stjäla det der året, som . . .»

»Var god,» utbrast grefven med en viss nervös glädtighet, »att ej tala ett ord mot denna dam. Jag hyser för henne högsta aktning och tillgifvenhet, och så gör äfven din fru.»

»Ja,» sade Stellan, »det tror jag rasande väl, — det der året skaffade *dig* en hustru af prima slag och *henne* en man, om just icke af allra bästa qvalité, så i alla fall en hjelte i *hennes* ögon. — Dertill har fru Olivia en två års sjögast, lagom kamrat för 'chevalier Manne', medan siste delegaren i bruket blott kan skryta af två månader i andra året. — De båda junkrarne komma att se honom öfver axeln. Men jag får väl gifva med mig. Det blir troligen *en* familj af *tre.*»

Samma afton, sedan löjtnanten rest, stod grefve Manfred för första gången efter sjukdomen jemte sin hustru vid ett af fönstren åt sjösidan. — Himlen med strålande stjernor höjde sig öfver dem — i deras hjertan fans äfven himlen med bön och frid.

KERSTIN MARIAS FÄSTEGÅFVA.

1.

Besök hos provinsialäkaren.

Det var på försommaren vid början af 1830-talet som följande uppträde tilldrog sig i en provinsialläkares hem på landet. Doktorn sjelf var på en embetsresa, men under hans frånvaro brukade alltid gamla mor emottaga sjukbuden, och som hon varit gift med en läkare och på goda skäl ansåg sig ha haft en mångårig »praktik», gaf hon sina oskyldiga, men nyttiga råd och ordinationer minst lika lugnt som om hon tagit medicinska graden.

I det ögonblick vår lilla historia börjar stod den värdiga frun midt på salsgolfvet och lät sin erfarna blick med intresse forskande öfverfara en ung karl, som icke syntes henne vara en bonde, men icke heller annonserade sig sjelf som herreman — han var dock klädd snarast lik en sådan och såg för öfrigt rätt ståtlig ut med sitt stränga, mörka ansigte, sitt ordentligt lagda hår och sin icke tvungna ställning. Men något eget var dock säkert med honom; han tycktes till den grad tankspridd och harmsen, att man kunde tro honom vara sysselsatt med att vända på någon konflikt, som han trott sig få upplöst, men hvaruti han sett sig hindrad.

»Jaså, att jag icke skulle få träffa doktorn!» sade han slutligen och bugade sig vördnadsfullt för den gamla damen.

»Han kommer icke hem på flera dagar!» svarade hon. »Är det för er sjelf ni söker honom!»

»Nej!» Han vred tvehågset på hatten och betraktade i *sin* tur med ett forskande uttryck den talande.

»Ni är icke härifrån trakten och ser icke ut för att vara en bonde!» Hon såg att han behöfde uppmuntran och talade derför i mycket vänlig ton.

»Jag är från grannhäradet och har för icke längesedan ärft gård och grund efter min far, som var en rik och ärlig bonde. Men om jag icke alldeles ser ut sjelf som en bonde, så kommer det väl deraf att jag gjort mina skolstudier i staden. Far hade gerna velat att jag skulle bli prest, men som jag, redligt taladt, har ett styft sinne, ansåg jag bäst att bli landtbrukare. Dessutom kan den, som utan egennytta vill verka inom sin kommun, bli känd längre bort och få anseende tillräckligt.»

»Det är sant... Ni kan en dag bli ombud för er ort vid riksdagen... Men säg nu, efter ni begärt tala med mig, i hvad ärende ni sökte doktorn. Och hvad var namnet? Jag hörde det af jungfrun, men har glömt det.»

»Berthold Anundsson från Hjelmstavik... Får jag tala uppriktigt? Doktorinnan tycks mig vara så hederlig och, efter hvad jag hört, så erfaren, att det kanhända är lättare än att tala med någon annan... Ärendet är ingen hvardagssak.»

»Kanske rör det då den unga qvinnan, som jag hör sitter qvar i åkdonet ute i alléen?»

»Ja,» svarade han med en plötslig rodnad, »henne är det fråga om» (han tog den erbjudna stolen och satte sig midt emot värdinnan)... »Hon är trolofvad

med mig se'n lång tid och öfverdådigt vacker är hon — olyckan är blott den, att flera än jag tycka detsamma.»

»Är hon sjuk?»

»Nej, ... litet tandvärk, som jag ta't till förevändning för att söka doktorn.»

»*Hon* vet således icke hvad ni ville honom?»

»Så är det ... Kerstin Maria är dotter af en afsigkommen bondenka i vårt granskap. Redan som gymnasist var jag kär i henne, och kanske hade jag icke motstått min salig fars önskan att fortsätta studierna, om jag icke lefvat i ångest att någon annan skulle fria till henne ... *Jag* var tjugu år och *hon* sjutton, då jag vågade tala med far. Det blef tvärt nej ... Han var icke man att envisas med: hade jag försökt det, skulle han ha gjort mig arflös.»

»Och hon har ändå länge varit trolofvad med er?»

»Jag friade i hemlighet och fick ja. Men som jag icke vågade ge henne ring, fästade jag henne efter vår vackra bondesed med psalm- och evangeliibok, och jag fordrade då högtidligt af henne, att, om det komme en så olycklig dag att hon icke med rent hjerta och samvete och utan blygsel kunde se mig i ögonen, hon ärligt och så visst som hon hoppades på Guds nåd skulle lemna mig boken tillbaka.»

»Det var ett strängt och farligt vilkor.»

»Kanske — men jag *är* sträng både i min vandel och gudsfruktan. Kanske är jag också högfärdig ... Oaktadt jag vid samma tid i det närmaste fick öfverta gårdsbruket, fortfor jag att studera, all den tid jag hade ledig. Jag ville utmärka mig i min ort, och den, som skulle dela min heder i framtiden, finge icke ha stapplat.»

»Har hon då det nu?»

»Det är det som jag icke vet, men som jag *måste* veta ... För att icke oroa far och mor gaf jag Kerstin

Maria mitt bifall att, sedan jag hållit henne ett år i syskola inne i sta'n, få ta plats hos barons på Villeby, och der har hon nu i fyra år varit väl omtyckt och ansedd . . . För fyra månader sedan dog först mor och strax derpå far. Som de visste att jag hållit kärleken trogen, så gåfvo de mig båda före sin död sitt samtycke. Men mor sade: 'Gud låte blott, min Berthold, så ske att Kerstin Maria blir värdig sin lycka — kanske hon blir det!' Af aktning för föräldrarne, som jag hjertligt sörjer, ville jag låta en tid gå om, innan jag tänkte på någon ändring, men då spred sig på en gång det ryktet att Kerstin Maria, som så länge visat tillbaka alla, som slog' efter henne, icke alls var känslolös för brorsonen i huset, en fattig löjtnant.»

»Och ni var strax färdig att misstro henne?»

»Jag blef mycket upprörd, men jag talade med hennes mor, som bedyrade att hon var ren som Guds dag fastän hon för sin skönhet och finhet hade en mängd afundsmän, som gerna förtalade henne. Hon omtalade också för mig att Kerstin Maria skrifvit bref till henne i det ämnet och sagt, att hon var glad öfver att löjtnanten nu rest, för han både pinade henne och bringade henne i förtal; och hon fruktade att något prat kunde komma för mig, som var så misstänksam och oresonligt svartsjuk . . . Nå, ja, jag *är* svartsjuk och misstänksam . . . Men då jag nu kom för att hemta henne hem till modern, som har ett litet torp under min gård, blef hon så glad och lycklig, att jag af själ och hjerta *ville* tro på henne.»

»Således trodde ni ändå *icke*, att hon var utan skuld?»

»Hon blef så röd som blod, då jag frågade om löjtnanten.»

»Men,» invände den gamla frun lugnande, »hon gaf er likväl icke fästegåfvan tillbaka?»

»Hon nämde den icke. Och som hon är lika så styf och stolt till sinnes som jag sjelf, så hoppas jag att hon gjort det, om hon behöft det.»

»Allt detta förklarar mig ändå icke hvad ni ville doktorn.»

»Ja, se det är det värsta att säga... Jag trodde att då han såg på tanden, kunde han också se henne i ögonen, och en läkare förstår nog så mycket, att han kan försäkra en tvehågsen man att han icke för en ovärdig qvinna i brudstoln.»

»Nå, gud förlåte mig om jag maken hört!» utbrast doktorinnan, som med möda kunde behålla sin allvarsamma min. »Tänk om karlarne i allmänhet, innan de trädde i brudstol, skulle gå till doktorn med fästmön för att få ett sådant intyg... Ni kan vara säker på att ni icke skulle ha fått veta något här.»

Den af sin misstanke marterade mannen såg genomolycklig ut.

»Jag kan ge er ett bättre och klokare råd!» återtog den värdiga frun. »Då ni återkommer till ert eget hem med fästmön, så för henne in i det rummet, der er mor dog — tala då vackert och öppet med henne, och bed henne vid fästegåfvan (hon vet nog att ni menar evangelium) försäkra att hon tryggt kan behålla den!»

»Tusen tack — det var taladt med visdom... Så skall ock ske.» Hans ansigte fick en strålande belysning.

»Godt... Gå nu käre vän, och hemta hit Kerstin Maria, så får jag se henne, medan ni dricka en kopp kaffe hos mig!»

Några minuter senare återkom han med en ung qvinna, som han sköt före sig.

Denna unga qvinna, Kerstin Maria, rak och högväxt, var verkligen en ovanlig skönhet. Men hon hade i sitt väsende en sällsynt och oåtkomlig tillbakadragenhet.

Den härflöt icke af blyghet eller oro, utan syntes tillhöra en skygg och inbunden karaktär.

Men den gamla doktorinnans tillvinnande vänlighet uppmjukade slutligen stelheten. Kerstin Maria blef då så älskvärd och visade, efter sin lefnadsställning, en sådan god takt, att hon intog icke blott fästmannen, utan äfven sin vänliga värdinna.

Vid afskedet sade denna helt sakta till Berthold: »Tro mig, ni har aldrig behöft frukta för denna qvinnas *lättsinne*... Men akta er för att visa henne misstro! All er lycka i framtiden kommer att bero på att ni inger henne förtroende. Hon har ett icke vanligt sinne.»

2.

Kerstin Maria hos sina blifvande slägtingar.

Det tillkommande äkta paret reste den dagen icke längre än till några slägtingar, som Berthold hade i vägen och hos hvilka han tänkte taga nattqvarter.

Men här, i det rika, på gammaldags allvarsamt sätt ståtliga nämdemanshuset blef Kerstin Maria icke så behandlad, som Berthold ansåg sig kunna förvänta. Saken var, att som fästmannen under vägen väl visade sig hjertlig och deltagande för den nu nästan af sig sjelf försvunna tandvärken, hade han likväl icke på något bestämdt sätt berört tiden för bröllopet, och fästmön var alltför stolt att utforska hvad meningen var

med att hon skulle säga upp sin tjenst på våren, då ingenting tydligare blef förklaradt. Hon kom alltså fram i det minst angenäma lynne. Detta dryga bondherrskap var också nu för *henne*, som under fyra år lefvat såsom fröknarnas gunstling i ett förnämt adelshus, allt annat än inbjudande: långt hellre skulle hon ha velat resa hela natten för att få hvila ut i den lilla torparstugan, der modern bodde.

»Flyger det nu i tänderna igen?» frågade Berthold med en helt öm ton, i detsamma vagnen stannade vid förstugubron.

»Åh nej, bry dig icke om *mig*... Der kommer din moster sjelf ut... Hon ser då aldrig för blidt på mig!»

»Jaså,» sade husets herskarinna, mor Elsa i Vickstad, i det hon med små trubbiga steg vankade nedför trappan. »Detta är då din fästeqvinna, min kære Berthold? Bara hon riktigt kommer genom dörr'n med pösekjol'n, rynkekapporna och fladderärmarne... Jo, det gick så nätt... Nå, välkommen, kära jungfru! Tag nu af sig den fina halmhatten... Min Clara nyttjar aldrig annan hatt, än sådana som vi sjelfva färga halmen till och som valltöserna sy och bruka för solhettan... Men så illa att ej far var hemma och fick se den nya tilltänkta slägtingen... Nå, der kommer då ändtligen Clara.»

Den unga, särdeles hyggliga dottern gaf med en trohjertad min handen först åt fästmannen, kusinen, sedan åt fästmön, som dock, i sitt inre förtviflad och förharmad öfver förevisningsceremonien hos Bertholds slägt, med en knapp dragning på munnen besvarade Claras glädtiga försäkran att hon riktigt såg ut som en herrgårdsmamsell.

»Ja, nu kan du, Clara min,» inföll modern, »få säkert mönster till din nya klädning... Nå, kära

Kerstin Maria, det var väl svårt att skiljas från all härligheten hos barons — var det inte?»

»Åh jo, de va' mycket vänliga mot mig.»

»Och så muntert det måtte ha gått till i huset! Vi ha ända hit hört talas om att der ständigt var fullt med kadetter, löjtnanter och alla slags herrar. Men det torde inte vara så nyttigt för fattiga tjenstflickor, om de också heta kammarjungfrur, att låta städja sig i *sådana* herrskapshem, för hams och bakdanteri följs åt och ger sveda nog. Men, gudskelof, Berthold är en redlig man, som inte lägger elakt prat vid sig värre än som behöfs.»

Intills nu hade Berthold, ehuru han blifvit allt blekare och blekare, förmått styra sin böljande vrede. Men nu gick han till dörren, öppnade den och ropade åt en af husets drängar, som höll på att sela af, att hästarne blott skulle *beta*.

»Hvad i all verlden,» ropade då hans kära moster, som kom efter, »inte vill du, min käre köttslige systerson, skiljas ifrån oss på ett så ovänligt sätt för ett fattigt ords skull... Fram i rappet med qvällsmaten, Clara — så skall Berthold se'n laga sig en toddy och prata med mig i all vänskaplighet, medan du för Kerstin Maria upp i din kammare och ställer till en god bädd för natten!»

Försoningen blef sålunda ingången. Men tidigt på morgonen lemnade de trolofvade moster Elsas gästfrihet, som ingendera glömde, i trots af att den styfva värdinnan lät ett par ord falla, att det icke var *omöjligt* att hon och far och Clara kunde komma till bröllopet.

»Gudskelof,» sade Kerstin Maria, då de väl voro ute, »att du ej har flere slägtingar, som ska' bese mig!»

»Tänk icke på det, du... Och stor tack för det du ingenting svarade!»

3.

Fästegåfvan.

Hjelmstavik, som nu tillhörde Berthold Anundsson, hade af hans farfar blifvit inköpt efter en possessionat i trakten, och det väl uppförda tvåvåningshuset hade ordentligt underhållits från far till son, liksom förmögenheten ökats under en längre slägtföljd.

Med dessa förmåner var det dubbelt svårt för Bertholds far att öfverge hoppet, att se sonen icke välja en bana, som anstod hans anlag och ställning. Men han hade en sådan respekt för denne son, hvilken sjelf högt respekterade bondeståndet och dess fördelar, att han slutligen lät öfvertyga sig det Berthold i dessa lefnadsförhållanden kunde bli så god och hedrad som någon född herreman, och han lefde tillräckligt länge för att erfara hur aktad sonen var och huru anlitad vid allt, som skulle framåt inom hela häradet . . . ja, hans ord gälde ännu längre bort. Något, som också syntes särdeles angenämt i gubbens ögon, var att han på en mängd bref till sonen fick läsa följande utanskrift: »Landtbrukaren herr Berthold Anundsson». Och alla dessa goda intryck förenade hade till följd det på dödssängen gifna samtycket till Bertholds giftermål.

Då unge husbonden nu hemkom med den tillkommande husmodern, var det just vid middagstiden, när folket var uppe och höll sin måltid i det stora köket.

Kerstin Maria hade föreslagit att med detsamma få fara till moderns stuga, men då hade Berthold svarat, att hon bara skulle komma olägligt, om hon komme

så tidigt. Ty som han stält om att inre kammarn blifvit målad och fått några möbler, som kunde anstå hans fästmö, höll gumman nu på med att feja upp yttre förstugan, der hon sjelf bodde.

När vagnen stannade framför manbygningen, tog Berthold sin käresta vid handen och förde henne till köket, der det blef ett skramlande, skrapande, uppstigande och gapande, så att det stod härliga till.

»Sätt er igen, go' vänner!» yttrade Berthold med en värdig husfaders välvilliga ton. »Eftersom ni alla ä' inne, vill jag med detsamma för er föreställa henne, som är mitt högsta goda på jorden och som åtta månader härefter, då året är fullt efter föräldrarnes död, på Guds makt blir er matmor.»

Kerstin Maria, som först genom denna offentliga föreställning blef underkunnig om tiden för giftermålet, kände sig på en gång rörd och sårad. Han borde väl ha talat ensam med henne förut. Emellertid visade hon folket omkring sig, ifrån föreståndarskan vid spiseln intill minsta vallflickan, ett långt vänligare ansigte, än hon bestått de tilltänkta slägtingarne, och hon värdigades till och med att i några alldeles icke försagda, utan lugna och klara ord försäkra att, om Herren behagade låta henne komma till en sådan heder, hon hoppades bli mottagen med den välvillighet, som hon sjelf skulle visa i sitt matmors-kall.

Det allvar och den värdighet, hon ådagalade, vunno helt och hållet Bertholds bifall, hvilket visade sig i en upprymdare sinnesstämning, medan de åto ensamma i salen.

När måltiden var slutad, sade Berthold, som icke förlorat sin fixa idé och den kloka doktorinnans råd ur sigte: »Nu gå vi in i salig mors kammare. Der kan du se hennes dödssäng och påminna dig att hon gaf oss sin välsignelse i det sista!»

Fästmön följde honom, men blef så uppskakad, då hon i den mörka kammaren stannade vid den högt uppbäddade sängen, att hon darrande nedsjönk i en gammal skinnklädd länstol framför det lilla bordet, der ännu matmoderns bibel, glasögon och snusdosa funnos qvar. Intrycket var öfverväldigande: Kerstin Maria flöt i tårar vid erinringen af Bertholds mor, för hvilken hon hyste en så djup, men ängslig vördnad.

»Jag försäkrar dig, att hon talade vänligt om dig!» sade fästmannen uppmuntrande. »Men eftersom detta är en vigtig stund, så låt mig veta, hvarför du blifvit så allvarsam och sluten inom dig sjelf, liksom om du grubblade på något!»

»Käre Berthold, du — det har gått så småningom . . . och förlåt att jag säger dig att *den*, som fästat sig i äkta tro vid dig, nog behöfver både allvar och eftertanke . . . Första året efter vår skilsmässa, då du höll mig i stadsskolan, var jag nog ung och dåraktig att känna mig hedrad och smickrad af att bli begapad af herrarne, som pratade alla slags artigheter för mig. Men under de fyra åren, jag varit hos baronens och hvarenda sommar följt dem till brunnar och bad, der frestelser aldrig saknas, har jag känt mig allt mer och mer stämd att förakta uselt hams. Hederliga friareanbud har jag skjutit bort med oro vid tanken att *någon* skulle komma i din väg, du, som är så svartsjuk och noga. Tänk då hvad sorg, harm och skam det skulle vara för mig, som knapt någon karl kan berömma sig af att ha fått ett vänligt ord af, att ha råkat i förtal för en enfaldig löjtnantspojke, som husmamsellen var kär i! Af hämd på mig utspred hon alla slags dåliga historier, så att slutet blef att han fick lemna huset med en allvarsam skrapa af friherrinnan för det onda, han tillstält. Den token påstod, att han menat ärligt och ville ha mig till hustru . . .

Och nu, Berthold, har jag sagt dig allting. Ju äldre och äldre jag blifvit, har jag allt nogare pröfvat mig, då jag om qvällen framtagit fästegåfvan ... Se här,» hon upptog boken ur kjortelfickan, »se om den icke varit flitigt läst!»

En blixt af glädje upplyste Bertholds ansigte. »Så kärt att du just hade den på dig! Jag tror hvartenda ord, du sagt mig, och då jag vet att du aldrig glömt det förbehåll, som jag lemnade dig boken med, så är jag ganska säker på att du just här framför min mors dödssäng och vid hennes eget lilla bord kunde lägga fingrarne på fästegåfvan och bedyra mig att du i trygghet kan behålla den!»

»Jag förstår dig, Berthold!» svarade Kerstin Maria sakta. »Jag ser på dina ögon att du har en sjukdom, som blir svår att bota. Men kom ihåg, att hvad jag nu vill göra, gör jag aldrig mer än *en* gång! Se, om jag älskar dig» ... Hon reste sig upp, lade handen på evangelium och sade med frimodig röst: »Jag svär inför Gud och din mor, som kanske ser mig, att jag är fullt värdig att behålla min fästegåfva ... Vill och kan du tro mig?»

»Ja, så sant som jag hoppas att vår förening skall räcka både för jorden och himlen ... Förlåt att jag frestat dig så hårdt — men nu är jag så lycklig som en menniska kan vara.»

4.

Bertholds inträde i en lycklig förändring.

Icke blott åtta månader, den termin, som Berthold utsatt för sitt giftermål, utan ett fullt år hade nu förflutit sedan han i moderns kammare emottagit af Kerstin Maria den på fästegåfvan besvurna försäkran om hennes aldrig svikna tro och kärlek — och likväl hade under sista halfåret knapt mer än en förlägen häntydning på bröllopet då och då kommit öfver hans läppar.

Det var ett för både fästmannen och fästmön särdeles svårt förhållande, det, som nu fans.

I början, då Berthold var full af glädje och tillförsigt, önskade han vid de många tillfällen, då Hjelmstavik hade godt om främmande (det låg nära kyrka, marknadsplats och tingsställe), att Kerstin Maria skulle gå upp från sitt *lilla* hem och börja värdinneskapet i det *stora*. Der åt prostherrskapet mer än en gång sin söndagsmiddag, att icke tala om komministern, länsmannen och många herrar, hvilka skulle från och till tinget, ty Bertholds gästfrihet var lika känd som anlitad ... Men nu kom första knuten på tråden.

Kerstin Maria förklarade i fullt bestämd ton, att hon aldrig tänkte gå som *halfvärdinna* i hans hus för att få sneda blickar af stadsmadamen, som skötte hushållet. Nej, hon ville icke sätta sin fot dit upp, ens när han var ensam, ty det kunde ju hända att hon då råkade i förtal äfven för fästmannen. Bäst vore att hon då stannade hos modern på torpet, tills hon med allvar och ära kunde fatta hushållstömmarne.

Berthold kände sig sårad öfver denna dristighet han höll sig sjelf för ett alltför stort dygdemönster att bringa sin egen fästeqvinna i ondt rykte. Men huru som helst, måste hans suveräna vilja gifva vika för den suveräna herskarinnan, som, fastän hon aldrig med ord häntydde på den stund, då hon nödgades besvärja sin egen ära, dock ständigt i sinnet fann sig allt mer och mer harmsen, synnerligen som det icke var svårt att gissa det Bertholds olycksaliga misstänksamhet åter råkat in på den gamla vurmen... Och så var det.

Sedan han dag och natt grubblat öfver, hvarför Kerstin Marias högmod skulle framkasta en sådan löjlig svårighet mot hans önskan, kom ormen åter smygande och göt sitt gift i hans hjerta, hvaraf alstrades alla slags dåraktiga inbillningar.

Kerstin Maria var icke brottslig... nej, visst icke... men kanske var hon icke *riktigt* oskyldig: kanske hade hon någon oro i samvetet, som höll henne tillbaka. Hunnen till denna punkt i sina vådliga forskningar, brukade han skynda ned till torpet, der Kerstin Maria satt i sin kammare och broderade nattkappor åt honom eller, såsom nu, då sommaren var inne, under äpleträdet i hagen.

»Jag har ingen ro hemma!» sade han den dagen, på hvilken vi återtaga berättelsen. »Det förekommer mig, Kerstin Maria, som om någon mörksens ande hölle på att pressa hvarenda blodsdroppe ur mig. Fräls mig, i herrans namn, från mig sjelf! Men du är alltid så kall — älskar du mig icke mer?»

»Bara för mycket!» svarade hon kort.

»Icke kan du älska mig för *mycket?*»

»Jo, *mindre* vore kanske bättre, då du ändå aldrig är tillfreds med mig... Du är svartsjuk på mig. Har jag sedan jag kom hit, sett någon annan karl än dig, utom i kyrkan?»

»Nå, der ser då åtminstone hvarenda karl på *dig*... Hade icke kommissarien en sådan respekt för mig, så skulle han nog bli medtäflare: han är pin kär i dig.»

»Det vårdar jag mig inte om... Men vet du, Berthold, att detta elände öfvergår mina krafter. Jag tror ej, att jag kan frälsa dig på annat sätt, än att vi skiljas åt.»

»Tala icke vanvett — skiljas åt för det att du skulle gifta dig med kommissarien... Men lika godt: hvem du än skulle gifta dig med, så sköte jag ihjäl honom, innan det hunne så långt.»

»Ja, jag tror dig nog om det. Derför får jag tänka upp något annat... Kom hit på söndagseftermiddag — mor är borta hela dagen — så skall jag koka kaffe åt dig och vi ska' sitta i förtroligt samspråk i min kammare. Och för att du riktigt må märka att jag vill behaga dig, så skall du få se, hvad du så många gånger bedt mig om, hur brudklädningen, som jag sydde i vintras, passar!»

»Nå, det var då riktigt vänligt och hjertligt af dig... Jag känner en aning, att vi den qvällen icke skiljas åt, förrän vi kommit på det klara.»

»Ja,» svarade Kerstin Maria med en egen min, »jag anar just detsamma.»

Söndagseftermiddagen kom och fästmannen med den. Kerstin Maria hade smyckat sin kammare med löf och rosor, och äpleträdets rödhvita blommor föllo som ett lätt draperi framför fönstret, der kaffebordet stod. Sjelf var Kerstin Maria smyckad nästan som en brud: hon hade, såsom hon lofvat Berthold, tagit brudklädningen på sig — den var af svart siden — och hennes

långa ljusbruna hår låg flätadt i flera kransar kring hufvudet. Men på hennes kinder funnos inga rosor: de voro så hvita som rosen i hennes bröstbukett.

»Kors i all verlden, så vacker du är!» utbrast Berthold i fullkomlig hänförelse. »Jag svär på, att om du endast hade krans och krona och en prest tillhands, vore jag färdig att hoppa öfver lysningen och vigas med ens.»

»Rör icke vid mig, utan sätt dig stilla! Krans och krona kan jag väl visa dig, men presten behöfs icke *ännu*. Tål dig nu lite — jag går ut efter kaffet. Ju förr det är...» Hon tillslöt dörren efter sig utan att fullborda meningen.

»Hon är alldeles som en drottning!» mumlade Berthold för sig sjelf. »Jag har nu tillräckligt länge varit en kastboll för mina egna dumheter, och derför må det bli slut och lysning nästa söndag. Anstår det mig, en allvarsam, arbetsam och studerad karl, som andra komma och begära råd af i alla slags mål, att icke kunna råda mig sjelf... Det är väl sant, att ingen ser på mig hur galen jag är, utom Kerstin Maria — och det torde vara det värsta. Hon är visst alldeles uttröttad.»

I detta ögonblick, då Bertholds upprörda känslor voro färdiga att fullt gifva sig på nåd och onåd, inträdde Kerstin Maria med både krans och krona på hufvudet. Hon höll i handen en bricka, på hvilken stodo två koppar uppslaget kaffe, dem hon nedsatte på bordet, en vid hvarderas plats.

»Seså, min brudgum,» sade hon, »se nu så vackert vi sitta här på ömse sidor... Jag dricker för *din* välgång och du för *min!*»

»Ja, ja, det göra vi, men jag tröstar mig icke öfver att ej ha bröllop i dag, då du bär sjelfva kronan. Underligt var det ändå att du band den *nu*... I alla fall nekar du ju icke att det blir lysning om söndag?»

»Hvad gör du?» skrek Kerstin Maria så häftigt till, att Berthold häpen såg på henne. »Du vill dra åt dig *min* kaffekopp!»

»Nå, hvarför skulle jag icke få det? Du får i stället min, som är för full!»

»Nej, nej, den är icke för *dig!*» Hon tog upp koppen och höll den mot sina läppar.

I samma sekund, då Berthold såg henne likblek och skälfvande, vidrörde en förfärlig misstanke hans själ, han kom ihåg att hon lofvat, att just i dag påfinna något råd att frälsa honom från sig sjelf, såsom han begärt.

Blixtsnabbt, följande sin instinkt, ryckte han koppen ur hennes hand.

»Hvad är det?» frågade han med vild blick. »Du har lagat till något ondt åt dig — erkänn sanningen, eller tömmer *jag* koppen!»

»Nå, om det vore förgift som jag ville ta,» svarade hon kärft, »hvad kan *du* säga derom? Jag dör långt hellre på *en* gång, än jag dagligdags dör af skam och sorg öfver att aldrig bli trodd att vara en ärlig qvinna och att, snart sagdt, för hvar man tjena till spott och spe. Sådana slags bevis på kärlek och aktning sörjde jag inte öfver att lemna. Men min krona ville jag bära, eftersom jag med heder kunde bära den — och jag har skrifvit upp på ett papper, som jag bär på mig, att mitt hufvud skulle få hvila på fästegåfvan.»

»Måtte Gud för alltid,» sade Berthold, nu lika blek som Kerstin Maria sjelf, »ta' sin hand ifrån mig, om jag, efter ett sådant syndaprof på kärlek, kan missförstå dig mer i detta lifvet... Och liksom jag nu kastar ut genom fönstret det gift, du för min skull velat dricka, så svär jag att också utkasta ur min själ det gift, som så länge bränt den. Det har varit en sjukdom, men du har botat den... I dag en månad till (då måste du likväl bära en annan brudklädning)

blir du min redliga och älskade hustru... Och tag mig nu i Guds namn i famn på att du tror mig!»

»Ja,» svarade Kerstin Maria, till hvars kinder lifsfärgen återkommit, »nu tycker jag att en röst hviskar mig i hjertat, att jag kan lita på dig — och låt oss troget be tillsammans, att Herran i sin nåd förlåter den grufliga synd, som jag ville begå... men jag var så olycklig.»

»Du skall bli godtgjord,» försäkrade Berthold, »*om* min skuld kan godtgöras!»

* * *

Jemnt på dagen en månad senare stod bröllopet, som bevistades icke blott af de förnäma slägtingarne, utan äfven af den gamla doktorinnan, hvars råd till Berthold, att aldrig visa misstroende till sin fästeqvinna, han dyrt fått lära sig att akta på.

Deras äktenskap blef ett af de lyckligaste, rikt på de bästa skatter. Också läste Berthold nästan dagligen i »Jesu Syrachs bok» den märkliga versen:

»*Såsom solen, när hon uppgången är, är en prydelse på Herrans höga himmel, alltså är en dygdesam qvinna en prydelse i sitt hus.*»

LITTERATÖREN OCH HANS TROLOFVADE.

1.

Brefvexling.

För omkring ett dussin år sedan egde följande korrespondens rum emellan notarien Albert Roos och fröken Arnberg:

»Min tillbedda Elise!

Med verklig fasa ser jag urvisaren på klockan, som ligger bredvid mig på skrifbordet, skrida öfver 6 — det är förfärligt! Jag, som skulle vara hos dig senast vid 7-tiden, ser mig urståndsatt att få tala med dig i dag annorlunda än genom dessa fattiga rader.

Vet du, älskade, hvarför jag isynnerhet dyrkar dig? Det är ej blott för att du är vacker, behaglig, intagande, glad, öm och tjusande på allt sätt... ännu mindre för det att du är en rik flicka... nej, du har ännu en förtjenst, som i min tanke höjer dig till skyarne.

Jag har aldrig läst en bok, hvilken bär den ädla titeln 'Elise eller Qvinnan i sin Fullkomlighet', men en dag måste jag skaffa mig tillfälle dertill, ty jag

anar på förhand, att en af beståndsdelarne i denna fullkomlighet består i just din egen höga oskattbara förtjenst att sakna tycke och fallenhet för det osaliga och vederstyggliga blåstrumpeväsendet.

Ack, Elise, dessa reflexioner göra sig sjelfva just nu, då jag har hela små berg omkring mig af jullitteratur, som skall anmälas. Jag har visserligen afsändt *en* last, men jag har grufligt mycket qvar, och hvar gång jag vid genombläddrandet af en kalender stöter på en *ny* signatur, har det på mig samma inverkan som då jag råkar att bita i ett surt äpple, ty jag måste då åtminstone ögna på härligheten, och jag blir ursinnig vid alla dessa studerade signaturer eller förkortade namn, vanligtvis qvinligt ogräs, och jag kommer icke i lynne förr än jag stöter på en väns eller bekants namn, som jag icke behöfver besvära mig med att läsa för att veta att det duger.

Dyra Elise, om du nu såge mig sitta här och slänga dessa elegant utstyrda böcker hit och dit, upptecknande några rader öfver den ena och dito öfver den andra, svettas af förtrytelse för det att jag ej får se dig, ha endast en bit af sista cigarren qvar och icke en droppe annat än halfljumt vatten att trösta mig med — så skulle du ha misskund med mig... Seså, nu hör jag korrekturpojken... Nå, han skall få springa bort till dig med den här biljetten, och du kan vara så innerligt snäll och skicka mig en rad tillbaka! Gossen skulle i alla fall fått vänta, medan jag afslutar en bit.

Din egen *Albert.*»

Inom en halftimme hade litteratören emottagit följande svar från sin fästmö:

»*Älskade Albert!*

Det är vida mer synd om mig än dig, ty *jag* hade något att be dig om, och jag måste nu i flygande brådska göra det skriftligen, hvilket är långt ifrån detsamma som om jag fått göra det muntligen.

En af mina vänner har förtrott mig att hon (jag förbjuder dig att vid detta meddelande tänka på sura äpplen) skrifvit ett litet stycke under signaturen '*E—e*'. O, Albert, om du älskar mig, så var ej orättvis eller lättsinnigt hård mot den nya blåstrumpan! Gif dig ro att läsa den lilla skissen *grundligt*, och var sedan i ditt omdöme rättvis — det är allt hvad min stackars vän begär!

Svara ändtligen ett par ord... korrekturgossen kan ju gerna ta den här vägen, då han går tillbaka till tryckeriet.

Dyre Albert, gör för all del allt hvad pligt och heder bjuda dig! Derom anbefalles du af

din *Elise.*»

Då korrekturgossen på allvar gick, medförde han följande rapport:

»*Min afgudade engel!*

Om du kunde blicka in i mitt ångerfulla hjerta, om du kunde tro mig då jag svär vid min litterära ära att en psevdonym, förordad af dig, skulle ha åtnjutit hela mitt beskydd, så skulle du måhända sjelf trösta mig öfver den olyckan att tyvärr redan *i går* ha sändt en del af mina uppsatser till tryckeriet, och jag fruktar att denna del just i afton kommer in... Älskade Elise, saken är den att jag, öfverhopad af ansträngande arbete — jag har ett par uppsatser att skrifva äfven för egen del — befann mig i ett tillstånd

nära gränsande till sömn, just då jag i min egenskap af recensent behöft att vara riktigt vaken, när jag fick se den nya signaturen. Och antingen det nu är din väninna Eugenie B. eller Eufrosyne H., så få de visa barmhertighet mot en man, som under dessa mördande litterära sysselsättningar nödgas underkasta sig en af naturens mest omotståndliga lagar, begäret efter sömn, i hvilket tillstånd han ej förmår upptäcka de beslöjade skönheter, som dölja sig för hans ögon.

I korthet, min Elise — jag blygs, då jag nu efteråt erinrar mig att anmälan af ifrågavarande opus, som jag nödgas tillstå att jag icke *riktigt* hann läsa, följde med gårdagslasten.

Emellertid skall olyckan icke vara ohjelplig, ty jag lofvar att på något sätt reparera den.

Farväl, min älskling, hvad jag välsignar dig för det du aldrig använder pennan till något ofog!

Din egen ångerfulle
Albert.»

2.

Ungdomsvännerna.

Icke många ögonblick efter sedan korrekturgossen gått och då notarien just satt sig i ordning för att ta itu med ett arbete, som fordrade hela hans uppmärksamhet, knackade det åter på dörren, och innan han hunnit erinra sig, att han icke tagit ur nyckeln, var

dörren öppnad och en helt och hållet oväntad person inträdde.

»Nå, för tusan, hvad ser jag — är det du, gamle göt!» ropade vår litteratör och kastade i förtjusningen och förtviflan öfver att bli störd ett halft dussin kalendrar öfver ett helt dussin barnböcker. »Är det verkligen du, broder, som lemnat landet vid den sköna, trefliga jultiden, för att smaka på en bit af stockholmslifvet... Välkommen, välkommen emellertid — ack, om du blott icke träffat mig i så brinnande brådska!»

»Käraste bror,» svarade helt lugnt och stillsamt landsortsvännen, en kraftfull och allvarlig ung man, »du behöfver ej frukta att bli länge uppehållen af mig — jag vill blott se dig eller, uppriktigt, för en särskild sak träffa dig, innan jag reser tillbaka med bantåget i morgon. Jag har redan uträttat mina andra små angelägenheter.»

»När kom du då, hedersvän?»

»I förgår, och jag har redan förut sökt dig, fast förgäfves. Derför får du väl ändå skänka mig den här qvällen... Jag har med mig ett par teaterbiljetter — för jag skall väl ha något att berätta, när jag kommer hem till mor och syster och kanske någon annan.»

»Någon *annan* — aha... man vet hvad det betyder. Så der, min käre Henrik, går det undan för den, som har en egen gård och hufvud för landtbruket. Och för dig, gamle kamrat, den hederligaste pojke i menskligheten, måste jag öka den onåd, hvari jag redan kommit till min fästmö, och följa med dig.»

»Fästmö — ah, är du förlofvad?» En blixt af vida högre betydelse än vanligt deltagande lyste i den besökande vännens ögon.

»Jaså,» återtog litteratören, »du har icke hört det?» Med en lätt rodnad tillade han: »Det är icke längesedan, och jag ämnade skrifva om min lycka

hemåt innan nyåret!» Härpå fördjupade han sig så hastigt i en labyrint, som började och slutade med beskrifningen öfver massan af de åligganden, hvilka kastades på en författare, sedan han börjat få namn, att vännen icke alls kunde följa honom. Men han smålog i stället lik en man, som väl förstod det tvångfulla i vissa känslor och intryck.

»Om,» sade han, »allt detta är dig så misshagligt, hvarför lemnade du då din lugna plats hos vår domare, der du kunde ha fått det så bra med tiden, för att tvärt resa upp till Stockholm? Men hvad har detta för öfrigt att göra med onåden hos din fästmö?... Se här en varm handtryckning till lyckönskan... Hurudan flicka är hon?»

»En rik, vacker, älskvärd varelse och, himlen vare lof, ingen blåstrumpa! Men hon har någon väninna, som öfvar sig i den konsten. Döm sjelf...» Albert berättade nu förhållandet med anmälan och lät vännen läsa fästmöns biljett.

»Nå, detta var ledsamt!» svarade den hjertlige, deltagande mannen. »Och så kommer du icke till henne i qväll... men som det icke mer tjenar att tala om, så får jag nu göra dig en öppenhjertig fråga, hvilken, oaktadt din nyss visade lilla förlägenhet, ändå kan gå lätt nog af stapeln, sedan jag vet att du är förlofvad.»

»Naturligtvis får du fråga hvad du behagar!» Albert gick tvärt öfver rummet till byrån och började draga ut och in lådorna.

»Nej, käraste bror, du får icke ha några bestyr för dig, medan du svarar — det är en vigtig fråga... Säg mig på tro och heder, *hvarför* det ej blef parti af mellan dig och Hilma V....? Du var ursinnigt förälskad i henne — det kunde hvar menniska se, och jag tror tyvärr att hon också var fästad vid dig.»

»Det hoppas jag,» svarade Albert, »icke var särdeles allvarsamt. Men jag vill ej neka för min egen känsla, då du säkert icke utan afsigt berör ett ämne, som ännu icke kan vara mig fullt likgiltigt . . . Men hvad kunde jag göra! Jag är en verldslig menniska, som behöfver både äta och dricka, och du vet att Hilmas föräldrar äro så genomfattiga, att de knapt nog kunna draga sig fram med alla sina barn. Således, då jag ej hade riktigt förklarat mig, och det hade jag verkligen icke i rena ord, drog jag mig tillbaka.»

»Jag förstår — du gillar ej att hungern och törsten ingå äkta förening. Men då, min käre Albert, borde du också ha ogillat alla jonglörkonster i samvetsväg. För *min* del anser jag att förtäckta kärleksord till en öm och ren qvinna äro lika bindande som de oförtäckta . . . Men vet du väl hvad *ryktet* hade att förmäla om din hastiga reträtt?»

»Nej — det är jag nyfiken att höra.»

»Jo, att det bar så illa till, att Hilma, som är en särdeles begåfvad flicka på flerfaldigt sätt, hade för en viss högtidlighet inlemnat ett poem till stadens tidningsredaktion, hvilken samtidigt för samma ändamål fick emottaga ett annat poem af en redan välkänd signatur. Nåväl, hvad hände nu! Det förra antogs, och det senare återsändes. Man sade då att harmen öfver ditt nederlag dödade kärleken, ty rivalitet fick icke ega rum mellan två vigda själar — bättre då lekamlig både hunger och törst . . . Du blåste bort från orten för att låta ditt ljus lysa i hufvudstaden, och du har ju lyckats.»

Med halsduken i ena handen och den andra stödd mot spegeln öfver byrån, stod Albert fullkomligt orörlig.

»Seså, käraste bror, du får icke bli för ledsen på mig! Saken är den att jag i *min* tur var afundsjuk på dig, ty jag hade länge i tysthet älskat Hilma, men

icke kunde jag mäta mig med dig... Och min resa hit upp föranleddes endast af begäret att muntligen få fråga dig om din känsla för Hilma verkligen slocknat. Underrättelsen om din förlofning gaf mig det bästa svar, jag kunde önska. Nu friar jag, så snart jag kommer hem, och jag tror att jag får ja... Men så knyt då på halsduken, bror — vi komma alldeles för sent till spektaklet, och vi måste ändå ha tid att styrka oss med ett glas punsch, innan vi gå in!»

Albert stötte med omild hand till en portfölj, som låg i vägen. Tänk om vännen vetat att denna portfölj var fröken Elises fästmögåfva — då skulle han ha summerat den omständigheten tillhopa med det bryderi, som Albert visat, och deraf kunnat sluta att elden från det första tycket icke alldeles glimmat ut, i trots af den falaska, som den outhärdliga litterära rivaliteten kastat deröfver.

»Jaså, Henrik,» sade Albert slutligen, sedan han lyckats knyta halsduksrosetten, »jaså, du ärnar göra den älskliga flickan till din fru... Men hur går det med skafferiet och mjölkkammaren, då husmodern är sysselsatt vid skrifbordet?»

»Dumheter, bror! Kunna icke vi män förrätta många olika saker — hvarför skulle då icke fruntimmerna kunna göra detsamma? Hilma visar sig fullkomligt huslig i sitt hem, och hennes litterära sysselsättningar skulle göra oss ett gemensamt nöje — inkomsterna af dem räckte väl till julklappar åt hennes små syskon.»

»Nu är jag färdig!» sade Albert, afbrytande vännens liberala förespeglingar af sitt kommande lif...

Herrarne begåfvo sig af.

3.

Morgonbulletin från fästmön.

Vår litteratör hade, efter en afton, hvilken haft mera af yttre än inre glädtighet, tillbragt en del af natten med pennan i hand; men derför hade han just icke skrifvit mycket, och med hvad han skrifvit kände han sig icke nöjd, något som högst sällan hände honom. Men saken var, att han råkade drömma vaken om förflutna tider; det var någonting, som rörde sig i hans samvete, då han tänkte på att ryktet icke varit ogrundadt, som påpekade hans osaliga afund såsom anledning till återtåget från hans första lefnadsplan, i hvilken Hilma spelat en så vigtig roll.

»Jag älskar icke mer den ädla flickan, såsom jag med bäfvan fruktade i går, då min hederlige Henrik så tvärt kom öfver mig med sin nyhet,» mumlade han, »men bäst är ändå, fastän jag önskar dem båda lycka, att icke tänka på något annat än det närvarande!» Han bortkastade pennan, för att egna ett par timmar åt sömnen.

Då städerskan följande morgon inträdde med kaffebrickan, framstack, emellan ett par små hvetebullar, ett ägg och en liten assiette med smör, någonting hvitt, som hade formen af ett bref, och redan på afstånd anade Albert, som, nyss uppkommen, stod gäspande vid fönstret och betraktade den gråkyliga luften, hvilken hade all likhet med hans lynne, att brefvet var från *Elise eller Qvinnan i sin fullkomlighet.*

Men för första gången efter sin förlofning kände han ingen benägenhet att brådska med brytningen.

Han hade föregående afton på teatern läst sin egen olycksdigra anmälan öfver den stackars skissen af 'E—e' och kände nu liksom en syndabörda tynga på sitt medvetande.

»Nå nå,» sade han, »jag skall väl åtminstone dricka kaffe, innan jag gör bekantskap med min första sparlakanslexa . . . Ah, kaffet är svart som sot, smöret gammalt och ägget stenhårdt — det är väl så godt att jag tar till desserten . . .»

Han bröt brefvet.

»*Min bäste Albert!*

Jag har många gånger trott, att det aldrig går riktigt till vid dessa så kallade anmälanden af julböcker, och gud må veta att jag derom har den mest bittra erfarenhet . . . förstås . . . på min väninnas räkning.

Jag hade för detta lilla stycke vågat hoppas på någon rättvisa, ja på intet annat än *rättvisa*, men aldrig förr kände jag mig *så* bedragen!

Jag undrar, min vän, om flera litteratörer än du recensera sofvande, såsom du häntydt vara fallet med dig? I sådan händelse skulle det vara bäst att aldrig ta i en penna, om man också kände aldrig så stor inre kallelse.

Du behagar tala om 'oskuldsfulla plattheter', 'romantiskt nonsens', om 'underlåten sjelfkritik' och gud vet hvad mer. Det är elakt att kasta fram några fraser utan att sjelf ge sig tid att döma hvarpå de stödja sig . . . Ack, hvad min stackars väninna skall vara ledsen och med skäl känna sig förolämpad!

Jag ber dig icke komma till mig i dag, ty jag är ej vid lynne.

Du hade väl roligt på spektaklet i går afton? *Jag* gick dit i sällskap med en slägting, emedan du icke hade *tid* att komma till mig. Du såg mig ej, men jag

såg *dig* i ifrigt samtal med en herre, som jag icke kände... kanske var det en af dessa lyckligt lottade författare, dem du kan berömma, utan att behöfva läsa.

Få se om icke någon annan tidning skall visa min väninnas lilla arbete mera uppmärksamhet.

Din

synnerligt misslynta *Elise.*»

»För tusan — min blifvande hustru har konsten inne att vara skarp!» sade Albert, i det han hastigt kastade bort brefvet. »Upp syndare till ånger och botgörelse!»

Han sprang till skrifbordet och rafsade ihop några rader, hvilka glänste af strålande beröm och häntydde på de förhoppningar, som den nya signaturen '*E—e*' gaf för framtiden.

»Seså der, ja — bli damerna icke nu nöjda, så går skam upp på torra landet!»

Han kastade rocken på sig och rusade bort till en annan tidningsredaktion, der han också brukade skrifva ibland, och fick säkert löfte om att '*E—e*' skulle bli instucken ibland annat småplock på aftonen.

Under loppet af dagen, som verkligen föreföll honom lång i följd af fästmöns förvisning, arbetade han grundligt undan åtskilligt, som ej dugde att fuska med, men allt emellanåt frågade han sig sjelf om han icke borde skicka Elise ett par rader: han kunde åtminstone säga henne hvarför han gått på spektaklet. Men de der raderna blefvo ändå icke skrifna, ty det vore säkerligen bäst att ingen kommunikation egde rum, innan Elise läst den nya anmälan.

Han roade sig också med att i tankarne le åt en kostlig fråga, som hans gamle vän Henrik gjorde, då de efter intagen supé tillsammans skulle skiljas åt. »Det faller mig något in,» hade Henrik sagt... »Kan du

vara fullt säker på att icke författarinnan till det der stycket heter hvarken Eufrosyne eller Eugenie, utan helt enkelt *Elise?*»

»Käre, enfaldige, hederlige landtbrukare,» fortsatte Albert i sin tankemonolog, »den der lysande idén kunde blott *du* komma fram med — min Elise en blåstrumpa! Nej, lyckligtvis står hon högt öfver denna ömkliga qvinnoäflan.»

Emellertid gladde han sig åt den fasta hållning, som han visade deri, att han icke genom annat än tystnad bemött fästmöns något obilliga språk. Nej, nej, hon skulle ana att hon hade att göra med en *man* och icke med en pojke.

Och sålunda gick han slutligen om aftonen till sängs, väl belåten med sig sjelf, men mycket nyfiken på hvad morgonen skulle föra med sig.

4.

Vår litteratör gör allt hvad han förmår, för att beherska situationen.

Det är visserligen rätt trefligt att stundom i ett brydsamt fall gå till hvila med bibehållen krigsära, men det är ledsamt att vakna i en stämning något mindre högspänd.

Albert hade icke sofvit godt och kände ingen längtan efter hvarken kaffet eller det ensliga ägget. Men

han ljusnade något, då han bakom kaffepannan varsnade en rosenröd biljett — sjelfva färgen häntydde på, att Elises lynne ingått i ett lugnare stadium. För säkerhets skull ansåg han ändå bäst att expediera sin frukost, innan han gjorde bekantskap med biljettens innehåll, som kanske icke var lika rosenrödt som ytan; men denna gång blef han lugn, så snart han fick se öfverskriften, hvilken lydde:

»*Älskade Albert!*

Du får härmed emottaga en fullständig, ehuru fullkomligt oförtjent förlåtelse — ty du har gifvit mig föreställning om (alltid för min väninnas skull) hvad det vill säga att, efter ett kort besök i ett slags jordisk afgrund, uppvakna i en jordisk himmel.

Ack, min stackars vän, jag vet så väl huru, efter den smärta du känt öfver att ha beredt mig så mycken ledsnad, det skall glädja dig att höra det en annan tidning, än den *du* skrifver i, icke blott med en vacker rättvisa, utan med ett slags älskvärd förhoppning fästat sig vid den stackars af dig föraktade skissen.

Denne, för mycket öfverseende anmälare, anser icke, såsom du, en ny signatur liktydig med obehaget att 'bita i ett surt äpple' — förlåt att du än en gång får äta upp den der impertinenta frasen — utan han egnar sig med recensentkallets allvarliga vigt åt sitt syftemål, hvilket icke, min värde herre, är att endast se vännerna till godo och taga andras verk på slump, utan att grundligt, värdigt och framför allt redligt fylla sin pligt.

Seså, nu har jag lexat upp dig, men i ersättning bjuder jag dig att komma till mig vid ett-tiden, då jag kan disponera en lugn timme, medan mamma gör

sin visitrond och pappa är bunden vid sin affärsbyrå. Ditt enda straff blir att sjelf läsa högt den nya anmälan för

din mildt förlåtande

Elise.»

»Det var hin så det tog skruf!» sade Albert skrattande af hjertans grund... »Ack, min lilla Elise, hur förtjust skall hon icke bli, då hon får höra att det är *jag* som, för att glädja och försona henne, stält till den här öfverraskningen... På det hela är det ett bra vackert drag af henne att så varmt intressera sig för en annans framgång. Elise är en ädel flicka, och i någon rätt förtrolig stund skall jag meddela henne orsaken hvarför jag afskyr blåstrumpor — hon skall få veta om äfventyret med Hilma... Hilma... jag undrar om hon skall antaga Henriks anbud? Nå ja, jag kan i alla fall icke gifta mig med två.»

Vid ett-tiden inträdde herr Albert med hela säkerheten hos en man, som litar på framgång, i sin blifvande svärfaders hus, der han i förmaket dock icke träffade fästmön. I stället mötte han hennes båda väninnor, fröken Eugenie B. och fröken Eufrosyne H., utkommande från ett inre rum; och i det de med en ganska dragen helsning besvarade notariens bugning, frågade den ena om han för dagen haft några sura äpplen att bita i, medan den andra gaf sin medsyster en klandrande blick, erinrande henne att det icke tillkom någon af *dem* att sysselsätta sig med notariens äpplen, antingen de voro söta eller sura — han finge nu förmodligen sjelf krafsa dem ur elden.

»Pardon, mina damer... det är redan gjordt! Har ni ej i en viss aftontidning i går läst något, som behagat er?»

»Jo visst — och deri har herr notarien säkerligen stor del... Men kom, Eugenie! Vi böra ej hindra de förlofvades samspråk.»

»Du har fullkomligt rätt, kära Eufrosyne... Lycka till, herr notarie, att finna klart solsken i det förlofvade landet!»

»Men, mina älskligaste fiender,» inföll Albert, förvånad öfver denna isande hätskhet, »ni sablar ju alldeles ner mig! Jag svär, att om fröken Eufrosyne eller fröken Eugenie — jag vet icke hvilken jag bör adressera mig till — behagat visa mig något förtroende på förhand, så skulle aldrig...»

»O, tyst, herr notarie! Det är rent af ovärdigt att göra oss, så rena från allt bläcksudderi, som det barn födt var i natt, till föremål för edra misstankar derför att våra namn kunna användas till samma signatur, som den ni funnit så öfverflödig... Farväl, farväl!»

Och hastigt flyktade de älskliga fienderna på dörren, hvilken de, försmädligt skrattande, tillslöto efter sig...

»Jo, det här var roligt!» mumlade Albert harmsen, »Väninnorna hänga tillsammans som ärthalm... Men det var icke rätt af Elise att förtro dem hvad jag skrifvit till henne — det hade bestämdt icke Hilma gjort... tyst... här kommer min herskarinna. Nu gäller det att söka höja sina aktier.»

5.

Notarien finner det allt svårare att beherska situationen.

Elise Arnberg, en den mest intagande, behagliga lilla brunetta tjuserska, man ville se, kom nu in. Men icke var det med den hastiga och blossande rörelse, hvarmed hon eljest emottog fästmannen, som hon i dag kom honom till mötes: tvärtom hade hon anlagt en värdighet, hvilken, ehuru helt ny, ganska väl klädde henne, ehuru den unge litteratören derigenom fann sig på en något främmande mark.

»Älskade Elise, du ser så allvarsam ut som om jag träffat dig i går i stället för *i dag*, då enligt ditt eget bref du kände dig helt försonligt stämd. Förmodligen är det dina bägge vänner, hvilka jag nyss mötte, som lyckats omvända dig.»

»Nej, Albert, du misstager dig, om du tror att det är de som inverkat på mig. Jag kan visserligen höra andras omdömen, men jag följer och skall alltid följa mitt eget, åtminstone i *vissa* fall . . .» Hon besvarade helt ljumt hans fästmannahelsning.

»Du är dock förändrad — det kan du icke neka.»

»Jag har endast lugnat mig efter det svall, som ännu upprörde mig, då jag skref till dig. Anmälan i går afton» — hon upptog ett tidningsblad ur fickan — »skall du nu vara god och läsa upp för mig.»

Hon stod bredvid honom, och medan de höllo i hvar sin ända af den vigtiga tidningen, hviskade hon förtroligt, nästan ömt: »Hvarför var ej detta *din* anmälan? Gud, så hård du i stället var!»

»Men, min dyra Elise, hvad säger du väl, om äfven *denna* är af mig? Kunde jag, tror du, uthärda att veta det du var så missnöjd med mig! Nämde jag icke att skadan lyckligtvis kunde repareras, och jag skyndade också att reparera den, ty som du vet har jag utvägar äfven till andra tidningar... Men vet du, min Elise, att bägge dessa nippertippor, troligtvis i framtiden Xantippor, säkert ingendera förtjente att jag gjorde mig besvär med de här grannlåterna, som jag ej behöfver läsa upp, då jag sjelf skrifvit dem. Det enda, som tröstar mig, är att det skedde för *din* och ingen annans skull.»

Elise svarade ej ett enda ord, men hon blef långt blekare än den hvita näsduken, som hon förde öfver pannan; och släppande den del af tidningen, som *hon* höll i, gick hon helt stilla och satte sig på soffan.

»Nå, hur i all verlden är det nu fatt?» frågade Albert, fullkomligt häpen. »Jag trodde, min själ, att mina aktier i dag stodo i högt värde, men jag finner i stället att de sjunka under mina ögon. Det är bestämdt fröknarna Eugenie & Eufrosyne som beredt mig det här nöjet: deras elaka tungor bådade mig just något harmligt.»

Elise fortfor att tiga.

»För öfrigt,» återtog Albert, som snart lyckades arbeta upp sig från häpnad till vrede, »var det mera sanning i det första jag skref, än i det sista.»

Nu spratt Elise häftigt till.

»Säger du det der allvarsamt?» frågade hon.

»Ja, det gör jag, tror jag... ty hur flyktigt jag än ögnade på stycket, misstog jag mig icke deri, att det är af ringa värde.»

»Albert,» svarade Elise i en ton, som uttryckte en med högsta möda beherskad rörelse, »du får tillåta mig säga att jag icke kan egna stor aktning åt en kritiker,

som med sådant lättsinne behandlar sin befattning. Först klandrar du det lilla arbetet, som du icke läst (ty säg mig icke att ditt genomögnande gaf dig tillfälle till någon riktig uppfattning) utan att tänka på huru mycken smärta dina ord skulle göra en varelse, kanske lika känslig för klandret som du sjelf, och sedan kastar du om din åsigt, skrifver en ny revy öfver samma stycke — allt med lika vårdslöst sjelfförtroende. Jag är så ledsen, att inga ord kunna uttrycka det, öfver din inkonseqvens... och all den glädje, som jag erfor i går afton, är nu alldeles flyktad. Jag tål icke att vidare se de der raderna...» Hon utsträckte handen efter tidningen och ref hastigt sönder den.

Albert kände sig verkligen slagen af Elise's resonnemang. Just emedan hon talade utan all häftighet och bemödade sig att dölja huru djupt sårad hon personligen fann sig af hvad *han* trodde skulle ha smickrat henne, träffade hennes ord den rätta punkten.

»Min älskade Elise,» sade han slutligen, »du förstår naturligtvis ingenting af litterära synder och får ej förblanda dem med hvad jag för öfrigt kan ega af fel — och jag ber dig hjertligt att detta ämne nu blir nedlagdt!»

Den unga flickans min ljusnade ej... »Jag har svårt,» svarade hon, »att fatta det den enskilde mannens och litteratörens hedersåsigter skola skiljas åt — i alla hänseenden vänder jag mig till dig i båda egenskaperna... Har du eller har du *icke* läst stycket i fråga?»

»Då du så allvarsamt frestar mig, måste jag anhålla att du suspenderar ur din tanke allt hvad jag hittills både skrifvit och talat i ämnet! Deremot lofvar jag dig, att då jag kommer hem, skall jag företa en ny läsning, hvars resultat du erhåller i morgon bittida. Men ge ej dina vänner del deraf!»

»Ack, nej, den lilla hemligheten skall jag behålla för mig sjelf och sedan ge dig en annan i utbyte... Men gå nu — jag känner mig upprörd, och mamma är dessutom strax hemma.»

»Nå, efter du icke vill ha mig qvar, så får jag väl gå!»

Elise emottog, men besvarade ej hans afskedskyss och Albert märkte väl att i hennes lilla hufvud rörde sig många långt allvarsammare tankar, än han trodde vara bosatta der.

6.

Ny brefvexling.

»*Min ädla Elise!*

Då jag i går gick ifrån dig, erfor jag en känsla, som för första gången rätt besvärat mig. Denna känsla var ansvarigheten i litterära samvetsfrågor.

Det är en sanning att ett tvärt och framför allt kallt afhuggande af en nybörjares första lilla opus (en nybörjare, som med hjertklappning utlemnat det i mening att det skulle blifva en pröfvosten för framtida utsigter) kan låta bortfrysa den nyss uppskjutna brodden och ingifva fruktan och afsmak för vidare utsäde — och måhända var det då verkliga förhoppningar som bortfröso. Men eger en nybörjare på detta fält icke på en gång blygsamhet, äregirighet, ihärdighet och

resignation, så är han fullkomligt försvarslös i den strid, som vanligen väntar honom eller henne. Och du kan tro mig, att försvarsvapnen lika väl behöfvas vid det första berömmet som vid det första klandret. Båda dessa saker äro farliga, ty det händer ej så sällan att en lysande början gör fiasko, hvaremot en mulen början kan upparbeta sig till solglans.

Hufvudsumman är emellertid att, så länge jag anförtros det nästan alltid otacksamma och bestämdt alltid själströttande arbetet att bedöma andras produkter, jag skall göra det med pligten till ögonmärke. Men hvad beträffar den stora bokmarknaden till julen, så är ej då att vänta något grundligt. Hvar förnuftig menniska bör inse, att en stackars litteratör skulle begå sjelfmord minst *en* gång om dagen, i fall han måste läsa allt hvad man skickar på honom.

Vill du nu, min dyra Elise, anse den här ingressen såsom ett intyg att nedanstående omdöme är mitt uppriktiga och sista öfver denna skiss, hvilken gjort mig så mycken förargelse, att jag anser såsom en förtjenst af mig att jag *kunnat* vara opartisk. Jag läste den i går afton på sängen — mitt samtal med dig gjorde att jag ej kände minsta benägenhet till sömn — och jag förklarar nu att jag haft lika orätt både i mitt första och mitt andra utlåtande.

Mitt ultimatum är, att författarinnan möjligen kan ha en framtid för sig, om hon ger sig tid att låta sin tanke och sin erfarenhet mogna, innan hon nästa gång uppträder, och om hon framför allt lägger vigt på att intresset, vare sig i ett litet eller stort verk, icke består i att jägta efter en intrig för att spänna läsarens nyfikenhet, utan i stället, der handlingen ej sjelf erbjuder en sådan, lägga högsta vigten på en *redig* framställning, ett rent språk och så liten vårdslöshet som möjligt i det helas behandling.

Något vidare bör jag ej säga dig, ty i och med detsamma jag hänvisat till framtiden, erkänner jag att detta närvarande opus ändå kan göra pretention på att vara en icke ovärdig början till bättre . . .

Måtte du nu, min Elise, bli nöjd med

din *Albert.*»

Fästmöns svar innefattade endast några rader:

»*Bäste Albert!*

Jag har läst och förstått.

I närvarande stund känner jag mig icke mäktig af den lugna åskådning af sakerna, som jag bör ha, när jag ingår i ämnen, hvilka jag måste beröra. Dessutom, Albert, fins mycket annat, som du icke anar eller icke *velat* ana.

Vi ha fjorton dagar till jul, och inom tio dagar skall du ha underrättelse ifrån mig. Men sedan i går eftermiddag råder oro i vårt hus: säkert är det något olyckligt i pappas affärsställning, och mamma har fått tillbaka sin svåra hufvudvärk. Derför, gode Albert, anser jag det bäst att du under denna tid icke besöker oss. Skrif icke heller, förrän du får höra af mig!

Elise.»

»Nå, om en menniska någonsin haft otur, så måste det vara jag!» utbrast Albert helt högt, sedan han läst denna biljett. »Vid mitt lif, tror jag icke att flickan tänker på något riktigt allvarsamt. Och nu har väl Hilma vid det här laget sagt ja till Henrik . . . Det ser ut som om min kärlek till litteraturen skulle komma att stå mig väl dyrt!»

7.

Efter tio dagar.

Det var fyra dagar före jul.

Albert hade varit alltför stolt att söka vinna någon mildring i fästmöns dom. Han var i själ och hjerta dock mer upprörd, än han ville tillstå för sig sjelf, och sökte derför i alla sina göromål dränka oron. Dessutom behöfde han väl icke krypa heller. Var han icke en vacker, hederlig och i intet afseende vidlyftig ung man! Det är sant att han var något egenkär och ömtålig och att hans lefnadsställning ännu var mycket sväfvande — detta oaktadt, då man ställde det ena emot det andra, borde han väl alltid kunna påräkna att vinna och bibehålla en flickas hjerta... sedan blefve det som hustru hennes sak att allt mera befästa sig i *hans*.

Vår litteratör stod just färdig att gå ut på kallelse från en förläggare, som med det följande året skulle grundlägga en ny tidning, då postbäraren lemnade tvenne bref. Det ena var från Henrik, det andra från Elise. Häftigt, under det han ännu med ytterrock, hatt och käpp stod midt i dörren, uppslet han Henriks och läste ej mer än de första orden: »Lyckönska mig, broder, hon är *min!*» innan han kastade brefvet på ett bord bredvid och bröt det andra, hvilket tyvärr var af ett ännu vigtigare innehåll. Det började:

»Albert, anklaga mig icke för det beslut, hvartill jag efter moget öfvervägande kommit — vi måste vandra våra vägar skilda...»

»Evige Gud!» Albert slog till dörren så häftigt, att nyckeln ramlade ur på andra sidan, slängde hatt, rock och käpp handlöst ifrån sig; och icke egnande en fjerdedels tanke på den förlust, som han utan tvifvel gjorde genom att icke infinna sig hos förläggaren, sjönk han med händerna för ansigtet ned i gungstolen, hviskande för sig sjelf: »Båda två, båda två!»

Det åtgick en god stund, innan den så plötsligt uppväckta stormen i hans inre tillät honom någon redig tanke. Den första, som blef honom klar, hedrade honom. Det var denna: »Jag var i mitt hjerta ej värd någondera, ty den lilla ömkliga låga, som brann der, fladdrade hit och dit. Men just nu, då jag förlorar båda, känner jag att jag mest skall sörja Elise, som bestämdt är ett väsende af långt större värde, än jag i min sjelfviskhet förmådde bedöma. Men *hvarför* förkastar hon mig?» Han fattade åter brefvet och läste vidare under en allt högre stigande rörelse:

... »Ja, dyre Albert, våra vägar måste efter detta gå i olika riktningar! Min öfvertygelse — och den är orubblig — är att vi förhastade oss i vår knutna förlofning. Jag kände dig ej. Ditt utseende såväl som ditt väsende intog mig. Jag hade dessutom en stor svaghet för titeln 'litteratör', och du å *din* sida intogs af den smula fägring, som jag fått på min lott, och måhända äfven derför, att det öfverensstämde med din åsigt att gifta dig med en flicka, som ansågs för rik och hvilken du benämde 'Qvinnan i sin fullkomlighet', emedan du antog att jag var i besittning af endast negativa begrepp i fråga om den ståndpunkt på hvilken ett ungt fruntimmer nu kan stå.

Ack, Albert, i båda dessa fall skulle du hafva gjort en missräkning, ty på nyåret blir pappa tvungen att träffa ackord med sina kreditorer. Gud är mitt vittne att jag icke anser dig vara smutsad af egen-

nytta, men en fattig flicka passar dig ej. Och sedan skall du af nedanstående finna att du tagit fel om min karakter och *min* uppfattning af de rättigheter som kunna vara gemensamma för såväl det ena som det andra könet.

Låt mig först förklara dig att, samma förmiddag som du sist besökte mig, jag just fått höra att du förut varit nära nog förlofvad med en vacker, men fattig flicka i din födelsebygd, men att du drog dig tillbaka, kanske icke precis för hennes fattigdom, men med säkerhet derför (sades det) att en litterär täflan råkat uppstå er emellan till hennes fördel.

Se der således orsaken till din prevention för de så kallade blåstrumporna. Ditt ständiga huggande på dessa stackars själar, som väl också behöfva andas in och andas ut en annan luft än hvardagslifvets, gjorde att jag icke vågade förtro dig att jag sjelf hörde till dessa af dig förkastade varelser. Ja, gode Albert, det är jag som skrifvit den olyckliga skissen.

Du inser nu hur mycket jag led, då du utkastat din första anmälan, och hvad jag ännu vida mera led, då du erkände dig skyldig äfven till den andra.

Jag vågar nyttja ordet 'skyldig', emedan jag icke kunde annat än djupt ogilla, att du endast för *min* tillfredsställelse lekte med din rättskänsla... men du vet förut hur jag bedömt detta. Och länge, om någonsin, skall det dröja innan jag försöker att än en gång pröfva hvad min förmåga kunde åstadkomma, ty ditt sista ärliga utlåtande innebar icke ett fullkomligt dödande. Jag gömmer som ett testamente detta sista bref af dig, emedan det innehöll anmärkningar, som skola bli mig till nytta... Alla dina öfriga bref återsänder jag, likasom jag ber dig att återfå mina små biljetter.

Icke derför, Albert, att vi å någondera sidan skulle behöfva rodna öfver för starka eller för svärmiska kärleksuttryck, i fall dessa bref råkade i främmande händer, utan vi behöfva återlemna dem, isynnerhet derför att de sakna just *det*, som jag förmodar göra brefven mellan *sant* trolofvade personer till en helig skatt.

Jag blygs ej att tillstå att jag älskat dig långt mer än du förtjenat. *Du* har älskat *mig* så mycket du förmått att fatta af denna känsla. Men detta var ringa och drogs med möda ur *den* kärlek, hvilken hittills är den enda som beherskat dig, nemligen kärleken till litteraturen och din egen förmåga. Tro mig likväl, Albert, att du ännu är långt ifrån rätta uppfattningen af någondera delen!

Hvad jag föreställer mig fattas dig är en strängare analys öfver djupet och meningen med författarskapet. Är det ej *tanken* från generation till generation som i skrift fortplantar sig? På hvilken ståndpunkt stode vi ej i alla riktningar utan de skatter, hvilka lemnats oss af förgångna stora andar... Må vi då med ett slags ödmjuk andakt draga vårt lilla strå till stacken! Hvem vet — hur klent och missbildadt det än må vara — hvar det kommer att inbergas? Det kan ju råka att upptagas bland andra strån och då ge ifrån sig någon smula färg och glans, som ej förut syntes.

Förlåt mig att jag i dag talat så olika mot vanligt! Men det har ej förr yppats tillfälle dertill. Du har ej älskat att hos mig se något annat än det ytliga, det lätta och så kalladt behagliga... Hvad skulle det ha blifvit, om vi gift oss — skulle din hustru, för att befinnas älskvärd i dina ögon, ständigt ha gått som ett främmande väsende vid din sida? Nej, det hade blifvit mycket olyckligt.

Nu, min Albert — *min* för sista gången — ett långt farväl!

Tillåt mig ett råd, innan jag nedlägger pennan... Då du gör ditt tredje försök i frieriväg, så tänk mera, än hvad du hittills gjort, på *hennes* lycka, som skall bereda din! Den ena är beroende af den andra...

Jag vet att du ofta skall tänka på mig, och *du* vet att du ofta är i *mina* tankar och böner. Men om vi händelsevis träffas ute i lifvet, då träffas endast två gamla vänner — detta för alltid.

Du söker ju icke att hos mig verka någon ändring; det vore förgäfves. Jag har icke så noga öfvertänkt detta beslut för att sedan ändra det.

Elise.»

Samma qväll återfick Albert sina bref i ett för öfrigt tomt omslag. Nästa morgon afsände han dem *han* egde, åtföljda af dessa rader:

»Mina tårar ha fallit på ditt sista bref, som jag för alltid behåller... Jag kan ej klandra dig och skulle icke nu vilja förmå dig att ge efter — nej, i detta nu erfar jag icke ens en önskan att det vore annorlunda, än du velat ha det.

Jag vågar i stället säga, att ehuru allt på en gång sammansvurit sig att visa mig för dig i den minst ljusa dager, så har jag kanske ändå icke varit dig värdigare än nu, ty jag erfar åtminstone blygsel deröfver att jag icke kan påstå, att något af hvad du åberopat är ogrundadt, med undantag af vinken om fattigdomens intryck på mig. Nej, Elise, *den* skulle aldrig ha skilt oss, fastän den uppskjutit vår förening — och uppskjuten, icke *bruten*, är den å *min* sida.

Det är rätt att återlemna brefven under närvarande förhållande. Men detta hindrar icke att de en dag

kunna ånyo utvexlas, och det i trots af att du verkligen är författarinna... Efter två år, om du då ännu är ogift, uppsöker jag dig — ty ingen annan qvinna än *du* har del i mitt hjerta. Hur stor eller liten den delen är, får tiden utvisa.

Hilma är förlofvad med den man, i hvars sällskap du såg mig på spektaklet.

Dina häntydningar i hvarjehanda ämnen, som berörde mig, äro annoterade i mitt minne.

Jag nedkallar öfver dig Guds bästa välsignelse... Må olyckan ej komma dig nära — men sker det, så vet jag att du värdigt skall bära den.

Glöm ej att du, tills bättre dagar stunda, eger åtminstone en *trofast vän* i

din förskjutne
Albert.»

Epilog.

Mer än ett och tre fjerdedels år voro förflutna sedan den morgon, då Albert afsände sista posten till sin f. d. fästmö.

Mycket hade under denna tid tilldragit sig med honom. Hans lefnadsställning inom litteraturen hade blifvit mera fast, ty hans uppsatser, poemer, recensioner och politiska bitar hade en långt friskare fläkt och voro ofta pikant lekande à la Orvar Odd, men der ämnet så fordrade, voro hans produkter vida grundligare än fordom: han hade sjelf börjat grundligare studier, än han förr ansett nödigt, och hans själ lyftes af spänstigt mod genom medvetandet att två förtjusande

qvinnor, som stått hans hjerta nära, följde hans framåtskridande icke blott med deltagande, utan gladdes eller sörjde, alltsom hans ressurser höjdes eller sänktes.

Men var det endast hans sjelfkärlek som smickrades häraf? Nej, långt derifrån. Sedan han läst Henriks ofta ingående bref, innehållande beskrifningar öfver hans husliga lycka och Hilmas fullkomligheter, blefvo hans tankar på Elise och det frivilliga löfte, som han afgifvit, att om två år uppsöka henne, allt varmare.

Han kände sig, i trots af framgången, gränslöst ensam; och då efter första året julen stundade, var det med feberaktig brådska han genomsökte alla möjliga kalendrar, men signaturen *E—e* fans icke der. Han suckade djupt efter hvarje fåfängt försök: Elise höll ord och dröjde med att förnya sin litterära sysselsättning.

På hela detta förflutna år hade Albert ej sett henne, men med deltagande hade han hört omtalas först faderns död och husets sorgliga ställning, derefter Elise's och hennes mors flyttning långt bort på Söder, der den unga flickan ingått som lärarinna i en privat skola.

Det var underligt — så tyckte Albert sjelf, och möjligen tyckte Elise detsamma — att han icke uppsökte henne. Men sanningen var, att han ej kände sig mäktig att uppträda såsom blott *vän*, och i annan egenskap ville han bestämdt *icke* uppträda före den fastställda tiden...

På våren det andra året, när han en qväll var sysselsatt med att läsa några artiklar i en aktad landsortstidning och hans blick råkade falla på följetongen, spratt han plötsligt till, då han träffade signaturen *E—e*. Han sprang upp halft tokig af glädje, och denna förut så föraktade signatur måtte ha erfarit en blygsam förvåning, när den fick emottaga en varm kyss, ärnad naturligtvis egarinnan.

Man kan vara förvissad, att Albert denna gång grundligt läste den lilla skissen, som fans inne i sin helhet, och hans ögon strålade af glädje, liksom hans själ kände en verklig förtjusning, då han utan all partiskhet kunde erkänna att *detta* stycke var värdigt en talang, hvilken man med säkerhet vågade förespå framgång. Några dagar senare införde han i en stockholmstidning utdrag ur stycket, jemte ett i vackra och ädla ord uttaladt omdöme deröfver.

Han var lycklig vid tanken, att Elise i sin ensamhet skulle glädjas, tänka på honom och tro på honom.

Emellertid läste han strax härefter en dödsannons, som visade att hon blifvit ännu mera ensam: hennes mor var död, och af de forna vännerna, fröknarna Eugenie och Eufrosyne, hvilka han stundom träffade i sällskapslifvet, hörde han omtalas att Elise med en engels tålamod och en fast karakters ståndaktighet bar alla sina pröfningar och fortfor att trötta sig i skolan, och det oaktadt hon haft ett utmärkt godt giftermålsanbud...

»O, min ädla, trofasta flicka,» sade Albert i sitt hjerta, »du skall bli belönad. Ty *nu* är du älskad på ett långt bättre och dig värdigare sätt än förut — det känner jag i hvarje pulsslag.»

Han befann sig nu, såsom nämdt är, vid början af sista fjerdedels året, och enär hans längtan oupphörligt tilltog och hans inkomster tillåto honom en blygsam bosättning, funderade han starkt på att gå sitt ord i förväg, men det skulle måhända visa brist på karakter: han måste väl vänta tills skolferierna ingått. Emellertid var det alltid en tröst att af väninnorna ha hört omtalas, att Elise utvecklat sig till en fullkomlig skönhet och att hon alltid starkt rodnade, då hon hörde hans namn nämnas.

Slutligen, efter ett träget räknande af dagarne, kom den rätta.

Han stod utanför Elise's dörr med nästan ingen andedrägt i behåll, då han häftigt drog på klockströngen.

Någon kom med lätta steg öfver golfvet och öppnade.

Två utrop hördes och derefter ingenting mer. Ty de båda, som möttes, hade med detsamma råkat in i den region, hvilken ett visst slags klokt folk kallar att »lefva i luften».

Sju eller åtta år efter denna luftfärd finna vi herr Albert Roos såsom redaktör af en högeligen ansedd landsortstidning och derjemte utgifvare af åtskilliga verk af betydenhet — icke att förtiga det han såsom aktad man i samhället tillhörde både herrar stadsfullmäktige och de maktegande i banken.

För tillfället befann han sig med sin familj, under några varma sommardagar, på vännen Henriks egendom, hvilken icke låg mer än tre fjerdingsväg från staden, der herr redaktören var bosatt.

Vi finna de bägge herrarne makligt, med cigarren i mun, utsträckta på en sluttande gräsplan, omgifna af åtskilliga lekande och rustande pojkar, tre tillhörande Henrik och Hilma och två Albert och Elise, hvilka derjemte egde en tre-års förtjusande upplaga i feminin form, som i sin vida rosenröda kjol gång på gång narrade herrarne att skratta, då hon rullade utför backen.

På något afstånd från dessa grupper gingo Hilma och Elise arm i arm, förtroligt samspråkande om det för dem ljufvaste ämnet, man och barn, och den oändliga vigt, som för hustrun ligger i att göra sig sjelf och hemmet till en glädje för mannen. Men hastigt afbrötos de af Albert, som ropade:

»Mina damer, har ni edra utlofvade artiklar för tidningen färdiga? Jag reser in, som ni vet, tidigt till sta'n i morgon bittida.»

»Jo, nu,» svarade Hilma skrattande, »går det an för herr redaktören att hålla till godo med hjelp af blåstrumpor!»

»Alldeles icke, fru Hilma... signaturen *H—a* är långt före detta höjd öfver allt slags förvandtskap med strumpor, nota bene de blå. Och hvad beträffar signaturen *E—e*, så blygs man ju icke att säga mig midt i ansigtet, att det i det närmaste är min hustru som sköter tidningen.»

På en vink af sin man sprang Elise fram och gaf honom en kyss till afsked, innan hon från den vackra sommareftermiddagen ute vände tillbaka till skrifbordet, »der hon endast,» sade hon, »behöfde dröja så lång tid, som erfordrades för Hilma att arrangera téserveringen..»

»... och punschserveringen!» tillade Henrik.

»Ja, ja, alltsammans, ty *min* affär är redan färdig!» svarade Hilma, i det hon aflägsnade sig med Elise, hvilken tillropade sin man att vara en säker barnpiga för det rosenröda lilla kjortelbarnet, som hon icke kunde locka ifrån honom.

»Jo,» sade Henrik, då damerna försvunnit, »*du* är också något svag för din qvinna!»

»Tala aldrig om det, broder! I fall Gud toge bort henne, vore det alldeles ute med mig. Hon är den älskvärdaste hustru, den förträffligaste mor, den klokaste hushållerska, min amanuens, min medredaktör, min räkenskapsförerska... med ett ord: hon är *'Elise eller Qvinnan i sin fullkomlighet'*.»

Innehåll.

Enkåret . . . . . 1.

Högskolefonden . . . . . 71.

Fröken Bedas förlofning . . . . . 147.

På lifvets stig . . . . . 225.

Allt af barmhertighet . . . . . 305.

Estrid . . . . . 389.

Kerstin Marias fästegåfva . . . . . 483.

Litteratören och hans trolofvade . . . . . 503.